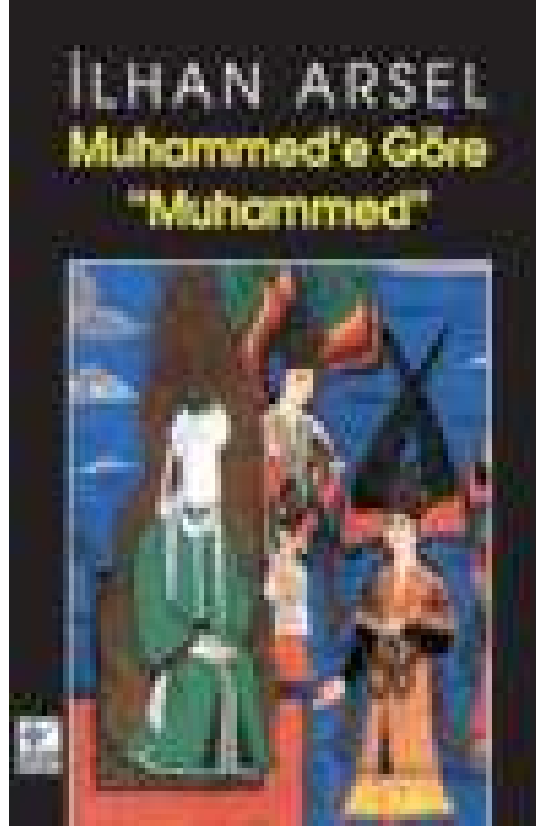

MUHAMMED'E GÖRE "MUHAMMED"

ILHAN ARSEL

"Gözünüzü açın! Ben Allah'ın sevgilisiyim... Allah nezdinde gelmiş ve gelecek bütün insanların en sereflişi, en yücesi benim..."

(Muhammed)

"Şüphesiz ki Allah ve melekleri, selâmet getirir(ler) Peygamber (Muhammed)'e; ey inananlar siz de ona selâmet getirin; tam teslim olarak da selâm verin"

(K. 33 Ahzâb Sûresi, Âyet 56)

Diger Hadis ve Ayetler...

İÇİNDEKİLER

İslâm Dünyâ'si Muhammed'i, Onun Kendi Tanimina Göre Degerlendirip Yüceltir

Yüce Görünme ve Övünme Taktigindeki Amaç: İnsanlara Bas Egdirtmek

"Tevâzu" İnsani Oldugu Söylenen Muhammed, Övünmekten ve Övülmekten Hoslanir: Hem de Hoslanmazmis Gibi Görünerek

Her Alanda ve Her Hususta Muhammed, Sinirsiz Bir Övünme ve Kendini Yüceltme Gereksinimi İçerisinde Görünür Muhammed!

I) Övünürken ve kendisini yüceltirken, insanlari asagilayici ve ezik kilici, hattâ benlik duygusundan uzaklastirici tutum ve davranislara yönelir.

A) "Gözünüzü açin! Ben bütün insanların en yücesi'yim, en serefli siyim (...) Mahser halkinin efendisiyim", ya da "Ben Adem ogullarinin seyyidiyim..." diyerek, ve "ahlâk cömertligini" ve insanlik faziletini" tamamlamak üzere gönderildigini söyliyerek övünür. Övünürken de "böbürlenmedigini" ekler!

B) Tanri Tarafından Kendisine Yüce Ad'lar Verildigini Söyliyerek Övünürken, Baskalarına Küçültücü Nitelikteki Ad'lari Uygun Bulur

II) "Merhametli", "Sefkatli" ve "Yumusak davranisli", oldugunu söyliyerek övünmekle beraber, bu niteliklere ters düşen davranislarda bulunur

III) "Ben güzel ahlâki tamamlamak için (Peygamber olarak) gönderildim" diyerek ve "Her kes bana uyar. Ben bütün iyilikleri câmi bir insanım..." diye ekliyerek her hususta "yüceligiyle" övünür. Tanri'nin kendisini her türlü kötülükten uzak kildigini, her hususta temize çıkardigini söyler

IV) "Ben lânetleyici olarak degil, rahmet olarak gönderildim" diyerek övünür. Bununla beraber ömrü boyunca "lânetleyici" olmaktan geri kalmaz (K. Al-i Imrân 61)

V) Kisileri azarlarken bile kendi kendisini yüceltmek ister

VI) "Iyiligin hepsi orta boyludadir" diyerek övünür; çünkü kendisi orta boyludur!

VII) Hem "Ümmî" (okumasiz) olmakla, ve hem de Arablari en fasih'i (hatasiz konusani) olmakla övünür (K. A'raf 156-157; K. Ankebût 48))

VIII) Tükrügü'nün, sümügü'nün, balgami'nin ve ellerini/ayaklarini yikadigi abdest suyunun "kutsal" oldugunu söyliyerek, ve bu suyu insanlara içirterek övünür

IX) Vücûdundan ayrılan her şeyin (örneğin kesilmiş saçlarının) kutsallığı ile övünür: Basını tıras ettirdiği vakit saçlarının halka dağıtılmasını emreder

X) Kureys'in Hasimî âilesi'ne mensup olmak itibarıyla, nesebi'nin asâletiyle övünür

XI) Tanrı'nın emriyle göğsünün Cebrâil tarafından yarılip içine "peygamberlik mührü"nün konulduğunu ve bu nedenle Allah anıldıkça kendisinin de anılması gerektiğini söyler ve bu şekilde anılmakla övünür

XII) Doğumundan önce olan bitenlere varıncaya kadar her gizli olan şeyi Tanrı'dan öğrendiğini ve bildiğini söylemekle övünür. Ancak çoğu olaylar, bu söylediğinin doğru olmadığını ve gizli şeylerden haberi bulunmadığını ortaya vurur

XIII) İnsanları "koyun sürüsü" ve kendisini de bu sürü'nün "güdücüsü" (çobani) olarak tanımlayarak övünür

XIV) Tanrı'ya "teslim olunduğu" (boyun eğildiği) gibi kendisine de "teslim olunmak" gerektiğini söyleyerek övünür

XV) Kendisine "hitâb" etmenin Tanrı'ya "hitâb" etmek sayılacağını, kendisine ezâ etmenin Tanrı'ya ezâ etmek olacağını söyleyerek ve ayrıca da Kur'ân'ın "elçi sözleri" olduğunu belirterek övünmüs olur

XVI) Kendisi'nin "peygamber'liğine" içtenlikle inanmayanların önce kabir azâbında bırakılacaklarını ve sonra Cehennem'e atılacaklarını, inanıp saygı gösterenlerin kurtuluşu çıkacaklarını söylemekle övünür

XVII) "Ey iman edenler! Allah ile Peygamberinin huzurunda ileri geçmeyin, (K. 49 Hucurât 1) şeklinde âyet koyarak, ya da "Kim ki bana ezâ eder, o kimse Allahu Teâlâ'ya ezâ verir" şeklinde konuşarak kendisine övünme payı çıkarır

XVIII) Sadece kendini övmekle yetinmez, fakat baskalarının da kendisini övmelerini, her şeyin üstünde sevmelerini ister. Kendisini yüceltmeyen, övmeyen, ve kendi "nefs'lerinden" fazla sevmeyen kimselerin "îmân" sahibi olamayacaklarını (müslüman sayılmayacaklarını) söyleyerek övünür

XIX) "Bana cinsî münasebette kirk erkek gücü verildi" ve "Bu dünya metaindan kadınlar, güzel kokular bana sevdirmistir..." diyerek şehvetinin çokluğu ile övünür

XX) Öldükten sonra kabre konulduğunda, cesedi'nin çürümeyeceğini söyleyerek övünür. Övünürken de mü'minlerin kendisini, Cum'a günleri *salât-ü selâm* göndererek övmelerini ister

XXI) Gökyüzünde kendisine, "mü'minler'den" ayrı olarak, muhtesem "sühedâ" sarayı'nın tahsis edildiğini söyleyerek övünür

XXII) Tanrı'nın kendisini her hususta sereflendirmek istediğini, bu nedenle ölüm meleginin izinsiz olarak yanına girmesine ve ondan izin almadan ruhunu çıkarmasına razı olmadığını söyler. Ve bu şeref'in kendisinden başka hiç bir kul'a ya da peygamber'e verilmediğini ekler

XXIII) Tanrı'nın kendisine, dünyâ nîmetleriyle âhiret nîmetleri (Cennet) arasında (yâni

ölmek, ya da bir süre daha yaşamak sikki arasında) seçim yapma hakkını tanıdığını, ve kendisinin Cennet'i seçtiğini söyleyerek övünür

XXIV) Erkek çocuğu olamamasına karşılık Tanrı'nın kendisine, en büyük teselli mükafaatı olmak üzere, Cennet'te "Kevser'i" verdiğini söyleyerek ve "(Ey Müslümanlar) Ben sizin Kevser havuzuna ilk eriseniniz olacağım" diyerek övünür (Kevser sûresi, âyet 1-3)

XXV) Kendisi için: "Muhammed Kur'ân'ı uyduruyor, Yahudi'lerden öğreniyor", ya da "Peygamber olsaydı Tanrı ona hazineler verirdi" şeklinde konuşanları susturmak için Tanrı'nın kendisine "altlarından ırmaklar akan cennet'ler, ve cennet'lerde köşk'ler" sağlayabileceğini söyleyerek övünür (K. Furkan sûresi, âyet 4-8, 10-11)

XXVI) Cennet'teki bir "menzil"e (ya da "Makam-i Mahmud'a), kendisinden başka hiç bir kul'un "lâyük" olmadığını söyleyerek övünür; bu menzil'e kavusabilmek için mü'minlerin kendisi için Tanrı'dan yalvarıda bulunmalarını ister

XXVII) Tanrı'nın 50 vakit namaz emrini 5 vakit namaz sekline dönüştürdüğünü, böylece ümmetini zahmetten kurtarmış olduğunu söyleyerek övünür

XXVIII) Kiyâmet günü en kalabalık ümmet'in, kendi ümmet'i olacağını söylemekle övünür

XXX) Kabir'leri ziyâret etmeyi önceleri yasaklamış iken, ölümünden sonra kendisine yüceltici duâ'lar edilebilmesi için yasak emrini kaldırır: "Ashâbim! Sizi evvelce ben, kabirleri ziyâretten nehyetmistim. Artık şimdi ziyâret ediniz" der

XXXI) "Vahiy geliyor" derken baygınlıklar geçirmeyi "ilâhîliği"nin isâreti olarak gösterir

Gelmis-Geçmiş Bütün Peygamberlere Karsi Fikren, Ruhen, Ahlâken ve Her Bakımdan Üsün Oldugunu Söyler Muhammed!

I) Muhammed'in söylemesine göre Tanrı bazı peygamberleri, diğer bazı peygamberlere "efdâl" (üstün) kılmış, kendisini de "adi" ve "nitelikleri" ile bütün peygamberlerin en üstünü, en yücesi, en sereflisi saymıştır

II) Peygamberlerin "İlk'i" ve "Sonuncusu" olmakla övünen Muhammed, hem Adem'in bir parçası, ve hem de Adem'den 14 bin yıl önce var kilinan kimse olduğunu söyleyerek "insan varlığı'nın" en mükemmeli olduğunu ekler

III) Geçmisteki bütün peygamberler Muhammed'in geleceğini müjdelemişler, ona uymak ve yardımcı olmak hususunda Tanrı'ya söz vermişler. Muhammed de, gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin tasdik edicisi olmuş, onlar lehine şahid'lik etmiş (Bkz. Ali İmrân sûresi, âyet 81-82; Nisâ sûresi, âyet 41)

IV) Gelmis geçmiş Peygamberlerin en üstünü, en yücesi, en sereflisi, en faziletlisi, ve en imtiyazlisi olduğunu söylerken, başka "peygamberlere" verilmeyen yetenek ve yetkilerin kendisine verildiğini belirterek övünür; baskaları tarafından da bu şekilde övülmek ister

A) Diğer peygamberlerden her birinin sadece kendi kavimlerine gönderildiği hâlde kendisinin bütün kavimlere (insanlığa) gönderildiğini ve Peygamber'ler içinde en kalabalık ümmet'e sahip olduğunu söyler. Yeryüzünün hazinelerinin anahtarlarının kendisine verildiğini ve kendi ümmetinin, ümmet'lerin en hayırlısı olduğunu bildirir. Kendi ümmetinin geçmisteki cezâlarının hafifletildiğini, ve bazı cezâlarının da

kaldirildigini ve kendisinden baska hiç bir Peygamber'e bu imtiyazlarin verilmedigini söyleyerek övünür

B) Tanrı tarafından kendisine "*En büyük hârika*" olmak üzere Kur'ân'in verildigini, ve bu bakimdan da "peygamber"lerin en yücesi olarak seçildigini söyleyerek övünür:

V) Kendisinin "Peygamber"ligine inanmis olarak duâ edenlerin "*İslâm fitrati ve yaradilisi üzerine ölmüs olacaklarini*" söyleyerek, ve bu bakimdan da diger peygamberlerden farkli bir durumu oldugunu belirleyerek övünür

VI) Cehennem'in tam ortasina kurulan Sirat köprüsü'nün üstünden ümmetini en evvel geçirecek olan "peygamber"in kendisi oldugunu söyleyerek, ve 70 bin kisiyi hesap vermeden Sirat'tan geçirtecegini ekliyerek övünür!

VII) Bütün ümmet'lere safâat'ta bulunma hakkinin, sadece kendisine verildigini, diger peygamber'lere böyle bir hak'kin taninmadigini söylemekle övünür

VIII) Diger peygamberlerden farkli olarak sirf kendisine özgü olmak üzere göğsünün Tanrı tarafından açtirilerek içine peygamberlik mührünün vuruldugunu söyleyerek övünür (K. 94 Insirâh sûresi, âyet 1)

IX) Korku salmak hususunda da diger bütü insanlardan (ve peygamberlerden) üstün yaratildigini söyler: "*Benden evvel hiçbir kimseye verilmedik bes sey (hep birden) bana verilmistir: Bir aylık bir yola kadar (düşmanlarimin kalbine) korku (salmak) ile mansûr olundum...*" diyerek övünür

X) Ücret karsiliginda is görmedigini söyleyerek övünmekle beraber, çapulculuk yapip ganimet alma imtiyazinin sadece kendisine helâl kilindigini, baska peygamberlere böyle bir hak'kin taninmadigini söylemekle övünür (K. Enfâl sûresi, âyet 41-42; Hasr sûresi, âyet 6-7)

XI) Bütün peygamberler içerisinde, geçmiş ve gelecek bütün günahlari Tanrı tarafından affedilen tek peygamberin kendisi oldugunu söylemekle övünür

XII) Kendi seytânî'nin dahi müslüman kilindigini, böylece seytanlarin serrinden korundugunu söyler, ve bu bakimdan da, bütün peygamberlere ve bütün insanlara üstün olmakla övünür

XIII) Adem "Peygamber"e üstünlüğünü kanitlamak maksadiyle Muhammed, Adem'in seytani'nin "kâfir" ve karisinin "günahta ona yardımcı" oldugunu, oysa ki kendi seytani'nin "müslüman" ve karilarinin kendisine "yardimci" olduklarini söyleyerek övünür

XIV) Kaya'larin ve Tas'larin kendisine selâm verdiklerini, ya da deprenen dag'a "dur" emrini vererek durdurduğunu, ya da kendisinden ayri düşen hurma agaci kütüğünün üzüntüye düştüğünü örnek gösterip, bütün peygamberler içerisinde en büyük mu'cizenin kendisine verildigini söyleyerek övünür: "*Hânîn-i cizi*" mu'cizesi ("Hurma kütüğünün feryâd-i istiyâki" hadîs'i)

XV) Tanrı'nin kendisi'ni "Sabâ" adindaki rüzgar ile güçlendirdigini ve böylece müslümanlari zafere eristirdigini, oysa ki daha önceki peygamberlerin kavimlerini "azâb" rüzgarlariyle yok ettigini söyleyerek övünür

XVI) Baskaca hiç bir peygamber'in kendisinden önce Cennet'e giremeyecegini söyleyerek

övünür. Kendisi Cennet'e alınmadan önce, Cehennem atesi'nin geçici olarak söndürüleceğini, Cennet hûrî'lerine, biraz daha güzelleşmeleri için, haber verileceğini ekler

XVII) Diğer peygamberlerden farklı olarak kendisinin, Tanrı tarafından bütün insanlara elçi diye gönderileceğinin önceden Tevrat ve Incil'de müjdelendiğini ve hattâ adi'nin Incil'de "Ahmed" olarak açıklandığını söyleyerek övünür (Bkz. Bakara sûresi, âyet 129, 157; A'raf sûresi, âyet 157; Saff sûresi, âyet 6)

XVIII) Tanrı'nın "ölüm" melegi göndererek, kendisinden ruhunu almak hususunda "izin" istediğini, oysaki diğer peygamberle böyle bir şeref bahsetmediğini söyliyerek övünür

XIX) Kendisini diğer peygamberlere her bakımdan üstün göstermek için Muhammed, bir de onları "imtiyazlı" niteliklerden yoksun imis gibi tanımlar

B) İsâ'yi Tanrı'nın oğlu olarak kabul etmediği gibi Hristiyanların "Teslis" (Tanrı-İsâ-Rûhul-kudûs) inanışını da red'eder: sırf İsâ'yi kendisinden daha üstün durumda göstermemek için

C) İsâ'nin Yahudiler tarafından öldürülmeyip Tanrı tarafından gök katına yükseltildiğini söylemek sûretiyle kendi ölümsüzlüğünü vurgulamaya çalışır (K. 4 Nisâ sûresi, âyet 155-158)

Önceki Peygamberlere Üstünlüğü ile Övünmesine Ragmen, Böyle Bir Üstünlüğe Sahip Bulunmadığını Kendi Eylemleriyle Ortaya Vurur

I) İbrahim "peygamber", putperest olan babası için mağfiret dilerken Muhammed, "kâfir" olarak öldü diye anası Emine'ye ve babası Abdullah'a, ve kendisine babalık eden amucası Ebû Tâlib'e böyle bir davranışta bulunmayıp onları cehennemlik sayar

II) İbrahim, Tanrı'dan "Haksızlık yapmaması" dileğinde bulunurken, Muhammed Tanrı'nın haksızlıklarını olumlu karşılar: (K. 7 A'raf 3-4; Tevrat (Tekvin Kitabı) Bap 18: 23-26)

III) Süleyman "Peygamber" putperest kadınlarla evlenip onlara putperest kalma olasılığını tanırken, Muhammed her kim olursa olsun putperestlerin öldürülmelerini, putperest kadınlarla evlenilmemesini emreder; bu yüzden âile yuvalarının yıkılmasına sebep olur

IV) Davud, en yakın bir arkadaşının karısına (Betsabe'ye) asik olup onunla evlendikten sonra Tanrı'dan avf dilemiş olduğu halde Muhammed, kendi ogulluğunun karısına (Zeyneb'e) asik olup onunla evlendikten sonra Tanrı'nın kendisini hidâyete eristirdiğini söylerek övünmüştür

V) "Okuması-yazması olmayan peygamber" olarak görünmeyi övünme vesilesi yaparken, Tanrı'nın baska peygamberlere okuma ve yazmayı, hattâ kudsî ve karınca dili gibi dilleri dahi öğrettiğini belirtmekle çeliskiye düşer. (K. Mâide 110; Neml 15-16,28)

VI) Diğer peygamberlere üstünlük iddiâsında bulunurken kendi kusurlarını görmezlikten gelir

Övünme Arzusunun Sinirsizliği İçerisinde Muhammed, Tanrisal Kertede, ya da

Tanri'ya es Güçte ve Degerde Görünme Yollarina Basvurur

I) Muhammed'in Tanri'si, her ne kadar övünme'nin kötü bir sey oldugunu söylemekle beraber, azamet saçip övünmekten geri kalmayan, ve bu azameti ve yüceligi içerisinde Muhammed'i yücelten, ona salevât getiren bir Tanri'dir

II) Muhammed'in söylemesine göre Tanri, sirf kul'lari kendisini övsünler diye, onlara günâhlarini bagislamayi va'd eder; ayrica da köle azad'lamis gibi sevap kazanacaklarini söyler

III) Muhammed'in Tanri'si, kendisini övmeyen kul'larini "gâfillikle", "kibirlikte" suçlar

IV) Azametli ve Yüce niteliklerle tanımladigi Tanri'ya kendisini övdürtmek sûretiyle Muhammed, insanlari kendisine bas eger, hattâ tapar hâle getirir

V) Tanri'nin (melekleriyle birlikte) kendisine "salât ve selâm" eder oldugunu söyler (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 56)

VI) Gelmiş geçmiş "peygamber"lerin ve onlara verilen Kitap'ların tasdikçisi oldugunu söylerken, Tanrisal yetki ve güçte bulunduğunu anlatmak ister gibidir

VII) Tanri'yi kendisine dost ve yardımcı, ve her türlü tehlikeden uzak kilici, hattâ sehvet sorunlari bakımından koruyucu ve güçlendirici imis gibi göstererek övünür

VIII) Her isteginin Tanri tarafından mutlaka derhal yerine getirildigini, ya da yapılmak gereken isler hakkında Tanri'ya fikir verdigini, ya da Tanri'nin her vesileyle kendisini sereflendirmekten geri kalmadigini söyleyerek övünür

A) Tanri'dan istekte bulunmak sûretiyle Kisileri varlikli kılabilcegini söyler; bunun karsiliginin sadaka seklinde ödenmesini ister

B) Yardım sağlamak üzere gittigi Tâif'ten atılınca, Sakîf esrafından sıkâyetçi olarak Tanri'ya çatmakla kalmaz, bir de Sakîflere karsi sanki Tanri'dan daha hosgörülü imis gibi davranir

C) Bedîr savasi sırasında Tanri'yi, yardım va'di'ni yerine getirmesi hususunda ikâz ederken: *"Eger (mü'minlerin helâkini) diliyorsan , bu günden sonra sana ibâdet eden bulunmayacaktır"* diyerek tehdit altında tutar gibidir

D) Çekirgelerden gelebilecek zararlari önlemesi için Tanri'ya fikir vermiş görünür

E) Cinlere kemik saglanması ve cinlerin hayvanlarına tezcek bulunması için Tanri katında aracılık yaptigini söyler

F) Muhammed'in söylemesine göre insanlar, Kiyâmet günü onun önünde "hasredilecekler, ve Tanri sadece onun sefaat ettigi kimseleri cennete alacaktır

G) Muhammed'in söylemesine göre Kur'ân, Tanri tarafından ilk önce tek lehçe'de gönderildigi için bütün Arap'lar tarafından anlaşılamıyor; çünkü Arap'lar yedi farklı lehçe kullanmaktadırlar. Bütün Arap'ların anlayabilmeleri için Muhammed, Kur'ân'ın yedi lehçede gönderilmesini Tanri'dan istiyor, Tanri da onun dedigi gibi yapıyor!

IX) Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, yeminler ederek "sevgili peygamberini" yücelten ve onun ölümünden sonra ilk namazını kılacak olan bir Tanrı'dır

X) Merkez anırdığında Tanrı'nın adını anmak, ve Muhammed'e salavât getirmek gerektiğine dâir hadîs hükmü

XI) Muhammed'i en iyi tanıyan, onunla ilgili her şeyi bilen Tanrı, bazan onunla ilgili şeylerden habersizmiş ve kulları'nın onun hakkındaki şahadetine muhtaçmış gibi bir durumdadır

Tanrisal Kertede ve Yücelikte Görünmek İçin Muhammed'in Basvurduğu Diğer Bazı Usûller

I) Her kim Allah ve Muhammed uğruna hicret kasdiyle evinden çıkar da sonra kendisine ölüm yetişirse Cennet'e gider (Bkz. Nisâ sûresi, âyet 95-100)

II) Ezân okutarak kendi adının, Tanrı'yla birlikte telaffuz edilmesini sağlamış olur. Böylece kendisini Tanrı'ya es degerde kılmak, insanlara taptırtmak, ve onların duâ'larından yararlanir hâle sokmak ister

A) Ezân'ın yüksek sesle okunmasını farz kılmakla güttüğü amaç, çok sayıda müslümanı namaza durdurmak ve onların duâlarını kazanmaktır. Bunu sağlamak üzere ezan'ın şeytanları uzaklara kaçırttığını söyler

B) Muhammed'in söylemesine göre "oruç", Tanrı'ya edilen bir ibâdet olmakla beraber, aynı zamanda kendisine yönelik bir ibâdet'tir

III) Her ne kadar Tanrı'nın "rahmet ve bereketine" sahip bulunduğunu ve bütün günahlarının avf olunduğunu söylemekle beraber Muhammed, yine de bu "rahmet"e kavuşabilmek ve günâhlarının bağışlanmasını sağlayabilmek için insanların kendisini överek yüceltmelerini, ve Tanrı'dan kendisi için mağfiret dilemelerini ister

IV) İnsanları, Tanrı'ya îmân eder gibi kendisine îmân ettirmekle övünür: "Amel'in en iyisi Tanrı'ya ve Muhammed'e îmân'dır; Tanrı'ya ve Muhammed'e karşı gelen alçaktır" derken yaptığı budur

V) "Kim beni rû'yâ'da görürse hakkı görmüş olur" diyerek, ya da Tanrı'yi "Ey Muhammed! şüphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermiş sayılırlar" şeklinde konuşmuş gibi göstererek övünür

VI) İnsanları kendisine muhtaç ve minnettar kılmakla övünür

VII) Kendisini yücelten ve öven kimselerin her türlü günâh'tan kurtulmuş olacaklarını söyler; velev ki bu günâhlar hirsizlik, katil, vs... gibi ağır suçlardan doğmuş olsun. Böylece, kendisini, insanlara övdürtebilmek için dünyevî (akilci) ahlâk kurallarına bile sırt çevirdiği olur

A) Kendisine "salavat" edenlerin, kendisini öven ve yüceltenlerin, bütün günâhlardan siyirilmiş olarak cennet'e alınacaklarını müjdeler

B) Muhammed'in söylemesine göre insanlar, kabirlerinde iken sinava çekileceklerdir. Bu sınav sırasında kendisini "Peygamber" olarak yücelten ve yad'edenler rahata kavusacaklardır

C) Baskaları tarafından övülmekten öylesine hoşlanır ki, kin ve düşmanlık beslediği kişileri (özellikle sâir'leri) insafsızca öldürttüğü hâlde, bunlardan kendisini öven ve yüceltenleri af ettiği olur

Övünürken ve Kendisini Övdürtürken, Bilinç Altında Yatan Günâhkarlık Duygularını Dile Getirmiş Olur

Sınırsız Şekilde Övünürken Böbürlenmediğini Söyer, Böylece Biraz Daha Çeliskili Duruma Düşer

Diğer Hadis ve Ayetler...

"Gözünüzü açın! Ben Allah'ın sevgilisiyim... Allah nezdinde gelmiş ve gelecek bütün insanların en serefli, en yücesi benim..."

(Muhammed)

"Ben Adem oğullarının seyyidiyim (efendisiyim)... "

(Muhammed)

"Ben kıyâmet gününde bütün insanların ulu'suyum (yücesiyim) ..."

(Muhammed)

"... Benden sonra Peygamber yoktur!"

(Muhammed)

"Süphe yok ki Allah ve melekleri, salevet getirir(ler) Peygamber (Muhammed)'e; ey inananlar siz de ona salevet getirin; tam teslim olarak da selâm verin"

(K. 33 Ahzâb Sûresi, âyet 56)

"Bana bir ekz salât edene Allah bu yüzden on kez salât ve selâm eder"

(Muhammed)

"(Ey Muhammed! Tanrı) seni su içinde bulunduğun zamanda ortaya çıkardı, ... senin üstünlüğünü de göklerdeki varlıklara ve yeryüzü sakinlerine iyice tanıttı. Bütün bu varlıklar içinde öylesi vardır ki yalnız sana salât ve selâm için varolmuştur. Allah da sana salât ve selâm eder, ey Peygamber! Rabb'in Mahmûd, sen de Mahmûd, Rabb'in evvel, âhir, zâhir, bâtin, sen de evvel, âhir, zâhir ve bâtinsin"

(Muhammed'e göre Cebrâil'in konuşması)

*"...Yer yüzü benim dünyâ'ya gelisimle, ve cennetler ise oraya girisimle şeref yeri haline geldi. Tanrı beni cennetlerine yükseltti, ve bana kendi öz adlarından birini verdi. Zirâ kutsal tahtların Hükümdar'ı **Mahmud**'tur ve benim adım da **Muhammed**..."*

(Muhammed)

"Ashâbim! bana cum'a günü ve cum'a gecesi çok salavât ediniz. Sizin getirdiğiniz Salavât-i Serîfe bana arz olunur"

(Muhammed)

"Burnu sürtülsün o adamın yanına ben zikrolunmusumdur da bana salevat getirmemistir..."

(Muhammed)

"Allah tealâ bana iki Melek müvekkel kıldı... Bir müslimin, yanına zikrolundugumda da bana salevat getirmedim mi, behemehal o iki Melek: -'Allah sana magfiret etmesin'- derler"

(Muhamamed)

"Bugün benim üzerime seksen salâvat okuyanin, seksen senelik günâhi avfedilir"

(Muhammed)

"Kim bana bir yazi içinde salât ve selâm ederse (bunu yazarsa), adim o yazida durdugu sürece melekler onu yazana salât ve selâm ederler"

(Muhammed)

"Kim ki benim nesebimle ugrasirsa, emin olunuz ki, o kimse bana ezâ verir. Kim ki bana ezâ eder, o kimse Allahu Teâlâ'ya ezâ verir...."

(Muhammed)

"Muhammed... Allah'in Resûlü ve Peygamberlerin hâtemidir (sonuncusudur)..."

(K. 33, Ahzâb sûresi, âyet 40)

"... ben Hâtemü'n-Nebiyyîn'im (Peygamberlerin sonuyum...)..."

(Muhammed)

"Ben resûllerin ¹ önderiyim. Ben nebî'lerin ² kemâlini simgeleyen son nebîyim; Kiyâmet günü ilk sefâat edecek olan ve sefâati ilk kabul edilecek olan da benim..."

(Muhammed)

"... Ben müslimin evveliyim (Allah'in emrine teslim olanların birincisiyim, en önündeyim)..."

(K. 6, En'âm sûresi, âyet 163)

"Ey Muhammed! Süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermis sayılırlar..."

(K. 48 Fetih Sûresi, âyet 10)

"Allah ve peygamberine kim itâat ederse Allah onu bu Cennetlere kor..."

(K. 4 Nisâ sûresi, âyet 13-14)

"... Bu Peygamber'e (Muhammed'e) inanip saygi gösteren, ona yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nûr'a uyanlar var ya, iste kurtulusa erenler onlardır"

(K. 7, A'raf sûresi, âyet 157)

"(Ey Muhammed!)... Muhakkak ki sen doğru bir yol üzerindesin ve muhakkak ki (Kur'ân) hem senin için, hem kavmin için bir sereftir..."

(K. 43 Zuhruf Sûresi, âyet, 44)

"(Ey Muhammed!) Biz seni... nûrlar saçan bir savk 3 olarak gönderdik..."

(K. Ahzâb sûresi, âyet 45-46)

"Her kim beni rû'yâ'da görürse Hak'ki (Allah'i) görmüş olur..."

(Muhammed)

"Ben ancak mekârim-i ahlâki (ahlâk cömertliğini) ve insanlık faziletini tamamlamak için gönderildim"

(Muhammed)

"İnsânlar içinde Adem Aleyhisselâm'a en çok benzeyen benim... Gerek ahlâk ve gerek yaradilis bakımından da bana en çok benzeyen İbrâhim Aleyhisselâm'dır"

(Muhammed)

"(Ey Muhammed) Sen Rabbinin nîmetlerine ugramıs bir kimsesin, deli degilsin... Süphesiz ki sen büyük bir ahlâka sahipsin..."

(K. 68 Kâlem Sûresi, âyet 1-4)

"Cebrâil bana bir çömlek getirdi de ben ondan içtim ve bunun üzerine bana cinsî münasebette kirk erkek gücü verildi"

(Muhammed)

"Merkep seytan görmedikçe anirmaz. Merkep anirinca siz (Allah'i) zikredin, bana da salâvat getiriniz"

(Muhammed)

[1](#) "Elçi'lerin", "Haberci'lerin"

[2](#) "Peygamber'lerin"

[3](#) "Isik, kandil"

**İslâm Dünyâ'si Muhammed'i, Onun Kendi Tanimına Göre
Degerlendirip Yüceltir.**

Muhammed'in **Kur'ân'a** koyduğu âyet'lerin, ve "**Kur'ân olmiyarak**" olusturduğu hükümlerin¹ pek çoğu, onun kendi kendisini tanımlamasıyla, ve daha dogrusu yüceltmesiyle ilgilidir. Yukariya aldığımız örnekler, sayısız denecek kadar çok bu tür hükümlerden sadece bir demet'tir. İllerdeki sayfalarda bu demet'lerden diğerlerini sergileyeceğiz, ve göreceğiz ki İslâm dünyası Muhammed'i, hep bu tür verilere göre değerlendirmiş ve sinirsiz şekilde yüceltmistir.

Gerçekten de İslâm dünyâsı'nın, 1400 yıl boyunca saplı bulunduğu inanış su olmuştur ki **Muhammed**, Tanrı'nın nûr'unu yansıtan bir varlıktır. Güyâ Tanrı, Muhammed'in nûr'undan cennet'leri, melek'leri ve dünyâ'lari yaratmıştır. Güyâ melek'ler, Muhammed'in anası **Amine**'ye, yarı uykuda bulunduğu bir sirada görünüp, dünyâ'nın en büyük "Resûlü"ne" hamile olduğu haberini ulaştırmışlardır. Güyâ o tarihten itibaren **Amine** dünyâ'ya peygamberlerin en sonuncusunu doğuracagina dâir gökten sesler duyar olmuştur. Güyâ onu doğurduğu zaman kendisinden bir nûr'un ayrıldığını ve **Busra** kösklerinin bu nûr'la aydınlandığını görmüştür. Güyâ Tanrı Muhammed'i, yeryüzündeki insanların en "yüce'si", en "sereflisi" ve "mahser" halkı'nın "efendisi" olarak yaratmış ve her türlü kötülüklerden uzak kilip iyilikler içerisinde yogurmıştır. Güyâ Tanrı ona "ulu'luk" ve "yüce'lik" anlamlarına gelen ad'lari uygun bulmuştur, ki bu ad'lar arasında "**Muhammed**" (yâni çok "*hamd ve sena olunmus*" kimse), "**Ahmed**" (yâni "*Herkesten çok övülen kimse*"), "**Mâhi**" (yâni "*sinirsiz şekilde güçlü*" kimse), "**Akib**" (yâni "*en son gelen*") gibi olanları ve daha niceleri vardır. Güyâ Tanrı Muhammed'i "**fahr-ül-üdeba, fahr-ül-vüzerâ**" (kendisiyle her bakımdan övünülecek kimse) olarak yaratmıştır. Bütün bunlardan gayri bir de güyâ **Tanrı**, tüm melekleriyle birlikte Muhammed'e **salâvat** getirdiğini bildirmiş, kul'larına da aynı şekilde salâvat getirmelerini emretmiştir. İllerdeki sayfalarda belirteceğimiz gibi, "salât"ın çoğulu olan "**salâvat**" sözcüğü "namaz'lar" ve özellikle "Sallâllahü aleyhi ve selem" şeklinde "duâ okumak" anlamına geldigine göre, Tanrı'nın dahi böylesine över olduğu kişi durumunda kilinan Muhammed'in Müslüman inanışlarındaki yerini saptamak güç olmasa gerek!

Yine aynı İslâmî inanışa göre Muhammed, güyâ **Adem** "peygamber"den on dört bin yıl önce, ya da başka bir rivâyete göre 6570 yıl sonra doğmuştur! Güyâ Tanrı onu ilk "nûr" olmak üzere yaratmıştır. Güyâ o Tanrı'ya teslim olanların en önünde, en birincisi olmalıdır. Güyâ o, gelmiş geçmiş bütün peygamberler lehine sahitlikte bulunacaktır. Güyâ Muhammed, "peygamberlik" görevine başladıktan sonra ay'ı ikiye bölmek gibi mucîzeler yanında ağaçları yürütmüş, ellerinin parmakları arasından sular fiskırtmış, göklerden yağmurlar yağdırmış, az miktar yemeği bereketlendirip bin kişiyi besleyecek hâle getirmiştir. Güyâ Medine mescidinde, halka hitap etmek üzere çıktığı hurma kütüğünden yapılmış minberin hüngür hüngür agramaya, çatlayıncaya kadar feryad'a, oküz gibi böğürmeye başlaması üzerine onu kucaklamış ve ona: "*Ey kütük, istersen seni eskiden bittigin yere götürüp dikeyim de cennet ırmaklarından kana kana iç, meyva ver ve meyvani Allah'ın sevgili kulları yesin*" demiş ve bunun üzerine hurma kütüğü, tipki susturulan bir çocuk gibi, iniltilerini kesmiştir. Güyâ Muhammed, kendisini öldürmek için verilen zehir gibi şeylerden etkilenmemiştir. Güyâ kuslar onu yalanlara karşı korumuş, yeni doğan çocukları onu görünce konuşmuşlardır. Güyâ vücudunun teri her kese sifa olmuştur. Güyâ ayaklarını yıkadığı ve içine tükürdüğü su "kutsal", ve agzından ya da burnundan çıkan sümük ve balgam "temiz" ve "hos" olduğu için taraftarları bu sudan içip onun tükürüğünü, sümüğünü ve balgamını yüzlerine, göğüslerine, derilerine sürmeyi mutluluk saymışlardır. Güyâ abdest alıp içine tükürdüğü su ile hastalar iyileşmiştir. Güyâ bulutları onu her yerde takip edip gölgelikler yaratmıştır. Güyâ "sabâ" rüzgari baskaları için "azab" iken Muhammed için güçlendirici nitelik tasimistir. Güyâ karanlıkta her şeyi gören ve uykuda her şeyi isiten, yeryüzünün bütün dillerini bilip konuşan o olmuştur. Güyâ Tanrı kendisine kirk erkeğe bedel cinsel güç sağladığı için şehvet bolluğu içerisinde her gün sabah ve akşam bir düzineye yakın kadınlarını dolasıp onlarla cinsî münasebette bulunmuştur. Güyâ Tanrı,

bazi peygamberleri, diger bazi peygamberlere üstün kilmis ve Muhammed'i "*adi ve nitelikleri*" ile bütün peygamberlere üstün yapmistir; ve bu nedenle o, Tanrı'nin en son peygamberi olup, gelmis geçmiş peygamberlerin en yücesi sayilmistir. Güyâ diger peygamberler kendi ümmet'lerine gönderildikleri halde o, bütün ümmet'lere, tüm insanliga gönderilmistir. Güyâ Kiyâmet günü insanlar onun önünde "hasredileceklerdir" (toplanacaklardır) ve Tanrı, sadece onun sefaat ettigi kimseleri Cennet'e alacaktır; yâni insanlari Cennet'e sokmak hususunda sefaat'da bulunma hakki, bütün peygamberler içerisinde, sadece Muhammed'e taninmistir. Güyâ diger peygamberlerden farklı olmak ve sirf ona özgü olmak üzere Muhammed'in gögsü Tanrı tarafından açtirilerek içine peygamberlik mührü vurulmusmustur. Güyâ korku salmak hususunda o, diger peygamberlerden üstün kilinmistir. Güyâ çete saldirilari ve savaslar yaparak ve talan yoluyla ganimet edinme imtiyazi, Tanrı tarafından sadece Muhammed'e helâl kilinmis, diger peygamberlere böyle bir hak taninmamistir. Güyâ Tanrı, savas yolu ile ele geçirilen ganimet mallarinin beste birinin, kendisiyle birlikte Muhammed'e pay olarak ayrilmasini uygun bulmustur. Güyâ Muhammed'i rû'yâ'sinda görenler, Tanrı'yi görmüs olacaklardır. Güyâ Muhammed'e bas egerek ellerini verenler, tipki Tanrı'ya bas egip el vermis gibi sayilacaklardır. Güyâ onu övüp yüceltenler, bütün günahlardan siyirilip Cennet'e dahil olacaklardır. Güyâ onu kendi nefislerinden fazla sevip yüceltmeyenler îman sahibi olarak kabul olunmayacak, müslüman sayilmayacak, ve dolayisiyle Cennet nîmetlerine ulasamayacaklardır. Güyâ insanlar, kabirlerinde iken sinava çekilecekler ve sinav sirasinda Muhammed'i yüceltecek olurlarsa rahata kavusacaklardır. Güyâ bütün peygamberler içerisinde günahlari afv'edilen sadece o'dur. Güyâ hiçbir peygamber ondan önce Cennet'e alinmamistir. Güyâ ölümünden önce Cehennem atesi'nin geçici olarak söndürülecegi ve Cennet'teki hürî'lerin biraz daha güzellestiriliceklari kendisine haber olarak bildirilmistir. Güyâ Tanrı Muhammed'e, ölümünden önce, daha fazla yasamak ve dünyâ nîmetlerinden yaralanmak, ya da ölümü kabul ederek bir an önce âhiret nîmetlerine (yâni Cennet'lere) kavusmak hususunda seçim hakkini vermis, ve o da ahireti seçmistir. Güyâ öldükten sonra kabre konuldugunda, cesedi çürümeyen sadece o olmustur. Güyâ gökyüzünde ona, diger müslümanlardan ayrı olarak, muhtesem "**Süheda**" sarayi tahsis olunmustur. Güyâ erkek çocuğu olamadigi için Tanrı ona, en büyük teselli mükâfati olmak üzere, "**Kevser**"i vermistir ve "**Kevser**" Cennet'te, iki yaninda inci'den kaplar bulunan bir irmak, ya da suyu bal'dan daha tatli, süt'ten daha beyaz, kar'dan daha soguk ve iki yaninda gümüşten kaplar olan ve suyundan içenlere artık bir daha susuzluk duyurtmayan bir nehir'dir!

Muhammed'i sinirsiz sekilde yüceltici niteliklerle tanımlayan bu yukardaki listeyi uzatmak mümkün, fakat gereksiz. Anlatmak istedigimiz sudur ki, bin dörtyüz yıl boyunca Islâm kaynaklarinin ve yazarlarinin tümü, müslüman kisi'nin beynini, Muhammed'in yüceligi konusundaki bu tür inanislari içerisinde yogurmuslardır. Bu nedenledir ki müslümanlar, Muhammed'i "Tanrı" ve "Melek'ler" ve "Cin'ler ve "insan'lar" tarafından övülmeye, yüceltilmege layik saymislar, ve onu, karakteriyle, güçlülüğüyle, tutum ve davranislariyle ve her yönü ile âdeta Tanrı kertesinde, ya da Tanrı'ya es degerde, ve hattâ Tanrı'dan da üstün tutmuslardır. O kadar ki müslüman kisi, pek nâdiren de olsa, Tanrı'ya baskaldirir gibi davranabildigi, ya da isyankâr olabildigi, ya da yer yüzü mutsuzluklarindan dolayi O'nu sorumlu kilabildigi hâlde, bu tür bir cesareti Muhammed'e karsi gösterememistir. Nice örnekten sadece bir kaçini sergileyelim:

XIII/XIVcü yüzyıl'in tasavvuf sairlerinden **Yunus Emre**, her ne kadar Tanrı'ya "Tanrı aski" yoluyla ulasmak istermis gibi görünmekle beraber, zaman zaman Tanrı'nin adâletinden şüphe ederecesine şöyle konusmustur:

"Ben bana zulm eyledim, ettim günah

Neyledim nettim sana ey Padisah,

*Kil gibi köprü gerersin geç diye
Gel seni duzagimdan seç diye,
Ya düşer ya dayanır ya uçar.
Kil gibi köprüden adem mi geçer,
Kulların köprü yaparlar hayr için,
Hayr budur kim geçerler seyriğin..."*

Görüldüğü gibi Yunus Emre, pek muhtemelen Kur'ân'ın çeşitli sûrelerinde yer alan: *"Allah kimi doğru yola iletmek isterse onun kalbini Islâm'a açar, kimi de saptırmak (kâfir yapmak) isterse ... kalbini iyice daraltır..."* şeklindeki âyet'lerin (örneğin, En'âm sûresi, âyet 125), "kâfir"lerin Cehennemî boyulayacaklarına dâir âyet'lerle uyusmaz olduğunu ve dolayısıyla Tanrı'nın adâlet duygularını rencide eder şekilde davrandığını anlatmak istemistir. Ancak ne var ki Tanrı'nın adâletinden şüphe eden bu aynı Yunus Emre, buna benzer bir şüphe'yi Muhammed hakkında asla beslemez. Aksine Muhammed için sunları söyler:

*"Hor bakma sen toprağa, toprakta neler yatur
Kani bunca evliya, yüzbin peygamber yatur,
Ol Allah'ın Habibi, dertlilerin tabibi
Enbiyalar serveri Resul Muhammed yatur..."*

Dikkat edileceği gibi **Yunus Emre** için **Muhammed**, "dertlilerin tabibi", yâni dünyâ nîmetlerinden nasibini alamamış zavallıların, fakirlerin vs... devacısı olup, gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin "serveri'dir" (en yücesidir)!

Simdi geliniz altı yüzlük bir sıçrama yapalım, ve yirminci yüzyıl Türk siiri'nin ünlü sair'lerinden biri sayılan **Mehmet Akif** gibi kökten dinciliğiyle tanınmış bir kimsenin, Tanrı'ya çatar nitelikteki şu misralarını okuyalım:

*"İlâhî! En asil akvami ² alçartırsın istersen,
Dilersen en zelil eshasa izzetler verirsin Sen,
Bu haybetler ³, bu husranlar bütün Senden, bütün Senden, Nasıl tâ Arsa yükselmez ki me'yusâne bir siven,
Ne yerler dinliyor, Yârab, ne gökler, ruhum inerken" ⁴*

Dikkat ediniz bu satirlara: "*İlâhî! En asil akvami alçartırsın istersen, Dilersen en zelif eshasa izzetler verırsın Sen*" (yâni "Ey Tanrı! Sen en dilersen en soylu toplumu alçartırsın, en asagilik en rezil insanlara da güç kudret sayginlik verırsın) derken sairimiz, Tanrı'yi keyfiliklerle, adâletsizliklerle suçlamakta! "*Bu haybet'ler, bu husranlar bütün Senden, bütün senden*" (Yâni "Bu yoksulluklar, bu sapikkanlıklar hep senden") derken Tanrı'yi kötülüklerin kaynagi seklinde tanımlamakta. Ve "*Ne yerler dinliyor, yârab, ne gökler, ruhum inlerken*" diye içini bosaltırken, Tanrı'yi, hani sanki kul'larinin sefalet ve üzüntülerine kulak asmamakla, onların iniltileri karsısında "duygusuz" davranmakla damgalamakta! Hemen belirtelim ki Tanrı'ya karsi bu sekilde çatarca'sına konusabilen **Mehmet Akif**, buna benzer sözleri **Muhammed** hakkında söylemeyi asla aklından geçirmemistir.

Yine bunun gibi Türk halk edebiyatı'nda Tanrı'ya çatan, ya da hattâ Tanrı'ya baskaldıran nice siirlere rastlanır. 13cü yüzyilin **Yunus Emre**'lerinden⁵, 16ci yüzyıl'ın **Azmi**'lerine, 17ci yüzyilin **Muhittin Abdal**'larına, **Behlül Dâna**'larına, ya da 19/20ci yüzyıl'ın **Asik Veysel**'lerine, **Hicranî**'lerine, ve günümüzün **İsmail İpek**'lerine varıncaya kadar sayısız denecek kadar çok sair'ler, biçimsel din anlayışına karsi cephe alırlarken Tanrı'yi hedef edinmişlerdir. Bunlardan bir iki örnek olmak üzere, geliniz **Kaygusuz Abdal**'ın su satirlarını okuyalım:

"Er, atasıyle anilir,

Filan oglu filan deyü

Anan yoktur, baban yoktur,

Sen benzersin ....e Tanrı

Kıldan köprü yaratmissin

Gelsin kulum geçsin deyü,

Hele biz söyle duralım,

Yigit isen geç a Tanrı!

Garip kulun yaratmissin

Derde mihnete katmissin

Onu âleme atmissin

Sen çıkmisin uca Tanrı

Kaygusuz Abdal yaradan

Gel içegör su curadan

Kaldir perdeyi aradan

Gezelim bilece Tanrı ⁶.

*

16ci yüzyıldan **Behlül Dâna**'nin, Tanrı'ya serzeniste bulunan sesi söyle:

"Adem'i balçıktan yogurdun yaptın

Yapip da neylersin, bundan sana ne

Halk ettin insani saldın cihana

Salip de neylersin bundan sana ne!

Bakkal misin teraziyi neylersin

Isin gücün yoktur gönül eglersin

Kulun günahını tartıp neylersin

Geçiver suçundan bundan sana ne" ⁷

*

Yine 16ci yüzyıldan **Azmi**'nin sesleniside söyle:

"Bir iken bin ettin kendi adını

Görmedim sen gibi is ustadını

Yesertirsin kurutursun odunu

Sen bahçıvan misin ormancı misin?" ⁸

*

19/20ci yüzyıl'ın isyankar sairlerinden **Tomarzali Ali Kirbiyik** söyle haykırıyor Tanrı'ya:

"Ey çömləkçi yapip yapip

Sonra yere çalmaz misin

Kâinati bütün kirip

Sen yalnız kalmaz misin?

Ne erkeksin ne disi

Yoktur yanının yoldası

Kimseye danışman isı

Sonra pisman olmaz misin?

Nedir derdin be hey Tanrı

Beni yere çalmaz misin

Simdi benim ziyanımı

Sen îade kılmaz misin?

.....

Ne farzin lâzim ne sûnnet

Ne cehennem ne de cennet

Bir can için etmem minnet

Verdiğini almaz misin?

Cennetlerin harapo olsun

Kevserlerin sarap olsun

Kirkbiyik*'in türap olsun*

Defterinden silmez misin" [9](#)

*

20ci yüzyıl'ın bağrından seslenen **Hicrani**'nin Tanrı'dan yakınması söyle:

*"Tanrı demis Cehennem var
Cehennem'den korkar mıyım
Hey gidi saf müslümanlar
Cehennem'den korkar mıyım?*

.....

*Bu dünya'nın her şeyi bos
Hancı sarhos, yolcu sarhos
Hak'tan gelen ne olsa bos
Cehennem'den korkar mıyım?*

Hicrani der, *yanacak nem
Bastanbasa yanmışım hem
Bendedir Cennet Cehennem
Cehennem'den korkar mıyım?" [10](#)*

*

Günümüzün halk sair'lerinden **İsmail İpek** (1942 doğumlu), biraz daha sertlesen bir sesle söyle konuşuyor:

*"Varayım gideyim su ahirete
Bir daha dünyaya gelmemek için
Neden yaratmıştır beni yaradan
Bir ömür boyu gülmemek için*

Utan da bak yasanan su halime

Kismet vermen yarattigin kuluna

Yigit isen gel de yasa benimle

Kaderden açlıktan ölmemek için

Sende ne merhamet ne de var vicdan

Sana sesleniyom sana yaradan

Fakirlere arsa ayir oradan

Bir daha topraksiz kalmamak için" ¹¹

Dikkat edilecegi gibi sair **Ismail Ipek**, "*Utan da bak su halime*" ya da "*Sende ne merhamet ne de var vicdan*" derken sözünü sakınmamakta. Pek muhtemelen Tanrı'nin kendisini Cennet'e sokamamazlık edemeyeceğini, ve çünkü nasıl olsa Muhammed'in sefaatiyle Cennet'e girebileceğini sanmakta!

Hemen ekleyelim ki, bin dört yüz yıllık İslâm tarihi boyunca Tanrı'ya, bu yukarda verdigimiz örnekler dogrultusunda çatan, ya da baskaldıranlar içerisinde, Muhammed'e karsi aynı şeyi yapma cesaretini kendinde bulan pek çıkmamıştır. Denebilir ki müslüman kisiler için Muhammed'in kişiliği, Tanrı'nin da üstünde bir kutsallık, ve dokunulmazlık tasir olmuştur. O kadar ki hiç kimse "**Resûlu'llâh Salla'llâhu aleyhi ve sellem**" ¹² şeklindeki sözleri eklemeyen Muhammed'in adını telaffuz edememiştir. Çünkü, bu şekilde anılmayı, bizzat Muhammed kendisi emretmiş, Tanrı'nin dahi Meleklerle birlikte kendisine salevat getirdiğini bildirmiştir. Denilebilir ki Muhammed'i asiri şekilde yücelmek, ve onun adını kutsal niteliklerle telaffuz etmek, basta Arap'lar olmak üzere bütün Müslümanlar için dinsel bir gereksinim olmuştur. Hele biz Türk'ler, onu yüceltmek hususunda Arap'lardan ve diğer Müslümanlardan da ileri gitmişizdir. Hem de öylesine ki, onun Türk ırkını küçültücü, ve Türk'ün ata'larını lânetleyeyici sözlerini dahi basımıza taş etmişizdir. Konuyu diğer yayınlarımızda (ve özellikle "**Arap Milliyetçiliği ve Türk'ler**" adlı kitabımızda) açıklamış olmakla beraber burada kısaca anımsatalım ki Muhammed, kendi kavmini, yâni Arap ırkını "**El Arabu-l Arba**" (yâni "asîl ve şerefli kavim") olarak, ve Acem'leri (İran'lıları) Arap'lardan sonra en değerli millet şeklinde tanımlarken, her ne hikmetse Türk'leri "Kiyâmet alâmeti" olarak insanlığa felâket saçıcı bir ırk şeklinde göstermiş ve Kur'ân'a koyduğu âyet'lerle "**Ye'cüc-Me'cüc**" adıyla belirlemiştir (Bkz. **Kehf sûresi**, âyet 86-89; **Enbiyâ sûresi**, âyet 96). Bu âyet'leri kendisine dayanak edinerek Türk'leri tiksinti verici tipte insanlar şeklinde göstermiş ve Müslümanları Türk'lerle vurup öldürüsmeye çağırmıştır. **Buharî** ve **Müslim** gibi en sağlam İslâm kaynaklarında yer alan verilere göre Muhammed şöyle demiştir: "... Siz (Müslümanlar), küçük gözlü, basık burunlu, yüzleri kalkan gibi, derisi üst üste binmiş olan Türklerle öldürümedikçe kiyâmet kopmaz" ¹³. Ve iste Muhammed'in Türk'e ölüm saçan bu tür sözleri, hani sanki bizim insanlarımızı âdeta sihirlemiş ve Muhammed'e karsi hayranlık duygularına sürüklemiştir. O kadar ki en ünlü yazarlarımız bile Muhammed'in Türk'ü "**Ye'cüc-Me'cüc**" şeklindeki tanımlayan sözlerini, kendi mensup bulundukları Türk toplumunu hakâret edilmeğe, ezilmeğe lâyık kılmak için kendilerine "malzeme" edinmişlerdir. Nice örneklerden biri olarak **Kanunî Sultan Süleyman** döneminde Divan-i

Hümayun katipliği yapan **Hafiz Hamdi Çelebi**'nin padisahı sunduğu şiir'den su satırları okuyalım:

"Padisahim... Türk'ü öldür, baban olsa da,

O iyilik madeni, yüce peygamber:

-Türk'ü öldürünüz, kani helâldir- demistir..."

Görülüyor ki **Hafiz Hamdi Çelebi** efendi, Muhammed'in Türk'e ölüm saçan sözlerini, onu "Yüce Peygamber" olarak anmak için vesile edinmiştir. Daha sonraki dönemlerde buna benzer örnekler çok¹⁴.

*

Fakat her ne olursa olsun su muhakkak ki, Muhammed'i yüceltici nitelikte olmak üzere 1400 yıl boyunca sürüp gelen inanışları ilk kez oluşturan bizzat Muhammed'tir. Bunun böyle olduğunu, ilerdeki sayfalarda kaynaklara dayalı olarak belirteceğiz ve göreceğiz ki Muhammed'i öven ve yücelten sözlerin büyük bir çoğunluğu, aslında Muhammed'in kendi ağzından çıkma şeylerdir. Her ne kadar Kur'ân'a, övülmenin sadece Allah için olduğuna dâir âyet'ler (örneğin Ankebût sûresi, âyet 63¹⁵) koymak yanında, övünme'nin iyi bir şey olmadığını söyleyerek, *"kendini beğenmiş, övünüp duran"* kimselerden Tanrı'nın hiç hoşlanmadığını bildirmiş ise de (örneğin, Lokman sûresi, âyet 18)¹⁶, her zaman için kendisini bu kuralın dışında tutmuştur.

Yine her ne kadar ilk baslarda, yâni henüz güçsüz durumda bulunduğu Mekke döneminde, **övünmeyi** ve **övülmeyi** sevmezmiş gibi görünmekle beraber, sinirsiz şekilde övünmekten geri kalmamıştır. Hemen ekleyelim ki kendini övmek ve baskalarına övdürtmek hususundaki asiriliklere, asil güçlendikten sonra yönelmiştir. Giderek güçlendikçe, kendi kendisini sinirsiz şekilde övmek yanında, bir de Tanrı'ya ve aynı zamanda Tanrı'nın kul'larına da övdürtmek gibi bir hevese kapılmıştır. Övünme hirs ve hevesi onda, askerî ve siyâsî güçlenme ile orantılı olarak öylesine sinirsiz bir nitelik tasimistir ki, kendisini Tanrısız kerte görmüş ve Tanrı'ya dahi kendisine "salâvat" getirir durumda kilmistir. Örneğin henüz güçsüz bulunduğu dönemde, Tanrı'ya övüp "tesbih" etmek ¹⁷ üzere Kur'ân'a: *"Ey Muhammed... Rabbini güneşin dogmasından önce ve batisından önce överek tesbih et... geceleyin ve secdelerin ardından O'nu tesbih et..."* (K. 50 Kâf sûresi, âyet 39-40) şeklinde âyet'ler koyarken, güçlendikten sonra bu aynı Tanrı'ya, asiri şekilde kendisine övgüler yagdiran, hattâ bununla kalmayıp **salavât** getiren bir Tanrı durumunda tanitmıştır. Örneğin Ahzâb sûresi'ne koyduğu âyet'le Tanrı'ya su şekilde konusurmuş gibi gösterirken yaptığı, kuskusuz ki budur: *"Süphe yok ki Allah ve melekleri, salevet getirir(ler) Peygamber (Muhammed)'e; ey inananlar siz de ona salevet getirin; tam teslim olarak da selâm verin"* (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 56)¹⁸. İlerdeki bölümlerde bu hususları ayrıntılarıyla göreceğiz.

¹ Ki bunlar "hadîs" şeklindeki hükümlerdir.

² akvami= milletleri, toplumları

³ haybetler= mutsuzluklar, yoksulluklar.

⁴ Mehmet Akif Ersoy, **Safahat** (İnkilap Kitapevi, İstanbul 1956, sh. 192)

⁵ Her ne kadar Yunus Emre:

"Yalvar kul, Allah'a yalvar,

Maksuda ermek dilersem..."

sekinde konusmakla beraber, Tanrı ile ayniyet saglarmis gibi konusmaktan ve örneğin:

"Kâbe ve put iman benim,

Çark vuruban dönen benim

Bulup olup göge agan

Yagmur olup yagan benim

.....

Kar yagdiran yer donduran

Hayvanların rizkini veren

Söyle bütün mahlukata

Oı rahim û rahman benim"

Seklinde konusmaktan geri kalmamistir. Bu konularda benim **Aydin ve "Aydin!"** adli kitabima bakiniz.

⁶ Bu siir'ler için, **Riza Zelyut**'un halk siirleri konusundaki inceleme ve derlemesi olan su kitabina bakiniz: **Halk Siirinde Baskaldiri**, (Sosyal Yayinlari, İstanbul 1989, sh. 193)

⁷ Riza Zelyut, age sh. 209

⁸ Riza Zelyut, age sh. 208

⁹ Riza Zelyut, age sh. 223

¹⁰ Riza Zelyut, age sh. 229

¹¹ Riza Zelyut, age sh. 230

¹² Bu sözler "Tanrı'nin elçisi, Tanrı'nin selâmi onun üzerine olsun" vs... anlamına geliyor.

¹³ Bkz. İlhan Arsel, **Arap Milliyetçiliği ve Türkler** (Kaynak yayinlari, İstanbul 1999, sh. 29 ve d. Ayrıca bkz. Bkz. Buhârî, **e's-Sahih, Kitabu'l- Cihâd**, 95; Müslim, **e's-Sahîh, Kitabu'l-Fiten**, Hadîs no. 2912.

¹⁴ İlhan Arsel, **Arap Milliyetçiliği ve Türkler...** (sh. 29 ve d.)

¹⁵ "...De ki: -(Oyleyse) hamd da Allah'a mahsustur..." (K. 29 Ankebût sûresi, âyet 63)

¹⁶ "... Yeryüzünde böbürlenerek yürümü. Zirâ Allah, kendini begenmis, övünüp duran kimseleri asla sevmez"

17 "Tesbih etmek", Tanrı'yi "takdis" ve "tenzih" etmek (yâni Tanrı'nin eksikliği olmadığını anlatmak) üzere "Sübhaneallah" sözünü söylemektir.

18 Elmalili Hamdi Yazır'ın çevirisi şöyle: "*Muhakkak ki Allah ve melâikesi Peygamber'e hep salât ile tekrîm ederler. Ey o bütün iman edenler! Haydin ona teslimiyetle salât u selâm getirin...*" (K. Ahzâb 56). Bu çeviriyi açıklamak üzere de "*Allah Teâlâ rahmet ve ihsaniyle, melekler de istigfarları ve hizmet etmeleriyle Peygamber'e daima ikramda bulunurlar*" diye ekler; hani sanki Tanrı'nin yaptığı şey Muhammed'e sadece ikramda bulunmakmış gibi! Oysa kendi çevirisine göre bile, âyet'de geçen deyim Tanrı'nin Muhammed'e "salât" ettiğini ifâde etmekte. "Salât" ise Muhammed'e "aleyhisselhatü vesselâm", "salâvatullahi aleyh", "sallâllahü aleyhi ve sellem" dualarından birini okumak anlamınadır. Ve iste yukardaki âyet'e göre Tanrı Muhammed'e bu dualardan biriyle duâ etmektedir.

Yüce Görünme ve Övünme Taktigindeki Amaç: İnsanlara Bas Egdirtmek

Muhammed'in tanımladığı Tanrı azametli bir Tanrı'dır, övünen ve böbürlenen bir Tanrı'dır, keyfî bir Tanrı'dır, kibirli bir Tanrı'dır; üstelik de azametini, keyfiligini ve kibrini her an için kul'larının suratına vuran bir Tanrı'dır. Daha doğrusu bunları yapmakla kul'larını biraz daha kendisine taptıracağını hesaplayan bir Tanrı'dır. Muhammed'in Tanrı'sinin böyle bir Tanrı olduğunu anlamak için Kur'ân'ı gözden geçirmek yeterlidir. Zirâ orada Tanrı, kendi kendine: "*Allah, göklerin ve yerin nûrudur... Nûr üstüne nûrdur. Allah, dilediğini nûruna kavusturur... O, her şeyi bilir*" (K. Nûr sûresi, âyet 35) der. Ya da bu sözlerini pekiştirmek ve kendisini biraz daha ululastırmak maksadiyle sunu ekler: "*O (Allah), görüleni de görülmeyeni de Bilen, Kendisinden baska Tanrı olmayan Allah'tır. O, acıyıcı (Rahman) olandır, acıyan'dır (Rahîm). O, kendisinden baska Tanrı olmayan, Hükümran (Melik), çok kutsal (Kuddûs), esenlik veren (Selâm), güvenlik veren (Mü'min), görüp gözetken (Müheymin), güçlü (Aziz), buyrugunu her şeye geçiren (Cebbar), Ulu olan (Mütekebbir) Allah'tır... O, vareden (Hâlik), güzel yaratan (Bârî), yarattıklarına sevilerek verilen (Musavvir), en güzel adflar kendisinden olan Allah'tır. Göklerde ve yerde olanlar O'nu tesbih ederler. O, güçlüdür (aziz), hâkim'dir (Hikmetli)...*" (K. Hasr sûresi, âyet 22-24) ¹. Ve kendisini buna

benzer daha nice sözlerle ululastirdigi ölçüde, kullarini kendisine mutlak sekilde taptiracagini bilir. Nitekim hesapladigi gibi olmus ve müslüman kisi, Tanri'nin azameti karsisinda kendisini **"teslimiyet"** duygusuna terketmis, Tanri'nin kul'u ve kölesi bilmiş, bu yüzden mahviyet içerisinde küçülmüş, sinmiş, benligini terketmiş, müptezellesmiş, degersizliginin bilinci içerisinde miskinlesmistir; bu nedenle kendi kisiliginin bilincinden yoksun kalmistir.

Ancak ne var ki müslüman kisiyi bu duruma düşüren Tanri, dogrudan dogruya Muhammed'in kendi hayalinde yarattigi ve deger ölçülerine göre tanımladigi bir Tanri'dir. Tanri'yi azametli, kibirli, müstebid ve övünmeye ve övülmeye hevesli imis gibi gösteren Muhammed'tir. Tanri'nin azameti ve kibri karsisinda insanlari "aciz" birer kul olarak tanımlarken aslinda, kendisine bas eger durumda kilmistir. Bu amacini, her seyden önce kendisini Tanri'nin en sevgili ve en serefli elçisi olarak göstermek, Tanri'ya övdürtmek, övdürtürken Tanri kadar azametli göstermek, hattâ Tanri'nin dahi salavât getirdigi durumlara geçirmek sûretiyle gerçeklestirmistir. Bunu saglamak içindir ki, biraz önce degindigimiz gibi Kur'ân'a, Tanri'nin melekleri ile birlikte kendisine salevet getirdigini, ve bu nedenle insanlari dahi kendisine salevet getirmeleri gerektigine dair âyet'ler koymustur (örneğin: K. 33 Ahzâb 56). Yine bunun gibi **Hudeybiye**'de, "semre" agacinin altinda 1400 sahabî'nin kendisine ellerini vererek "biât" ederlerken, Tanri'nin bundan hoslandigini ve onlari elleri üzerine kendi elini koydugunu bildirirken de yaptigi budur. Bu vesileyle Kur'ân'a koydugu âyet söyle: "(Ey Muhammed!) Andolsun ki o agacin altinda sana biat ederlerken Allah, o müminlerden razi olmustur..." (K. 48 Fetih sûresi, âyet 18).

Bütün bunlari sanki övünmekten ve övülmekten hoslanmazmis gibi görünerek yapmistir. Kitabimizin ilerdeki bölümlerinde bu hususlar ele alinacak ve açıklanacaktır.

¹ Turan Dursun'un çevirisinden. Bkz. **Kur'ân Ansiklopedisi** (Kaynak Yayinlari, Cilt II, Istanbul, 1994 sh. 128)

"Tevâzu" insani oldugu söylenen Muhammed, övünmekten ve övülmekten hoslanir: hem de hoslanmazmis gibi görünerek.

İslâm yazarlari Muhammed'i, alçak gönüllü (mütevazi bir kimse) imis gibi göstermek için

olmadik iddiâlara sarılırlar. Iddiâ'larını da Muhammed'in sözlerine dayatırlar. Güyâ Muhammed: *"Allah bir kimseyi islâmiyete hidâyet eder... bununla beraber tevâzuu da ona nasib ederse, iste bunlar Allahü Teâlâ'nın ihtiyar ettiği kimselerdir"* ¹ diyerek alçak gönüllüğün Tanrı'dan gelme bir fazilet olduğuna inanmış olan, ve bu nedenle övünmekten ya da övülmekten asla hoslanmayan bir kimsedir. Güyâ baskalarını da kendisi gibi alçak gönüllü yapabilmek için kendinden örnekler vermiştir ki, bu örneklerden biri, Tanrı'nın kendisine **"Kul ve Resûl"** olmak ile **"Hükümdar ve Nebi"** olmak arasında seçim hakkını verdiği ve kendisinin de sırf alçak gönüllü olarak davranmak için **"Kul ve Resûl"** olmagi tercih ettiğiyile ilgilidir². Ve yine bunun gibi, güyâ Tanrı'dan baskasına (örneğin kendisine) tapılmasını yasak etmiş, böylece **"sirk'i"** önlemek ve Islâm'ı **"tevhid"** dini olarak korumak istemistir. Güyâ müslümanlara mescid'lerde Allah ile birlikte kimseye yalvarmamalarını bildirmiş, böylece kendisinin tapınılacak bir kimse olmadığını anlatmak istemistir (Bkz. Cin sûresi, 18)³. Güyâ kendi kabrine bile *"izhâr-i hürmet edilmesini"* (ibâdet edercesine saygınlık gösterilmesini) uygun bulmamış⁴, ve Tanrı'ya: *"Yâ Rab, benim kabrimi tapılan put haline koyma"* diye yalvarmıştır⁵. Yalvarırken de taraftarlarına: *"Ashâbim! Sakin kabrimi bayram yeri, evlerinizi de kabir haline koymayın. Nerede bulunur iseniz orada bana salavât getiriniz"* demistir⁶. Güyâ: *"Ben, kral degilim; ben Kureys kabilesinden, kurutulmuş et yiyen bir kadının çocuğuyum"* şeklinde konusarak alçak gönüllüğünü her fırsatta ortaya vurmıştır⁷. Güyâ kendisine övgü yagdırılmasını, asiri sekilde övülmesini istemediğini anlatmak için: *"Hiristiyanların Meryem oğlu İsâ'yi asiri (gerçeklere ters düşer) sekilde övdükleri gibi övmeyin beni. Sunu biliniz ki ben Allah'ın kuluyum, O halde bana -'Allah'ın kulu ve Resûlû- ' deyin..."* demistir⁸. Güyâ **"tevazu"** denen şeyin "fazilet" olduğunu belirtmek maksadiyle: *"Tevazu insana ancak yücelik verir. Tevâzu ediniz ki Allah da size Rahmet etsin ...."* ⁹ diye eklemiştir. Güyâ övünen kimseleri, Tanrı'nın asla sevmez olduğunu anlatmak üzere vahiy indigini söylemiş ve Kur'ân'a: *"...Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Zirâ Allah, kendini begenmiş, övünüp duran kimseleri sevmez"* (K. 31 Lokman sûresi, âyet 18) şeklinde âyet'ler koymuştur. Güyâ övünmenin, ve kendini begenmişliğin insani "helâke" (ölüme, yok olmaya) sürüklediğini anlatmak üzere: *"Üç şey insani helâke sürükler. Bunlar ... cimrilik, nefsin arzu ve isteklerine uymak, ve kul'un kendi kendini begenmesidir"* demistir ¹⁰.

Islâmci'lar, bu iddiâ'larını genellikle Muhammed'in sözlerine dayatırlar. Ancak ne var ki bu sözler, onun isbilirliginin, yâni içinde bulunduğu zamana ve durumlara göre izlemiş olduğu günlük siyâsetinin sadece bir yönüdür. Her ne kadar kendisini "tevâzu" insani imis gibi göstermek üzere yukardaki sekilde konustugu olmuş ise de, aslında ömrü boyunca bu söylediklerinin tam tersini yaparcasına övünmüş, ve kendisini baskalarına övdürmüştür. Hem de öylesine ki, sinirsiz bir övünme özlemi içerisinde kendisini Tanrı kertesinde görmüş ve Tanrı'yi, melekleriyle birlikte, kendisine salât ve selâm eder durumda kılmaktan, ya da ezân okutarak kendi adını Tanrı ile birlikte duyurtmaktan tutunuzda, kendinden çıkan her şeyin, (örneğin tükürüğünün, sümüğünün, ve içinde ellerini ayaklarını yıkadığı abdest suyu'nun, ya da kesilmiş saçlarının, vs...) kutsal olduğuna varıncaya kadar her şeyi ile övünmekten, ve insanlar tarafından yüceltilmekten mutluluk duymuştur. Tanrı'dan geldiğini söylediği "vahiy"lerle kendisini halka "aleyhissalâtü vesselâm" olarak, "yücelerin yücresi" olarak, gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin tasdikçisi olarak, vs... kabul ettirmiş, ve müslümanlar onu âdetâ "ilâh" kertesinde görür olmuşlardır. Hem de öylesine ki, onun abdest aldığı ve içine tükürdüğü suyu içmeyi, ya da agzından ve burnundan çıkan balgamını yüzlerine ve derilerine sürmeyi, ve hattâ devesinin agzından saçılan köpüklerin altında kalmayı bile kendileri için bir serf ve mazhariyet bilmislerdir¹¹.

Bütün bu hususları ilerdeki sayfalarda, Islâm kaynaklarına dayalı olarak açıklayacağız, fakat simdilik sunu belirtmekte yarar vardır ki Muhammed, Mekke'de kendisini peygamber olarak ilân ettiği ilk anlarda henüz güçsüz durumda bulunduğu için alçak gönüllü bir görünümde idi; insan üstü bir güce sahip olmadığını anlatmak için Kur'ân'a: *"De ki: Ben*

ancak sizin gibi bir insanım, ancak bana Tanrınızın bir Tanrı olduğu vahyolunuyor..." (K. 41 Fussilât sûresi, âyet 5; ayrıca bkz. K. 18 Kehf 109; ve K. 19 Meryem 110) şeklinde âyet'ler koymuş ve bu söylediklerini pekiştirmek için baskaları gibi kendisinin de nihâyet bir "kul" olduğunu, tipki diğer kul'lar gibi, "beserî" niteliklere sahip bulunduğunu eklemiş, ve örneğin: *"Ben de sizin gibi bir insanım, siz unuttunuz gibi ben de unuturum, bir şeyi unuttugum zaman bana hatırlatın"* diye konuşmuştur. Hattâ Tanrı'nın kendisine **"Kul ve Resûl"** olmak ile **"Hükümdar ve nebî"** olmak arasında seçim hakkı tanıdığını, bu teklif karşısında ne yapacağını bilemeyip Cebrâil'den fikir aldığını ve Cebrâil'in kendisine: *"Rabbini için tevâzu et"* dedikini ve iste onun bu tavsiyesi üzerine **"Kul ve Resûl"** olmağı tercih ettiğini bildirmiştir¹². Ya da baskalarından farklı bilgilerle mücehhez olmadığını anlatmak için Tanrı'nın kendisine: *"(Ey Muhammed!) De ki- 'Ben... gaybi bilirim... demiyorum-...'"* (K. En'âm sûresi, âyet 50) diye emrettiğini açıklamıştır. Yine bunun gibi, "melek" niteliğinde, ya da ayrıcalıklara sahip imiş gibi görünmemek için Tanrı'nın kendisine: *"(Ey Muhammed!) De ki: -' Ben... bir melemim de ... demiyorum-...'"* (K. En'âm sûresi, âyet 50) dedikini bildirmiştir. Ya da mucîze yaratma gücüne sahip bulunmadığını, sadece dini yaymak için peygamberlik göreviyle donatıldığını, tipki diğer insanlar gibi Tanrı'nın bir kulu olduğunu, suçlarının ve günâhlarının bağışlanması için Tanrı'dan duâ'ci bulunduğunu belirtmek için Kur'ân'a:

"Ey Muhammed!... Kendinin, inanmış kadın ve erkeklerin günahlarının bağışlanmasını dile..." (K. 47 Muhammed sûresi, âyet 19);

"Ey Muhammed! Sabret... suçunun bağışlanmasını dile. Rabbini akşam sabah överek tesbih et..." (K. 40 Mü'min sûresi, âyet 55)

şeklinde âyetler yerleştirmiştir. Ve iste Islâmci yazarlar, biraz önce değindığımız gibi, bu hususları öne sürerek Muhammed'in dünyevî bir varlık olduğunu, tipki diğer insanlar gibi, zaman zaman duygularına kapıldığını ve kusurlar isledikini, fakat kusurlarını kabul edecek kadar alçakgönüllü olduğunu, diğer peygamberler gibi mucîzelerle kişisel çıkar sağlama yoluna basmadığını ve Tanrı'yi kendisine araç edinmediğini, kendi isinde kullanmadığını söylerler.

Oysa ki bütün bu iddiâ'lar yalandan ibârettir; çünkü Islâm kaynaklarının bize öğrettiği o'dur ki Muhammed ne alçak gönüllü bir kimse olmuştur, ne kusurlarını kabul etmek ve nedâmet getirmek gibi bir büyüklikte bulunmuştur, ne Tanrı'yi kendi gereksinimleri ve çıkarları için kullanmaktan ve özellikle cinsel ihtiyaçlarının (sehveti'nin) sinirsizliklerine araç yapmaktan kaçınmıştır, ve ne de mucîze yaratma san'atının uygulayıcılarından olma ustalığından uzak kalmıştır. Daha baska bir deyimle alçak gönüllülük ("tevâzu" gösterileri) Muhammed için, sadece sözde kalıp, çıkarlar siyâsetini uygulama hesabına dayalı eylemler niteliğini tasimistir. Üstelikte kendisini alçak gönüllü ("tevâzu" insanı) imiş gibi gösterirken, bunu kendi istek ve gayretine değil fakat Tanrı'nın istegine bağlamıştır: *"Allahü Teâlâ bir kimseyi islâmiyete hidâyet eder... tevazuu da ona nasîb ederse, iste bunlar, Allahü Teâlâ'nın ihtiyâr ettiği kimselerdir"*¹³. Öte yandan alçak gönüllü imiş gibi görünürken bile, belli etmeden üstünlük hevesinden kendini alamaz. Örneğin: *"... Ben müslimînin evveliyim"* şeklinde Kur'ân'a âyet koyarken (Bkz. En'âm sûresi, âyet 163), kendisini Tanrı'ya teslim olan müslümanların yüce önderi olarak göstermekten geri kalmaz.

Fakat her ne olursa olsun, su muhakkak ki Muhammed, "tevâzu" denen şeyi (alçak gönüllülüğü) günlük siyâsetinin gereksinimlerine araç edinmiştir. Gerçekten de, biraz önce değindığımız gibi, henüz güçlü olmadığı zamanlar genellikle "alçak gönüllü" kimse rolündedir. Özellikle ilk baslarda (birinci Mekke döneminde) kendisini Tanrı'nın "öğüt

verici", "uyarici" ve "teblig edici" bir elçisi imis gibi gösterir; "zorbalıkla" değil fakat aksine "yumusaklıkla", "güzellikla", "öğüt" vermekle, Tanrı'nın buyruklarını "teblig" etmekle görevli olduğunu bildirir. Örneğin Kur'ân'a: *"Ey Muhammed! Sen onların üzerinde bir zorba değilsin; (onlara) Kur'ân'la öğüt ver"* (K. 50 Kâf sûresi, âyet 45); ya da: *"Eğer yüz çevirirlerse, ey Muhammed! Sana düşen açıkca teblig olduğunu bil"* (K. 16 Nahl sûresi, âyet 82), ya da: *"Putperestlerin söylediklerine sabret, yanlarından güzelliikle ayrıl"* (K. Müzemmil sûresi, âyet 10) şeklinde âyet'ler koyar (Bu konuda ayrıca bkz. Sûra sûresi, âyet 48; Zuhur 44; Müzemmil 9; Kâlem 51-2; Müddessir 53-54). Görüldüğü gibi bütün bu âyet'lerde kendisini alçak gönüllü (mutevazi), hoşgörülü ve zorbalıktan uzak imis gibi göstermektedir. Kendisini yalanlayanlara, alaya alanlara, ya da kendisine kafa tutup küfür edenlere karşı dahi yüksekten atmaz, dehşet saçmaz; her ne kadar onlara karşı lânetlemeler ya da küfre varan sözler sarfetmekle beraber, yine de tevazu sınırları dahilinde konuşur ve onların Tanrı tarafından cezalandırılacağına dair Kur'ân'a âyet'ler koyardı. Örneğin Kur'ân'ın "uydurma", ya da "seytan sözü" olduğunu söyleyenlere karşı Tanrı'nın agziyle söyle yanıt verirdi:

"Ey Muhammed! Senin milletin Kur'ân'ı yalanladı: -(onlara) cezanızı ben verecek değilim-' de... (Onlara) Kur'ân ile öğüt ver" (K. En'âm sûresi, âyet 66, 69-70);

"(Ey Muhammed!) ... seni yalanlayanları Bana bırak... Süphesiz katimizda onlar için... Cehennem... can yakıcı bir azab var" (K. Müzemmil sûresi, âyet 11-13).

Kendisine *"Sen mutlaka delisin"* diyenlere (K. Hicr 6-7) karşı Tanrı'nın söyle konuştüğünü söylerdi: *"Arkadaşınız Muhammed asla deli değildir"* (K. Tekvîr sûresi, âyet 22); *"Düşünmüyorlar ki arkadaşları olan peygamberde delilik eseri yoktur; o ancak açıkca bir uyarandır"* (K. A'raf 184).

Yine bunun gibi, Kur'ân'ı inkâr eden kimselerin gelecek dünyâda Cehenneme atılacaklarına dair hükümleri örnek verirdi. (K. Hûd sûresi, âyet 17).

Görüldüğü gibi, Kur'ân'a inanmayanlara, ya da kendisini yalanlayanlara, ve hattâ kendisi için *"O bir delidir"* şeklinde laf edenlere karşı asiri saldırgan bir tutum takinmayıp onların cezalarının Tanrı tarafından verileceğini anlatmakla yetinmektedir. Çünkü henüz güçsüzdür, ve onlara karşı yapabileceği baskaca bir şey yoktur.

Bu arada "tevâzu" (alçak gönüllülük) denen şeyin, "fazilet" ve Tanrı katında makbul bir şey olduğunu anlatmak için:

"Tevâzu insana ancak yücelik verir. Tevazu ediniz ki Allah da size Rahmet etsin ....", ya da:

"Kul tevâzu edince Allahü Teâlâ onu yedi kat göklere kadar yükseltir" ¹⁴ şeklinde konuşur, ve:

"(Ey imân edenler!) Hristiyanların Meryem oğlu İsâ'yi asiri (gerçeklere ters düşer şekilde) övdükleri gibi övmeyin beni. Sunu biliniz ki ben Allah'ın kuluyum, O halde bana -'Allah'ın kulu ve Resûlû- ' deyin...", diyerek talkim verirdi.

Ancak ne var ki güçlenmeye başladığı andan itibaren (özellikle Medîne'ye hicret ettikten ve çete saldırılarına ve savaşlara girmeye başladıktan sonra) is değişir; bambaska yaradılıştaki bir kimse olurur Muhammed: artık sadece **"öğüt verici"**, sadece **"teblig**

edici", sadece **"Resûl"**, sadece **"uyarici"**, ya da sadece **"sabredip susan"** değil fakat "korkutucu Tanrı'nın "korkutucu" bir **"Peygamberi"**dir. "Resûl" olarak görünmekten ziyâde "Nebi" olarak görünmeyi tercih eder. Her ne kadar, Tanrı'nın kendisine daha önceleri "Kul ve Resûl" ya da "Hükümdar ve Nebi" olmak hususunda tercih tanıdığını ve kendisinin de Tanrı'ya tevâzu ederek "Kul ve Resûl" olmağı seçtiğini söylemiş olmakla beraber şimdi "Hükümdar ve Nebi" görünümündedir; örneğin: *"Adem henüz su ile toprak arasında iken, ben Nebî idim..."* diyerek ezelden beri "nebi" olduğunu bildirir. Ve artık farklı inançta olanları ve kendisine boyun emekten kaçanları uyarıcı değil kılıçtan geçiricidir. Hem de öylesine ki, kendi yüceliğini Tanrı'nın yüceliği ile bir tutup, Tanrı'ya bas eğildiği gibi kendisine de bas eğilmesini isteyendir. Bütün bunları kendisi için bir övünme vesilesi bilendir. Örneğin, kendisini, tipki Tanrı gibi bas eğilen kertede göstermek üzere Kur'ân'a su tür âyet'ler koyar: *"Ey Muhammed! Süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermiş sayılırlar"* (K. 48 Fetih sûresi, âyet 10)

Henüz güçsüz bulunduğu sırada günahlarının bağışlanmasını diler görünürken ve örneğin Kur'ân'a: *"Ey Muhammed!... Kendinin, inanmış kadın ve erkeklerin günahlarının bağışlanmasını dile..."* (K. 47 Muhammed sûresi, âyet 19); ya da: *"Ey Muhammed! Sabret... suçunun bağışlanmasını dile. Rabbini aksam sabah överek tesbih et..."* (K. 40 Mü'min sûresi, âyet 55) şeklinde âyetler koyarken, şimdi güçlendikten sonra kendisinin günahsız bulunduğunu ve çünkü Tanrı'nın kendisini her türlü günahattan uzak tuttuğunu söyleyerek, örneğin *"Geçmiş ve gelecek zembim (günahlarım) mağfiret edilmiştir. Bana Kevser verilmiştir..."* diyerek övünürdü ¹⁵.

Henüz güçsüz olduğu zamanlar putperestlere, yâni "müsrik'ler"e, karşı sabir göstermekle görevli imiş gibi görünmek üzere Kur'ân'a: *"Putperestlerin söylediklerine sabret, yollarından güzelliikle ayrıl"* (K. Müzemmil sûresi, âyet 10) şeklinde âyet'ler koyarken, güçlendikten sonra: *"...Müsrikleri nerede görürseniz öldürün..."* (K. Tevbe sûresi, âyet 5; Bakara 191) diye buyruklar koyar. Ya da **Kitab Ehli'**ne (Yahudi'lere ve Hristiyan'lara) karşı, Islâm'î kabul etmelerine ya da etmemelerinin cezası olmak üzere, kendi elleriyle küçülerek "cizye" (kafa parası) vermeğe râzi olmalarına kadar savaş açılmasını emreder (K. Tevbe sûresi, âyet 29); ya da Müslümanlıktan çıkanlar hakkında *"Her kim dinini (ki müslümanlıktır) degistirirse, onu hemen öldürünüz"* ¹⁶ diyerek korku ve dehset saçır. Saçarken de gelmiş geçmiş peygamberler içerisinde "korku" ve "dehset" salma yetkisinin Tanrı tarafından sadece kendisini verilmiş olduğunu söyliyerek övünür; örneğin: *"...Bir aylık bir yola kadar (düşmanlarımın kalbine) korku (salmak) ile mansur olundum..."* der¹⁷.

Daha önceleri mü'minlere karşı olduğu kadar, müsriklere (kâfirlere) karşı da alçak gönüllülüğü benimsemiş gibi davranırken, şimdi artık bambaska bir dil kullanarak Kur'ân'a: *"...Mü'minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı onurlu ve zorlu olun..."* (K. Mâide sûresi, âyet 54)¹⁸ şeklinde âyet'ler koyar.

Henüz güçsüz bulunduğu zamanlar Kur'ân'ı yalanlayanların, ya da Tanrı'ya ve kendisine kafa tutanların cezâ'larının gelecek dünya'da, Cehennem'e atılmak sûretiyle, verileceğini söylerken ve örneğin Kur'ân'a:

"Ey Muhammed! Senin milletin Kur'ân'ı yalanladı: (onlara) cezanizi ben verecek degilim-'de... (Onlara) Kur'ân ile öğüt ver" (K. En'âm sûresi, âyet 66, 69-70); ya da:

"(Ey Muhammed!) ...seni yalanlayanları Bana bırak... Süphesiz katimizda onlar için... Cehennem... can yakıcı bir azab var" (K. Müzemmil sûresi, âyet 11-13) şeklinde âyet'ler koyarken, şimdi artık güçlendiği için, öldürüp kesmelerden söz ederek Kur'ân'a, bu gibi kişilerin yakalanıp öldürülmelerine dâir su tür âyet'ler ekler:

"İki yüzlüler, kalblerinde fesad bulunanlar, şehirde bozguncu haber yayanlar ... lânetlenmiş olarak nerede bulunurlarsa yakalanır ve hem de öldürülürler..." (K. Ahzâb sûresi, âyet 60-61).

Yâni Islâmî düzeni siddet ve dehset saçarak sürdürmeyi övünme vesilesi yapar. Fakat bununla kalmaz bir de kendisine bas egmeyip karşı gelenlerin, tipki Tanrı'ya karşı gelenler gibi, ağır cezalara çarptirilacaklarına, örneğin ellerinin ve ayaklarının çaprazlama kesileceğine dair hükümler koyar. Koyduğu hükümlerden biri aynen şöyle:

"Allah ve Resûlüne karşı savasanların ve yer yüzünde (hak) düzeni bozmaya çalışanların cezası ancak ya (acimadan) öldürülmeleri, ya asilmaları, yahut el ve ayaklarının çaprazlama kesilmesi, yahud da bulundukları yerden sürülmeleridir. Bu onlara dünyadaki rûsvaylığıdır. Onlar için ahirette de büyük azab vardır" (K. Mâide sûresi, âyet 33).

Yine bunun gibi, halktan kişilerin kendisinden mucîze göstermesini istemeleri, ve örneğin: *"... -'Bize yeryüzünde bir kaynak çıkarıp akıtmadıkça inanmayız sana'... Umdugun göğü parça parça üstümüze düşürmedikçe, yahut Allah'ın meleklerini karsımıza getirmediğiçe... yahut gökyüzüne gözümüzün önünde çıkmadıkça... gene inanmayız sana..."* demeleri üzerine, herkesin önünde mucize yaratamayacağını bildiği için, kendisinin bir insan olduğunu öne sürerek kaçamak yolları arar ve Kur'ân'a su tûr âyet'ler koyar:

"(Ey Muhammed!) De ki- 'Rabbimi tenzih ederim, ben peygamber olan bir insandan başka bir şey miyim?-'..." (K. 17 Isrâ sûresi, âyet 90-93).

Ancak ne var ki hiç kimselerin keşfedemeyecekleri şekilde mucize yaratmış gibi görünmekten de geri kalmaz, ve mucizeler insani olarak görünmeyi övünme vesilesi yapardı. Örneğin parmağıyla isâret edip ay'ı ikiye böldüğünü ve sonra bu iki bölümün birleştiğini söylerken (K. el-Kâmer sûresi, âyet 1-3), ya da yardım bulmak için gittiği Taif'den dönüş sırasında yolda cinlere rastladığını, ve onlara sakız ağacını tanık tutarak kendisinin peygamber olduğunu kanıtladığını söylerken, yaptığı budur ¹⁹ (Buna benzer daha nice örnek var).

Öte yandan henüz Mekke'de güçlü durumda bulunmadığı zamanlar, taraftarlarına hoş görünmek ve onlar nezdinde saygınlık kazanmak ihtiyacıyla da alçak gönüllü (mutevazi) görünme yollarını aradığı olurdu. Örneğin **Kureys** esrafından bâzı kimselerle görüştüğü bir sırada yanına gelen kör bir adama önem vermez bulunduğu bir olay dolayısıyla kendi kendini sanki suçlu bulup Tanrı'ya azarlatır gibi görünmüş ve Kur'ân'a su âyeti koymuştur:

"Yanına kör bir kimse geldi diye peygamber yüzünü asıp çevirdi. Ey Muhammed! Ne bilirsin belki de o arınacak(ti); yahud öğüt alacaktı da bu öğüt kendisine fayda verecekti... Sen Allah'tan korkup sana kosarak gelen kimseye aldirmiyorsun..." (K. 80 Abese sûresi, âyet 1-11)

Olayı Muhammed'in karakteriyle ilgili bölümde ayrıca ele almış olmakla beraber kısaca özetleyelim ki Mekke'de iken Kureys ileri gelenlerini elde etme uğraştığı günlerden birinde Muhammed, **Ebû Cehl**, **Mugire**, **Ebû Abbâs ve Ümeyye b. Halef** gibi ünlülerle görüşürken yanına **İbn-i Ümm-i Mektûm** adında kör bir adamın yanastığını ve *"Bana Kur'ân oku"* dedikini görür, fakat görmezlikten gelir. O tarihe kadar kendisine katilip Islâm olanlar hep fakirler, zayıflar, köleler ve körler olduğu için eziklik duyar ve konuşmakta olduğu kişilerin: *"Bu dine hep bu gibi biçâre, zavallî insanlar mı giriyor?"* demelerinden çekindiği için adamcagıza iltifat etmez; hattâ ısrarlı durumu nedeniyle onu yanından kovar²⁰. Fakat bunu yapmakla kendi taraftarlarından bir kısmını incitmiş olur. Kendisine çekmek istediği Kureys esrafını inandıramadığı için, hiç olmazsa taraftarlarını darıltmamak

maksadiyle üzüntüsünü bildirir ve Kur'ân'a yukardaki âyeti yerleştirir. Ayrıca da **Ümm-i Mektûm**' u hosnud etmek için uğrasır, her gördüğü yerde ona iltifat'ta bulunur. Bu arada muhaliflerini kötülemekten geri kalmaz ve Kur'âna sunları ekler: *"Ama sen, kendisini ögütten mustagni gören kimseyi karsına alıp ilgileniyorsun; arınmak istememesinden sana ne?"* (K. 80 Abese sûresi, âyet 5-7). Burada söz konusu olan kimseler biraz önce değindigimiz gibi Islâm'a girmekten kaçınan Kureysli kisilerdir. Böylece hem taraftarlarını sevindirmiş ve hem de muhaliflerini yermiş olur. Daha baska bir deyimle kendisini suçlu imiş gibi göstermesi, alçak gönüllülüğten (tevazu'dan), ya da kötü bir davranışta bulunmuş olma pesimanlığından değil, fakat taraftarlarını kaybetme korkusundan, ve daha doğrusu günlük çıkarlarını sağlama ustalığındandır.

Kendisini suçlu imiş gibi gösterip alçak gönüllülüğe (tevazu yoluna) başvurduğu bir baska örnek **Tebûk** seferi vesilesiyle karsımızdadır. Bu vesileyle Kur'ân'a su âyeti koymuştur:

"(Ey Muhammed!) Allah seni affetsin... yalancılara bilmeden önce niçin onlara izin verdin?" (K. 9 Tevbe sûresi, âyet 43).

Yâni savasa katılmaktan kaçınanlara izin verdiği için Tanrı'nın kendisine çattığını anlatmaktadır. Hatırlatalım ki **Tebûk** seferi hazırlıkları sırasında bazı kimseler, bir takım yalan mazerete sarılarak savasa katılmayacaklarını bildirmişler, kendisinden izin istemişlerdi. Muhammed onlara bu izni verince, bu kez sefere katılanların şikâyetleriyle karşılaşmıştır. Böyle bir izni vermek yüzünden güç duruma düşünce yukardaki âyeti koyuvermiştir²¹.

Söylemeye gerek yoktur ki kendisini, tipki diğer insanlar gibi "kusur" yapabilmis gibi, ya da "günah" işlemiş gibi gösterip tövbekâr davranması ve bağışlanmak üzere Tanrı'ya övgüler yağdırması, hem bir yandan kendini alçak gönüllü bir kimse imiş gibi gösterip taraftarlarına sevdirmek ve hem de, diğer yandan, onları Tanrı'yi yüceltir durumda kılmak bakımından becerikli bir bulustur.

Ancak ne var ki alçak gönüllü ("mutevazi"), ya da günâhkar görünmeğe çalıştığı zamanlar dahi övünmek ve kendini yüce göstermek için fırsat gözetmekten geri kalmamıştır. Yukardaki olay vesilesiyle Kur'ân'a koyduğu su âyet bunun nice örneklerinden biridir:

"Ey Muhammed!... Biz sana apaçık zafer sağlamışızdır. Allah böylece senin geçmiş ve gelecek günâhlarını bağışlar, sana olan nîmetini tamamlar, seni doğru yola eristirir" (K. 48, Fetih sûresi, âyet 1-2).

Dikkat edilecek olursa günâhkâr görünür olmasının kendisi için tehlike yaratır hiç bir yönü yoktur; çünkü Tanrı onun, sadece geçmişteki değil fakat gelecekteki günahlarını dahi bağışlayacaktır. Oysa ki diğer peygamberler için böyle bir şey yapmayacaktır²². Bundan dolayidir ki Muhammed, yine kendi söylemesine göre, güyâ Kiyâmet gününde insanların tümüne sefâat'te bulunabilecek tek peygamber olacaktır.

Yine tekrarlayalım ki alçak gönüllü imiş gibi görünmesi, çoğu zaman güçsüz durumda bulunmaktan dogma bir tutumdur ki genellikle **Mekke** dönemini içine alır. Fakat bu güçsüz durumda dahi güçleneceği ve hoşgörüyü ve alçak gönüllülüğü terkececeği, böylece egemenliğini kesin olarak yerleştireceği günleri hayal etmekten, bu arada düşmanlarına dis bilemekten, intikam beslemekten geri kalmamıştır. Kur'ân'a koyduğu su âyet bunu kanıtlayan örneklerden biridir:

"Ey Muhammed! bir süreye kadar onlara aldiris etme.. Bir süreye kadar onlardan yüz çevir" (K. 37 Saffât sûresi, âyet 174, 178).

Burada geçen "*bir süreye kadar*" deyimini onun güçlü duruma erisecegi zamana kadar olan süreye isârettir. Nitekim taraftarlarının sayisinin arttigi ve giderek güçlendiğini farketmişti an, yavas yavas hosgörü siyâsetini ve bununla birlikte alçak gönüllülüğü terketmiştir. Bu andan itibaren, hem bir yandan siddet ve dehset usûllerini izlemiş ve hem de diğer yandan sinirsiz şekilde övünme yoluna yönelip kendisini "yüce" bilmistir. Hem de öylesine ki, kendisini bütün insanların, ve gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin en "ulu'su", en "yüce'si", en "asil'i" ve en "serefli'si" olarak göstermekten tutunuzda Tanrı'yi kendisinin yakini, dostu ve yardımcısi ve nihâyet kendisine "salevat" getiren bir "Yaratan" olarak tanımlamaya varıncaya kadar övünme san'atı'nın her yönünü denemistir. Ve bu şekilde övünürken, ilerde göreceğimiz gibi, övünmediğini söylemeyi ihmâl etmemistir. Daha başka bir deyimle alçak gönüllüğü o, kendisi için değil, Tanrı'nın diğer kul'ları için gerekli görmüştür. Onları Tanrı'ya karşı alçak gönüllü yaparken aynı zamanda kendisine karşı da öyle davranma zorunluluğunda kilacagini düşünmüştür. Nice örnekten biri olmak üzere **Lokman sûresi**'ne koyduğu su âyet'i okuyalım:

"... Hem nâs'a avurdunu sisirme ve Yer yüzünde çalimla yürüme, çünkü Allah ögüngen kurulganın hiç birini sevmez. Gidisinde mu'tedil ol, sesini pesden al, çünkü seslerin en beti her halde esek sesidir" (K. 31 Lokman sûresi, âyet 18-19) ²³.

Muhammed'in bildirmesine göre Tanrı **Lokman**'a²⁴ hikmet vermiş ve Lokman da bu âyet'deki sözleri, kendi oğluna öğüt olmak üzere söylemiştir. Bu doğrultuda olmak üzere Furkan sûresine su âyet'i koymuştur:

"... Ve o Rahmân'ın kulları: onlar ki Arzin üzerinde mülâyemetle yürürler..." (K. 25 Furkân sûresi, âyet 63)

Lokman sûresi'ndeki âyet'de geçen "*Hem nâs'a avurdunu sisirme...*" tümcesi: "Deve gibi basını yana bükme" yâni "Kibirli olma" anlamına gelmekte. Yine Lokman sûresi'ndeki: "*Yer yüzünde çalimla yürüme... Gidisinde mu'tedil ol...*" tümcesi ile, Furkan sûresi'ndeki: "*... onlar ki Arzin üzerinde mülâyemetle yürürler...*" tümcesi, kisileri kibirli, magrurane ve saygisiz davranışlardan alikomak içindir. Çünkü Muhammed'in asil istediği şey, insanların her şeyden önce kendisine karşı çalim satmayıp yumusak ve boyun egmiş şekilde davranmaları idi ki, yürüyüşün ve gidisin "mülâyim" ve "mu'tedil" nitelikte olması bunun bir isâreti sayılırdı.

Ve nihâyet yukardaki âyet'lerde, bir de: "*... sesini pesden al, çünkü seslerin en beti her halde esek sesidir...*" sözleri geçiyor ki: "konuşurken sesinden biraz indir, söylerken bağırma" anlamına gelmekte²⁵.

Hemen hatırlatalım ki Muhammed, Ashabi ile konuşurken, kendi sesinin baskaları tarafından bastırılmasını, ya da her ne şekilde olursa olsun önüne geçilmesini sevmezdi; bunu, hem Tanrı ve hem de kendi otoritesine karşı saygisizlik bilirdi. Nitekim Kur'ân'a bu hususta özel âyet'ler koymuştur ki bunlardan bir örnek şöyle: "*Ey iman edenler! Allah'ın ve Resûlünün önüne geçmeyin... Seslerinizi Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin. Birbirinize bağirdiğiniz gibi, Peygamber'e yüksek sesle bağırmayın.. Allah'ın elçisinin huzurunda seslerini kısınsınlar, süphesiz Allah'ın kalplerini takvâ ile imtihan ettiği kimselerdir...*" (K. 49 Hucûrat sûresi, âyet 1-3).

Dikkat edileceği gibi bu âyet'ler, kisilerin birbirlerine bağirmalarını yasaklamıyor; sadece Muhammed'in önünde seslerini kismalarını, yüksek sesle bağirmamalarını, öngörüyor! Bu itibarla Muhammed'in "mülâyim" ve "mu'tedil" (alçak gönüllü) olmak hususunda getirdiği hükümler, aslında kendisine karşı saygınlıkla davranılması amacına yönelik bulunmaktadır. Yukarda belirttiğimiz gibi o kendisini, bu hükümlerle bağlı saymamış, ve bu kitap boyunca

vereceğimiz nice örneklerden de anlaşılabileceği gibi övünmeyi, kendi kendisini yüceltmeyi, Tanrı'nın kendisine uygun gördüğü bir hak saymıdır; övünürken de *"Ben bununla böbürlenmem"* diyerek alçak gönüllü imis gibi görünmeyi yeglemistir: bu tutum ve davranışlarının, "övünmek" ile "böbürlenmek" arasındaki farklılığı yok kıldığını farketmemistir.

Öte yandan bir de su var ki Muhammed, isine geldiği zamanlar hoşgörüsü (tevâzu) insani olarak görünürken bile, bu niteliğin kisisel bir meziyet değil fakat Tanrı'dan gelme bir şey olduğunu söyler, söyle derdi: *"Allahü Teâlâ bir kimseyi İslâmiyet'e hidâyet eder, sûretini güzel yapar (...) tevâzuu da ona nasip ederse, iste bunlar, Allahü Teâlâ'nın ihtiyâr ettiği kimselerdir"* ²⁶. Bu doğrultuda olmak üzere bir de söyle derdi: *"Dört şey var ki, Allahü Teâlâ bunları ancak sevdiği kimselere verir: Sükût etmek, (ki bu, ibâdetin başlangıcıdır), Allah'a tevekkül, tevâzu, ve dünyadan meylini kesmektir"* ²⁷

Daha başka bir deyimle hoşgörüsü olabilmek, Muhammed'in bu sözlerine bakılacak olursa, sadece Tanrı'nın keyfine kalmış bir şeydir; Tanrı dilediğini "Müslüman" ya da "Kâfir" yaptı gibi (örneğin Bkz. En'âm sûresi, âyet 125), dilediğine de "tevâzu" nasib eyer ya da eylemez. Bununla beraber Muhammed, yine günlük siyâsetinin gereksinimi olarak, bu yukarıda söylediklerini bazan göz ardı etmekten geri kalmaz, ve bu kez alçak gönüllülüğü (tevâzu'u), kişi irâdesine bağlı bir şeymiş gibi gösterirdi. Örneğin söyle derdi: *"Kul tevâzu edince, Allahü Teâlâ onu yedi kat göklere kadar yükseltir"* ²⁸. Ya da söyle eklerdi: *"Tevâzu, insâna ancak yücelik getirir. Tevâzu ediniz ki, Allahü Teâlâ da size rahmet etsin"* ²⁹

Kuskuşuz ki Muhammed'in bu sözleri, biraz yukarıdaki sözleriyle çelişki halindeydi; fakat o buna aldırmaz etmezdi.

¹ İmâm Gazâlî, **age** (Cilt III, sh. 732)

² Ebû Ya'lâ ve Taberânî'nin Ayşe ve İbn-i Abas'tan rivâyet'ine göre Muhammed'in söylemesi şöyle: *"Rabbim beni kul ve Resûl olmakla, hükümdar ve Nebi olmak arasındamuhayyer kıldı. Hangisini tercih edeceğimi bilemedim. O sırada meleklerden dostum Cebrâil'e baktım. O da (bana): -Rabbim için tevâzu et- dedi. Ben de kul ve Resûl olmagi tercih ettim"*. Bkz. İmâm Gazâlî, **age** (Cilt III, sh. 731).

³ *"Mescidler süphesiz Allah'ındır. O halde Allah ile birlikte kimseye yalvarmayın (ve kulluk etmeyin)"* (K. 72 Cin sûresi, âyet 18).

⁴ Guyâ resim cinsi seyleri yasakamasının bir nedeni de budur. Bu konuda bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt VI. sh. 418)

⁵ İbn-i Teymiye'nin **Menâsik** 'inden alıntı için bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt IV, sh. 190).

⁶ Seyhayn'in **Sahih**'lerinden alıntı olarak bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...**, (Cilt IV, sh. 190).

⁷ Bu konudaki hadîs'ler için İbn Sa'd'ın **Tabakat** adlı kitabına bakınız. Ayrıca bkz. Syed Abdul Wahab, **The Shadowless Prophet of Islam**, (Lahore 1962, sh. 1-5; 68-107)

⁸ *"Nâsârâ'nın İbn-i Meryem'i bâtil üzere methettikleri gibi siz de beni methetmekte mübğalgaga etmeyiniz! Süphesiz ki, ben bir kulum. Binaenaleyh bana: -Allah'ın kulu ve O'nun resûlü- deyiniz"*. Buharî'nin Ömer'den rivâyet ettiği bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 181, hadîs no. 1405)

⁹ Bkz. İmâm Gazâlî, **age** (1975) (Cilt III, sh. 732-3)

¹⁰ İmâm Gazâlî, **age** (1975), (Cilt II, sh. 559)

- [11](#) **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 55)
- [12](#) Ebû Ya'lâ ile Taberânî'den gelen rivâyet için bkz. İmâm Gazâlî, age (Cilt III, sh. 731).
- [13](#) Taberânî'nin rivâyet ettiği sekliyle hadîs'in tamamı söyle: *"Allahû Teâlâ bir kimseyi islâmiyete dhidâyet eder, sûretini güzel yapar, nesebinde de bir yüz karalığı bulunmaz, bununla beraber tevâzuu da ona nasîn ederse, iste bunlar, Allahû Teâlâ'nin ihtiyar ettiği kimselerdir"*. Bkz. İmâm Gazâlî, age (Cilt III, sh. 732).
- [14](#) Taberânî'nin ve Hâkim'in rivâyeleri için Bkz. İmâm Gazâlî, **age (1975)** (Cilt III, sh. 732-3)
- [15](#) Bkz. Sahih-i Buharî Muhtasari... Cilt II, sh. 247)
- [16](#) (Bkz. **Sahih-i...** VIII, sh. 387-8, Hadîs no. 1263 ve 1265)
- [17](#) **Sahih-i...**, (Cilt II. sh 245, hadîs no.223)
- [18](#) Mâide sûresi'nin 54cû âyeti'nin İmâm Gazâlî'deki sekli için bkz. **Ihyâu 'ulûmi'd-dîn**, (Bedir yayın evi, İstanbul 1975, cilt III, sh. 750).
- [19](#) Bkz. **Sahih-i...**, Cilt X, sh. 46 ve d., Hadîs no. 1545, Buna benzer diger örnekler için Benim **Seriât'tan Kissa'lar I ve II**, adli kitaplarima bakiniz.
- [20](#) Abdullah bin Ömer'in rivâyetine dayali hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 579-580)
- [21](#) Yukardakine benzer âyet'lere bir kaç örnek daha vermek gerekirse: *"Ey uhammed... kendinin (ve) inanmis kadin ve erkeklerin günahlarinin bagislanamsini dile..."*(K. 47 Muhammed 19); *"Ey Muhammed... suçunun bagislanmasini dile"* (K. 40 Mü'min 55); *"De ki -'Ben saptirirsam, sapitmakla ancak kendime etmis olurum. Dogru yolda olursam Rabbimin bana vahyetmesinden olurum"* (K. 35 Tâtir 50)
- [22](#) Bu konuda Ebû Hüreyre'nin rivâyetine dayali hadîs'ler için bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt XI, sh. 120, Hadîs no. 1711; ve Cilt XII, sh. 425 Hadîs no. 2187)
- [23](#) Bu âyet'lerin Diyânet Isleri Baskanligi'nca çevirisi söyle: *"Insanlari küçümseyip yüz çevirme, yeryüzünde böbürlenerek yürüme; Allah kendini begenip övünen hiç kimseyi, siüphesiz ki sevmez. Yürüyüsünde tabîf ol; sesini kis. seslerin en çirkinini siüphesiz merkeblerin sesidir"* (K. Lokman sûresi, âyet 18-19)
- [24](#) Lokman'in kim olduğu kesin olarak bilinmiyor. Kimilerine göre o bir "Peygamber"dir; kimilerine göre Tanrı'nin bir dostudur; kimilerine göre ise Eyyûb peygamber'in kizkardesi'nin ya da teyzesi'nin ogludur. Kur'ân'da 31ci sûre olarak yer almış olup Lokman ile onun ogluna vermiş olduğu öğütleri kapsar. Bu konuda bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi**, (Cilt VIII, sh. 27 ve d.). ayrıca bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3843)
- [25](#) Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3847)
- [26](#) Taberânî'nin rivâyeti için bkz. Gazâlî, age (Cilt III, sh. 732).
- [27](#) Taberânî ve Hâkim'in rivâyetleri için bkz. Gazâlî, age (Cilt III, sh. 732).
- [28](#) Beyhakî'nin rivâyeti için bkz. Gazâlî, age (Cilt III, sh. 732).
- [29](#) Isfahânî'nin rivâyeti için bkz: Gazâlî, age (Cilt III, sh. 733).

"Tevâzu" insani olduğu söylenen Muhammed, övünmekten ve övülmekten hoslanır: hem de hoslanmazmış gibi görünerek.

İslâm yazarları Muhammed'i, alçak gönüllü (mütevazı bir kimse) imis gibi göstermek için olmadık iddiâlara sarılırlar. İddiâ'larını da Muhammed'in sözlerine dayatırlar. Güyâ Muhammed: *"Allah bir kimseyi islâmiyete hidâyet eder... bununla beraber tevâzuu da ona nasib ederse, iste bunlar Allahü Teâlâ'nin ihtiyar ettiği kimselerdir"* ¹ diyerek alçak gönüllüğün Tanrı'dan gelme bir fazilet olduğuna inanmış olan, ve bu nedenle övünmekten ya da övülmekten asla hoslanmayan bir kimsedir. Güyâ baskalarını da kendisi gibi alçak gönüllü yapabilmek için kendinden örnekler vermiştir ki, bu örneklerden biri, Tanrı'nin kendisine **"Kul ve Resûl"** olmak ile **"Hükümdar ve Nebi"** olmak arasında seçim hakkını verdiği ve kendisinin de sırf alçak gönüllü olarak davranmak için **"Kul ve Resûl"** olmağı tercih ettiğiyile ilgilidir². Ve yine bunun gibi, güyâ Tanrı'dan baskasına (örneğin kendisine) tapılmasını yasak etmiş, böylece **"sirk'i"** önlemek ve İslâm'i **"tevhid"** dini olarak korumak istemistir. Güyâ müslümanlara mescid'lerde Allah ile birlikte kimseye yalvarmamalarını bildirmiş, böylece kendisinin tapılacak bir kimse olmadığını anlatmak istemistir (Bkz. Cin sûresi, 18)³. Güyâ kendi kabrine bile *"izhâr-i hürmet edilmesini"* (ibâdet edercesine saygınlık gösterilmesini) uygun bulmamış⁴, ve Tanrı'ya: *"Yâ Rab, benim kabrimi tapılan put haline koyma"* diye yalvarmıştır⁵. Yalvarırken de taraftarlarına: *"Ashâbim! Sakin kabrimi bayram yeri, evlerinizi de kabir haline koymayın. Nerede bulunur iseniz orada bana salavât getiriniz"* demistir⁶. Güyâ: *"Ben, kral değilim; ben Kureys kabilesinden, kurutulmuş et yiyen bir kadının çocuğuyum"* şeklinde konuşarak alçak gönüllüğünü her fırsatta ortaya vurmıştır⁷. Güyâ kendisine övgü yağdırılmasını, asiri şekilde övülmesini istemediğini anlatmak için: *"Hristiyanların Meryem oğlu İsâ'yi asiri (gerçeklere ters düşer) şekilde övdükleri gibi övmeyin beni. Sunu biliniz ki ben Allah'ın kuluyum, O halde bana -'Allah'ın kulu ve Resûlû- 'deyin..."* demistir⁸. Güyâ **"tevazu"** denen şeyin "fazilet" olduğunu belirtmek maksadiyle: *"Tevazu insana ancak yücelik verir. Tevazu ediniz ki Allah da size Rahmet etsin ...."* ⁹ diye eklemiştir. Güyâ övünen kimseleri, Tanrı'nin asla sevmez olduğunu anlatmak üzere vahiy indigini söylemiş ve Kur'ân'a: *"...Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Zirâ Allah, kendini beğenmiş, övünüp duran kimseleri sevmez"* (K. 31 Lokman sûresi, âyet 18) şeklinde âyet'ler koymuştur. Güyâ övünmenin, ve kendini beğenmişliğin insani "helâke" (ölüme, yok olmaya) sürüklediğini anlatmak üzere: *"Üç şey insani helâke sürükler. Bunlar ... cimrilik, nefsin arzu ve isteklerine uymak, ve kul'un kendi kendini beğenmesidir"* demistir ¹⁰.

İslâmcî'lar, bu iddiâ'larını genellikle Muhammed'in sözlerine dayatırlar. Ancak ne var ki bu sözler, onun isbilirliginin, yâni içinde bulunduğu zamana ve durumlara göre izlemis olduğu günlük siyâsetinin sadece bir yönüdür. Her ne kadar kendisini "tevâzu" insani imis gibi göstermek üzere yukardaki şekilde konustugu olmuş ise de, aslında ömrü boyunca bu söylediklerinin tam tersini yaparcasına övünmüş, ve kendisini baskalarına övdürmüştür. Hem de öylesine ki, sinirsiz bir övünme özlemi içerisinde kendisini Tanrı kertesinde görmüş ve Tanrı'yi, melekleriyle birlikte, kendisine salât ve selâm eder durumda kılmaktan, ya da ezân okutarak kendi adını Tanrı ile birlikte duyurtmaktan tutunuzda, kendinden çıkan her şeyin, (örneğin tükürüğünün, sümüğünün, ve içinde ellerini ayaklarını yıkadığı abdest suyu'nun, ya da kesilmiş saçlarının, vs...) kutsal olduğuna varıncaya kadar her şeyi ile övünmekten, ve insanlar tarafından yüceltilmekten mutluluk duymuştur. Tanrı'dan geldiğini söylediği "vahiy"lerle kendisini halka "aleyhissalâtü vesselâm" olarak, "yücelerin yücresi" olarak, gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin tasdikçisi olarak, vs... kabul ettirmiş, ve müslümanlar onu âdetâ "ilâh" kertesinde görür olmuşlardır. Hem de öylesine ki, onun abdest aldığı ve içine tükürdüğü suyu içmeyi, ya da ağzından ve burnundan çıkan balgamini yüzlerine ve derilerine sürmeyi, ve hattâ devesinin ağzından saçılan köpüklerin altında kalmayı bile kendileri için bir şeref ve mazhariyet bilmislerdir¹¹.

Bütün bu hususları ilerdeki sayfalarda, İslâm kaynaklarına dayalı olarak açıklayacağız, fakat simdilik sunu belirtmekte yarar vardır ki Muhammed, Mekke'de kendisini peygamber olarak ilân ettiği ilk anlarda henüz güçsüz durumda bulunduğu için alçak gönüllü bir görünümde idi; insan üstü bir güce sahip olmadığını anlatmak için Kur'ân'a: *"De ki: Ben ancak sizin gibi bir insanım, ancak bana Tanrınızın bir Tanrı olduğu vahyolunuyor..."* (K. 41 Fussilât sûresi, âyet 5; ayrıca bkz. K. 18 Kehf 109; ve K. 19 Meryem 110) şeklinde âyet'ler koymuş ve bu söylediklerini pekiştirmek için baskaları gibi kendisinin de nihâyet bir "kul" olduğunu, tipki diğer kul'lar gibi, "beserî" niteliklere sahip bulunduğunu eklemiş, ve örneğin: *"Ben de sizin gibi bir insanım, siz unuttugunuz gibi ben de unuturum, bir şeyi unuttugum zaman bana hatırlatın"* diye konuşmuştur. Hattâ Tanrı'nın kendisine **"Kul ve Resûl"** olmak ile **"Hükümdar ve nebî"** olmak arasında seçim hakkı tanıdığını, bu teklif karşısında ne yapacağını bilemeyip Cebrâil'den fikir aldığını ve Cebrâil'in kendisine: *"Rabbın için tevâzu et"* dedikini ve iste onun bu tavsiyesi üzerine **"Kul ve Resûl"** olmağı tercih ettiğini bildirmiştir¹². Ya da baskalarından farklı bilgilerle mücehhez olmadığını anlatmak için Tanrı'nın kendisine: *"(Ey Muhammed!) De ki- 'Ben... gaybi bilirim... demiyorum-...'"* (K. En'âm sûresi, âyet 50) diye emrettiğini açıklamıştır. Yine bunun gibi, "melek" niteliğinde, ya da ayrıcalıklara sahip imis gibi görünmemek için Tanrı'nın kendisine: *"(Ey Muhammed!) De ki: - ' Ben... bir melegim de ... demiyorum-...'"* (K. En'âm sûresi, âyet 50) dedikini bildirmiştir. Ya da mucîze yaratma gücüne sahip bulunmadığını, sadece dini yaymak için peygamberlik göreviyle donatıldığını, tipki diğer insanlar gibi Tanrı'nın bir kulu olduğunu, suçlarının ve günâhlarının bağışlanması için Tanrı'dan duâ'ci bulunduğunu belirtmek için Kur'ân'a:

"Ey Muhammed!... Kendinin, inanmış kadın ve erkeklerin günahlarının bağışlanmasını dile..." (K. 47 Muhammed sûresi, âyet 19);

"Ey Muhammed! Sabret... suçunun bağışlanmasını dile. Rabbini akşam sabah överek tesbih et..." (K. 40 Mü'min sûresi, âyet 55)

şeklinde âyetler yerleştirmiştir. Ve iste İslâmcî yazarlar, biraz önce değindigimiz gibi, bu hususları öne sürerek Muhammed'in dünyevî bir varlık olduğunu, tipki diğer insanlar gibi, zaman zaman duygularına kapıldığını ve kusurlar isledikini, fakat kusurlarını kabul edecek kadar alçakgönüllü olduğunu, diğer peygamberler gibi mucîzelerle kisisel çıkar sağlama yoluna basvurmadığını ve Tanrı'yi kendisine araç edinmediğini, kendi isinde kullanmadığını söylerler.

Oysa ki bütün bu iddiâ'lar yalandan ibârettir; çünkü İslâm kaynaklarının bize öğrettiği o'dur ki Muhammed ne alçak gönüllü bir kimse olmuştur, ne kusurlarını kabul etmek ve nedâmet getirmek gibi bir büyükükte bulunmuştur, ne Tanrı'yi kendi gereksinimleri ve çıkarları için kullanmaktan ve özellikle cinsel ihtiyaçlarının (sehveti'nin) sinirsizliklerine araç yapmaktan kaçınmıştır, ve ne de mucîze yaratma san'atının uygulayıcılarından olma ustalığından uzak kalmıştır. Daha baska bir deyimle alçak gönüllülük ("tevâzu" gösterileri) Muhammed için, sadece sözde kalıp, çıkarlar siyâsetini uygulama hesabına dayalı eylemler niteliğini tasimistir. Üstelikte kendisini alçak gönüllü ("tevâzu" insanı) imis gibi gösterirken, bunu kendi istek ve gayretine değil fakat Tanrı'nin istegine bağlamıştır: *"Allahü Teâlâ bir kimseyi islâmiyete hidâyet eder... tevazuu da ona nasîb ederse, iste bunlar, Allahü Teâlâ'nin ihtiyâr ettiği kimselerdir"*¹³. Öte yandan alçak gönüllü imis gibi görünürken bile, belli etmeden üstünlük hevesinden kendini alamaz. Örneğin: *"... Ben müsliminin evveliyim"* şeklinde Kur'ân'a âyet koyarken (Bkz. En'âm sûresi, âyet 163), kendisini Tanrı'ya teslim olan müslümanların yüce önderi olarak göstermekten geri kalmaz.

Fakat her ne olursa olsun, su muhakkak ki Muhammed, "tevâzu" denen şeyi (alçak gönüllülüğü) günlük siyâsetinin gereksinimlerine araç edinmiştir. Gerçekten de, biraz önce değindigimiz gibi, henüz güçlü olmadığı zamanlar genellikle "alçak gönüllü" kimse rolündedir. Özellikle ilk baslarda (birinci Mekke döneminde) kendisini Tanrı'nin "öğüt verici", "uyarıcı" ve "teblig edici" bir elçisi imis gibi gösterir; "zorbalıkla" değil fakat aksine "yumusaklıkla", "güzellikle", "öğüt" vermekle, Tanrı'nin buyruklarını "teblig" etmekle görevli olduğunu bildirir. Örneğin Kur'ân'a: *"Ey Muhammed! Sen onların üzerinde bir zorba değilsin; (onlara) Kur'ân'la öğüt ver"* (K. 50 Kâf sûresi, âyet 45); ya da: *"Eger yüz çevirirlerse, ey Muhammed! Sana düşen açıkca teblig olduğunu bil"* (K. 16 Nahl sûresi, âyet 82), ya da: *"Putperestlerin söylediklerine sabret, yanlarından güzellikle ayrıl"* (K. Müzemmil sûresi, âyet 10) şeklinde âyet'ler koyar (Bu konuda ayrıca bkz. Sûra sûresi, âyet 48; Zuhuruf 44; Müzemmil 9; Kâlem 51-2; Müddessir 53-54). Görüldüğü gibi bütün bu âyet'lerde kendisini alçak gönüllü (mutevazi), hösgörölü ve zorbalıktan uzak imis gibi göstermektedir. Kendisini yalanlayanlara, alaya alanlara, ya da kendisine kafa tutup küfür edenlere karşı dahi yüksekten atmaz, dehset saçmaz; her ne kadar onlara karşı lânetlemeler ya da küfre varan sözler sarfetmekle beraber, yine de tevazu sınırları dahilinde konuşur ve onların Tanrı tarafından cezalandırılacağına dâir Kur'ân'a âyet'ler koyardı. Örneğin Kur'ân'ın "uydurma", ya da "seytan sözü" olduğunu söyleyenlere karşı Tanrı'nin agziyle söyle yanıt verirdi:

"Ey Muhammed! Senin milletin Kur'ân'ı yalanladı: -(onlara) cezanizi ben verecek değilim- de... (Onlara) Kur'ân ile öğüt ver" (K. En'âm sûresi, âyet 66, 69-70);

"(Ey Muhammed!) ... seni yalanlayanları Bana bırak... Süphesiz katimizda onlar için... Cehennem... can yakıcı bir azab var" (K. Müzemmil sûresi, âyet 11-13).

Kendisine *"Sen mutlaka delisin"* diyenlere (K. Hicr 6-7) karşı Tanrı'nin söyle konustugunu söylerdi: *"Arkadasınız Muhammed asla deli değildir"* (K. Tekvîr sûresi, âyet 22); *"Düşünmüyorlar ki arkadaşları olan peygamberde delilik eseri yoktur; o ancak açıkca bir uyarandır"* (K. A'raf 184).

Yine bunun gibi, Kur'ân'ı inkâr eden kimselerin gelecek dünyâda Cehenneme atılacaklarına dair hükümleri örnek verirdi. (K. Hûd sûresi, âyet 17).

Görüldüğü gibi, Kur'ân'a inanmayanlara, ya da kendisini yalanlayanlara, ve hattâ kendisi için *"O bir delidir"* şeklinde laf edenlere karşı asiri saldırgan bir tutum takinmayıp onların

cezalarının Tanrı tarafından verileceğini anlatmakla yetinmektedir. Çünkü henüz güçsüzdür, ve onlara karşı yapabileceği baskaca bir şey yoktur.

Bu arada "tevâzu" (alçak gönüllülük) denen şeyin, "fazilet" ve Tanrı katında makbul bir şey olduğunu anlatmak için:

"Tevâzu insana ancak yücelik verir. Tevazu ediniz ki Allah da size Rahmet etsin ....", ya da:

"Kul tevâzu edince Allahü Teâlâ onu yedi kat göklere kadar yükseltir" ¹⁴ şeklinde konusur, ve:

"(Ey imân edenler!) Hristiyanların Meryem oğlu İsâ'yi asiri (gerçeklere ters düşer şekilde) övdükleri gibi övmeyin beni. Sunu biliniz ki ben Allah'ın kuluyum, O halde bana -'Allah'ın kulu ve Resûlû- ' deyin...", diyerek talkim verirdi.

Ancak ne var ki güçlenmeye başladığı andan itibaren (özellikle Medîne'ye hicret ettikten ve çete saldırılarına ve savaflara girmeye başladıktan sonra) is değişir; bambaska yaradılısta bir kimse olurur Muhammed: artık sadece **"öğüt verici"**, sadece **"teblig edici"**, sadece **"Resûl"**, sadece **"uyarıcı"**, ya da sadece **"sabredip susan"** değil fakat "korkutucu Tanrı'nın "korkutucu" bir **"Peygamberi"**dir. "Resûl" olarak görünmekten ziyâde "Nebi" olarak görünmeyi tercih eder. Her ne kadar, Tanrı'nın kendisine daha önceleri "Kul ve Resûl" ya da "Hükümdar ve Nebi" olmak hususunda tercih tanıdığını ve kendisinin de Tanrı'ya tevâzu ederek "Kul ve Resûl" olmağı seçtiğini söylemiş olmakla beraber şimdi "Hükümdar ve Nebi" görünümündedir; örneğin: *"Adem henüz su ile toprak arasında iken, ben Nebî idim..."* diyerek ezelden beri "nebi" olduğunu bildirir. Ve artık farklı inançta olanları ve kendisine boyun emekten kaçanları uyarıcı değil kılıçtan geçiricidir. Hem de öylesine ki, kendi yüceliğini Tanrı'nın yüceliği ile bir tutup, Tanrı'ya bas eğildiği gibi kendisine de bas eğilmesini isteyendir. Bütün bunları kendisi için bir övünme vesilesi bilendir. Örneğin, kendisini, tıpkı Tanrı gibi bas eğilen kertede göstermek üzere Kur'ân'a su tür âyet'ler koyar: *"Ey Muhammed! Süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermiş sayılırlar"* (K. 48 Fetih sûresi, âyet 10)

Henüz güçsüz bulunduğu sırada günahlarının bağışlanmasını diler görünürken ve örneğin Kur'ân'a: *"Ey Muhammed!... Kendinin, inanmış kadın ve erkeklerin günahlarının bağışlanmasını dile..."* (K. 47 Muhammed sûresi, âyet 19); ya da: *"Ey Muhammed! Sabret... suçunun bağışlanmasını dile. Rabbini aksam sabah överek tesbîh et..."* (K. 40 Mü'min sûresi, âyet 55) şeklinde âyetler koyarken, şimdi güçlendikten sonra kendisinin günahsız bulunduğunu ve çünkü Tanrı'nın kendisini her türlü gûnahtan uzak tuttuğunu söyleyerek, örneğin *"Geçmiş ve gelecek zenbim (gûnahlarım) magfîret edilmistir. Bana Kevser verilmistir..."* diyerek övünürdü ¹⁵.

Henüz güçsüz olduğu zamanlar putperestlere, yâni "müsrik'ler"e, karşı sabir göstermekle görevli imis gibi görünmek üzere Kur'ân'a: *"Putperestlerin söylediklerine sabret, yanlarından güzelliikle ayrıl"* (K. Müzemmil sûresi, âyet 10) şeklinde âyet'ler koyarken, güçlendikten sonra: *"...Müsrikleri nerede görürseniz öldürün..."* (K. Tevbe sûresi, âyet 5; Bakara 191) diye buyruklar koyar. Ya da **Kitab Ehli'**ne (Yahudi'lere ve Hristiyan'lara) karşı, Islâm'î kabul etmelerine ya da etmemelerinin cezâsi olmak üzere, kendi elleriyle küçülerek "cizye" (kafa parası) vermeğe râzi olmalarına kadar savaş açılmasını emreder (K. Tevbe sûresi, âyet 29); ya da Müslümanlıktan çıkanlar hakkında *"Her kim dinini (ki müslümanlıktır) degistirirse, onu hemen öldürünüz"* ¹⁶ diyerek korku ve dehset saçır.

Saçarken de gelmiş geçmiş peygamberler içerisinde "korku" ve "dehset" salma yetkisinin Tanrı tarafından sadece kendisini verilmiş olduğunu söyleyerek övünür; örneğin: "...*Bir aylık bir yola kadar (düşmanlarımın kalbine) korku (salmak) ile mansur olundum...*" der¹⁷.

Daha önceleri mü'minlere karsi olduğu kadar, müsriklere (kâfirlere) karsi da alçak gönüllü'lüğü benimsemis gibi davranırken, şimdi artık bambaska bir dil kullanarak Kur'ân'a: "...*Mü'minlere karsi alçak gönüllü, kâfirlere karsi onurlu ve zorlu olun...*" (K. Mâide sûresi, âyet 54)¹⁸ şeklinde âyet'ler koyar.

Henüz güçsüz bulunduğu zamanlar Kur'ân'i yalanlayanların, ya da Tanrı'ya ve kendisine kafa tutanların cezâ'larının gelecek dünya'da, Cehennem'e atılmak sûretiyle, verileceğini söylerken ve örneğin Kur'ân'a:

"*Ey Muhammed! Senin milletin Kur'ân'i yalanladı: (onlara) cezanizi ben verecek degilim-'de... (Onlara) Kur'ân ile öğüt ver*" (K. En'âm sûresi, âyet 66, 69-70); ya da:

"(Ey Muhammed!) ...*seni yalanlayanları Bana bırak... Süphesiz katımızda onlar için... Cehennem... can yakıcı bir azab var*" (K. Müzemmil sûresi, âyet 11-13) şeklinde âyet'ler koyarken, şimdi artık güçlendiği için, öldürüp kesmelerden söz ederek Kur'ân'a, bu gibi kisilerin yakalanıp öldürülmelerine dâir su tür âyet'ler ekler:

"*İki yüzlüler, kalblerinde fesad bulunanlar, şehirde bozguncu haber yayanlar ... lânetlenmiş olarak nerede bulunurlarsa yakalanır ve hem de öldürülürler...*" (K. Ahzâb sûresi, âyet 60-61).

Yâni Islâmî düzeni siddet ve dehset saçarak sürdürmeyi övünme vesilesi yapar. Fakat bununla kalmaz bir de kendisine bas egmeyip karsi gelenlerin, tipki Tanrı'ya karsi gelenler gibi, ağır cezalara çarptirilacaklarına, örneğin ellerinin ve ayaklarının çaprazlama kesileceğine dair hükümler koyar. Koyduğu hükümlerden biri aynen şöyle:

"*Allah ve Resûlüne karsi savasanların ve yer yüzünde (hak) düzeni bozmaya çalışanların cezası ancak ya (acimadan) öldürülmeleri, ya asılmaları, yahut el ve ayaklarının çaprazlama kesilmesi, yahud da bulundukları yerden sürülmeleridir. Bu onlara dünyadaki rüsvaylıgidir. Onlar için ahirette de büyük azab vardır*" (K. Mâide sûresi, âyet 33).

Yine bunun gibi, halktan kisilerin kendisinden mucîze göstermesini istemeleri, ve örneğin: "... -*Bize yeryüzünde bir kaynak çıkarıp akitmadıkça inanmayız sana'... Umdugun göğü parça parça üstümüze düşürmedikçe, yahut Allah'ın meleklerini karsimize getirmediğiçe... yahut gökyüzüne gözümüzün önünde çıkmadıkça... gene inanmayız sana...*" demeleri üzerine, herkesin önünde mucize yaratamayacağını bildiği için, kendisinin bir insan olduğunu öne sürerek kaçamak yolları arar ve Kur'ân'a su tür âyet'ler koyar:

"(Ey Muhammed!) *De ki- 'Rabbimi tenzih ederim, ben peygamber olan bir insandan baska bir sey miyim?-'...*" (K. 17 Isrâ sûresi, âyet 90-93).

Ancak ne var ki hiç kimselerin keşfedemeyecekleri şekilde mucize yaratmış gibi görünmekten de geri kalmaz, ve mucizeler insani olarak görünmeyi övünme vesilesi yapardı. Örneğin parmağıyla isâret edip ay'i ikiye böldüğünü ve sonra bu iki bölümün birleştğini söylerken (K. el-Kâmer sûresi, âyet 1-3), ya da yardım bulmak için gittiği Taif'den dönüş sırasında yolda cinlere rastladığını, ve onlara sakız ağacını tanık tutarak kendisinin peygamber olduğunu kanıtladığını söylerken, yaptığı budur ¹⁹ (Buna benzer daha nice örnek var).

Öte yandan henüz Mekke'de güçlü durumda bulunmadığı zamanlar, taraftarlarına hoş görünmek ve onlar nezdinde saygınlık kazanmak ihtiyacıyla da alçak gönüllü (mutevazi) görünme yollarını aradığı olurdu. Örneğin **Kureys** esrafından bâzı kimselerle görüştüğü bir sırada yanına gelen kör bir adama önem vermez bulunduğu bir olay dolayısıyla kendi kendini sanki suçlu bulup Tanrı'ya azarlatır gibi görünmüş ve Kur'ân'a su âyeti koymuştur:

"Yanına kör bir kimse geldi diye peygamber yüzünü asıp çevirdi. Ey Muhammed! Ne bilirsin belki de o arınacak(ti); yahud ögüt alacaktı da bu ögüt kendisine fayda verecekti... Sen Allah'tan korkup sana kosarak gelen kimseye aldirmiyorsun..." (K. 80 Abese sûresi, âyet 1-11)

Olayı Muhammed'in karakteriyle ilgili bölümde ayrıca ele almış olmakla beraber kısaca özetleyelim ki Mekke'de iken Kureys ileri gelenlerini elde etmeğe uğrastığı günlerden birinde Muhammed, **Ebû Cehl, Mugire, Ebû Abbâs ve Ümeyye b. Halef** gibi ünlülerle görüşürken yanına **Ibn-i Ümm-i Mektûm** adında kör bir adamın yanastığını ve *"Bana Kur'ân oku"* dedığını görür, fakat görmezlikten gelir. O tarihe kadar kendisine katilip İslâm olanlar hep fakirler, zayıflar, köleler ve körler olduğu için eziklik duyar ve konuşmakta olduğu kişilerin: *"Bu dine hep bu gibi biçâre, zavallı insanlar mı giriyor?"* demelerinden çekindiği için adamcagıza iltifat etmez; hattâ ısrarlı durumu nedeniyle onu yanından kovar²⁰. Fakat bunu yapmakla kendi taraftarlarından bir kısmını incitmiş olur. Kendisine çekmek istediği Kureys esrafını inandiramadığı için, hiç olmazsa taraftarlarını darıltmamak maksadıyla üzüntüsünü bildirir ve Kur'ân'a yukardaki âyeti yerleştirir. Ayrıca da **Ümm-i Mektûm**'u hosnud etmek için uğrasır, her gördüğü yerde ona iltifat'ta bulunur. Bu arada muhaliflerini kötülemekten geri kalmaz ve Kur'âna sunları ekler: *"Ama sen, kendisini ögütten mustagni gören kimseyi karsına alıp ilgileniyorsun; arınmak istememesinden sana ne?"* (K. 80 Abese sûresi, âyet 5-7). Burada söz konusu olan kimseler biraz önce değindirmiş gibi İslâm'a girmekten kaçınan Kureysli kişilerdir. Böylece hem taraftarlarını sevindirmiş ve hem de muhaliflerini yermiş olur. Daha baska bir deyimle kendisini suçlu imiş gibi göstermesi, alçak gönüllülüğünden (tevazu'dan), ya da kötü bir davranışta bulunmuş olma pesimanlığından değil, fakat taraftarlarını kaybetme korkusundan, ve daha doğrusu günlük çıkarlarını sağlama ustalığındandır.

Kendisini suçlu imiş gibi gösterip alçak gönüllülüğe (tevazu yoluna) başvurduğu bir baska örnek **Tebûk** seferi vesilesiyle karsımızdadır. Bu vesileyle Kur'ân'a su âyeti koymuştur:

"(Ey Muhammed!) Allah seni affetsin... yalancılara bilmeden önce niçin onlara izin verdin?" (K. 9 Tevbe sûresi, âyet 43).

Yâni savasa katılmaktan kaçınanlara izin verdiği için Tanrı'nın kendisine çattığını anlatmaktadır. Hatırlatalım ki **Tebûk** seferi hazırlıkları sırasında bazı kimseler, bir takım yalan mazerete sarılarak savasa katılmayacaklarını bildirmişler, kendisinden izin istemişlerdi. Muhammed onlara bu izni verince, bu kez sefere katılanların şikâyetleriyle karşılaşmıştır. Böyle bir izni vermek yüzünden güç duruma düşünce yukardaki âyeti koyuvermiştir²¹.

Söylemeye gerek yoktur ki kendisini, tipki diğer insanlar gibi "kusur" yapabilirmiş gibi, ya da "günah" işlemiş gibi gösterip tövbekâr davranması ve bağışlanmak üzere Tanrı'ya övgüler yagdırması, hem bir yandan kendini alçak gönüllü bir kimse imiş gibi gösterip taraftarlarına sevdirmek ve hem de, diğer yandan, onları Tanrı'yi yüceltir durumda kılmak bakımından becerikli bir bulustur.

Ancak ne var ki alçak gönüllü ("mutevazi"), ya da günâhkar görünmeğe çalıştığı zamanlar dahi övünmek ve kendini yüce göstermek için fırsat gözetmekten geri kalmamıştır.

Yukardaki olay vesilesiyle Kur'ân'a koyduğu su âyet bunun nice örneklerinden biridir:

"Ey Muhammed!... Biz sana apaçık zafer sağlamışızdır. Allah böylece senin geçmiş ve gelecek günâhlarını bağışlar, sana olan nîmetini tamamlar, seni doğru yola eristirir" (K. 48, Fetih sûresi, âyet 1-2).

Dikkat edilecek olursa günâhkâr görünür olmasının kendisi için tehlike yaratır hiç bir yönü yoktur; çünkü Tanrı onun, sadece geçmişteki değil fakat gelecekteki günahlarını dahi bağışlayacaktır. Oysa ki diğer peygamberler için böyle bir şey yapmayacaktır²². Bundan dolayıdır ki Muhammed, yine kendi söylemesine göre, güyâ Kiyâmet gününde insanların tümüne sefâat'te bulunabilecek tek peygamber olacaktır.

Yine tekrarlayalım ki alçak gönüllü imis gibi görünmesi, çoğu zaman güçsüz durumda bulunmaktan dogma bir tutumdur ki genellikle **Mekke** dönemini içine alır. Fakat bu güçsüz durumda dahi güçleneceği ve hoşgörüyü ve alçak gönüllülüğü terkedeceği, böylece egemenliğini kesin olarak yerleştireceği günleri hayal etmekten, bu arada düşmanlarına dis bilemekten, intikam beslemekten geri kalmamıştır. Kur'ân'a koyduğu su âyet bunu kanıtlayan örneklerden biridir:

"Ey Muhammed! bir süreye kadar onlara aldiris etme.. Bir süreye kadar onlardan yüz çevir" (K. 37 Saffât sûresi, âyet 174, 178).

Burada geçen *"bir süreye kadar"* deyiimi onun güçlü duruma ereceği zamana kadar olan süreye işârettir. Nitekim taraftarlarının sayısının arttığını ve giderek güçlendiğini farketmişti an, yavas yavas hoşgörü siyâsetini ve bununla birlikte alçak gönüllülüğü terketmiştir. Bu andan itibaren, hem bir yandan siddet ve dehset usûllerini izlemiş ve hem de diğer yandan sinirsiz şekilde övünme yoluna yönelip kendisini "yüce" bilmistir. Hem de öylesine ki, kendisini bütün insanların, ve gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin en "ulu'su", en "yüce'si", en "asil'i" ve en "serefli'si" olarak göstermekten tutunuzda Tanrı'yi kendisinin yakini, dostu ve yardımcısı ve nihâyet kendisine "salevat" getiren bir "Yaratan" olarak tanımlamaya varıncaya kadar övünme san'atî'nin her yönünü denemistir. Ve bu şekilde övünürken, ilerde göreceğimiz gibi, övünmediğini söylemeyi ihmâl etmemistir. Daha başka bir deyimle alçak gönüllüğü o, kendisi için değil, Tanrı'nın diğer kul'ları için gerekli görmüştür. Onları Tanrı'ya karşı alçak gönüllü yaparken aynı zamanda kendisine karşı da öyle davranma zorunluluğunda kilacığını düşünmüştür. Nice örnekten biri olmak üzere **Lokman sûresi**'ne koyduğu su âyet'i okuyalım:

"... Hem nâs'a avurdunu sisirme ve Yer yüzünde çalimla yürüme, çünkü Allah ögüngen kurulganın hiç birini sevmez. Gidisinde mu'tedil ol, sesini pesden al, çünkü seslerin en beti her halde esek sesidir" (K. 31 Lokman sûresi, âyet 18-19) ²³.

Muhammed'in bildirmesine göre Tanrı **Lokman**'a²⁴ hikmet vermiş ve Lokman da bu âyet'deki sözleri, kendi oğluna öğüt olmak üzere söylemiştir. Bu doğrultuda olmak üzere Furkan sûresine su âyet'i koymuştur:

"... Ve o Rahmân'ın kulları: onlar ki Arzin üzerinde mülâyemetle yürürler..." (K. 25 Furkân sûresi, âyet 63)

Lokman sûresi'ndeki âyet'de geçen *"Hem nâs'a avurdunu sisirme..."* tümcesi: "Deve gibi basını yana bükme" yani "Kibirli olma" anlamına gelmekte. Yine Lokman sûresi'ndeki: *"Yer yüzünde çalimla yürüme... Gidisinde mu'tedil ol..."* tümcesi ile, Furkan sûresi'ndeki: *"... onlar ki Arzin üzerinde mülâyemetle yürürler..."* tümcesi, kisileri kibirli, magrurane ve saygisiz davranışlardan alıkomak içindir. Çünkü Muhammed'in asil istediği şey, insanların

her seyden önce kendisine karsi çalim satmayip yumusak ve boyun egmis sekilde davranmalari idi ki, yürüyüşün ve gidisin "mülâyim" ve "mu'tedil" nitelikte olması bunun bir isâreti sayılırdı.

Ve nihâyet yukardaki âyet'lerde, bir de: "... *sesini pesden al, çünkü seslerin en beti her halde esek sesidir...*" sözleri geçiyor ki: "konusurken sesinden biraz indir, söylerken bagirma" anlamına gelmekte²⁵.

Hemen hatırlatalım ki Muhammed, Ashabi ile konuşurken, kendi sesinin baskaları tarafından bastırılmasını, ya da her ne şekilde olursa olsun önüne geçilmesini sevmezdi; bunu, hem Tanrı ve hem de kendi otoritesine karsi saygisizlik bilirdi. Nitekim Kur'ân'a bu hususta özel âyet'ler koymuştur ki bunlardan bir örnek söyle: *"Ey iman edenler! Allah'ın ve Resûlünün önüne geçmeyin... Seslerinizi Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin. Birbirinize bagırdığınız gibi, Peygamber'e yüksek sesle bagırmayın.. Allah'ın elçisinin huzurunda seslerini kısınlara, süphesiz Allah'ın kalplerini takvâ ile imtihan ettiği kimselerdir..."* (K. 49 Hucûrat sûresi, âyet 1-3).

Dikkat edileceği gibi bu âyet'ler, kısıların birbirlerine bagırmalarını yasaklamıyor; sadece Muhammed'in önünde seslerini kısımalarını, yüksek sesle bagırmamalarını, öngörüyor! Bu i'tibarla Muhammed'in "mülâyim" ve "mu'tedil" (alçak gönüllü) olmak hususunda getirdiği hükümler, aslında kendisine karsi saygınlıkla davranılması amacına yönelik bulunmaktadır. Yukarda belirttiğimiz gibi o kendisini, bu hükümlerle baglı saymamış, ve bu kitap boyunca vereceğimiz nice örneklerden de anlaşılabileceği gibi övünmeyi, kendi kendisini yüceltmeyi, Tanrı'nın kendisine uygun gördüğü bir hak saymıştır; övünürken de *"Ben bununla böbürlenmem"* diyerek alçak gönüllü imis gibi görünmeyi yeglemmiştir: bu tutum ve davranışlarının, "övmek" ile "böbürlenmek" arasındaki farklılığı yok kıldığını farketmemiştir.

Öte yandan bir de su var ki Muhammed, isine geldiği zamanlar hoşgörü (tevâzu) insani olarak görünürken bile, bu niteliğin kısısel bir meziyet değil fakat Tanrı'dan gelme bir şey olduğunu söyler, söyle derdi: *"Allahü Teâlâ bir kimseyi Islâmiyet'e hidâyet eder, sûretini güzel yapar (...) **tevâzuu da ona nasip ederse, iste bunlar, Allahü Teâlâ'nın ihtiyâr ettiği kimselerdir**"* ²⁶. Bu doğrultuda olmak üzere bir de söyle derdi: *"Dört şey var ki, Allahü Teâlâ bunları ancak sevdiği kimselere verir: Sükût etmek, (ki bu, ibâdetin başlangıcıdır), Allah'a tevekkül, tevâzu, ve dünyadan meylini kesmektir"* ²⁷

Daha baska bir deyimle hoşgörü olabilmek, Muhammed'in bu sözlerine bakılacak olursa, sadece Tanrı'nın keyfine kalmış bir şeydir; Tanrı dilediğini "Müslüman" ya da "Kâfir" yaptığı gibi (örneğin Bkz. En'âm sûresi, âyet 125), dilediğine de "tevâzu" nasip eyler ya da eylemez. Bununla beraber Muhammed, yine günlük siyâsetinin gereksinimi olarak, bu yukarda söylediklerini bazan göz ardı etmekten geri kalmaz, ve bu kez alçak gönüllülüğü (tevâzu'u), kisi irâdesine baglı bir seymis gibi gösterirdi. Örneğin söyle derdi: *"Kul tevâzu edince, Allahü Teâlâ onu yedi kat göklere kadar yükseltir"* ²⁸. Ya da söyle eklerdi: *"Tevâzu, insâna ancak yücelik getirir. Tevâzu ediniz ki, Allahü Teâlâ da size rahmet etsin"* ²⁹

Kuskuşuz ki Muhammed'in bu sözleri, biraz yukardaki sözleriyle çeliski halindeydi; fakat o buna aldiris etmezdi.

¹ İmâm Gazâlî, **age** (Cilt III, sh. 732)

² Ebû Ya'lâ ve Taberânî'nin Ayşe ve İbn-i Abas'tan rivâyet'ine göre Muhammed'in söylemesi söyle: *"Rabbim*

beni kul ve Resûl olmakla, hükümdar ve Nebi olmak arasindamuhayyer kildi. Hangisini tercih edeceğimi bilemedim. O sirada meleklerden dostum Cebrâil'e baktım. O da (bana): -Rabbin için tevâzu et- dedi. Ben de kul ve Resûl olmagi tercih ettim". Bkz. İmâm Gazâlî, age (Cilt III, sh. 731).

- 3 "Mescidler süphesiz Allah'ındır. O halde Allah ile birlikte kimseye yalvarmayın (ve kulluk etmeyin" (K. 72 Cin sûresi, âyet 18).
- 4 Guyâ resim cinsi seyleri yasakamasinin bir nedeni de budur. Bu konuda bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt VI. sh. 418)
- 5 İbn-i Teymiye'nin **Menâsik** 'inden alıntı için bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt IV, sh. 190).
- 6 Seyhayn'in **Sahîh**'lerinden alıntı olarak bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...**, (Cilt IV, sh. 190).
- 7 Bu konudaki hadîs'ler için İbn Sa'd'ın **Tabakat** adlı kitabına bakınız. Ayrıca bkz. Syed Abdul Wahab, **The Shadowless Prophet of Islam**, (Lahore 1962, sh. 1-5; 68-107)
- 8 "Nâsârâ'nın İbn-i Meryem'i bâtil üzere methettikleri gibi siz de beni methetmekte mübgalgaga etmeyiniz! Süphesiz ki, ben bir kulum. Binaenaleyh bana: -Allah'ın kulu ve O'nun resûlü- deyiniz". Buharî'nin Ömer'den rivâyet ettiği bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX , sh. 181, hadîs no. 1405)
- 9 Bkz. İmâm Gazâlî, **age (1975)** (Cilt III, sh. 732-3)
- 10 İmâm Gazâlî, **age (1975)**, (Cilt II, sh. 559)
- 11 **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 55)
- 12 Ebû Ya'lâ ile Taberânî'den gelen rivâyet için bkz. İmâm Gazâlî, age (Cilt III, sh. 731).
- 13 Taberânî'nin rivâyet ettiği sekliyle hadîs'in tamamı şöyle: "Allahû Teâlâ bir kimseyi islâmiyete dhidâyet eder, sûretini güzel yapar, nesebinde de bir yüz karalığı bulunmaz, bununla beraber tevâzuu da ona nasîn ederse, iste bunlar, Allahû Teâlâ'nın ihtiyhar ettiği kimselerdir". Bkz. İmâm Gazâlî, age (Cilt III, sh. 732).
- 14 Taberânî'nin ve Hâkim'in rivâyeleri için Bkz. İmâm Gazâlî, **age (1975)** (Cilt III, sh. 732-3)
- 15 Bkz. Sahih-i Buharî Muhtasari... Cilt II, sh. 247)
- 16 (Bkz. **Sahih-i...** VIII, sh. 387-8, Hadîs no. 1263 ve 1265)
- 17 **Sahih-i...**, (Cilt II. sh 245, hadîs no.223)
- 18 Mâide sûresi'nin 54cü âyeti'nin İmâm Gazâlî'deki sekli için bkz. **Ihyâu 'ulûmi'd-dîn**, (Bedir yayın evi, İstanbul 1975, çilt III, sh. 750).
- 19 Bkz. **Sahih-i...**, Cilt X, sh. 46 ve d., Hadîs no. 1545, Buna benzer diğer örnekler için Benim **Seriât'tan Kissa'lar I ve II**, adlı kitaplarima bakınız.
- 20 Abdullah bin Ömer'in rivâyetine dayalı hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 579-580)
- 21 Yukardakine benzer âyet'lere bir kaç örnek daha vermek gerekirse: "Ey uhammed... kendinin (ve) inanmış kadın ve erkeklerin günahlarının bağışlanamsini dile..."K. 47 Muhammed 19); "Ey Muhammed... suçunun bağışlanmasini dile" (K. 40 Mü'min 55); "De ki -Ben saptırırsam, sapıtmakla ancak kendime etmiş olurum. Dogru yolda olursam Rabbimin bana vahyetmesinden olurum" (K. 35 Tâtir 50)
- 22 Bu konuda Ebû Hüreyre'nin rivâyetine dayalı hadîs'ler için bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt XI, sh. 120, Hadîs no. 1711; ve Cilt XII, sh. 425 Hadîs no. 2187)
- 23 Bu âyet'lerin Diyânet İsleri Baskanligi'nca çevirisi şöyle: "İnsanları küçümseyip yüz çevirme, yeryüzünde

böbürlenerek yürüme; Allah kendini begenip övünen hiç kimseyi, süphesiz ki sevmez. Yürüyüsünde tabîf ol; sesini kis. seslerin en çirkini süphesiz merkeblerin sesidir" (K. Lokman sûresi, âyet 18-19)

[24](#) Lokman'ın kim olduğu kesin olarak bilinmiyor. Kimilerine göre o bir "Peygamber"dir; kimilerine göre Tanrı'nın bir dostudur; kimilerine göre ise Eyyûb peygamber'in kizkardesi'nin ya da teyzesi'nin oğludur. Kur'ân'da 31ci sûre olarak yer almış olup Lokman ile onun oğluna vermiş olduğu öğütleri kapsar. Bu konuda bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi**, (Cilt VIII, sh. 27 ve d.). ayrıca bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3843)

[25](#) Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3847)

[26](#) Taberânî'nin rivâyeti için bkz. Gazalî, age (Cilt III, sh. 732).

[27](#) Taberânî ve Hâkîm'in rivâyetleri için bkz. Gazalî, age (Cilt III, sh. 732).

[28](#) Beyhakî'nin rivâyeti için bkz. Gazalî, age (Cilt III, sh. 732).

[29](#) Isfahânî'nin rivâyeti için bkz: Gazalî, age (Cilt III, sh. 733).

I) Övünürken ve kendisini yüceltirken, insanları asagilayıcı ve ezik kilici, hattâ benlik duygusundan uzaklastırıcı tutum ve davranışlara yönelir.

Muhammed'in övünmesi, her şeyden önce insanlara karsidir. Kendisini genellikle bütün insanların en "ulu", "en yüce", "en hayırlı", ve en "serefli" olani gibi, ve Tanrı'nın her hususta tercih ettiği kulu olarak göstermiştir; ayrıca da şehvet gücü bakımından Tanrı tarafından onlara üstün kilindigini bildirmistir. Bunu yaparken, insanları küçülttüğünü ve benlik duygusundan yoksun kilici doğrultuda etkiledigini bildigi muhakkaktır. Bu doğrultudaki övünmelerinden bir kaç örnek söyle:

A) "Gözünüzü açin! Ben bütün insanların en yücesi'yim, en serefli siyim (...) Mahser

halkinin efendisiyim" , ya da "Ben Adem ogullarının seyyidiyim..." diyerek, ve "ahlâk cömertliğini" ve insanlık faziletini" tamamlamak üzere gönderildiğini söyleyerek övünür. Övünürken de "böbürlenmediğini" ekler!

Muhammed, hemen her vesileyle kendisinin, **"ilk nûr"** ¹ olmak üzere, **Adem**'den önce yaratıldığını söyler, *"Ben Adem ogullarının seyyidiyim..."* diye eklerdi. Tanrı'nın kendisi için: *"Ey o Peygamber (Muhammed)! Biz seni... nûrlar saçan bir savk (isik) olarak gönderdik..."* (Ahzâb sûresi, âyet 46) dedisini öne sürer ve bütün insanların ve gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin, her bakımdan en "ulu'su", "en yüce'si", "en serefli'si" ve "en efendisi" olduğunu, ve bu niteliklere sahip bir baska varlığın yaratılmadığını bildirirdi. Bildirirken de bu "emsalsizliğini" bazan saskinlik yaratacak şekilde, fakat bazan da karsisindakilere dudak büktürecek tarzda ortaya vurmaktan kaçınmazdı. Üstelik sinirsiz şekilde övünürken, övünmediğini öne sürmek sûretiyle çeliskiye düşerdi. Örneğin kendisini, gelmiş geçmiş bütün insanların "efendisi" olarak tanımlamak üzere:

"Ben Adem ogullarının seyyidiyim, ama öğünmüyorum..." derken yaptığı buydu².

Ya da: *"Gözünüzü açın! Ben Allah'ın sevgilisiyim... ... Allah nezdinde, gelmiş ve gelecek bütün insanların en serefli'si, en yücesi benim..."*

diyerek övünürken, ve sözlerinin hemen arkasından övünmediğini anlatmak için:

"... (ama) Ben, bununla da böbürlenmem" derken yaptığı da buydu. Yine bunun gibi:

"Ben, Kiyâmet gününde, Adem'den bana kadar gelmiş bütün Peygamberlerin altında toplanacakları Hamd Sancagi (Livâu'l-Hamd)in sahibiyim...", ya da:

"Cennet'in kapisini ilk açacak olan benim...", ya da:

"Açılan cennet kapisinden, yanımda müminlerin fakirleri olduğu halde, ilk girecek olan da benim...",

sekinde övünür, her övünmesinin ardından: *"Bununla da böbürlenmem"* diye eklerdi.

Belirtmege gerek yoktur ki, *"Gözünüzü açın!"* diyerek ve "yüce'lik", "serefli'lik" bakımından insanların en üstünü, en imtiyazlı'sı olduğunu söyleyerek, ya da yukardaki sözleri telaffuz ederek övünmenin, "böbürlenmek"ten geri kalır bir yeri yoktu. Ve hele bu sözleri söyledikten sonra, âdeta herkesle alay edercesine: *"Ben bununla böbürlenmem"* diye eklemenin de, hayranlık yaratacak bir yönü olamazdı. Buna ragmen İslâmci'lar, Muhammed'in bu ve buna benzer sözlerini hayranlıkla tekrar ederler, ve bunu o'nun evren'deki "essiz" yerini belirleyen seyler olarak kabul ederler³.

Yine bunun gibi Muhammed: *"Annem beni dogurur dogurmaz, kendisinden bir nûr'un ayrıldığını ve Busra kösklerinin bu nûrla aydınlandığını görmüştür"* diyerek mucîzevî bir dogusa nâil olduğunu belirtirken ⁴; ya da:

"Ben Ademogulları soylarının en hayirlisinden belirip ortaya çıktım. Kusaktan kusaga, en hayirlisinden en hayirlisine geçerek geldim...." derken ⁵, ya da:

"Ben ancak mekârim-i ahlâki (ahlâk cömertliğini) ve insanlık faziletini tamamlamak için gönderildim" ⁶

diye eklerken, hep böbürlenircesine övünmüs olurdu. Bu arada Tanrı'nın da kendisi için:

"(Ey Muhammed!) sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin..." (K. 68 el-Kâlem sûresi, âyet 4)

sekinde ve buna benzer nice övgüler yagdirdigini söylemekten geri kalmazdi.

Fakat ahlâk ve yaratilis bakımından insanlara karsi üstünlüğünü biraz daha pekestirebilmek hevesiyle kendisini Tanrı'nın ilk yarattigi **Adem**'le kıyaslar ve:

"İnsanlar içinde Adem Aleyhisselâm'a en çok benzeyen benim" der⁷, ve:

"Ben Kiyâmet gününde de Ademogullarının efendisiyim" diye eklerdi. Ayrıca da:

"Ben Adem çocuklarının en ulu (olaniyim) ..."

diye bir ekleme daha yapardı. Bununla da yetinmez bir de kendisinin **Adem**'den önce yaratilip kâinatın başlangıcı olduğunu anlatmak üzere:

"Adem henüz su ile toprak arasında iken, ben Nebî (peygamber) idim..."

derdi. Böylece insanlığın kendisi ile başladığını ve *"Varlığın en mükemmel örneği"* olduğunu söylerdi. Onun bu sözlerini ciddiye alan İslâm yazarları, *"(Muhammed) Rabbina olan delîlin ilkidir (ve bütün varlıkların) özü ve hülâsası olmuştur"* şeklindeki görüşlere sarılmakta birbirleriyle yarışmışlardır. Örneğin **Muhyiddin-i Arabî**, ünlü **Fusûs ül-Hikem** adlı kitabında aynen şöyle der: *"... is onunla (Muhammed'le) başladı ve onunla sona erdi. Adem henüz su ile toprak arasında iken o Nebî idi. Sonra unsur haline çıkmasıyla de Nebîlerin sonuncusu oldu"* ⁸. Yine aynı şekilde **İmâm Gazalî**, Muhammed'in adının Tevrat'ta yazılı olduğunu ve Tanrı'nın onu, daha henüz Resûl seçmeden önce en tercihlili kulu bildiğini söyleyerek şöyle der: *"Allahü Teâlâ onu peygamber olarak göndermeden önce Tevrat'ın birinci satırında vasıflayarak: -'Muhammed Resûlüm ve tercih ettiğim kulumdur-' buyurdu"* ⁹. Hemen belirtelim ki Tevrat'ın ne birinci satırında ve ne de tümünde, Tanrı'nın Muhammed hakkında böyle bir şey söylediği yazılı değildir. Konuyu ilerdeki bölümlerde ayrıca ele alacağız.

Yine bunun gibi Muhammed, ahlâken ve yaradilis itibarıyla bütün insanlara üstün ve örnek olduğunu anlatmak için, bir yandan kendisinin **Adem**'e en çok benzeyen bir kimse olduğunu belirtirken, diğer yandan da bütün peygamberler içerisinde İbrahim "peygamber" in kendisine benzediğini söyleyerek övünür, şöyle derdi: *"İnsânlar içinde Adem Aleyhisselâm'a en çok benzeyen benim. Gerek ahlâk ve gerek yaradilis bakımından da bana en çok benzeyen İbrâhîm aleyhisselâm'dır"* ¹⁰. Oysa ilerdeki bölümlerde göreceğimiz gibi Adem, Tanrı yasaklarını çiğnemek nedeniyle Tanrı'tarafından Cennet'ten kovulmuştur; İbrahim ise, yalan söylemek (örneğin karısı Sara'yi, kız kardesi olarak tanıtmak) sûretiyle is görmüş olan bir kimsedir. Su durumda Adem'e en fazla benzer olmanın, ya da İbrâhîm ile aynı Ahlâk yapısında bulunmanın ne kerte övünme vesilesi olacağını anlamak kolay olmuyor.

Öte yandan **Taberânî**'nin **Câbir**'den ve ayrıca **İbn Abbâs**'tan rivâyetine göre Muhammed, yeryüzünde olduğu gibi mahser'de de insanların efendisi olacağını söylemiş ve bu konuda Tanrı'nın Cebrâil'e söyle dedigini bildirmiştir:

"Habîbimi (Muhammed'i) müjdele: ümmeti hakkında ben onu perisan etmem. Yine onu müjdele ki Kiyâmet günü mezarından ilk kalkacak olan o, mahser halkının efendisi yine o'dur. O ve onun ümmeti Cennet'e girmeden baskaları giremez" ¹¹.

Rivâyete göre güyâ Muhammed, ölüm döşeginde iken Tanrı'ya: *"(Ey Tanrim!) Benden sonra ümmetim için kim var?"* diye sormuş, ve iste onun bu sorusu üzerine Tanrı, Cebrâîl'e yukardaki yanıtı vermiş, ve bunu Muhammed'e bildirmesini emretmiştir. Ve yine rivâyete göre Muhammed, Tanrı'nın bu sözleri üzerine: *"İste şimdi gönlüm rahat etti"* demistir.¹² Dikkat edileceği gibi Tanrı'nın bu şekilde konuştugunu söylerken Muhammed, kendisini mahser halkının "efendisi" olarak göstermek yanında, bir de kendi ümmetine Tanrı'nın inâyetlerini sağliyormuş görünümü içerisinde, ve kuskusuz ki bu ona, biraz daha övünmüş olma mutlulugunu vermiştir.

Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, gökyüzünde muhtesem saraylar hazırlamıştır ve bu sarayları Muhammed için hazırladığını Cibrîl aracılığıyla bildirmiştir. Güyâ Cibrîl: *"Yâ Muhammed : Basını yukarı kaldır!"* demiş, Muhammed de basını kaldırmış ve yukarda beyaz bayrak misâli bir bulut görmüş ve bunun üzerine melekler kendisine söyle seslenmişlerdir: *"(Ey Muhammed!) İste burası senin makamındır"*.

Yine güyâ bu sesleniş üzerine Muhammed, bu muhtesem yere bir an önce gitmek için: *"Beni bırakınız, su makâmima gideyim"* demiş fakat melekler ona: *"Hayir (olmaz) senin tamamlamadığın bâki ömrün vardır. Onu ne vâkit tamamlarsan o zaman menziline gelirsin"* diye engel olmuşlardır.¹³

Söylemeye gerek yoktur ki kendisini böylesine yüce kerte de gören bir kimse, kendisine bas egdirtmek istediği insanların tutum ve davranışlarını, bu doğrultuda olmak üzere görgü kurallarına bağlayacaktır. Nitekim Muhammed, kendisine bas egmenin Tanrı'ya bas egmek demek olduğuna, ya da mü'minlerin kendisine salavât getirmeleri, ya da ubudiyet etmeleri gerektiğine dâir hükümlerden tutunuzda, kendisine karşı her hususta saygınlıkla davranılmasına varıncaya kadar her türlü tutum ve davranışları, Tanrı'dan geldiğini söylediği kurallara bağlamıştır. Hem de öylesine ki, kendi önünde yüksek sesle konuşulmasını, ya da önüne geçilmesini kendisine karşı saygısızlık, ya da kendisini ezâ'ya sokan şeyler olarak tanımlamıştır. Örneğin kendi önüne geçilmemesi için, **el-Hucurât** Sûresi'ne su âyet'i koymuştur: *"Ey iman edenler! Allah'ın ve Resûlünün önüne geçmeyin ve Allah'tan korkun, çünkü Allah isitir, bilir..."* (K. 49 el-Hucurât 1). Anlaşılan o ki Muhammed, kendisinin önüne geçilmesini Tanrı'nın önüne geçmek gibi bir şey saymıştır. Nitekim bâzi yorumculara göre yukardaki âyet'in anlamı sudur: *"Allah'ın Resûlünün önüne geçmeyin, çünkü onun Allah'a ziyâde ihtisası vardır. O hep Allah'ın huzurundadır; onun önüne geçmek, Allah'ın huzurunda cür'etkârlıkta bulunmaktadır"*¹⁴. Daha baska bir deyimle, önüne geçilmesini, "Allah ile Resûlünün önüne geçmek gibi bir saygısızlık" saymıştır. Devamli şekilde Tanrı'nın huzurunda bulunduğunu söyleyerek övünmekle, önüne geçilmesini önlemenin yolunu bulmuştur. Bazı yorumculara göre, yukardaki âyet'de yer alan *"önüne geçmeyin"* şeklindeki deyimden anlaşılmak gereken şey sudur: Tanrı kul'ları, her hangi bir husus, her hangi bir iş vesilesiyle Tanrı'nın ve Muhammed'in söylediklerini göz önünde tutmadan ya da uygulamadan karar vermemelidirler! Diğer bazı yorumculara göre bu âyet'i Muhammed, Kurban Bayramı günü kendisinden önce baskalarının koyun kesmeleri nedeniyle koymuştur.

Yine bunun gibi Muhammed, kendi huzurunda yüksek ve gür sesle konuşulmasından hoşlanmazdı. Bunu kendi yüceliğine karşı büyük bir saygısızlık sayardı. Mekke'de bulunduğu süre boyunca bunu önleyecek bir şey yapma yoluna gitmemiştir. Henüz güçsüz durumda bulunduğu ve taraftarlarının sayısı da az olduğu için bu konuda hüküm getirmeyi uygun görmemiştir. Fakat Medine'ye geçte artık güçlenince, Kur'ân'a su tür âyet'ler

koymaktan geri kalmamıştır:

"Ey iman edenler! Seslerinizi Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin. Birbirinize bağirdiginiz gibi, Peygamber'e yüksek sesle bağirmayın; yoksa siz farkına varmadan amelleriniz bosa giderir" (K. 49, Hucurât sûresi, âyet 2).

Bu âyet'de yer alan *"Seslerinizi Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin"* tümcesinin **Sâbit b. Kays** gibi yüksek sesli kimseleri ilgilendirdiği anlaşılmaktadır. Çünkü bu kişiler, Muhammed'ten daha gür bir sese sahiptiler ve Muhammed'in yanında konuştukları zaman, haliyle onun sesini bastırmakta idiler. Bu ise Muhammed'in prestijini sarsmaya yeterli idi. Ancak ne var ki gibi, doğuştan yüksek ve gür sesli bu mü'minler, yukardaki âyet Kur'ân'a konunca ne yapacaklarını bilememişler, ve amellerinin bosa gitmesi korkusu ile, Muhammed'in yanına çıkamaz olmuşlardır. Söylendiğine göre **Sâbit b. Kays**, söz konusu âyet'in Kur'ân'a girmesi üzerine evine çekilmiş ve *"Ben ehl-i nardenim"* diyerek kendi kendisini yermiş ve bir daha evinden çıkmamaya yemin etmiş, fakat onu huzuruna çağırıp teselli etmiş ve ona cennet müjdesini vermiştir¹⁵.

Fakat öyle anlaşıyor ki Muhammed, gür sesli kişileri sindirmeyi yeterli bulmamış, bir de istemistir ki, ister gür sesli ve isterse kısık sesli olsun, hiç kimse kendi huzurunda yüksek sesle konuşmasın. Bu maksatla Kur'ân'a su âyet'i eklemiştir:

"Allah'in elçisinin huzurunda seslerini kısıanlar, süphesiz Allah'in kalplerini takvâ ile imtihan ettiği kimselerdir. Onlara mağfiret ve büyük bir mükâfat vardır" (K. 49, Hucurât sûresi, âyet 3).

Celâleddin es Suyûfî gibi kaynaklardan öğrendiğimize göre, yukardaki âyet'i Muhammed, belli bir bölgeye tayin etmek istediği bir vali konusunda **Ebû Bekir** ile **Ömer b. Hattâb**'in birbirlerine bağırarcasına konuşmalarından rahatsız olduğu için koymuştur. **Buhârî**'nin **Abdullah İbn-i Zübeyr**'den rivâyetine göre de bu âyet'i Muhammed, **Benî Temîm**'den gelen bir heyet'le ilgili olarak **Ebû Bekir** ile **Ömer b. Hattâb** arasında çıkan bir tartışma vesilesiyle, daha doğrusu onların seslerini yükseltmeleri nedeniyle koymuştur¹⁶. Fakat her ne vesileyle olursa olsun bu âyet'in konmasından sonradır ki, **Ebû Bekir** ve **Ömer b. Hattâb** gibi Muhammed'in en değer verdiği kimseler dahil olmak üzere müslümanlar, yukardaki âyet yüzünden seslerini kısmak, ve âdetâ fisildar şekilde konuşmak zorunda kalmışlardır; yüksek sesle konuşmayı Muhammed'e karşı saygısızlık ve hattâ bir bakıma "küfr'e" varan bir davranış olarak kabul etmişlerdir¹⁷. Örneğin **Ebû Bekir**, yukardaki âyet üzerine Muhammed'in yanına gelerek: *"Ya Resûlallah! Vallahi ben bundan sonra Allah'a kavuncaya kadar sana gizli veya gizli gibi konuşurum"* demistir. Ondan asâğı kalmak istemeyen **Ömer b. Hattâb** ise, Muhammed ile konuşmaları sırasında öylesine yavaş ve kısık sesle konuşur olmuştur ki, Muhammed çoğu zaman ona ne dediğini sorup, tekrar ettirmek gereğini duymuştur¹⁸.

Dikkat edileceği Muhammed, "mü'minlerin" kendisine saygınlık göstermelerini sağlamak üzere en basit hususlarda bile Tanrı'nın "mağfiret" ve "mükâfat"larını va'd etmeyi ihmal etmemiştir.

Öte yandan öğle vakti uykudan uyandırılmamak için de Kur'ân'a sunu koymuştur: *"(Resûlüm!). Sana odaların arka tarafından bağiranların çoğu akli ermez kimselerdir"* (K. 49, Hucurât sûresi, âyet 4). **Beyzavî** gibi İslâm kaynakların bildirmesine göre **Temim ogulları**'ndan yetmiş kişilik bir heyet, bir öğle vakti Medîne'ye gelerek Muhammed'le görüşmek isterler. O sırada Muhammed, odasında öğle uykusuna yatmıştır. Onu

uyandırmak için: *"Ey Muhammed! Disari çık, yanımıza gel"* diye bagırırlar. Bunu kendisine karsi saygisizlik buldugu için Muhammed, Tanrı'dan geldi diyerek yukardaki âyet'i koyar. Hani sanki bu gibi basit ve günlük sorunlar, Tanrı'yi araç etmeden bir çözüme bağlanamazmış gibi!

- 1 Kendisini Tanrı'nın yarattığı ilk "nûr" olarak tanıtırken yaptığı şey, İncil'de İsa için söylenenleri tekrarlamaktan ibâretti. Zîrâ İncil'in **Yuhanna** kitabında İsa'nın söyle konustugu yazılı? *"Bana her iman eden karanlıkta kalmasin diye, ben dünyaya nûr olarak geldim"* (İncil/Yuhanna, Bap 12: 46)
- 2 Bu hadîs için İbn Kutayba'nın **Ta'vil muhtelif al-hadîs** adlı yapıtına bakınız
- 3 Kendilerini "aydin" olarak tanımlayan din adam'lari ve ilâhiyatçılar, Muhammed'in bu tür övünmelerini, Muhammed'e hayranlık izhari için malzeme olarak kullanırlar. Örneğin Y. N. Öztürk adındaki bir ilâhiyatçı, Dârimî'nin **es-Sünen** 'inde yer alan yukardaki sözleri örnek vererek isöyle demekte: *"Allah Resûlü'nün bu hadisi serifi, Abdullah'in oğlu Muhammed'in fani varlığını degil, risâlet ve nübüvvetin son temsilcisi Resûlullah Muhammed Mustafa'nın peygamberlik kurumu ve kâinat bünyesindeki yerini anlatıyor..."* (Bkz. Y. N. Öztürk, **Kendi Dilinden Son Peygamber**, İstanbul 1984, sh. 122).
- 4 İbn Sa'd'ın **Tabakat** (Cilt I, sh. 102)'ından alıntı için Bkz. Öztürk, **age** (sh. 122-3)
- 5 Buharî'nin rivâyeti olan bu hadîs için bkz. Turan Dursun, **Kutsal Kitapların Kaynakları**, (Kaynak yayınları, İstanbul 1995, Cilt II, sh. 44)
- 6 *"Ben insan karakterinin asîl yönlerini tamamlamak için gönderildim"* (Bkz. İbn Hanbal, **Musnad**, II, 38 , Kahire 1885
- 7 İmâm gazalî, **Ihyâu....** (Cilt II, sh. 899).
- 8 Bkz. Muhyiddin-i Arabî, **Fusûs ül-Hikem**, (İstanbul Kitab Evi, İstanbul 1981. 5.ci baskı, sh. 226)
- 9 İmâm Gazalî, **age** [1975] (Cilt II, sh. 879)
- 10 İmam gazalî, **age** (Cilt II, sh. 899)
- 11 Taberânî'nin bu rivâyeti için bkz. Gazalî, **age (1975)**, (Cilt IV, sh. 839)
- 12 ibid.
- 13 Semüre İbn-i Cündeb'in rivâyeti olan bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 595 ve d. Hadîs no. 681)
- 14 Elmalili H. Yazir, **Hak Dîni Kur'ân Dili**, (Bedir Yyinevi, İstanbul 1993, Cilt VI, sh. 4449)
- 15 Hucurât 2 âyet'inin Diyânet Vakfi tarafından açıklanmasına bakınız. Ayrıca bkz. Elmalili H. Yazir, **age** (Cilt VI, sh. 4451)
- 16 Elmalili H. Yazir, **age** (Cilt VI, sh. 4449)
- 17 Yorumculara göre Muhammed'in onünde yüksek sesle konuşmak açıkca küfür olmamakla beraber dolayısıyla ona varan *"küfür mazinnesi olan"* hallerdendir ve Muhammed'e ezâ anlamına gelir. Bkz. Elmalili H. Yair, **age** (Cilt VI, sh. 4451).
- 18 Elmalili H. Yazir, **age** (Cilt VI, sh. 4451)

B) Tanrı Tarafından Kendisine Yüce Ad'lar Verildiğini Söyliyerek Övünürken, Baskalarına Küçültücü Nitelikteki Ad'lari Uygun Bulur.

Adi'nin yüceltici niteliklere sokulmuş olarak telaffuz edilmesini çok önemli bulurdu Muhammed; çünkü bunu, insanlar üzerinde büyüsel etki gücüyle egemenlik saglamanın kolayliklarından biri sayardı. Nasıl ki kendisini bütün insanların *"en yücesi"* olduğunu, *"ahlâk cömertliğini"* ve *"insanlık faziletini"* tamamlamak üzere gönderilmiş bulunduğunu ve bu nedenle bütün varlıkların en önemlisi olduğunu söylediye, adi'nin da bütün ad'lardan farklı ve üstün şekilde anılmasını isterdi. Yüce ad'lara sahip olmakla, ya da kendi adi'ni yüceltici nitelikler içerisinde tanımlamakla, kişiler üzerinde büyük bir etki gücüne sahip olacağını, saygınlık kazanacağını, itaat sağlayacağını bilirdi.

Bundan dolayidir ki, Tanrı katında, kendisini yüceltici nitelikte olmak üzere on adi olduğunu söyler ve bu ad'ların her biriyle övünürdü. Özellikle *"Ben Muhammed'im"* ya da *"Ben Ahmed'im"* diyerek kendisine yücelik sağlayacak ad'lari sıraladıktan sonra: *"Ben mahiyim"* (mahveden'im), *Tanrı benimle küfrü yok edecektir"* derdi. Ya da *"Ben Akib'im"* (hemen arkadan gelenim), *benden sonra peygamber yoktur"* derdi. Ya da *"Ben Hâsir'im"*, (yâni ben toplayıcıyım) *Allah kullarını beni müteakib hasredecektir"* derdi. Ve bunlara: *"Ben rahmet"* (yâni merhamet) *Resûlüyum "*, *"Ben tevbe Resûlüyum"*, *"Ben Mukaffâ'yim"* (Ben en güzel konuşan insanım)", *her kes bana uyar"*, *"Ben Melâhim Resûlüyum"* (savaş yerinin peygamberiyim), ve nihâyet *"Ben Kussem'im, yâni olgun ve bütün iyilikleri câmi bir insanım"*: diye ekler, bu niteliklerle böbürlenirdi ¹.

Fakat bu söylediklerini biraz daha pekistirmek, ve kendisini "insanlara en çok acıyan" ve "en hayırlı" kimse şeklinde göstermek üzere sunu eklerdi ki Tanrı tarafından kendisine **"Raûf"** ve **"Rahîm"** ad'lari, birlikte olmak üzere, verilmistir ve bu ad'lar Tanrı'nın kendi ad'larından ikisidir. Bunu anlatmak maksadıyla Kur'ân'a koyduğu âyet şöyle:

"Sanım hakkı için size bir Resûl geldi ki: kendinizden, gayet izzetli, zorlanmanız ona ağır geliyor, üstünüze hirs ile titriyor, mü'minlere raûf, rahîm'dir..." (K. Tevbe sûresi, âyet 128)

Görülüyor ki Muhammed, Kur'ân'a yerleştirdiği bu âyet ile Tanrı'nın: **"Sanım hakkı için..."** diye yeminler ederek, kendisine **"raûf"** ve **"rahîm"** ad'larını uygun bulduğunu bildirmekte ve bunu kendisi için övünme vesilesi edinmisir. Hemen belirtelim ki **"Raûf"** deyiimi "çok sefkâtli", "çok acıyan, çok incelik ve düşkünlük gösteren" anlamındadır; **"Rahîm"** sözcüğü ise "Çok merhametli", ve özellikle "Ahirette müslümanlara acıyan" demektir. Ve yine Muhammed'in söylemesine göre bu iki ad, aslında Tanrı'nın doksan dokuz ad'ından

ikisidir². Ve güyâ Tanrı, daha önceki Peygamber'lerden hiçbirine **"Râûf"** ve **"Rahîm"** ad'ların birleştirerek vermemiş, bunu sadece sevgili elçisi Muhammed'e uygun görmüştür³.

Bununla beraber Muhammed, kendisine verilen ad'lar arasında yer alan **"Muhammed"**, **"Ahmed"**, **"Mâhî"**, **"Hâsir"** ve **"Akib"** gibi ad'lar üzerinde özellikle dururdu. Su bakımdan ki, **"Muhammed"** adı, *"Pek çok hamd ve sena olunmuş"* ya da *"Faziletleriyle övülmeğe değer kisi"* anlamına gelir. **"Ahmed"**, *"Tanrı'yi yüce nitelikleriyle herkesten fazla öven kimse"*, ya da *"Herkesten çok övülen kisi"* demektir. **"Mâhî"** sözcüğü *"mahv eden"*, *"yok eden"*, *"sinirsiz şekilde güçlü"* kimse demektir ve *"Tanrı benimle kâfirliği yok eder"* anlamına gelir. **"Hâsir"**, *"hasr'eden"*, *"toplayan"*, *"kiyâmet gününde ölümlerin dirilip hesap vermek üzere bir yere toplanmalarını sağlayan"* kisi demektir. **"Akib"** *"en son gelen"* demektir, ki bu adı, kendisinin en son peygamber olduğunu anlatmak için seçmiş, ve bunu vurgulamak maksadiyle bir de kendisine **"Hâtemü'l-nebiyyîn"** (Peygamber'lerin sonu) adı'nin verildiğini söyleyerek Kur'ân'a su âyet'i koymuştur: *"Muhammed... Allah'ın Resûlü ve Peygamberlerin hatemidir (sonuncusudur)..."* (K. 33, Ahzâb sûresi, âyet 40) ⁴.

Buharî'nin **Cübeyr İbn-i Mut'**dan rivâyetine göre Muhammed, bu ad'larla çok övünür ve söyle derdi: *"Bana mahsûs ve munhasir (ve en yüce) bes isim vardır: Ben Muhammed'im ve Ahmed'im, ben o Mâhîyim ki, Allah benim (Nubüvvetim)le küfrü izâle edecektir. Ben o Hâsirim ki, (Kiyâmet gününde) nâs beni ta'kib ederek hasrolunacaktır. Ben Akibim, Hâtemü'l-Enbiyâ'yım (Benden sonra hiç kimse Nebî olmayacaktır)".*⁵

Fakat denebilir ki Tanrı tarafından kendisine verildiğini söylediği ad'lar arasında **"Muhammed"** adı'ni pek anlamlı bulur, bu ad ile övünmekten fazlasıyla gurur duyardı. Söyle derdi: *"...Yer yüzü benim dünyâ'ya gelisimle, ve cennetler ise oraya girisimle şeref yeri haline geldi. Tanrı beni cennetlerine yükseltti, ve bana kendi öz adlarından birini verdi. Zirâ kutsal tahtların Hükümdar'ı Mahmud'tur ve benim adım da Muhammed..."*

Bundan gayri kendisine, Tanrı tarafından **"Evvel"** adı'nin ayrıldığını, bununla yaradılış bakımından peygamberlerin ilki olduğunun anlatıldığını; **"Ahir"** adı'nin verildiğini, bununla zaman bakımından peygamberlerin en sonra geleni olduğunun açıklandığını; **"Bâtîn"** (yâni "Tanrı sırrına ermiş arif") adı'nin verildiğini, ve bu ad'ın Tanrı'nin adı ile birlikte arsin gövdesine kırmızı nur'la yazıldığını söylemiştir⁶.

Müslim'in **"Fedâil"** adlı yapıtında yer alan bir Hadîs'ten öğrenmekteyiz ki Muhammed, bu yukardaki yüceliklere bir de **"Mukaffa"** (yani "ardından gidilen kimse"), **"Nebiyü't-Tevbe"** (yâni "Tevbe peygamberi") ve **"Nebiyü'r-Rahmet"** (yâni "Rahmet peygamberi") gibi nitelik ve adların eklendiğini bildirmiştir⁷.

Her ne kadar Muhammed, biraz önce değindigimiz gibi, *"Bana mahsûs ve munhasir (ve en yüce) bes isim vardır"* demekle beraber, muhtemelen bu söylediğini unutmuş ya da yetersiz bulmuş olarak, Tanrı'nin kendisine on ad verdiğini tekrarlamaktan kendisini alamaz, söyle derdi: *"Rabbimin katında on ismim vardır: Ben Muhammed'im. Ahmed'im. Mâhî'yim; Allahü Teâlâ benimle küfrü mahvedecektir. Ben Akib'im; benden sonra peygamber yoktur. Ben Hâsir'im; Allah, kullarını beni müteakib hasredecektir. Ben rahmet Resûlüyüm, ben Tevbe Resûlüyüm. Ben Melâhim (savaş yerlerinin) Resûlüyüm. Herkes bana uyar. Ben Kussem'im, yâni olgun ve bütün iyilikleri câmi bir insânım"* ⁸

Daha baska bir deyimle Muhammed, bütün bu sözleriyle kendisini, Tanrı tarafından övülen, yeryüzünden kâfirliği (küfrü) yok edecek güçte bulunan, kiyâmet gününde insanları bir araya toplayacak olan, ulu peygamber olarak pesinden gidilen, acıması çok olan, tövbekar olan, olgun ve bütün iyilikleri kendinde toplayan, ve nihâyet peygamberlerin en sonuncusu ve en yücesi olan bir kimse imis gibi göstererek övünmektedir.

Bu yukardaki ad'lar arasında en ziyâde kullandığı iki ad vardır ki bunlar **"Muhammed"** ve **"Ahmed"** adlarıdır. Gerek **"Muhammed"** ve gerek **"Ahmed"** adları, her ikisi de Arapça **"Hamd"** kökünden gelir. **"Hamd"** sözcüğü ise bir kimseyi faziletleriyle övmek, ya da överek ve ulu'lastırarak tanımlamaktır. Daha başka bir deyimle Tanrı'yi, yüceligini belirterek ve O'na sükürler ederek övmek demektir. Örneğin **"Elhamdülillah"** sözcüğü **"Tanrı'ya sükürler olsun"** demektir. Böyle olunca **"Ahmed"** adı **"Tanrı'yi üstün nitelikleriyle öven ve yücelten kimse"** demek olur. Bununla beraber **"Ahmed"** sözcüğü, aynı zamanda **"Herkesten fazla övülen kimse"** anlamına da gelir ki Muhammed'in övünme ihtiyacına pek yatkın düşen bir ad'dır. Daha başka bir deyimle Tanrı'yi en çok yücelten, öven bir kimse olarak görünürken, kendisini de Tanrı tarafından yukardaki ad'larla yüceltilen ve övülen, ve bu nitelikleriyle insanalrın en yücesi ve en sereflisi olan kimse şeklinde tanımlamıştır. Hem de öylesine ki adı'nın, Tanrı tarafından daha önce indirilen Kitap'larda (Tevrat ve İncil'de) yazılı olduğunu, ve daha önce gönderilen "Peygamber'ler" tarafından müjdelendiğini söylemiştir.

Gerçekten de bir konuşmasında, Tanrı'nın kendisini "peygamber" olarak göndermeden önce, Tevrat'ın birinci satırında nitelendirerek: *"Muhammed Resûlüm ve tercih ettiğim kulumdur"* diye konuştüğünü bildirmiştir. Öte yandan, Kur'ân'a yerleştirdiği bir âyet'le, **İsâ'nın**, İsrailogullarına hitaben konuşarak kendisinden sonra **Ahmed** adında bir peygamberin geleceğini bildirdiğini belirtmiştir. **Saf Sûresi'**nde yer alan bu âyet aynen şöyle: *"Meryem oğlu İsâ: -'Ey İsrailogulları! Doğrusu ben, benden önce gelmiş olan Tevrat'ı doğrulayan, benden sonra gelecek ve adı Ahmed olacak bir peygamberi müjdeleyen, Allah'ın size gönderilmiş peygamberiyim-' dedi..."* (K. 61 Saf sûresi, âyet 6). Yâni güyâ **İsâ**, kendisinden sonra Tanrı'yi övecek, övmesini bilecek ya da Tanrı tarafından övülecek bir peygamberin (Ahmed'in) geleceğini haber vermiştir¹⁰.

Oysa ne **Tevrat'**da ve ne de **İncil'**de yukardakilere benzer bir şey yoktur. **İsa'nın** getirdiği kitap diye bilinen **İncil'**de geçen sözcük, ilerdeki sayfalarda belirteceğimiz gibi, **"Ahmed"** değil **"Paracklete"** dir ki, Kur'ân yorumcuları tarafından genellikle **"Faraklit"** olarak alınmıştır. Ve ne **Tevrat'**da, ne de **İncil'**de **"Ahmed"** adıyla gönderilecek bir peygamberden söz edilmist değildir.

"Muhammed" adı'na gelince o da "fazîletleri nedeniyle övülen kimse" demektir ki Kur'ân'da çok geçer. Tanrı güyâ bu en "sevgili" ve "son" elçisini **"Ey Muhammed!"** diye çağırmaktan ve bu ad ile övmekten hoslanmaktadır. Örneğin Kâlem Sûresi'nde *"(Ey Muhammed) süphesiz ki sen Rabbinin nîmetine ugramış bir kimsesin ... (Ey Muhammed!) Süphesiz ki sen büyük bir ahlâka sahipsin..."* (K. 68 Kâlem sûresi, âyet 1-2; 4) diye yazılıdır. Ahzâb Sûresi'nde de sunu okuyoruz: *"Süphe yok ki Allah ve melekleri, salevet getirir(ler) Peygamber (Muhammed)'e; ey inananlar siz de ona salevet getirin; tam teslim olarak da selâm verin"* (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 56).

Söylemeye gerek yoktur ki Muhammed, Kur'ân'a âyet'ler yerleştiren, Tanrı'yi genellikle **"Muhammed"** adını telaffuz eder şekilde göstermekle övünme ihtiyacını gidermeğe çalışmıştır. Çünkü **"Muhammed"** adı, biraz önce belirttiğimiz gibi, "faziletleri nedeniyle övülmek gereken kimse" demektir ve iste güyâ Tanrı Muhammed'i bu yönleriyle yücelterek anmaktadır.

*

Her ne kadar Muhammed, mü'minlere: *"(Çocuklarınıza) Ad olarak Peygamberlerin adlarını seçin..."* şeklinde tavsiyede bulunmakla beraber, kendi adı'na ekli bulunan niteliklerin, su veya bu şekilde baskaları tarafından kullanılmasına olanak tanımazdı. Öte yandan baskaları tarafından sadece adı ile çağırılmaktan hoslanmazdı; daha doğrusu, kendisine

sadece adiy'la hitap edilmesine izin vermezdi. Kendi adi'nin yüce niteliklere bürünmüş olarak telaffuz edilmesini isterdi. Örneğin kendisine hitap edilirken, sadece adi'yle hitap edilmesine izin vermezdi; isterdi ki, adiyle birlikte kendisine **"Peygamber efendimiz", "Nebî", "Resûl", "Resûlullah", "Resûl-i Ekrem", "Habibullah"** ya da **"Ebû'l-Kâsim"** sözcüklerinden biriyle hitap edilsin. Bunu sağlamak maksadiyle Kur'ân'a koyduğu âyet şöyle: *"(Ey müminler" Peygamber'i, kendi aranızda birbirinizi çağırır gibi çağırmayın..."* (K. 24, Nûr sûresi, âyet 63)¹¹.

Müslümanların kendisini bu şekilde yüceltici deyimlerle çağırmaları gerektiğini bildirirken, yine Kur'ân'a koyduğu âyet'lerle, ya da Kur'ân olmiyarak yerleştirdiği hükümlerle Tanrı'nın bile kendisine **"Ey sanli Resûl..."** (Mâide sûresi, âyet 66), ya da **"Nûr'lar saçan savk..."** (Nûr saçan kandil) (Ahzâb sûresi, âyet 44) gibi yüceltici deyimlerle hitap ettiğini, söylemiş ve bunu bir övgü vesilesi edinmiştir. Fakat muhtemelen bunu da yeterli bulmamış olmalı ki, Tanrı'nın kendisine **salevât** getirdiğini belirterek Ahzâb sûresi'ne su âyet'i eklemiştir: *"Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salevât getirirler. Ey mü'minler! Siz de ona salevât getirin ve tam bir teslimiyetle selâm verin"* (K. Ahzâb sûresi, âyet 56). Yorumcuların açıklamalarına göre **"Allahumme salli alâ Muhammedin"** demek **"salât"** anlamındadır, **"Essalâmü aleyke eyyehühe'n-nebiyyü"** demek ise **"selâm"** dir. Konuyu ilerdeki bölümlerde ayrıca ele alacağız. Fakat simdilik burada belirtmek istediğimiz sudur ki Muhammed, yukardaki âyet'i, koymakla sunu anlatmak istemistir ki, Tanrı'nın dahi böylesine yüce niteliklerle çağırdığı ve salevât getirdiği bir kimse'yi, kul'lların sadece ad zikrederek çağırmaları mümkün değildir. Ve iste bundan dolayıdır ki müslümanlar, Muhammed'in adi'ni anarlarken: **"Peygamber efendimiz", "Nebî", "Resûl", "Resûlullah", "Resûl-i Ekrem", "Habibullah"** seklindeki sözlerden birini eklemeyi unutmazlar. Ayrıca da onun adi'nin anıldığını isittikleri zaman: **"Aleyhisselâtu vesselâm", "Salâvatullahî vesselâm"** *"Allah'ın salât ve se selâmi onun üzerine olsun"*, gibi yüceltici sözleri tekrarlamaktan geri kalmazlar. Fakat bunu da yeterli saymazlar bir de **"Fahr-ül-üdeba, fahr-ül-vüzerâ"** (övünen ve kendisiyle övünülecek olan kimse) diyerek ona karşı besledikleri sinirsiz saygınlığı dile getirirler. Muhtemeldir ki, böyle yapmakla Muhammed'in sefâatine kavuşacaklarını (örneğin Kiyâmet günü onun yardımıyla Cennet'lere alınacaklarını) hesap etmektedirler. Çünkü Muhammed, Kur'ân'a koyduğu nice âyet'lerle, onlara sunu bildirmistir ki, kendisine saygı gösterisinde bulunanlar kurtulsa çıkacaklardır.

Kendisine karşı saygınlık ifâde edici deyimlerle hitap edilmesini öylesine önemli saymış idi ki, bu saygınlığa gölge düşürücü her seye karşı asiri bir alınganlık gösterirdi. Kendisine **"Râina"** diye hitap edilmesini yasaklayıp, bunun yerine **"Unzurnâ"** denilmesini emretmek üzere Kur'ân'a koyduğu su âyet, bunun ilginç örneklerinden biridir: *"Ey iman edenler! (Muhammed'e) 'Râina' demeyin, 'unzurna' deyin..."* (K. Bakara sûresi, âyet 104).

Arapça'da **"Râina"** sözcüğü, "acele etme", "biraz bekle", ya da "izin ver de anlayabilelim" gibi anlamlara gelir. Arap'lar, Muhammed'i dinlerlerken bazan söylenenleri anlamazlar ve "Ey Resûlullah, söylediklerini anlayabilmemiz için biraz bekle, izin ver ki anlayalım" demek üzere **"Râina"** derlerdi. Kuskusuz ki bu sözcüğün saygınlık karsiti olan bir yönü, yâni hakâret niteliği yoktu. Nitekim Muhammed, onların bu şekilde konuşmaları halinde konuşmasını yavaşlatır, söylediklerinin onlar tarafından anlasılmasına çalışırdı. Ancak ne var ki **"râina"** sözcüğünün bir benzeri, aynı zamanda İbranîce'de ve Suryanîce'de vardı. Anlam itibarıyla, genellikle **"bizim çoban"** demektir. Bununla beraber bir de kisiler arasında hakâret ve küfür şeklinde kullanılılırdı, ve kullanıldığı zaman **"Dinle, a sözü dinlenmemek gereken herif"**, ya da **"Dinle, a dinlenmeyesi adam"** gibi anlamlar tasirdi. Nitekim Yahudiler, birbirlerine sövüp saymak için, çoğu kez **"râina"** sözcüğünü kullanırlardı. İslâm kaynaklarının açıklamasına göre güyâ Yahudiler, müslümanların Muhammed'i **"râina"** diye çağırmalarını fırsat bilmisler ve ona hakâret olsun diye **"râina"** diyerek ona hitap emeğe başlamışlardır¹².

Gerçekten bu böyle midir? Yoksa Yahudi'ler, hakâret maksadiyle degilde sirf **"Bizim çoban"** demek için mi böyle yapmislardir? Bilemiyoruz! Fakat bir an için Muhammed'i hakir görmek maksadiyle "râina" sözcüğünü sarfettiklerini kabul etsek bile, Muhammed bakımından önemli olmak gereken sey Yahudilerin degil, fakat müslümanların kendisine hitap sekli olmak gerekmez miydi? Müslümanların hitap seklinde hakâret niteligini tasiyan bir sey bulunmadigina göre, onlari "râina" sözcüğünü kullanmaktan vazgeçirmenin makul bir gerekçesi olabilir miydi? Elbette ki olamazdi ve olmamaliydi! Ancak ne var ki Muhammed, biraz yukarda degindigimiz gibi, kendi adi'nin yüceltilmesini öylesine önemli bilmekte, ve bu konuda öylesine bir alinganlik göstermekteydi ki, müslümanlara "râina" demeyi yasaklayip, bunun yerine ayni anlamdaki **"unzurnâ"** sözcüğünü kullanmalarini emretmekten kendini alamamistir. Bu maksatla Kur'ân'a, yukarda degindigimiz âyet'i koymustur ki tamami söyle:

"Ey iman edenler! (Muhammed'e) 'Râina" demeyin, 'unzurnâ' deyin. (Söylenenleri) dinleyin ki kâfirler için elîm bir azab var..." (K. Bakara sûresi, âyet 104).

Burada geçen **"unzurnâ"** sözcüğünü seçmekle Muhammed, Müslümanların kendisine biraz daha saygin sekilde hitap etmelerini saglama amacini gütmüştür. Su bakimdan ki "unzurnâ" sözcüğünde, müslümanların kendilerine "nezâret edecek" (kendilerini gözetecek, koruyacak) bir imama bagli olup, onun sözünü dinleyecekleri, ona bas egecekleri ve böylece bir Ümmet olusturacaklari anlami yatmaktadır.

*

Görülüyor ki Muhammed, kendi adi'nin yüce niteliklere bürünmüş olmasını, etki yaratmak bakımından önemli bulmuş ve bunu kendisi için övünme vesilesi yapmıştır. Buna karsilik kisilere "çok iyi ve iddiâli olmayan", ve daha açıkcasi "küçültücü" ad'ları vermekle, onlari "mahviyet" içerisinde tutabileceğini, ve böylece Tanrı'ya "teslimiyet" içerisinde kılabileceğini ve dolayisiyle kendisine kolaylıkla bas egdirtebileceğini hesaplamıştır. Nitekim kendisine itaat etmenin Tanrı'ya itaat etmek olduğuna dâir Kur'ân'a: *"Ey Muhammed! Süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermis sayilirlar"* (K. Fetih sûresi, âyet 10), ya da *"Allah ve peygamberine kim itâat ederse Allah onu bu cennetlere kor..."* (K. Nisâ sûresi, âyet 13-14) seklinde âyet'ler koymakla, bu sonucu hazirlayabilmistir.

Daha baska bir deyimle Muhammed, en güzel ve yüceltici nitelikleri belirleyen ad'ları Tanrı'ya ve kendisine, ve öte yandan "mahviyet" yaratıcı ad'ları da kisilere seçmek gibi bir siyâset izlemekle sinirsiz bir iktidar ve prestij saglamayı amaçlamıştır. Bundan dolayidir ki mü'minlerin yücelik taslayan ya da her ne sekilde olursa olsun iddiâli sayilabilecek ya da benlik oksayıcı ve gurur yaratıcı ad'larla çağirilmalarını yasaklamıştır. Onlara uygun gördüğü ad'ların basinda **Abd'Allah**, ya da **Ubeydullah** gibi ad'lar vardır ki kisi'ye **kul**'luk durumunu, hattâ kul'lugin da en asagi seklini hatirlatir nitelikte seylerdir. Çünkü Arapça'da **"Abd"** sözcüğü **"Kul"** demek olup **Abd'Allah** adi "Allah'in kölesi" anlamına gelir. **"Übeyd"** sözcüğü ise "küçük kul" ya da "degersiz kul" demek olduğu için **Ubeydullah** adi **"Tanrı'nin Küçük kulu"**, ya da **"Tanrı'nin degersiz ufak kölesi"** anlamına gelir. Bu tür ad'ların Allah tarafından en çok sevilen ad'lar olduğunu söylerdi. Her ne kadar kendisini "Allah'in kul'u" olarak tanıtmakla beraber, diger kul'lardan çok farklı bulunduğunu belirtmek üzere **"... Ben bütün insanların en yücesi'yim, en sereflisiyim... Mahser halkinin efendisiyim"** seklindeki övünmeleri yanında, bir de bütün kul'lar içerisinde, Tanrı indinde en "tercihli" kul olduğunu söylerdi: hem de güyâ peygamber olarak gönderilmeden önce bütün niteliklerinin Tevrat'da yazıldığını öne sürerek! Bu hususta **Imâm Gazalî** söyle diyor:

"Allahü Teâlâ, henüz onu peygamber olarak göndermeden önce, Tevrat'ın birinci satirinda vasiflayarak: -'Muhammed resûlüm ve tercih ettigim kulumdur'-..." ¹³ .

Yine hatırlatalım ki, her ne kadar kendisini Tanrı'nın kul'u olarak göstermekle beraber, aslında kul durumunda görmezdi; görmek söyle dursun, ve fakat Tanrı'nın bile salevât getirdiği yücelikte bilmekteydi; ve bunu kendisine en büyük bir övünme vesilesi edinmişti (Bkz. K. Ahzâb sûresi, âyet 56).

Öte yandan kisilerin iddiâli ad'lar tasimalarını, kendi adı'nın yüceliğiyle rekâbet saydığı için, bu tür bir ad takınmış olan kimselerin ad'larını degistirdi. Örneğin "çok iyi", ya da "cömerd", ya da "çok bağışlayan" anlamına gelen **"Berre"**¹⁴ adı'ndaki kimselere ad'larını degistirmelerini emreder, onlara baska ad'lar verirdi. Nitekim **Ebû Seleme**'nin ölümü üzerine onun dul kalan karısı **Ümm-i Seleme** ile evlendiğinde, kadının **Berre** adındaki kızını karsısına alıp: *"Siz kendi kendinize nefislerinizi tezkiye etmeyiniz. Allah Birrû ihsân sâhiplerini sizden daha iyi bilir"* diyerek kızcagizin adını **Zeynep** olarak degistirmiştir¹⁵. Yine bunun gibi "Cahs'in kızı" diye bilinen ve asıl adı **Berre** olan diger bir esinin (ki) adını da **Zeyneb** yapmıştır.

Yine aynı şekilde, Tanrı kul'ları için iddiâli bulduğu **"Hazn"** adını da hiç kimselere tasitmazdı, çünkü bu ad "Kati", "sert", "zor", ya da "kafa tutan" anlamındaydı. Bu ad ile çağırılan birine rastladığı zaman, adını degistirmesini ve ihtar eder, ona **"Sehl"** adı'nı almasını söylerdi; çünkü **"Sehl"**, bir bakıma **"Hazn"** sözcüğünün tersi anlamında olup "yumusak" ve "kolay" demektir ki kisilerin Tanrı ve "Peygamber" buyruklarına bas egmekte kusur etmeyeceklerini ifâde eder¹⁶. Söylendiğine göre bir gün "Hazn" adında birine rastlamış ve ona: *"Senin adın Hazn değil Sehl'dir"* demiş, ve fakat adam adının degistirilmesini istemediği için: *"Hayir, babamın koyduğu bir adı degistirmem"* diye karsilik vermiştir. Muhammed'e karsi gelmenin felâket dogurucu bir şey olduğunu anlatmak maksadiyle Islâm kaynakları, bu adamin âilece felâkete ugradığını öne sürerler¹⁷.

Muhammed'in iddiâli bulduğu ad'lardan biri de **"Asiye"** adı'dır, çünkü bu ad, "isyankar", yâni "bas kaldıran" ya da "kafa tutan" anlamlarına gelir. İnsanları "bas kaldıran" değil fakat "bas egen" yaratıklar olarak görmek istediği içindir ki **"Asiye"** adını, begenmez bunun yerine "güzel" anlamına gelen **"Cemîle"** adının kullanılmasını isterdi¹⁸.

Yine bunu gibi **"Melikü'l-Emlâk"** seklindeki ad'ların Tanrı'nın hosuna gitmeyen ad'lardan olduğunu, ve çünkü bu ad'ın, "kral'lar kralı" ya da "hükümdarlar hükümdarı" anlamına geldiğini bildirmiştir¹⁹.

Öte yandan, mü'minler için övünme vesilesi olabilecek nitelikteki bazı ad'ları, "ugursuzluk getirir" gerekçesine dayanarak yasaklamıştır ki bunlar arasında **"Eflah"** ("en basarili", "üstün gelerek en çok yenen", "en çok kurtulan" anlamındadır), ya da **"Necîh"** ("basarali, kurtulan" anlamına gelir), ya da **"Rebâh"** ("Yarar ve kazanç" anlamını tasir) gibi ad'lar vardır. Muhammed: *"Bu adlari çocuklarınıza sakın koymayın"* diyerek müslümanlara uyarıda bulunmuş²⁰, bu ad'ların ugursuzluk umutsuzluk ve üzüntü gibi kötülükler getireceğini bildirmiştir²¹. Söylemeye gerek yoktur ki böyle bir gerekçe, bâtila inanmislikten kaynaklanmıştır. Bundan baska bir de kendi künyesi olarak kabul ettiği **"Ebû'l-Kâsim"** adının baskaları tarafından kullanılmasını yasaklamıştır. Biraz önce dedigimiz gibi, her ne kadar baskalarının "Muhammed" adıyla çağırılmalarına ses çıkarmamakla beraber **"Ebû'l-Kâsim Muhammed"** seklinde ad almamalarını emretmiştir²².

¹ Müslim'de yer alan ve Ebû's-Seyh'in, Abdullah b. Ubeyd'ten rivâyeti olan bu hadîs için Bkz. Gazalî, **age** (1975), (Cilt II, sh. 899-900)

² Muhammed'in söylemesine göre: *"Tanrı'nın doksan dokuz adı vardır, ve bu ad'ları sayan (ezberleyen) kimse*

cennete girecektir...". Buharî ve Müslîm ve Tirmizî ve İbn Mâce gibi kaynaklarda yer alan bu hadîs için bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi** (Cilt I, sh. 108 ve d.)

- 3 Elmalili H. Yazir, age (Cilt III, sh. 2654)
- 4 Buharî'nin Câbir İbn-i Abdillâh'tan rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 255 ve d.)
- 5 Beyhakî'ni **Delâil**' inden ve ayrıca Buharî'den naklen . Bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 250 Hadîs no. 1439). Bu konuda ayrıca bkz. Gazalî, **Ihyâû...**, (Cilt II, sh. 900)
- 6 Bu konudaki hadîsler için Bkz. Ali el-Kaarî, **Serhu's-Sifâ** (İstanbul 1303)
- 7 Ebû Mûsâ'l-Esarî'nin rivâyeti olarak Müslim'in **Fedâil**'inde yer alan bu Hadîs için bkz. bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi**, (Kaynak Yayinlari, İstanbul 1994 ; Cilt I, sh. 258 ve d.). ayrıca bkz. Gazalî, **Ihyâû...** (Cilt II, sh. 900)
- 8 **Müslim**'in Ebû's-Seyh'in Abdullah b. Ubeyd'den rivâyetine dayalı bu hadîs için bkz. Gazalî, **Ihyâû...** (Cilt II, sh. 900).
- 9 Gazalî, **Ihyâû...** (Cilt II, sh. 879)
- 10 İslâmcî'lar Incil'de (daha dogrusu *Yuhanna Incil*'nde) İsâ'nin kendisinden sonra "Feraklid" adli ve kendisi gibi kurtarıcı nitelikte bir kades peygamberin geleceğini bildirmiştir ve "Feraklid" adı güyâ "Ahmed" adı'nin karsılığı olan bir ad'tir. Oysa ki bu Muhammed'in kendi hayalinden ortaya vurduğu bir şeydir. Konuyu baska bir vesile ile incelediğimiz için burada fazla durmuyoruz.
- 11 Nûr sûresi'nin 63cû âyeti'nin Diyânet Vakfî tarafından yorumuna bakınız. Beyzavî ve Celaledin gibi en sağlam kaynaklara göre Nûr sûresi'nin 63cû âyet'inin bu tümcesi, Muhammed'e hitap seklinin saygınlık ifâde etmesi için konmustur. Anlatılmak istenmiştir ki müslümanlar, Muhammed'i çağırırlarken, onu adini, yukarda belirtildiği gibi, yüceltici nitelikteki eklemeler yapmak zorunlugundadırlar. Bununla beraber bu tümcenin farklı şekillerde yorumlandığı da görülmekte. Örneğin Elmalili H. Yazir gibi yorumcular bunu şöyle anlarlar: "(Ey mü'minler!) Peygamber'in duâsini aranızda birbirinize ettiginiz duâ gibi farz etmeyin...".
- 12 Bu hususlar için Diyânet Vakfî'nin Kur'ân çevirisinde Bakara sûresi'nin 104cû âyetiyle ilgili açıklamasına bakınız. Ayrıca bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt I, sh. 452 ve d.)
- 13 İmâm Gazalî, age (Cilt II, sh. 879).
- 14 **"Berre"** adı'nin lügâvî anlamı "Birr-i ihsâni çok", "cömerd" kimse'dir.
- 15 Ebû hüreyre'nin rivâyetine dayalı bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 1609, Hadîs no. 2011; Cilt VII, sh. 530 (2.baski'da sh. 390)
- 16 **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 530; ikinci baski'da sh. 390; ayrıca bkz. Cilt XII, sh. 160-1)
- 17 Müslim ve Ebû Davud kaynaklarından naklen bkz., Dursun, age (1994), C. I. sh. 115
- 18 Müslim (hadîs no. 2139) ve Ebû Davud (hadîs no. 4952) kaynaklı bu hadîsler için bkz. Dursun, **age (1994)**, C. I, sh. 115
- 19 Buharî'nin **Edeb** (Bap 114, c.VII, sh.119) ve Ebû Davud'un rivâyetleri için bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi** (Kaynak Yayinlari, İstanbul 1994, Cilt I. sh. 114)
- 20 Müslim (hadîs no. 2137) ve Ebû Davud (hadîs no. 4958) kaynaklı bu hadisler için bkz. Dursun, **age (1994)**, Cilt I. sh. 114
- 21 Dursun, **age (1994)**, C. I, sh. 114
- 22 Ebû Hüreyre'nin rivâyetine göre Muhammed: *"Benim adimi takiniz. Künyemi (Yâ Ebû'l-Kâsim künyesini) takinmayiniz"* demistir. Bununla beraber bu sözleriyle kisilere sadece "Ebû'l-Kâsim Muhammed" adini

yasakladığı ve bu nedenle "Ebû'l-Kâsim" adının başka ad'larla biurlikte kullanılabildiği belirtilir. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt I, sh. 104; Cilt IV, sh. 404)

II) "Merhametli", "Sefkatli" ve "Yumusak davranışlı", olduğunu söyleyerek övünmekle beraber, bu niteliklere ters düşen davranışlarda bulunur.

Biraz yuklarda belirttiğimiz gibi Muhammed, kendi kendisini insancıl, çok sefkatli, çok acıyan, yumusak davranışlı olarak tanımlamak maksadiyle, Tanrı'nın kendisine **"Raûf"** ve **"Rahîm"** adlarını vermekle sereflendirdiğini, ve çünkü bu ad'ların esas itibarıyla Tanrı'nın doksan dokuz adından ikisi olduğunu söylerdi¹. Hem de öylesine ki, Tanrı tarafından daha önce hiç kimseye ve hiçbir peygambere bu iki ad'ın aynı zamanda verilmediğini eklerdi. Bu maksatla Kur'ân'a koyduğu âyet'lerden biri şöyle: *"Sanım hakkı için size bir Resûl geldi ki: kendinizden, gayet izzetli, zorlanmanız ona ağır geliyor, üstünüze hirs ile titriyor, mü'minlere **raûf, rahîm**'dir..."* (K. Tevbe sûresi, âyet 128). Dikkat edileceği gibi burada yazılanlara göre Muhammed, merhameti ve sefkati çok olandır ama, bu acıma ve sefkat sadece "inanırlara" (müslümanlara) karsıdır; müslüman olmiyanlara karsi "acıma" diye bir şey söz konusu değildir!

Öte yandan merhametli ve sefkatli olusunu Muhammed, Tanrı'nın keyfiligine bağlamış gibidir; yâni bu meziyetleri kendi başarısına değil fakat Tanrı'nın dileğine bağlamıştır. Nasıl ki kendisini doğru yola sokanın Tanrı olduğunu söylemiş ise (Bkz. Fetih sûresi, âyet 2)², merhamet ve sefkat gibi niteliklere de Tanrı tarafından sahip kilindığını belirterek övünürdü. İmrân sûresi'ne koyduğu su âyet bunun kaniti: *"Allah'ın rahmetinden dolayı, ey Muhammed, sen onlara karsi yumusak davrandın. Eger kaba ve kati kalbli olsaydın, şüphesiz etrafından dağılır giderledi..."* (K. Al-i İmrân sûresi, âyet 159). Yâni güyâ Tanrı Muhammed'i, hasin, acımasız ya da kati yürekli değil fakat yumusak davranışlı yaratmıştır³.

Görülüyor ki Muhammed, çok acımalı ve çok sefkatli olarak görünürken, bu niteliklerini Tanrı'nın acıması ile sınırlamıştır; yâni acımasız, hasin ve sert davranışta bulunacak olursa,

bütün bu durumların hep Tanrı'dan olduğunu anlatmaga çalışmıştır. Ve iste bu tür bir mantık oyunu iledir ki Muhammed, kendisine kafa tutanlara, kendisini "Peygamber" saymayanlara (daha doğrusu "munafik" ya da "kâfir" diye tanımladığı kimselere) karşı son derece hasin, kati yürekli ve insafsız davranışlara yönelmekte sakinca bulmamıştır. **Bedir günü** öldürülen Kureys esrafından kisileri pis bir kuyuya attırdıktan sonra onların cesetlerine hakâretler savurmaktan (ki "İlâhî intikam olayı" diye bilinir), ya da hirsizlik ettiler ve İslâm'ı terkettikler diye Ureyne kabilesi'ne mensup sekiz kişi'yi, ellerini ve ayaklarını çaprazlama kestirttikten sonra, kızgın güneş altında ölüme terketmesinden tutunuz da, kendisini hicveden sairleri öldürtmesine, ya da Benî Nadîr Yahudilerinden **Safiyye bint-i Huyey b. Ahtab** adındaki genç ve güzel bir kadının babasını ve kocasını (hazine'nin yerini bildirmediiler diye) öldürttükten sonra, o günün gecesinde (ya da bir kaç gün sonra) Safiyye ile gerdege girmesine, ya da **Benî Kureyza** adındaki yahudi kabilesinden esir olarak ele geçirdiği dokuz yüz kadar insanın kellelerini bir günün gecesinde kestirtmesi olayına varıncaya kadar saymakla bitmez nice örnekler vardır ki Muhammed'in "merhametli" olduğu iddiâlarını çürütmeğe yeter.

¹ Muhammed'in söylemesine göre: "*Tanrı'nın doksan dokuz adı vardır, ve bu ad'ları sayan (ezberleyen) kimse cennete girecektir...*". Buhârî ve Müslîm ve Tirmizî ve İbn Mâce gibi kaynaklarda yer alan bu hadîs için bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi** (Cilt I, sh. 108 ve d.)

² "*Böylece Allah, senin geçmiş ve gelecek günahını bağışlar. Sana olan nimetini tamamlar ve seni doğru yola iletir*" (K. 48, Fetih sûresi, âyet 2).

³ Gazâlî, age (Cilt II, sh. 880). Elmalılı H. Yazır, age (Cilt II , sh. 1212)

⁴ Bu örneklerden bazıları için benim "**Seriât'tan Kissa'lar**" adlı iki kitabıma bakınız.

III) "Ben güzel ahlâki tamamlamak için (Peygamber olarak) gönderildim" diyerek ve "Her kes bana uyar. Ben bütün iyilikleri câmi bir insanım..." diye ekliyerek her hususta "yüceliğiyle" övünür. Tanrı'nın kendisini her türlü kötülükten uzak kıldığını, her hususta temize çıkardığını söyler:

"Ahlâk" ve "Karakter" bakımından bütün insanlara üstün ve "örnek" olduğunu anlatmak için Muhamed, Tanrı'nın kendisini her türlü kötülükten ve günahlardan uzak kıldığını, her hususta akladığını söyleyerek övünürdü. Güyâ Tanrı onu, daha "peygamber" yapmadan önce de, yani "Cahiliyye" döneminde dahi korumaktan, doğru yola sokmaktan yüce bir ahlâk'la donatmaktan geri kalmamıştır. Örneğin, güyâ bir def'asında, cahiliyye insanların kadınlarla beraber yaptıkları eglencelere iki gece katılmak istediği halde Tanrı onu, her iki

gece korumustur. Güya bir gece Mekke'li gençlerle birlikte koyun otlatırken, arkadasina: *"Koyunlarima göz kulak ol, Mekke'ye gidip, gençlerin arkadaşlarıyla sohbet ettikleri gibi, ben de dostlarimla sohbet edeyim"* demis, arkadaşlari da kabul ettikleri için kalkip Mekke'ye gitmis, ve orada evlerden birinde tef ve ney seslerini duyup *"Bu ne?"* diye sormus, ve birisinin düğünü vesilesiyle eğlence yapıldığını öğrenipte seyretmek üzere oraya oturduğunda, Tanrı onu hemen uyku'ya daldirmiştir. Hem de öylesine ki güneş dogana kadar uyanamamıştır. Sonra kalkip koyunlarını güttüğü yere döndüğünde kendisine *"Ne yaptın?"* diye soranlara: *"Bir şey yapmadım"* diye yanıt vermiştir.

Yine güyâ bir baska zaman aynı şekilde koyunlarını arkadaşlarına bırakıp Mekke'ye gittiğinde, düğün eğlencelerini seyretmek istediğinde, Tanrı onu uykuya yatırmis ve güneş doguncaya kadar uykuda tutmuştur. Güneşin dogmasıyla uykudan uyanıpta koyunlarının yanına döndüğünde arkadaşlari ona *"Ne yaptın?"* diye sormuslar, o da *"Hiçbir şey yapmadım"* şeklinde yanıt vermiş ve iste bu iki olaydan sonra, güyâ bir daha artık bu gibi "kötü" şeyleri tekrarlamamıştır¹.

Yine bunun gibi güyâ Tanrı onu, baskalarının kötülemelerinden dolayı aklamıştır; örneğin kendisine *"delidir"* (mecnûn'dur) diyenler hakkında: *"Sen Rabbinin nîmeti sayesinde mecnûn (deli) değilsin"* (K. 68 Kâlem sûresi, âyet 1-2) diye konusmuş ve *"Sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin"* (K. 68 Kâlem sûresi, âyet 4) ², ya da *"Arkadasınız (Muhammed) mecnun değildir..."* (K. Tekvîr sûresi, âyet 22) diye bildirmiştir³.

Kur'ân'a koyduğu âyet'lerle Muhammed, kendisini ahlâkiligin temsilcisi ve ahlâkî faziletlerin tamamlayicisi olarak tanımlar ve: ***"Ben güzel ahlâki tamamlamak için (Peygamber olarak) gönderildim"*** der⁴ ve: ***"Her kes bana uyar. Ben bütün iyilikleri câmi bir insanım..."*** diye ekliyerek övünürdü. Kur'ân'a koyduğu su âyet'le, Tanrı'nın kendisi için: *"... (Ey Muhammed!) Sen ... büyük bir ahlâk üzerindesin!..."* (Bkz. Kâlem sûresi, âyet 1-7) dedigini söylerdi. Yine "ahlâkilik" ve "fazilet" bakımından insanlar için en mükemmel ve en canlı bir örnek olduğunu anlatmak üzere Tanrı'nın, yeminler ederek kendisi için söyle konustugunu eklerdi: *"Andolsun ki, Resûlullâh (Muhammed), sizin için Allah'a ve ahiret gününe kavusmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir"* (33 Ahzâb sûresi, âyet 21). Anlatmak istediği şey kendisini örnek alıp inanan ve saygı gösterenlerin cennet'lere ulaşacakları idi. Bu doğrultuda olmak üzere Kur'ân'a koyduğu âyet'lerden bir diğeri şöyle: *"... O Peygamber'e (Muhammed'e) inanıp ona saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nûr'a uyanlar var ya, iste kurtulusa erenler onlardır"* (K. 7, A'raf sûresi, âyet 157).

Bütün bu övünmelerinin altında, insanlari her hususta olduğu gibi ahlâkilik açısından da aşağı görmek gibi bir duygunun yattığını yadsımak mümkün değildir. Biraz yukarıda belirttiğimiz gibi: *"Gözünüzü açın... Allah nezdinde, gelmiş ve gelecek bütün insanların en sereflisi, en yücesi benim..."* diye konusurken bütün insanlari kendisine oranla aşağıladığı ortadadır.

Sadece bütün insanlara karşı değil, fakat, biraz ileride göreceğimiz gibi, gelmiş geçmiş bütün peygamberlere karşı da bu yukarıdaki hususlarda üstün olduğunu söylerdi. Bu peygamberler içerisinde sadece İbrahim'i kendisine birazcık yaklaşıp kertede bulur ve şöyle derdi: *"Gerek ahlâk ve gerek yaratılış bakımından da bana en çok benzeyen İbrahim Aleyhisselâm'dır"* ⁵.

Ancak ne var ki, ahlâk ve yaratılış itibarıyla bütün insanların ve bütün peygamberlerin en üstünü olduğunu söylerken yasami boyunca yaptığı nice olumsuz davranışlari, nice gaddarlıklari, kindarlıklari, insafsızlıklari (örneğin savaş ve saldırı yolu ile insanlari esir alıp kellelerini kestirdigini, kin besledigi kimseleri öldürttüğünü, ogullugu Zeyd'in karisi Zeyneb'e

asip olup onunla evlendigini, Safiye'nin kocasinin ve babasinin baslarini kestirtikten sonra onunla havlet oldugunu ve daha buna benzer nice davranislarini) unutmus göründüğü muhakkaktır.

¹ Bu hususlar için bkz. Muhammed Ibn Ishak, **Siyer**, (Akabe Yayinalrı, İstanbul, I.ci baskı 1988, sh. 132)

² Ayrica bkz. Sebe Sûresi, âyet 46; ve Tekvir Sûresi, âyet 22

³ Bu konuda bkz. Gazalî, age (Cilt II sh. 873); Elmalili H. Yazir, age, (Cilt VII, sh. 5253)

⁴ Muvatta'nin **Kitabü Hüsnî'l-Hulk** adli kitabinda naklen bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi**, (Kaynak Yayinlari, İstanbul 1994, Cilt I, sh. 245)

⁵ Buharî'nin rivâyetine dayali hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 327). Müslim'in rivâyeti için bkz. Gazalî, **age (1975)**, (Cilt II, sh. 889-890)

IV) "Ben lânetleyici olarak degil, rahmet olarak gönderildim" diyerek övünür. Bununla beraber ömrü boyunca "lânetleyici" olmaktan geri kalmaz (K. Al-i Imrân 61).

Söylendigine göre Muhammed, bir savas sirasinda Ashab'dan bazi kimselerin kendisine: "(Yâ Resûl'allâh) Bunlara lânet etseniz" dediklerini görünce: *"Ben lânetleyici olarak degil, rahmet olarak gönderildim"* diyerek karsilik vermistir¹.

"Rahmet" sözcüğü "esirgeyen", "merhamet eden" (çok acıyan) ve benzerî anlamlara geldigi için, bu yukardaki sözleriyle Muhammed kendisini, hiç kimseye kötü söz söylemeyen, ve Müslim olsun, kâfir olsun, genel ya da özel olsun, asla bedduâ etmeyen, lânet etmeyen, intikam nedir bilmeyen bir kimse olarak tanımlamak istemistir. Islâm yazarlari, onun bu sözlerini esas alarak, kiral'dan ziyâde kiralci kesilirler ve Muhammed'i yumusak yürekli, kin tutmayan, hasin olmayan, hiç kimseye kötü söz soylemeyen, insanlara en çok acıyan, en hayirli ve en yararlı olan bir kimse olarak tanitirlar. Hattâ Kur'ân'in su âyeti'ni buna örnek olarak kullanirlar: *"(Ey Muhammed!)... Allah'tan bir rahmet iledir ki sen onlara yumusak bulundun; eger kati yürekli bir nobran olsa idi, elbette etrafından dagilmis gitmislerdi..."* (K. Al-i Imrân sûresi, âyet 159)

Oysa gerçek böyle olmaktan çok uzaktır, çünkü Muhammed, bir yandan *"Ben lânetleyici olarak degil, rahmet olarak gönderildim"* seklinde konusurken, diger yandan kisilerle lânetlesmis, çogu kisilere lânetler yagdirmis ve Kur'ân'a **lânetlesme**'nin Tanrı emri olduguna dâir su emri koymustur: *"Sana bu ilim (Kur'ân) geldikten sonra seninle bu konuda çekisenlere de ki: -Geliniz sizler ve bizler de dahil olmak üzere, siz kendi çocuklarinizi, biz de kendi çocuklarimizi, siz kend kadınlarinizi, biz de kendi kadınlarımızı çağiralim, sonra da lânetleselim de, Allâh'ın lânetinin yalancılara olmasini dileyelim"* (K. 3 Al-i Imrân 61).

Bu âyeti ne vesileyle koydugunu ve lânetlesmeyi ya da husûmet ve dsmanlık besledigi kimselere karsi lânet'ler yagdirmayi nasil günlük yasaminin icâblarından yaptigini, örnekleriyle birazdan grecegiz. Fakat daha önce Kur'ân'in yukarda degindigimiz: "(Ey Muhammed!)... Allah'tan bir rahmet iledir ki sen onlara yumusak bulundun; eger kati yürekli bir nobran olsa idi, elbette etrafından dagilmis gitmislerdi..." (K. Al-i Imrân 159) seklindeki âyeti'yle ilgili bir iki hususu belirtelim ve hemen ekleyelim ki bu âyet, lânet'lesmeyi, ya da lânet yoluna basvurmayı önlemek için konmus degildir. **Uhud savasi**'nda bazi okularin, ganimete konma hevesiyle görevlerini terketmeleri ve Muhammed'in onlara karsi hasin ve sert davranmayip yumusak davranmasi vesilesiyle konmustur. Ancak ne var ki bu davranis, esas itibariyle Muhammed'in ikarlarini saglama amacina dayali bir davranistir, çünkü Muhammed, **Uhud savasi**'nin kaybedilmesinin baslica sorumlusudur, ve bu sorumlulugun yarattigi bilinç altı itisle yumusak davranma zorunlugunda kalmistir. Su bakımdan ki dsman'a karsi meydan savasi vermek ya da savunma taktigini kullanmak hususunda kararsiz kalmis, ve sonunda meydan savasi yolunu seçmistir: bu yüzden Uhud hezimetine (yenilgisine) sebep olmustur. Bununla beraber hezimetin yanlis bir taktik nedeniyle degil, fakat askerlerden (zellikle okulardan) bazılarının ganimet edinme telasiyle görevlerinden ayrilmalari yüzünden meydana geldigini söylemistir. Böyle bir durumda onlari cezâlandirmanin olumsuz sonuçlar doguracagini bildiginden yumusak bir tutum takinmistir.

Eger kendini bilinç altı bir suçluluk duygusu içerisinde hissetmemis olsaydi, hiç süphesiz onlara lânet'ler yagdirmaktan geri kalmayacakti. Nitekim su ya da bu sebeble husûmet besledigi kimselerle lânetlestigi, ya da onlari lânetledigi, haklarında bedduâ'larda bulunduğu çok olmustur. Ve esasen o, biraz yukarda isâret ettigimiz gibi, "lânetlesmeyi" bir Tanrı emri olmak üzere Kur'ân'a yerleştirmistir. Imrân sresi'nin 61.ci âyeti'ni tekrar okuyalım: "*Sana bu ilim (Kur'ân) geldikten sonra seninle bu konuda ekisenlere de ki: -Geliniz sizler ve bizler de dahil olmak üzere, siz kendi ocuklarinizi, biz de kendi ocuklarimizi, siz kendi kadinlarinizi, biz de kendi kadinlarimizi agiralim, sonra da lânetleselim de, Allâh'in lânetinin yalancılara olmasini dileyelim*" (K. 3 Al-i Imrân 61)². Görülüyor ki Tanrı, müslüman kullarina lâ'netlesme yolunu göstermekte ve onlara: "*Tanrı'nin lâneti farkli inantakilere olsun*" seklinde dilekte bulunmayı salık vermekte! Kuskusuz ki konusan Tanrı degil, fakat yine Muhammed'tir. Ve bunu yapmakla Muhammed, Tanrı fikrini zedelemekte oldugunu farketmemistir. Su bakımdan ki, bir yandan "lânetleyici" olmadigini söyliyerek, daha dogrusu **"Ben lânetleyici olarak degil, rahmet olarak gönderildim"** diyerek övünürken, diğeri yandan Tanrı'yi "lâneti" imis, ve insanlari lânetlesmeye agırmis gibi göstermistir.

Animsatalim ki Muhammed'in Kur'ân'a koydugu bu yukardaki âyet'e "**mülâane âyeti**" adi verilmistir. "**Mlâane**" deyimini, iki kisinin birbirine lânet etmesi anlamini tasir. Bu sözcüğün tanimini Islâm kaynaklari söyle yapmakta: "*Lâ'net, dünyâda ve âhirette Allah'in rahmetinden uzaklık demek olup mülâane de iki taraftan her birinin brs hakkında Allah'in rahmetinden uzak olmasına duâdan ibârettir*"³.

Ve iste Muhammed, lânetlesmenin ve lânet savurmanın Tanrı emri oldugunu belirtmek sûretiyle farkli inanç ve dncede olan kimselere karsi kin ve intikam duygularini dile getirme olasiligini bulmustur. Nitekim **Ibn-i Sa'd** gibi en saglam Islâm kaynaklari, Muhammed'in bu âyet'e dayali olarak Necrân hiristiyanlari ile yapmis oldugu lâ'netlesmeyi hikâye ederler ki zet olarak söyledir:

Yemen'in Kuzey Dogusu'nde bulunan Necrân kent'inde yasayan hiristiyanlara hitaben Muhammed bir mektup yazar ve kendilerini Medine'ye agırır. Maksudı onlari Islâm'a sokmaktır. Necrân hiristiyanlarini temsilen 14 kisilik bir he'yet, baslarında emirleri **Abdlmesîh Akib** olmak üzere Medîne'ye gelirler. Mescid-i Saâdet'te namaz kılalr.

Sonra Muhammed'in huzuruna çıkarlar. Fakat üzerlerinde ipek kumastan yapılmış giysiler bulunduğu için Muhammed onlardan yüz çevirir ve iltifatta bulunmaz; herhangi bir görüşme de yapmaz. Çünkü İslâmî bir kural olmak üzere ipekten giysileri yasaklamıştır. O sırada orada bulunan **Osman b. Affân**, ki bilindiği gibi Muhammed'in damadı'dır, Necdî hey'etine hitaben konuşarak: *"Huzura ipekli elbiselerle ve mükellef giyimli bir hey'ette geldiğiniz için Resûlullâh size iltifat buyurmadı"* der. Bunun üzerine adamcagızlar kalkıp giderler ve ertesi gün değişik giysilerle, ve ruhban hey'etinde olarak Muhammed'in huzuruna çıkarlar; selâm verirler, Muhammed selâmlarını karşılar ve onlardan müslüman olmalarını ister. Fakat Necdî'liler bunu kabul etmezler. Etmeyince Muhammed onlarla **İsa** hakkında uzun boylu bir tartışmaya girer; onlara Kur'ân'dan âyet'ler okur. Fakat bir türlü onları iknâ edemez. Bunun üzerine şöyle der: *"Eğer benim tebligimi inkâr edip kabul etmiyorsanız haydi gidiniz, âilenizle geliniz, sizinle mülâane edelim (lânetleselim)"* der. Bu teklifi dinleyen Necdî hey'eti, ne lânetlesmek isterler ve ne de müslüman olmak. Müslüman olmaksızın hristiyan kalıp cizye (kafa parası) vermeyi tercih ettiklerini bildirirler ve: *"(Biz hristiyan kalacagız. Fakat) bizden istediğin vergiyi (cizye'yi) vereceğiz. Su kadar ki, bizimle Necdî'ye emniyetli bir zâtî (me'mur) gönderiniz. Göndereceğiniz bu kimse her halde emîn olsun"* derler; sonra Muhammed'le bir andlaşma imza ederler. Muhammed de onlara **Ebâ Ubeyde İbn-i Cerrâh** adında birini verir ki, cize'yi getirsin diye. Andlaşma hükmüne göre Necdî hristiyanları, bin kati Receb ayında ve bin kati Safer ayında teslim edilmek üzere yılda iki bin kat "hil'at" (yâni çok büyük degerde kaftan), ve ayrıca biner "okiyye" den iki bin "okiyye" nakid (ki her bir okiyye kırk dirhem altın karşılığıdır) ödemeyi kabul ederler. Ayrıca Yemen'de bir karışıklık çıkacak olursa âriye olarak 30 zirh, 39 kargı, 30 deve ve 30 at vereceklerdir⁴.

İslâm kaynaklarının bildirmesine göre Necdî hey'eti, Muhammed'le "mülâane'den" (lânetlemekten) korkup çekindikleri için cize vermeğe razı olmuşlardır; çünkü eğer lânetlemeye kalkacak olsalar, Muhammed'in lânetinin tutacağını ve bunun sonunda kendilerinin helâk olacaklarını düşünmüşlerdir⁵. Söylemeye gerek yoktur ki Necdî'lilerin korktukları şey lanetlemek değil ve fakat cizye vermek sûretiyle yok edilmekten kurtulmaktır.

Hemen ekleyelim ki Muhammed, "putperest" Arap'lardan (müsrîk'lerden) gayri, Yahudilere ve Hristiyanlara karşı beslediği düşmanlık duygularını açığa vurmak hususunda da, hem bir yandan silâhlî saldırılara, ve hem de aynı zamanda **"lânetleme"** yollarına başvurmıştır. Bu maksatla Kur'ân'a koyduğu âyet'ler pek çok. Örneğin Mâide sûresi'nin 64.âyet'inde Tanrı'nın, Yahudiler hakkında *"elleri bağlanası ve lânet olasılar"* diye konustugu yazılı. Güyâ Tanrı, kendisi için "eli sikidir" dediler diye Yahudilere lânet etmekte! Âyet şöyle: *"Yahudiler, Allah'ın eli bağlıdır (sikidir) dediler. Hay dedikleri yüzünden elleri bağlanası ve lânet olasılar! Bilakis, Allah'ın eli açıktır, dilediği gibi verir. Andolsun ki sana Rabbinden indirilen, onlardan çoğunun azgınlığını ve küfrünü arttırır. Aralarına, kıyâmete kadar (sürecek) düşmanlık ve kin soktuk..."* (K. Mâide sûresi, âyet 64).

Nisâ sûresi'nin 51. ve 52.âyet'lerinde Tanrı'nın: *"Bunlar, Allah'ın lânetlediği kimselerdir..."* sekline konustugu yazılı. Kur'ân yorumcularının bildirmelerine göre Tanrı'nın böyle konuşmasının nedeni şu: güyâ Yahudilerden **Kâ'b b. el-Esref** Medîne'den Mekke'ye gelerek müsrîkleri (Arap'lari) Muhammed ve müslümanlar aleyhine kışkırtmış, ve bu arada müsrîkler kendisine: *"Bizim dinimiz mi, yoksa Muhammed'in dini mi haktır, hangimiz doğru yoldayız?"* diye sormuşlar, ve Kâ'b da onlara: *"Siz doğru yoldasınız"* diye cevap vermiştir!

Pek iyi ama insanları dilediği gibi müslüman ya da kâfir yaptığını söyleyen bir Tanrı (örneğin Bkz. En'âm sûresi, âyet: 125), lânet etme yoluna neden başvursun? Lânetlesecek yerde

onların gönüllerini açıp müslüman kılrsa daha iyi bir iş yapmış olmaz mı? Tanrı'yi lânet ediyormuş, ya da lânetlesirmiş gibi göstermek Tanrı fikrini zedelemes mi?

Öte yandan Tevbe sûresi'nin 30.âyet'inde Tanrı'nin: *"Allah onları kahretsin..."* diyerek Yahudileri ve Hristiyanları lânetlediği yazılı. Sebebi de Yahudilerin **Uzeyr**'i, Hristiyanların da da **İsa**'yi "Allah'ın oğlu" olarak çağırmış olmaları gösterilmekte. Ayet şöyle: *"Yahudiler: -Uzeyr Allah'ın oğludur- dediler. Hristiyanlar da -Mesih (İsa), Allah'ın oğludur- dediler. Bu onların ağızlarıyla geveledikleri sözlerdir. (Sözlerini) daha önce kâfir olmuş kimselerin sözlerine benzetiyorlar. Allah onları kahretsin! Nasıl da (haktan bâtila) döndürülüyorlar!"* (K. Tevbe sûresi, âyet 30).

Söylemeye gerek yoktur ki Tanrı'yi bu şekilde lânetler yağdırarak konuları göstermekle Muhammed, Yahudilere ve Hristiyanlara karşı beslediği kin ve düşmanlık duygularını ortaya vurmuş olmaktadır. Hemen ekleyelim ki bu işi başka şekilde de yapmaktan geri kalmamıştır: onların kabir'de iken azab çektiklerini duyduğunu söylemiş olması, bunun çeşitli örneklerinden biridir. Gerçekten de, Buhârî'nin Ebû Eyyûb'den rivâyetine göre Muhammed, bir gün güneş battıktan sonra Medine disina çıktığı zaman bir ses isitir ve şöyle der: *"Yahudiler mezarlarında azâb olunuyor..."* ⁶. Aynı konuda Taberânî'nin Abdül-Cebbâr'dan rivâyetine dayalı rivâyeti şöyle: *"Bir gün güneş batarken (Muhammed) ile birlikte Medîne haricine çıkmıştık. Elimde su dolu toprak bir ibrik vardı. Resûl-i Ekrem kazâ-yi hâcet için ayrıldı. Sonra gelip abdest aldı. Ve bana: -Benim isittim sesi sen de isittin mi?- diye sordu. Ben: -Hayır ...- dedim. (O)- Ben, su kabristanda kabirlerinden azâb olunan yehûdilerim seslerini isittim- buyurdu"* ⁷.

Daha basak bir deyimle baskalarının isitmedikleri sesleri Muhammed isitmiş oluyor. İslâm kaynakları bu hususta: *"(Muhammed'in) bu isitmeleri, mû'cize tarîkiyledir"* derler⁸.

Yine bunun gibi Muhammed, kendisini ölüme götürecek hastalığa yakalanıpta hummâ atesinin siddetiyle kıvranırsa, ara sıra yüzündeki örtüyü açar ve, çektiği ızdırabın açısını çıkarırcasına Yahudi'lere ve Hristiyan'lara lânetler ederdi. Ayse'nin ve İbn-i Abbâs'ın bildirmelerine göre Muhammed şöyle dermiş: *"Allah, Yehûd ve Nasârâ'ya lâ'net etsin! Onlar Peygamberlerinin kabirlerini birer mescid edindilerdi"* ⁹.

Görülüyorki "Ben lânetleyici olarak gönderilmedim" diyen Muhammed, en basit ve en olmadık hususlarda bile lânetleyici olmaktan geri kalmamıştır.

Muhammed'in "lânetleyici" olarak iş gördüğüne verilecek daha pek çok örnek var. Bunlardan bir diğeri şöyle: Buhârî'nin Ali'den rivâyetine göre Muhammed ahzâb günü , yâni Hendek savaşında, müsrıklar (putatanlar) için bedduâ'da bulunmuş, evlerini ve mezarlarının Tanrı tarafından atesle doldurulmasını istemiştir. Söyle demiştir: *"Allah, müsrıkların (hayâtında) evlerine, (öldükleri zaman da) mezarlarına ates doldursun!..."*. Bu şekilde konuşmasını, onların müslümanları ikinci namazı kılmaktan alıkomaları gerekçesine dayatmıştır. ¹⁰

Her ne kadar İslâmcılar, müsrıkların müslümanlara kötülük yaptıklarını öne sürerek Muhammed'in bu şekildeki konuşmasını olagan bulurlarsa da, böyle bir gerekçenin yukardaki bedduâ'yi özürlü kılacak bir yönü yoktur. Çünkü Muhammed, kendisini "peygamber" olarak tanıtmıştır; "Peygamber" olduğunu ve "lanetleyici" olarak gönderilmediğini iddiâ eden bir kimseden kötülüğe kötülükle karşı koyması, düşmanlarına lânetler yağdırması beklenmez ¹¹.

Yine bunun gibi bir çok nedenlerle dösmanlik besledigi ve bu yüzden "munafiklarin basi" olarak damgaladigi **Abdullah Ibn-i Übeyy**'e karsi "kof kütük", "alçak" ya da "*Allah onun canini alsin*" seklinde lânetlemelerde bulunmus ve Kur'ân'a bu sözcükleri içeren âyet'ler koymustur. rnezin el-Mnâfikn sresi'nin 4.âyet'i söyle: "*Onlari grdgn zaman kaliplari hosuna gider, konusurlarsa sözlerini dinlersin. Onlar sanki duvara dayanmis kütükler gibidir... Dsman onlardır. Onlardan sakın. Allah onların canlarını alsın...*" (K. 63 Mnâfikn sresi, âyet 4).

Ve bu ayni kisi vesilesiyle Muhammed, munafiklardan ölenler için namaz kilinmamasina dair Tanrı'dan vahy indi diyerek Kur'ân'a sunu koymustur: "*...munafiklardan ölenlerin hiç birisine namaz kilma habîbim*" (K. 9 Tevbe sresi, âyet 84)

Kendisini "peygamber" olarak kabul etmediler ve yalancilikla damgaladilar diye amucasi **Eb Leheb** ve karisi hakkında "*elleri kurusun, yok olsun, alevli atese yastlansın*" seklinde lânet'ler savurarak Kur'ân'a su âyet'leri koymustur: "*Eb Leheb'in elleri kurusun, yok olsun! Mali ve kazandigi kendisine fayda vermez; alevli atese yaslanacaktır; karisi da boynunda bir ip oldugu halde ona odun tasiyacaktir*" (K. 63 Muanfikn sresi, âyet 1-5).

Kendisini peygamber kabul etmeyen ve "Kur'ân için uydurma masaldır!", ya da "Kur'ân insan sözüdür" diyen **Mugiyra oğlu Velîd** ve **el-Ahnes** gibi kisileri "*alçak zorba*" ya da "*soysuzlukla damgalanmis kimse*" deyimlerle lânetlemis ve bu dogrultuda Kur'ân'a âyet'ler koymustur (Bkz. 68 Kâlem 10-16; Mdessie 11-27; Buru 8-9; Beled 6-7; Hümeze 1-2; Mân 2)).

Namaz kilmasına engel oldugunu ve kendisiyle alay ettigini syledigi **Eb Cehl**'e karsi: "*Dünyada rezillik onadır; ona kiyâmet günü yakici azabi tattiririz*" seklindeki ifâdelerle lânetler yagdirip Kur'ân'a bu deyimleri içeren âyet'ler yerlestirmistir (Bkz. 22 Hacc sresi, âyet 8-10).

Kendisi hakkında "yalanci'dir", "deli'dir", "mecnûn'dur" (cin tutmustur"), ya da "Söylediklerini Muhammed'e bir baska adam gretiyor" seklinde konusanlara karsi Kur'ân'a "*...Allah, dünyâ'da da, âhirette de lânet eder, onlara alaltici bir azab hazirlar...*" seklinde âyet'ler koymustur (K. 33 Ahzâb sresi, âyet 57).

Kendisini peygamber olarak kabul etmeyen Huzâî'leri, ve onların ced'leri olan **Huzâî Amr Ibn-i Amiri**'yi (ry'â'sında) "*Cehennem'de barsaklarını ates içinde srklerden*" grdgn söylemis ve Kur'ân'a koydugu âyet'lerle onlari "kâfir" olarak tanımlamistir (K. Mâide sresi, âyet 103).

Kendisine yarıdımci olmadı diye kin beslediği **Ahmet b. Surayk**'i "*iki yzl insan*" diyerek lânetlemis ve basına gelecek belâları hatırlatmıştır (K. Bakara 204-6; Hümeze 1-5).

Sadece kisilere değıl, bazı hallerde bütün bir kent halk'ına lâ'net ve bedduâ'da bulunduğı olurdu: Medîne'ye hicret'ten sonra Mekke'lilere karsi yaptığı gibi! Gerçekten de Ayse'nin rivâyetine göre hicret tarihinde Medîne, "Allah'in en vebâli, hastalıkli bir diyari idi". Bu yüzden hicret eden müslümanlardan bir ogu hastalanmislardı. Hastalık etrafı kirip dökmekte idi. rnezin Ayse'nin babası **Eb Bekir** ve Muhammed'in en sevdiği kisilerden biri olan **Bilâl-i Habesî** sitmeye yakalanmislardı. Eb Bekir: "*Yesrib diyârında her kisi âilesi içinde mes'ud sabahlamışken bir de ölüm ansizin yakalar, aksama diri bırakmaz*" diyerek endise ve üzüntüsünü açığa vururdu. Bilâl ise Mekke'nin ünlülerinden bir ogunun adını teker teker zikrederek: "*Yâ Rab (bunlara) gadab eyle! Nasıl ki bunlar (zulmedip) bizi ana*

yurdumuzdan çıkardılar, vebâ diyârına gelmege mecbûr ettiler" diyerek bed-duâ ederdi. Onun bu sekilde bed-duâ ettiğini gören Muhammed, bu bed-duâ'yi biraz daha pekistirmek üzere Tanrı'dan Medîne'nin bütün hastalıklarını, hummasını ve sitmasını Mekke'ye nakletmesini dilemiş ve su sekilde lâ'netlamede bulunmuştur: *"Yâ Rab! Mekke'yi bize sevdirdiğin gibi Medîne'yi de sevdire! Yâhud onu daha ziyâde sevdire!... Yâ Rab! Medîne'nin havasını bizim için tashîh et ilel ü emrazdan (her türlü hastalıklardan) sâlim kil! Hummasını ve sitmasını da Mekke'nin Cuhfe'sine nakl eyle!"* ¹².

Görülüyor ki kendisini "lânetleyici" değilmiş gibi tanınlamaga çalışan Muhammed, sadece husûmet ve düşmanlık beslediği kişilere karşı değil fakat içlerinde nice masûm kişilerin yaşadığı Mekke'ye lânetler yagdirmaktan geri kalmamıştır.

Yine aynı sekilde, sadece dirilere karşı değil fakat düşmanlık beslediği kişilerin ölü cesedlerine karşı da lânetler yagdirmaktan kendini alamazdı. **Bedîr savaşı**'nda öldürülen Kureys reislerinin cesedlerine karşı yaptığı budur. Islâm kaynaklarının bildirmesine göre Muhammed, Bedir'de öldürülen Kureys esrafından 24 kişinin cesedlerini pis bir kuyu'ya attırmış; ve orada üç gün beklettikten sonra kuyunun basına her birinin teker teker adını zikrederek bed-duâ'da bulunmuştur. Örneğin söyle demistir: *"Ey Ebû Cehl Ibn-i Hisâm! Ey Ümeyye Ibn-i Halef! Ey Utbe Ibn-i Rebiâ! Ey Seybe Ibn-i rebia! Rabbinizin va'dettiği azâbi hak buldunuz değil mi? Muhakkak ki ben, Rabbimin bana va'dettiği zafer ve gâlibeyiti hak buldum"*.

Onu bu sekilde konustugunu gören **Ömer b. Hattâb**: *"Yâ Resûl'allâh! kendilerinde hayat eseri bulunmayan su cesedlere ne söylersin?"* deyince Muhamed kendisine: *"Muhammed'in hayâtı yed-i kudretinde olan Allah'a yemîn ederim ki benim söylediğim sözleri siz, onlardan daha iyi isitir degilsiniz!"* der ¹³. Sunu anlatmak ister ki Tanrı, bu cesedlere, sırf bu lânetleyici sözleri isitsinler diye o an için hayat vermiştir. Nitekim Tâbiî imam'larından **Katâde**'nin söylemesi şöyle: *"Allah, Bedir kuyusundaki cesedlere Peygamber'in hitâbesini isittirecek derecede hayat verir. Bu sûretle azgın Kureys müsrikleri ayıplanmış, küçültülmüş, azâb edilmiş ve kaçirdıkları fırsatlara ve yaptıkları mezâlime nedâmet ettirilmiş olur"* ¹⁴.

Böylece Muhammed, düşmanlık beslediği kişilerin ölü cesedlerine lânetler okuyup onları azâb'a sokmuş olmakla onlardan intikamını almıştır. Islâm kaynakları Muhammed'in bu davranışını: *"esi görülmemiş ilâhî bir intikam"* olarak değerlendirmişlerdir ¹⁵.

Öte yandan Muhammed, belli etmez görünerek de lânetlemelerde bulunmaktan geri kalmazdı. Buhârî'nin Ayse'den rivâyetine dayalı bir olay söyle: Bir gün Yahudilerden bir gurup Muhammed'in yanına gelip *"Essâmü aleyk"* (yâni "ölüm üzerine olsun") diyerek oturlar. O sırada Muhammed'in yanında bulunan Ayse, Yahudilerin lâ'netlemesini kendilerine îade eder. Bunun üzerine Muhammed: *"(Ey Ayse!) Sana ne oldu?"* diye sorar. Ayse de ona: *"Bu Yahûdilerin ne hezeyân ettiklerini isitmedin mi?"* der. Muhammed kendisine: *"Ya sen benim (onlara hitaben): -ve aleyküm (ölüm sizin üzerinize olsun_- dedigimi isitmedin mi?"* der ¹⁶. Böylece anlatmak ister ki Yahûdilerle lâ'netleşmiştir. Islâmcılara göre bu doğaldır, çünkü böyle yapmakla Muhammed Yahudilerin lâ'netlerine karşılık vermiştir. Pek güzel ama kendisini "lâ'netleyici" olarak değil fakat "rahmet" olarak gönderildiğini söyleyen bir kimsenin yapacağı şeyler midir bunlar? **"Lâ'netleyici"** olmadığını söyleyen bir kimse, kendisine lâ'net edenlere lâ'net etmez, rahmet eder.

Sunu da ekleyelim ki Muhammed'in "lâ'netleyiciliği" gözlerini hayata kapayacağı güne kadar sürmüştür. **Tulayha bin Huvaylid** ile ilgili olay gösteriyor ki Muhammed, kendisine barış teklifinde bulunanlara karşı bile lâ'net yagdirmakta sakınca bulmamıştır. Olay su:

Muhammed'i ölüme götürecek olan hastalığın siddetlendiği bir sırada, Arabistan'ın çeşitli bölgelerinde isyanlar, baskaldirmalar baslar. Örneğin **Abhele Zi-El Himar bin Kâ'b**, ki **Esved** lakabıyla bilinir, Veda Hacci'ndan az sonra İslâm'dan çıktığını ilân eder ve **Beni Mezhic**'lerin basına geçerek isyan eder ve Yemen'i ele geçirir. Esved'in müslümanlığı terketmesi, İslâm'da ilk "irtidad" olayı sayılmaktadır¹⁷. Bundan sonra **Museylime** adında biri, ki Muhammed'in rakib'lerindendir, Yemame'de isyan bayrağını çeker. Az geçmeden **Tulayha bin Huvaylid**, Esed'ler ilinde harekete geçerek ayaklanır ve Semira denilen mevkide ordugah kurar. Bir çok halk onun çağısına kosar. Fakat Muhammed ile iyi ilişkiler kurmak niyetinde bulunan Tulayba, barış teklifinde bulunmak üzere, kardeşinin oğlu **Hibal**'i Muhammed'in katına gönderir. Hibal kendisini "**Ben Huvaylid'in ogluyum**" diye tanıtarak kardeşine gelen melek'lerden söz eder. Muhammed onun bu sözlerini isitince köpürür ve lânetlemeye baslar. Örneğin: "*Tanrı seni öldürsün, şehitlik derecesinden mahrum etsin*" diye bedduâ'da bulunur. Ve sonra Yemen'de Fars'lardan türeyen Ebna'lara elçiler göndererek Tulayha'ya karşı harekete geçmelerini ister; aynı zamanda Benî Temim ve Kays'lara da haber ileterek Ebvna'lara yardım etmelerini bildirir. Bu yardım sayesinde Ebvna'lar bazı başarılar sağlarlar: örneğin İslâm'dan çıkanları, ve bu arada Esved'i öldürürler. Tulayha ve Müseylime gibi isyancıları da bir hayli yorarlar¹⁸.

Az geçmeden Muhammed ölür; pek muhtemeldir ki ölürken kendisini, **Hibal**'e yapmış olduğu lânetlemenin rahatlığı içerisinde hissetmiştir. Bununla beraber bu lânetleme, yasaının son lânetlemesi değildir. Gözlerini hayata kapamadan az önce son olarak kâfirlere, ve daha doğrusu Yahudilere ve Hristiyanlara karşı son kinini, son lânetlemesini ortaya vurmak üzere: "*Arab cezaresinde iki din bir arada bulunmayacak*" diyerek ve İslâm'dan gayri bir dine yönelmeyi "sapıklık" bilerek biraz daha rahatlamıştır.

*

¹ Müslim'in Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz. Gazalî, **age (1975)**, (Cilt II, sh. 878).

² Yukardaki çeviri Diyânet Vakfı'nındır. Diyânet İşleri Başkanlığı'nın yayınlarındaki çeviri şöyle: "*Habibim! Sana gelen ilimden sonra her kim seninle münâksa ederse, sen (mülâane'ye da'vet edip) ona: -Haydi geliniz: ogullarımızı ve ogullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendilerimizi ve kendilerinizi çağıralım. Sonra Cenâb-i hakka tazarrû ve niyâz edelim de Allah'ın lânetini yalancılara üzerine yükleyelim- de*" (K. Al-i Imrân 61).

³ Bu alıntı için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 380)

⁴ Bu hususlar için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X. sh. 379-383)

⁵ Buharî'nin Huzeyfe'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X. sh. 381, Hadîs no. 1650).

⁶ **Sahih-i...** (Cilt IV. sh. 584, H. no. 676)

⁷ **Sahih-i...** (Cilt IV. sh. 584-5)

⁸ **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 585)

⁹ **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 16)

¹⁰ Muhammed'in yukardaki bedduâsı'nın tamamı şöyle: "*Allah, müsrüklerin (hayâtında) evlerine, (öldükleri zaman da) mezarlarına ates doldursun! Onlar bizi ikinci namazından alıkoydular: nihâyet güneş battı*" (Buharî'nin Ayse'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...**, VIII, sh. 343). Görülüyor ki Muhammed, müsrüklerin müslümanlara ikinci namazı kırdırmamalarını, onlara lânet savurmak için vesile yapmıştır. I

[11](#) Buharî'nin Abdullah İbn-i Ebî Evfâ'dan rivâyeti için ayrıca bkz. Sh. 342, hadîs no. 1233.

[12](#) Buharî'nin Ayse'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 244-6, Hadîs no. 896)

[13](#) Bu konuda bkz. Buharî'nin "**Sahih**"inde, Müslim'in **Sifat-i Nâr** bahsinde, Ebû Dâvud'un **Kitabü's-Sünnet**'inde, Tirmizî'nin **Tefsîr**'inde, Nesâî'nin Cenaze ile ilgili **Tefsîr**'inde, İbn- Mâce'nin **Zuhd**'ünde yer alan veri'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 577, Hadîs no. 673, ve Cilt X. sh. 152, Hadîs no. 1567). Ayrıca bkz. Taberî, **age** (1966) II, 307-8

[14](#) **Sahih-i...** (Cilt X. sh. 153)

[15](#) **Sahih-i...** (Cilt X sh. 154)

[16](#) Buharî'nin Ayse'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 341-2, hadîs no. 1232)

[17](#) Taberî, **age** (1966), II, 870-1)

[18](#) Taberî, **age**, (1966), II 874-

V) Kisileri azarlarken bile kendi kendisini yüceltmek ister:

Kendisine su veya bu şekilde kafa tutanlara karşı Muhammed'in pek olumsuz bir tutumu vardı. İllerdeki sayfalarda göreceğimiz gibi, bu olumsuzluğunu bazan çok asiri noktalara götürür ve kin beslediği bu gibi kimseleri (özellikle kendisini hicveden sairleri) öldürtürdü. Bu kadar asiri gitme gereğini duymadığı hallerde de azarlama yoluna başvurmak sûretiyle hirsini giderirdi, azarlarken de kendi kendisini yüceltirdi. Bunun nice örneklerinden biri, **Ali İbn-i Ebî Tâlib**'in Yemen'den gönderdiği ganimet'le ilgili su olaydır:

Buharî'nin Ebû Sâid-i Hudrî'den rivâyetine göre Ali, bir tarihte Yemen'den, tabaklanmış bir mesin içinde henüz topragından temizlenmemiş olan altın cevherini develere yükleterek, ganimet olmak üzere, Muhammed'e gönderir. Bu gönderdiği altın cevheri, ganimet malından Muhammed'e düşen beste bir pay'a dahil şeylerdir. Muhammed de bu altın cevherini, Necid havâlisi halkından dört kişiye "ihsân" ederek aralarında paylaştırır. Paylastırmasının sebebi, İslâm'a yeteri kadar bağlı bulmadığı bu kisileri İslâm'a isindirmektir. Ancak ne var ki Ahsab'dan biri bu paylastırmaya itiraz eder ve: "*Bu ihsâna biz bunlardan müstahak idik*" der. Bu itiraz kulagina eristiği zaman Muhammed fena halde hiddetlenir ve adami karsısına alarak azarlamaya baslar ve azarlarken övünmekten geri kalmaz; şöyle der: "*Siz bana itimat etmiyor musunuz? Ben göktekilerin bile emîniyim (güvencesiyim)! Sabah, akşam bana gök yüzünün haberi (vahiy) geliyor*" ¹.

Fakat tam bu sözleri söylerken, orada hazır bulunanlardan gür sakallı, iki gözü çökük, yanagının iki elmacığı çıkık ve bası traslı bir kişi ayaga kalkar ve Muhammed'e hitaben: *"Yâ Resûla'llâh! Allah'tan kork"* der. Bazı hadis sarîhlerinin söylemesine göre bu kişi **Zülhuveysira** adında biridir ki, daha önceki bir tarih itibarıyla **Huneyn**'den gelen ganimetin Muhammed tarafından paylaştırılmasına da itiraz etmiş ve *"Yâ Muhammed! Adâlet eyle"* diye karşı çıkmış ve Muhammed de ona: *"Ben adâlet etmezsem ya kim eder"* diye övünerek çatmıştır. Ve işte şimdi bu aynı kişi, aynı doğrultudaki bir davranışla karşısındadır. Bu hiç beklemediği davranış karşısında Muhammed gazaba gelir, ve adamcagizi "vahsi" ve "mürteci" bir ölünün dirilmiş sekline benzetircesine söyle konusur: *"A hortlayan kişi! Ben yeryüzündeki insanların Allâh'tan korkmaya lâîk (ve en çok korkan)ı değil miyim?"*

Muhammed'in bu asiri tutumuna karşı adamcagiz cevap vermez; arkasına dönüp gider. O sırada Muhammed'in yanında bulunan **Hâlid İbn-i Velîd** (ki, Muhammed'in en güvenilir kumandanlarından biridir): *"Yâ Resûla'llâh! (izin ver de) sunun kafasını vurayım"* der. Fakat Muhammed: *"Yok vurma"* diyerek izin vermez. Kurtubî gibi kaynakların bildirmesine göre izin vermemesinin sebebi, halk arasında *"Muhammed Ashabini öldürüyor"* şeklinde söylentiler çıkmasını önlemek içindir ².

Ebû Saîd-i Hudrî'nin söylemesine göre de: *"Yok vurma"* derken sunu eklemiştir: *"Bunun da ilerde namaz kılan bir kişi olması umulur"*. Fakat sanılmasın ki bunu söylerken insan varlığına karşı güven beslemekte, ve kişinin doğru yola gireceğini düşünmektedir. Hayır! aksine, insan'a güven beslemediğini ifade etmek için böyle demistir. Su bakımdan ki, Halid'in kendisine: *"Yâ Resûla'llâh! namaz kılanlardan öyle kimseler vardır ki, onlar gönüllerinde olmiyan seyleri dilleriyle söylerler"* dediği zaman Muhammed cevap olarak söyle demistir: *"(Bu adamin) soyundan öyle bir nesil türeyecektir ki, onlar her zaman güzel sesle Allah kitabı'nı okuyacaklar. Fakat Kur'ân'ın halâveti (tatlılığı) hançerelerinden ileri geçmeyecektir. Onlar -ok avı (sûrâtle delip) çıktığı gibi- dinden çıkacaklar"*.

Yine Ebû Saîd'in rivâyetine göre Muhammed, bunları söylemekle de yetinmemiş ve fakat biraz daha hınç çıkarmış olmak için sunu eklemiştir: *"Eğer ben bunların zamanına yetismiş olsaydım, Semûd (ve Ad kavimlerinin) (toptan) helâk olduğu gibi, muhakkak bunları (toptan) öldürmesini Allah'tan dilerdim"* ³. Dikkat edileceği gibi "bunların" derken anlatmak istediği şey din'den çıkacak olanlardır; onların helâk olmasını isteyeceğini söyleyerek övünmektedir

Görülüyor ki Muhammed, övünme ihtiyacını, hemen her vesileyle ve her durumda, örneğin insanları azarlarken (ya da onların yok olmalarını isterken bile) giderme fırsatını kaçırmamıştır. Giderirken de insan varlığına karşı olan güvensizliğini ortaya vurmaktan geri kalmamıştır.

¹ Bu hadis için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 354, Hadis no. 1642)

² Ebû Saîd-i Hudrî'nin rivâyetine göre Halid'in öldürme teklifine karşı Muhammed: *"Hayır vurma! Bunun da ilerde namaz kılan bir kişi olması umulur"* demistir. Buna karşılık Halid: *"Yâ Resûla'llâh! Namaz kılanlardan öyle kimseler vardır ki, onlar gönüllerinde olmiyan şeyi dilleriyle söylerler"* deyince Muhammed, bu kişilerin ilerde Kur'ân'ı okuyacaklarını ve fakat her şeye rağmen dinden çıkacaklarını bildirmiştir. Bkz. **Sahih-i...**, (Cilt X, sh 354 ve d. Hadis no. 1`642)

³ **Sahih-i...** (Cilt, X sh. 356)

VI) "*İyiligin hepsi orta boyludadır*" diyerek övünür; çünkü kendisi orta boyludur!

Muhammed'teki övünme merakı kendi kişiliğiyle ve fizikî yapisiyle ilgili hususları dahi kapsayacak kerte idi. İyilik ve ahlâkîlik değerlendirmesini hep buna göre ayarlardı. Örneğin uzun boylu ve iri yapılı kimselere gıpta etmekle beraber kendisi orta boylu bir insan olduğu için "*İyiligin hepsi ortada, orta boyludadır*" derdi ¹.

İmam Gazalî gibi kaynakların bildirmesine göre Muhammed, ne çok uzun, ne de çok kısa boylu imiş. Sismanlığı orta derecede olup etleri hiçbir zaman sarkmamış imiş. Yalnız olarak yürüdüğü zamân ona "orta boylu" denebilirmiş. Bununla beraber halk arasında gezerken yine de diğerlerinden uzun görünümü var imiş².

Anlaşılan o ki Muhammed "*İyiligin hepsi ... orta boyludadır*" derken, uzun boylu ya da kısa boylu olmayı, bir bakıma "kötülük", ya "olumsuzluk" âlameti gibi görmüştür. Ancak ne var ki, bu şekilde konuşurken uzun ya da orta boylu insanları incittğini düşünmemiş, düşünse de aldiris etmemiştir.

Düşünmek söyle dursun, fakat insanları, uzun, orta ya da kısa boylu olarak, dilediği şekilde yarattığını söylediği Tanrı'yi bile güç durumda bıraktığını hesap etmez görünmüştür. Çünkü eğer "iyilik" denen şey, orta boylu insanlara özgü bir şey ise, bu taktirde insanları uzun ya da kısa boylu yaratmakla Tanrı, onlara özellikle kötülük yapmış değil midir?

¹ Gazalî, *İhyâü...* (1975) (Cilt II, sh. 898)

² ibid.

VII) Hem "Ümmî" (okumasız) olmakla, ve hem de Arabların en fasih'i (hatasız konusani) olmakla övünür (K. A'raf 156-157; K. Ankebût 48)).

Muhammed'in övünme vesilesi edindiği diğer bir nitelik de "**ümmî**"lıktır. "**Ümm**" kökünden gelme "**Ümmî**" deyiminin sözlüklerdeki karşılığı: "Anasından doğduğu gibi öyle kalıp okuyup yazma öğrenmemiş" kimse'dir. Her ne kadar okumasızlığın övünülecek bir yönü olmamakla beraber Muhammed bunu, Tanrı'nın dileği sekline sokmuş, ve kendisini okuması/yazması olmiyan kimse olarak tanıtmayı "ilâhîliği"nin bir isâreti bilmistir¹. Öte yandan "ümmî"liğin "Arab kavmine mensup bulunmak" ve ayrıca da "Mekkeli olmak" gibi yönleri bulunduğunu düsnerek de bunu övünme vesilesi yapmış olması muhtemeldir².

Bütün bunlardan dolayıdır ki kendisini, Kur'ân'ın çeşitli âyet'lerinde "Ümmî Peygamber" şeklinde tanımlamıştır. Hem de öylesine ki, Tevrat ve Incil'de dahi adı'nın Tanrı tarafından zikredildiğine değinerek, Kur'ân'ın A'raf Sûresi'ne su âyet'leri koymuştur: "*Azâbima dilediğim kimseyi ugratırım... bunu... **okuyup yazması olmayan** peygamber Muhammed'e uyanlara yazacagız*" (K. 7 A'raf sûresi, âyet, 156-157).

Okumasız gibi görünme yoluna basvurmasının nedeni Kur'ân'ı Tanrı'dan gayri bir kaynaktan öğrenmediğini, Tevrat ve Incil gibi kitap'lardan çalma yapmadığını, onu sadece Tanrı'dan vahy olarak aldığını kanıtlamak içindir. Daha doğrusu Kur'ân'ı "mucîzevî" bir kitap imis gibi göstermek istemesindendir. Güyâ Tanrı onu okumasız kılmıştır ki hiç kimse: "Muhammed Kur'ân'ı Yahudilerin ya da Hristiyanların kitaplarından (yâni Tevrat'tan ya da Incil'den) kopya ederek hazırladı" şeklinde bir şey söyleyemesin diye! İmâm Gazalî bu konuda şöyle diyor: "*Eğer Muhammed okuma yazma bilseydi, Kur'ân'ı daha önceki kitaplardan kopye ettiği sanılırdı. Kur'ân'ın mucizevî bir kitap olma niteliği, Muhammed'in ümmî (okumasız) olmasındandır*". İste bunu anlatmak içindir ki Muhammed, Tanrı'dan vahy indi diyerek Kur'ân'a sunu koyar: "*(Ey Muhammed!) Sen bundan evvel kitab okur degildin; hâlâ da (sag elinle) yazı yazmazsin; öyle olsaydı muhtiller (bâtil söze uyanlar) sübhelene bilirdi...*" (K. 29 Ankebût sûresi, âyet 48). Yâni güyâ Tanrı anlatmaktadır ki, eğer Muhammed okuma bilmiş olsaydı, "bâtil pesinde gidenler" ya da Kur'ân'ı geçersiz kılmak isteyen "kâfir'ler", Kur'ân'ın Tanrı'dan geldiği konusunda sübheye düşebilirlerdi³.

Söylemek abestir ki kendisini okumasız imis gibi bir kani yaratma yoluna yönelmesi, inandırıcı olmaktan çok uzak bir davranıştır; çünkü **Tevrat** ve **Incil** gibi kitaplarda neler olduğunu bilmek, ve bu kitaplardan alıntı yapabilmek için okur yazar olmaya gerek yoktur. Bu kitapları bilenlerden bilgi edinmek kolaydır. Nitekim okumasız olduğunu söylemesine rağmen Muhammed, Tevrat'tan ve Incil'den aktardığı hükümlerle doldurmuştur Kur'ân'ı. Denilebilir ki Kur'ân'ın dört'te üçü, ya aynen, ya da ufak tefek değişikliklerle Tevrat ve Incil'den alınma verilerle doludur. Nice örnekten birini verelim: Mekkelilere karşı girdiği savaşlar vesilesiyle Muhammed, taraftarlarını cesaretlendirip savasa sürükleyebilmek için, Tanrı'nın müslümanlara yardımda bulunacağını, ve her bir müslüman kişi'yi kâfirlerden pek çoğuna üstün kilacağını söyleyerek Kur'ân'a âyet'ler koymuştur. Bunlardan biri, **Bedir savası'yle** ilgili olarak Kur'ân'ın Enfâl sûresi'nin 65ci âyet'idir ki şöyledir: "*Ey Muhammed! mü'minleri savasa tesvik et. Eğer sizden sabirli yirmi kişi bulunursa, ikiyüz (kâfire) galip gelirler. Eğer sizden yüz kişi olursa, kâfir olanlardan bin kişi'ye galip gelirler...*" (K. Enfâl sûresi, âyet 65). Bunu izleyen âyet'de de su yazılı: "*... Sizden sabirli yüz kişi bulunursa, (kâfirlerden) iki yüz kişiye galip gelir. Ve eğer sizden bin kişi olursa, Allah'ın izniyle (onlardan) iki bin kişiye galip gelirler...*" (K. **Enfâl** 66). Yine bunun gibi Al-i İmrân sûresi'nin 160ci âyet'inde, Allah'ın yardım ettiği kavme karşı hiçbir kavmin üstün gelemeyeceğine dâir

su var: "Allah size yardım ederse, artık size üstün gelecek hiç kimse yoktur. Eger sizi bırakıverirse, ondan sonra size kim yardım eder? Mü'min'ler ancak Allah'a güvenip dayanmalidirlar" (K. Al-i Imrân sûrei, hayet 160). Bunlara benzer daha nice örnek vermek mümkün.

Simdi geliniz **Tevrat**'i (Ahd-i Atiyk'i) açalım ve **Levililer** kitabı'ndan su âyet'i okuyalım: "Ve düşmanlarınızı kovalayacaksınız, ve önünüzde kılıçla düşecekler. Ve sizden bes kisi, (onlardan) yüz kisi'yi kovalayacak, ve sizden yüz kisi, (onlardan) on bin kisiyi kovalayacak; ve düşmanlarınız önünüzde kılıçla düşecekler" (**Levililer**, Bap 26:, âyet 7-8). Ve yine Ahd-i Atiyk'in **Yesu** adli kitabından su âyet'leri okuyalım: "Çünkü Rab önünüzden büyük ve kuvvetli milletler kovdu... Sizden bir kisi (onlardan) bin kisiyi kovalıyacaktır; çünkü Allah'ınız Rab, siz söylediği gibi, sizin için cenk eden o'dur" (Tevrat/Yesu, Bap 23: âyet 10).

Görülüyor ki Muhammed, Yahudilerin kitaplarından aldığı âyet'leri pek farkedilemeyecek şekilde degistirerek (örneğin "bes kisi" yerine "yirmi kisi" diyerek) uygulama yolunu seçmiştir. Bunu da ya Incil'i ve Tevrat'i bilen kisilerle vaki temaslar yolu ile, ya da kendisine "kâtib" olarak seçtiği kisilerden çoğunun Yahudilikten ya da Hiristiyanlıktan dönme olup **Tevrat**'i ve **Incil**'i çok iyi bilmeleri sayesinde yapmıştır. Öte yandan Kur'ân'da anlattığı hikâye ve masalların pek çoğu, bazı degisikliklerle Tevrat'tan aktarılma seylerdir⁴. Bu itibarla okumasız imis gibi görünmesinin, bu kitaplardan alinti yapmadigina kanit olan mantikî bir yönü yoktur.

Kaldi ki okuma bildiği de muhakkaktır; nitekim bunun böyle olduğunu ortaya vuran nice olaylar vardır ki konuyu ayrı bir kesim halinde inceledigimiz için burada ayrıca durmayacağız.

Fakat her ne olursa olsun durum sudur ki Muhammed, okumasız görünüp Kur'ân'ın kendisine Cebrâil aracılığıyla Tanrı tarafından "vahy edildigini" söylemiş ve bunu bir övünme vesilesi edinerek cahil Arap bedavisini bu söylediklerine inandırabilmiş, böylece onları kendisine hayran kılabilmiştir.

Öte yandan, okumasız imis gibi görünmeyi ilâhîliğinin bir isâreti şeklinde övünme vesilesi yaparken, bir de "*Ben Arabların en fasihiyim*" diyerek övünmekten geri kalmazdı. "Fasih" sözüğü "Fasahatle" konuşmak demek olup bir dilin doğru, hatasız, kolay ve düzgün söylenisi, bağlaçlarının kural'lara uygun bulunması anlamına gelir. Anlaşılan o ki Cennette konuşulacak olan dil bu olacaktır. Nitekim Imam Gazalî gibi kaynaklar, Cennet halki'nin, Muhammed'in "sive ve lehçesi" ile konuşacağını bildirmişlerdir⁵.

¹ Bu konuda bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt III, sh. 2297; ve Cilt V, sh. 3784).

² Arab'lar, genellikle okuma yazma bilmez olarak tanindikları için, kendisini "ümmî" olarak tanitmak sûretiyle Muhammed, onlara mensub bulunduğunu bir övünme sorunu yapmış, bu yoldan onları kazanma ihtimali bulunduğunu düşünmüş olmalıdır. Öte yandan "Ümmülkurâ"ya mensub olmanın Mekkeli olmak gibi bir anlam taşıdığı anlaşılmaktadır, ki bu da aynı sonucu doğurmak bakımından ise yaramış olabilir.

³ Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3784)

⁴ Bu konuda "**Seriât'tan Kissa'lar**" ad'li yayınlarmızda bir çok örnekler bulunmakta.

⁵ Gazalî, *Ihyâû...* (1975) (Cilt II, sh. 881)

VIII) Tükrüğü'nün, sümüğü'nün, balgami'nin ve ellerini/ayaklarını yıkadığı abdest suyunun "kutsal" olduğunu söyleyerek, ve bu suyu insanlara içirterek övünür:

Enes Ibn-i Mâlik'in rivâyetinden öğrenmekteyiz ki Muhammed, namazda iken elbisesinin içine tükürüp sümkürürmü. Bununla anlatmak istediği şey, namazda kolaylık olsun için baskalarının da bu şekilde hareket edebilecekleri imis. Nitekim namaz sırasında kisilere sol yana, ya da sol ayagın altına tükürme olanagini tanımakla beraber esas itibariyle elbiselerinin içine tükürmelerinin daha iyi olacağını söyler ve onlara örnek olmak için kendi elbisesinin kenarından tutup içine tükürür ve: *"İste böyle yapın"* derdi ². Kendi tükrüğünün "temiz" ve "kutsal" olduğuna inanmış, ve baskalarını da buna inandirmisti. Sadece tükürüğünün değil, fakat sümüğünün ve agzından çıkan balgamin, ya da abdest alırken ellerini ve ayaklarını yıkadığı suyun dahi "kutsal" ve "temiz" (tahir) nitelikte olduğuna inanmış idi ve bunu kendisi için bir övünme vesilesi yapmisti; Tanrı'dan geldiğini söylediği vahy'lerle müslüman kisileri de buna inandirmisti. **Ebû Mûsâ (el-Es'ârî)** den **Buhârî**'nin rivâyet ettiği bir Hadîs hükmüne göre Muhammed, ellerini ve yüzünü bir kabin içinde yıkadıktan sonra agzından su püskürtür, yâni suyun içine tükürür ve sonra etrafındakilere: *"Bu sudan içiniz ve yüzünüze, göğsünüze dokünüz"* diye emrederdi. Ebû Hüreyre'nin, Ebû Mûsâ'dan rivâyeti aynen söyle: *"(Bir def'a) Nebiyy-i Muhterem..., içinde su bulunan bir kab istedi. Ellerini, yüzünü kabin içinde yıkadıktan sonra içine (mubarek agzından) püskürdü... Sonra onlara: -'Bu sudan içiniz ve yüzünüze, göğsünüze dokünüz'- buyurdu"* ³.

Huneyn gazâsi'nda elde edilen ganimet'in paylaşılması için **Ci'râne** denen mevkide bulunduğu sırada Muhammed'in, bir kap içinde ellerini yüzünü yıkayıp agzından püskürttüğü suyu Mûsa ile Bilâle içirtmesiyle ilgili olarak **Ebû Hüreyre**'nin Ebû Mûse'l-Es'ârî'den rivâyeti söyle: *"... Sonra Resûlullâh içi su dolu bir bardak, bir kap istedi. Bu kap içinde ellerini ve yüzünü yıkadı (Agzındaki bir miktar suyu da) buna ilâve etti. Sonra Ebû*

*Mûsa ile Bilâl'e: -Bu sudan içiniz ve yüzünüze, göğsünüze sürünüz! Size müjde veririm-buyurdu. Ebû Mûsa ile Bilâl de su kabini aldılar. Ve Resûlullâh'ın emri vechile yaptılar. Resûlullâh'ın kadini Ümm-i Seleme perde arkasından: -Ogullarım, o sudan ananıza da ikrâm ediniz!- diye seslendi. Onlar da ondan bir miktar Ümm-i Seleme'ye ikrâm ettiler" ⁴ . Görülüyor ki Muhammed'in elini, yüzünü, burnunu temizleyerek abdest aldığı, agzından, burnundan çıkardığı ve içine tükürdüğü su'yu içmek **Ümm-i Seleme**'ye öylesine özenilecek bir şey görünmüştür ki, kdincagiz dayanamayip "... Ogullarım, o sudan ananıza da ikrâm ediniz!..." demekten ve aynı suyu içmekten kendini alamamıştır. Islâm kaynaklarından öğrenmekteyiz ki, **Ebû Mûsa, Bilâl, ve Ümm-i Seleme** gibi, diğer Müslüman'lar dahi Muhammed'in agzından, burnundan çıkan suyu kutsal bilip bununla abdest almayı, ya da bu suyu içmeyi, kendileri için mutluluk sayarlar, ve içerlerken de Muhammed'e duâ'lar yagdirirlerdi. Enes b. Mâlik'in rivâyetine göre, Muhammed'in abdest aldığı sudan yetmiş seksen kisinin abdest aldığı görülmüştür. Enes b. Mâlik'in rivâyeti şöyle: "*Nebiyy-i Ekrem... (bir kere) bir kap su istedi. İçinde biraz su bulunan agzi geniş, dibi dar bir kap getirildi. Parmaklarını içine koydu... artık parmakları arasından suyun kaynadığını (gördüm). O sudan abdest alanları yetmiş ile seksen arasında tahmîn ettim*" ⁵ .*

Yine bunun gibi Muhammed, abdest alıp içine tükürdüğü su'yun hastalıkları giderdiğine dâir bir kani yaratmıstı. Abdest alması şöyle olurdu: bir kap içine su getirtir, önce bir avuç su alıp agzini çalkalar ve burnuna çekerdi. Sonra bir avuç su alıp, sağ avucunu sol avucu ile birleştirerek onunla yüzünü yıkardı. Yine bir avuç su alıp sağ kolunu, yine bir avuç su alıp sol kolunu yıkardı. Sonra basını mesheder, sonra bir avuç su alıp sağ ayagina tâ yıkayincaya kadar azar azar dökerdi. Yine bir avuç su alıp sol ayagini yine öylece yıkardı. Ve iste çoğu kisilerin hastalıklarını, bu şekilde abdest aldığı abdest suyu ile iyileştirme gelenegini edinmisti. Ona inanan kisiler de hastalıklarının bu şekilde tedavi edileceğini sanırlardı.

Muhammed, sadece abdest suyunun değil fakat kendi tükürüğünün ve sümüğünün ve agzından çıkardığı balgam'ın dahi kutsallığına halkı öylesine inandırmıstı ki, etrafında bulunanlar onun agzından çıkan balgami bile kapıarak, ellerine yüzlerine sürerler, böylece onun "uhrevîyeti'nden" yararlanacaklarını (örneğin çok uzun ömürlü olacaklarını, ya da hastalıklardan kurtulacaklarını, vs...) sanırlardı ⁷ . Bu saf insanların bu şekilde davranışları Muhammed için ayrıca bir övgü vesilesi olurdu. Bunun ilginç bir örneğini, **Taberî** gibi Islâm'ın en sağlam kaynaklarında bulmaktayız. Örneğin Taberî'nin, T. C. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Türkçe'ye "**Milletler ve Hükümdarlar Tarihi**" adıyla çevirilen kitabında anlatılan bir olay var ki, Kureys'li **Urve b. Mes'ûd'un** izlenimleri olarak söyler: Hicret'in 6.ci yılında Muhammed, **Hudeybiye seferi**'ne çıktığı bir sırada Kureys'lileri bir "mütarekeye" sürüklemek maksadıyla tehditler savurmaya baslar: "*Bir mütareke kabûl etmezlerse Kureys ile ölünceye kadar harb edeceğim*" diye konusur. Bu tehdit'den yılan Kureys'liler, baris andlaşması yapmak isterler, ve aralarından birini, **Urve b. Mes'ûd'u**, görevlendirip Muhammed'e gönderirler. Urve gider ve Muhammed'le andlaşma hükümlerini görüşmek üzere bir süre orada kalır. Ve görür ki, Muhammed'in yanında bulunan Ashâb'dan kisiler Muhammed'i öylesine kutsal bilmektedirler ki onun öksürüp aksirdiği zaman etrafa sıçrattığı tükürüğü, sümüğü ve balgami kapıarak yüzlerine sürerek ovuşturmakta, ya da abdest aldığı su ile abdest almaktadırlar. **Taberî**, biraz yukarda degindigimiz kitabında, Urve'nin izlenimlerini şöyle özetliyor: "*Urve, Tanrı elçisinin sahabelerine hafifçe baktığı zaman gördü ki, Tanrı elçisi öksürüp aksirdiği vakit burnundan ve agzından çıkan balgam ve sümüklerin üzerine uşusuyorlar, herkes bu balgam ve sümükle yuzünü ve derisini ogusturuyordu... Bir şey emrederse, hemen o kişi yapıyor, abdest alırsa onun yıkandığı su için az kalsin birbirlerini öldürüyorlardı...*" ⁸ .

Öyle anlasılıyor ki abdest aldığı ve içine tükürdüğü suya varıncaya kadar, vücûdundan çıkan, ayrılan her şeyi "kutsal" imis gibi görmek ve göstermek, ve bununla övünmek

Muhammed'in mutlulugu olmustur. Hele abdest alip içine tükürdüğü suyun, ya da aksirdigi vakit agzından burnundan çıkan balgaminin ve sümügünün insanlar tarafından kapisildigini, içildigini, yüze, göze sürölüp ogusturulduğunu görmek, onun için daha da büyük bir mutluluk ve övünme nedeni olmustur.

Ve ne hazindir ki bu inançla yogurdugu insanlar, sadece onun ellerini ve yüzünü yikadigi ve içine tükürdüğü abdest suyunu, ya da agzından, burnundan çıkardigi balgamini ve sümügünü degil, fakat Arap cezîresi'nin "en güzide" develerinden oldugu söylenen "Kisvâ" adındaki ünlü devesinin agzından saçılan köpükleri dahi kutsal bilir olmuslardır. **Hârice Ibn-i Zeyd**'in, **Vedâ haccî** sirasındaki anilari, bunun böyle oldugunu göstermekte; söyle der: *"Resûl-i Ekrem Arafât hutbesini irâd ederken ben 'Kisvâ' nin basi altında bulunuyordum.. Her tarafa ihtisâm arz eden devenin agzından saçtigi köpükler benim basima doluyordu"* ¹.

Kuskusuz ki Muhammed, kendi tükürüğünün ve sümügünün oldugu kadar, kendi devesinin agzından çıkan köpüklerin dahi halk tarafından bu sekilde "kutsal" nitelikte bulunmasından hosnud olmus, kendinden olan her seyin yüceligiyle övünmeyi mutluluk saymistir.

Ancak ne var ki kendi tükürüğünün ve sümügünün ve balgaminin "temizligi" ve "kutsalligi" ile övündüğü hâlde, diger kimselere âit bu ayni seyleri "pis" bulurdu. Her ne kadar Islâm bilginleri arasinda, yukardaki Enes Ibn-i Mâlik'in rivâyet ettigi hadîs hükmüne dayali olarak, halktan kisilerin agizlarindan (agizlari yarali ve irinli olmamak sariyle) çıkan tükürüğün "temiz" oldugunu belirtenler olmakla beraber bunun böyle olmadigini söyleyenler de vardir. Örneğin **Selmân Fârisî** ve diger bazilari: *"Tükürük ve salya gibi seyler agizdan ayrilince pis olur"* demislerdir ¹⁰. Fakat buna karsilik Muhammed'in tükürüğünün ve salyasinin her bakimdan temiz oldugu görüsünde diger ülemâ ile birlesmislerdir. Selmân Fârisî'nin görüsünün daha geçerli oldugu suradan anlasilmaktadir ki Muhammed, müslüman kisilerin tükürük ve balgami'nin birbirlerine "ezâ" teskil ettigini söylerdi. Nitekim Sa'd Ibn-i Vakkâs'in rivâyetine göre söyle demistir: *"İçinizden her kim mescide tükürüp (balgam çıkaracak olursa) tükürüğünü bir mü'minin tenine veya libâsina dokunup ezâ vermemek için yok etsin (gömsün)..."* ¹¹.

Görülüyor ki baskalarinin tükürüğünü, sümügünü müslüman kisiler bakımından "ezâ" niteliginde gören Muhammed, kendisinin kutsalligina ve her bakimdan "temiz" olduguna inanmis olarak içine sümükürdüğü suyu *"Bu sudan içiniz ve yüzünüze, gögsünüze dokünüz"* diye emredebilmis, ve hiç kuskusuz bunu övünme vesilesi bilmistir.

¹ Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** Cilt I, sh. 163, ve ayrica sh. 195, Hadîs no. 178; ayrica bkz. Cilt II, Hadîs no. 262,263,264)

² Hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 353 ve d. Hadîs no. 353)

³ Bu hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt I, sh. 163, Hadîs no. 148)

⁴ **Sahih-i...** (Cilt X. sh. 338 ve d. Hadîs no. 1634)

⁵ **Sahih-i...**, Cilt I. sh. 165, hadîs no. 150

⁶ Buharî'nin Abdu'llâh b. Abbâs'tan rivâyeti için bkz. **Sahih-i...**, (Cilt I. sh. 133, Hadîs no. 115)

⁷ Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 259; ve Cilt X, sh. 339; ve Cilt XII, sh. 285). Ayrica bkz. Taberî, **age** (1966) (Cilt II, sh. 550-1)

⁸ Taberî, **Milletler ve Hükümdarlar Tarihi** (Millî Egitim bakanligi yayinlari, Ankara 1966, Cilt II. sh. 550-551). Bu konuda ayrica bkz. **Sahih-i...**, (Cilt VIII< sh. 161 ve d. Hadîs no. 1164). Ayrica bkz. Ilkhan Arsel, **Seriât'tan Kissa'lar II**, (Kaynak Yayinlari, 1997, sh. 203)

⁹ **Sahih-i...** (Cilt VI. sh. 54-55)

¹⁰ Bkz. **Sahih-i...** (Cilt I, sh. 195)

¹¹ **Müsned-i Ahmed'** te yer alan bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 355-6)

IX) Vücûdundan ayrılan her şeyin (örneğin kesilmiş saçlarının) kutsallığı ile övünür: basini tıras ettirdiği vakit saçlarının halka dağıtılmasını emreder.

Saç kestirmeyi ya da basi tıras ettirmeyi "rahmet" isı sayan Muhammed: *"Yâ Rab! baslarını tıras edenlere rahmet eyle, saçlarını kestirenlere de rahmet eyle"* diye duâ ederdi¹. Basini tıras ettireceği zaman önce basinin sağ tarafını ve sonra da sol tarafını tıras ettirirdi. Sonra da kesilen saçlarının halka dağıtılmasını emrederdi².

Basini tıras edenlere, bunun onlar için bir "seref" ve "bahtıyarlık" isı olduğunu anlatmaktan geri kalmazdı. Bunun böyle olduğunu anlamak için, **"Haccetü'l-Vedâ"** (Vedâ haccı) sırasında onun basini tıras eden **Ma'mer İbn-i Abdullah**'in su anısını kendi ağzından dinleyelim:

"Vedâ Haccı'nda ben, Resûlullâh'ı tıras etmeğe memur idim. Kurban bayramının ilk günü Resûl-i Ekrem tıras olmak üzere oturdu. Ve basini kaldırıp yüzüme bakarak: -Ey Ma'mer! Elinde usturan olduğu halde Resûlullâh sallâhu aleyhi ve sellem kulagının yumuşağını senin yed-i kifâyet ve hazâkatine teslim ediyor- buyurdu. Ben: -Yâ Resûla'llâh! Nâil olduğum bu saâdet , Allah'ın bana en büyük fadl ü keremidir- dedim. Resûl-i Ekrem: --Evet öyledir- buyurdu. Sonra resûlullâh'ı tıras ettim" ³.

Görülüyor ki Muhammed, basini tıras edecek olan Ma'mer'in, bu isı kutsal bir görev bilerek: *"Yâ Resûla'llâh! Nâil olduğum bu saâdet , Allah'ın bana en büyük fadl ü keremidir"* demesini: *"Evet öyledir"* diyerek onaylamış oluyor.

Müslim ve Tirmizî gibi kaynaklardan öğrenmeteyiz ki Muhammed, tıras olmak üzere Ma'mer'in önüne oturduğunda, basinin sağ tarafına isâret ederek: "*Burayı al!*" demis, sonra da sol tarafının tıras edilmesini emretmiştir. Böyle yapmasının sebebi sağ'ın sol'a üstün olduğuna inanmış bulunmasındandır. Hatırlatalım ki her ise sağ taraftan baslamayı, kendisi için olduğu gibi bütün müslümanlar için de dinsel kural haline getirmisti!

Basinin sağ tarafını tıras ettirdikten sonra, bu saçlarını Ebû Talha'ya verdiği, sol tarafını tıras ettirdikten sonra bu saçlarının halka dağıtılmasını emrettiği anlaşılmaktadır. Bununla beraber bazı rivâyetlere göre basinin sağ tarafından çıkan saçları halka dağıttirmiştir⁴.

Su hususu tekrarda yarar vardır ki, Muhammed'in saçları, ya da hattâ vücûdundan çıkan tüyleri, tipki tükürüğü ve abdest aldığı suyu gibi, müslümanlar için kutsal nitelikte şeyler olarak kabul edilmistir. İslâm kaynakları bunun örnekleriyle dolu., Örneğin **Ubeydetü's-Selmânî**'nin söylemesi şöyle: "*Resûl-i Kibriyâ'nın vücûd-i mukaddesinden ayrılan bir tüyü, benim nazarımda, yer yüzünde meksûf olan ve yer altında medfun bulunan bütün altın ve gümüş hazînelerinden daha kıymetlidir ve daha sevimlidir*"⁵. Kisaca türkçelestirecek olursak bu sözler şöyle oluyor: "Yüce peygamberin kutsal vücûdundan ayrılan bir tüy bile, benim nazarımda, yeryüzünün altında ve üstünde bulunan altın ve gümüş hazînelerinden daha değerli ve daha sevimlidir".

Yine bunun gibi Muhammed'in ünlü kumandanlarından **Halid İbn-i Velîd**, sefere çıktığı zamanlar giydiği serpusuna, Muhammed'in saçından bir kaç tane koyar, bunu uğur sayarmış. Bu saçlardaki "uğur" nedeniyle savaşlarda zaferler elde ettiğine inanmış. Bundan dolayidir ki Muhammed'in bir tüyü'ne ya da ona âid herhangi bir şey'e sahip olmak uğruna: "*Anam, babam ve bütün varlığım ve hayâtım fedâ olsun*" diyerek saygı ve bağlılık gösterisinde bulunurmuş⁶.

Bu saygınlık ve bağlılık bugün dahi aynıyle sürüp gitmektedir. Her ne kadar sümügünden ta da tükürüğünden bir şeyler kalmış değilse de, onun hirkası ya da saçı bugün hâlâ ziyârete açılıp öptürülür

¹ Buharî'nin İbn-i Ömer'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 158, H. no. 832).

² **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 158-9)

³ Buharî'nin **Tarîh-i Kebîr**' inden ve ve ayrıca **Sahih-i'**nden naklen bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt VI, sh. 161)

⁴ Müslim ve Buharî gibi kaynaklarda yer alan rivâyetler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 159).

⁵ Ahmed İbn-i Hanbel'in **Müsned** adlı yapıtından naklen Bkz. **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 160).

⁶ Bu konuda İslâm kaynaklarında pek çok bilgi olduğu anlaşılmakta. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 160)

X) Kureys'in Hasimî âilesi'ne mensup olmak itibariyle, nesebi'nin asâletiyle övünür:

İslâmci'lerin iddiâsi o'dur ki Muhammed, nesebiyle övünmek söyle dursun, fakat Arap'taki övünme aliskanlığını dahi gidermiş, ve özellikle "Cahiliyye" döneminde belli bir secereye dayalı olarak övünme gelenegini yok etmiştir.

Oysa bu iddiâ'nin yalandan öteye geçen bir yönü yoktur. Su bakımdan ki Muhammed, hem Arap'ı "Arap" olmayandan üstün ve "asîl" saymıştır, ve hem de kendisini, Arap kavimlerinin en yücesi sanılan **Kureys'e** ve Kureys'in de en asîl kolu sayılan **Hasimî'ler** âilesine mensup bilerek seceresinin üstünlüğü ile övgüye layık bulmuştur.

Gerçekten de nesebinin asâletini anlatmak üzere Muhammed'in basvurdugu yollar, tipki diğer hususlarda olduğu gibi, akla ve mantığa meydan okurcasına, abartmalı ve çoğu kez çelismeli ve sasırtmalıdır. Su nedenle ki bir yandan Tanrı'nın Arap kavmini ve bu kavim içerisinde Kureys kabilesini ve Kureys kabilesi içerisinde de Hasimî'ler kolunu üstün yarattığını söyleyerek kendisini bu kola mensup olmakla övgüye layık bulur, ve fakat diğer yandan bu aynı Tanrı'nın neseb farkı gözetmeyip "esitlik" getirdiği iddiâlarına sarılır. Bir yandan "*ezelî ve ebedî bir müslüman*" olarak yaratıldığını ve ceddinin Adem'e kadar varan silsilesinin putperestlik ile kirlenmemiş olduğunu söyler, fakat diğer yandan gençliği boyunca putlara tapan, yolunu sasıran bir kimse olduğunu bildirir, bildirirken de ana ve babasının dahi müslüman imanı dışında ölmüş olması nedeniyle onlara magfiret dilemediğini ekler. Bir yandan kendi soyunun hep nikâhli rahimlerden ve İbrahim neslinden ve **İsmâil** dölünden gelme olduğunu söyler ve fakat diğer yandan **İsmâil'in** anası **Hacer'in**, vaktiyle İbrahim'in karısı değil sadece cariyesi ve hizmetçisi olduğunu ve su durumda İsmâil'in nesebinin evlilik dışı ("gayr-i sahîh") bir temele dayalı bulunduğunu unuttur.

Gerçekten de İslâm kaynaklarından ve özellikle **İbn Sa'd**'in ünlü **Tabakat al-Kebir** adlı yapıtından öğrenmekteyiz ki Muhammed asîl bir neseb'den olduğunu anlatmak için Arap kavminden ve Arap kavmi'nin Kureys kabîlesinden **Hasim** koluna mensup bulunduğunu söylemekle övünürdü. Güyâ Tanrı, peygamber seçeceği zaman, en üstün bir kavmin içinden, en üstün bildiği bir kimseyi seçme gelenegindedir. Bu nedenle Muhammed'i, bütün kavimler içerisinde en üstün bir kavim olan Arap kavminden seçmiştir. Fakat seçerken Arap kavminin en üstün kabilesi olan **Kureys kabilesi'**nden, ve Kureys kabilesinin en üstün urugu olan **Hasimî'lerden** ve Hasimî'lerin en faziletlisi olan **Abd al-ülmüttalib**'in çocukları arasından seçmiştir. Muhammed'in söylemesine göre bu neseb'in kökeni, aslında **İbrahim** peygamber'e iner; çünkü güyâ Tanrı, İbrahim'in iki oğlundan **İsmâil'i**, İsmâil'den **Benî Kinâne'yi** ve ondan **Kureys kabilesi'ni** ve Kureys'den **Benî Hasimî'i** ve ondan da **Abd al-Muttalib'i** ve onun oğullarından da **Muhammed'i** "peygamber" olarak seçmiştir ¹. Bunun böyle olduğunu bizzat Muhammed kendisi söylemekte. Müslim'de yer alan bir hadîs'e göre Muhammed'in söylemesi şöyle: "*Allah, İsmailogullarından Kinâne'yi seçti. Kinâne'den de Kureys'i seçti. Kureys'ten de Hasimogullarını seçti. Hasimogullarından da beni seçti*" ².

Öte yandan **Süyûtî'nin el-Leâliu'l-Masnua** adlı kitabından öğrenmekteyiz ki Muhammed, Tanrı'nın kendisine: "*(Ey Muhammed!) Ben seni döleyen soya, taşıyan rahme, saran*

kucaga cehennemî haram kilmis bulunmaktayim" dedigini bildirmistir ³. Söylemeye gerek yoktur ki konusan Tanrı değil Muhammed'tir; kendi nesebinden olanların cehennemlik olmayacaklarını anlatmak istemistir. Ancak ne var ki bunları söyleyen Muhammed, müslüman olarak ölmedi diye, kendi öz anası hakkında "*Tanrı bana anam için magfiret dilememe izin vermedi*" demis, babasını da cehennemlik bilmistir.

Bir başka vesileyle Muhammed, yine kendi nesebinden söz ederken kendisinin **Adem**'den önceki öndörtbin yıla inen bir **nûr** olduğunu ve ceddinin Adem'e kadar inen kusaklarının (silsilesinin) şeref ve haysiyet bakımından sınırsız şekilde yüce olduğunu, hiç bir kötülükle lekelenmemiş ve putperestlikle kirlenmemiş olduğunu söylemiştir ⁴.

Yine bu doğrultuda olmak üzere kendisinin, daha Adem henüz insan şeklinde ortaya çıkmadan önce peygamber olarak görevlendirildiğini ve Tanrı ile sözleşme yaptığını bildirmiş şöyle demistir: "*Adem ruh ve beden olma durumları arasında iken ben peygamber'dim... Adem ruh ve beden olma durumları arasında iken (Tanrı ile) sözleşme yapma (teklifini) aldim*" ⁵.

Muhammed'in bu şekildeki konuşmalarından verilecek örnekleri çoğaltmak kolay, fakat bunları söyle bir gözden geçirdikte, çelişmeler, abartmalar ve akli dışlamalar karşısında şaşmamak mümkün değildir. Örneğin bir yandan kendi nesebini İbrahim'den, daha doğrusu İbrahim'in oğlu İsmâil'den başlatırken, diğer yandan Adem öncesi dönemden geldiğini söylemesi, anlaşıyor gibi değildir.

Yine aynı şekilde bir yandan kendisini böylesine sağlam kökenli, ve putperestlikten uzak imiş gibi gösterirken, diğer yandan gençliği boyunca diğer Arap soydaşları gibi putlara tapan bir kimse olduğunu ve Tanrı tarafından kurtulmuş çıkarıldığını söylemekten geri kalmamıştır. Gerçekten de Arap kaynakların açıklamasına göre eski çağlarda Arap'lar, puta tapmak bakımından iki gruba ayrılmışlardı. Bir grupta **Hubal ve al-Lât** ve **al-Uzyâ** ve **Manât** adını taşıyan putlar vardı (ki bunlar Kur'ân'da belirtilmiştir. Bkz. 53 Necm Sûresi 19 ve d.); diğer gruplarda ise **al-Ukaysir** ve **Zu'l-Halasa** ve **Manâf** ve **al-Ya'kûb** dini taşıyan putlar vardı. **İbn Kalbî**'nin **Kitâb al-Asnam** adlı yapıtından ve benzeri kaynaklardan öğrenmek mümkündür ki Muhammed gençliğinde, bu putlardan birinci gruba dahil olan **al-Uzyâ**'ya tapardı⁶. Hatırlatalım ki peygamberliğini ilân ettikten sonra dahi, sırf Kureysli'leri hoşnud edebilmek için bir aralık: "*Bana Lât, Uzza ve üçüncü olarak Menât'i haber verin*" şeklinde konuşmuş ve bunu Kur'ân'a âyet şeklinde koymuştur. Onun bu şekildeki davranışı karşısında Kureysli'ler sevinerek: "*Muhammed bizim putlarımızı överek güzel bir şekilde andı*" demislerdir⁷. Her ne kadar ödün verici (tavizci) bu tutumunu, sırf taraftarlarını kaybetmemek için, daha sonra degistirmiş olmakla beraber, gerçek sudur ki kırk yaşına gelinceye kadar, yâni ömrünün üçte ikisini putlara taparak geçirmiştir. Adem'den öndört bin yıl öncesinden beri peygamber olduğunu ve ceddinin putperestlikle kirlenmediğini söyleyen bir kimsenin, 60 yıllık yaşamının ilk kırk yılı boyunca putlara tapmış olması kuskusuz ki çelişkili bir manzara arz etmektedir. Ancak ne var ki seriât mantığıyla yogurulmuş insanlar bu çelişkiyi farketmezler.

Öte yandan kendi mensup bulunduğu Kureys soyu'nun **İbrahîm** neslinden ve hep "nikâhli rahimlerden" geldiğini söyleyerek övünürken de, farkında olmadan yine kendisini güç durumlara düşürmekten geri kalmamıştır. Çünkü anlattığı sudur ki İbrahîm (ki Muhammed'in söylemesine göre ilk müslümandır), sırf inanmış insanlara yapılan zulümden kurtulmak için vatanını terketmiş ve Mısır'a göç etmiş olup orada **Hacer** adında bir kadınla evlenmiştir. Hacer'den edindiği **İsmâil** adındaki ilk oğluyla birlikte Hicâz'a gitmiş, orada yerleşmiştir. İsmâil burada **Cürhüm** kabilesinden bir Arap kadınla evlenmiş ve kusaklar sonra bu soydan Muhammed'in mensup bulunduğu **Kureys soyu** oluşmuştur. Ve iste güyâ bundan dolayıdır Kureys'in ve dolayısıyla **Benî Hasim**'in İslâm'da üstün bir yeri

saglanmistir⁸

Bu hikâyeleri Muhammed, kendi "asâleti'nin" kaniti olmak üzere her vesile ile tekrarlamıştır. Tekrarlamakla vurgulamak istediği bir husus vardır ki o da kendi cediti içerisinde serf ve haysiyet kirici bir kötülükle lekelenmiş kimselerin bulunmadığıdır: *"Allah, İbrahim ogullarından İsmâîl'i, İsmâîl ogullarından Benî Kinâne'yi, Kinâne ogullarından Kureys'i ve Kureys'den Benî Hâsim'i ve Benî Hâsim'den beni seçmiştir"* derken ve bu söylediğini biraz daha pekiştirmek üzere: *"Allah beni, dâima helâl babaların sulbünden, pâkize anaların rahmine naklederek nihâyet babamla anamdan izhar buyurmıştır. Ebeveynim, kat'iyen nikâhsiz bir birliğe ugramamıştır"* diye eklerken yaptığı buydu ⁹.

Dikkat edileceği gibi Muhammed, sulbünden geldiği kimseler arasında nikâhsizlik gibi kötü bir durumun olmadığını ısrarla belirtmekte ve bununla övünmektedir. Ve her zaman için sunu söylemekten geri kalmamıştır ki "gayr-i mesrû", yâni evlilik dışı neseb'ten olmak serf kirici ve yüz kızartıcı bir şeydir; daha doğrusu soysuzluktur. Bundan dolayıdır ki, soysuz (neseb-i gayri sahih) kimselerle ülfet edilmemesini isterdi. Kin ve düşmanlık beslediği kişileri de "soysuzlukla" damgalardı. Örneğin kendisini peygamber olarak kabul etmeyen, ya da yalanlayan kimseleri hedef edinerek Kur'ân'a su âyet'i koymuştur: "... (Ey Muhammed!) Soysuzlukla damgalanmış kimseye... aldiris etmeyesin" (K. 68 Kâlem sûresi, âyet 13). Bu âyet'i, düşmanlık beslediği Mugire ogulları hakkında koyduğu söylenir¹⁰. Âyet'de geçen "soysuz" sözcüğünün "gayr-i sahih" nesebten olan kimseleri kapsadığında ulemâ'nın tereddüdü yoktur ¹¹. Ancak ne var ki bunu yaparken Muhammed'in hasır altı ettiği bir şey vardır ki o da sudur: Sulbünden geldiğini söylediği **İbrahim** ile **Hacer** evli degillerdi. Daha doğrusu **Hacer**, İbrahim'in asıl karısı olan **Sâre**'ye "cariye" olarak verilmiş ve ona hizmetçilik etmekle görevli bir kadındı. Sâre'den çocuk edinemediği için İbrahim, Sâre'nin de istegine uyarak cariyesi Hacer ile yatmış ve ondan **İsmâîl** adındaki oğlu olmuştur. Bütün bunların böyle olduğunu ortaya vuran bizzat **Muhammed**'dir. Gerçekten de Ebû Hüreyre'nin rivâyetine göre Muhammed, vaktiyle İbrahim'in Sâre ile evli iken bir ülkeye gittiğini ve orada Sâre'nin hizmetine cariye olarak Hacer adında bir kadının verildiğini söylemiştir¹². Söylerken de hikâyenin **Tevrat**'da bulunan aslından aktarmalar yaptığı muhakkaktır. Zirâ Tevrat'da anlatılanlara göre **İbrahim**, bir süreden beri evli bulunduğu Sâre'den, bütün arzusuna ragmen çocuk sahibi olamayınca Sâre kendisine, hizmetçisi olan Hacer ile yatıp çocuk edinmesini söyler. İbrahim, karısının bu teklif gereğince yapar ve Hacer'den bir oğlu olur ki adını **İsmâîl** koyar. Fakat az geçmeden karısı Sâre'den **İshak** adında bir oğlu oluverince Hacer'le İsmâîl'i baska diyarlara gönderir.

İste Tevrat'tan öğrendiği bu hikâye'yi Muhammed, hikâye'nin sonuçlarından doğabilecek şeyleri hesaplayamadan Kur'ân'a geçirmiştir. Su bakımdan ki İsmâîl'in evlilik dışı olarak ve hizmetçi ve köle bir kadından doğduğu olayını bilmezlikten gelmiş ve su hâle göre Kureys'in (ve dolayısıyla kendisinin) "nikahsız bir birlik" niteliğindeki bir nesebe mensup bulunduğunu, farkında olmayarak ortaya vurmıştır. Her ne kadar bazı Kur'ân yorumcularına göre Hacer asıl bir âile kızı gibi gösterilmek istenirse de ¹³ Muhammed'in kendi söylemesinden anlaşılmaktadır ki İbrahim'in karısı Sâre'ye verilen hizmetçi'den baska bir şey değildir. Ve İsmâîl'i, evlilik dışı bir ilişki sonucu olartak dünyaya getirmiştir. Oysa Muhammed, biraz yukarda değindigimiz gibi, "neseb-i gayri sahih" kimselerle ilişki ya da dostluk kurulmaasını, onlara itibar edilmemesini istemiş ve Kur'ân'a bu doğrultuda âyet'ler koymuştur (örneğin K. Kâlem sûresi, âyet, 13).

Öte yandan, yine biraz önce belirttiğimiz gibi, anasının ve babasının nikahsız bir nesebden gelmediğini bildirmiş ve: *"Ebeveynim, kat'iyen nikâhsiz bir birliğe ugramamıştır"* diyerek övünmüştür. Oysa ki anasının ve babasının geldiği neseb'in basında **İsmail** vardır ki nikahsız bir birlikten değildir.

Eger denecek olursa ki Muhammed, cariyeye olmasına rağmen Hacer'i ve ondan doğma İsmail'i, kendi ümmetinin nesebine kaynak seçmekle insanlar arası eşitlik ilkesine bağlılığını göstermiştir, böyle bir iddiâ'yi de geçersizlikle çürütmek kolaydır. Çünkü Muhammed, hiç bir zaman ve hiçbir hususta insanlar arası eşitlik ilkesine yer vermemiştir. Örneğin Arap'ları "**Kavm-i necib**" olarak yüceltmis, Arap'lar içerisinde Kureys'i ve Kureys içerisinde de kendi mensup bulunduğu **Hasimî âilesi**'ni en üstün derecede bulmuştur. Bunda gayri erkeklerle kadınlar arasında eşitlik diye bir şey bilmemiş ve kadınları aşağı kerte de saymıştır. Fakat bütün bunlardan gayri bir de köleliği savunmuş, ömrü boyunca köle edinmiş, edindiği köleleri ona buna satmış ya da bağışlamıştır. Daha doğrusu Tanrı'nın köleliği doğal bir kuruluş olarak getirdiğini, "hür" olanlarla "köle" (cariye) olanlar arasında ayırım yaptığını ve bunların birbirlerine eşit olamayacaklarını bildirmiştir. Kur'ân'a koyduğu şu âyet bunun nice örneklerinden biridir: *"Allah, hiçbir şeye gücü yetmeyen, baskasının malı olmuş bir köle ile, katimizden kendisine verdiğimiz güzel rızıktan... harcayan (hür) bir kimseyi misal verir. Bunlar hiç eşit olurlar mı? Doğrusu hamd Allah'a mahsustur..."* (K. Nahl sûresi, âyet 75). Görüldüğü gibi Tanrı, Muhammed'in söylemesine göre, insanlardan bir kısmını "köle" kılmış olmakla övünmektedir⁴.

Bu böyle olduğuna göre, Muhammed'in, eşitlik ilkesini geçerli kılmak için kendi ümmetinin seceresini, cariyeye bir kadın olan Hacer'e ve onun evlilik dışı doğmuş olan oğluna, İsmail'e bağladığını söylemek, kuskusuz ki yanlış olur.

Bütün bu söylediklerimiz bir yana fakat bu konuda akla, bir de şu soru gelecektir:

İbrahim'in, **Sâre**'den olma **İshak** adında bir oğlu varken, neden dolayı Muhammed onu değil de cariyeye bir kadın olan Hacer'den doğma **İsmâil**'i seçmiş ve Arap'ları ve kendisini o secereden gelmiş gibi göstermiştir? Bu sorunun cevabı su olmak gerekir: Yahudiler kendilerini, İbrahim'in nikâhli (mesrû) karısı **Sâre**'den doğma **İshak**'ın soyundan kabul etmişlerdir. Ve işte Muhammed, Yahudileri müslüman yapamadığı ve bu nedenle onlara karşı düşmanlık duygularına kapıldığı için, onlardan farklı bir kısımdan gelmiş görünmek amacıyla, İbrahim'in, Hacer'den (yâni cariyesi'nden) olma oğlu İsmâil'i seçmiştir. Fakat bunu yaparken kendi kavmini, yâni Arap'ları, nikahsız bir soydan gelmiş duruma soktuğunu muhtemelen düşünmemiş, ve *"Ebeveynim kat'iyyen nikahsız bir birliğe ugramamıştır"* diye konuşa durmuştur.

"Neden dolayı Muhammed, kendi ümmetinin seceresini ille de **İbrahim**'e götürmek istemiyor?" diye sorulacak olursa bunun da cevabı kısaca şudur: Medîne'ye hicret ettikten sonra Muhammed, orada bulunan Yahudi kabileleriyle ilişkiye girer. Bu Yahudiler çok eskiden beri Medîne'de yerleşmiş olan ve çeşitli alanlarda çalışıp varlık yapmış bulunan kimselerdir. Aradan az zaman geçmekle onları Müslüman yapmaya çalışır. Tanrı'nın onlara daha önce peygamberler gönderdiğini, ve bu peygamberlerden ilkinin İbrahim olduğunu ve İbrahim'in ilk müslüman peygamber olduğunu anlatır. Anlatmakla kalmaz fakat kendisinin de İbrahim'in dini'ne uymakla görevlendirildiğini açıklar. Bunu yaparken İbrahim'in, İshak adındaki oğlundan İsrail oğullarının çıktığını, ve İshak'tan itibaren İsrail oğullarına gönderilen bütün peygamberlerin (Örneğin Musa, Harûn, Davud, Süleyman vs...) hep müslümanlıkla emr'olunduklarını söyler. İbrahim'in diğer oğlu İsmail'den de kendi mensub bulunduğu ümmetin olustüğünü ve işte şimdi kendisinin, bütün ümmetlere ve bu arada, zaten Müslüman sayılmak gereken Yahudilere gönderilmiş bulunduğunu bildirir ve onlar tarafında peygamber olarak kabul edilmesi gerektiğini hatırlatır.

Yine bunun gibi Tanrı'nın onlara Tevrat'ı yolladığını, ve Tevrat'ın Kur'ân tarafından onaylanmış bir kitap olduğunu fakat Yahudiler tarafından değiştirildiğini ve bu nedenle onların da Kur'ân'a boyun eğmeleri gerektiğini bildirir.

Ibrahim'i bir "baba" olarak ilân etmesi, onun dinini islemekle övünmesi bundandır.¹⁵

*

- ¹ Bu hususlar için bkz. Ibn Sa'd'ın **Tabakat al-Kebir** adli yapitini bakınız. Bu yapitin iki Pakistanli tarafından İngilizce'ye çevirisi için bkz. Ibn Sa'd, **Kitap al-Tabaqat al-Kabir** (Transl. by S. M. Haq & H.K. Ghazanfar; Pakistan Historical Society, Vol. I. Karachi 1967; Vol. II, Karachi 1972; Yukadaki hususlar için bkz. Vol. I. sh 2,8)
- ² **Sahihu'l-Müslim**'deki bu hadîs için bkz. Turan Dursun, **Kutsal Kitapların Kaynakları** (Kaynak Yayınları, İstanbul 1995, Cilt II, sh. 43)
- ³ Süyütfî, el-**Leâliu'l-Masnua**, (Beyrut 1981, sh. 265) Yukardaki alinti için bkz. Öztürk, **age**. (sh. 29)
- ⁴ İlgili Hadîs'ler için bkz. Öztürk, **age** (sh. 27)
- ⁵ Bu hadîs için Ibn Sa'd'ın **Tabakat al-Kebir** adli yapıta bakınız. (İngilizce çeviri'de Vol. I. sh. 169)
- ⁶ Bu hususta Ibn Kalbî'nin **Kitâb al-Asnam** adli kitabın Ahmed Zeki Pasa tarafından bastırılan (Kahire 1014) nüshasına bakınız. Ayrıca Mermerci'nin su yazısına bakınız: bkz. M. S. Marmardji, **"Les Dieux du Paganisme Arabe d'Après Ibn Kalbi"** (Dans **Revue Biblique**, Paris 1926, Tome XXXV, sh. 397-420)
- ⁷ Taberî, **age (1966)** (Cilt II, sh. 152 ve d.)
- ⁸ Ibn Sa'd'ın **Tabakat al-Kebir**'inde yer alan bu hikâye'ye seriâtçılarımız pek inanmıdır. Muhammed'in yüceligini bu tür hikâyelerle kanıtlamaya çalışırlar. Bkz. Öztürk, **age** (sh. 27 ve d.)
- ⁹ Müslîm, Tirmizî, İbn Abbâs gibi kimselerin rivâyetlerine dayalı bu hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X. sh. 42; ayrıca Cilt IX, sh. 272)
- ¹⁰ Beyzavî ve Celâleddin gibi kaynaklara göre bu âyet, sadece Mugire ogulları için değil fakat aynı zamanda Muhammed'in düşmanlık beslediği diğer kişiler (örneğin Abd-i Yegus ogulları, Süreyk ogulları, Ebû Cehil, vs... gibi kimseler) vesilesiyle inmiştir!
- ¹¹ **Sahih-i Buharî Muhtasari...** adli yapitin ikinci cildinde Diyânet İşleri Başkanlığı'nın bu doğrultudaki yorumu için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 211)
- ¹² Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 518 ve d.)
- ¹³ Bkz. **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 520)
- ¹⁴ Bu konuda **"Seriât ve Kölelik"** ve ayrıca **"Seriât Devleti'nden Laik Cumhuriyet'e"** adli kitaplarımıza bakınız.
- ¹⁵ Bu konuda **"İslâm'a Göre Diğer Dinler"** adli kitabıma bakınız.

XI) Tanrı'nın emriyle göğsünün Cebrâil tarafından yarılıp içine "peygamberlik mührü"nın konulduğunu ve bu nedenle Allah anıldıkça kendisinin de anılması gerektiğini söyler ve bu şekilde anılmakla övünür:

Gençlik yıllarındaki yaşamını ilâhî olaylarla süslemek sûretiyle de Muhammed, kendisini yüceltici nitelikler içerisinde tanımlayarak övünmüştür. Kendi söylemesine göre bu olaylardan biri, göğsünün Tanrı tarafından **Cebrâil**'e yarıdılıp kar suyu ile temizletilmesi ve sonra genişletilmesi ve peygamberlik mührü ile mühürlenmesi konusundadır. Güyâ bir gün hayvanları otlatmaya gittiginde iki Karakus gelir ve kendisini tutup yere yatırırlar; göğsünü yarıp kalbini çıkarırlar, parçalara bölerler ve içinden iki damla siyah pihti ayırırlar. Birisi ötekine: "*Kar suyu getir*" der; o hemen gidip kar suyunu getirir ve onun göğsünü kar suyu ile yıkarlar. Sonra ilik su bulup bir de bu suyla da göğsünü yıkarlar. Bundan sonra "sekinet" denen "iç huzurunu" kalbinin içine sagıp dagıtırlar. Ve sonra kalbini dikerler ve peygamberlik mührü ile mühürlerler¹.

Kafasından yarattığı bu hikâyeyi Muhammed, Tanrı'ya mal edebilmek ve kendisi için övgü sorunu yapabilmek için Kur'ân'a âyet koyar. Bu âyet'e göre Tanrı güyâ söyle konusmustur:

"(Ey Peygamber!), Biz senin göğsünü açıp genişletmedik mi? Belini büken yükünü senden alıp atmadık mı? Senin sâhini ve ününü yüceltmedik mi?...." (K. 94 İnsirâh sûresi, âyet 1-4).

Bu âyet'i koyarken, biraz daha övünmüs olmak için Mûsâ peygambere verilmeyen şeylerin kendisine "istemeden" verilmiş olduğunu ihsas eder ². Aslında sadece Musa'ya değil fakat diğer bütün peygamberlere verilmeyen şeylerin, Tanrı tarafından kendisine verildiğini bildirmistir, ki konuyu ilerdeki bölümlerde ele alacağız. Fakat burada söylemek istediğimiz sudur ki Muhammed, bu yukardaki sözleriyle sunu özellikle belirtmek istemistir ki **Allah** anıldıkça kendisinin de anılması gerekir. Bu hususu biraz daha açıklamak maksadiyle söyle demistir: "*Cibril aleyhisselâm bana geldi de rabbim ve rabbim buyuruyor ki: -Bilir misin senin zikrini nasıl yükselttim? Allah teâlâ a'lem dedim- dedi ki... -Ben anıldıkça sen de maiyeyetimde anıldın...*" . Yâni anlatmak istemistir ki, Tanrı'nın adı anıldıkça kendi adı'nın da anılması: "...nam-u san yüksekliğinin en büyük mertebesini beyandır" ³ .

Daha önce belirttiğimiz ve ilerdeki bölümlerde ayrıca belirteceğimiz gibi Muhammed, kendi adı'ni Tanrisal kertede tutabilmek için bu yukardakilere benzer çok şeyleri denemistir.

Özellikle bildirdiği su olmuştur ki kendisini Tanrı gibi sevenler, ya da Tanrı'ya ve kendisine "mu'ti" olanlar¹, doğruca cennet'e gidecekler ve orada kendisinin yanında bulunmak gibi bir mutluluğa eriseceklerdir. Bu maksatla Kur'ân'a koyduğu âyet'lerden biri şöyle: *"Her kim Allah'a ve Peygamber'e mu'ti olursa iste onlar... Enbiya (Peygamberler), siddikîn (âdil olanlar), süheda (sehitler) ve salihîn ile birlikte dirler; bunlarsa ne güzel arkadas..."* (K. Nisâ sûresi, âyet 69).

¹ Dârimî'den nakledilen bu hadîs'ler için bkz. Öztürk, **age** (sh. 46)

² Bkz. İbn Sa'd, **age** (İngilizce çeviri'de Vol. I, Karasi 1967, sh. 439)

³ Elmalili H. Yazir, **age** (Cilt VIII, sh. 5922)

⁴ "Mu'ti" sözcüğü, itaat etmek, kendini Tanrı'ya ve Peygamberine bağışlamak gibi anlamlara gelir.

XII) Doğumundan önce olan bitenlere varıncaya kadar her gizli olan şeyi Tanrı'dan öğrendiğini ve bildiğini söylemekle övünür. Ancak çoğu olaylar, bu söyledigini doğru olmadığını ve gizli şeylerden haberli bulunmadığını ortaya vurur.

Muhammed'in, "övünme" vesilesi yaptığı hususlardan biri de, her dâim Tanrı ile temas halinde bulunduğunu, Tanrı'nın kendisiyle dost bulunduğunu, her bilgiyi Tanrı'dan edindiğini, ve gizli olan ya da görülmeyen her şeyin O'nun tarafından kendisine bildirildiğini söylemektir. Çünkü güyâ Tanrı, her gizli ve görünmeyen şeyi, ve sırlarını, Resûl olarak seçtiği kimselere bildirmektedir. Kur'ân'a koyduğu su âyet bunun örneklerinden biridir: *"O (Allah) bütün görülmeyenleri bilir. Sırlarına kimseyi muttali kılmaz. Ancak (bildirmeyi) dilediği peygamber bunun disındadır..."* (72, Cin sûresi, âyet 26-27).

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, gizli ve bilinmeyen şeyleri Cebrâil aracılığıyla sevgili peygamberine haber vermekten geri kalmaz. Ve kendisinin Mekkeliler tarafından öldürüleceğini Tanrı, güyâ bu şekilde ona bildirmistir. Bunu anlatmak maksadıyla Kur'ân'a koyduğu âyet'lerden biri şöyle: *"(Ey Muhammed!) hatırla ki, kâfirler seni tutup bağlamaları veya öldürmeleri yahut seni (yurdundan) çıkarmaları içinb sana tuzak kuruyorlardı. Onlar (sana) tuzak kurarlarken Allah da (onlara) tuzak kuruyordu. Çünkü Allah tuzakların en hayırlısını kurar"* (Enfâl sûresi, âyet 30). Bu âyet'ler ilgili olarak yorumcuların açıklaması şöyle: Muhammed'in kısıleri İslâm'a sokmasından dolayı telasa düşen Mekkeliler "kâfirler", onu öldürmek için toplanıp karar vermek isterler. O sırada Muhammed, evinde yatagında yatmaktadır. Toplantıdan konusulanları dinleyen Cebrail, derhal gelip Muhammed'e haber verir ve hicret etmesini bildirir. Muhammed hemen kalkar, Ali'yi yatagina yatırıp Ebû Bekir'le birlikte kaçır. Ertesi sabah "kafirler", Muhammed'i öldürmek üzere saldırıya geçtiklerinde, yatakta Muhammed yerine Ali'yi bulmakla saskına dönerler!

Bu doğrultuda olmak üzere Muhammed'in Kur'ân'a koyduğu âyet'lerden bir diğeri şöyle: *"...(Ey Muhammed) Sen onları (Mekke ve Medîne halkından olan munafıkları) bilmezsin, biz biliriz onları. Onlara iki kez azâb edeceğiz, sonra da onlar büyük bir azab'a itileceklerdir"* (Tevbe sûresi, âyet 101). Yorumcuların açıklamalarına göre Muhammed, "keskin zekâ ve ferasetine ragmen" munafıkların kimler olduğunu sezemiyor, ve fakat her gizli şeyi bilen Tanrı ona bu munafıkların kimler olduğunu bildirmekteydi!

Öte yandan Muhammed, doğumundan önceki ve doğumu sırasındaki olayları dahi bildiğini

söylerken bu üstünlüğünü, sadece insanlara karsi degil, fakat diger peygamberlere karsi da "övünme" vesilesi edinmistir. Bir hadîs'inde, kendisinin çağlar boyunca var oldugunu ve Tanrı tarafından seçilerek ortaya çıkarildigini söyle ifâde ediyor: *"Ben, insanoglunun geride bıraktığı en seçkin devirler içinden çağlar boyu seçile seçile geldim ve içinde bulunduğum çağda ortaya çıkarıldım"*.

Bir baska hadîs'inde kendisini, Adem'in yaratilisinden önceye yerlestirerek söyle diyor: *"Hz. Adem suyla çamur arasındayken ben yine peygamberdim"* ².

Bunları söylerken dogumu anında olan bitenleri bildigini de zikreder: *"Dogumum sırasında annem, kendisinden âdetâ bir nûrun çıktığını ve Sam binalarının (ya da Busra kösklerinin) bu nûrla aydınlandığını görmüştür"* ³.

Öte yandan bir çok seyleri önceden haber veriyormus ya da gizli olduğu sanılan seyleri biliyormus gibi görünmek hususunda da pek parlak bulusları olmuştur Muhammed'in! Bu sayede hem bir yandan kendisini "peygamber" olarak kabul ettirmek ve hem de çevresinde korku yaratıp kendi aleyhinde konusulmasını önlemek istemistir. Islâm kaynaklarından sagladığımız su örneği verelim:

Mekke'nin fethi günü Muhammed, ezân okuması için **Bilâl-i Habesî** adındaki adamına haber gönderir. Bilâl, emri alır almaz Kâbe üzerine çikip ezân okumaya baslayınca halk sasirir, çünkü ilk kez böyle bir olayla karsilasmışlardır. Bu arada Kureys'in ileri gelenlerinden Ebû Süfyân, Attâb İbn-i Esîd ve Hâris İbn-i Hisâm gibi kisiler bir araya oturmuş, huzursuz olarak bu sesi dinlemekte ve aralarında bir seyler söylemektedirler. Belli ki bu degisiklikten rahatsız olmuşlardır. Nitekim Attâb, kendi babasının vaktiyle öldüğünü ve sûretle ezân sesini isitmek gibi bir azâb'a katlanmadığını anlatmak için: *"Allah, babam Esîd'i vaktiyle öldürdü de su sesi isitmemek nîmetini ikrâm etti"* der. Ebû Süfyân da aynı görüstedir ama bir sey söylemez. Çünkü söyleyeceklerinin Muhammed'in kulagina gideceginden çekinir. Tam bu sırada Muhammed çika gelir ve onlara: *"Ne görüştüğünüzü biliyorum"* der ve onlara, gizlice konusmakta oldukları seyleri tekrarlar. Bunun üzerine onlar: *"Biz sehâdet ederiz ki sen muhakkak Allah'ın (elçisisin ...) Vallahi bizim görüştüğümüz sözlerle bizden baska (kimse) vâkif degildi. Sana her halde bir taraftan haber veriliyor"* derler ⁴.

Söylemeye gerek yoktur ki Ebû Süfyân ve arkadaşlarının: *"Sana her halde bir taraftan haber veriliyor"* demeleri Muhammed'in peyamberliğine inanmalarından degil, fakat: "Hayir biz bunları konusmuyorduk" demis olsalar, kellelerinin kesilecegini bilmelerindendir.

Öte yandan onların ne konustugunu söylemek Muhammed için güç bir sey degildi; su bakımdan ki, yıllar boyu kendisine muhasim kalmış olan bu kisilerin ezân okunurken aleyhte bir seyler söyleyecekleri asikârdi. Muhammed bunları Tanrı'dan öğrenmiş degil fakat tahmin yolu ile bulmuştur; fakat "Tanrı'dan öğrendim" demek sûretiyle her gizli konusulan sey bilebilirmiş kanisini yaratmak istemistir.

Buna benzer örnekler pek çok; ancak ne var ki her gizli olan sey Tanrı'dan haber aldığını söylemesine ragmen Muhammed, çoğu zaman gizli seyleri bilemez durumlarda kalmıştır. Yasami boyunca öyle olaylar olmuştur ki onu "her gizli sey bilir olduğu" iddiâsında yalancı çıkarmıştır. Nice örneklerden bir kaçını sergilemek gerekirse, her seyden önce kendi dogum tarihinin ne olduğundan habersizliğini belirtmek gerekir. Dogum sırasında annesinden bir nûrun çıktığını ve Sam binalarının bu nûrla aydınlandığını söyler ama hangi yilda, hangi ay'da doğduğundan habersizdir. Dünyâ'ya ne zaman geldigini kendisi bilmediği

gibi baskaca bilen de yoktur. Dogumunu "mucîzevî" bir olay seklinde göstermeye çalisan yakinlari bile Muhammed'in dogum tarihinden habersiz idiler⁵. Bundan dolayidir ki Arap tarihçileri Muhammed'in dogum yili'nin 569, ya da 570 ya da 571 oldugunu söylerle, fakat hangi yilin hangi ayinda ve hangi gününde dogdugunu bilmezler: "*Muhammed fil yilinda dogmustur*" diyerek kestirip atarlar. "Fil yili" dedikleri sey Habes valisi **Ebrehe**'nin, Yemen'i ele geçirdikten sonra ordusuyla **Kâ'be**'yi yikmak için Mekke üzerine yürüdüğü yildir ki Kur'ân'daki "**Fil Sûresi**" nde pek kısa bir sekilde anlatilmistir (K. 105 Fil sûresi, âyet 1-5). Bu orduda filler kullanildigi için bu yila "**Fil yili**" dendiği kabule edilir. Ve iste güyâ Muhammed bu olaydan 55 gün sonra dogmustur ⁶. Ancak ne var ki fil yilinin hangi yil oldugunu, **Ebrehe** ordusunun bu yilin hangi ayinda ve hangi gününde yola çıktığı olayini bilen yoktur. Her ne kadar **Ibn-i Hisam** gibi kaynaklar, bu olayin Iskender tarihinin sekizyüz seksen ikinci senesinin Muharrem ayinda oldugunu öne sürerlerse de, bunu söylemekle isi biraz daha çıkmaza sokmus olurlar, çünkü kendileri bile Iskender tarihinin ne oldugundan habersizdirler. Bu itibarla "*Muhammed Fil olayindan 55 gün sonra dogmustur*" demenin anlamı da yoktur. Her gizli seyi Tanrı'dan öğrendigini söyleyen Muhammed, her ne hikmetse Tanrı'ya "Ben ne zaman dogdum?" diye sormamis, Tanrı da ona dogum tarihini açıklamamistir!

Yine bunun gibi Islâm kaynaklarında **Ifk olayı** (ya da "**Gerdanlık olayı**") diye bilinen bir olay vardır ki, Muhammed'in gizli seylerden habersizliginin bir diger kanitidir. Bir çok yayınlarımızda degindigimiz bu olay'ın özeti şöyle: Hicret'in 6.yilinda Muhammed, Benî Müstalik gazâ'sına çıkarken yanına, en çok sevdigi esi **Ayse**'yi de alır. Müstalik'lere karsi girstigi savasi kazandıktan sonra Medine'ye dönmek üzere yola koyulduktan bir süre sonra konaklama emrini verir. Konaklama sirasinda Ayse gerdanligini kaybeder; aramaya basladığı sirada ordu hareket etmis olur. Tam bu sirada, kervanın gerisinden gelmekle görevli **Safvan bin Mu'attal** adinda genç bir delikanlı Ayse'yi devesine bindirerek Medîne'ye getirir. Ancak ne var ki etrafta Ayse'nin genç bir delikanlı ile sevistigi seklinde dedikodular dolasmaga baslar. Bu yüzden kiskançliga kapılan Muhammed, olan bitenleri öğrenmek maksadiyle Ayse'yi karsisina alır, delikanlı ile arasinda geçenleri öğrenmek üzere konusturmaga çalisir; fakat Ayse, günahsız oldugunu söyler, ve bütün gerçekleri Tanrı'dan öğrenebilecegini Muhammed'e hatirlatir. Buna ragmen Muhammed, çeşitli yollardan Ayse'yi söyletmeye çalisir ve fakat her def'asinda ondan "*Ben günahsızım*" seklinde karsilik alır. Ayse'yi söyletemeyecegini anlayınca, bir ay boyunca Ayse ile küsüsür; böylece hem Ayse'yi ve âilesini ve hem de kendi kendisini üzüntülere sürüklemis olur. Ayse'den bir ay ayrı kalınca daha fazla yapamayacağını anlar, ve Tanrı'dan vahiy indigini söyleyerek: "*Ey Ayse Tanrı seni temize çıkardı*" der ve Kur'ân'a bununla ilgili âyet'ler yerlestirir (K. Nisâ sûresi, âyet 15-16; Nûr sûresi, âyet 11-13, 21, 25-26; ahzâb sûresi, âyet 60-61).

Her gizli seyi Tanrı'dan öğrendigini söyleyen Muhammed, her ne hikmetse Tanrı'ya bas vurup Ayse ile Safvan arasinda geçenleri sormamis, Ayse'nin suçlu olup olmadigini arastıremamis, haftalarca meraktan kivrannmistir. Sevgili "peygamberi'ne" her gizli seyi bildirdigini söyleyen Tanrı ise, onu bu meraktan kurtarmak hususunda kilini bile kipirdatmamıştır.

Ifk olayı'ndan sonra, yine yukardakine benzer bir olay var ki, her gizli seyi Tanrı'dan öğrendigini söyleyen Muhammed'i yalanlar niteliktedir. Söyleki:

Hicret'in 6.ci yilinda Muhammed, **Zâtü'r-Rikâ** gazâ'sına çıkarken yanına yine **Ayse**'yi alır.

Yola koyulduktan bir süre sonra, **Beydâ** ya da **Zâtü'l-Ceys** mevkiine gelindiginde Ayse, boynundaki gerdanligin (kilâde'nin) kopup kayboldugunu farkeder. Yemen boncugundan yapilmis ve on iki dirhemlik bir degeri olan bu gerdanligin aranmasi için Muhammed, ordu'nun yürüyüsünü durdurur ve her kesi arama isiyle görevli kilar. Fakat uzun bir süre aratma yaptirtmis olmasina ragmen gerdanligi bulduramaz. Arama uzadigi ve o civarda su basi da olmadigi için askerler hem susuzluktan kavrulmaga baslarlar; üstelik de abdest alamama (ve dolayisiyle namaz kilamama) durumunda kalirlar. Çogu gelip, Ayse'nin babasi **Ebû Bekir**'e sikâyette bulunurlar: "(Yâ Ebâ Bekr) Aise'nin ettigini gördün mü? Resûlu'llâh....'i da, herkesi de (yollarından) alikoydu. Su basinda degiller. (Kimsenin) yaninda su yok" derler. Söylenenleri sabirle dinleyen ve onlara hak veren Ebû Bekir, bir hisim yerinden kalkarak Muhammed'in yanina gelir. Fakat Muhammed, basini Ayse'nin dizine koymus olarak uyumaktadır. Ebû Bekir, kizginligini belli ederek Ayse'ye: "*Her seferde âlemin basina sikinti olursun*" diyerek çikisir ve söyle ekler: "*Sen Resûlu'llâhu ... selemi dem herkesi de yolundan alikoydun. Su basinda degiller. (Kimsenin) yaninda da su yok*". Bu da yetismiyormus gibi eliyle Ayse'nin böğrüne hafiften vurmaga baslar. Babasi'nin bu sekildeki davranisina karsi Ayse hiç sesini çikartmaz; hattâ kipirdamaz bile; çünkü Muhammed'i uykusundan mahrum etmek istemez. Ertesi sabah Muhammed, uyanir uyanmaz, halkin susuzluktan sikâyetçi oldugunu öğrenir. Söylemeye gerek yoktur ki, her gizli seyi bilir görünmesine ragmen, gerdanligin nerede oldugunu bir türlü keşfedememesi, onu güç durumda kilacak bir seydir. Bu güçlükten kurtulmanin tek yolu, su yoklugundan dogma sorunlara Tanri araciligiyile bir çözüm bulmaktır. Nitekim "*su yerine toprak kullanilsin*" seklinde Tanri'dan buyruk indigini, ve bunun temizlik saglayici bir sey oldugunu söyliyerek Kur'ân'a (Nisâ ve Mâide Sûre'lerine) "**teyemmüm**"le ilgili âyet'ler serpistirir ki, birbirinin hemen hemen ayni olan bu âyet'lerden biri söyle : "*Ey imân edenler! Namaz kilmaya kalktiginiz zaman yüzlerinizi, dirseklerinize kadar ellerinizi, baslarinizi meshedip, topuklara kadar ayaklarinizi yikayin... Hastalik, yahut yolculuk halinde bulunuyorsaniz, yahut biriniz tuvaletten gelirse, yahut da kadnlara dokunmussaniz (cinsî birlesme yapmissaniz) ve bu hallerde su bulamamissaniz, temiz toprakla **teyemmüm** edinde yüzünüzü ve (dirseklere kadar) ellerinizi onunla meshedin. Allah... sizi tertemiz kilmak ve size (ihsan ettigi) nimetini tamamlamak ister. Umulur ki sükredersiniz...*" (K. Mâide sûresi, âyet 6; ayrica bkz. Nisâ sûresi, âyet 43).

Görölüyor ki, Muhammed'in düzenledigi bu âyet'lere göre Tanri, kul'larinin temizligine önem vermekte oldugunu ve onlara, su bulamama halinde, teyemmüm etme kolayligini sagladigini, yâni onlar için çok hayirli bir is yaptigini ve böylece nimetini tamamladigini söylemektedir. Buna karslik da onlardan, sükredici (yâni görülen iyilige karsi memnunluk izhar edici) bir davranis bekledigini anlatmak üzere "*...Umulur ki sükredersiniz...*" diye hatirlatmada bulunmaktadır!

Pek güzel ama Tanri, sevgili müslüman kullarina böylesine bir nîmet saglamak, böylesine hayirli bir eylemde bulunmak için, neden acaba bu kadar zaman beklemistir? Su bulamama durumlarinin her zaman için mümkün oldugunu düşünerek, neden acaba bu buyrugunu daha önce indirmemistir? Neden hicret'in altinci yilina kadar, ve daha dogrusu Ayse'nin gerdanliginin kaybolmasi anina kadar beklemistir? Acaba böyle bir gerdanlik olayi olmamis olsaydi, teyemmüm âyet'lerini indirmeyecek miydi?

Bütün bu sorulara yanit bulmak güç; meger ki Kur'ân âyet'lerinin "elçi'nin sözleri" oldugunu kabul etmis olalim!.

Öte yandan "**Teyemmüm etmek**" demek, su bulunmadigi, yahut bulunsa dahi kullanilmasi mümkün olmadigi zamanlar, parmaklar açık olarak iki eli topraga vurup ileri geri oynatmak, sonra kaldirip birbirine vurmak sûretiyle tozlari giderip önce yüzü sonra da kollari meshetmek (sivamak) demektir. Yorumculara göre "teyemmüm", toprak yerine bir

tas ile de mümkündür.¹⁰

Böyle bir eylemin ne kerte temizlik sayilabileceğini düşünmek de güç; meger ki sekilciligi, dînin aslî unsuru yapalım! Fakat Islâmcî'lar, bunun da kurnazlığını bulmuşlardır: her ne kadar toprak ile temizlenmenin gerçek anlamda "temizlik" sayılamayacağını bilmekle beraber, önemli olan şeyin "zahiren temizlik" değil fakat "batinen temizlik" (yâni "kalben temizlik") olduğunu söylerler.¹¹

Fakat her ne olursa olsun Muhammed, teyemmüm'le ilgili yukardaki âyet'leri yerleştirmekle, Ayse'nin gerdanlığının bulunamamasından dogma sorunlara çözüm sağladığı görünümü sayesinde rahatlamıştır. Bu rahatlık içerisinde orduya hareket emri verir. Bunun üzerine Ayse deve'ye bindirilipte tam yola çıkılacağı sırada görülür ki kaybolan gerdanlık deve'nin altında durmaktadır¹². Anlaşılan o ki Tanrı, Muhammed'i güç durumda bırakacak bir mu'ziblikte bulunmustur. Bununla beraber hiçkimse kalkipta Muhammed'e: "Ey Muhammed! Gerdanlık deve'nin altından çıktı; haniya sen her gizli şeyin Tanrı tarafından sana bildirildiğini söyledin! Neden Tanrı'dan gerdanlığın gizli bulunduğu yeri öğrenemedin? " şeklinde bir şey sormamıştır. Sormak şöyle dursun, fakat aksine herkes, olan bitenden memnun kalmıştır; çünkü Tanrı'nın "teyemmüm" âyet'leri göndererek kendilerini temizlik içinde tutucu bir yol gösterdiğine inandırılmışlardır. O kadar ki, Tanrı'nın inâyetine Ayse sayesinde kavustuklarını sanarak, Ayse'ye hayır duâ etmişler ve şöyle demişlerdir: "(Ey Ayse!) Allah seni hayır ile mükâfatlandirsin. Va'llahi senin basına hoslanmadığın hiçbir iş gelmez ki, Allahu Teâlâ onda senin için de, müslümanlar için de bir hayır bulunmasın" ¹³.

Kuskuşuz ki bütün bunlar, Muhammed için yeni bir övgü vesilesiydi. Çünkü Ayse'nin gerdanlığının kaybolması sayesinde, müslümanları, Tanrı'dan indigini söylediği vahiy'lerle hosnud kılmış ve biraz daha onların sevgi ve saygısını kazanmıştı. Fakat pek muhtemelen bu başarısını, kaybolan **gerdanlığa** borçlu olduğunu düşünerek, bilinç altı bir itisle Ayse'ye: "*Senin gerdanlığının bereketi ne büyük imis!*" ¹⁴ demekten kendini alamamıştır. Daha baska bir deyimle Tanrı'nın dahi, kaybolan gerdanlık yüzünden vahiy gönderme yolunu seçtiğine, kendisi de inanmış gibidir!

Her gizli olan şeyin Tanrı tarafından kendisine bildirildiğini söyliyerek övünmenin Muhammed bakımından her zaman yararlı olmadığına verilecek daha pek çok örnek var. Bunlardan bir kaçını daha kısaca belirtelim:

Bir def'asında Muhammed, Rumların büyük bir ordu ile saldırıya geçeceklerine dâir kehânette bulunur ve **Tebûk seferi**'ne çıkar. Fakat bin bir zahmetle gittiği yerde görür ki, ortada ne Rum ordusu vardır ve ne de saldırı tehlikesi.

Yine bu **Tebûk seferi** sırasında Muhammed'in **Kasvâ** adındaki devesi kaybolur. Bütün aramalara rağmen bulunmayınca etraftan söylentiler başlar: "*Tuhaf şey! Muhammed, Peygamber olduğunu iddiâ eder, gökten haber verir. Halbuki devesinin nerede olduğunu bilmez!*" diyenler olur. Kaynakların bildirmesine göre Muhammed, Tanrı'nın kendisine her gizli şeyi haber verdiğini söyler ve adamlarına emreder: "... Allah bana bildirdi ki, kasvâ filân ve filân dağların arasındaki vâdidedir. Hayvanın yuları bir ağaca dolanarak orada kalmıştır. Haydi gidiniz, onu bana getiriniz!" . Güyâ gidip deveyi oradan getirirler¹⁵. Dikkat ediniz bu sözlerle: Muhammed'in Kasvâ adındaki devesinin yuları, dağlar arasındaki bir vadi'de ağaca dolaniyor, ve kimsenin bundan haberi bulunmuyor: tâ ki bir süre sonra

farkedilene kadar! Evet ama üzerine bindigi deve'nin yulari agaca takilir da Muhamme'din bundan haberi olmaz mi? Yok eger deve'yi Muhammed'in adamlarından biri sürüyor idiye, deve onun elinden nasıl kurtulurda yulari bir agaca takilmis olarak bulunur? Söylemeye gerek yoktur ki bütün bunlar, seriât kaynaklarının uydurmasından baska bir sey degildir.

Bir baska örnek, Muhammed'i ölüme sürükleyen hastalıkla ilgili olarak söyle: Baska kisilerin hastaliklarinin ne oldugunu kesfeder görünen ve çogu zaman tükürüklü üfürük yolu ile tedavi yollari tavsiye eden Muhammed, kendisini ölüme götürecek olan hastaliga yakalandiginda hastaligin ne oldugunu bilememistir. Hastaliginin "zatülcemb" oldugunu söylediklerinde: *"Allah bana bu hastaligi vermez"* demistir, ama bir türlü Tanri'dan hastaliginin mahiyetini öğrenememistir. Islâm kaynaklarindn öğrenmekteyiz ki hastaligi son derece siddetli ve ıztırabli geçmiştir; o kadar ki **Ayse**: *"Hiç kimseyi Tanri elçisinin çektiği azaba benzer bir azab içerisinde görmedim"* demekten kendini alamamistir. Hastaligi gidermek için kendisine ilâç verilmek istendiginde vegenmemis ve ilâç verdiler diye kadınlarını cezâlandırmıştır. Ancak ne var ki ne türlü ilâç almak gerektiğini bir türlü kesfedememistir. Hastaligi artınca **Ümm-ü Seleme** aglamaga baslamis, onu aglar görünce Muhammed kizmis ve: *"Sus aglama, kâfirler aglar sadece"* diyerek kadini azarlamıştır. Ama vaktiyle kendi oğlu Ibrahim'in ölümüne agladigini unutmustur ¹⁶.

Bu ve buna benzer örnekleri diger bölümlerde ya da yayınlarımızda ele aldığımız için burada fazla durmayacagiz. Fakat söylemek istedigimiz sudur ki Muhammed, kurnaz usûllerle öğrendigi ve bildigi seyleri, Tanri tarafından kendisine haber verilmiş gibi gösterme san'atında çok basarili olmustur. Bu basarisini Kur'ân'ın **Tekvîr** Sûresi'ne koydugu su âyet'le saglama baglamak istemistir: *"Peygamber, görülmeyenler hakkında söylediklerinden ötürü töhmet altında tutulamaz"* (Diyânet çevirisi: K. 81 Tekvîr sûresi, âyet 24).

Söylemeye gerek yoktur ki bu âyet'i koymaktan maksat, gayib'dan haber verir görüldüğü zamanlar kendisine "sihirbaz", ya da "büyücü" denmesini önlemek ve sihirbazlari ve büyücüleri her söyledikleri seylerden dolayı töhmet altında tutup susturabilmek içindir.

*

¹ Diyânet Vakfi çevirisinde Tevbe 101.âyetiyle ilgili açıklamaya bakiniz.

² Bu hadîs'ler için bkz. Arabî, **Fûsus ül-Hikem**, (sh. 226); alinti için bkz. Öztürk, **age**. (sh. 14)

³ Alinti için bkz. Öztürk, **age**, (sh. 35)

⁴ **Ibn Hisâm, El-Isabe, Zadü'l-Meâd**, kaynaklari için bkz. **Sahih-i...** ((Cilt X. sh. 315)

⁵ Güyâ Abdülmüttalib, Muhammed'in dogumunu öğrendiginde: *"Benim bu torunumun gelecegi çok parlak olacaktır. O'nun süt devesi, bütün âileye yetip de artacak kadar süt vermeye baslamıştır"* demis ve derhal Kâ'be'ye kosarak duâ etmiştir. (Bkz. Öztürk, **age**, (sh. 38) Ama abdülmüttalib dahi Muhammed'in dogum tarihini bilmez.

⁶ Bu husus dahi tartismalidir. Bkz. Öztürk, **age** (sh. 36)

⁷ Ifk olayi ile ilgili olarak benim **"Seriât'tan Kissa'lar I"** adli kitabima bakiniz.

⁸ Bu gazâ'nin hicret'in 5ci yilinda oldugunu söyleyenler de vardir. Yine bunun gibi yukardaki olay'in Benü'l-Müstalik gazasi sirasinda oldugunu söyleyenler de vardir. Fakat Taberânî'nin Ayse'den rivâyetine göre bu

olay **Zâtü'r-Rikâ** gazvesinde olmuştur. Bkz. **Sahih-i...**, (Cilt II, sh. 242).

⁹ Bunun bazı degisik sekelleri de vardır; örneğin Hanefî'ler, sadece elin perdahlanmış bir tasa dokunmasını yeterli bulurlar. Teyemmüm'le ilgili olarak fikh kitaplarında çok malzeme bulunmakta. Buhârî'nin **Sahih**'inde "**Kitab' al-tayammum**" 'a bakınız. Ayrıca **İslâm Ansiklopedisi**'nde yer alan "Teyemmüm" sözcüğüne bakınız. Ayrıca bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt II, sh. 1359, 1589)

¹⁰ Su bulunmadığı hallerde tas'a, mermer'e ya da ma'denî bir seye teyemmüm'ün câiz olup olmadığı tartışmalı olmakla beraber İmami Safî'ye göre sadece elleri tasa sürmek yeterli değildir; azıcık da olsa ellere toprak bulasmalıdır.

¹¹ Elmalili H. Yazir, age (Cilt II, sh. 1360, 1589)

¹² Buhârî'nin Ayse'den rivâyetiyle ilgili hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 241-244 Hadîs no. 222)

¹³ Buhârî'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 244).

¹⁴ **Ishak-i Büstî**'nin yorumunda, İbn-i Ebî Müleyke'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 244).

¹⁵ **Zadü'l-Meâd**'tan naklen bkz. **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 419; ayrıca bkz. Cilt VII 1285 sayılı hadîs)

¹⁶ Bu hususlar için bkz. İbn-i Sa'd, **age (1972)** (Cilt II, sh. 258, 293-5)

XIII) İnsanları "koyun sürüsü" ve kendisini de bu sürü'nün "güdücüsü" (çobani) olarak tanımlayarak övünür:

İslâm kaynaklarının bildirmesine göre Muhammed, gençlik yıllarında, daha doğrusu yirmi yaşlarında iken, Mekke'nin Karârî¹ denen mevkiye koyun güdermiş; her bir koyun basına "bir kirat" ücret almış. Buhârî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyetine göre bir kere ashabiyle konuşurken şöyle demiş: *"Allah hiç bir Peygamber göndermemiştir, muhakkak o Peygamber koyun gütmüştür"*. Kendisini dinleyenler sorarlar: *"(Yâ Resûla'llâh!) Sende mi?"*. Muhammed cevap verir: *"Evet, ben de ehl-i Mekke'nin Karârî (mevki)inde koyun güderdim"*².

Bu sözleriyle anlatmak isterdi ki, koyun sahibi ve "çoban" olmanın ilâhî nitelik taşıyan bir yönü vardır. "Sükûnet" ve "tevazû" gibi meziyetlerin koyun sahiplerinde olduğunu söylerdi. Buna karşılık deve sahiplerinin "iftihar" (övünç), "kibir" ve "azâmet" gibi olumsuz niteliklere sahip bulunduklarını belirtirdi³

İslâmcî'lerin bu sözlerden çıkardıkları anlam şudur ki, güyâ Tanrı, her biri bir "ümetin" güdücüsü olacak olan peygamberleri, yönetim (idâre) ve itâat ettirme işinde tecrübeli ve yetkili olsunlar diye koyun güdücülüğü ismiyle görevlendirir. Çünkü bu hayvanın diğer hayvanlara nazaran daha mûnis (insan'dan kaçmayan, kani sıcak vs), daha çabuk itaat eden (boyun egen), yaradilistan zayıf ve korunmaya muhtaç yönleri vardır. Üstelik etinden, sütünden, derisinden yararlanma olasılığını verdiği için bereketi çok bir hayvan sayılır ve bu nedenle Cennet hayvanlarından addolunur. Bununla beraber, muhtemelen aklının eksikliği nedeniyle, ve çayırlik yerdeki yasami itibarıyla, diğer hayvanlara nazaran, dağınık yaşamaya eğilimlidir. Su bakımından ki, bir koyun sürüsü çayıra saliverildiği zaman, koyunlardan her biri bir tarafa çeker ve basa çıkılmaz bir hal alır. Bu itibarla koyun

sürüsünü bir arada tutup toplu olarak çayıra yaymak, basli basına bir "mehâret", bir beceriklilik isidir ki, bu da ancak usta bir çoban'ın elinden gelir. Bundan dolayidir ki her kes çobanlık edemez. Usta bir çoban, sesinin tonu ve ahengi sayesinde koyunlari itaatkâr kilarak bir arada otlatip sürmege muktedirdir. Ve iste "Peygamberler", ilerde kendi ümmetlerini yönetmekle, güdüp gözetmekle görevli olacaklari için, Tanrı tarafından, daha önceden çobanlık isiyle görevlendirilmislerdir⁴.

Bu mantiktan çıkan sonuç sudur ki "ümme't"ler'den her biri, "sagilmek" ve kendilerinden "yararlanilmek" bakımından bereketli birer koyun sürüsüdür, ve "Peygamber'ler" de bu sürünün güdücüsüdürler! Bundan dolayidir ki Muhammed: *"Allah hiç bir Peygamber göndermemistir, muhakkak o Peygamber koyun gütmüstür"* diye konusurken, koyun güdücülüğü isini yapmiş olmanın gururluluğu içerisindeydi; övünme nedenlerinden biri de buydu. Nitekim kendisini "Peygamber" olarak ilân ettiği tarihten ölünceye kadar, yâni yirmi yıllık bir süre boyunca, "usta bir çoban" gibi, Arap'lari gözü kapalı bir şekilde kendisine boyun eğdirtmiş, Tanrı'ya ve kendisine teslimiyet içerisinde tutabilmiş, dilediği gibi yönetmiş, 45 kadar çete saldırısına ve 29 savasa sürükleyebilmiş, kendisi için duâ'lar ettirtmiş, ve genel olarak mutlak yetkilere sahip bir hükümdar gibi onlar üzerinde saltanat sürebilmistir.

*

¹ İbn-i Mâce, İbrahîm Harbî, İbn-i Cevzî, Ebû İshâk-i Harbî gibi sarîhler "Karârit" sözcüğünün Mekke civarında bir yerin adı olduğunu söylerler. Buna karşılık Hâfız İbn-i Hacer gibi sarîhler Mekke civarında Karârit nâmiyle bir yer bulunmadığını, bu deyim'in "nakid" para anlamına geldiğini bildirmiştir. Bir kânî'ya göre bu yer, "Kirat" adını taşıyan bir para'yı kullanan bir yer ifâde etmektedir, ki bunun Misir olduğu söylenir. Bu itibarla *"Karârit'in nakid mânâsına değil, mahall-i ra'y (otlatma yeri) mânâsına hamli daha doğrudur"* denir. Bu konuda bkz. **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 28-29)

² **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 28, Hadîs no. 1028)

³ Buhârî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 387, Hadîs no. 1652).

⁴ **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 30)

XIV) Tanrı'ya "teslim olundugu" (boyun eğildiği) gibi kendisine de "teslim olunmak" gerektiğini söyleyerek övünür:

Muhammed'in söylemesine göre **"İslâmiyet"** demek, **"teslimiyet"** demektir; yâni kendini, gözü kapalı şekilde Tanrı'ya vermek, terketmektir; Tanrı'nın her emrine boyun eğmek, her sözünü olduğu gibi kabul etmektir; Tanrı'nın da bunu kendi kullarından beklediğini

bilmektir.

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, nasıl ki kullarının Kendisine karşı **"teslimiyet"** içerisinde bulunmasını istemiş ise, "Peygamberi"ne karşı da, aynı şekilde **"teslimiyet"** halinde bulunmalarını istemistir. Kendisine boyun eğilmesini emrederken *"Peygamber'e de boyun egin"* şeklinde konuşmuştur. Kendisine ve Muhammed'e bas egenlere mükâfatlar, egmeyenlere de cezâlar öngörmüştür. Güyâ Muhammed'e "teslim" olan (boyun egen) ve onu incitmekten kaçınan müslümanlar cennet'te peygamberlerle birlikte olacaklardır: Nisâ Sûresi'nde şöyle yazılı:

"...Allah'a ve Peygamberine kim itâat ederse onu içlerinde ırmaklar akan cennetlere koyacaktır; orada temellidirler, büyük kurtuluş budur" (K. 4 Nisa sûresi, âyet 13).

Yine aynı sûre'de şu var:

"Her kim Allah'a ve peygamberine itaat ederse, iste onlar Allah'ın nîmetine eristirildiği peygamberlerle... beraberdirler" (K. Nisâ sûresi, âyet 69; ve âyet 59; ayrıca bkz. Nûr sûresi, âyet 52, Ahzâb sûresi, âyet 71; Fetih sûresi, âyet 17).

Yine Nisâ sûresi'nde, Muhammed'e boyun egmenin Tanrı'ya boyun egmek demek olduğu açıkça anlatılıyor: *"Peygambere boyun egen, Tanrı'ya boyun egmiş olur"* (K. Nisâ sûresi, âyet 80).

Kendisine boyun eğdirmek için Muhammed, "Tanrı sevgisi" ögesinden yararlanmak istemiş ve Tanrı'yi sevenlerin kendisine boyun egmeleri gerektiğini bildirmiştir. Imrân sûresine koyduğu âyet şöyle : *"(Ey Muhammed!) De ki: -Tanrı'yi seviyorsanız, bana uyun! Ki, Tanrı' da sizi sevsin ve günâhlarınızı bağışlasın-. Tanrı bağışlayan ve acıyandır"* (K. Al-i Imrân sûresi, âyet 31)

Ve yine nasıl ki Tanrı, kullarından kendisine karşı asla kafa tutmamalarını, karşı gelmemelerini, direnmemelerini istemiş ise, Muhammed'e karşı da öyle davranmalarını emretmiş, şöyle demistir: *"Allah'i ve peygamber'i incitenlere Allah dünyâda da lânet etmiştir, ahirette de ve onlara horlayıcı, asagilâtıcı bir azâb hazırlamıştır..."* (K. Ahzâb sûresi, âyet 57; ayrıca bkz. Mücadele Sûresi âyet 22)

Tanrı'ya ya da Muhammed'e karşı baskaldıranlara ağır cezâlar verileceği hususunda bir de şu var: *"Kim Allah'a ve Peygamberine baskaldırır ve yasalarını asarsa, (Allah) onu temelli kalacağı cehenneme sokar. Alçaltıcı azâb onadır"* (Nisa sûresi, âyet14).

Biraz ilerde göreceğiz ki Muhammed, Kur'ân'a yerleştirdiği bu tür hükümlerden gayri, bir de müslüman kişilerin kendisini, tipki Tanrı'yi över gibi övmelerini, yüceltmelerini istemistir. Kuskusuz ki bütün bunları, kendisi için bir övünme, ve mutluluk vesilesi edinmiştir.

*

XV) Kendisine "hitâb" etmenin Tanrı'ya "hitâb" etmek sayılacağını, kendisine ezâ etmenin Tanrı'ya ezâ etmek olacağını söyleyerek ve ayrıca da Kur'ân'ın "elçi sözleri" olduğunu belirterek övünmüş olur:

Sık sık belirttiğimiz gibi Muhammed kendisini, insanlar tarafından âdeta tapılır hâle sokmak için akla gelebilen her şeye basvurmıştır. Biraz önce gördüğümüz ve biraz ilerde göreceğimiz gibi kendisini Tanrı'ya es degerde ve hattâ üstün durumda göstermek üzere övünme'nin hemen her seklini denemistir. Simdilik sunu kısaca belirtelim ki kendisine hitab edilirken, tipki Tanrı'ya hitâb ediliyormuş gibi yapılmak gerektiğini, ya da kendisine karsı gelmenin Tanrı'ya karsı gelmek olduğunu bildirmiş, bu konuda Tanrı'dan vahiy geldiğini söyleyerek de övünme yollarını denemistir.

Gerçekten de Tanrı'ya es degerde bir kerteye sahip imis gibi görünmek üzere : "...*Kim Allah ve Resûlüne karsı koyarsa elbette onun için, içinde ebedî kalacağı cehennem atesi vardır...*" (Tevbe sûresi, âyet 63), seklindeki ihtarlar yanında, bu gibi kimselerin el ve ayaklarının çaprazlama kesilmesi yahut asilmaları, acımasızca öldürülmelerine dâir korkunç cezalar (Mâide sûresi, âyet 33) koymuştur. Öte yandan kendisinin özel bir hitâb yolu ile çağırılmasını istemiş ve bu doğrultuda bir hitab tarzı seçmiştir ki o da "*Taraf-i ilâhîden âlemlere rahmet olduğu*" anlamına gelecek bir tümcedir. Daha önce de değindığımız gibi, her müslümanın, "Muhammed" adını zikrederken: "*Nebî salla'llâhu aleyhi ve selem*" sözlerini tekrarlamasını, ya da en azından "*Resûl-i Ekrem*" ya da "*Resûla'llâh*" diyerek onu övüp yüceltmesini emretmiştir.

Öte yandan kisilerin kendisine karsı vaziyet alıp, kafa tutamamaları, ve aleyhinde konuşamamaları için de bir takım tedbirlere basvurmıştır. Bunların basında, biraz önce değindığımız gibi, bir yandan Tanrı emirlerine uymanın en büyük bir zorunluk olduğunu belirtmek üzere Kur'ân'a: "*Bu indirdiğimiz kutsal kitab'dır, ona uyun... Ayet'lerimizden yüz çevirenler... kötü bir azâbla cezalandırılır*" (K. 6 En'âm sûresi, âyet 155-157) seklinde âyetler koyarken, diğer yandan Tanrı'nın Peygamberi'nin emirlerine uymanın Tanrı'ya uymak olduğunu bildirmiştir. Bunların basında Nisâ Sûresi'ne koyduğu su âyet vardır: "*Peygamber'e itâat eden Allah'a itâat etmiş olur*" (K. Nisâ sûresi, âyet80). Buna benzer olmak üzere Fetih Sûresi'ne sunu koymuştur: "*Ey Muhammed! Süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermiş sayılırlar*" (K. 48 Fetih sûresi, âyet10).

Yine bunun gibi kendisine "ezâ" etmenin Tanrı'ya ezâ etmek sayılacağına dâir hükümler getirmiştir. Nice örnekten biri olmak üzere, **Ebû Leheb**'in kızı'na (ki **Dürre** diye tanınır) karsı bir vesileyle söylediği su sözleri okuyalım: "*Kim ki benim nesebimle uğrasırsa, emin olunuz ki, o kimse bana ezâ verir. Kim ki bana ezâ eder, o kimse Allahu Teâlâ'ya ezâ verir*"¹

Öte yandan Tanrı'dan vahiy seklinde geldiğini söylediği sözleri bazan kendi sözleri sekline sokmayı da ihmâl etmemistir. Örneğin Hakkâ Sûresi'ne koyduğu bir âyet'e göre Tanrı, güyâ yeminler ederek kur'ân'ın Muhammed'e âid sözler olduğunu anlatmaktadır: "*Görebildikleriniz ve göremediklerinizin üzerine yemin ederim ki, Kur'ân şerefli bir elçinin sözüdür*" (K. 69 Hâkka 40)

Buna benzer bir baska âyet Tekvir sûresi'nde aynen söyledir: "*Bu söz, şerefli ars sahibi nezdinde, makami yüksek, itaate deger, emin bir elçinin sözüdür*" (K. 81 Tekvîr 19-21).

Her ne kadar burada geçen "elçi" sözcüğünün hem Muhammed'e ve hem de Cibril'e uygulanabileceğini söyleyenler varsa da ² anlam itibarıyla değişen bir şey yoktur.

Öte yandan yukarda geçen "*elçi'nin sözüdür*" yerine bazı çevirilerde "*elçinin getirdiği söz*" denmiştir³ ki yine farketmez, çünkü Muhammed, bilindiği gibi, Tanrı'yi bile melekleriyle birlikte kendisine salavat getirir duruma sokmuştur (K. Ahzab sûresi, âyet 56). Bu itibarla, Kur'ân'ın kendi sözleri olduğunu söylemesi kadar dogal bir şey olamazdı.

*

¹ Sahih-i ... (Cilt IV, sh. 551)

² Ö. R. Dogrul'un bu âyet'le ilgili yorumu için bkz. Dogrul, **age** (sh. 665 not. 1)

³ Diyânet çevirisinde böyledir.

XVI) Kendisi'nin "peygamber'ligine" içtenlikle inanmayanların önce kabir azâbında bırakılacaklarını ve sonra Cehennem'e atılacaklarını, inanıp saygı gösterenlerin kurtulusa çıkacaklarını söylemekle övünür:

"Peygamber" olarak kabul edilmeyi öylesine bir övünme sorunu yapmış idi ki Muhammed, kendisinin peygamberliğine içtenlikle inanmayanları kabir azâbı'na ve Cehennem'lere layık bulur, inananların ise cennet'lik olacaklarını müjdelardı. Bu maksatla Kur'ân'a koyduğu âyet'lerden biri söyle: "...O Peygamber'e inanıp ona saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nûr'a (Kur'ân'a) uyanlar var ya, isye kurtulusa erenler onlardır" (K. A'raf sûresi, âyet 157)

Tanrı'nın "peygamberi olduğuna herkesin inanmış olmasına öylesine önem verirdi ki, kendisi için: "*Muhammed'in peygamberliğine samîmî olarak inanıyorum!*" şeklinde konuşmayanların, ya da "*Muhammed hakkında bir şey bilmiyorum. Halkın ona peygamber dediklerini isitir, ben de halka uyup söyledim*" diyenlerin, müslüman dahi olsalar, "kâfir" ya da "munafık" olarak azâba sokulacaklarını bildirmistir. Bunu bildirirken insanların öldükten sonra kabir'e girdiklerinde tekrar akıl ve suûr sahibi olacaklarını¹, ve bu sayede sinava çekildikleri zaman konuşacaklarını, ve eğer kendisini "peygamber" olarak kabul etmemislerse azâb çekeceklerini söylemiştir. Herkesin kendisini peygamber olarak kabul etmesini öylesine bir övünme sorunu yapmisti ki, ölü'lerin bile kabir'lerinde imtihan'a çekileceklerine, ve bu konuda sorulacak sorulara cevap vereceklerine dâir hikâyeler ortaya atmaktan geri kalmazdı. Gerçektende Islâm kaynaklarının bildirmesine göre Muhammed'in

bu konuda anlattıklarının özeti şöyle: Mü'min kisi ölüpte kabrine konulduğunda, onun (akraba ve dostları) geri dönüp giderlerken ölü, bunların yürürken ayakkaablarının sesini bile isitir. Ve iste tam bu sırada ona "Münker" ve "Nekîr" adlı iki melek gelir. Bunlara **"Fettânü'l-Kabr"** (yâni "kabrin fitneci sorucusu ve sınavcısı") da denilir, çünkü seklen ve görünüş itibarıyla acâib bir yaratılısta olup siddet ve kabalık arz'eden sorular sorarlar. Her ne kadar mü'minin kalbinde huzur ve rahatlık olustururlarsa da, "kâfir"ın ve "munâfik"ın gönlüne azâb ve istirab'a müstahak oldukları duygusunu koyarlar. Ve sonra bu iki melek ölüyü kabrinde oturtup sorarlar: *"Hâ! Su Muhammed... denilen kimse hakkında (ki kanâatin nedir?) Ne dersin?"*. Bu soruya o mü'min: *"Samîmî bildigim ve size de bildirmek istedigim sudur ki, Muhammed.... Allah'ın kulu ve Allâhæin Resûlü'dür"* diye yanıt verir. Bunun üzerine melekler kendisine: *"Ey Mü'min! Cehennem'deki yerine bak, Allâhu Teâlâ bu azâb yerini senin için Cennet'ten (yüce) bir makâma tebdîl eyledi"* derler. Mü'min onların dedikleri yere baktığı zaman Cehennem ve Cennet'teki iki makâmını birden görmüş olur. Buna karşılık "kâfir" ya da "munâfik" olan ölü, meleklerin bu sorusuna karşı: *"Muhammed hakkında birsey bilmiyorum. Halkın ona (peygamber) dedikleri bir sözü (isitir), ben de halka uyup söyledim"* diye cevap verir. Bunun üzerine iki melek ona: *"Hay sen anlamaz ve uymaz olaydın!"* diye konuşurlar. Ve tam bu sırada "kâfir" ya da "munâfik" olan ölü'nün iki kulağı arasına demirden bir topuzla vurulur. Topuzu yiyince o kisi, öylesine bir haykırısla feryad ederek bağırır ki onun sesini "ins" ve "cin"den başka kendine yakın olan hersey isitir². Ve sonra melekler, o kisiyi bırakıp giderler. Gittikten sonra, Muhammed'in peygamberliğine "samîmî" olarak inanmış olan kimsenin rûhu Cennet'e gider. "Kâfir" ile "Munâfik"ın rûhu ise Cehennem'in kenarındaki büyük bir tas üzerine gider³.

Yukarda anlatılanlardan anlaşılabacağı gibi Muhammed, sırf kendisini "peygamber" olarak kabul ettirmek amacıyla ölümlerin kabir'de sorguya çekileceklerini, ve kendisinin peygamberliğine "samîmî" olarak inamadıkları takdirde azâb'a uğrayacaklarını bildirmiştir. Bunu yaparken ölü'nün konuşma yeteneğine ve azâb çekme duygusuna sahip bulunduğunu eklemeyi de ihmâl etmemiştir. Nitekim Tirmizî'nin **Nevâdir-i Usûl** adlı yapıtından öğrenmekteyiz ki, bir gün **Ömer İbn-i Hattâb**'ın, merak saikiyle Muhammed'e: *"(Yâ Resûlüllâh! Kabir'de iken) aklımız basımıza îade olunacak mı?"* şeklinde soru sormuştur. Bu soruya Muhammed: *"Evet, bugünkü hey'etinizde akıl ve suûrunuz îade olunacaktır"* diye cevap vermiştir. Ancak ne var ki bunu söylerken, kabirdeki ölümlerin duygu'dan yoksun ve isitmez olduklarına dâir Kur'ân'a koyduğu âyet'leri (K. Fâtir sûresi, âyet 22; Neml sûresi, âyet 80; Rûm sûresi, âyet 52) göz önünde tutmamıştır⁴.

*

¹ Bu konuda bkz. Sahih-i... (Cilt IV , sh. 504)

² Buharî'nin Enes İbn-i Mâlik'ten rivâyeti için bkz. Sahih-i... (Cilt IV, sh. 495, Hadîs no. 658). Bu hadîs, ufak tefek değisikliklerle **Müslim, Hâkim, Taberânî, İbn-i Hibbân gibi ve daha benzeri nice kaynakta da vardır.**

³ Sahih-i... (Cilt IV. sh. 504)

⁴ Diyânet İşleri Başkanlığının çevirisine göre Fâtir sûresi'nin 22.âyet'i şöyle: "Habibim! Su müsrıklar yok mu, bunlar kabirdeki ölümler gibi duygusuz insanlardır. Bunlara inzarını bir türlü duyuramazsın" Diyânet Vakfı'nın çevirisi ise şöyle: *"Dirilerle ölümler de bir olmaz. Süphesiz Allah, dilediğine isittirir. Sen kabirlerdekilere isittiremezsin"*. Rûm sûresi'nin 52ci âyet'i şöyle: *"(Resûlüm! Elbette sen ölümlere duyuramazsın; arkalarını dönüp giderlerken sagırlara o daveti isittiremezsin"*. Bununla beraber yorumcular, isitme duygusundan yoksun olmak ile idrâkten yoksun olmanın aynı şey olmadığını söyleyerek laf canbazlığına kalkarlar. (Bkz. Sahih-i... IV, 504).

XVII) "Ey iman edenler! Allah ile Peygamberinin huzurunda ileri geçmeyin, (K. 49 Hucurât 1) şeklinde âyet koyarak, ya da "Kim ki bana ezâ eder, o kimse Allahu Teâlâ'ya ezâ verir" şeklinde konusarak kendisine övünme payı çıkarır.

Kendisini saygın kılabilmek için Muhammed'in uyguladığı usuller pek çoktur. Bunlardan biri onları, tipki Tanrı'ya karşı olduğu gibi, kendisine karşı da aynı saygınlıkla davranmaga zorlamak olmuştur. Bu maksatla Kur'ân'a koyduğu âyetlerden biri söyle: *"Ey iman edenler! Allah ile Peygamberinin huzurunda ileri geçmeyin, Allah'a (karşı vazifelerinize (riayet edin..." (K. 49 Hucurât 1) ¹. [Bazı çevirilerde bu şöyledir: "Ey inananlar! Allah'tan ve peygamberinden öne geçmeyin... " ²].*

Dikkat edileceği gibi âyet'de "Allah" ile "Peygamber" aynı düzeyde yer almış gibidirler. Çünkü "Huzurunda" sözcüğü ile anlatılmak istenen şey, "Allah'ın vahy'inin" ve aynı zamanda onun "peygamberi" nin emirlerinin dışında, ya da bunlara aykırı olarak iş görülmemesi gerektirir³. Âyet'i bu şekilde Kur'ân'a koymakla Muhammed, müslüman kişilere: *"Tanrı'nın ve benim dediklerim dışında bir şey yapmayın, aklınızı kullanarak değil fakat bizim koyduğumuz kurallara göre davranın"* demek istemistir.

Yine bunun gibi müslüman kişilerin kendisine saygı göstermelerini sağlamak üzere Kur'ân'a: *"Seslerinizi peygamberin sesini bastıracak şekilde yükseltmeyin... Peygambere, birbirinize bağirdiginiz şekilde bağirmayın... Ey Muhammed, sana odaların ötesinden seslenenlerin çoğu akletmeyen kimselerdir. Eger onlar, sen yanlarına çıkana kadar sabretselerdi... onlar için daha iyi olurdu..." (K. 49 Fetih 2-5) şeklinde hükümler koymuştur.*

Bütün bunlardan başka, bir de kendisine karşı gelmenin Tanrı'ya karşı gelmek, ya da kendisine ezâ etmenin Tanrı'ya ezâ etmek olduğunu belirtmek üzere âyet'ler koymuştur. Örneğin Ahzâb sûresi'nde söyle yazılıdır: *"Muhakkak ki Allah ve peygamber'i hakkında kötü söz söyleyenleri, Hak Teâlâ dünyada da, âhirete de lâ'nete ugratmış ve onlara rüsvâ edici azap hazırlamıştır"* (K. 33 Ahzâb 57).

Hemen ekleyelim ki bu âyet'leri çoğu zaman tek taraflı bir görüşle, daha doğrusu kendi çıkarları uğruna koymuştur. Yukardaki âyet'e *"Peygamber'i hakkında kötü söz edenleri (Allah cezalandırır)"* sözcüklerini koyarken bununla hem kendisini ve hem de yakınlarını ve nesebini, eleştiriden uzak kılmak istemistir. Bu sûretledir ki gerdanlık olayında Ayşe hakkında dedikodu çıkaranları cezalandırmıştır. Bir başka def'a Ebû Leheb'in kızı **Sebia** (ki **Dürre** denilmekle tanınmıştır) Muhammed'in yanına gelip: *"Yâ Resûla'llâh! Halk bana -'Ey Cehennem odununun kızı-' diye çağırıyorlar"* diye yakınmış, bunun üzerine Muhammed

öfkenelerek: *"Bâzi kimselerin benim nesebimle ugrasmaga ne hakkı vardır... Kim ki benim nesebimle ugrasırsa, emin olunuz ki, o kimse bana ezâ verir. Kim ki bana ezâ eder, o kimse Allahu Teâlâ'ya ezâ verir"* demistir ⁴

Bütün bunlar onun, Tanrı'yi kendi yanında ve kendisinin koruyucusu olarak göstermek sûretiyle övünür olmasının sonuçlarındandır.

*

¹ Ö. R. Dogrul çevirisinden

² Diyânet çevirisinden

³ Bkz. Ö. R. Dogrul çevirisi, sh. 580 Not 1

⁴ **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 551)

XVIII) Sadece kendini övmekle yetinmez, fakat baskalarının da kendisini övmelerini, her şeyin üstünde sevmelerini ister. Kendisini yüceltmeyen, övmeyen, ve kendi "nefs'lerinden" fazla sevmeyen kimselerin "îmân" sahibi olamayacaklarını (müslüman sayılmayacaklarını) söyliyerek övünür:

Muhammed'i mutlu kılan şey sadece kendi kendine övünmek değildi. Bir de isterdi ki baskaları da kendisini övsün, överek yüceltsin. Daha baska bir deyimle övünme ihtiyacını bir de Islâm'a soktuğu kimseleri, kendisini över, sever ve yüceltir durumda kılmak sûretiyle gidermeğe çalışırdı. Ve hele "mü'minler" tarafından Tanrı'nın "peygamberi" olarak tanınmış olmayı, kendisi için en büyük bir övünme vesilesi bilirdi. Kendisine bu şekilde sevgi göstermenin müslümanlığın âdeti bir kosulu olduğu kanısını yaratmıştı. Örneğin Ebû Hüreyre'nin rivâyet ettiği bir hadîs'e göre şöyle demistir: *"(Tanrı adına yemin ederim ki) hiç biriniz, ben ona pederinden de, evlâdından da daha sevgili olmadıkça **îmân etmiş olamaz**"* ¹.

Öte yandan kendisi hakkında: *"Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem'in Resûlullâh olduğuna şehâdet ederim"* diyen ve kendisini bu şekilde yücelten bir kimseye Cehennem'in haram sayılacağını söylerdi. Bu konuda **Enes İbn-i Mâlik**'in rivâyeti şöyle:

Bir sefer sirasinda Muhammed, yaninda bulunan **Muâz Ibn-i Cebel'e** hitaben: *"Yâ Muâz!"* diye seslenir. Muâz kendisine: *"Emir buyurunuz yâ Resûla'llâh! Emrinize itâate, hizmetinizi yerine getirmege bûtün mevcudiyetimle hâzirim"* diye karsilik verir. Muhammed tekrar: *"Yâ Muâz!"* diye seslenir. Muâz yine kendisine: *"Emir buyurunuz yâ Resûla'llâh!"* diye yanit verir. Ve bu sekildeki konusma üç kez arka arkaya tekrarlaninca Muhammed, kendisine bu sekilde sevgi ve saygi gösterilmekten fevkalade hosnud olmus olarak söyle der: *"Hiç bir kimse yoktur ki, kalben tasdik ederek Allâh'dan baska Allâh olmadigina ve Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem'in Resûlullâh olduguna sehâdet etsin de Allâh onu Cehennem'e harâm etmesin (Her halde haram eder)"* der²

Hemen ekleyelim ki Muhammed'in istedigiyi sey, kisilerin kendisini sadece sevmeleri degil, fakat "nefislerinden" fazla severek övmeleri idi. O kadar ki bir gün **Ömer b. el-Hattâb** kendisine: *"Yâ Resûla'llâh. Sen bana nefsimden baska her seyden daha sevgilisin"* dediginde, Muhammed bunu yeterli bulmamis ve: *"Yâ Ömer (ben sana) nefsimden de daha sevgili olmaliyim"* demistir. Bunun üzerine Ömer: *"Evet (sen bana) nefsimden de (daha sevgilisin)"* deyince Muhammed kendisine sunu söylemistir: *"Yâ Ömer, iste simdi oldu"* ³.

Bu vesileyle hatirlatalim ki taraftarlarini bu sekilde kendisine baglamaya çalisirken düşündüğü sey, onlari kendisi için her fedakârligi yapmaga hazir kilmak, kul-köle etmek, daha dogrusu onlara her istedigini yaptirtabilmektir. Bu sayededir ki nice kimseleri, sirf kendisine bagli kalmak üzere, ana ve babalarini ve yakinlarini (müslüman degildirler diye) terk ya da red edip kendisine katilmaga sürükleyebilmiştir. Pek çok kimseler, sirf Muhammed'e boyun egmek, ve kendilerini ona begendirmek ugruna, en yakin bildikleri kimselere karsi düşmanlik beslemisler, ya da cinhayet islemislerdir. Verilebilecek örnekler sayisiz. Bunlardan biri, Muhammed'in "munafiklarin basi" diye ilân ettigi **Übeyy bin Selûl**'ün, kendi öz oğlu **Abdullah** tarafından öldürölmege layik görölmesidir. Abdullah, müslümanligi kabul edip Muhammed'in gözünde i'tibar görölmege basladigi andan itibaren, "müsrik"likten ayrilmayan babasina karsi kin besler olmustur. Bir gün Muhammed'e giderek söyle konusur: *"Ey Tanri elçisi! Ben senin, (babam) Abdullah b. Übeyy'i öldürölmege istedigini isittim. Eger onu öldürecek sen ben onun basini keserek sana getirecegim... Senin onu öldürölmege benden baskasini memur etmeden korkuyorum, çünkü memur ettigin kisi onu öldürölükten sonra ben onun yüzüne nasil bakabilirim? Ben kaatili öldürölür, böylece bir kâfirin (yani "babamin") yerinde bir müslüman öldürölmege suçuna katlanmis olur ve cehennem atesinde yanirim..."* ⁴.

Muhammed onun bu konusmasini, kendisi için bir övölme vesilesi olarak pek begenir. Yine bunun gibi, **Bedîr savasi**'nda öldürölülen ve cesedi Muhammed'in emriyle pis bir kuyuya atilanlardan **Utbe bin Rabia**'nin oğlu **Huzeyfe**, kendisine *"Ey Ebû Huzeyfe! babanin bu halinden müteessir olmus olacaksın"* diyen Muhammed'e su karsiligi verir: *"Tanri adina and icerek teyid ederim ki, babamin akibetinden ve onu yere çalinacagindan süphe etmedim; fakat ben babamin anlayisli, yumusak tabiatli ve meziyetli oldugunu biliyor ve bu meziyetlerin onu Islâmiyeti kabule sevkedecegini ümit ediyordum; onun kâfir olarak ölölümü beni üzdölü"*.

Dikkat edilecegi gibi **Huzeyfe**, babasinin öldürölölümöl olmasindan dolayi üzgölün degildir; sadece onun, Muhammed'i "peygamber" olarak kabul etmeyip "kâfir" kalmasindan ve o sekilde ölölölümöl olmasindan dolayi üzgölündölür. Muhammed'e baglanmak ve övgölölür yagdirmek onu, baba sevgisini unutmaga zorlamis gibidir. Örnekleri çoğaltmak mümkün.

¹ **Sahih-i...** (Cilt I, sh. 31 Hadîs no. 14)

² Buharî'nin **Kitâb-i İlm** adlı yapıtından naklen bkz. **Sahih-i...**, (Cilt IV, sh. 271)

³ **Sahih-i...** (Cilt I, sh. 31. Not 1)

⁴ Taberî, **Milletler ve Hükümdarlar Tarihi** (Millî Eğitim yayınları, Ankara 1966, Cilt II, sh. 524-5)

XIX) "Bana cinsî münasebette kirk erkek gücü verildi" ve "Bu dünya metaından kadınlar, güzel kokular bana sevdirmistir..." diyerek şehvetinin çokluğu ile övünür.

Muhammed, sadece neseb, fazilet, ahlâk, karakter, bilgi vs... bakımından kendisini, diğer bütün insanlara üstün, ve "mükemmeliyet" bakımından emsali olmayan bir kimse şeklinde gösterip övmekle kalmamış, fakat bir de cinsellik (sehvet gücü) bakımından da öyle saymıştır. Cinsî münasebet gücü (sehevilik) hususunda Tanrı'nın kendisini bütün insanlardan ve gelmiş geçmiş bütün peygamberlerden üstün yarattığını söylemiş ve söyle demistir: *"Cebrâil bana bir çömlek getirdi de ben ondan içtim ve bunun üzerine bana cinsî münasebette kirk erkek gücü verildi"* ¹. Kadınlara düşkün olusunu, Tanrı vergisi şeklinde anlatmak maksadiyle de söyle eklerdi: *"Bu dünya metaından kadınlar ve güzel kokular bana sevdirmistir..."* ²

Sehvet gücü bakımından (yâni "recûliyyette") bütün insanlara ve bütün peygamberlere üstün bulunmayı kendi ilâhîliğinin bir isâreti yapmisti. Buharî'nin **Enes b. Mâlik**'ten rivâyetine göre gecenin ya da gündüzün her hangi bir vaktinde, bütün kadınlarını teker teker siradan ziyâret eder, her biriyle cinsî münasebette bulunur ve sonra *"Bana kirk erkek gücü verildi"* diye övünürdü. Her defasında ziyâret ettiği kadınlarının sayısının en azından 9 ya da 11 olduğu düşünülecek olursa ³ onu bu övünmesinde haklı bulmak gerekir.

Hemen isâret edelim ki, **Hatice** ile evli bulunduğu Mekke döneminde bu tür bir övünme

yoluna basvurmus degildir. Bu gelenegi, Hatice'nin ölümünden sonra, ve daha dogrusu Medîne'ye geçipte iki düzineye yakin kadınla evli bulunduğu dönemde edinmistir. Çünkü Hatice ile evli bulunduğu süre boyunca baska kadınlarla iliski kurmayi, ya da evlenmeyi ya da cariye edinmeyi, aklından geçirmemistir: son derece kuvvetli bir karaktere sahibi olan Hatice'den çekindigi ve esasen her bakımdan ona muhtaç bulunduğu için böyle bir sey yapmayi düşünemezdi. Bu itibarla Hatice ile evli iken sehvetinin bollugu ile övünme yolunu seçmemis olması dogaldır. Fakat Hatice'nin ölümünden sonra, hem de aradan iki ay bile geçmeden ardi ardına birbirinden güzel kadınlarla evlenmiş, bir o kadar cariye edinmiş ve sayıları iki düzineyi bulan bu kadınlarla sehvet ihtiyacini giderirken kendisini Tanrı tarafından özel olarak sehvet gücü ile donatılmış gibi göstermistir. Bundan dolayidir ki bir gecede, hattâ günde iki kez olmak üzere bütün kadınlariyle cinsî münasebette bulunduğu görülmüştür. O kada ki Sahabî'lerin söylemesine göre kendisini ölüme götüreceğ olan hastalığın ağırlastığı bir zamanda dahi, kadınlarının hepsini teker teker ziyâret etmekten geri kalmamıştır. Son günlerini çok sevdiği **Ayse**'si ile cinsî münsebette bulunarak geçirebilmek için diğer kadınlarına nöbetlerini Ayse lehine terketmelerini istemistir. Ayse söyle der: *"Resûlullâh... gününün geç kaldığından sıkâyet eder: -'Ben bugün kimin nöbetindeyim? Yarın kimin nöbetinde olacağım?-' der (ve benim günümü özledigidinden dolayı) diğer ümmühât-i mü'minîne beyân-i itizâr eylerdi (diğer kadınlarından hoş görülmesini isterdi)"*⁴.

Sunu belirtelim ki Muhammed, kadınlarıyla olan ilişkilerini sadece sehvet ölçegine göre değerlendirirdi; daha baska bir deyimle kadınlarına karşı sehvet dışında bir duygu beslemezdi. Bunun böyle olduğunu yine **Ayse**'den öğrenmekteyiz. Su bakımdan ki Ayse, her ne kadar Muhammed'in kendisini diğer kadınlarından üstün tuttuğunu, diğer kadınlardan çok fazla sevdiğini bilmekle beraber, bu za'f ve sevginin hiçte öyle samimî ve derin olmadığını ve esasen kadınlarından hiç birine karşı gerçekten bağlı bulunmadığını bilirdi. Bundan dolayidir ki bir gün Muhammed kendisine: *"(Ey Ayse) sen benden önce ölsem de ben seni gasletsem, kefenlesem, namazını kilsam, sonra da defnetsem sana ne ziyân?".* dediginde ona su cevabi vermistir: *"Bana öyle geliyor ki bu işlerin hepsini yaptıktan (ve beni defnettikten) sonra benim odama dönüp, kadınlarından biri ile sabahlayacaksındır"*⁵

*

"Ihyâu 'ulûmî'd-dîn" adlı yapıtında **Imâm Gazalî**, sehvete düskünlük ve sehvet bollugu itibariyle Arap'ların özel bir yaratılısta olduklarına, ve bunu bir övünme vesilesi saydıklarına değinir. Bu görüşü doğrulayan bir örnek olmak üzere Muhammed, biraz önce dedigimiz gibi, cinsel gücü'nün (sehveti'nin) bollugu ile övünmeyi, "fazilet" ve "erkeklik" isini bilmis, Tanrı'nın kendisine cinsî münasebette kırk erkek gücü verdiğini söylemistir. Bunu Arap bedevisi'nin saplı bulunduğu ahlâk anlayışından dolayı mı, yoksa cinsî kudret ile zekâ seviyesi arasında orantı bulunduğunu sanmasından mı yaptığı tartışılabilir! Bununla beraber, Muhammed'i her yönü ile körü körüne savunmayı ma'rifet bilen İslâmci'lar, cinsiyet guddeleri güçlü olan kimselerin zekâ üstünlüğü bakımından (yâni "deha" ve "yaratıcılıkta") çok başarılı olduklarını iddiâ ederler. hattâ yabancı yazarların görüşlerine sarılarak ve örneğin **Carrel**'den alıntılar yaparak: *"Eğer Dante Beatris'i sevmeseydi, kim bilir belki de İlâhî Komedyâ dogmayacaktı"* diye bilgiçlik taslarlar. Bunu yaparlarken "sehevî ask" ile "platonik ask"i birbirine karıştırdıklarını hesap etmezler. Muhammed'in cinsel gücü'nün "sehevî ask"a dayalı bulunduğunu, oysa ki kıyaslama yapmak üzere örnek verdikleri **Dante**'nin **Beatris**'e karşı "platonik" bir ask ile bağlı olup bunun sehvet gücü ile ilgisi bulunmadığını düşünemezler.

Öte yandan "zekâ" ve "deha" ile "sehvet gücü" arasında oranti kurmanın Muhammed'in lehine değil, aleyhine sonuç verebileceğini de hesap etmezler. Düşünmezler ki Muhammed'ten önce gönderildiği söylenen "Peygamberler" arasında **Dâvûd** ve **Süleyman** gibileri vardır ki haremlerinde 300 ya da 700 kadar kadın ve cariye bulundurmışlar, ömürlerini bu sayıdaki kadınlarla seviserek geçirmişlerdir. Ve eğer bizim İslâmcilerimizin kendilerine dayanak yaptıkları oranti geçerli olacak olursa, bu taktirde zekâ ve deha bakımından Muhammed'in, bu diğer peygamberlere nazaran çok gerilerde yer alması gerekecektir, çünkü onun birlikte yaşadığı kadınlarının sayısı, toplam olarak iki düzineyi geçmemiştir; aynı zamanda bulustugu kadınların sayısının da 9 ya da 11 olduğu kabul edilir. Daha başka bir deyimle 300 kadınla yaşayan **Davud**'un, ya da 700 kadınla yaşadığı söylenen **Süleyman**'ın "zekâ" ve "sehvet gücü" bakımından Muhammed'ten üstün olmalarının kabulü gerekecektir.

Ve nihâyet dikkat nazarına almadıkları bir husus daha vardır ki o da tarih boyunca fikir ve düşünce alanında en büyük deha'ların, sehvet gücü normal ya da hattâ az olanlar arasından çıktığıdır ki, verilecek örneklerin başında **Aristo**, **Sokrat** vs... gibi kimseler vardır.

*

¹ İbn Sa'd'ın et-**Tabakatu'l- Kübra** (Beyrut 1960-1965) (Sh. 374) kitabında yer alan bu Hadîs-i şerif için bkz. Öztürk, **age** (sh. 59)

² Bu sözlerine bir de sunu eklerdi: "...*Namaz ise, gözümün nurudur, en çok sevdiğim şeydir*". Bkz. Ahmed b. Hanbal, **Musnad**, III, 128, 285. hadîs için bkz. İslâm Ansiklopedisi'nin 10.cu cildinde "Salât" sozcüğüne bakınız (sh. 121). Ayrıca benim "**Seriât ve Kadın**" adlı kitabıma bakınız.

³ "Tahyîr" âyeti diye bilinen Ahzâb Sûresi'nin 28 ve 29 âyet'lerini yerleştirdiği tarihlerde (ki karılarıyla küsüsüp bir ay onlardan uzak kaldığı ve fakat dayanamayip bir ayın sonunda bir araya gelmek üzere koyduğu âyetlerdir bunlar) nikahi altında dokuz kadını olduğu kabul edilir. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI. sh. 152) Aynı zamanda evli bulunduğu karılarının sayısının 11 'i bulduğu da söylenir. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt I, sh. 209, hadîs no. 192)

⁴ Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 601 , Hadîs no. 683; ayrıca bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 630)

⁵ Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 630)

XX) Öldükten sonra kabre konulduğunda, cesedi'nin çürümeyeceğini söyleyerek övünür. Övünürken de mü'minlerin kendisini, Cum'a günleri *salât-ü selâm*

göndererek övmelerini ister.

Kendisini diğer insanlardan farklı ve onlara üstün imis gibi göstermek için Muhammed'in bulduğu gerekçelerden biri de, öldükten sonra kabre konulduğu zaman cesedi'nin, diğer insanlar gibi çürüyüp yok olmayacağıdır; güyâ toprak onun cesedini yemeyecektir, çünkü Tanrı topraga yememesi için emir vermiştir. Söyle derdi: *"Süphesiz Allah yer'e (topraga), peygamberlerin cesetlerini yemesini haram kılmıştır"*.

Bunu söylerken, bir de kendisi için salavât okuyanların seksen yıllık günâhlarının avfedileceğini, ve ölümünden sonra okunan salavât'ın kendisine "arzolunucagını" bildirmiştir. Ve bunu, **Cum'a** gününün, en faziletli bir gün olduğunu, ve bu gün içinde yapılan ibâdetlerin diğerlerinden farklı ve üstün sayılacağını anlatmak vesilesiyle söylemiştir. Sunu bildirmiştir ki Cum'a günü kendisine **salât-ü selâm** göndererek duâ edenlerin günâhları avfedilecek ve onlara Tanrı tarafından sefaat gösterilecektir. **Müslim, Ebû Dâvûd, Nesâî ve Tirmizî** kaynaklı rivâyetlere göre Muhammed müslümanlara söyle derdi: *"Günlerinin en üstün olanlarından biri de cum'a günüdür: Adem o gün yaratılmış, o gün rûhu kabzedilmiş. Sûra o gün üflenecek ve o gün kiyâmet vuku bulacaktır. Bu sebeble o gün üzerime çokca salât-ü selâm gönderiniz: çünkü salavatınız huzuruma getirilmektedir"*.

Bir başka rivâyete göre söyle demiştir: *"Ashâbim! Bana cum'a günü ve cum'a gecesi çok salavât ediniz. Sizin getirdiğiniz salavât-i Serife bana arzolunur"*. Yâni anlatmak istemistir ki kendisi için yapılan duâ'lar ölümünden sonra kendisine sunulacaktır.

Bunları söylerken kendisini dinleyenler merak edip soralar: *"Ya Resûlellah! (Öldükten sonra) Siz, kabrinizde çürümüs olacaksınız! Bu durumda salavatımız size nasıl arz'olunabilir?"*. Bu soruya Muhammed, biraz önce belirttiğimiz gibi, peygamber cesedlerinin toprak altında çürümeyeceğini anlatmak üzere su yaniti verir: *"(Tanrı) enbiya cesedlerini yemeyi topraga harâm kılmıştır"* ¹.

Daha başka bir deyimle müslüman kişilerin toprak altındaki cesedleri, bir takım haserat (böcekler, yer kurtları vs...) tarafından yenip kemirilirken, ve çürüyüp giderken, Muhammed'in ve diğer peygamberlerin cesedleri sapaşaglam kalacaktır. Fakat buna rağmen Muhammed, mü'minlerden kendisi için salevat getirmelerini istemekte! Yâni bir yandan: *"Yâ Rab, benim kabrimi tapılan put haline koyma"* diyerek, ya da *"Ashâbim! Sakin kabrimi bayram yeri, evlerinizi de kabir haline koymayın. Nerede bulunur iseniz orada bana salavât getiriniz"* ² diye konusarak "tevazu insanı" imis gibi görünürken, diğer yandan mezara gömüldüğü zaman yüceltilmesini istemekte!

Söylemeye gerek yoktur ki mezardaki cesedinin çürümeyeceğini ve çünkü Tanrı'nın topraga emir vererek cesedi yememesini istediğini söyleyerek övünürken Muhammed, hem kendisini ve hem de Tanrı'yi güç bir durumda kılmış oluyordu. Çünkü kendisini Tanrı'nın en sevgili peygamberi olarak gösterirken ve bu aynı Tanrı'nın kendisine, diğer bütün insanlardan ve bütün peygamberlerden üstün nîmetler bahsettiğini söylerken, sanki bu yetersizmiş gibi bir de kul durumundaki "mü'minlerden" kendisi için *"salât-ü selâm"* beklemesi, ve sanki onların duâ'larına muhtaçmış gibi görünmesi, biraz sasirtici olmaktadır.

Öte yandan yukardaki şekilde davranırken bir de Tanrı'yi, kendi kullarının duâ'ları olmadan is göremezmiş, ya da kendi sevgili peygamberine ancak mü'minlerin *"saât-ü selâm"* getirmeleriyle sefâatte bulunabilirmiş gibi bir duruma düşürmüş olmaktadır ki, bu da Tanrı'nın güçlülüğü ve yüceliği fikrini zedelemeye yeterlidir.

*

¹ Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 190). Ayrıca Müslim, Ebû Dabûd, Tirmizî, Nesâî gibi kaynaklar için bkz. Muhammed b. Ali es-Sevkanî, **Neylu'l-evtâr** (Kahire 1952, Cilt III. sh 262). Ayrıca Ahmed b. Hanbel'in **Müsned**'ine bakınız. Ayrıca Bkz. **Diyânet Dergisi**, 1973, Cilt XII sayı 4, sh. 218)

² Seyhaynin **Sahih**'lerinden alıntı olarak bkz. **Sahih-i...**, (Cilt IV, sh. 190).

XXI) Gökyüzünde kendisine, "mü'minler'den" ayrı olarak, muhtesem "sühedâ" sarayı'nın tahsis edildiğini söyleyerek övünür:

Semüre Ibn-i Cündeb' in rivâyetine göre Muhammed, sabahlari namazini kildikten sonra yüziyle cemaat'a dönerek: *"Bu gece sizden kim rü'yâ gördü?"* diye sormayı gelenek edinmişti. Rü'yâ gören varsa rü'yâ'sini anlatır ve Muhammed' de onun rü'yâ'sini tâbir ederdi. Yine böyle yaptığı günlerden birinde hiç kimse rü'yâ görmediğini söyleyince: *"Lâkin bu gece ben bir rü'yâ gördüm"* diyerek onlara rü'yâ'sini anlatır. Güyâ **Cibrîl** ile kadesi **Mîkâil** adındaki iki melek gelip onu elinden tutmuşlar ve düz bir fezâ'ya çıkarmışlar, ve orada yalancı'lara ve zâni'lere ("zinâ" suçunu işlemiş olanlara) yapılan ezâ ve iskence örneklerini gösterdikten sonra yeşil bir bahçe'ye götürmüşlerdir. Bu bahçede büyük bir ağaç vardır ve dibinde de bir ihtiyar adamla bir takım çocuklar oturmaktadır. Bu ağaca yakın bir tarafta birisi, önünde ates yakmakla mesguldür. Melekler Muhammed'le birlikte bu ağaca çıkarlar ve onu orada bulunan bir eve koyarlar. Bu fevkalade güzel bir evdir. Burada ihtiyar genç bir takım erkekler, kadınlar ve çocuklar da bulunmatadır.

Daha sonra Melekler, Muhammed'i buradan alıp ağacın daha yukarilarına çıkarırlar, ki orada diğerinden daha güzel, daha değerli saray gibi bir ev bulunmaktadır. Muhammed'i bu eve koyarlar. Muhammed meleklerle bu gördüğü şeylerin ne olduğunu sorar. Melekler kendisine söyle derler: *"Girdiğin birinci ev, bütün mü'minlerin -müsterek- kösküdür. İkinci gördüğün muhtesem saray da sühedâ sarayıdır. Ben Cibrîl'im, bu da -kardesim- Mîkâil'dir. Yâ Muhammed... basını yukarı kaldır".* Muhammed basını kaldırır ve yukarıda beyaz bayrak misâli bir bulut görür. Melekler kendisine: *"İste burası senin makâmındır"* derler. Muhammed bu makâmın ve saray'ın güzelliğine hayran kalır ve derhal oraya yerleşmek ister; Meleklerle: *"Beni bırakınız su makâmıma gideyim"* der. Fakat Melek'ler onu bırakmazlar; söyle derler: *"Hayir daha senin tamamlamadığın bâki ömrün var. Onu ne vakit tamamlarsan, o zaman menziline gelirsin"* ¹.

Görülüyor ki Muhammed, gökyüzünde bütün mü'minlerin oturacakları bir köşk olduğunu, ve fakat kendisinin, onlardan ayrı olmak üzere, muhtesem bir sarayda, **Sühedâ sarayı**'nda, oturacağını söylemiştir. Daha başka bir deyimle mü'minlerle aynı yerde oturmayı kendisi için "züll" (horluk, hakirlik) bilmiş olmalıdır ki, onlara gökyüzünün aşağı kat'larını, kendisine ise gökyüzü'nün yukarı katlarındaki muhtesem bir sarayı uygun bulmuştur. "Rü'yâ" denen şeyi, Tanrı'dan gelme bir tür vahy saydığına göre, "mü'minlere" karşı bu yoldan övünüp çalım satmayı erdemlik sanmış olmalıdır!

Ancak ne var ki bunu yaparken, bir başka olay ve vesileyle söyledikleriyle ve Kur'ân'a koyduğu âyet'lerle ters düşer olduğunu unutmuştur, ki o da şu:

Günlerden bir gün adamin biri gelip Muhammed'e sevgi izharında bulunur, ve Cennet'te onunla aynı yerde olamayacağı için üzüntü duyduğunu bildirir; söyle der: *"Ey Allah'ın Resûlü! Seni kendimden, çoluk çocugumdan daha çok seviyorum. Evimde iken hatırlayınca sabredemiyorum, hemen gelip seni görüyorum. Benim ve senin öleceğimizi düşününce, anladım ki sen cennete girdiğin zaman peygamberlerle beraber yüce makamlara götürüleceksin; ben ise cennete girsem bile zannediyorum seni göremeyeceğim"*². Adamin bu övücü sözlerinden dolayı Muhammed pek hosnud olur, fakat susar, karşılık vermez. Az sonra Tanrı'dan vahy geldi diyerek su âyet'i okur: *"Kim, Allah'a ve Resûl'e itaat ederse iste onlar, Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, siddikler, şehidler ve salîh kisilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaşlardır!"* (K, Nisâ sûresi, âyet 69).

Yâni anlatmış olur ki Tanrı, adam'ın yukardaki sözlerini isitir isitmez hemen âyet göndermiş, ve kendisine ve Muhammed'e itaat eden her müslüman kişinin, cennet'te mutlaka Muhammed ile beraber olacağını müjdelemiştir. Böylesine güzel bir müjdeyi alan kisini, kalkipta Muhammed: "Yâ Resûlallâh! Hani sen mü'minlerin gök yüzünün alt katlarındaki bir köşte, ve buna karşılık kendinin gök yüzünün en yüce katlarındaki Sühedâ sarayı'nda oturacağını söylememiş miydin?" şeklinde bir soru diye sorması elbetteki beklenemezdi!.

*

¹ Buharî'nin Semüre İbn-i Cündeb'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 595-600, Hadîs no. 681)

² Diyânet Vakfı çevirisinde Nisâ sûresi'nin 69cu âyeti'nin açıklanmasına bakınız.

XXII) Tanrı'nın kendisini her hususta sereflendirmek istedigini, bu nedenle ölüm meleginin izinsiz olarak yanına girmesine ve ondan izin almadan ruhunu çıkarmasına razı olmadığını söyler. Ve bu seref'in kendisinden başka hiç bir kul'a ya da peygamber'e verilmediğini ekler.

Daha önce de belirttiğimiz gibi Muhammed'in bildirmesine göre Tanrı'nın en büyük zevki, en son ve en sevgili elçisini her hususta ve her vesileyle sereflendirmektir; bunu âdeta kendisine görev edinmiştir. Bundan dolayıdır ki bir çok hallerde onun iznini sağlamadan is görmez: örneğin ölüm melegini onun izni olmadan yanına sokmaz; yine onun izni olmadan ölüm melegine ruhunu alma olasılığını tanımaz. Bunun böyle olduğunu söyleyen bizzat Muhammed'tir. Ancak ne var ki bunu söylerken, kendi kendisini Tanrı'nın da üstünde bir kerteyle çıkarmıştır. Bakınız nasıl:

Kendisini ölüme götürecek olan hastalığı sırasında Muhammed, basi **Ayşe'nin** kucagında olarak yatarken bir gün birden bire doğrulur ve dizleri üzerine oturur: güyâ Tanrı'nın meleklerinden birinin geldiğini hissetmiştir. Bunu gören Ayşe kenara çekilir. Fakat gelen melek **Cebrâil** değil, başka bir melektir. Muhammed, bir süre onunla konuşur ve sonra Ayşe'yi çağırır ve yine basını onun kucagina dayatır. Ancak Ayşe, isin farkına varmış gibi, Muhammed'e söyle der: *"Bu melek Cebrâil'e ... benzemiyordu"*. Ayşe'nin bu merakını gidermek üzere Muhammed, bu gelen melegin **"ölüm melegi"** olduğunu söyler ve söyle der: *"Evet yâ Ayşe! Bu ölüm melegi idi; bana geldi ve dedi ki -Tanrı beni sana gönderdi ve iznin olmadan yanına girmememi emretti. İzin vermezsen geri dönerim, izin verirsen girerim. Ve yine sen izin vermeden ruhunu kabzetmememi (almamami) bana emretti. Emrin nedir?- ..."* ¹.

Öyle anlaşıyor ki Muhammed, ölüm meleginin söylediklerine pek inanmamıştır. Muhtemelen **Cebrâil** gelecek olursa, gerçeğin ne olduğunu ondan öğrenecek ve merakını giderebilecektir. Bu nedenle ölüm melegine söyle der: *"Cebrâil gelinceye kadar benden uzaklas"*. Bu emir üzerine ölüm melegi oradan uzaklasır ve Muhammed de Cebrâil'i beklemeğe baslar. Derken Cebrâil gelir ve Tanrı'nın selâmını getirdiğini söyler ve söyle der: *"(Ey Muhammed! Tanrı'nın) sana selâmi vardır, kendini nasıl buldugunu sana soruyor. O, senin nasıl olduğunu daha iyi bilir. Allah senin kerem ve serefini arttırmagı... kastetmiştir"*. Cebrâil'in bu söylediklerini dinleyen Muhammed, ölüm meleginin geldiğini ve yanına girmek için izin istediğini kendisine bildirir. Cebrâil bunun nedenlerini söyle açıklar: *"Yâ Resûlallah, Rabbin sana müstaktır (Tanrı seni özlemistir), senden başka hiç kimseden böyle bir mücade istememiş ve istemeyecektir. (Tanrı) böylece senin serefini tamamlamak istiyor"* ².

Görülüyor ki Tanrı, diğer hiç bir peygamberine ve hiç bir kuluna göstermediği mazhariyeti Muhammed'e göstermek istemiş ve ondan izin almadan ölüm melegini onun yanına sokmadığı gibi ruhunu da onun izni olmadan alma yoluna gitmemiştir. Güyâ ölüm döşesinde iken Tanrı ona, yeryüzü hazineleri ile cennet arasında tercih yapmasını bildirmiş ve o da güyâ cennet'i tercih ettiğini söylemiştir ³.

Daha baska bir deyimle Tanrı, bütün bu önemli konularda güyâ Muhammed'ten izin alma gereğini duymuştur; çünkü bu sûretle Muhammed'i biraz daha sereflendirmiş olacağını düşünmüştür.

Söylemeye gerek yoktur ki bütün bunlar Muhammed'in övünme hevesiyle kendi hayalinden yarattığı şeyler olup Tanrı'yi fikrini zedelemekten baska bir sonuç yaratmaz. Üstelik de halk yığınlarını fikren gelişmezlik içerisinde kılmak için en etkili bir malzeme niteliğinde şeylerdir.

*

¹ Bu hadîs'ler için bkz. Gazalî, **age (1975)**, (Cilt IV, sh. 844-5)

² Bu hadîs için bkz. Gazalî, **age (1975)**, (Cilt IV. sh. 845)

³ Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 8, hadîs no. 1662)

XXIII) Tanrı'nin kendisine, dünyâ nîmetleriyle âhiret nîmetleri (Cennet) arasında (yâni ölmek, ya da bir süre daha yaşamak sikkisi arasında) seçim yapma hakkini tanıdığını, ve kendisinin Cennet'i seçtiğini söyleyerek övünür:

İslâm kaynaklarından öğrenmekteyiz ki Muhammed, 63 yasinda iken hayata gözlerini kapamıştır. Kuskusuz ki bu, oldukça genç denebilecek bir yas'tir. Hele Muhammed'ten önce gönderildiği söylenen "peygamber"lerin yaşam sûreleri göz önünde tutulacak olursa (ki Nûh'un 950 yıl yasadığı Kur'ân'ın Ankebût sûresi'nin 14cû âyeti'nde yazilidir), bu kadar genç yasta ölmek, elbetteki Muhammed bakımından dedikodu nedeni olabilir; pek olası idi ki kisiler, kendi aralarında: "Nasil olur da Tanrı, Nûh peygambere 950 yıllık bir can verir de, en sevgili Peygamberi Muhammed'in canini bu kadar erken alır?" diye konusabilirlerdi! Ve iste bu sekilde konusulmasin içindir ki Muhammed, Tanrı tarafından kendisine Cennet'e bir an önce gitmek ile, daha bir süre yasayip dünya nîmetlerinden yararlanmak sikkisi arasında seçim hakkı tanıdığını, ve Tanrı'nin bu teklifi karsisinda bir an önce ölüp Cennet'e kavusma sikkini tercih ettiğini bildirmistir. Daha baska bir deyimle Tanrı'nin kendisine böyle bir seçim hakkı tanımis olmasını, kendisi için bir seref ve övünme vesilesi

edinmistir. Bakiniz nasil:

Hicret'in on ikinci yilinda (Milâdî 632) Muhammed, kendisini ölüme götürecektir olan hastaliga yakalanir. On üç gün süren hastaliginin ilk bes gününü eslerinin nöbetlerinde geçirir; gelenegi gereginde kadınlarını sıra esasina göre ziyâret ederek cinsel ihtiyacini gidermege devam eder. Fakat hastaligi siddetlenince, çok sevdiği esi **Ayse**'nin odasında kalmaya karar verir. Kalabilmek için diğer eslerinden buna râzi olmalarını istemek maksadiyle: "*Yarin nerede (kimin odasında) kalacagim?*" diye arzusunu izhar eder. Diğer esleri onun bu sözlerinde yatan maksadi anlayarak, Ayse'nin odasında kalmasına bir diyecekleri olmadığını bildirirler. Bunun üzerine **Ibn-i Abbâs** ile **Ali** onu kollarından tutup ayakları sürüye sürüye Ayse'nin oda'sına götürürler.

Ancak ne var ki hastaligi birden bire artar. Hummâ atesinin siddetinden kivrancmaya baslar, ve yüzündeki örtüyü sık sık açıp, atar. Ne ilginçtir ki bu ızdırab içinde bile "*Allah Yahudilere ve Hiristiyanlara lânet etsin*" diyerek kâfirlere kötülük dilemekten geri kalmaz. ²

Hastaliginin arttigi günlerden birinde yedi kirba su getirilip üzerine dökülmesini emreder: "*Umarim ki bu sûretle biraz hafifleyip halka vasiyet edebilirim*" diye konusur. Bu arada, baslica tedavi sekli oldugunu düşündüğü "üfürük" usûllerinden yararlanmaya çalisir ve iyilesebilmek ümidiyle Kur'ân'dan "**Muavvize Sûre'lerini**" okuyarak ve kendi ellerine üfleterek eliyle vucudunu sivamaya çalisir; takati olmadığı için bu isi Ayse'ye yaptirir ³.

Daha sonra amucasi **Ibn-i Abbâs**, hastaligin "zatü'l-cenb" oldugunu düşünerek Muhammed'e, baygin bulunduğu bir sirada, ilâç verir. Muhammed "Ilâç vermeyin" diye isâret ettiği halde esleri de bu ilâçtan vermeye devam ederler⁴. Ilâç verdiler diye eslerini cezâlandırmak üzere onlardan her birini bu ilâçtan içmege zorlar⁵. Hastalik arttigi için sık sık bayilmaga baslar; bogazi kisilip sesi degiserek can çekisecek duruma gelir ⁶.

Kurtulmak için her şeyi yapmis olmasına ragmen iyilesemeyeceğini anlayınca: "*Allah'im günâhlarımı bagisla, bana merhamet et ve beni Refik-i A'lâ'ya eristir*" diye duâ'lar eder⁷. Ederken de geçmiş ve gelecek günâhlarının Tanrı tarafından afv'edilmiş olduguna dâir vaktiyle söylediklerini unutmustur. "*Beni Refik-i A'lâ'ya eristir*" seklinde duâ ederken "*Refik-i A'lâ*"dan ne kastettiği hususunda çeşitli görüşler olmakla beraber bunun, esas itibariyle "Cennet" ve "Cennet sakinleri" (yâni Cennet'teki peygamberler, sâdik kullar, şehidler, sâlih insanlar) demek olduğu hususunda görüşler vardır ⁸. Fakat her ne olursa olsun bilinen su ki şimdi Muhammed, ölümün pençesinden kurtulamayacağını düşünerek, yeni bir bulusta bulunur ve Tanrı'nın, her peygamber'e "dünyâ nîmeti ile âhiret saadeti" arasında seçim yapma imtiyazını tanıdığını ve bu imtiyaza dayali olarak kendisinin âhireti seçmiş oldugunu söyler. Gerçekten de **Ayse**'nin rivâyetine göre söyle demistir: "*Hiçbir Peygamber dünyâ (nîmeti) ile âhiret (saâdeti) arasında muhayyer kilinmadıkça vefât etmez*"⁹. Tipki diğer "peygamberler" gibi, Tanrı'nın kendisine "dünyâ nîmeti" ile "âhiret saâdeti" arasında seçim yapması imtiyazını sagladığını, ve kendisinin âhireti seçtiğini söyledikten sonra ¹⁰, söyle der: "*Yerdeki hazînelerin anahtarları bana sunuldu. Sonra da Cennet teklif olunup bu hazinelerin anahtarlarını almakla Rabbime ve Cennet'e kavusmak arasında muhayyer birakildim. Ben Rabbime ve Cennet'e kavusmayı ihtiyar ettim*"¹¹. Bir baska rivâyete (Tâvus'un rivâyetine) göre de söyle demistir: "*Ümmetimin fütühatını görünceye kadar yasamakla Rabbime mülâki olmayı ta'cil husûsunda muhayyer birakildim. Fakat Rabbime hemen kavusmak cihetini ihtiyar ettim*" ¹²

Daha baska bir deyimle Tanrı güyâ Muhammed'e, isterse dünyâ yasamina devam edip dünyâ nîmetlerinden yararlanabileceğini, ya da isterse Tanrı'ya ulasma isini daha sonraya birakabileceğini söylemistir, fakat Muhammed bir an önce Tanrı'sina kavusmayı tercih etmistir.

Kusku etmemek gerekir ki bu sözleriyle Muhammed, Cennet'te bulunduğunu söylediği güzel hûrî'lere bir an önce kavuşma düşüncesini dile getirmiştir. Nitekim Ayşe bunun böyle olduğunu, yâni Muhammed'in yeryüzündeki es'leri yerine Cennetteki "hurîleri" tercih ettiğini, düşünerek söyle demiştir: *"Artın anladım ki Resûlullâh ... bu iki dilek arasında muhayyer bırakılıyor (da o âhireti ihtiyar ediyor)"* ¹³.

Fakat her ne olursa olsun su muhakkak ki, kendisine "dünyâ yasami" ile "âhiret yasami" arasında seçim hakkı tanındığını söylemekle Muhammed, Tanrı'nın diğer kullarına vermediği bir ayrıcalığı (imtiyazı) kendisine tanımış olduğunu vurgulamak istemiş, böylece kendisi için yeni bir övünme vesilesi yaratmıştır. Ancak ne var ki bunu yaparken yine unuttuğu bir şey vardır ki o da vaktiyle, **"Hânîn-i cizi"** olayı vesilesiyle hurma kütüğünün de böyle bir seçim hakkına sahip kilindığını söylemiş olmasıdır. İslâm kaynakları bunu, Muhammed'in büyük bir mûcizesi olarak görürler. Diğer yayınlarımızda değindiğimiz **"Hânîn-i cizi"** olayı'nın özeti şöyle: Vaktiyle Medîne Mescidi'nde hûtbe irâd ederken Muhammed, hurma kütüğünden yapılı bir minbere dayanmış olarak konuşurmuş. Günlerden bir gün kendisine yeni bir minber yapılıncı bu eski hurma kütüğünü terketmiş. Ancak ne var ki, terkedildiğini anlayan eski minber kütük, güyâ bunu ölüm saymış, ağlayıp sizlamaya, inler sekilde bağirmaya başlamış ve bunun üzerine Muhammed kütüğünü kucagina alarak ona söyle demiş: *"(Ey kütük!) İstersen seni eskiden bittigin yere götürüp yeniden dikeyim, sen de yeni bastan olduğun gibi yetis, istersen Cennette dikeyim de Cennet ırmaklarından, pınarlarından kana kana iç, güzelce yetis, meyva ver ve meyvani Allah'ın sevgili kulları yesin. Nasıl dilerse öyle yapayım"*. Yine Muhammed'in söylemesine kütük, bu konuşma üzerine ağlamasını kesmiş ve Muhammed'e su yaniti vermiş: *"âhireti ve Cennet'i dünyâyâ tercih ederim"* ¹⁴.

Kuskuşuz ki hurma kütüğü konusunda bunları söylerken kendisini mu'cize yaratmış gibi göstermekteydi. Bunu yaparken yeni bir övünme vesilesi yaratırken, bir de kendisine ve diğer peygamberlere ve bu arada hurma kütüğüne tanınmış olan bir imtiyazın (yâni dünyâ yasami ile ahiret arasında seçim yapma hakkının) Tanrı'nın kullarına tanınmadığını anlatmış oluyordu.

¹ Buharî'nin Aîşe'den rivâyetine göre Muhammed 63 yasında ölmüştür. Fakat diğer bazı rivâyetlerde 60 ya da 65 yasında öldüğü bildirilmekte. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 257)

² **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 16).

³ Ayşe'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 10- 11, hadîs no. 1664)

⁴ **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 23, Hadîs no. 1669)

⁵ Ayşe'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 23, H. no. 1669)

⁶ **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 8, H. no. 1662)

⁷ Ayşe'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI , sh. 10-12, hadîs no. 1664)

⁸ İbn-i İshak ve Cevherî gibi kaynaklara göre "Refik-i A'lâ" deyiminden "Cennet" ve Kirmanî'ye göre ise "Cennetteyler alan kimselerin tümü" anlaşılmak gerektiği öne sürülür.

⁹ **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 8, Hadîs no. 1662)

¹⁰ Ayşe'nin demesine göre güyâ Muhammed daha önceleri bir çok vesilelerle *"Hiç ir Peygamber dünyâ (ni'meti) ile âhiret (sahadeti) arasında muhayyer kilinmadıkça vefât etmez"* diye konuşmuştur. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI. sh. 8 Hadîs no. 1662)

- ¹¹ Ahmed Ibn-i Hanbell'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI. sh. 9) Aynı doğrultudaki Ayse'nin rivâyeti için bkz. sh. 8 H. no. 1662)
- ¹² Abdürrezzâk'ın naklettiği bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 9)
- ¹³ Ayse'nin bu rivâyeti için bkz. **sahih-i...** (Cilt XI. sh. 8, hadîs no. 1662)
- ¹⁴ Übey Ibn-i Ka'b'in rivâyetine dayalı bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt III,. sh. 79)

XXIV) Erkek çocuğu olamamasına karşılık Tanrı'nın kendisine, en büyük teselli mükafaati olmak üzere, Cennet'te "Kevser'i" verdiğini söyleyerek ve "(Ey Müslümanlar) Ben sizin Kevser havuzuna ilk eriseniniz olacağım" diyerek övünür (Kevser sûresi, âyet 1-3; :

Bilindiği gibi Muhammed'in erkek çocuğu olmamıştır. İlk karısı **Hatice'**den dört kızı ve dört oğlu olmuş ve fakat oğulları çok küçük yaşta ölmüşlerdir¹. Onların ölümünden sonra, oğlan çocuğuna sahip olmak için Tanrı'ya çok yalvarmış ve fakat her ne hikmetse Tanrı ona oğlan çocuk vermemiş, verdiklerini de geri almıştır. Nitekim Medîne döneminde **Mariya** adındaki cariyesinden **İbrahim** adında bir oğlu olunca fevkalade sevinmiş, ve fakat ne var ki **İbrahim** 18 aylık iken ölmüştür. Onun ölümüne son derece üzülen Muhammed: *"Eğer İbrahim ölmeseydi, benden sonra peygamber olacaktı"* demistir.

Oğlan çocuğundan yoksun kalmak Muhammed için, sadece üzüntü nedeni değil ve fakat aynı zamanda utanç nedeni olmuştur. Su bakımdan ki, daha Mekke döneminde oğullarının küçücük yaşlarda ölmesi yüzünden Muhammed'i **"ebter"** (yâni *"nesli kesik olan"*, ya da *"erkek çocuğu olmayan kişi"*) diye çağırانlar olmuştur, ki bunlardan biri **El-As b. Vail'**dir. Ibn İshak'ın **Siyer'** inden öğrenmek mümkündür ki El-As b. Vail, her ne zaman Muhammed'ten söz edildiğini duysa onun "ebter" olduğun söyler ve: *"Birakin onu, nesli kesik, oğlu olmayan bir adam. Ölse, adı sani anılmayacak. Rahata ereceksiniz"* derdi.

Yine bundan dolayıdır ki Muhammed ona, ve onun gibi kendisiyle bu şekilde alay edenlere karşı büyük bir kin besledi. Onların alaylarını karşılamak maksadıyla bulduğu çarelerden biri, Tanrı'nın kendisine, erkek çocuk yerine, ondan çok daha hayırlı ve en büyük

nîmetlerden biri olmak üzere **Kevser**'i vereceğini söylemek olmuştur, ki bunu Kur'ân'a yerleştirdiği **Kevser** Sûresi ile şu şekilde belirtmiştir:

"Ey Muhammed! Süphe yok ki Biziz sana kevseri veren. Artık namaz kil ve kurban kes sen. Süphesiz sana ("Ebter" diyerek) bugzeden yok mu, odur nesli kesilen" (K. 108 Kevser sûresi, âyet, 1-3) ².

"Kevser" sözcüğünü Muhammed Cennet'teki bir havuz olarak tanımlamış ve bu havuz'un büyüklüğünü "Eyle" ile "Cuhfe" arasındaki mesafeye benzetmiştir. Kendisine âid bu havuza ilk erişecek olanın kendisi olacağını söylemekle övünmüş, şöyle demiştir: *"Ben, sizin Kevser havuzu'na ilk eriseniniz ve sizi orada karşılayanınız olacağım. Kevser havuzu'nun arzi, Eyle ile Cuhfe arasındaki mesafeye benzer..."* ³

"**Eyle**" dediği yer Bahriahmer'in, Akabe körfezinin ucundaki bir kasaba'dır. "Cuhfe" ise Mekke ile Medine arasında, ve Mekke'ye 82 mil uzaklıkta bulunan bir köydür; ve iste Muhammed'in söylemesine göre Kevser böylesine büyük bir havuzdur. ⁴

Buharî'nin Ukbe İbn-i Amir'den rivâyetine göre Muhammed, **Kevser** ile birlikte kendisine "arzin" anahtarlarının dahi verildiğini söyliyerek biraz daha övünür olmuştur. Konuşması şöyle: *"Ben sizin Kevser havuzuna ilk eriseniniz olacağım. Sizin Hak yolundaki hizmetlerinize şehâdet edeceğim. Vallâhi ben, şu anda (Cennetteki) havuzumu görüyorum. Ve emin olunuz yine şu anda bana hazâini arzin yâhud arzin (yeryüzü hazinelerinin) anahtarları verildi..."* ⁵

Bununla beraber **Kevser** sözcüğü'nün Cennet'te bir nehir, ya da iki yanından inci'den kap'lar bulunan bir ırmak, ya da Cennet'e girmeden önce içinden su içilecek olan bir havuz, ya da "kesilmez soy, sop" anlamına geldiğini söyleyenler de vardır. **Beyzevî** ve **Celâleddin** gibi yorumculara göre **Kevser** öyle bir nehirdir ki suyu bal'dan daha tatlı, süt'ten daha beyaz, kar'dan daha soğuk olup yanında gümüşten kaplar bulunan ve suyundan içenlere artık bir daha susuzlukluk duyurtmayan bir nehirdir. Her ne kadar "Kevser" sözcüğünün "İslâm" anlamına geldiğini ve bu sekliyle İslâm'ın "çöl dini" değil fakat "feyiz ve bereket dini olduğunu" söyleyenler varsa da bunun gayretkeslikten ileri geçen bir yönü yoktur. Çünkü gerek **İbn İshak** gibi kaynakların bildirmesinden ve gerek yukardaki Sûre'nin içeriginden anlaşılan şey açıkça sudur ki Muhammed bizzat kendisi, erkek çocuk edinmemiş olmanın karşılığı olmak üzere Kevser'in kendisine verildiğini söylemiştir. Nitekim İbn İshak'ın **Siyer**'inde aynen şöyle yazılıdır: *"El-As Vail es-Sehmi, Rasullullah anıldığı zaman: -'Birakin onu, nesli kesik, oğlu olmayan bir adam. Ölse, adı sani anılmayacak. Rahata ereceksiniz-' dedi. Bunun üzerine Cenab-i Hak -'Süphesiz biz, sana ey Habibim, Kevser'i (Senin için dünyadan ve dünyadakilerden daha hayirlisini, büyük seyi) verdik. O halde Rabbin için namaz kil ve kurban kes. Süphesiz seni elestiren (el-As b. Vail) nesli kesiktir"* ⁷

Böylece Muhammed, yukardaki "Kevser Sûre'si"ni Kur'ân'a eklemekle ve Tanrı'nın kendisine "**Kevser**" nîmetini verdiğini söylemekle hem bir yandan "**ebter**" diyerek kendisiyle alay edenlere cevap vermiş oluyor, ve hem de kendisini yüceltmis bulunuyordu. Kevser'in kendisine layık görülmesini, büyük bir övünme vesilesi yapmış olmaktaydı. Ancak ne var ki, daha sonraları Kur'ân'a koyduğu âyet'lerle, Tanrı'nın diğer peygamberlere, örneğin **Zekeriya**'ya (Zekeriya'nın yalvar yakar olması üzerine) erkek çocuk verdiğini söylemiştir. Gerçekten de İmrân sûresi'nde, Zekeriya'nın Tanrı'ya duâ ederek: *"Rbbim! Bana tarafından hayirli bir nesil bagisla; süphesiz sen duâ'yi hakkiyla isitensin"* dediği, ve bunun üzerine meleklerin gelip Zekeriya'ya, duâ'sinin Tanrı tarafından kabul olunduğu

haberini müjdeledikleri, ve Zekeriya'nin da Tanrı'ya: "*Rabbim! Bana ihtiyarlık gelip çattığına, üstelik karım da kısır olduğuna göre, benim nasıl oğlum olabilir?*" diye sorduğu ve Tanrı'nin da kendisine: "*İste böyledir; Allah dilediğini yapar*" dediği yazılıdır (K. İmrân sûresi, âyet 38-40. Hiç kimseler kalkipta kendisine: "Pek güzel ama, neden Tanrı baska peygamberlere oğlan çocuk ihsan eder de sana etmez? Neden oğlan çocuk edinmek isteyen peygamberlerin duâ'larını kabul eder de senin duâ'nı kabul etmez? Neden senin bu kadar büyük bir hevesle oğlan çocuk istediğini görür de yine de seni oğlan çocuk edinme mutlulugundan yoksun bırakır?" şeklinde bir soru sormamıştır. Böyle bir soru soracak olanın akibeti kuskusuz ki pek parlak olamazdı. Nitekim Medîne döneminde Muhamme'din eslerinden **Senbâ**: "*Eger Muhammed sahiden peygamber olsaydı, en sevdiği oğlu (İbrahim) ölmezdi*" diye konustu diye solugu sokakta bulmustur. Zirâ onun bu şekilde konustugunu duyan Muhammed, derhal onu bosamıştır.

Her ne kadar yorumcular, Muhammed'in son peygamber olarak gönderildiğini, ve bu nedenle Tanrı'nin Muhammed'e oğlan çocuk vermediğini söylerlerse pek inandırıcı olamazlar. Çünkü bir kere Muhammed kendisi bile: "Eger İbrahim yaşamış olsaydı peygamber olurdu" demistir. Kendisini her dâim Tanrı ile ilişki halinde buldugunu, ve her şeyi Tanrı'dan öğrendiğini bildiren bir kimsenin söyleyeceği şeyler degildir bu! Öte yandan eger Tanrı, Muhammed'te sonra peygamber göndermemeye karar verdi ise, neden kalsın da Muhammed'e erkek çocuklar versin ve verdiklerini daha küçük yaşlarda öldürsün! Neden onu halkın önünde küçük düsürtsün, ve kisilere: "Muhammed ebter'in biridir, nesli kesik, oğlu olmayan bir kimsedir..." şeklinde konuşma fırsatı versin?.

*

¹ **Sahih-i...** (Cilt VI. sh. 431)

² Gölpınarlı çevirisinden. Parantez içerisinde ekleme bizimdir)

³ **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 513 hadîs no. 661). Müslim'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV. sh. 515). Ayrıca bkz.

⁴ Yorumcuların açıklamaları-na göre "Kevser", cennet'teki bütün ırmakların kaynağı'dır. Bu konuda bkz. Turan Dursun, Kur'ân Ansiklopedisi, (Cilt VII, sh. 72). Ayrıca bkz. Elmalılı H. Yazır, age (Cilt VIII, sh. 6180)

⁵ **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 513, Hadîs no. 661)

⁶ Bkz. İbn İshak, **Siyer** (Akabe yayınları, İstanbul 1988; Sh. 330); Gölpınarlı, **age**. (Cilt II, sh. CXXVIII).

⁷ İbn İshak, **age** (sh. 329-330)

⁸ Taberî, **Milletler ve Hükümdarlar Tarihi** (Milli Eğitim Bakanlığı yayınları, 1966, Cilt II, sh. 844) . Ayrıca benim **Seriât Ve Kadın** adlı kitabıma bakınız.

XXV) Kendisi için: "Muhammed Kur'ân'ı uyduruyor, Yahudi'lerden öğreniyor", ya da "Peygamber olsaydı Tanrı ona hazineler verirdi" şeklinde konusanları susturmak için Tanrı'nın kendisine "altlarından ırmaklar akan cennet'ler, ve cennet'lerde köşk'ler" sağlayabileceğini söyleyerek övünür (K. Furkan sûresi, âyet 4-8, 10-11).

Kur'ân'ın Furkan sûresi'nde yer alan bazı âyet'lere göre inkârcılar (örneğin Kureysli'ler) Muhammed'in Peygamber olmadığını, Kur'ân'ı kafasından uydurduğunu söylerler ve Yahudilerden öğrendiği şeyleri Tanrı'dan vahiy inmiş gibi gösterdiğini öne sürerlerdi. Örneğin: *"(Bu âyet'ler, Muhammed'in) baskasına yazdırıp da kendisine sabah-aksam okunmakta olan, öncekilere ait masallardır"* derlerdi (K. Furkan sûresi, âyet 4-5). Ayrıca da onu büyüye tutulmuş bir kimse olarak tanımlarlar, ve onu peygamber sananları caydirtmek için : *"Siz ancak büyüye tutulmuş bir adam uymussunuz"* derlerdi (K. Furkan sûresi, âyet 8).

Kuskuşuz ki bunlar Muhammed'i pek müşkil durumlara düşürmege yeterliydi. Onların bu şekildeki konuşmalarına karşı Tanrı'nın kendisine seslendiğini ve söyle deddiğini söylerdi: *"(Resûlüm! onlara) De ki: -(Kur'ân'ı) göklerde ve yerdeki gizlilikleri bilen Allah indirdi..."* (K. Furkan sûresi, âyet 6).

Yine Kur'ân'ın bu Furkan sûresi'nde yazılanlara göre inkârcılar, Muhammed'in peygamber olmadığını yüzüne vururlarken bir de söyle derlerdi: *"Bu ne biçim peygamber; (bizler gibi) yemek yiyor, çarşılarda doluyor! Ona bir melek indirilmeli, kendisiyle birlikte o da uyarıcı olmalıydı! Yahut kendisine bir hazine verilmeli veya içinden yeyip (mesakkatsizce geçimini sağlayacağı) bir bahçesi olmalıydı..."* (K. Furkan sûresi, âyet 7-8).

Daha baska bir deyimle demek isterlerdi ki: *"Senin bizden ne farkın var? Sen de bizim gibi çarşılarda doluyor, geçimlik arıyorsun! Eger iddiâ ettiğin gibi gerçekten peygamber isen, Tanrı'ya söyle de sana bir melek göndersin, sana bağlar, bostanlar ve altından gümüşten köşkler yapsın da seni çalışmadan kurtarsın. Ve iste ancak o vakit senin, Tanrı katındaki yerini ve değerini anlarsın"* . Yâni Muhammed'in değerini, para, mal, vs... gibi maddî şeylere kıyasla yaparlardı. Onların bu şekildeki konuşmalarına karşı Muhammed, Tanrı'dan kendisine hitaben su âyet'in geldiğini söyler: *"(Ey Muhammed!) Öyle yücedir (Tanrı) ki, dilerse sana ondan daha hayirlisini verir. Altından ırmaklar akar Cennetler, sana köşkler de yapar..."* (Furkan sûresi, âyet 10). Yâni güyâ Tanrı, övünerek anlatmak istemistir ki, inkârcıların (kâfirlerin) değer ölçüsü yaptıkları şeylerin çok daha fazlasını Muhammed'e sağlayabilecek yüceliktedir¹.

¹ Bu konuda Diyânet Vakfı çevirisinde Furkan sûresi'nin 10cu âyeti'nin açıklanmasına bakınız. Ayrıca bkz. Elmalılı H. Yazır, age (Cilt V. sh. 3570 ve d.)

XXVI) Cennet'teki bir "menzil"e (ya da "Makam-i Mahmud'a), kendisinden baska hiç bir kul'un "lâyik" olmadığını söyleyerek övünür; bu menzil'e kavuşabilmek için mü'minlerin kendisi için Tanrı'dan yalvarıda bulunmalarını ister:

Biraz yukarda belirttiğimiz gibi Muhammed, Tanrı tarafından kendisine Cennet'te "Kevser" denilen nimetin uygun kilindığını ve bütün mü'minlerden ayrı olarak muhtesem "Sühedâ" sarayı'nın ayrıldığını söyleyerek övünürdü. Fakat bunları yeterli görmemiş olmalıdır ki, bir de ayrıca bu aynı Cennet'te bir **"menzil"** bulunduğunu, ve bu "menzil"in bir tek kul'a layık kilindığını söyler ve *"Umarim ki o kul ben olayım"* derdi. **"Menzil"** sözcüğünde "Konak yeri", ya da "barınak", ya da "derece", "mevki" gibi anlamlar yattığına göre Muhammed, böyle bir nimete kendisinden baskasının layık olamaması umundadır. Bu "menzil"in kendisine nasib olabilmesi için kilerden (mü'min'lerden), her ezan okunusunu müteakip, kendisi için Tanrı'ya duâ edip yalvarıda bulunmalarını (salât ü selâm getirmelerini) isterdi; böyle yaptıkları takdirde Tanrı katında sefaât'a hak kazanacaklarını, ve kiyâmet gününde onlar için sefâtte bulunacağını, ve Tanrı'nın onlara on misli kadar hidâyette bulunacağını eklerdi. Bunun böyle olduğunu anlamak için Muhammed'i dinleyelim: *"(Ezan okunduktan) Sonra bana salât ü selâm getirin. Zirâ her kim bana tasliye ederse ondan dolayı Allâhu Teâlâ ona on kere tasliye buyurur. Sonra benim için Allah'tan vesîleyi dileyin, çünkü o, Cennet'te bir menzildir ki, ibâdullahtan yalnız bir kuldân baskasına lâayık olmaz. Umarim ki o kul ben olayım. Öyle ise benim için vesîleyi her kim Allâh'tan dilerse sefâati hak eder"* ¹

Görölüyor ki Muhammed, ezan okunduktan sonra mü'min kul'ların kendisi için Tanrı'dan "vesile"² dilemelerini istemekte, ve "vesile" nin Cennet'te bir "menzil" olduğunu bildirmektedir. Onların bu duâ'lari sayesinde bu "menzil"in, bütün insanlar içerisinde sadece kendisine nasib ve layık olacağını umud etmekle övünmektedir.

Öte yandan **Ibn-i Abbâs'**in rivâyetine göre Muhammed, kendisi için Tanrı'dan yukardaki şekilde yalvarıda bulunacak olanlara kiyâmet günü sefâat edeceğini söylerken, bu sefâatını **"Makâm-i Mahmûd"** denen yerde yapacağını ve bu makamın kendisine Tanrı tarafından verildiğini bildirmistir. Güyâ Tanrı kendisine söyle demistir: *"(Ey Muhammed!) Öyle bir makâm ki, orada evvelûn ve ahîrûn sana hamd ü senâ eder ve mertebece bütün mahlûkâtın fevkinde olursun. Sefâat edersin de sefâatin makbûl olur. Senin livânın*

tahtında olmadık kimse bulunmayacaktır" ³. Tanrı'dan geldiğini söylediği bu sözleri halka okuduktan sonra: *"Bu, o makamdır ki, onda ümmetime sefâat edeceğim"* diye eklemiştir. Fakat halkı biraz daha etkilemek üzere övünmesine söyle devam etmiştir: *"Allâhu Teâlâ nâsi ba's buyuracak. Bana da yeşil bir hülle giydirecek. Ondan sonra Allah, neler söylemekligimi dilerse söyliyecğim; iste Makâm-i Mahmûd, bu makâmıdır"* ⁴.

Ancak ne var ki Muhammed, Tanrı'nın kendisine vereceğini söylediği bu Makâm-i Mahmûd'a kavusabilmek için dahi halktan kendisi için söyle duâ etmelerini ister: *"İlâhî ... Muhammed aleyhis-salâtü ve's-selâm'a vesîleyi, fazîleti ihsân et. Bir de kendisine va'dettigin Makâm-i Mahmûd'u verip oraya vardır. Hiç şüphe yok ki Sen, miâdında hulf etmezsin..."* ⁵. Burada geçen **"vesîle"** sözcüğü "Cennet'teki menzil", ve "fazîlet" sözcüğü de **"Makam-i Mahmûd"** anlamına gelmekte. Daha baska bir deyimle mü'minler Tanrı'ya, bir bakıma söyle demektedirler: "Ey İlâhî! Muhammed'e cennet'teki menzili ve Makâm-i Mahmud'u vermek için va'd'da bulundun; bu va'd'ini tut ve Muhammed'i oraya ulaştır. Kuskı edilemez ki sen, va'd'ini zamanında yerine getirensin".

Görülüyor ki Muhammed, hem Tanrı'nın kendisine sinirsiz ihsanlara bulunacağını, Cennet'te menzil ya da Makâm-i Mahmud gibi yüce mevkiler ve dereceler vereceğini va'd ettiğini bildirmekte, ve hem de, (hani sanki Tanrı'ya güvenilemezmiş, ve sanki Tanrı bu va'd'ini yerine getirmek için, insanların kendisine Muhammed lehine yalvarıda bulunmalarını beklemiş gibi) mü'minlerden kendisi için Tanrı'ya yukardaki şekilde duâ etmelerini istemekte! Olacak şey midir bu?

*

¹ Buharî'nin Câbir b. Abdullâh'tan rivâyeti için Bkz. **Sahih-i...**, (Cilt II, sh. 571 ve d., H. no. 365). **Müslim** ile **Ebû Dâvûd** ve **Neseî** ve **Tahâvî** gibi kaynaklarıda bu hadîs var.

² "Vesile" sözcüğü, aynı zamanda "Bir büyüğe yaklaştırmaya sebep olacak şey" demektir. Fakat burada "Cennette'ki menzil" anlamını taşıyor.

³ **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 574). Yukardaki sözlerin anlamı, aşağı yukarı, şu oluyor: "(Makam-i Mahmud) öyle bir yerdir ki, gelmiş ve geçmişteki her kes sana duâ eder ve mertebeye bütün varlıkların üstünde olursun. Sefâat edersin ve sefâatin kabul olunur. Hiç kimseler yoktur ki senin bayragının altında bulunmasın".

⁴ Yukardaki sözlerin anlamı aşağı yukarı şöyle: "Allâh insanları yeniden diriltecek, bana da yeşil bir cennet elbisesi giydirecektir. Sonra Allah ne dilerse ben onları söyliyecğim. İste Makâm-i Mahmûd denen makam bu makam'dır". **"Sahih-i Ibn-i Hibbân"**'da Kâ'b b. Mâlik'in rivâyetine dayalı bu hadis için bkz.. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 574).

⁵ Beyhakî'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 572).

⁶ Hadîs'te geçen "vesîle" ve "fazilet" sözcüklerinin özel anlamları için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 573, 574)

XXVII) Tanrı'nın 50 vakit namaz emrini 5 vakit namaz sekline dönüştürdüğünü, böylece ümmetini zahmetten kurtarmış olduğunu söyleyerek övünür.

Basta Kur'ân olmak üzere seriât kaynaklarının Muhammed'den naklen **Mirâc Olayı** diye bellettikleri bir hikâyeye göre Tanrı, bir gece Muhammed'i, Mekke'deki Kâbe'den (ki "*Mescid-i Harâm*" diye bilinir), Kudüs'deki cami (ki "*Mescid-i Aksa*" diye bilinir) yolu ile göklerin yedinci kat'ına çağırır. Maksudı ona âyet'lerinden bir kısmını göstermektir (Bkz. 17 Isrâ sûresi, âyet 1).

Bu çağrı üzerine Muhammed "Burak" adındaki bir atın sırtına atlar ve dögruca Mescid-i Aksa'ya gider ve oradan bir merdivenle gökyüzü katlarını çıkmaya baslar. Her kat'da eski peygamberlerden (Örneğin İbrahim, Musa, İsa vs...) biri oturmaktadır. Onların yanından geçerken her biriyle ayrı ayrı selamlaşır ve nihâyet göklerin yedinci katına gelir. Orada kendisine uçan bir dösek verirler; bu döseğe yangelmis yatar olarak Cennet'i ve Cehennem'i görür. Daha sonra Tanrı huzuruna çıkarılır. Tanrı kendisiyle bir perde arkasından konuşur ve ona ümmeti için günde 50 vakit namaz emrini verir. Muhammed sevinçle bu "güzel" haberi ümmetine yetistirmek için gök katlarını inmeğe baslar. Tam Musa'nın bulunduğu kat'a geldiği zaman Musa kendisine sorar: "*Ne emrolundun?*". Muhammed cevap verir: "*Her gün 50 vakit namazla emrolundum!*". Musa kendisine bunun çok olduğunu ve günde 50 vakit namaz kilmanın takat üstü bir şey olduğunu söyler ve şöyle der: "*Her gün 50 vakit namaza ümmetinin gücü yetmez. Ben halki senden önce denedim. Ve Benî İsrail'i (buna alistirmaya çok çalıştım). Binaenaleyh sen , Rabbi'ne mürâcaata edip ümmetin için (bunu azaltmasını dile!)"* der.

Musa'nın bu şekilde konuşması üzerine Muhammed geri dönüp gök katlarını yeniden çıkar ve Tanrı'ya 50 vakit namazdan indirim yapmasını ister. Tanrı onun dediği gibi yapar ve 10 vakit namaz indirip günde 40 namaz kılmasını emreder. Bu emri uygun bulan Muhammed, ümmetinin yanına gitmek üzere gök katlarını inmeğe baslar ve Musa'nın yanından geçerken Musa kendisine yine sorar: "*Ne emrolundun?*". Muhammed kendisine Tanrı'nın 10 vakit namaz indirim yaptığını bildirerek: "*Her gün 40 vakit namazla emrolundum!*" diye cevap verir. Musa bunun da çok olduğunu, ve halkın günde 40 vakit namaz kılamayacağını söyler ve tekrar geri dönüp Tanrı'dan biraz daha indirim istemesini tavsiye eder. Musa'nın bu sözleri üzerine Muhammed geri döner, gök katlarını bir çirpida çıkıp Tanrı'dan namaz sayısında indirim yapmasını ister. Tanrı onun istegini kabul ederek günde 30 vakit namaz emrini verir. Bu emri alır almaz Muhammed yine gök katlarını inmeğe baslar. Musa'nın yanına geldiği zaman aynı soru ile karşılaşır: "*Ne emrolundun?*". Muhammed cevap verir: "*Her gün 30 vakit namazla emrolundum!*". Musa kendisine bunun da çok olduğunu ve geri dönüp Tanrı'dan indirim istemesini tavsiye eder. Bu sefer namaz sayısını günde 10'na indirtir. Fakat Musa bunu da çok bulur. Ve iste böylece

Muhammed, Tanrı ile Musa arasında mekik dokuya dokuya namaz sayısını günde beş vakte indirtir. Ancak ne var ki Musa, bunun da çok olduğunu söyler ve: *"(Senin) Ümmetin her gün beş vakit namaza muktedir olamaz. Ben senden önce (halk'ı) epeyce tecrübe ettim... Şimdi sen Rabbine mürâcaat et de bunun ümmetin için (azaltılmasını) dile!"* der. Fakat Muhammed bunu yapamayacağını ve çünkü Tanrı'dan çok şey istediğini, baskaca bir şey istemeye yüzü tutmadığını belirterek şöyle der: *"Rabb'ime çok niyaz ettim. Tâ ki, bir daha arz-i niyâz eylemekten utandım. Bu s?uretle beş vakit namaza razî olacağım. Ve buna telsimiyet göstereceğim"* diye ekler ¹.

Ve sonra yoluna devam ederek kavminin yanına gelir ve olan bitenleri anlatır. Anlatırken de onlara, her dileğinin Tanrı tarafından kabul edildiğini belirtmek s?uretiyle övünmüs olur. Ve bu övünmesini, bir de onları günde 50 vakit namaz kılmak gibi büyük bir zahmet'ten kurtardığını söylemekle pekistirir.

Söylemeye gerek yoktur ki kendisine övünme payı çıkarma maksadiyle tertiplediği bu hikâye, hem kendisini ve hem de Tanrı'yi güç durumlara düşürtecek nitelikte bir şeydir. Çünkü bir kere hikâyeye göre Tanrı, halkın takatini hesap edemeyip günde 50 vakit namaz emretmiş, böylece isâbetsiz bir iş görmüştür. İkincisi Muhammed, Tanrı'dan 50 vakit namaz emrini aldığı zaman, kendi kavminin bu yükü kaldıramayacağını düşünememiş, verilen emri hemencecik kabullenmiştir. Üçüncüsü ise, Tanrı'nın ve Muhammed'in düşünemeyip yanlış hesap ettikleri bir şeyi Musa düzeltmiştir. Böylece Musa, hikâyeye göre, hani sanki Tanrı'dan ve Muhammed'ten daha isabetli karar verebilirmiş, ve daha akıllı imiş gibi gösterilmiştir.

Daha baska bir deyimle yukardaki hikâye, her ne kadar Muhammed'e övünme vesilesi yaratmış idiyse de, akilci bir süzgeçten geçirildiği takdirde, hem onun prestijini ve hem de Tanrı fikrini zedelemek bakımından olumsuz sonuç doğuracak niteliktedir.

*

¹ Bütün bu yukardaki hususlar için bkz. **Sahih-i...**, (Cilt IX, sh. 27, Hadîs no. 1331; Cilt X, sh. 60 ve d. hadîs no. 1551; ve Cilt II, hadîs no. 227. Ayrıca bkz. İlhan Arsel, **Seriât'tan Kissa'lar**, Kaynak Yayınları, 1996, sh. 142 ve d.)

XXVIII) Kiyâmet günü en kalabalık ümmet'in, kendi ümmet'i olacagini söylemekle övünür:

Muhammed'in söylemesine göre kiyâmet günü en kalabalık ümmet sadece kendi ümmet'i olacak, diger peygamberlerin ümmet'leri ise sayica çok az olacaklardır. Öte yandan, hesab sorulmadan Cennet'e alinacak insanlar, yine sadece kendi ümmetinin insanlari arasindan çıkacaktır. Buharî'nin **Ibn-i Abbâs**'tan rivâyetine göre Muhammed bunu söyle anlatıyor: *"Bana bütün ümmetler arzolunup gösterildi: Bir, iki peygamber yanlarinda onar, yirmiser, otuzar, kırkar ümmetleriyle berâber önümden geçmege basladılar. Bir peygamber de yaninda bir ümmeti bile olmadan geçti. En sonu uzaktan büyük bir karalti gösterildi. -'Bu (kesif) karalti nedir? Bu benim ümmetim midir?'- diye sordum. Bu: -Mûsâ peygamber ile kavmidir!- diye cevap verildi, sonra bana :-Ufka bak- denildi. Bakınca ufku dolduran sevâd-i a'zâmî gördüm. Sonra bana: -semâ ufuklariinin surasina ve bu tarafina da bak!- denildi. Bir de ne göreyim! Bir sevâd-i a'zâm bastanbasa ufku kaplamisti. Bana: -Bu senin ümmetindir. Bunlardan yetmis bin kisi hesâba çekilmeksizin Cennet'e girecektir- denildi"* ².

Ancak ne var ki Muhammed'in bu sözlerini dinleyen halktan kisiler, merak içinde kalmislardir: çünkü Muhammed bu yetmis bin kisinin kimler olacagi hakkında bir bilgi vermemistir. Bu nedenle kendi aralarinda konusmaga, ve hesaba çekilmeden Cennet'e alinacak olan bu yetmis bin kisinin kimler olabilecegi hususunda tartismaga baslarlar ve birbirlerine: *"Artik biz, Cennet'e hesapsiz gidecegiz, yâhut o bahtiyarlar evlâdlarimizdir, onlar Islâm câ'miasi içinde dogmuslardir. Biz ise câhiliyet devrinde dogduk"* derler. Onlari bu konuda tartismaya giretiklerini isiten Muhammed evinden çıkıp gelir, diz çöküp karsilarina oturur; ve onlara, hesaba çekilmeden Cennet'e girecek olanlari tanimini yapar. Bu tanima göre büyücülük ve üfürükçülük gibi islerle ugrasmayanlar, ugursuz gözle bakmayanlar, hastaligin ancak Tanri tarafından iyilestirilebilecegine inananlar, ve Allah'a îman'la baglananlar hesap vermeden Cennet'e alinacaklardır. Ancak ne var ki, bu tanim, kafalarda bir takim yeni sorularin dogmasina sebebiyet vermis olur. Çünkü eger eger bu tanimda ve nitelikte olan kisilerin sayisi yetmis bin'den fazla ise ne olacaktır? Bunlardan sadece yetmis bin'i hesaba çekilmeden Cennet'e alinir ve geri kalanlar hesâb'a çekilecek olurlarsa ortada haksizlik olmus olmiyacak midir? Elbette ki olacaktır. Su hâle göre Muhammed, kendini övme bahasina, zihinlerde böyle bir karisiklik ve daha dogrusu Cennet'e alinmada böyle bir haksizlik yapmis degil midir? Iste bu sekilde düşünenleri rahatlamak maksadiyle Muhammed, Tanri'dan yetmis bin kisilik "kontenjan" in arttirilmesini ister, ve Tanri onun bu istegini kabul ederek bu sayiyi, "yetmis bin kisinin her biri için yetmis bin kisi olmak üzere", arttirdigini söyler ki, bu da Muhammed için ayri bir övünme vesilesi olur. Bunun da hikâyesi kisaca şöyle:

*

¹ **"Sevad"** sözcüğü "Karanlik", ya da "uzaktan karalti halinde görülen kalabalik", ya da "bir kent'in çevresi" anlaminda olup **"Sevâd-i a'zâm"** deyiimi de "ulu kent" demektir.

² Buharî'nin Ibn-i Abbâs'tan rivâyeti için bkz. **Sahih-i...**, (Cilt XII, sh. 82 ve d. Hadîs no. 1926)

XXX) Kabir'leri ziyâret etmeyi önceleri yasaklamış iken, ölümünden sonra kendisine yüceltici duâ'lar edilebilmesi için yasak emrini kaldırır: "Ashâbim! Sizi evvelce ben, kabirleri ziyâretten nehyetmistem. Artık şimdi ziyâret ediniz" der.

Muhammed'i fazilet örneği ve özellikle tevazu insani olarak göstermek maksadiyle Islâmcî'lerin öne sürdükleri hususlardan biri de kabir ziyâretiyle ilgilidir. Derler ki Muhammed, ibâdetin yalnız Allah'a karşı "edâ edilmesi" için, kabir ziyâreti gelenegini yasaklamış ve kendi kabri'nin dahi tapılan put haline sokulmamasını Tanrı'dan istemistir. Oysa gerçek bu değildir; her ne kadar bir aralık kabirleri ziyâret etmenin yasak olduğunu bildirmiş ise de, bu yasagin kendi bakımından sakıncalı olduğunu düşünerek daha sonra fikir değiştirmiş ve yasagi kaldırmıştır. Bakınız nasıl ve neden:

Bir çok yayınlarımızda değindigimiz gibi Muhammed, hicret'ten sonra Medîne ve civarında yaşayan Yahudi kavimleriyle önce iyi ilişkiler kurmuş, ve fakat az geçmeden kendisini onlara (ve hiristiyan'lara) peygamber olarak kabul ettirmeğe çalışmıştır. Bütün cabalarına rağmen başarılı olamayınca onları kötülemeğe, ve geleneklerini yemeğe başlamıştır, ki bunlardan biri de kabir ziyâretiyle ilgilidir. Gerçekten de kabirleri ziyâret gelenegi, hem Yahudi'ler ve hem de Hiristiyan'lar tarafından uygulanmakta olan bir gelenektir. Bunlar, aziz bildikleri kimseler ölünce, onların kabirlerini mescid edinirler ve resimlerini mescid'e koyarlardı. Yahudi'lerle iyi geçinme siyâsetine yönelik bulunduğu süre boyunca Muhammed, onların bu geleneklerine ses çıkarmamış iken, onlara düşman kesildiği andan itibaren bunu kötülemiş ve kendi taraftarlarını bu tür eylemlerden yasaklamıştır. Örneğin şöyle demistir: "(Allah, Yehûd ve Nasârâ'ya gadab etsin ¹. Bunlar peygamberlerinin kabirlerini mescid ittihâz etmişlerdir) ve (Sizden evvel gelip geçen ümem ve akvâm ², kabirleri mescid ittihâz etmek itiyâdında bulundular, siz bunlardan mütenebbih olup da kabirlerinizi secdegâh ittihâz etmeyiniz. ³. Sizi bu fenâ itiyaddan men'ederim" ⁴. Ve ayrıca da taraftarlarına: "Ashâbim sakın kabrimi bayram yeri, evlerinizi de kabir haline koymayınız. Nerede bulunur iseniz orada bana salavât getiriniz. Obana erisebilir" demekten geri kalmamıştır⁵. Ayrıca da Tanrı'ya: "Yâ Rab, benim kabrimi tapılan put haline koyma" şeklinde duâ'larda bulunmuştur. Böylece hem onlardan intikam almış oluyor ve hem de "tevazü" insani olarak görünmüş bulunuyordu.

Öte yandan kabirleri mescid edinmek ve ziyâret etmek yasagini koymakla Muhammed, aynı zamanda kendi taraftarlarını, müsrik Arap'ların geleneklerinden uzak kilma olasiligini sağlamış bulunmaktaydı. Çünkü Arap'lar arasında ötedenberi uygulana gelen bir gelenek vardı ki o da de ölen kişinin kabri üzerine "kubbe" kurup duâ'da bulunmaktı. "Kubbe" denen şey çadır ya da küçük bir odacık idi⁶.

Fakat yavas yavas güçlenmek sayesinde Yahudi'lerin ve Hiristiyan'ların hakkından geldikten ve Arap müsriklerini de Islâm'a soktukten sonra Muhammed için artık kabir ziyâreti yasagini sürdürmenin anlamı yoktu; aksine bu yasak kendi bakımından sakıncalı idi. Çünkü öldüğü zaman hiç kimseler gelip kabrini ziyâretle kendisine salavât getiremeyecekti. Ve iste bu nedenle, koymuş olduğu yasagi kaldırmak üzere şöyle konuşmuştur: "Ashâbim! Sizi evvelce ben, kabirleri ziyâretten nehyetmistem. Artık şimdi ziyâret ediniz" ⁷.

Kusku edilemez ki söz konusu yasagi kaldirmekle kendisini biraz daha yüce kildirmanın yollarini bulmustur. Nitekim ölümünden sonra onun kabrini ziyâret eden müslümanlar için uygun görülen duâ'lardan biri söyle: *"Ey Allâh'in Resûlü! Ey Allâh'in Nebîsi! Sana selâm ederim. Ey Allâh'in mahlûkâtı ve mevcûdâtı arasından istifâ edip seçtiği Peygamber-i zî-Sân'î! Ey halkın Allâh'ina karsi hisâl-i hamîde perverde eden en necîb sîmâsi! Ey müttakîlerin imâmî! senin huzûr-i Saâdet'ine selâm sunarım"* [Bu satirlari anlasilir bir sekle sokalim: "Ey Tanri'nin elçisi! Ey Allah'in peygamberi! Sana selâm ederim. Ey Tanri'nin bütün yaratiklar ve varliklar içerisinde seçtiği sanli peygamber! Ey halkın Tanri'sina karsi övünülecek hasletlerle donatılmış en soylu simasi. Ey gûnahtan ve haramdan sakınanların imami! Senin ululuguna selâm ederim"]

Yine Muhammed'in kabrini ziyâret edenler için uygun görülen bir diger duâ sekli de su: *"Ey su mubârek toprak içine defnolunan nûfûsü beseriyyenin hayirlisi olan Peygamberim! Sana arz-i ta'zîm ederim. Bu merkad-i mübârekin nisbetinden, yeryüzünün bütün daglari, ovalari mutayyebdir. Muhterem Peygamberim! Senin sâkin bulundugun bu kabr-i serîfe canim fedâ olsun! İffet ve nezâhet cûd ü keren hep bu kabrin içinde medfîn ve mevcûddur"* ⁸ [Bu satirlarin da karsiligi asagi yukari söyle: "Ey insanların en hayirlisi olarak su mubârek topraga gömülü peygamberim! Sana sayginligimi sunarim. Bu mubarek mezara oranla yeryüzünün bütün daglari, ovalari kutluluk içindedir. Senin yattigin su kabrin için canım feda olsun. İffet ve nezâhet bollugu bu kabrin içinde gömülüdür"].

Bu sekildeki duâ'ların, Muhammed'i Tanrisal kildigini söylemek, bilmem gerekir mi? Düşününüz ki bu duâ'lar, ibâdet'in yalnız Tanri'ya karsi yapılmasını istedigini söylenen Muhammed için yapılmaktadır.

*

¹ Bu tümce "Allah, Yahudi'leri ve Hiristiyan'lari rahmetinden uzaklastirsin" anlamina gelmekte

² Bu tümce "ümmeetler ve kavimler" anlaminda.

³ "...siz bunlardan mütenebbih olup da kabirlerinizi sedegâh ittihâz etmeyiniz..." tümcesi "siz bundan ders alip kabirlerinizi namaz kilinacak yer yapmayiniz" anlamindadir.

⁴ **Sahihâyn**'da ve **Sahih-i Müslim**'de yer alan bu kadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 194, 198)

⁵ Ibn-i Teymiyye'nin **Menâsik**' inden alinti için bkz., **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 190).

⁶ Bu konudaki hadîs'ler ve açıklamalar için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 479 ve d.)

⁷ Ibn-i Mâce'nin **Sünen**'inden Ibn-i Mes'ûd'un rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 197).

⁸ Bu hususikar için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 187)

XXXI) "Vahiy geliyor" derken bayginliklar geçirmeyi "ilâhîligi"nin isâreti olarak gösterir.

Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, vahiy göndermek istediği zaman, gökyüzü titremeğe baslar. Etrafta kayaya çarpan demir zinciri gibi gelen sesler duyulur. Bu sesleri isiten melekler kanatlarını çırparak secdeye kapanırlar. Onlar gibi, gökyüzünde oturanlar da hep berâber secdeye kapanırlar. Melekler içerisinde ilk kez kendine gelen Cibril olur. Cibril vahyi yüklenipte gökyüzünden gökyüzüne geçerek gönderildiği yere giderken, melekler: "Rabbimiz ne buyurdu?" diye sorarlar. O da onlara: *"Tanrimiz hakkı buyurdu; O yüce'dir"* diye karşılıkta bulunarak yoluna devam eder; tâ ki vahyi bildirmek üzere Muhammed'e ulaşana kadar. Ulaştığında, altı yüz kanadı ile gökyüzünü kapatarak Tanrı'nın vahy'ini Muhammed'e okurdu. Vahy geldiğinde Muhammed, ari ugultusuna benzer sesler isitir; gözlerini kapar, titremeğe baslar, benzi kararır, baygınlaşır, boguk boguk soluk alır, sakaklarından sapır sapır terler akarken basını kapar, üstüne örtü örtülmesini isterdi. Pek muhtemeldir ki üstünün örtülmesini isterken, eski bir Arap geleneginden yararlanmayı düşünmüştür. Çünkü Araplar, falcılık, büyücülük ve üfürükçülük yapanlara pek inanırlar, onları bir bakıma "kayıptan haber veren" kimseler sayarlar, ve çoğu zaman onların sözlerine inanarak günlük yasantılarını ayarlarlardı. Falcılığı ve üfürükçülüğü meslek edinmiş bu kişiler, genellikle üstlerine bir örtü örtünmek sûretiyle is görürler, müsterilerine önemli görünürlerdi. Her ne kadar Muhammed, falcıların ve üfürükçülerin "Tanrı habercisi" kimselermiş gibi kabul edilmelerini önlemek maksadıyla falcılığı ve üfürükçülüğü bâtil seylar olarak ilân etmiş olmakla beraber, bâtil inanışları ve uygulamaları terketmiş değildi. Kâ'be'deki "Hacer-i Esved'e (Kara Tas'a) saygınlık gösterip tapmaktan, ya da Mekke'nin Safâ ve Merve adlı tepeleri arasında koşarak şeytanlara tas atmaya İslâmî kural kılmaktan tutunuzda, sağ'ın sol'a ya da tek sayıların çift sayılara fazlî'na (üstünlüğüne), ya da besmele çekerek is görmeğe, ya da ücret karşılığı üfürükle tedavî usûllerine cevaz vermesine ve hattâ bu tür kazançlardan pay edinmesine, ya da "nefes", "büyü" ve "üfürük" cinsî bâtil seylere yer verir nitelikte olmak üzere Kur'ân'a **"Muavvizeteyn sûreleri"** adı verilen sûrelerdeki (ki, bunlar Felâk sûresi ile Nâs sûreleridir) âyet'leri koymasına, ve her gece yatacağı sırada (özellikle kendisini iyi hissetmediği zamanlar) bu sûreleri okuyarak ellerine üfleyip basını, sonra yüzünden başlayıp vücûdunu sivamasına, ya da Tanrı'nın verdiği sıfâ ile sihirlenmekten kurtulduğunu söylemesine varıncaya kadar "bâtil" denebilecek seylere inanmaktan geri kalmamıştır. Arap gelenekleriyle ilgili bu tür seylere i'tibar eden bir kimsenin, "Tanrı'dan vahiy geliyor" derken, eski bir Arap gelenegi gereğince üstünü örtürtmek istemesinde sasilacak ne vardır ki?

Fakat her ne olursa olsun, su muhakkak ki Muhammed, yukarıda belirttiğimiz şekilde, vahiy indigi sırada üstünü örttürüp baygınliklar geçiriyor olmayı ilâhîligi'nin bir isâreti olarak göstermiştir. Hattâ bunun böyle olduğunu kanıtlamak maksadıyla Tanrı'nın kendisine: *"Ey örtünüp bürünen Muhammed..."* (Müzzemmil sûresi, âyet 1) diye hitap ettiğini bildirmiştir.

Muhammed'in bu tür bayginlik hallerini yabancı uzmanlar "sara", ya da "histeri" gibi hastalıklara verirler. Fakat bu tür iddiâ'lar, Islâmcılar tarafından "küstahlik" ve "bilgisizlik" olarak yadsinir¹

¹ Muhammed'in bu halleriyle ilgili kaynaklar için benim "**Seriât'tan Kissa'lar 2**" adli kitabıma bakınız.

² Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 52-54, hadîs no. 1352; Cilt VIII, sh. 471, H. no. 1312). Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi** (Cilt I, sh. 117-8). Ayrıca benim "**İslâm'a Göre Diğer Dinler**" adli kitabıma bakınız..

³ Bu konularda benim "**Toplumsal Geriliklerimizin Sorumluları: Din Adamları**" adli kitabımla "**Kur'ân'ın Eleştirisi**" adli kitabıma bakınız.

⁴ Bu konuda benim "**Seriât'tan Kissa'lar 2**" adli kitabıma bakınız.

Gelmis-geçmiş Bütün Peygamberlere Karsi Fikren, Ruhen, Ahlâken ve Her Bakimdan Üsün Oldugunu Söyler Muhammed!

Sanilir ki Muhammed, daha önce geldiği söylenen peygamberleri kendisine kardes ya da örnek edinmiş, onlari kendisine esit bilmistir. Müslüman yazarlar Muhammed'i, bu alanda da alçak gönüllü (tevâzu insani) imis gibi göstermek için çalisirlar ve onun güyâ: "*Enbiya (peygamberler) arasinda birini öbürlerine tercih ederek kadirlerini tenkis etmeyiniz*"¹ seklinde konustugunu, ya da "*Benî Mûsâ'ya tafdîl etmeyiniz* (üstün kilmayiniz)"², ya da "*Beni Yûnus b. Mattâ'den üstün tutmayiniz...*" dedigini öne sürerler. Ya da onun, İbrahîm peygamber'i kendisine rehber edindigini ve örneğin: "... Tanrim beni dogru olan yola, saglam dine, İbrahîm'in dinine hanîf olarak eristirdi..." (En'âm sûresi, âyet 161; ayrıca bkz. Nahl sûresi, âyet 123) dedigini ve hattâ onu "ilk Müslim" ve Müslümanlar için ad babasi bildigini söylerler (Bkz. Imrân sûresi, âyet 67, 68; Hacc sûresi, âyet 78; Bakara 131-132; Mümtehin sûresi, âyet 4-7, vs...)³

Oysa ki bütün bunlar gerçeklerin saptirilmasindan baska bir sey degildir, çünkü Muhammed, birazdan görecegimiz gibi, peygamberlerin Tanri tarafından esitlik üzere degil fakat bir kisminin digerlerine üstün kilinarak gönderildiklerini söylemiş (örneğin bkz. Bakara 253), kendisinin ise, bütün peygamberlerin en üstünü, en serefli, en sonucusu, ve Tanri tarafından en fazla sevileni olarak seçildigini bildirmistir. Hattâ bununla da yetinmemiş,

Tanrı'nın dahi kendisine salavât getirdigini eklemistir. Diger peygamberlerle esit durumda görünüyormus gibi konusmasi, günlük siyâsetinin gereksinimlerini karsilamak, ya da "tevazu" insani imis gibi görünmek içindir. Fakat bunu yaparken çogu zaman kendi kendisiyle çeliskiye düsmekten geri kalmamistir. Örneğin, bir yandan: "*Beni Yûnus b. Mâtta'den üstün tutmayiniz...*" derken, diger yandan: "*Ben Adem ogullarının seyyidiyim...*", ya da "*Gözünüzü açin! Ben Allah'ın sevgilisiyim... Allah nezdinde gelmiş ve gelecek bütün insanların en sereflisi, en yücesi benim...*" seklinde konusmasi bunun ilginç örneklerinden biridir. Ibn Kutayba gibi yorumcular, bu çeliskiye göz ardi etmek için Muhammed'in tevazu yolu ile konustugunu ileri sürerler⁴.

Günlük siyâsetinin gereksinimleri nedeniyle kendisini diger peygamberlerden bazilarina benzetmesi konusunda verilebilecek nice örnekten bir diger, **Tebûk seferi**'ne çıkarken **Alî**'yi Medîne'de vekil olarak birakmasiyle ilgilidir ki Buharî'nin Sa'd Ibn-i Ebî Vakkâs'dan rivâyetine göre söyle: Her gazâ'ya çıkisinda Muhammed, vekil (kaymakam) olarak birini Medîne'de birakirdi. Tebûk seferine çıkarken, her ne hikmetse Ali'yi beraberinde götürmek istemedigi için onu Medîne'de kaymakam olarak birakir. Fakat Ali bundan hoslanmaz, daha dogrusu bunu kendisi için hakâret sayar ve yakinir; söyle der: "*Yâ Resûl'allâh! Beni çocuklar ve kadınlar içinde vekil mi birakiyorsun?*". Onu yatistirmek maksadiyle Muhammed, vaktiyle Musâ'nin ayni seyi yaptigini ve Tûr'a giderken Harûn'u vekil biraktigini hatirlatir; söyle der: "*Yâ Ali! Bana nispetle sen, Mûsâ'ya nisbetle Harûn menzilinde olmaga râzi olmaz misin? Su kadar ki, benden sonra peygamber yoktur!*"⁵. Bilindigi gibi **Mûsâ** ve **Harûn**, kardes olup her ikisi de peygamber idiler; fakat Harûn peygamber, Mûsâ'nin yardimcisi olarak is görmüş kabul edilir⁶. Mûsâ onu, sefere çıktigi ya da baska bir yere gittigi zamanlar vekil birakirdi. Ve iste Muhammed, sirf Alî'yi yatistirmek için kendisini Mûsâ'ya benzeterek ona: "... *Harûn menzilinde olmaga râzi olmaz misin? ...*" seklinde konusmustur. Fakat bu sekilde konusurken ne kendisini **Mûsâ** ile "esit" durumda görmüş, ve ne de **Alî**'yi **Harûn** kertesinde bilmis degildir. Nitekim **Ali** bile, kendisinin **Harûn** derecesinde bulunduguna dâir Muhammed'in söylediklerine pek inanmamistir. Esasen çevrede kendisi hakkında söylenenleri, ve özellikle munafikların "*Ali gibi cenk eri bir kahraman Medîne'de nasıl birakilir? Bu Ali'ye karsi istiskâldir*"⁷ seklindeki konusmalarini duyduktan sonra silahini alip yola çıkmis ve Muhammed'in arkasından yetismistir. Öte yandan Muhammed de, Ali'yi yatistirmek için yukardaki sekilde konusurken, kendi söylediklerine kendisi de inanmamaktaydi. Su bakimdan ki: "*Ben Adem ogullarının seyyidiyim...*" derken ya da "... *Allah nezdinde gelmiş ve gelecek bütün insanların en sereflisi, en yücesi benim...*" derken, kendisinin bütün insanlardan, ve bütün peygamberlerden üstün oldugunu vurgulamaktan geri kalmamaktaydi.

*

Hemen belirtelim ki Muhammed, daha önceki peygamberlerden bir kismini kendisine es degerde imis gibi gösterirken, esas itibariyle Yahudileri ve Hiristiyanlari hosnud edip kendisini onlara peygamber olarak kabul ettirme amacini gütmüştür. Bunu saglayabilecegini umud ettigi sürece bu sekilde konusmus ve kendisini, onların peygamberinden üstün derecede degil fakat onlara es degerde ve kertede imis gibi göstermistir. Verilecek örnekler çok: **Buharî**'nin **Ebû Hüreyre**'den ve ayrıca **Ebû Sâid-i Hudrî**'den rivâyet ettigi hadîs'lerle anlatilan su olay bunun ilginç olanlarından biridir:

Bir gün bir Müslüman kisi ile bir Yahudi birbirlerine sövüp saymaya baslarlar. Müslüman kisi Yahudi'ye: "*Muhammed'i âlemler üzerine tercih ve ihtiyâr eden Allah'a yemin ederim ki...*" der. Buna karsilik olarak Yahudi de Müslüman kisiye: "*Mûsâ'yi âlemlere tercih ve ihtiyâr eden Allah'a yemin ederim ki...*" diye cevap verince, Müslüman kisi Yahudi'yi

tokatlar. Bunun üzerine Yahudi, hemen Muhammed'e başvurur ve olayı anlatarak sikâyette bulunur. Muhammed, tokat atan Müslüman kişiyi çağirtir ve ona: *"Sen bu Yahudi'yi dövdiğün mü?"* diye sorar; ondan *"(Evet dövdiğüm) çünkü o çarsıda -'Mûsâ'yi bütün beseriyete tercih ve ihtiyâr eden Allah'a yemin etti"* şeklinde yanıt alınca: *"Beni Mûsâ'ya tafdîl etmeyiniz (üstün tutmayınız) ... Enbiya arasında birini öbürlerine tercîh ederek kadirlerini tenkîs etmeyiniz? Kiyâmet gününde insanlar bayılacaklar. Fakat kabri ilk açılan ben olacağım. O anda ben kendimi Mûsâ'ya yakın bulacağım"* ⁸ der.

Her ne kadar burada *"Kabri ilk açılan ben olacağım..."* diyerek kendisine biraz olsun ayrıcalık sağlamakla beraber, yine de kendisini **Mûsâ'**ya esit durumda gösterir gibi bir hali vardır; maksadı, o an için Yahudileri hosnud edip kendisine bağlamaktır.

Verilebilecek bir başka örnek, Tevrat'ta adı geçen Yahudi peygamberlerinden Yûnus'la ilgili olarak Kur'ân'a koyduğu su âyet'tir: *"Sen Rabbinin hükmünü sabırla bekle. Balık sahibi (Yûnus) gibi olma. Hani o dertli dertli Rabbine niyaz etmişti. Sayet Rabbinden ona bir nîmet yetismemis olsaydı o, mutlaka, kinanacak bir halde ıssız bir diyâra atılacaktı"* (68 Kâlem sûresi, âyet 48-49). Söylendiğine göre güyâ bu âyet'i okurken, halka sunu açıklamıştır ki Tanrı, kendisine : *"(Sakin ha Ey Muhammed!) -Ben Yûnus b. Mattâ'dan daha iyiyim- demeyesin"* demistir. Ve yine rivâyete göre, bunu derken halk'a hitaben: *"Beni Yûnus b. Mattâ'den üstün tutmayınız..."* diye tenbihte bulunmustur. Söylemeye gerek yoktur ki, bir yandan bunu derken, diğer yandan kendisini Adem ogullarının efendisi ve bütün insanların en yücesi ve sereflisi olarak ilân etmesi çeliski;ye düsmekten başka bir şey değildi. Ve iste bu çeliskiye gözardı edebilmek için **Ibn Kutayba** ya da **al-İskâfî** gibi yorumcular bunu, Muhammed'in "tevâzu" yolu ile söylemiş olduğu bir söz olarak kabul ederler⁹. Oysa bunun "tevâzu" ile ilgili bir yönü olmayıp sadece o an için Yahudi'lere karşı uyguladığı siyâsetle ilgisi vardır ki o da, kendisini diğer peygamberlerle esit durumda imis gibi gösterip Yahudileri kazanma yollarını araması idi¹⁰.

Aynı doğrultuda olmak üzere Hristiyan'lari da kazanmaga, ve kendisini onlara Peygamber olarak kabul ettirmeye çalışmıştır. Örneğin **İsâ'**yi "peygamber bilen kimselerin, ayrıca bir de kendisini peygamber olarak kabul etmeleri halinde, Tanrı tarafından iki misli mükâfata eriseceklerini söylemiş, söyle demistir: *"...Bir kişi de İsâ'ya î mân eder, sonra bana î mân ederse, buna da iki ecir vardır..."* ¹¹

Fakat ne zaman ki Yahudileri ve Hristiyanlari kazanamayacağını ve kendisini onlara peygamber olarak kabul ettiremeyeceğini anlayacaktır, iste o andan itibaren bu yapmacık esitlik anlayışını terkedecek, ve kendisini, **Adem'**den bu yana gelmiş geçmiş bütün insanların olduğu kadar bütün peygamberlerin de her bakımdan (ahlâken, fikren, ruhen vs...) en yücesi, ve onlardan her birinin tasdikçisi olarak ilân edecek, başka hiçbir "peygamber"e verilmeyen imtiyazların ve üstünlüklerin Tanrı tarafından sadece kendisine verildiğini söyleyerek övünecektir. Hem de öylesine ki, ilerdeki sayfalarda belirteceğimiz gibi, kuru bir ağaç kütüğünün, akıl ve bilinç sahibi bir canlı imis gibi, kendisinden ayrılmamak için ağlayıp sızladığını söylemeye varıncaya kadar, ya da hattâ Tanrı'nın (melekleriyle birlikte) kendisine salâvât getirdiğini öne sürecek kertede sinirsiz övünmelere yönelecektir!¹²

¹ Ebû Saîd-i Hudrî'ni rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 324-5)

² Ebû Hüreyre'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 324 Hadîs no. 1080)

³ Bu konuda **"İslâm'a Göre Diğer Dinler"** adlı kitabıma bakınız.

⁴ Bkz. Ibn Kutayba, **Ta'vil muhtalif al-hadis** (Kahire 1966). Bu konuda Ahmed Suphi Furat'ın, **İslâm Ansiklopedisi**'nde "Yûnus" ile ilgili yazısına bakınız (Cilt 13, sh. 435-7)

⁵ Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 418, Hadîs no. 1658).

⁶ Kur'ân'da bu hususlarla ilgili olarak yer alan âyet'ler var ki bir kısmı şöyle: Tâhâ sûresi, âyet 24-36; 42-50; 92-94).

⁷ "istiskâl" sözcüğü "küçümsemek", ya da "yüz vermemek" gibi anlamlara geliyor.

⁸ Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 323-326)

⁹ Bu konuda, Ibn Kutayba'nın **Ta'vil muhtalif al-hadis** (Kahire 1966), ve al-Iskâfî'nin **Kitab al-macâlis** adlı kitaplarından nakil olarak Ahmed Suphi Furat'ın, **İslâm Ansiklopedisi**'ndeki "Yûnus" başlıklı makalesine bkz.

¹⁰ Bu konuda daha fazla bilgi için benim **İslâm'a göre Diğer Dinler**, adlı kitabıma bakınız.

¹¹ Buharî'nin Ebû Mûse'l-Esârî'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 181)

¹² Buharî'nin Câbir Ibn-i Abd'illâh'dan rivâyeti için bkz. **Sahih-i ...** (Cilt III, sh. 75, Hadîs no. 499)

I) Muhammed'in söylemesine göre Tanrı bazı peygamberleri, diğer bazı peygamberlere "efdâl" (üstün) kılmış, kendisini de "adi" ve "nitelikleri" ile bütün peygamberlerin en üstünü, en yücesi, en sereflisi saymıştır:

Muhammed'i "peygamber" olarak kabul etmeyen Yahudi'ler: *"Musâ'dan sonra Peygamber yoktur. Tevrat'tan sonra kitab yoktur"* derlerdi. Hristiyan'lar ise **İsa**'yı en son Peygamber, ve **İncil**'i de son kitab sayarlardı. Bu tür konuşmaların kendisini güç durumlarda bırakacağını bildiği içindir ki Muhammed, Tanrı nezdinde en yüce peygamber'in kendisi olduğunu kanıtlamaya çalışırdı. Bu maksatla öne sürdüğü hususlardan biri su idi ki Tanrı, kendi yarattığı varlıkları en iyi bilendir; ve nasıl ki bazı insanları diğer bazılarına "derece" ve "rizik" bakımından farklı ve üstün kıldı ise, bazı peygamberleri de diğer bazılarına "efdâl" (üstün) kılmıştır. Bunun böyle olduğunu anlatmak maksadıyla Kur'ân'a su âyet'i koymuştur: *"Rabbim, göklerde ve yerde olan herkesi en iyi bilendir. Gerçekten biz, peygamberlerin kimini kiminden üstün kıldık."* (K. 17 İsra sûresi, âyet, 55). Muhtemelen bunu yeterli bulmayıp bir de su âyet'i yerleştirmiştir: *"O peygamberlerden bir kısmını diğerlerinden üstün kıldık. Allah onlardan bir kısmı ile konuşmuş, bazılarını da derece derece yükseltmiştir..."* (K.

2 Bakara sûresi, âyet 253). Bunu yaparken kendisini, Peygamberlerin bir "fezlekesi" (özeti) ve insanlık faziletinin tamamlayıcısı olarak tanımlamış, söyle demiştir: *"Ben ancak mekârim-i ahlâki (Ahlâkî faziletleri) ve insanlık faziletini tamamlamak için gönderildim"* ².

Bu iddiâsını pekistirmek maksadiyle, kendisinin Tanrı tarafından hem "Nebî" ve hem de "Resûl" olarak gönderildiğini, oysaki diğer peygamberlerin sadece "Nebî" niteliğiyle gönderildiklerini, ve iste bu bakımdan da kendisinin onlara üstün olduğunu söylemiştir. Çünkü "Resûl", kendine vahiy olunan ve tebliga me'mûr olunandır. "Nebî" ise, tebliga me'mur olsun veya olmasın, vahiy olandır. Bu itibarla, her "Resûl", nebiy'dir ama, her "nebiy" Resûl değildir.

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, ruh asaleti ve manevî fazilet gibi nitelikler bakımından da peygamberler arasında derece farkı gözetmiştir. Örneğin bunlardan bazılarını "hitâb" etmek lütfünde bulunmuş ve belgeler vermiş (örneğin **Musa'ya Tevrat'i**, ve **Dâvud'a "Zebur"**u verdiği gibi) ³, ya da bazılarını **"Rûhü'l-Kudûs"** ile desteklemiş (örneğin **İsâ** için yaptığı gibi); bazılarını semâ'ya yükseltmiş (örneğin **İsâ** ile **İdrîs'i** yükselttiği gibi) ve fakat bazılarını bu tür mükâfata lâyık görmemiştir.

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, her ne kadar bazı peygamberleri bazılarına derece bakımından üstün kılmış olmakla beraber, gerçek anlamda bir tek peygamberi her bakımdan (yâni fazilet, meziyet, dürüstlük, ahlâkîlik, mertlik, güvenilirlik, şehvet vs... bakımlardan) diğer peygamberlerin hepsinin üstünde, hepsinin ulu'su, hepsinin yüce'si kılmıştır ki o da **Muhammed**'tir. Bunun böyle olduğunu anlatmak üzere Muhammed, **Cebrâil**'in yeryüzüne inip kendisiyle konuştugunu hikâye ederek: *"Tanrı beni, adim ve sıfatımla (niteliklerimle) bile bütün peygamberlere üstün kıldı"* der, ve bu doğrultuda Kur'ân'a âyet'ler koyar. Bu anlattığı hikâye'ye göre güyâ bir gün **Cebrâil**: *"Selam sana ey evvel, selam sana ey âhir, selam sana ey zâhir, selam sana en bâtin"* diyerek Muhammed'in karsısına çıkar. Bu övgüler karsısında Muhammed sasirir ve Cebrâil'e çatarcasına: *"Bu nitelikler benim gibi bir yaratılmış için nasıl kullanılabilir, ey Cebrâil? Bunlar Tanrı'ya âit ve sadece ona layık niteliklerdir"* der. Cebrâil, kendisine: *"Ey peygamber! Sunu bil ki Allah bana, seni bu şekilde selamlamamı emretti. Çünkü yüce (Allah) seni bu niteliklerle yüceltti ve seni bu niteliklerle diğer peygamberlerin üstünde bir mertebeye çıkardı. Allah sana kendi adından bir ad, kendi niteliğinden bir nitelik ayırdı"* der ve saydığı niteliklerin tanımını yapar: **"Evvel"** şeklindeki adı'nin peygamberlerin ilki olduğuna, **"âhir"** adı'nin, zaman itibarıyla peygamberlerin en son geleni olduğuna; **"bâtin"** adı'nin, Tanrı ile Muhammed adlarının arsin gövdesine kırmızı nurla yazılmış olduğuna; **"zâhir"** adı'nin, içinde bulunduğu zamanda ortaya çıkarıldığına, kanıt olduğunu bildirir. Fakat bununla da kalmaz bir de Tanrı'nin, pek çok varlıkları sırf Muhammed'e *"salât ve selam"* etsinler diye yarattığını ve nihâyet Tanrı'nin dahi Muhammed'e *"salât ve selam eder"* olduğunu ekler; söyle der: *"(Tanrı) seni su içinde bulundugun zamanda ortaya çıkardı, sana din konusunda bütün yardımları yaptı, din hususunda seni biricik önder kıldı ve seni teblig ettiğin düzenle birlikte senin üstünlüğünü de göklerdeki varlıklara ve yeryüzü sakinlerine iyice tanıttı. Bütün bu varlıklar içinde öylesi vardır ki yalnız sana salât ve selâm için varolmuştur. Allah da sana salât ve selâm eder, ey Peygamber! Rabb'in Mahmûd, sen de Mahmûd, Rabb'in evvel, âhir, zâhir, bâtin, sen de evvel, âhir, zâhir ve bâtinsin"* ⁴.

Söylemeye gerek yoktur ki bütün bunlar, övünmek maksadiyle Muhammed'in hayal ettiği şeylerdir. Kendisini bütün insanlara, ve bu arada diğer peygamberlere üstün imis gibi göstermek için Tanrı'yi, bu doğrultuda konusur sekle sokmuştur.

Hele diğer peygamberlere karşı üstünlük hevesinde öylesine asiri davranmıştır ki, **Musâ** ile ilgili olarak Yahudi'lerin, ve **İsâ** ile ilgili olarak Hristiyanların benimsemis oldukları inançları dahi farklı kilige sokmuştur.

Gerçekten de Yahudi'ler: "*Musâ'dan sonra peygamber yoktur, Tevrat'tan sonra kitab yoktur*" dedikleri zaman, onlari yalanlamak için Tanrı'nin **Davûd'a "Zebur"** verdigine dâir Kur'ân'a âyet koymustur (K. Isrâ sûresi, âyet 55). "**Zebur**" dedigi sey, **Davûd'un** kavalla söylediği ilâhî sarkilarin sözleridir, ki **Ahd-i Atiyk'ta "Mezmur'lar"** ("**Davûd'un Mezmuru**") adıyla yer almıştır. Tanrı'nin Davûd'a "**Zebur**"u (Mezmur'lari) verdigini Muhammed, kendisine yakınlık gösteren bâzi Yahudi'lerden, ya da İbranice bilen kendi katip'lerinden öğrenmiştir. Kisaca belirtelim ki Ahd-i Atiyk'ta 150 sûre halinde yer alan **Mezmurlar** bölümünde Davûd'un Yanrı'ya çağırıda ve yalvarıda bulunduğuna dâir hükümler vardır ki bir çok bakımlardan Muhammed'in isine yaramıştır. Yahudi'lere "Davûd'un Mezmur'larini" hatırlatırken, sadece onlari iddiâ'larında (yâni Tevrat'tan sonra baskaca kitap gelmedigine dâir iddiâ'ları) yalanlamakla ve Kur'ân'ın son kitap olduğunu anlatmakla kalmıyor ve fakat aynı zamanda Davûd'un durumu ile kendi durumu arasında benzerlik kurup, onlari etkilemeye çalışıyordu. Gerçekten de "Mezmur'lar"da, Davûd'un Tanrı'ya yalvar yakar olusu ve ondan medet umusu ile ilgili hükümler vardır ki bir ikisi şöyle: "

"Ya Rab, benimle çekisenlerle sen çekis. Bana karsi cenk edenlerle sen cenkles... Bana kötülük düşünenler geri dönsünler de yüzleri kızarsın... Bilmedigim seyleri benden solearlar, canima hicran olsun diye... Ben bilmeden alçaklar bana karsi toplandilar; Beni didiklediler ve durmadilar... Bana dislerini gicirdattilar. Yha Rab, ne vakte kadar bakacaksın?Canimi onalrin helâkinden, hayatimi genc aslanlardan kurtar... Yâ Allahim ve Rabbim, benim muhakekem ve devam için gayrete gel... (ki onlar) bana karsi sevinmesinler, Yüreklerinde: -'Eh diledigimiz budur'- demesinler. Kötü halime sevinenler, birlikte utansinlar, yüzleri kızarsın. Bana karsi kibirlenenlerin libasi, utanç ve rezalet olsun..." (Eski Ahit/Mezmurlar, Sûre 35: 1-28).

Mezmur'lar'da bunlara benzer daha nice hükümleri Muhammed Kur'ân'a yerleştirmiş, ya da Kur'ân olmiyarak işlemiştir (hadîs'ler seklinde).

Yahudileri, bu yukardakilere benzer örneklerle sustururken, Hiristiyan'ların inançlarından bir kısmını benimseyip, bir kısmını da benzerî usullerle yalanlamaktan geri kalmazdı. Bilindiği gibi bu inançlardan biri **İsâ'nin "Rûhü'l-Kudûs"** ile desteklenmiş olmasıdır ki, Muhammed bunu benimser görünerek Kur'ân'a su su âyet'i koymustur: "... *Meryem oğlu İsâ'ya belgeler verdik, onu Rûhü'l-kudûs ile destekledik...*" (K. 2 Bakara sûresi, âyet 253). Fakat bunu yaparken anlatmak istediği sey İsâ'nin en üstün bir peygamber olduğu değildir; sadece İsâ'nin, semâ'ya yükseltilmek sûretiyle diğer bazı peygamberlere nazaran derece bakımından farklı kılınmış olmasıdır. Nitekim İmrân Sûresi'nde bunu su şekilde belirler: "*Allah demisti ki -'Ey İsâ! Ben seni eceline yedirecegim, seni Kendime yükseltecegim, inkâr edenlerden seni ayiracagim; sana uyanlari ... inkâr edenlerin üstünde tutacagim...*" (K. 3 İmrân 55-56). Her ne kadar İsâ'nin semâ'ya yükseltilmesi, Hiristiyan'lar tarafından ilâhî bir "lütuf", bir "taltif" sayılırsa da Muhammed bu "taltifi" İsâ'nin üstünlüğüne kanıt saymamıştır. Saymadığını da İsâ'nin öldükten sonra semâ'ya alındığını, oysa ki **İdrîs** peygamber'in İsâ'dan önce ve canlı olarak "*dördüncü kat gökte*" olan "**âli mekân'a**" yükseltildiğini söylemiş ve Kur'ân'a su âyet'i koymustur: "*Biz İdrîs'i âli bir mekâna yücelttik...*" (K. 19 Meryem 57). Bunu Kur'ân'a koymuş olmasının nedeni muhtemelen **İdrîs**'i kendi cediti olarak kabul etmesindendir⁸. Güyâ İdrîs'in canlı olarak semâ'ya alınması bir "rûhaniyet" tir, ki İsâ'nin üstünlüğüne gölge düşürmeğe yeterlidir⁹.

Öte yandan yine bilindiği gibi, Hiristiyanlar İsâ'yi Tanrı'nin oğlu ya da hattâ Tanrı olarak kabul etmişlerdir. Onların bu inanışının kaynağını Muhammed İsâ'nin su sözlerine bağlar: "...*Beni ve annemi Allah'tan baska iki tanrı olarak benimseyin...*" (K. Mâide 116-117)¹⁰; ya da "*Tanrı ancak Meryem oğlu Mesih'tir*" diye eklemiştir. Oysa Muhammed bunu kabul etmez. İsâ'yi Tanrı'nin oğlu olduğuna, ya da "teslis" fikrine (yâni "Baba-Oğul-Kutsal Ruh" seklinde Tanrı'nin "üç" olduğuna) inanmanın "kâfirlik" olduğunu anlatmak üzere Kur'ân'a su

âyet'leri koyar:

"Meryem oğlu Mesih sadece bir peygamberdir" (K. 5 Mâide sûresi, âyet 75);

"And olsun- 'Allah üçten biridir-' diyenler kâfir olmuştur; oysa Tanrı ancak bir tek Tanrı'dır..." (K. 5 Mâide 73);

"Meryem oğlu İsâ Mesih, Allah'ın peygamberi, Meryem'e ulaştırdığı kelimesi ve kendisinden bir ruh'tur. Allah'a ve peygamberine inanin. -'Üçtür-' demeyin... Allah ancak bir tek Tanrı'dır, çocuğu olmaktan münezzehtir..." (K. 4 Nisâ sûresi, âyet 171).

Hiristiyan'lar gibi Yahudi'lerin de *"Üzeyr Allah'ın oğludur"* dediklerini öne sürerek Kur'ân'a, Tanrı'nın hiçbir çocuğu olmadigina anlatmak üzere Muhammed, Kur'ân'a su tür âyet'ler koyar: *"... -'Allah çocuk edindi'-, dediler. Hasa! O, bundan münezzehtir..."* (k. Bakara sûresi, âyet 116). Ayrıca da Tanrı'nın esi olmadigini, olmadigina göre çocuğu olamayacağını söylemiştir. Hemen belirtelim ki İsâ'yi "Tanrı", ya da "Tanrı'nı oğlu" şeklinde kabul eden Hiristiyan inanışlarını red'ederken, bunu Tanrı fikrine olan saygınlığından değil fakat İsâ'yi kendisinden daha üstün ve daha kutsal bir durumda görmemek için yapmıştır. Eger **İsâ**, Tanrı'nın oğlu ya da sûreti olarak kabul edilecek olsa kendisinin ondan daha az değerinde, ve alt derecede bir kimse olduğu kanısının yerleşeceğinden korkmuştur.

İsâ'nın Yahudiler tarafından öldürüldüğüne dâir haberleri yalanlamayı da aynı nedenle, yâni kendi çıkarları nedeniyle gerekli bulmuş, ve Kur'ân'a su tür âyet'ler koymuştur: *"Ve -'Allah elçisi Meryem oğlu İsâ'yi öldürdük- demeleri yüzünden (onları lânetledik). Halbuki onu ne öldürdüler, ne de astılar, fakat (öldürdükleri) onlara İsa gibi gösterildi... Bilâkis Allah onu (İsa'yi) kendi nezdine kaldırmıştır..."* (Nisâ sûresi, âyet 157). Yâni anlatmak istemistir ki Yahudiler tarafından öldürülen kişi İsâ değil, bir baskasıdır, ve Tanrı İsa'yi kurtarıp kendi yanına almıştır¹. Daha baska bir deyimle "peygamber"lerin insanlar tarafından öldürülemeyeceğini, ve çünkü Tanrı'nın onları kourudugunu belirtmek sûretiyle kendisine karşı dis bileyenleri uyarmak istemistir.

*

¹ Bkz. Elmalili H. Yazır, age (Cilt IV, sh. 3182)

² Bkz. **Sahih-i...** (Cilt Cilt IX, sh. 255, ayrıca bkz. Cilt. VII, sh. 324). İmâm Gazâlî, age (Cilt II, sh. 873).

³ Bkz. Elmalili H. Yazır, age (Cilt IV, sh. 3413-4)

⁴ İsrâ sûresi, âyet 55

⁵ Kadi İyaz'ın **Sifâ** adlı kitabı ile bu kitabın açıklamasını yapan Ali el-Kaafî'nin **Serhu's-Sifâ**'sından. Bazi Üniversite mollalarımız, Muhammed'le ilgili yukardaki şekilde yüceltilmesini pek "mantikî" bulurlar. Bkz. Yasar N. Öztürk, **Kendi Dilinden Son Peygamber**, İstanbul 1984, 67-69)

⁶ Mezmur'larda: *"O Allah ki, gökleri ve yeri, denizi ve içindeki her şeyi yaratan... Rabbe hamdedin"* (Mezmurlar, Sûre 146: 6-10) şeklinde âyet'ler var. Bunlara benzer nice âyet'leri Muhammed Kur'ân'a geçirmiştir (Örneğin A'raf sûresi, 54, Yunus 3; Hûd 7; Hadîd 4: Furkan 59: Fussilet 11-12, Secde 4: Kaf 38: Lokman 10: Nebe' 12-13: Zâriyat 47 vs...)

"Eski Ahit" demek oluyor.

⁷ **Ahd-i Atiyk/ Mezmurlar**, Sûre 35: 1-ve d; ve sûre 37: 28 ve d.

⁸ Ulemâ'nin görüşüne göre İdrîs, Muhammed'in "cedd-i a'lâsi'dir". Bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 89)_

⁹ **Sahih-i...** (Cilt IX. sh. 89-90)

¹⁰ Muhammed'in söylemesine göre güyâ Tanrı, İsâ'yi bu şekilde konustugu için azarlamıştır. Yukardaki âyet'in tamamı şöyle: *"Allah: Ey Meryem oğlu İsâ! İnsanlara: -'Beni ve anamı, Allah'tan baska iki tanrı bilin-' diye sen mi dedin?- buyurdugu zaman o: -'Hasa! Seni tenzih ederim; hakkim olmayan şeyi söylemek bana yakismaz. Hem ben söyleseydim sen onu süphesiz bilirdin. Sen benim içimdekini bilirsin; halbuki ben senin zatında olani bilmem... Ben onlara ancak bana emnrettigini soyledim. Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin- dedim..."* (K.Mâide sûresi, âyet 116-117).

¹¹ Bu konudaki yorumlar için bkz. Elmalili H. Yazir, age, (Cilt II, sh. 1516 ve d.)

II) Peygamberlerin "İlk'i" ve "Sonuncusu" olmakla övünen Muhammed, hem Adem'in bir parçası, ve hem de Adem'den 14 bin yıl önce önce var kilinan kimse oldugunu söyleyerek "insan varlığı'nın" en mükemmeli oldugunu ekler.

Peygamberlerin en üstünü, en yücesi, en şerefli, en faziletli vs ... olarak övünmek üzere Muhammed, her şeyden önce kendisini hem **ilk** ve hem de **son** peygamber olarak ilân etmiştir; söyle derdi: *"Ben peygamberlerin yaratilista ilki, gönderiliste sonuncusuyum"* ¹. Ve her vesileyle: *"...Benden sonra Peygamber yoktur"* demegi gelenek edinmişti².

Ancak ne var ki: *"Ben Peygamberlerin yaratilista ilki'yim..."* derken hem bir yandan kendisini **Adem**'in kürek kemigi ile bel kemiginin arasındaki bir parçası olarak tanımlar, ve hem de diğer yandan Adem peygamberden dahi daha önce yaratılmış ve peygamberlikle donatılmış oldugunu anlatmak isterdi. Fakat bunu yaparken çelişkiye düştüğünü görmezlikten gelirdi. Gerçekten de **al-Suyûtî**'nin **al-La'âli al-Masmua** ³ adlı yapıtında belirtildiğine göre Muhammed, kendisine: *"Adem Cennete girdigi zaman sen nerede idin?"* şeklindeki soru soran **Ibn-i Abbâs**'a su yaniti verir: *"Ben Adem'in (kürek kemigi ile bel kemiginin arasında bir) parçasıydim; ve o şekilde dünyâyâ geldim. Daha sonra babam Nuh'un parçası haline geldim ve onun gemisiyle seyahat ettim; ve yine babam İbrahim'in parçası olarak atese girdim. Ve benim (akraba ve yakınlarım) bir çift yoktur ki bu zincirden gelmiş olsun. Tanrı beni saf olarak masum bir rahm'e koydu ve sonra bana peygamberlik görevini vererek benimle anlasti, ve adimi Tevrat'da ve İncil'de andi. Yer yüzü benim dünyâ'ya gelişimle, ve cennetler ise oraya girişimle şeref yeri haline geldi. Tanrı beni cennetlerine yükseltti, ve bana kendi öz adlarından birini verdi. Zirâ kutsal tahtların Hükümdar'i **Mahmud**'tur ve benim adım da **Muhammed**..."* ⁴.

Ancak ne var ki kendisini **Adem**'in bir parçası imis gibi gösterirken, hani sanki bu söylediklerini unutmuscasına, kendisinin Adem'den önce peygamber kilindigini ekler, söyle derdi: *"Adem henüz su ile toprak arasında iken ben Nebî idim (peygamberdim)"* ⁵.

Fakat bu söylediklerini dahi biraz daha abartmak üzere bir de "zaman" unsurunu ise karıştırır ve: *"Ben Hz. Adem'in yaradilisından on dört bin yıl önce Rabbimin huzurunda bir nûr idim"* derdi. Böylece peygamberlik'le simgelendiği yolundaki haberin kendisine "Adem'in yaratilisi" ile "ilâhî ruhun ufurülmesi" arasındaki zaman içerisinde geldiğini söylerdi ⁶.

İslâm yazarları Muhammed'in bu övünmelerine kapılarak onu "evren"in ve "insanlığın" başlangıcı olarak tanımlarlar. Örneğin **Muhyiddin-i Arabî**, ünlü yapıtı olan **Fusûs ül-Hikem**' de şöyle der: *"Is onunla basladı ve onunla sona erdi. Adem henüz su ile toprak arasında iken o Nebî idi. Sonra unsur haline çıkmasıyle de Nebîlerin sonucusu oldu"*.

Bu tanımlamadan etkilenen İslâm yazarlarına göre Muhammed: *"Rabbina olan delil'in ilkidir!"* ve bütün yaratıkların *"özü ve hülâsası"* sayılmıştır⁷.

Bu vesileyle suna isâret edelim ki Muhammed, kendisini evren'in (kâinatın) ilk yaratıldığı an hikmete ermiş gibi göstermekle beraber, çıkarlarına yatkın bir durum yaratmak ihtiyacıyla bazan bu söylediklerine ters düşer seyler söylerdi. Örneğin kendisini Arap'lar içerisinde seçilerek Tanrı'nın *"ihسانlarına ve himâyesine"* mazhar kılınmış gibi göstermek üzere Kur'ân'a, Tanrı'nın su şekilde konustugunu söyliyerek, hayet koymuştur: *"(Ey Muhammed! Tanrı) seni öksüz bulup da barındırmadı mı? Seni sasırmış bulup doğru yola erdirmemi mi? Seni fakir bulup zenginleştirmemi mi?"* (K. 93 Duhâ sûresi, âyet 8). Söylemeye gerek yoktur ki bu sözler, biraz yukarda belirttiğimiz: *"Ben Hz. Adem'in yaradilisından on dört bin yıl önce Rabbimin huzurunda bir nûr idim"* şeklindeki sözlerle pek bağdasmamakta! Çünkü eğer Tanrı, Adem'in yaratilisından on dört bin yıl önce Muhammed'i "nûr" olmak üzere yaratmış idiye, neden onu Adem'den su kadar bin yıl sonra "öksüz" ve "sasırmış" bulup doğru yola sokma gereğini duysun?

Öte yandan Adem'den "on dört bin önce yaratılmış olduğunu" söylerken Muhammed, bu hesabi neye göre yapmıştır? bilinmez. Fakat muhtemelen bu yukarda söylediklerini dahi yeterli bulmamış olmalıdır ki, bir de peygamberlerin en sonucusu olarak görünmeyi gerekli bulurdu. Bunu anlatmak makadıyla, tek bir tuğlasi ya da kerpici eksik bırakılmış binâ örneğini vererek şöyle demistir: *"Benimle Peygamberler (zümresi'nin) benzeri, su bir kimsenin meseli ve benzeri gibidir ki, o kisi, bir ev yaptırmış ve binâyı tamamlayıp süslemiş de yalnız bir tuğlasi (bir kerpici) eksik kalmış. Bu vaziyette halk binâyı girip gezmeye baslarlar. Ve (eksik yeri görüp) hayret ederek (su kösede bir kerpiç) yeri boş bırakılmış olmasaydı! dediler... Ben o (yeri boş bırakılan) kerpiciyim, ben Hâtemü'n-Nebiyyîn'im (peygamberlerin sonuyum)..."* ⁸ derdi. Diğer peygamberlerle kendisini kıyasladığı zamanlar özellikle bu noktaya önem verir ve her vesile ile peygamberlerinin sonucusu olduğunu, kendisinden sonra artık peygamber gönderilmeyeceğini belirtirdi. Örneğin amucazadesi olan **Ali b. Abi Talib** ile bir konuşmasında şöyle der: *"Ey Ali! Senin bana bağliligin Hârun'un Musâ'ya ittisali (yakınlığı) mesabesinde... Su kadar ki benden sonra peygamber yoktur"* ¹⁰.

Kendisinden sonra baskaca peygamber gelmeyeceğini anlatabilmek için Muhammed, bir de iki kürek kemigi arasında güvercin yumurtası kadar büyük bir "siyah et ben'i" bulunduğunu söylerdi. İslâm dünyâsi buna inanmış olarak bu siyâh ben'i *"Nübüvvet hâtemî"* (yâni "Peygamberlik mührü") diye bilir ¹¹. Bununla övünürken muhtemelen anlatmak isterdi ki kendisi *"...hem Peygamberleri hitame erdiren son Peygamberdir... hem de bütün peygamberleri tasdik (onaylayan) ve tevsik eden (kanıtlayan) ilâhî bir mühürdür"*

Bütün bunları söylerken ahlâk ve fazilet açısından da kendisini diğer bütün peygamberlerin üstünde göstermekten bıkmaz, ve: *"Ben ancak mekarim-i ahlâk (ahlâk cömertliğini) ve*

insanlık faziletini tamamlamak için gönderildim" ¹³ seklinde konusmaktan geri kalmazdı.

Ancak ne var ki ahlâk ve fazilet timsali imis gibi görünmek isterken pek muhtemelen unuttugu bir sey vardı ki o da yasamini, farkli inançtaki insanlara (müsrik'lere ve kâfir'lere) saldirip esir almakla, esirlerin kafalarini kestirip dogratmakla (örneğin Benî Kureyza kavmine mensup 900 kisi'nin kafalarini kiliçla dograttigi gibi), ya da savas ve saldirilar yolu ile ganimet saglama yollarina basvurmakla, ya da kin besledigi kimselerden acimasizcasina intikam almakla, ya da çeşitli usûllerle haremindeki kadinlarin sayisini iki düzineye ulastirmakla, ve ulastirirken de vicdan sizlatici olaylara sebep olmakla (örneğin ogullugunun karisi Zeyneb'e asik olup onu, kocasindan ayirttikten sonra, nikâhina almakla), ya da buna benzer davranislarla geçirmis olmasidir.

Öte yandan sunu da ekleyelim ki kendisinden sonra artik baskaca peygamber gelmeyecegini söylemesi, daha dogrusu Tanrı'yi bu sekilde konusur göstermesi, hem övünme aliskanligindan ve hem de bencilliginden (yâni kendisinden sonra hiç kimselerin peygamber olarak ortaya çikmasini istememesinde) dogma kiskançliktandir. Bunu yaparken Tanrı'yi yine çeliskili durumlarda biraktigi ortadadir. Su bakimdan ki, her ümmete kendi içinden ve kendi dilinden peygamberler gönderdigini söyleyen (örneğin Yahudi'lere, onların anlayacaklari dil'den Tevrat'i indirdigini bildiren) bir Tanrı, yeryüzünde daha peygamber göndermedigi nice kavimler varken, ve onlara da kendi içlerinden ve kendi anlayacaklari dil ile konusur peygamberler göndermek olasiligina sahip iken, neden Arapça'dan gayri bir dil bilmeyen Muhammed'i en son peygamber olarak göndermis olsun? Madem ki Tanrı'nin amaci kendi buyruklarinin anlasilip uygulanmasidir, o halde neden Arap'tan gayri kavimlere, örneğin Türk'lere, ya da Acem'lere vs.... kendi içlerinden ve kendi dillerinden peygamber göndermesin? Neden Arap Muhammed'i, en son peygamber ilân edip, Arapça kur'ân ile, Arap olmayan ve Arapça bilmeyen milletlerin basina geçirsin? Eger Muhammed'in dedigi gibi Tanrı bu sekilde hareket etti ise, bu taktirde "ezel ve ebedî kusatan" bilgiye sahip olmasiyle bagdasmaz bir is görmüs degil midir?

Bütün bu ve buna benzere sorular karsisinda sunu düşünmek gerekmez midir ki Muhammed'in, en son peygamber olmak üzere gönderildigine dâir Kur'ân'da yer alan hükümler, dogrudan dogruya Muhammed'in kendi bulusundan baska bir sey degildir!

Bu vesile ile bir de sunu belirtelim ki Muhammed, her ne kadar en son Peygamber oldugunu ve Tanrı'nin kendisinden sonra peygamber göndermeyecegini söylemekle beraber, câriyesi **Mariya**'dan dogma oğlu **Ibrahim** on sekiz aylık iken öldüğü zaman: *"Eger (Ibrahim) ölmemis olsaydi, sahici bir peygamber olurdu"* ¹⁴ seklinde konusmustur. Çok sevdigi bu oglunun ölümü üzerine bu sekilde konusmasindan anlasilan o'dur ki kendisinden sonra peygamber gelmeyecegine dâir söylediklerine kendisi de pek inanmamaktaydi.

*

¹Bu hadîs için bkz. İsmâil b. Muhammed Aclûnî, **Kesfu'l Hafâ ve Muzîlû'l-İlbâs** (Beyrut 1351, Cilt II, sh. 129) Alinti için bkz. Öztürk, **age** (sh. 13,31)

² Buhârî'nin Sa'd İbn-i Ebî Vakkâs'tan rivâyetine göre Muhammed, Tebûk seferine çıkarken Ali'yi Medîne'de vekil (kaymakam) bırakmış idi. Kendisini cenk eri ve kahraman bilen Ali buna alınmış, Medîne'de çocuklar ve kadınlarla bırakılmış olmayı kendisine yediremeyip Muhammed'e yakınmişti. Onu yatistirmek için Muhammed, geçmişteki peygamberlerden örnekler almış, Mûsâ'nin çoğu zaman Harûn'u vekil bıraktığını anlatmış ve anlatırken de: *"Yâ Alî, Bana nisbetle sen, Mûsâ'ya nisbetle Hârûn menzilesinde olmaga râzi olmaz misin? Su kadar ki, benden sonra Peygamber yoktur"* demistir. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt X , sh. 418 hadîs no. 1658).

- ³ Bu hususta bkz. al-Suyûtî, **al-La'âli al-Masmu'a fi'l-ahâdis al-mavzu'a** (Kahire 1317; sh. 7).
- ⁴ Bu alinti'nin İngilizce çevirisi için bkz. A. Jeffrey, **A Reader On Islam**, (New York 1980, sh. 333)
- ⁵ Bu hadîs'ler için bkz. Muhyiddin-i Arabî, **Fusûs ül-Hikem** (İstanbul Kitapevi 1981, Çeviren M. N. Gencosman, 5.baskı , sh. 226)
- ⁶ Bu hususlar için bkz. Ibn Ishak'ın **el-Megazî (Paragraf 161)** adli yapitina bakınız. Alinti için bkz. Öztürk, **age** SH. 31)
- ⁷ Arabî, **age**, sh. 226 ve d.
- ⁸ Buharî'nin Câbir Ibn-i Abdillâh'dan rivâyet ettiği bu hadîs için bkz: **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 255 Hadîs no. 1441). Hadîs'te "tugla" deyimini geçmekle beraber Ebû Hüreyre'nin rivâyeti "kerpiç" seklindedir.
- ⁹ Bilindiği gibi Mûsa ile Harun kardeş'tirler. Her ikisi de "Peygamber" olmakla beraber Hârun, Kur'ân'daki anlatışa göre, Musa'nın yardımcı rolündedir (Örneğin Tâhâ sûresi, âyet 31-36, 42-50, 92-94).
- ¹⁰ Bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 186, hadîs no. 1409; bkz. Cilt IX, sh. 363, Bkz. Cilt X, sh. 418 Hadîs no. 1658).
- ¹¹ Bu hususlar Beyzâvî'nin **Tefsîr** adli yapitında belirtilmiştir. Ayrıca bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 260)
- ¹² Elmalili H. Yazır, **age** (Cilt V, sh. 3906)
- ¹³ Bu hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (IX. sh. 256)
- ¹⁴ Ibn Sa'd, **Tabakat (1967)** (Cilt I, sh. 1569)

III) Geçmisteki bütün peygamberler Muhammed'in geleceğini müjdelemişler, ona uymak ve yardımcı olmak hususunda Tanrı'ya söz vermişler. Muhammed de, gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin tasdik edicisi olmuş, onlar lehine şahid'lik etmiş (Bkz. Ali İmrân sûresi, âyet 81-82; Nisâ sûresi, âyet 41).

Kendisini, geçmişteki bütün peygamberlere üstün göstermek üzere Muhammed, hem bir yandan bütün peygamberlerin kendisinin geleceğini müjdelediklerini, kendisine yardımcı olmak hususunda Tanrı'ya söz verdiklerini söyler, ve hem de onların peygamberliklerinin tasdik edicisi olduğunu eklerdi. Bu maksatla Kur'ân'a (Al-i İmrân sûresi'ne) yerleştirdiği âyet'lerden ikisi şöyle: *"Allah peygamberlerden ahid almisti: -And olsun ki size Kitap, hikmet verdim; sizde olani tasdik eden bir peygamber gelecek; ona mutlaka inanacaksınız ve ona mutlaka yardım edeceksiniz; ikrar edip bu ahdi kabul ettiniz mi?- demisti. (Onlar) -İkrar ettik- demislerdi de: -Şahid olun, Ben de sizinle beraber şahidlerdenim- demisti..."* (Bkz. Al-i İmrân sûresi, âyet 81-82).

Görülüyor ki Tanrı, daha önceki peygamberlerden her birine "Kitap" ve "hikmet" verirken, onlardan Muhammed'in geleceğini müjdelemek üzere söz almıştır. Onlara demistir ki:

"Size vermiş olduğum Kitabı (ki bunlar Tevrat ile İncil'dir) ve hikmeti tasdik edecek olan bir peygamber gelecektir; ona inanmak ve yardımda bulunmak üzere bana söz veriyor musunuz?". Tanrı'nın bu sorusu üzerine peygamberler: **"Evet söz veriyoruz!"** demisler ve Tanrı da onlara: **"Sahit olun, Ben de sizinle beraber şahidlerdenim"** demistir.

Ve iste İslâmci'lerin açıklamalarına göre bu âyet'ler, su iki bakımdan Muhammed'i dünya peygamberleri arasında eşsiz bir mevkie sahip kılmıştır: Bir kere geçmişteki bütün Peygamberler Muhammed'in geleceğini müjdelemek, ona inanmak ve yardımda bulunmak üzere Tanrı ile ahitlesmişlerdir, yâni O'na söz vermişlerdir. Ve bu sözü kendi ümmetleri adına vermiş oldukları için, bu ümmetler (ki Yahudi'ler ve Hristiyan'lar'dır) Muhammed'e inanmalı, onun buyruklarına boyun eğmeli ve baskaca bir dine yönelmemelidirler. Çünkü Muhammed'in dini Tanrı'nın dinidir: *"Artık bundan sonra her kim dönerse iste onlar yoldan çıkmışların ta kendileridir"* (Bkz. Al-i İmrân sûresi, âyet 82). Ve iste yorumculara göre Muhammed, bir kere bu bakımdan diğer bütün peygamberlere üstün oluyor.

Öte yandan Muhammed, yukardaki âyet'lere göre bütün peygamberlerin tasdik edicisi rolünü üstlenmiş olmakta, ve bu bakımından da kendisini, bütün dünya peygamberleri arasında en yüce bir mevkie sahip kılmış bulunmaktadır. Çünkü bu peygamberlerin hepsi, kendilerini tasdik eden Muhamed'e iman eden ve ona yardımcı olmak hususunda söz veren kimselerdir. Onların peygamberliğini tasdik etmek sûretiyle Muhammed, onlara nazaran kendisini üstün bir duruma çıkarmış olmaktadır. Hattâ sadece peygamberlere karşı değil, fakat aynı zamanda Tanrı'ya karşı da üstünlüğünü vurgulamış olmaktadır. Su bakımdan ki peygamberleri tayin eden Tanrı olmakla beraber, Tanrı'nın seçtiği bu peygamberlerin "peygamberliklerini" tasdik eden Muhammed'tir. Söylemeye gerek yoktur ki tasdik yetkisine sahip olmak, bir üstünlük ifâdesidir. Tanrı'nın seçtiği peygamberleri tasdik etmek sûretiyle Muhammed, bu seçim ameliyesine âdeta "mesruiyet" kazandırmış durumundadır. Hani sanki Tanrı'nın yaptığı işleri tasdik eden Muhammed'tir.

Yine bunun gibi güyâ Muhammed, bütün peygamberler lehine şahid'lik etmek gibi bir üstünlüğe sahip olduğunu anlatmak maksadiyle Kur'ân'a su tür âyet'ler koymuştur: *"... Her bir ümmetten bir şahid getirdiğimiz ve seni de onlara şahit olarak gösterdiğimiz zaman halleri ne olacak?..."* (Nisâ sûresi, âyet 41). Burada geçen "Her ümmetten bir şahid" deyiminin her ümmet'e gönderilen "Peygamberler" anlamına gelmekte ve Muhammed'in de bu gönderilmiş olan peygamberlere şahit olarak seçildiği bildirilmekte! Yâni güyâ Tanrı: "Ey Muhammed! bilir misin ki her ümmetten bir şahid getirdiğimiz, ve seni de o sâhidler üzerine sâhid getirdiğimiz vakit ..." şeklinde konuşmuştur*. Daha başka bir deyimle Tanrı, Muhammed'in diğer peygamberlere sâhid'lik edeceğini bildirmekle, onların Muhammed tarafından tasdik edilmiş olacaklarını bir kez daha belirtmiş olmaktadır.

*

¹ Bu konudaki yorumlar ve açıklamalar için bkz. Elmalılı H. Yazır, age (Cilt II, sh. 1140-1; Ö. R. Doğrul, **Tanrı Buyruğu**, İnkılâp Kitab evi, İstanbul 1980, sh. 98; Diyânet Vakfı'nın Kur'ân çevirisi , sh. 59).

² Yorumlar için bkz. Elmalılı H. Yazır, age (Cilt II, sh. 1355-6). Ayrıca Diyânet Vakfı'nın Kur'ân çevirisi'nde, Nisâ sûresi'nin 41ci âyeti'nin yorumuna bakınız.

IV) Gelmiş geçmiş Peygamberlerin en üstünü, en yücesi, en serefli, en faziletli, ve en imtiyazlı olduğunu söylerken, baska "peygamberlere" verilmeyen yetenek ve yetkilerin kendisine verildiğini belirterek övünür; baskaları tarafından da bu şekilde övülmek ister:

Kendisini "son" peygamber olarak tanıtan Muhammed, geçmişteki peygamberlerin en "üstünü," en "serefli," en "yücesi," en "faziletli," en "imtiyazlı" ve Tanrı tarafından en çok "sevileni" olarak gösterir, ve bu yönleriyle övünürdü. Örneğin şöyle derdi: *"Ben resûllerin (Tanrı elçilerinin) önderiyim; ben nebî'lerin (peygamberlerin) kemâlini simgeleyen son nebîyim. Kiyâmet günü ilk sefâat edecek olan ve sefâati ilk kabul edilecek olan da benim"* ¹. Bunu söylerken kendisinin biraz yukarda değindigimiz gibi, hem "Resûl" ve "Nebî" olarak gönderildiğini belirtmek ve diğer peygamberlere üstün bulunduğunu anlatmak yanında bir de Kiyâmet günü sefaatçi olmak bakımından da üstün bulunduğunu anlatmak isterdi. Fakat bunu da yeterli saymaz, Kiyâmet günü, bütün insanlardan ve bütün peygamberlerden üstün bir yeri olduğunu anlatmak üzere sunu eklerdi: *"Kiyâmet gününde nâs'ın (insanların) seyyidi (efendisi) benim..."* ²

Öte yandan kendisinden önce gelmiş olan peygamberlere bes şey'de üstün olduğunu ortaya vururken şöyle eklerdi: *"Benden evvel hiç kimseye verilmedik bes şey (hep birden) bana verilmiştir: bir aylık yola kadar korku ile mansur oldum. Yer (yüzü) bana namazgâh ve sebeb-i tahâret kilindi... Ganâim (ganimet'ler) bana helâl edildi; halbuki benden evvel kimseye helâl edilmemişti. Bana sefâat verildi. Bir de (benden evvel) her nebî hâssatan kendi kavmine ba's olunurken (gönderilirken) ben umûm-i nâsa (bütün insanlara) ba's olundum"* ³.

Yâni güyâ Tanrı, diğer peygamberlere yeterince "korkutma" yetkisi vermediği halde Muhammed'e "bir aylık yola kadar korku salma gücü" vermiştir; güyâ diğer peygamberlere yeryüzünü namazgâh kilmadığı halde Muhammed'e kilmıştır; güyâ diğer peygamberlere ganimet alma hakkı tanımadığı halde Muhammed'e bunu helâl kilmıştır; güyâ diğer peygamberlere sadece kendi kavimleri için sefaat etme hakkı tanıdığı halde Muhammed'e bütün kavimler için sefaat etme hakkı tanımıştır; güyâ diğer peygamberleri sadece kendi kavimlerine göndermiş olduğu halde Muhammed'i bütün insanlara peygamber olarak göndermiştir!

Her ne kadar Muhammed, baskalarına nazaran üstünlüğünü bu "bes şey" ile sınırlamış gibi görünürse de, genel olarak konuşmalarından bu sayı ile bağlı kalmadığı anlaşılmaktadır. Su bakımdan ki, bir kere kendisini diğer peygamberlerden hiç birine layık görülme inâyet ve nîmetlerle donatılmış gibi göstermiş ve bunlarla övünmüştür. Örneğin Kur'ân'a, İsrâ sûresi'ne, yerleştirdiği âyet'lere göre güyâ Tanrı onu bir gece **"Mescid-i Haram"**dan alıp **"Mescid'i Aksa"**ya götürmüş, çevresini mübarek kılmış ve bir kısım âyet'lerin aslini ona göstermiştir (K. 17 İsrâ sûresi, âyet 1). Yine bunun gibi **Necm** Sûresi'ne koyduğu âyet'lerle Tanrı'nın kendisini, bir başka sefer, gökyüzünün son noktasındaki bir yere, **"Sidretü'l- Müntehâ"** denen yere, getirdiğini ve orada **Cebrâil**'i görmüş olduğunu söylemiştir (K. 53 Necm sûresi, âyet 13-14). Öte yandan **Kevser** Sûresi'ne yerleştirdiği âyet'lerle Tanrı'nın kendisine Cennetlerin en güzel imagi olan **Kevser** 'i nîmet olmak üzere

verdigini bildirmistir (K. 108 Kevser sûresi, âyet, 1).

Her ne kadar **Adem Peygamber**'e benzemekle övünmek üzere: *"İnsânlar içinde Adem Aleyhisselâm'a en çok benzeyen benim..."*⁴ demekle beraber, biraz ilerde belirteceğimiz gibi ona bir çok bakimlardan üstün bulunduğunu söylemekten geri kalmazdı.

Öte yandan ahlâk ve yaradilis bakımından **"İbrahîm Peygamber"**in kendisine benzedigini söylemek sûretiyle de kendisine övünme payı çıkarirdi; söyle derdi: *"Gerek ahlâk ve gerek yaradilis bakımından bana en çok benzeyen İbrahim Aleyhisselâm'dır "*⁵

Kendisini diger "peygamber"lere üstün imis gibi göstermek için basvurdugu ustaliklardan bazilari asagida özetlenmistir.

¹ Dârimî'nin **es-Sünen**'inden alinti için bkz. Öztürk, **age** (sh. 123)

² Buharî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...**, (Cilt II, sh. 820)

³ Câbir'in rivhayetine dayali bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 245, hadîs no. 223)

⁴ Imam Gazalî, **Ihyâû...** (Cilt II. sh. 899)

⁵ Imam Gazelî, **Ihyâû, ...** (Cilt II, sh. 899)

A) Diger peygamberlerden her birinin sadece kendi kavimlerine gönderildigi hâlde kendisinin bütün kavimlere (insanliga) gönderildigini ve Peygamber'ler içinde en kalabalik ümmet'e sahip oldugunu söyler. Yeryüzünün hazinelerinin anahtarlarinin kendisine verildigini ve kendi ümmetinin, ümmet'lerin en hayirlisi oldugunu bildirir. Kendi ümmetinin geçmisteki cezâlarinin hafifletildigini, ve bazi cezâlarinin da kaldırildigini ve kendisinden baska hiç bir Peygamber'e bu imtiyazlarin verilmedigini söyliyerek övünür.

Baska vesilelerle de belirttiğimiz gibi Muhammed ilk baslarda kendisinin sadece Arap kavmine, hattâ Arap kavmi içinde sadece Mekke ve çevresinde bulunan Arap'lara gönderilmis oldugunu söylemistir. Kur'ân'a koydugu âyet'lerden bunun böyle olduğu açıkca ortadadir. Örneğin Kur'ân'a, **Sûra sûresi**'ne, koydugu su âyet bunun kanitidir: *"Ey Muhammed, böylece... Mekke'de ve çevresinde bulunanlari uyarman... için sana Arapça okunan kitab vahyettik"* (K. 42 Sûrâ 8).

Yine bunun gibi **Fussilet Sûresi**'ne koyduğu su âyetle kendi mensup bulunduğu Arap kavmini uyarmak için gönderildiğini anlatmak istemistir: *"(Ey Muhammed!) Bu, Arapça bilen bir milleti uyarmak için... âyet'leri Arapça açıklanmış olarak Allah katından indirilmiştir.* (K. 41 Fussilet 2-5).

Öte yandan **Kasas Sûresi**'nde yine Arap kavmi için gönderildiğini su şekilde belirtmiştir: *"Senden önce kendilerine uyarıcı gelmeyen bir milleti uyarmak için... gönderildin"* (K. 28 Kasas 46).

Buna benzer daha nice âyet'leri ve hadîs'leri sıralamak mümkün¹. Mekke'de peygamberliğini ilân edipte Medîne'ye hicret edeceği tarihe gelinceye kadar, yâni 10 ya da 13 yıllık süre boyunca kendisini hep bu şekilde sadece Arap kavmine gönderilmiş bir peygamber olarak tanıtmıştır. Fakat Medîne'ye geçipte çetecilik ya da savaşlar sayesinde biraz güçlenmeye başladıktan sonra, kendisini Yahudilere ve Hristiyanlara peygamber olarak kabul ettirme sevdasına kapılmış ve bu andan itibaren sadece Arap'lara değil fakat bütün kavim'lere, bütün insanlara gönderilmiş peygamber rolünü üstlenmiştir. Câbir b. Abdu'llâh'ın rivâyetine dayalı bir hadîs'inde söyle der: *"(Benden evvel) her (peygamber) özellikle kendi kavmine (peygamber olarak) gönderilmisken, ben bütün ümmetlere peygamber olundum"* ².

Yine aynı şekilde olmak üzere **Musned-i Ahmeb b. Hanbel**'deki bir hadîs'e göre söyle demistir: *"Bana arzin anahtarları verildi. Ahmed tesmiye olundum. Ümmetim de ümmetlerin en hayırlısı kilindi"* ³.

Öte yandan kendi ümmet'inin geçmisteki tüm cezâlarının hafifletildiğine, "hatâ" ile "nisyan" cezâsının kaldırıldığına dâir hükümlerin sadece kendisine gönderildiğini, ve bu tür hükümlerin kendisinden önce hiç kimseye verilmediği gibi kendisinden sonra da hiç kimseye verilmeyeceğini söyleyerek övünmüştür⁴. Ancak ne var ki, kendi ümeti'nin geçmisteki günahlarının afedildiğini söylerken: *"İslâm kendisinden evvel vâki olmuş cürümlerin hükmünü iptâl eder"* şeklindeki anlayışı yerleştirmiş olmaktadır. Oysa böyle bir anlayış'dan övünme payı çıkarılamazdı, çünkü bu, islenmiş cürümlerin cezâsız bırakılması sonucunu doğurur ki, adâlet ve hukuk duygusu ile bağdasamaz Fakat her ne olursa olsun durum su ki, önceleri Arap kavmine, Arapça Kur'ân ile gönderildiğini söyleyerek övünürken, daha sonra diğer kavimlere de peygamber olarak seçildiğini söyleyerek, övünme telası içerisinde, adhalet ve hukuk ilkelerine ters düşmekten kaçınmamıştır.

Yine kendi söylemesine göre, bütün peygamberler içerisinde en kalabalık ümmet'e sahip olan kendisidir. Diğer peygamberlerin birer, ikiser ya da otuzar, kırkar ümmeti olduğu halde kendisinin sınırsız denecek kadar çok ümeti vardır ⁵. Böyle olmasının nedeni de kendisine Kur'ân'ın verilmiş olmasıdır⁶. Bu konudaki övünmesini Muhammed, hani sanki Tanrı'nın tahtında oturmuş konuşuyormuş gibi, söyle dile getirir: *"Bana bütün ümmetler arzolanup gönderildi: Bir, iki peygamber yanlarında onar, yirmiser, otuzar, kırkar ümmetleriyle beraber önümden geçmeğe başladılar. Bir peygamber de yanında bir tek ümmeti bile olmaksızın geçti. En sonu uzaktan büyük bir karaltı gösterildi. -Bu (kesîf) karaltı nedir? Bu benim ümmetim midir?- diye sordum. -Bu Mûsâ peygamberle kavmidir- diye cevap verildi, sonra bana: - Ufka bak! denildi. Bakınca ufku dolduran sevâd-i a'zâmi ⁷ gördüm. Sonra bana: -Senâ ufklarının surasına ve bu tarafına da bak!- denildi. Bir de ne göreyim! Bir sevâd-i a'zâm bastanbasa ufku kaplamıştı. Bana: -Bu senin ümmetindir. Bunlardan yetmişbin kişi hesâba çekilmeksizin Cennet'e girecektir- denildi..."* ⁸. Görülüyor ki, Muhammed'in söylemesine göre, diğer peygamberler içerisinde en kalabalık kavim'e sahip olan Mûsâ'dır; fakat Tanrı, Mûsâ'nın kavminden çok daha fazlasını Muhammed'e vermiştir.

Dikkat edileceği gibi Muhammed, yukardaki sözleriyle kendisini, sadece en kalabalık

ümme't'e sahip peygamber olarak tanitmakla kalmamış, fakat bir de kendi ümme't'i içerisinde yetmiş bin kişinin hesaba çekilmeden Cennet'e alınacaklarını, oysa başka peygamberlerin kavimleri için böyle bir olasılık sağlanmadığını bildirmeyi de ayrıca bir övgü vesilesi yapmıştır. Hattâ bu övünmesini biraz daha ileri götürmek üzere sunu eklemiştir ki, zinâ, hirsizlik, ya da içki içmek vs... gibi günahları isleyen mu'minlerin hepsi (sirk kosmadan ölmek şartıyla) doğruca Cennet'e gideceklerdir⁹.

Muhammed'in bu sözlerinde, övgü vesilesi yapılacak hiç bir yön bulunamadığını belirtmek, bilmem gerekir mi? Çünkü yetmiş bin kişinin hesaba çekilmeden (ya da cinâyet, zinâ, hirsizlik vs... gibi en ağır, en rezil suçları isleyenlerin, Tanrı'ya es kosmiyarak ölmeleri halinde) Cennet'e alınmaları demek, adâlet ve hukuk ilkelerini çignemek demektir¹⁰.

Bütün bunlardan gayri bir de Muhammed'in övünmelerinden anlamaktayız ki Tanrı, sırf en son ve en sevgili Peygamberi'nin hatiri uğruna olmak üzere, müslümanlardan biri öldüğü vakit, onun yerine Yahudi'lerden ya da Hristiyan'lardan birini mutlaka Cehennem'e atıp kızgın ateslerde yakacaktır. Gerçekten de Müslim'in, **Ebû Bürde**'den rivâyetine göre Muhammed'in söylemesi aynen şöyle: *"Müslüman bir adam öldüğü vakit, Allahu Teâlâ onun yerine Yahudi ve Hristiyanlardan birini Cehennem'e kor"*.¹¹

*

¹ Bu konuda benim **Arap Milliyetçiliği ve Türkler** adlı kitabıma bakınız.

² *"Bir de (benden evvel) her nebî hâssaten kendi kavmine ba's olunruken, ben umûm-i nâsa ba's olundum"*. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 245-6, hadîs no. 223)

³ Ahmed b, Hanbel'in **Müsned**'inden.

⁴ Nesei'deki rivâyete göre Muhammed şöyle diyor: *"Bir de Ars-i Rahmânin altındaki bir hezîneden Sûre-i Bakare'nin sonundaki su âyat-i kerime bana verildi ki, benden evvel hiçbir kimseye verilmediği gibi, benden sonra da kimseye verilmeyecektir"*. Bu alıntı için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 246)

⁵ **Sahih-i...**, (Cilt XII, sh. 82 ve d. Hadîs no. 1926)

⁶ **Sahih-i...**, (Cilt XI, sh. 226, hadîs no. 1764)

⁷ "Sevâd" sözcüğü "Ulu kalabalık" ya da "Ulu kent" anlamında olmak üzere burada "son derece büyük ulu bir halk klalabalığı" demek oluyor.

⁸ Buharî'nin Ibn-i Abbâs'tan rivâyeti için Bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 82 ve d. Hadîs no. 1926). Bu hadîs için ayrıca bkz. İmâm Gazalî, **Ihyâu...** (Cilt IV, sh. 996).

⁹ Bu konuda Buharî'nin **Kitab-i Libas**'ında yer alan hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 268)

¹⁰ İslâm kaynak'larına göre Muhammed, yetmiş bin kişi arasında yer alacak olanların "büyü yapmayanlar", "ugursuz gözle bakmayanlar", "Sifâ'nin Sadece Allah'tan olduğuna inananlar" ve her şeyi Allah'ın kendilerine takdir ettiği kaderde bulanlar olacağını anlatmak üzere şöyle demistir: *"Cennet'e hesapsız*

*girecek mü'minler efsun etmiyenler, tese'üm eylemiyenler, sıfânin (Allah'tan olduguna inanıp) keyden olduguna inanmiyanlar ve her hususta Allah'a tevekkül edenlerdir" . Buharî'nin İbn-i Abbâs'tan rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 82-83, hadîs no. 1926)*

¹¹ Bu hadîs için bkz. İmâm Gazâlî, **İhyâü...** (Cilt IV, sh. 997)

B) Tanrı tarafından kendisine "En büyük hârika" olmak üzere Kur'ân'ın verildiğini, ve bu bakımdan da "peygamber"lerin en yücesi olarak seçildiğini söyleyerek övünür:

Diger bütün peygamberlere nazaran "üstünlüğünü" ve "yüceligini" kanıtlamak maksadiyle Muhammed, Kur'ân'ın kendisine "bir hârika", ve "bir "mû'cîze" olarak verildiğini söylemiş, söyle demistir: *"Hiç şüphesiz ki bana ihsân buyurulan (en büyük) hârika, Allah'ın bana vahyettiği Kur'ân (mucîzesi)dir. Umarım ki ben, kiyâmet günü bütün peygamberlerin en çok ümmetlisi bulunayım"* ¹.

Bu sözlerden anlaşılan o'dur ki, her ne kadar öbür peygamberlere de bir takım mu'cîzeler verilmiş olmakla beraber Muhammed'e verilen **Kur'ân** bu mu'cîzelerin en büyüğüdür; çünkü güyâ öbür peygamberlerin mu'cîzeleri onların yasami ile sınırlı kalmıştır; *"onlar munkariz olunca mu'cîzeleri de munkariz olmustur"*. Oysa ki güyâ Muhammed'e verilen Kur'ân mu'cîzesi, kiyâmet gününe kadar sürüp gidecektir ².

Ancak ne var ki bu sözleri söylerken Muhammed, Ku'rân'ın esasen Tanrı nezdindeki *"Levh-i Mahfuzda"* (yâni "Ana ve Temel Kitabta") yazılı olarak hazır bulunduguna ³, ve daha önceki peygamberlere (örneğin Mûsâ'ya) **Tevrat** (ve İsa'ya) İncil şeklinde verildiğine ⁴ ve üstelik de "Tevrat"ın ve "İncil"in onaylayıcısı" olarak gönderildiğine ⁵ dâir söylediklerini unutmusa benzer ⁶.

Öte yandan Kur'ân'ın çeliskilerle, tutarsızlıklarla, akli dislamalarla, bilimsellige, insan hak ve özgürlüklerine aykırılıklarla dolu bir kitab olduğu düşünülecek olursa, bu kitabın "mûcîze" olmak üzere verildiği hususunda Muhammed'in bu yukardaki övünmesinde ne derece bir gerçek yattığı sorgulanmak gerekmez mi?

¹ Buharî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI. sh. 226, hadîs no. 1764)

² Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI. sh. 228)

³ Kur'ân'ın "Lavh-i Mahuz" 'da sâbit bulunduguna dâir âyetler için bkz. 85 Buruc 21-22> Sakli bir kitab'dan gönderildigine dair âyet'ler için bkz. 56 Vakia 77-80. Ana Kitab'da mevcut bulunduguna dâir âyet'ler için bkz. 43 Zuhurf 4

⁴ Bkz. Hûd Sûresi 17; Kehf Sûresi 107-108

⁵ Kur'ân'ın hem Tevrat'ın ve hem de Incil'in onaylayicisi olduğu hususunda âyet'ler çoktur. Örneğin Bakara Sûresi: 41, 91,97, 101. Mâide Sûresi: 48. En'âm Sûresi 92.

⁶ Bu konuda benim "**İslâm'a Göre Diğer Dinler**" adlı kitabıma bakınız.

V) Kendisinin "Peygamber"liğine inanmış olarak duâ edenlerin "*İslâm fitratı ve yaradilisi üzerine ölmüs olacaklarını*" söyleyerek, ve bu bakımdan da diğer peygamberlerden farklı bir durumu olduğunu belirleyerek övünür.

Rivâyete göre Muhammed, gece yatagina girince sağ tarafına yatar, sağ elini sağ yanaginın altına kor ve: "*Allâh'im senin adını anarak ölürüm ve dirilirim (uyurum, uyanırım)*" der, uyanınca da: "*O Allâh'a hamd ederim ki beni öldükten sonra dirilten O'dur. Öldükten sonra dirilmemiz de O'na âittir*" ¹ diye tekrar duâ ederdi. Bazan da duâ'si şöyle olurdu: "*Allâh'im Kendimi Sana teslim ettim, yüzümü Sana çevirdim, isimi Sana ismarladım, Sana i'timâd ettim. Sen'i dilerim ve Sen'den korkarım. Sen'den baska siginacak (Mahmî) Sen'den baska kurtaracak (halâşkâr) yoktur; halâs ve himâye ancak sana âittir. Allâh'im indirdiğin Kitabı'na inandım ve gönderdiğin Peygamberi'ne îmân ettim*" ²

Görülüyor ki Muhammed, duâ ederken, "peygamber" olarak gönderildigine kendisinin de inandığını söylemekte: hani sanki bundan şüphesi varmış gibi! Fakat asıl maksadı övünmek ve kendisini baskalarına bu şekilde övdürtmektir. Çünkü bu yukardaki duâ'yi o, müslüman kişilere yaptırtmak için söyle derdi: "*Bir kimse, bu kelimeleri okur da, sonra o gece içinde ölürse, o kimse İslâm fitratı ve yaradilisi üzerine ölür*" ³.

Daha baska bir deyimle halkı suna inandırmış idi ki, kendisinin peygamber olduğuna dâir yukardaki satırları, duâ şeklinde tekrar ederek ölen bir kimse, tam bir müslüman olarak doğruca Cennet'e gidecektir. Onlara bunu müjdelemiş olmayı, kendisi için bir övgü vesilesi bilirdi.

¹ **Sahih-i...**(Cilt XII, sh. 338, H. no. 2144)

² **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 339, H. no. 2145)

VI) Cehennem'in tam ortasına kurulan Sirat köprüsü'nün üstünden ümmetini en evvel geçirecek olan "peygamber" in kendisi olduğunu söyleyerek, ve 70 bin kişiyi hesap vermeden Sirat'tan geçirteceğini ekliyerek övünür!

Muhammed'in söylemesine göre Kiyâmet gününde insanlar bir araya toplanacaklar (hasronulacaklar) ve orada kirk yıl boyunca gözlerini semâya dikmiş olarak bekleyeceklerdir. Daha sonra Tanrı onlara: *"Her kim her neye tapıyor idiye onun ardına düşsün"* diye emredecektir. Bunu üzerine kimileri günes'in, kimileri Kamer'in, kimileri tâgut'ların (seytan'ların) ardına düşüp gidecekler, ve geriye sadece Muhammed'in ümmet'i kalacaktır (hem de munâfıklar içlerinde olmak üzere)! Bunun üzerine Tanrı onlara farklı bir kilikta görünüp: *"Ben sizin Rabbinizim"* diyecek, fakat onlar O'nu tanımadıkları için: *"(Senden Allah'a sığınırız) Rabbimiz gelinceye kadar bizim yerimiz burasıdır... Rabbimiz bize geldiğinde biz O'nu tanırız"* diyeceklerdir. Bu sefer Tanrı onlara, onların tanıyabileceği kilikta görünerek: *"Ben Rabbinizim"* diyecek ve hepsini sirat köprüsünden geçmeğe çağıracaktır. Ve sonra Cehennem'in tam ortasına, kiliğtan keskin, kıldan ince bir Sirât (yâni köprü) kurulacaktır. Ve iste bu köprü'nün üzerinden ümmetini en evvel geçirecek olan Muhammed olacaktır. Sirat'ın basına geldiklerinde Tanrı, her mü'min ve mü'mine'ye ve her bir munafık'a bir nûr verecek ve onlar Sirât'ın yokus kısmını açıp da düzlük yerine geldiklerinde munafık'ların elinden nurlarını alacaktır¹. Daha sonra Sirât'dan geçiş başlayacaktır; yetmiş bin kişi olan ilk zümre hiç hesap vermeden geçip kurtulacaklardır. Diğerleri, günah durumlarına göre isleme tâbi tutulacaklardır. Tanrı'nin dilediği kimseler yakalanıp atese atılacaklardır.

Daha sonra Yahudiler ve Hristiyanlar çağırılıp kendilerine: "Siz kime tapardınız?" diye sorulacaktır. Yahudi'ler **Uzeyr**'e, Hristiyan'lar ise Allah'ın oğlu Mesîh'e (İsa'ya) taptıklarını söyleyecekler, böylece Tanrı'ya es kosmuş olduklarını belli edeceklerdir. Bu kez onlara, Tanrı'nin hiç bir es, hiç bir ogul edinmediği söylenecek ve *"Simdi söyleyiniz, istediniz nedir?"* diye sorulacaktır. Onlar susadıklarını söyleyeceklerdir. Onlara su basına gelmeleri bildirilecektir; fakat su basi denilen yer Cehennem'in kendisidir. Hepsisi de Cehennem'e döküleceklerdir. Ve sonra Tanrı Cehennem'e soracaktır: *"Doldun mu (Ey Cehennem!)"*. Bunun üzerine Cehennem: *"Daha var mı?"* diye Tanrı'nin sorusunu yanıtlayacaktır. Bu yanıt üzerine Tanrı, daha fazla kâfiri ates'e atarak Cehennemi doldurmaya çalışacaktır (K. Secde sûresi, âyet 13; Hûd sûresi, âyet 118-119; Kâf sûresi, âyet 30, vs...)².

¹ Sahih-i... (Cilt II, sh. 822 ve d.)

² Bu konudaki hadîsler için bkz. Sahih-i... (Cilt II, sh. 825-6). Ayrıca benim "Kur'ân'ın Eleştirisi" ad-î kitabıma

bakiniz.

VII) Bütün ümmet'lere safâat'ta bulunma hakkının, sadece kendisine verildiğini, diğer peygamber'lere böyle bir hak'kin tanınmadığını söylemekle övünür:

Tanrı'nın en sevgili peygamberi olduğunu ve her istediği şeyin Tanrı tarafından derhal yerine getirildiğini söylerken Muhammed, bir de bütün ümmet'lere Cennet'te sefâatçı olma imtiyazının kendisine tanındığını söyler ve bununla övünürdü. Bu konudaki övünmelerinin hikâyesi genellikle **Ebû Hüreyre** ya da **Enes Ibn-i Mâlik** gibi en sağlam kaynaklara dayalı bulunduğu için İslâm dünyâsi tarafından mutlak gerçek olarak benimsenir.

Muhammed'in söylemesine göre, Tanrı, bütün ümmet'lere "sefâat" etme hak ve yetkisini sadece kendisine tanımıştır ve sadece kendisinin istegi üzerine insanları Cennet'e ya da Cehennem'e koyacaktır: hem de her istegini yapmaga hazır ve râzi olduğunu belirterek; çünkü güyâ Tanrı söyle konusmustur: *"Ey Muhammed! ne istersen söyle, sözün dinlenecektir. Benden ne dilersen dile, yeterki iste, mutlaka verilecektir, sefâ'at et, sefâ'atin de, mutlaka kabûl olunacaktır"*.

Yer yüzündeki bütün ümmetlere "sefâat" konusunda Tanrı'nın kendisine hak ve imtiyazlar tanındığını anlatmak üzere Muhammed söyle konusmustur: *"Umum beseriyete sefâ'at bana ihsân olunmustur. Rabbimden müsâade isteyeyim, diyeceğim. Rabbimden istedigim müsâ'ade olunacak ve bana... bir takım hamdû senâlar ilhâm olunacak ...(ve) Cenâb-i Hakk'a secdeye kapanacağım. Sonra bana Allahu Teâlâ - <Yâ Muhammed! Basini secdeden kaldır, hem (ne istersen) söyle sözün dinlenecek (ne dilersen) iste verilecektir, sefâ'at et, sefâ'atin de kabûl olunacaktır>- buyuracak, ben de artık -Yâ Rab! Ümmetimi, ümmetimi- diye niyaz edeceğim..."*¹

Yine aynı kaynakların rivâyetlerine göre Muhammed, Kiyâmet günü ne şekilde sefâ'at edeceğini su şekilde belli etmiştir: *"Kiyâmet günü hulûl ettiğinde (Umûmî sûrette) ben sefâ'at ederim. Bunun üzerine ben: -<Yâ Rabbî! Gönlünde hardal dânesi kadar îmânî olanları Cennet'e koy>- diye niyaz ederim, bunlar Cennet'e girerler. Sonra ben -<Yâ Rabbî! Hardan dânesinden az îmânî olanları da koy>- diye sefâ'at ederim..."*².

Görülüyor ki Muhammed kendisini, insanlara sefâat hususunda Tanrı'nın görevlendirdiği bir kimse olmaktan da öte'de, âdetâ Tanrı'ya: "Sunu Cennet'e al, bunu Cehennem'den çıkar" diye emir verir durumda göstermektedir. Yâni övünme ihtiyacı içerisinde kendisini, hani sanki Tanrı'nın da üstünde görür gibidir; nasıl ki Kur'ân'a koyduğu âyet'lerle *"Allah ve melekleri, Peygamber'e (Muhammed'e) çok salevât getirirler..."* (K. Ahzâb sûresi, âyet 56) diyerek bu üstünlüğünü kanıtlamaya çalıştı ise! Bu hususu ilerde ayrıca incelemek üzere simdilik konumuza devamlı Muhammed'in, insanlara sefâat hususunda diğer peygamberlere oranla kendisini nasıl üstün buldugunu özetleyelim:

Muhammed'in söylemesine göre **Kiyâmet** gününde bütün insanlar Tanrı nezdinde kendilerine sefâ'atçı bulmak için peygamber arayacaklardır; ararlarkende **Adem**'den itibaren gelmiş geçmiş bütün peygamberlere (örneğin **Nûh**'a, **İbrahim**'e, **İshak**'a, **Mûsâ**'ya,

Davud'a, Süleyman'a vs... ve nihâyet **İsâ'ya**) basvuracaklar, fakat bu peygamberlerden hiç biri bu isî üzerine almayacaktır. Güyâ bu peygamberlerden her biri söyle diyecektir: *"Benden baska bir sefâatçi bulun, Muhammed'e basvurun"*. Çünkü güyâ her biri çeşitli nedenlerle günâhkar durumda bulunduklarından, kendilerini bu ise layik görmeyeceklerdir. Örneğin **Adem**: *"Ben yasak meyve'den yedim, Tanrı'ya karsi asi'lik ettim, sefâ'at edemem; kendinize baska bir sefâ'atçi bulun"* diyecektir. Yine aynı şekilde **Nûh** peygamber: *"Ben Tanrı'ya karsi kusurluyum, sizlere sefâ'atçi olamam, Ibrahim'e gidin belki o olur"* diyecek, **Ibrahim** ise: *"Ben Tanrı'ya yalan söyledim, günâhkarım, sizlere sefâ'at edemem, baskasına gidin"* diyecektir. **Mûsâ** söyle diyecektir: *"Ben istemeyerek adam öldürdüm, günâhkarım, sizlere sefâ'atçi olamam"*. Sıra **İsâ'ya** geldikte o, her hangi bir günâh zikretmeden bu isî yapamayacağını bildirecek ve kendisine sefâ'at için basvuranlara **Muhammed'e** gitmelerini söyleyecektir. Böylece geçmişteki bütün peygamberler, Tanrı nezdinde sefâ'at için kendilerine basvuran insanları Muhammed'e havale etmiş olacaklardır. Çünkü Muhammed (tabii, Muhammed'in kendi söylemesine göre) günahsız olan tek peygamberdir!

Bunun üzerine bütün insanlar Muhammed'e gidecekler ve: *"Yâ Muhammed! Sen Allah'ın peygamberisin ve (peygamberlerin) sonuncususun... (Tanrı'ya) hakkımızda sefâ'at et; görüyorsun ki elem ve ızdırab içindeyiz"* diye yalvaracaklar, ve bunun üzerine Muhammed onlara sefâ'atçi olacaktır³. Sefâ'atçi olduğu içindir ki Tanrı, Muhammed'in isteklerini yerine getirecek ve onun istediği kişileri cennet'e alacaktır.

Ancak ne var ki Muhammed, sefâat'te bulunmak için kendi yararına olmak üzere bir şart öngörmüştür ki o da kişilerin kendisini yüceltici şekilde duâ etmeleridir; daha doğrusu kendisine **"tasliye"**de bulunmaları ve **"vesîle"** dilemeleridir. **"Tasliye"** sözcüğü, Muhammed için *"Sallallahü aleyhü ve sellem"* duâsını okumak anlamına gelir ki Muhammed'i yüceltme amacına dayalıdır. "Vesîle" sözcüğü ise, her ne kadar sözlüklerde *"Bir büyüğe yaklaştırmaya sebep olacak şey"* demek ise de, Muhammed'in kullandığı şekilde *"Cennet'te bir menzîl"* anlamına alınmıştır; yâni kişiler Tanrı'dan, Muhammed'i böyle bir menzile erdirmesi için duâ edeceklerdir. Ve iste *"Sallallahü aleyhü ve sellem"* sözleriyle Muhammed'i yücelten, ve Cennet'teki o emsalsiz menzile Muhammed'den baska hiç bir kulun lâîk olmadığına dâir duâ eden mü'minler, Muhammed'in sefâatini hak etmiş olacaklardır. Kiyâmet günü Muhammed bu mü'minlerin Cennet'e alınmaları hususunda Tanrı indinde sefâatçi olacaktır. Bunun böyle olduğunu anlatmak üzere Muhammed söyle diyor: *"(Ezan okunduktan) Sonra bana salât ü selâm getirin. Zirâ her kim bana tasliye ederse ondan dolayı Allâhu Teâlâ ona on kere tasliye buyurur. Sonra benim için Allah'tan vesîleyi dileyin, çünkü o, Cennet'te bir menzildir ki, ibâdullahtan yalnız bir kuldân baskasına lâîk olmaz. Umarım ki o kul ben olayım. Öyle ise benim için vesîleyi her kim Allah'tan dilerse sefâati hak eder."*⁴

Görülüyor ki Muhammed, Cennet'te bir menzîl olduğunu ve bu menzîl'in bir tek kul'dan baskasına lâîk olmadığını bildiriyor ve kendisinin bu menzîl'e erisebilmesi için, müslüman kişilerden duâ bekliyor ve bu duâ'yi yapanlar hakkında sefâat edeceğini belirtiyor. Pek güzel ama, Muhammed'in her istediği şeyi yapmaga hazır olduğunu bildiren bir Tanrı, sevgili Peygamberi'ni Cennet'teki o menzîl'e yerleştirmek için, neden mü'minlerin duâ etmelerine ihtiyaç duysun?

Öte yandan bir de su var ki Muhammed, kendisi için mağfiret dileğinde bulunacak ve yukardaki şekilde duâ edecek olan kimseleri Cennet'e sokacağına dâir söz verirken bu kimselerin günâhkar olup olmamalarına aldırış etmemiştir. Daha baska bir deyimle, suç işlemiş (örneğin adam öldürmüş, zinâ etmiş, hırsızlık yapmış) olsalar dahi sırf müslümanlığı kabul etmişlerdir, ve kendisi için duâ etmişlerdir diye Cennet'e sokma yolunu seçiyor. İlginç bir örnek söyle:

Ebû Serruâ Ukbe b. Hâris el-Kuresî diye bilinen bir müsrik kisi, Bedir savasından sonra intikam almak maksadiyle Mekke civârında **Hubeyb b. Adiyy** adında bir müslümanı öldürür. Fakat daha sonra, Mekke'nin fethi günü (ya da az önce) müslüman olur ve savaştan birinde şehid düşer. Her ne kadar adam öldürmüs olmakla büyük bir suç işlemiş sayılırsa da, Muhammed onun dogruca Cennet'e gittigini söyler, çünkü çok önceleri, daha dogrusu Uhud savası'ndan sonra yerlestirdiği bir hükme göre, Islâm'ın: "kendisinden evvel vâki olmüs cürümlerin hükmünü ibtâl edeceğini" bildirmistir. Bu konuda Ebû Hüreyre'nin rivâyeti söyle: Muhammed *"Allah iki kisiyi rizâsiyle karsilar. Ki onlar, biri obürünü öldürüp Cennet'e giren iki kimsedir"* diye konustugunda kendisine: *"Yâ Resûla'llâh! Hem öldüren, hem de ölen ikisi birden nasıl Cennet'e girer?"* diye sorulur. Bu soruya Muhammed söyle yanit verir: *"Su (müslüman) Allah yolunda çarpisarak şehid düşer (de Cennet'e girer). Sonra Allah öldürene hidâyet eder (o da müslüman olur. Allah yolunda cihâd eder). O da şehid düşer"* ⁵.

Söylemege gerek yoktur ki her ne sekilde ve ne sebeble olursa olsun, müslüman olan kisi, yukarda değindigimiz gibi Muhammed için Tanrı'dan sefâat dileyecektir. Bu itibarla adam öldürme gibi bir suç işlemiş olsa dahi suçunun bagislanip Cennet'e alınmasi "dogal!" sayilacaktır.

Öte yandan Muhammed, sadece kisileri Cennet'e sokmak hususunda degil fakat Cehennem'e atilmis olanlari oradan çıkarmak hususunda da sefâ'at'te bulunmak gibi bir imtiyazla donatildigini söylemistir; söyle diyor: *"(Bana) -<haydi git gönlünde arpa dânesi kadar îmâni olan müslümanlari Cehennem'den çıkar>- denilecek... ben de gidip vazifemi ifâ edeceğim. (Sonra yine bana) -< haydi git, hardâl dânesine yakin miktarda, azin azi îmâni olan kimseleri Cehennem'den çıkar>- denilir. Ben de gidip onlari çıkaririm"* ⁶.

Dikkat edilecek olursa Muhammed, suç işlemiş olan kisileri Cennet'e aldirirken, ya da Cehennem'e atilmis bulunan kisileri oradan çıkartirken, onların suçluluk durumuna aldiris etmemekte, sadece kendisi için "magfiret" dileyip dilemediklerine, ya da gönüllerinde "arpa dânesi" kadar imân bulunup, bulunmadigina bakmaktadır. Yâni dinsel'ligi adâlet anlayisinin önüne almaktadır, ki bunu Tanrı'nin yüceligi fikriyle bagdastirmak güçtür.

¹ Enes'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i ...** (Cilt XII, sh. 425 ve d. Hadîs no. 2187)

² Enes'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 425-5, H. no. 2186)

³ Bu konudaki Ebû Hüreyre hadîs'i için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 52-53, 120); Enes Ibn-i Mâlik'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 425 ve d. , Hadîs no. 2186, 2187)

⁴ Buharî'nin **Câbir b. Abdullâh**'dan , ve Müslim'in **Abdullâh b. Amr b. el-As**'dan rivâyetleri için bkz. **Sahih-i...**, (Cilt II, sh. 571 ve d. Hadîs no. 365)

⁵ Eb'ü Hüreyre'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 283, hadîs no. 1192)

⁶ Enes'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 428 . H. no. 2187)

VIII) Diger peygamberlerden farkli olarak sirf kendisine özgü olmak üzere göğsünün Tanrı tarafından açtirilerek içine peygamberlik mührünün vuruldugunu söyliyerek övünür (K. 94 Insirâh sûresi, âyet 1):

Kur'ân'ın 94.cü sûresi'nin başlığı "**el-İnsirâh**"tır, ki "ferah'lık", "açıklık", "genislik", "sevinçlilik" anlamlarına gelir. Sûre'ye bu başlığın verilmesinin nedeni, Tanrı'nın güyâ Muhammed'i peygamberliğe hazırlamak üzere kalbini genişletip ferah'a eristirmiş olduğuna dâir âyet'leri içermesidir. Gerçekten de sûre'de şöyle yazılı: "*Ey Resûlüm! Senin göğsünü açıp genişletmedik mi? ... Senin sâhini ve ününü yüceltmedik mi?...*" (K. 94 İnsirâh sûresi, 1, 3). Daha baska bir deyimle Tanrı, sırf Muhammed'in "saadeti" için, onun göğsünü açıp nefesine genişlik, kalbine ferahlık verdiğini bildirmekte. İslâm kaynaklarına göre, âyet'le ilgili hikâye şöyle: Muhammed'in henüz küçücük bir çocuk iken ve sütninesi **Halime**'nin yanında bulunduğu bir sırada Tanrı, **Karakus** türünden iki kus'a emreder¹: Muhammed'in yanına gidip kalbini yarmalarını ve içine peygamberlik mührünü vurmalarını ister. Karakus'lar, emir geregince kalkıp Muhammed'i bulurlar, göğsünü açıp, içinden kalbini çıkartırlar ve yararlar. Sonra kalbin içindeki iki damla siyah pıhtıyı ayırtıp, önce kar suyu ve sonra da ilik su ile göğsünü yıkarlar, ve yıkadıktan sonra kalbin içine "**sekinet**" (yâni "iç huzuru") serpistirirler. Bu işi bitirdikten sonra göğsünü dikerler ve nihâyet peygamberlik mührü ile mühürlerler.

Bütün bu işlerden sonra gidip Tanrı'yi olup bitenlerden haberdar ederler. Ve iste Kur'ân'daki: "*Ey Resûlüm! Senin göğsünü açıp genişletmedik mi?...*" (K. 94 İnsirâh 1) şeklindeki âyet bunu anlatmak için konmustur.

Buharî, Müslîm, ve Tirmizî gibi kaynaklarda yer alan verilere göre Muhammed şöyle konuşmuş oluyor: "*Ben Beyt'in yanında uyur uyanık arası bir halde iken, içinde zezem suyu bir altın tasla bana gelindi de sadrim (göğsüm) suraya ve suraya kadar serh edildi (yarılarak açıldı) ... Derken kalbim çıkarıldı da zezem suyu ile yıkandı, sonra yerine îade edildi, sonr iman ve hikmet dolduruldu, sonra burak (Muhammed'in bineği) getirildi, onun üzerine Cibril aleyhisselâm ile beraber gittim, tâ Semai Dünya'ya vardık...*" ²

Her ne kadar İslâmcılar, Muhammed'in sözlerine dayalı olarak bu olayı mu'cize diye kabul ederlerse de yalandır. Gerçek sudur ki bütün bunlar, Muhammed'in, "ulu" ve "üstün" görünmek üzere ortaya vurdugu ve inanç şeklinde taraftarlarına kabul ettirdiği şeylerdir.

*

¹ Bazı yorumcular bunun "Karakus" değil fakat "Cibril" olduğunu söylerler. Ömer Rıza Doğrul çevirisine bakınız.

² Elmalili H. Yazır, **age** (Cilt VIII, sh. 5914 ve d.)

IX) Korku salmak hususunda da diger bütü insanlardan (ve peygamberlerden) üstün yaratıldığını söyler: "Benden evvel hiçbir kimseye verilmedik bes sey (hep birden) bana verilmiştir: Bir aylık bir yola kadar (düşmanlarımın kalbine) korku (salmak) ile mansûr olundum..." diyerek övünür.

Korku salmanın ve siddet usûlleriyle is görmenin bir "meziyet" mi, yoksa "nakise" mi, olduğu, çok eski çağlardan beri tartışıl原因 bir konudur. **Budha**, ya da **İsâ** gibi din koyucular, korku ile verilen din'in iyi bir sey olmadigina inanmislarken **Musa** ya da **Muhammed** gibi din liderleri, farklı bir tutuma yönelik görünmüşlerdir. **Tevrat**'in **Sayılar** adlı kitabı, Musa'nın etrafa korku ve dehşet saçan davranışlarına örnek olaylarla doludur. Muhammed'e gelince, o, her hususta olduğu gibi korku salmak bakımından da Tanrı'nın kendisine, diğer bütün insanlardan (dolayısıyla diğer bütün peygamberlerden) farklı olarak, üstünlük sağladığını söylerdi. Buhârî'nin, Câbir b. Abdu'llâh'tan rivâyetine göre Muhammed, kendisinden başka hiç bir kimseye verilmedik bes seyden söz ederken, bu bes sey'den birinin korku salmak odlugunu anlatmak üzere şöyle derdi: *"Benden evvel hiçbir kimseye verilmedik bes sey (hep birden) bana verilmiştir: Bir aylık bir yola kadar (düşmanlarımın kalbine) korku (salmak) ile mansûr olundum..."*¹.

Görülüyor ki Muhammed, "bir aylık" yol mesafesini kistas ediniş, bu mesafe içerisinde bulunan düşmanlarını korkutabilme gücü ile donatıldığını söylemekte ve bunu, diğer bütün insanlara ve peygamberlere karşı bir üstünlük saymaktadır!

"Neden bir aylık yol" diye sorulacak olursa bunun cevabını, yeryüzü coğrafyası hakkında fazla bilgiye sahip olmamasında aramak gerekir. Kendisine en uzakta bulunan düşmanlarının en çok bir aylık mesafede bulunduğunu ve bunun ötesinde artık gidilecek yer olmadığını düşünmüş olmalıdır ki yukardaki şekilde konuşmuştur.

Bununla beraber İslâmcılar, Muhammed'in bilgi kitliği içerisinde bulunmadığını söyleyerek "Bir aylık" deyimini "nükte" olduğu görüşüne sarılırlar, ki yalandır².

*

¹ **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 245, hadîs no. 223) . Baska hiçbir insana verilmeyip de sadece kendisine verilen diğer dört sey, kitabımızın diğer kısımlarında açıklanmıştır ki bunlar, yer yüzünün sadece Muhammed'e namazgâh kılıldığı, ganimet almanın sadece ona helâl kıldığı, sefâat'ın sadece ona verildiği, ve sadece onun bütün kavimlere peygamber olarak gönderildiğidir.

² **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 245 Not. 2)

X) Ücret karsiliginda is görmedigini söyliyerek övünmekle beraber, çapulculuk yapip ganimet alma imtiyazinin sadece kendisine helâl kilindigini, baska peygamberlere böyle bir hak'kin taninmadigini söylemekle övünür (K. Enfâl sûresi, âyet 41-42; Hasr sûresi, âyet 6-7):

Kendisini insanlik ugruna is gören "idealist" ve "hidâyet" sahibi bir kimse olarak göstermek maksadiyle Muhammed, Tanri tarafından "müjdeleyici" ve "uyarici" olarak gönderildigini söylerken bu isleri para karsiginda yapmadigini, ve insanlardan ücret (ecir) istemedigini bildirirdi. Bu anlatmak için Kur'ân'a koydugu âyet'lerden biri söyle: "(Ey Muhammed!) Biz seni ancak müjdeleyici ve uyarici olarak gönderdik. De ki: -Buna karsilik sizden, Rabbine dogru bir yol tutmayi dileyen kimseler (olmaniz) disinda her hangi bir ücret istemiyorum" (25 Furkan sûresi, hayet 56-57). Kendisi gibi, daha önceki peygamberlerin de ücret karsiliginda is görmediklerini eklerdi (örneğin bkz. Yasin sûresi, âyet 21). Ancak ne var ki yaptigi isler için taraftarlarindan ücret istemedigini söylerken, çete'ler gönderip zengi kervanlari ele geçirmek, ya da varlikli kavimlere (özellikle Yahudi kavimlerine) karsi saldiriya geçip onlardan edindigi mal, arazi ve para seklindeki ganimetin büyük bir kismina konmak sûretiyle maddî çıkarlar saglamakta kusur etmemistir: hem de bu sekilde çıkar saglamanin Tanri tarafından sadece kendisine taninmis bir imtiyaz oldugunu söyliyerek.

Gerçekten de, Muhammed'in söylemesine göre Tanri, daha önce göndermis oldugu peygamberlerden bir kismina savas yapma izni vermis, bir kismina ise vermemistir. Savas izni verdiklerine de savas sonucu ele geçirilen "ganâim'den" (ganimet'lerden) yararlanma hakki tanimamistir; bu hakki, baslibasina bir "**imtiyaz**" olmak üzere, ilk kez ve sadece **Muhammed'e** tanimistir. Daha baska bir deyimle Tanri, diger bütün peygamberlerden farkli olarak Muhammed'e, hem savas izni vermis ve hem de savas'ta ele geçirecegi gaimetlerin "helâl" sayilacagini bildirmistir. Bunun böyle oldugunu Muhammed söyle belirtmekte: "*Benden evvel hiç kimseye verilmedik bes sey (hep birden) bana verilmistir... Ganâim bana helâl edildi; halbuki benden evvel kimseye helâl edilmemistir...*" ²

Hemen ekleyelim ki Tanri, yine Muhammed'in söylemesine göre, ganimet edinme'yi yukardaki sekilde sadece Muhammed'e helâl sayarken, Muhammed'le birlikte kendisine de pay ayrilmasini istemistir. Gerçekten de Kur'ân'da, bu hususla ilgili olarak Tanri'nin söyle konustugu yazili: "... *Bilesiniz ki, ganimet olarak ne elde etmisseniz, beste biri, Tanri'nin, Peygamberi'nin, Peygamber'in yakinlarinin, öksüzlerin, yoksullarin, yolcunundur...*" (Enfâl sûresi, âyet 41-42). Yâni savasta elde edilen ganimet'in beste biri, Tanri'ya ve Muhammed'e ve onun yakinlarina ayrildiktan sonra, geri kalan kisim savasa katilanlar arasinda paylastirilir.

Bu vesileyle deginmek gerekir ki ganimet'lerin paylasilmasi sadece vurusal sekildeki savas yolu ile ele geçirilmis olan mallar ve esirler bakimindan söz konusudur. Savassiz sekilde elde edilmiş ganimet'ler paylasilmaz; bunlarin tümü Muhammed'e âid'tir. Bunun böyle oldugunu anlatmak için Muhammed, Tanri'nin söyle konustugunu bildirmistir: "*Allah'in, onlardan (mallarindan) Peygamberine verdigi ganimetler için siz at ve deve kosturmus degilsiniz. Fakat Allah peygamberlerini diledigi kimselere karsi üstün kilar. Allah her seye kadirdir...*" (K. 59, Hasr sûresi, âyet 6-7).

Bu âyet'i Muhammed, Medine'ye iki mil uzaklikta bulunan **Benî Nadîr** yahudileri'ne karsi

girstigi saldiri sonucu olmak üzere koymustur. Mesafe yakin oldugu için bu saldiriya "piyade" olarak gidilmistir; yâni at ya da deve cinsi binek hayvanlara binilmis olarak degil fakat yaya olarak sefere çikilmistir. Sadece Muhammed Lif yularli bir merkebe binmistir. Güyâ Allah, Yahudilerin gönüllerine öylesine bir korku düsürmüstür ki, müslümanların basit bir kusatması sonucu adamlar yurtlarını ve mallarını terkederek gitmege razı olmuslardır. Ve iste güyâ Tanrı: "Ey müslümanlar siz ne at oynattınız, ne deve kosturdunuz. Bu basariyi Allah'ın dilegi üzerine vurusmasiz olarak sagladınız. Bu nedenle Yahudilerden ele geçirilen mallar Muhammed'indir" seklinde konusmus olmaktadır. Kaynakların bildirmesine göre Muhammed, "fey" olarak kondugu bu mallari hem kendisi için ve hem ailesinin bir yıllık geçimini saglamak için kullanmis ve ayrıca da ashab'dan bazilarına bir miktar vermistir. Buna benzer bir baska olay Fedek arazisi vesilesiyle ortaya çikmistir. Vurusmasiz olarak ele geçirilen bu araziye de Muhammed, "tarafi ilâhî"dendir diyerek kendisine alikomustur. Konuyu "Muhammed'in Ganimet Siyâseti" basligi altında ayrıca inceledigimiz için burada fazla durmayacagiz. Fakat sadece sunu ekleyelim ki ganimet (ya da fey) alma hak'kinin Tanrı tarafından sadece kendisine helâl edildigini, ve baska hiçbir peygambere böyle bir hak'kin verilmedigini söyleyerek övünmenin Muhammed bakımından ne yarar sagladigini sormak gerekir. Köy'ler, kent'ler, ve kervanlar üzerine saldirip çapulculuk etmenin, yagma ve talan yolu ile mallar, hayvanlar, esirler ele geçirmenin, bunlari paylasmanın, satmanın "fazilet sayilabilecek bir yönü olabilir mi?" diye sormak gerekir. Bu tür isleri övünme vesilesi yapmanın bile aslında yüceltici degil fakat küçültücü bir sey oldugunuj düşünmek dogal sayılmaz mi?.

*

¹ "Hidâyet" sözcügu "Dogru yolu gösterici" karsiligindadir.

² Buharî'nin Câbir b. Abdu'llâ'dan rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 245, Hadis no. 223)

XI) Bütün peygamberler içerisinde, geçmiş ve gelecek bütün günahları Tanrı tarafından affedilen tek peygamberin kendisi oldugunu söylemekle övünür .

O sinirsiz övünme hirsıyla Muhammed, kendisini, sadece bütün insanların degil, fakat ayni zamanda, gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin en "ulu" ve en "yüce"olani ve Tanrı indinde en sevileni, en güvenileni vs... seklinde tanitirken, bir de bütün günahları affedilen (yâni günahsız olan) tek peygamber oldugunu söylemiş, ve bu bakımdan diğer bütün peygamberlere üstün olmakla övünmüstür. Bunun böyle oldugunu anlatmak maksadiyle Kur'ân'a koydugu âyet'lerden biri söyle:

"... Ki Allah senin zenb'inden (suç'arından, günah'larından) geçmişini ve geleceğini magfiret buyurup üzerindeki ni'metini tamamliycak ve seni dosdogru bir cadde'ye çıkaracak..." (K. 48 Fetih sûresi, âyet, 2).

Daha basa bir deyimle Tanrı, Muhammed'in geçmiş bütün günahlarını bağışladigini ve

gelecek günahlarını bağışlayacağını ve ona olan nîmetini tamamlayıp onu doğru bir yola ileteceğini bildirmekte! Ancak ne var ki Muhammed, hani sanki Tanrı'nın bu sözleri yetersiz imiş gibi, bir de müslümanlardan, kendisi için duâ etmelerini ve günahlarının afvedilmesi için Tanrı'ya yalvar yakar olmalarını istememistir. Bakınız nasıl:

Buharî'nin **Ebû Hüreyre**'den rivâyetine göre güyâ diğer peygamberlerden her biri hatâ ve kusur işlemişlerdir, örneğin adam öldürmüşler, ya da yalan söylemişler, ya da genellikle Tanrı emirlerini ihlâl etmişlerdir, ve bu yüzden günâhkar olmuşlardır. Güyâ **Adem** Cennet meyvesinden birini yediği için Tanrı'nın yasaklarına karşı gelmiş ve âsi olmuştur. Güyâ **Nuh**, vaktiyle kendi kavminin helâk olması için duâ etmiş ve böylece kötü bir davranışta bulunmuştur. Güyâ **İbrahim** "peygamber" üç kere yalan söylemiş bu yüzden suçlu sayılmıştır. Güyâ **Mûsâ** "peygamber", kendi kavminden birini korumak için adam öldürmüştür. **İsâ** "peygambere" gelince, güyâ o günâh islemediği hâlde yine de kendi nefsiyle cebellesmiş ve bu yüzden kendisini günâhkar hissetmiştir¹.

Ve iste bu örnekleri öne sürerek Muhammed, kendisinin bu yukardakilere benzer hiç bir günâh islemediğini ya da tüm günâhlarının Tanrı tarafından tamamem afvedilmiş olduğunu ve çünkü Tanrı'nın: "...Allah, *senin geçmiş ve gelecek günahını bağışlar...*" (K. Fetih sûresi, âyet 2) şeklinde konuştüğünü söylemiştir. Kur'ân yorumcularının açıklamalarına göre bu âyet'le anlatılmak istenen şey Muhammed'in, "Peygamber" olmadan önceki (yâni "Cahiliyyet" dönemindeki geçmiş) günahları ile birlikte, "Peygamber" olduktan sonraki günahlarının afv edilmiş olduğudur. **al-Kassâf** adlı yapitin yazarı **Zemâhserî** gibi bazı yorumcular ise, yukardaki âyet'de yer alan "*senin geçmiş günahların*" şeklindeki deyim, onun, **Marya** adındaki cariye ile Hafsa'nın odasında cinsî münasebette bulunurken **Hafsa** tarafından yakalanması üzerine, bir daha Mariya ile yatmayacağına dair söz vermesi ve fakat bu sözünü tutmamasından dogma günâh olduğunu söylerler. Aynı âyet'teki "*Senin... gelecek günahların*" deyim, oğulluğu **Zeyd**'in karısı **Zeyneb**'e asik olup onunla evlenmesi olayından dogma günâhi kapsadığını eklerler. "Gelecek günahlar" deyiminden ne anlaşılmak gerekigi hususunda yorumcular tartışır. Muhammed'in günâh iskeyemeyeceğini düşünen **Muhyiddîni Arabî** gibi yorumcular ise, âyet'teki "gelecek günahların" deymiyle anlatılmak istenen şeyin "ümmetin zenbi" (halkın günahları) olduğunu söylerler².

Ve iste bütün günahları bağışlanan tek "Peygamber" olduğu içindir ki Muhammed, Kiyâmet gününde bütün insanlara sefâatçi olma yetkisiyle donatılmıştır³. Yine güyâ bundan dolayidir ki **Kiyâmet günü** kendisine "**Kevser**" denilen büyük nîmet (Cennet ırmakları) ve ayrıca da "**peygamber sancagi**" verilecek ve bütün peygamberler bu sancak altında toplanacaklardır. **Müsned-i Bezzâr** gibi kaynaklarda Muhammed'in söyle konuştugu yazılı: "*Geçmiş ve gelecek zenbim (günahlarım) magfiret edilmistir (affedilmiştir). Bana Kevser verilmistir. Bu sâhibiniz (Nebiyy-i Zi-sâniniz) hiç şüphesiz etmeyiniz ki Kiyâmet gününde Livdu'l-Hamd'in (peygamber sancagının) sahibidir ki, Adem olsun, Adem'den beriye olsun bütün enbiyâ (peygamberler) o Livâ'nin (sancagin) altındadır*"⁴.

Ancak anlaşılamayan bir husus var ki o da su: Geçmiş günahlarının Tanrı tarafından bağışlandığını ve gelecek günahların da bağışlanacağını söyleyen Muhammed, sanki Tanrı'nın bu sözlerini pek yeterli bulmamış gibi, bir de müslümanların kendisi için söyle duâ etmesini emretmiştir: "*Yâ Muhammed!... Sen nebîlerin (peygamberlerin) hâtimisin (en sonuncusun). Allah geçmiste ve gelecekte vukûu farzolunan bütün günâhlarını magfiret etmistir. (Tanrı'ya) hakkımızda sefâat et; görüyorsun ki elem ve ızdırab içindeyiz*"⁵.

Yâni güyâ insanlar Muhammed'in günâhlarının bağışlanması için Tanrı'ya duâ edeceklerdir ve bu işi sırf Muhammed kendileri için sefâate bulunsun diye yapacaklardır! Ve güyâ onların bu şekildeki duâ'ları üzerine Muhammed, "**Ars-i Rahmân**"ın altına varacak, orada

Tanrı'ya secdeye kapanacak ve sonra Tanrı ona : *"Yâ Muhammed! basini kaldır, iste. Dileğin verilecektir, sefâat eyle. Sefâatin kabul edilecektir"* diyecektir. Tanrı'nın bu sözleri üzerine Muhammed dilediklerine sefaat edecek ve onları Cennete yerleştirecektir⁶. Böylece baska peygamberlerin yapma gücünde bulunmadıkları bir işi, kendisi yapmış olacaktır.

"Neden Tanrı baska peygamberlerin günahlarını afv etmemiştir de sadece Muhammed'inkileri etmiştir?" diye sorulacak olursa bunun yanıtını Muhammed'in hayal gücünde aramak gerekir. Kendisinden önce gönderildikleri söylenen peygamberlerden daha fazla günaha sahip bulunmasından mütevellid ruhî bir itisle asiri övgüye yönelme ihtiyacını duymuş olmalıdır.

*

¹ Buharî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 120, H. no. 1711)

² Bkz. Elmalili H. Yazır, age (Cilt VI, sh. 4407)

³ **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 52-53) Enes'in bu doğrultudaki rivâyeti için bkz. **Sahih...** (Cilt XII, sh. 425, hadîs no 2186, 2187)

⁴ **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 247)

⁵ **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 126). Ayrıca Buharî'nin Ebû hüreyre'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 120 ve d. Hadîs no. 1711). Buharî'nin Enes Ibn-i Mâlik'ten rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 252 ve d. , Hadîs no. 1786)

⁶ **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 120, ve d. Hadîs no. 1711)

XII) Kendi seytânî'nin dahi müslüman kilindiğini, böylece şeytanların serrinden korundugunu söyler, ve bu bakımdan da, bütün peygamberlere ve bütün insanlara üstün olmakla övünür:

Muhammed'in söylemesine göre **seytan** (İblis) denilen kötülük kaynağı bir yaratık vardır ki herkesin pesindedir; ve pesinde bulunduğu herkesi mutlaka yanıltmak, günaha sokmak için uğrasır durur. Sahte ve yaldızlı sözler fısıldıyarak iş görür, aldatma yollarını arar. İnsanların bu şeytanları görmelerine olanak yoktur, çünkü Muhammed'in söylemesine göre bunlar görünmeyen yaratıklardır; fakat buna karşılık şeytanlar insanları görürler. Ve Tanrı bu şeytan'ları, inançsız olanların dostu kılmıştır. Kur'ân'da şöyle yazılı: *"Ey Ademogulları! Seytan... ve yandaşları, sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Süphesiz ki biz şeytanları, inanmayanların dostları kıldık"* (K. A'raf sûresi, âyet 27) .

Her seyden önce bu âyet'deki su tümceye dikkat edelim: "...*Süphesiz ki biz şeytanları, inanmayanların dostları kıldık*". Evet ama Muhammed'in söylemesine göre insanları "inanın'lar" (müslüman) , ya da "inanmayan'lar" (kâfir) şeklinde yapan yine Tanrı'dır. Çünkü Kur'ân'da: "*Allah kimi doğru yola iletmek isterse onun kalbini İslâm'a açar; kimi de saptırmak isterse... (onun) kalbini iyice daraltır...*" (K. En'âm sûresi, âyet125) diye yazılı. Su hâlde göre Tanrı, diledigini "inanmayan"lardan yapmakta ve sonra da şeytanları onların dostu kılmakta! Olacak şey midir bu?

Öte yandan Tanrı'nın yarattığı bu şeytan, sadece insanlara değil, fakat peygamberlere de musallat'tır, hem de öylesine ki, hiç bir peygamber onun serrinden uzak kalmış değildir. Hacc sûre'sinde şöyle yazılı: "*(Ey Muhammed!) Senden önce hiçbir peygamber yoktur ki, şeytan onun okudukları arasına (dileğine) ille de (beserî arzular) katmaya kalkışmasın...*" (K. 22 Hacc sûresi, âyet 52) .

Yine Muhammed'in söylemesine göre, şeytanları insanlara ve peygamberlere "musallat" eden Tanrı'dır. Ve bu şeytanlar, insanları olduğu gibi peygamberleri de kandırmak için uğraşırlar; çünkü Tanrı onları, insanlara ve peygamberlere düşman kılmıştır Bunun böyle olduğunu anlatmak üzere Muhammed Kur'ân'a (En'âm sûre'si'ne) su âyet'i koymuştur: "*Böylece Biz, her peygambere insan ve cin şeytanlarını düşman kıldık. (Bunlar) aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldarlar...*" (K. En'âm sûresi, âyet, 112)

Anlaşılan o ki şeytanlar, bütün bu kötülükleri Tanrı'nın istek ve dileğine göre yapmaktadırlar, çünkü aynı âyet'de su yazılı: "... *Rabbin dileyeydi (şeytanlar) bunu yapamazlardı...*" (K. En'âm sûresi, âyet 112).

Her ne kadar Tanrı "... *şeytanın biraktığını bozar (kaldırır), kendi âyetlerini güçlendirir*" (K. 22 Hacc sûresi, âyet 52) olmakla beraber, her ne hikmetse bu şeytanları insanlara ve peygamberlere musallat ettiğini söylemekten geri kalmaz. Ancak ne var ki bu söylediklerini cerhedercesine söyle konuşmaktan geri kalmaz: "*(Bu şeytanlar sözün sahte ve yaldızlısını bir de su maksatla fısıldarlar ki) âhirete inanmayanların kalpleri o sözlerle meyletsin, onlardan hosnud olsun ve yapacakları (kötülükleri) yapsınlar*" (K. En'âm sûresi, âyet 113).

Görülüyor Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, hem bir yandan insanlara ve peygamberlere şeytanları musallat ettiğini söylemekte, ve hem de diğer yandan: "*Rabbin dileyeydi (şeytanlar) bunu yapamazlardı...*" (K. En'âm 112) diye eklemektedir..

Neden Tanrı böyle yapar, yâni şeytanları insanlara ve peygamberlere musallat kılar? bilinmez; daha doğrusu akılci yoldan bunun yanıtını vermek güç. Madem ki insanların ve peygamberlerin kaderlerini önceden çizmiştir, defterlerine kaydetmiştir, örneğin dilediğinin gönlünü açıp onu müslüman yapmış ve dilediğinkini kapatıp kâfir kılmıştır, o halde "neden şeytanları yaratıp bu tür huzursuzluklara vesile olur? Ya da kullarını doğru yola soksun diye gönderdiği peygamberlere neden şeytanları musallat eder ve onların kandırılmalarına sebep olur?" diye sorulacak olursa buna Muhammed kendisi de cevap vermez, veremez.

Ancak ne var ki kendi bakımından isin kolayını bulmuştur; su bakımdan ki, bir kere hiç kimselerin göremediği bu şeytanları somut biçimde görebildiğini ve gerektiğinde boyunlarına sarılıp onları bogabilecek güçte olduğunu söyliyerek övünür.

Öte yandan kendi seytani'nin müslümanlıkla emrolundğunu ve bu nedenle kendisine yardımcı olduğunu, oysa ki diğer peygamberlerin böyle bir ayrıcalığa ve üstünlüğe sahip kılınmadıklarını söyliyerek övünür. Söyleki:

Ahmed Ibn Hanbel, Nesei, Ibn Teymiyye gibi kaynakların bildirmesine göre Muhammed, büyük bir bedenî güce sahip olarak seytani yakalayip bogdugunu anlatmak üzere söyle konusmustur: *"Namaz kılarken seytan geldi. Hemen yakaladım, yere yatırdım, boguyordum onu. O denli ki, onun dilinin soguklugunu elimin üzerinde duydum"*. Nesei'nin Ayse'den rivâyetine dayali bu sözlere ek diger rivâyetlere göre Muhammed, seytani bogarken onun salyasinin eline bulastigini, ve bunu elinde bunu hissettigini bildirmistir¹.

Yine bunun gibi bir kez namaz kılarken seytanın saldırdigini ve namazini bozdurmak istedigini, ve fakat Tanrı'nın yardımı ile seytani yakaladigi gibi Mescid'in direklerinden bir direge baglamak istedigini ve fakat bu uygulamanın Süleyman "peygamber"e özgü kalmasını düşündüğü için vazgeçtigini söylemistir² (Anlasılan sirf bu konuda ayrıcalık gütmemistir)

Seytan ile ilişki konusuna gelince, her hususta olduğu gibi bu konuda da Tanrı'nın kendisine, hiç kimseye ve hiçbir peygambere layık görmediği imtiyazları sağladığını, ve seytani'ni "müslüman" yaptığını öne sürerek söyle demistir: *"Benim seytanim kâfir idi. Lâkin Allah ona karsi bana yardım etti de (seytanim) müslim oldu"*³. Bu sözleri su vesile ile söylemistir. Bir gün Ashabi ile konusurken aklına, kadınları seytanlara benzetmek fikri gelir ve söyle der: *"Kadınlar insanın karsısına seytan gibi çıkarlar. Bir kadın görüp heves ettiğiniz vakit, hemen kendi âilenize mürâcaat edin. Çünkü onda olanın aynisi onda da vardır"*⁴.

Fakat kadın'ın "seytan niteliği"nden dogma tehlikeliligini biraz daha vurgulamak için söyle ekler: *"Kocaları hâriçte bulunan kadınların yanına girmeyin. Zirâ kan damarda islediği gibi, seytan (da) , insanın vücûduna isler"*. Bunun üzerine Ashab'dan biri dayanamaz, sorar: *"Senin de mi yâ Resûlallah?"* Onların sorusuna Muhammed söyle yanıt verir: *"Evet benim de. Fakat Allah bana yardım etti ve seytanim müslüman oldu"*⁵.

Simdi de aklınıza muhtemelen söyle bir soru gelecektir: "Müslüman olan bir seytan'ın seytanlığı nerede kaldı?". Söylemege gerek yoktur ki o tarihlerde hiç kimse bu soruyu aklından geçirmediği için Muhammed, cevap bulma güçlüğü karsısında kalmamistir. Ancak ne var ki, müslüman olduğunu söylediği bu kendi seytanının ona, ara sıra bir takım azizliklerde bulunduğunu, onu kandirdiği anlasılmaktadır. Örneğin bir def'a'sında bu kendi seytani onu, putperestlerin "Lât", "Uzza" ve "Menât" adındaki putlar lehinde konusturmuş ve: *"İste bunlar, yüce turnalardır. Sefaati de elbette ki umulur"* seklindeki sözleri Kur'ân'a âyet olarak koydurtmaga çalışmistir ki bunlar **"Seytan âyetleri"** diye bilinir. Güyâ Tanrı seytanın bu yaptığını bozmuş ve Muhammed'e söyle demistir: *"(Ey Muhammed!) Seni, sana vahyettiğimizden uzaklastirip daha baskasını ileri sürerek bize iftira etmeye sürüklüyorlardı nerdeyse. O zaman seni dost bulacaklardı. Eger seni pekistirmiş olmasaydık andolsun ki onlara egilim gösteriyordun, az kalsın. O zaman sana yasami da, ölümü de kat kat azab biçiminde artırirdik. Sonra da bize karsi bir yardımcı bulamazdın"* (K. 17 İsrâ sûresi, âyet 73-75).

Görülüyor ki Tanrı, yanilgiya düşmesin diye Muhammed'i pekistirdigini ve yanilgidan kurtardigini söylemekte. Evet ama bütün bunları söyleyen bir Tanrı, neden acaba sadece Muhammed'in seytanını müslüman kılar? Ve neden müslüman kildigi seytan Muhammed'i kandirmaga kalkar? Ve Neden Muhammed bu seytan'ın sözlerine kanip putlar lehine konusur? Ve nihâyet neden Tanrı, Muhammed'i seytana ayak uydurmaktan korur da diger peygamberleri ve insanları seytan'ın kötülüklerinden korumaz?

Söylemeye gerek yoktur ki bu tür soruları ancak akilci eğitimden geçmiş insanlar sorabilir. Böyle bir eğitimden yoksun seriâtçılar ise, bu tür soruların ancak dinsizler tarafından sorulacagini söylerler.

Gerçeği yansıtmak gerekirse ortada ne "seytan" vardır, ve ne de "seytan âyet'leri" diye bir şey! Var olan şey, Muhammed'in, bir takım dinsel ve siyasal gereksinimler ugruna kendi tutum ve davranışlarına çözüm bulmaga çalışma caba'larıdır. Bunun böyle olduğunu anlamak için şeytan âyet'leri olayını kısaca özetlemek gerekir:

Mekke döneminde iken Muhammed, her ne kadar güçsüz durumda bulunmakla beraber, Kureys'in ileri gelenlerinden biri olan **Ebû Tâlib**'e güvenerek, Kureyslilere meydan okur, onların putlarına küfürler eder dururdu. Onun bu davranışlarından yılmış olarak Kureysliler, günün birinde uzlaşma teklifinde bulunurlar. Söyle derler: *"Ey Muhammed! sen bizim ilâhlarımıza küfretmekten vazgeç... Bir yıl boyunca bizim Lât, Uzza ve Menat adındaki ilâhlarımıza bir yıl boyunca ibâdet et, biz de senin ilâhına (Tanrı'ya) ibâdet edelim. Senin bizi kabule çağırdığın din, bizim dinimizden hayırlı olursa, biz de o din'den hissemizi alırız; eğer bizim dinimiz seninkinden hayırlı olursa, sen bizim dinimizden hissene alırsın"* ⁶.

Teklif Muhammed'e yatkın görünür; onları bu yoldan kazanacağını düşünerek Lât, Uzza ve Menat adındaki putları övücü nitelikte olmak üzere Kur'ân'ın Necm sûresi'nin 19 ve 20.ci âyet'lerine sunları koyar: *"Gördünüz mü Lât'i, Uzza'yi ve üçüncüleri olan ötekini, Menât'i? İşte bunlar, yüce turnalardır... Sefâatleri elbette ki umulur"*.

Buna pek sevinen Kureys'liler: *"Muhammed... tanrıçalarımızı iyi (sözlerle) andı"* diyerek secde ederler. Muhammed de onlarla birlikte secde eder⁷.

Ancak ne var ki Muhammed'in bu davranışı üzerine, müslümanlar hayal kırıklığına uğramış olarak üzüntülerini ortaya vururlar. Onların bu tepkisi nedeniyle Muhammed, hatâ ettiğini anlar. Taraftarlarını kaybetmektense hatasını düzeltme yolunu seçer. Cebrâil'in gelip kendisine hatasını bildirdiğini söyler. Güyâ yukardaki sözleri onun diline âyet olarak sokan şeytan'dır, ve şeytan daha önceki "peygamberlere" de buna benzer oyunlar oynamıştır; bununla beraber Tanrı şeytan'ın bu tür oyunlarını dâima bozdugu gibi, iste şimdi Muhammed'le ilgili bu olayda da bozmustur!. Bunun böyle olduğunu anlatmak üzere Muhammed, Tanrı'dan vahiy indi diyerek Kur'ân'a su âyet'i koyar: *"(Ey Muhammed!) Biz, senden önce hiçbir Resûl ve Nebî göndermedik ki, o, bir temennide bulundugunda, şeytan onun dileğine ille de (beserî arzular) katmaya kalkmasın. Ne var ki Allah, şeytan'ın katacağı şeyi iptal eder. Sonra Allah, kendi âyetlerini sağlam olarak yerleştirir. Allah hakkıyla bilendir..."* (K. 22 Hac sûresi, âyet 52)

Bu âyet'i koymakla, "peygamberlerin" dahi yanılabileceklerini anlatmak ister; fakat sunu da ekler ki Allah, "peygamberleri" yanılgıdan ve şeytanın oyunlarından kurtarır ve böylece "peygamber"lerine , buyruklarını kusursuz bir şekilde insanlara iletme olasılığını sağlar.

Güzel ama, "peygamber'lerini şeytanın yanıltmalarından kurtaran bir Tanrı, neden acaba bu hayırhay isı kendi kul'ları için yapmazda, onların günaha girmelerine vesile olur?". Muhammed'in Kur'ân'a koyduğu âyet'lerden anlamaktayız ki Tanrı bu isı, kullarını denemek için yapmıştır. Gerçekten de Hac sûresi'nin yukarda zikrettiğimiz 52.ci âyet'ini su âyet izlemekte: *"(Allah şeytanın böyle yapmasına müsaade eder ki) kalplerinde hastalık olanlar ve kalpleri katilasanlar için, şeytanın kattığı şey bir deneme (vesilesi) yapsın. Zalimler, gerçekten (haktan) oldukça uzak bir ayrılık içindedirler"* (K. 22 Hac sûresi, âyet 53).

Bu âyet, yine isin içinden çıkılmaz bir sorun yaratıyor! Su bakımdan ki Tanrı, şeytan'ın insanları ve peygambeleri kandirmasına izin veriyor, çünkü onları denemek istiyor! Pek iyi ama, biraz yukarda dedğimiz gibi kendi kul'larının kalplerini katilastıran, ve onları kâfir yapan (ya da kalplerini açıp müslüman yapan) yine Tanrı değil mi (Örneğin En'âm sûresi, âyet 125)?

Bütün bunlar bir yana, fakat neden acaba Tanrı, Muhammed'in seytani'ni müslüman kılmıştır'da diğer peygamberlerine böyle bir nîmet tanımamıştır? Örneğin neden acaba ilk "insan" olarak yarattığı **Adem**'in seytani'ni (İblis'i) kâfir yapmış, ve bu seytan'a, Adem'i ve karısını yanıltma fırsatını sağlamıştır? Söylemeye gerek yoktur ki Adem'in seytan tarafından yanıltılmasıyla ilgili hikâye, Muhammed'in **Tevrat**'tan esinlenerek Kur'ân'a aldığı bir hikâyedir ki ona: *"Benim seytanım kâfir idi. Lâkin Allah (bu seytan'a) karşı bana yardım etti de (seytanım) müslim oldu"* şeklinde konuşup Adem'e üstünlük iddiâsında bulunma olasılığını sağlamıştır. Zirâ aşağıda göreceğimiz gibi Muhammed, buna dayarak Adem'in seytani'nin "kâfir" ve karılarının kendisine günahı yardımcı olduklarını söylemiştir.

*

¹ İbn Teymiyye'nin **İzâhu'd- Delâle fi Umûmî'r-Risale**, adli eseri ile **Kâmil Miras'ın Tecrîd-i Sarîh Tercemesi**'nde yer alan ve Buharî'nin kosullarını tasir olduğu bildirilen bu hadîs için bkz. Turan Dursun, **Tabu Can Çekisiyor. Din Bu**, (Kaynak Yayınları 1991, Cilt 3. 3.baskı, sh. 130 ve d.)

² ibid.

³ **Müsned-i Bezzâr**'da ki bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 247). ayrıca bkz. Gazalî, **age** (1975) Cilt II, sh. 79, 84)

⁴ Müslim ve Tirmizî'nin rivâyet ettikleri bu hadîs için bkz. Gazalî, **age** (1975) Cilt II, sh. 78-79

⁵ Müslim ile Tirmizî'nin rivâyetleri için bkz. Gazalî, **age** (1975) , C. II. sh. 79)

⁶ Taberî ve İbn İshak, Sûyûtî, İbn Hâcer gibi en sağlam kaynaklarda yer alan bu hususlar için benim **"Seriât'tan Kissa'lar"** adli kitabıma bakınız (Kaynak yayınları, İstanbul 1996, sh. 135)

⁷ Bkz. Turan Dursun, **Tabu Can Çekisiyor. Din Bu**, (Kaynak yayınları, İstanbul 1990, I. Kitap, sh. 106)

XIII) Adem "Peygamber"e üstünlüğünü kanıtlamak maksadiyle Muhammed, Adem'in seytani'nin "kâfir" ve karısının "günahı ona yardımcı" olduğunu, oysa ki kendi seytani'nin "müslüman" ve karılarının kendisine "yardımcı" olduklarını söyliyerek övünür:

Kendisini, Adem'e en çok benzeyen kimse olarak göstermek üzere Muhammed: *"İnsanlar içinde Adem Aleyhisselâm'a en çok benzeyen benim..."* diyerek övünürdü. ¹ Fakat bu şekilde konuşmanın kendisi için övünme sebebi olamayacağına dâir Kur'ân'a koyduğu âyet'lerle çeliskiye düştüğünü muhtemelen düşünmezdi. Çünkü Kur'ân'a koyduğu âyet'lere göre **Adem**, günâh islediği için Tanrı tarafından Cennet'ten kovulmuş olan bir kimsedir, ki kendisiyle birlikte bütün insanlığı yer yüzünde yasama zorunluluğunda kılmıştır. Eger günah işlememiş olsa idi, kendisi, esi ve zürriyetinden gelecek olan bütün insanlık yer yüzü sefâletlerine katlanmayacak, Cennet'te kalacaktı. Bu böyle olduğuna göre Adem'e benzemenin Muhammed için övünme vesilesi olacak bir yönü yok demektir. Gerçekten de Kur'ân'da, Tanrı'nın: *"Ey Adem! Sen ve esin cennette kalın ve isteğiniz yerden yiyin, yalnız su ağaca yaklaşımayın, yoksa zalimlerden olursunuz..."* dediği yazılı. Fakat Adem bu yasak emrine uymayıp (esiyle birlikte) yasak ağaçtan yiyerek günah isler, Tanrı'yi gazaba getirir (A'raf Sûresi, âyet 19-22). Sonra Tanrı'dan günahlarının af edilemesini diler (A'raf 23). Fakat Tanrı, bu dileği kabul etmekle beraber Adem ile esini Cennet'ten kovarak yer yüzü yasamlarına mahkum kılar; şöyle der: *"Birbirinize düşman olarak inin! Siz, yeryüzünde bir müddet için yerleşip geçineceksiniz. Orada yasar, orada ölür ve orada dirilirsiniz"* (A'raf 24-25). Daha baska bir deyimle **Adem**, öylesine bir günah işlemiştir ki bütün insanlığı, Cennet gibi bir mutluluk diyârında yaşamak yerine, yer yüzü gibi cefâ'li bir yerde yaşamak gibi olumsuz bir kadere sürüklemiştir. Böyle bir durumda Muhammed'in: *"İnsanlar içinde Adem Aleyhisselâm'a en çok benzeyen benim..."* diyerek övünmesinin bir temeli olmamak gerekir.

Bununla beraber bir de su var ki Muhammed, Adxem'e benzemekle övünürken, bu söylediklerini ters yüz edencesine, kendisinin Adem'e üstün olduğunu belirtmekten geri kalmamıştır. Şu bakımdan ki, biraz önce de belirttiğimiz gibi, Tanrı'nın kendisini çeşitli ayrıcalıklarla yaratmış olup bu ayrıcalıkları diğer peygamberlere tanımadığını söylemiştir. Kendi anlatmasına göre bu ayrıcalıklar arasında kendi seytani'nin "müslüman" ve kendi karılarının kendisine "ibâdetinde yardımcı" olmalarıyla ilgili olanları vardır ki güyâ ne **Adem**'e ve ne de baskaca hiç bir "peygamber"e nasib olmuştur.

Her ne kadar **Adem**'e benzediğini söyleyerek, övünmekle beraber, kendisini ondan üstün olarak gösterirken, özellikle iki husus üzerinde dururdu ki, bunlardan biri şeytan'la ilgiliydi: güyâ Tanrı Adem'in şeytanını "kâfir", Muhammed'in şeytanını ise "müslüman" kılmıştır. Öte yandan güyâ Adem'in karısı, Adem'i günah islemeğe sürüklemiştir, buna karşılık Muhammed'in karıları, Muhammed'e ibâdet'te yardımcı olmuşlardır. **Hatîb-i Bagdâdî**'nin **Târih** adlı yapıtında İbn Ömer'in rivâyetine dayalı bir hadîs'e göre Muhammed'in şöyle konuştuğu anlaşılmakta: *"Adem aleyhisselâm'a iki hasletle üstünlüğüm var: Birincisi onun karısı, ona günâhta yardımcı oldu; benim zevcelerim ise bana ibâdetinde yardımcıdirlar. İkincisi, onun seytânî kâfir idi. Benim seytanım müslümandır, bana ancak iyilik emreder"* ².

Bu sözler doğrultusunda Kur'ân'a, örneğin **A'râf** ve **Tâ-Hâ** sûre'lerine koyduğu âyet'lerle Muhammed, bunu anlatmak istemistir ki **seytân**, Adem'e bir çok kötülükler yanında saygisizliklarda bulunmuştur. Ve yaptığı kötülüklerin basında, onu, esi (**Havva**) ile birlikte günah islemeğe zorlamak, ve ondan doğan çocuğunun ölümüne sebep olmak gibi davranışlar vardır.

Gerçekten de Kur'ân'ın **A'râf** ve **Tâ-Hâ** sûre'lerinde Adem'in, esi ile birlikte Cennette bırakıldığı ve fakat belli bir ağaca yaklaşılamaması emrolundugu ve fakat şeytan'ın kandirmalarına kapılan esi yüzünden yasak meyve'den yedigi ve bu yüzden günah islediği yazılıdır (Bkz. A'râf sûresi, âyet 19-26; Tâ-Hâ sûresi, âyet 117-120).

Yine A'râf sûre'sinde **Adem** ile esi'nin, Tanrı'ya yalvararak: *"Bize kusursuz bir çocuk verirsen... sükredenlerden oluruz"* dedikleri ve bunun üzerine Tanrı'nin onlara erkek çocuk verdiğini ve fakat buna ragmen Tanrı'ya ortak kostukları yazılıdır (K. A'râf 189-190); çünkü güyâ şeytan onları kandırmıştır.

Yukardaki âyet'leri yorumlayanlar, örneğin **Beyzavî** gibi kaynaklar, asli **Tevrat**'da bulunduğunu söyledikleri su hikâye'yi naklederler: güyâ **Havva**, ilk çocuğuna hamile iken karninin olagan disı bir büyüklükte olduğunu farkederek. Kendisini ziyârete gelen şeytan, bunun nedenlerini sorarken Havva'ya, karninde tasıdığı şeyın bir hayvan yavrusu olabileceğini imâ eder. Havva ne yapacağını sasırır ve durumu **Adem**'e anlatır. Bu habere fevkalade üzülen Adem ne yapacağını düşünürken şeytan kendisine söyle der: *"(Ey Adem!) Eger Tanrı'ya yalvaracak olursan, O sana, senin benzerin olan bir çocuk verecektir, su sartla ki bu çocuğa, daha önce hazırlamış olduğun Abdullah adı yerine Abdülharis adını veresin"*.

Bilindiği gibi **"Abdullah"** adı "Tanrı'nin kulu" demektir. **"Abdülharis"** adı ise İblis'in ad'larından biridir. Adem, şeytanın dediği gibi yapar ve çocuğa **"Abdulharis"** adını verir; fakat vermesiyle birlikte çocuk derhal ölür.

Görülüyor ki Muhammed'in söylemesine göre Adem'in şeytani "kâfir"dir ve "kötü"dür; bu nedenle Adem'i daima yanıltmakta, aldatmakta ve kötülük etmeğe zorlamaktadır. Sadece "kötü" değil fakat Adem'e karşı saygisizdir da; saygisiz olduğu için Tanrı'nin onunla ilgili olarak verdiği emirleri dinlemez. Örneğin Tanrı, bütün meleklerle ve her kese: *"Adem'e secde edin!"* diye emrettiği halde şeytân bu emre karşı çıkar, Ademe'e secde etmez. Tanrı'nin kendisine: *"Ben sana ('Adem'e secde et dedim) seni secde etmekten alıkoyan nedir?"* diye sorduğunda şeytân: *"Ben ondan daha üstünüm, Çünkü beni atesten yarattın, onu çamurdan yarattın"* diye karşılık verir (Bkz. A'râf sûresi, âyet 11-15). Böylece şeytan, Adem'e karşı küstah bir tutum takınmış ve saygı beslemediğini ortaya vurmuş olur.

Ve iste bunları örnek vererek Muhammed, kendisinin **Adem**'e nazaran üstün olduğunu söylemekle övünür; övünürken de özellikle tekrar eder ki Adem'in şeytani "kâfir", oysa kendi şeytan'ı "müslüman"dir, daha doğrusu "kötü" değil fakat "iyi bir dost"dur ve bu nedenle Muhammed'i daima iyilik yapmaga sürükler.

Öte yandan kendi şeytani'nin "müslüman" olduğunu Muhammed, bir de biraz yukarda belirttiğimiz gibi, halka vaiz verirken: *"Kocaları hariçde bulunan kadınların yanına girmeyin. Zirâ kan damarda islediği gibi, şeytân insanın vücûdunda isler"* diye konuştugu bir sırada bildirmiştir. Böyle deyince Ashab'dan bazılarının: *"Senin de mi yâ Resûlallah?"* diye sormaları üzerine: *"Evet benim de. Fakat Allah bana yardım etti ve şeytânım müslüman oldu"* diye cevap vermiştir³. Yani baskalarının vücûdunda kan gibi dolusarak onları sehvet azgınlıklarına sürükleyen şeytanın kendisine zarar vermediğini, ve çünkü kendi şeytani'nin, Tanrı'nin yardımı ile "müslüman" olduğunu ve kendisine iyilikler yaptırttığını anlatmak istemistir.

"Hiç şeytan'ın müslümanı, ya da iyilikte bulunani olur mu? Ya da müslüman olan ve iyilik emreden şeytan'a *seytan* denir mi?" diye sormak kuskusuz ki mümkün. Pek muhtemelen Muhammed zamanında da bunu, açığa vurmada, kendi kendine soranlar olmuştur. Bundan dolayidir ki **Sufyân b. Uyeyne** gibi kimseler, Muhammed'in *"seytanim Müslüman oldu"* şeklindeki sözlerinin *"Ben ondan selâmet bulurum"* anlamına geldiğini, yoksa şeytanın müslüman olması diye bir şeyden söz edilemeyeceğini söylemişlerdir⁴. Söylerken de Muhammed'i kapalı bir dil'le "yalancı" durumuna düşürdüklerini hesaplamamışlardır.

Fakat her ne olursa olsun durum su ki Muhammed, yukardaki iddiâ'larla kendisinin Adem'e

(ve diger bütün "peygamberlere") üstün nitelikte bir "peygamber" olduğu kanisini yaratmak istemistir. Ancak ne var ki övünme hevesiyle yukardaki sekilde konusurken, ve Adem'e nazaran üstünlüğünü öne sürerken, Kur'ân'a ayrıca koyduğu hükümlerle Tanrı fikrini zedeleyici bir tutum takinmistir. Su bakimdan ki bu hükümler arasında Tanrı'nin seytan'ları kâfir'lerle dost kildigina, ya da seytanların kötülüklerine izin verdigine dâir olanlar vardır. Örneğin A'raf Sûresi'nde Tanrı'nin söyle konustugu yazili: *"Biz seytanları, inanmayanlara dost kilariz..."* (K A'râf sûresi, âyet 27). Hac Sûresi'nde de, biraz yukarda degindigimiz su satirlar var: *"(Allah seytan'in böyle yapmasina (yâni insanları ve peygamberleri kandirmasina izin verir ki) kalplerinde hastalık olanlar ve kalpleri katılasanlar için, seytanin kattigi seyi bir deneme (vesilesi) yapsin. Zalimler, gerçekten (hak'tan) oldukça uzak bir ayrilik içindedirler"* (K. 22 Hac sûresi, âyet 53).

Öte yandan, yine Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, her diledigi seyi yapan ve yaratandır; yarattigi her seyin kaderini ve niteliklerini daha yaratmadan önce tanımlayandır. **Adem** onun ilk yarattigi insan'dır. Zirâ Kur'ân'da (Secde Sûresi'nde) yazılanlara göre Ademi çamur'dan yaratmış, ona sekil vermiş ve ruhundan üflemistir (K. Secde sûresi, âyet 6-9). İmdi eger Tanrı, kendi ruhundan üfleyerek Adem'i yaratmış ve kendisine peygamber yapmış ise, onu imansız kılmış olamaz; mutlaka imanli yaratmış demektir. O halde seytan'ı ona dost kılmış olması da mümkün olmamak gerekir! Kildi ise, bu Tanrı'nin yüceligi fikriyle bagdasamayan bir sey olur. Zirâ seytan'ı ona dost kılmakla, ruhundan üfürdüğü Adem'i "inanmayanlardan" kılmış demektir. "Inanmayanlardan" olan bir kimseyi kendisine "peygamber" yapması ise, her halde düşünelemeyecek bir seydir. Oysa ki Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, hem Adem'i "peygamber" olarak yaratmış ve hem de onun, Havva ile birlikte, seytan tarafından kandirilmesine (*"ayip yerlerini göstermesine"* Bkz. A'râf sûresi âyet 20) ve böylece günâhkâr olmasına göz yummustur. Daha baska bir deyimle seytan denen yaratigi, diledigi gibi "müslüman" ve "iyi" yapabilen bir Tanrı, Adem'in seytan'ini sirf Adem'i yanılsin için kullanmış, Muhammed'in seytan'ini ise "müslüman" yapmıştır, çünkü istemistir ki Muhammed Adem'e karsi üstünlük iddiâsında bulunabilsin!

Söylemeye gerek yoktur ki bütün bunlar Muhammed'in hayalinde yasattigi Tanrı anlayisından dogma seylerdir. Kendisini "peygamber" olarak kabul ettirebilmek için Tanrı'nin "sahidi", "müjdecisi", "teblig edicisi" vs... gibi görünmek yanında, Tanrı tarafından "nurlandıran bir isik" olarak gönderildigini söylemiş (Bkz. Ahzâb sûresi, âyet 45-46), ve bunun böyle olduguna inanmış olan insanlara, bütün bu yukardaki hikâyeleri (ve bu arada kendi seytan'ının müslüman olduğu ve kendisine yardımcı bulundugu masalini) "kutsal" seyler olarak kabul ettirmekte zorluk çekmemistir.

*

¹ İmam Gazalî, *Ihyâû....* (Cilt II, sh, 899)

² Müslim bu hadîs'i , baska bir ifâde ile ve Adem'den söz etmeksizin, İbn Mes'ûd'dan rivâyet eder. Bu konuda bkz. Gazalî, **age** (1975), (Cilt II, sh. 79 ve 84)

³ **Müsne'd-i-Bezzâr**'daki bu hadîs için bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt II, sh. 247). Aynı hadîs'i Tirmizî, Câbir'den rivâyet eder. Bkz. Gazalî, **age** (1975), (Cilt II, sh. 79).

⁴ Gazalî, **age** (1975), (Cilt II, sh. 79)

XIV) Kaya'ların ve Tas'ların kendisine selâm verdiklerini, ya da deprenen dag'a "dur" emrini vererek durdurdugunu, ya da kendisinden ayrı düşen hurma agaci kütüğünün üzüntüye düştüğünü örnek gösterip, bütün peygamberler içerisinde en büyük

mu'cizenin kendisine verildigini söyliyerek övünür: "*Hânîn-i cizi*" mu'cizesi ("Hurma kütüğünün feryâd-i istiyâki" hadîs'i)

Muhammed'in söylemesine göre, mu'cize denen sey, daha henüz "peygamberlik" verilmeden önce kendisine gösterilmistir. Örneğin güyâ Kâ'be'deki bir tas, ona selâm verir dururmus. Müslim'in rivâyetine göre Muhammed'in söylemesi şöyle: "*Kâ'bede bir tas bilirim ki, Peygamber olmadan önce (bile) bana selâm verirdi*" ¹.

Daha "peygamber" olmadan önce, kendisine Tanrı tarafından mucizeler verildigini söyliyerek övünen Muhammed gibi bir kimse'nin, Peygamber olduktan sonra bu övünmelerini biraz daha pekiştirmek istemesine, örneğin mu'cize'lerin sekli ve niteligi bakımından kendisine üstünlük saglandigini iddiâ etmesine elbetteki sasmamak gerekir. Bu konuda sergilenebilecek nice örneklerden bir ikisi şöyle:

Mekke'de, "peygamberlik" iddiâlarıyla ortaya çıktığı zaman Muhammed, kendi kavmi olan Kureys'den ilgi görmemisti; bu yüzden onlarla sürtüsmeye düsmüstü. Kendisine müttetik kazanmak maksadiyle bir gün **Taif'e** gider ve Taif'lileri gelenlerini kendisine inandırmak ister. Fakat basarisiz kalir ve gerisin geriye Mekke'ye dönmek üzere yola koyulur. Kendi anlatmasına göre güyâ yolda, "**Batn-i Nahle**" denen bir yere geldiginde cin'lere rastlar. Cin'lerden bir grub kendisine dogru gelip yiyecek bir seyler isterler. Muhammed yiyecek bulabilmeleri için duâ eder. Bundan pek hoslanan Cin'ler: "*Senin peygamber olduguna kim sahâdet (taniklik) eder*" diye sorarlar. Muhammed de kendilerine, hemen oracikta bulunmakta olan bir saki agacini gösterir ve: "*Su agaci gördünüz mü? O sahadet ederse îmân eder misiniz?*" diye sorar. Cinler, hep bir agizdan: "*Evet îmân ederiz*" derler. Bunun üzerine Muhammed, sakiz agacina dönerek: "*Buraya, yanima gel!*" diye emreder. Bu emir üzerine sakiz agaci, dallarini budaklarini sallaya sallaya Muhammed'in yanina gelir. Muhammed, sakiz agacina sorar: "*Benim (Peygamber) olduguma sahâdet eder misin?*". Bu soruya sakiz agaci, hiç tereddüd etmeden, hemen yanit verir: "*Sahadet ederim ki, sen Allah'in (Peygamberisin)*". Bunu gören Cin'ler, derhal müslümanligi kabul ederler².

Bir diger örnek su: **Tebük seferi**'nden dönüşü sirasinda Muhammed, Medîne'ye bir mil mesafede bulunan **Uhud dagi**'nin yanindan geçerken eski günlerini hatirlayarak: "*(Su Uhud dag'i) bizi sever, biz de onu severiz*" diye konusur. Çünkü bu dag vaktiyle "Uhud" savasina sahne olmustur. Yaninda bulunan bir kaç kisiyle birlikte dag'a çıkmak ister. Fakat tam çıkacagi sirada dag deprenmeye baslar. Bunun üzerine Muhammed: "*Ey Uhud! uslu dur! Bil ki üstünde bir Peygamber, dogru seciyeli bir zat, iki de sehid bulunuyor*". Onun bu sözleri üzerine güyâ dag deprenmekten vazgeçer ³.

Buna benzer örnekleri çoğaltmak mümkün. Kuskusuz ki diger peygamberlere de mu'cizeler verilmiş olmak bakımından bu yukardakilerin pek büyük bir özellik arz'etmedigi ileri sürülebilir. Ancak ne var ki Muhammed, sadece bu tür mu'cize'lerle degil, fakat bir de, diger peygamberlerden farkli olarak, kendisine mu'cize'lerin en büyüğünün verildigini söyliyerek övünürdü. "En büyük mu'cize" dedigi sey de, cansiz bir agaç kütüğünün aglayip sizlayarak kendisinden irak kilinmamasini istemesiyle ilgilidir ki şöyle:

Muhammed, kendisinden ayri düşen her seyin, vevleki hurma kütüğü gibi cansiz bir sey olsun, behemehal mahzûn ve "feryad-i figân" olacagini söylerdi. "**Hurma kütüğünün feryâd-i istiyaki**" adiyle bilinen hadîs'i (ki "**Hânîn-i cizi**" diye de bilinir) bunun kaniti olmak üzere birakmistir. Islâmcılar, Islâm tarihinin en büyük mûcizesinin "**Hânîn-i cizi**" mucizesi oldugunu söylerler⁴. Kaynaklara dayali olarak olayi özetliyelim:

Söylendiğine göre Muhammed zamanında Medîne'deki "**Mescid-i Serif**", ham kerpiç ile binâ edilmiş olup direkleri hurma ağaçından yapılmış idi ⁵. Muhammed hutbe esnâsında Mescit'teki bir hurma kütüğü üzerinde dururdu (ya da direge dayanırdı) ⁶. Günün birinde kendisi için özel bir minber kurulur ve Muhammed hurma kütüğünü bırakıp bu minbere çıkarak hutbede bulunmak ister. Fakat tam bunu yapacağı sırada hurma kütüğü "*gebe develerin iniltisine benzer*" sesler çıkarmaya, "*çocuklar gibi avaz avaza bağarmaya*", "*sersemlemiş acikli insan gibi inlemeğe*" baslar. Bir rivâyete göre "*öküz gibi böğürür*" ; hem de öylesine ki mescid'in içerisini böğürtüsüyle çalkalandırır ve nihâyet kendisi de çatlayıp parçalanır. [Hurma kütüğü'nün inleyip sızlamasından dolayıdır ki bu olaya "*Hanîn-i cizi*" adı verilmiştir, çünkü "hanîn" sözcüğü "fazla istekten aglama, sızlama, inleme" anlamına gelir].

Mescid'te bulunanlar, çatlayıp parçalanan kütüğün basına üsüsürler ve hep birlikte aglasıp sızlanırlar. Bunun üzerine Muhammed minberden inip hurma kütüğüne eliyle dokunur ve onu kucaklar, bagrına basar. O anda kütük "*susturulan çocuk gibi hafif hafif inlemeğe baslar*" ve nihâyet susar. Susmasıyla birlikte Muhammed, Mescid'teki cemaat'a hitâben: "*Eger ben onu bagrına basmasaydım (benden) ayrıldığı için Kiyâmet gününe kadar hep böyle olacaktı*" der⁷, ve sonra kütükle konuşmaya baslar ve: "*(Ey Kütük!) İstersen seni eskiden bittigin yere götürüp yeniden dikeyim, sen de yeni bastan olduğun gibi yetis, istersen Cennette dikeyim de Cennet ırmaklarından, pınarlarından kana kana iç, güzele yetis, meyva ver ve meyvani Allah'ın sevgili kulları yesin. Nasıl dilersen öyle yapayım*" der⁸.

Bu sözleri dinleyen hurma kütüğü, Cennet'in ırmaklarını, pınarlarını, ve meyvelerini bir an önce elde etmek istemiş olmalıdır ki, gömülmeyi tercih ettiğini bildirir. Muhammed, kütükten aldığı yanıtı uygun olarak onun, orada bulunan minberin altına gömülmesini emreder. Sonra da halka dönerek kütüğün "*âhireti ve Cenneti dünyâyâ tercih ettiğini*" bildirir. Bununla hurma kütüğünün idrâk sahibi olduğunu anlatmaya çalışmış olmalıdır.

Nitekim bundan dolayıdır ki Islâm bilginleri, bu mucize'nin, gelmiş geçmiş bütün peygamberlere verilen mucizelerin en büyüğü olduğunu, hattâ **İsâ**'ya verilmiş olan "**İhyâ-yi emvât**" (ölüyü diriltme) mu'cizesi'nden çok daha büyük bir mu'cize olduğunu söylerler. Çünkü güyâ İsâ'nın dirilttiği ölü insan, ölmeden önce zaten idrâk sahibi olup konuşan bir varlıktır; bu itibarla yeniden dirilince idrâkine kavuşması ve konuşması doğaldır. Oysa ki Muhammed'e verilen **hanîn-i cizi** mu'cizesinde hurma kütüğü, iptida cansız bir şey olduğu hâlde, idrâk sahibi olarak Muhammed'le konuşmuş ve Cennet'e gitmek istediğini anlatmıştır. **İmâm-i Sâfiî** şöyle der: "*Cenâb-i Hakk'ın Peygamberimiz Muhammed... Efendimize verdigini hiçbir Peygamber'e vermemistir*" ⁹. **Ömer İbn-i Sevade** de şöyle ekler: "*Muhammed.... Efendimiz'e hanîn-i cizi mu'cizesi verildi ki, o hanînin sesini herkes duydu. Bu, İhyâ-i emvât'tan daha büyük bir seydur*" ¹⁰. Burada geçen "**İhyâ-i emvât**" deyimini **İsâ**'nın ölü diriltmesi mu'cizesi'ne atıf olup Muhammed'e verilen mu'cize'nin, İsâ'ya verilen mu'cize'den daha büyük olduğunu anlatmak için kullanılmıştır.

Söylemeye gerek yoktur ki, cansız bir ağaç kütüğü'nün, "idrâk" sahibi olarak ağılayıp sızlamasına dâir olan bir mu'cizenin, ölü bir insanın İsâ tarafından diriltildiğine dâir olan mu'cize'den farklı ve üstün bir şey olduğunu kabul edebilmek için, pek saf, düşünme gücünden pek yoksun, akilcilikten pek uzak bir kafa yapısına sahip olmak gerekir. Bu tür bir eğitimle yetistirilen insanlardan nasıl bir gelişme bekleneceğini düşünmek ise, kuskusuz ki azab vericidir.

¹ **Sahihu'l-Müslim**'deki bu hadîs için bkz. Dursun, **Kutsal Kitapların Kaynakları** (İstanbul 1995, Cilt II, sh. 44)

² **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 46-49, hadîs no. 1545, 1546)

³ Buharî'nin Enes İbn-i Mâlik'ten rivâyeti için bkz. **sahih-i...**, (Cilt V, sh. 279, Hadîs no. 737; ve Cilt IX, sh. 343,

Hadîs no. 1492). Ayrıca bkz. Arsel, **Seriât'tan Kissa'lar 2**, (Kaynak Yayınları 1997, sh. 157 ve d.)

- 4 Bu olayla ilgili olarak İbn Sa'd'ın **Tabakat** adlı yapıtına ve ayrıca Buhârî'nin **Sahih-i....** (Cilt III, sh. 75 ve d..., Hadîs no. 499; ayrıca Cilt II. sh. 388) bakınız.
- 5 Abdu'llâh b. Ömer'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 388)
- 6 Câbir İbn-i Abd'illâh(-i Ensârî) 'nin rivâyeti için bkzz. **Sahih-i...** (Cilt III, sh. 75, H. no. 499)
- 7 İbn-i Abbâs'ın rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt III, sh. 79). Enes de Muhammed'in söyle dedigini rivâyet eder: *"Eger ben onu kucaklamamış olsaydım Kiyâmet gününe kadar hep böyle inleyip duracaktı"*. (Bkz. aynı eser sh. 79)
- 8 Büreyde ile Übey İbn-i Kâ'b'ın ve İbn-i Ebî Vedâa'nın, İbn-i Abbâs'ın, İbn-i Ebî Hâtemî'nin, İmâhm-i Sâfi'nin, Hâfız İbn-i Hâcer'in, ve Beyhâkî'nin ve diğerlerinin rivâyetleri için bkz. **Sahih-i...** (Cilt III, sh. 77-78)
- 9 İbn-i Ebî Hâtem'in nakline göre İmâm-i Sâfi'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt III, sh. 77)
- 10 Ömer İbn-i Sevade'nin bu sözleri için bkz. **Sahih-i...** (Cilt III. sh. 77)

XV) Tanrı'nın kendisi'ni "Sabâ" adındaki rüzgar ile güçlendirdiğini ve böylece müslümanları zafere eristirdiğini, oysa ki daha önceki peygamberlerin kavimlerini "azâb" rüzgarlarıyla yok ettiğini söyleyerek övünür.

Bedir ve onu izleyen **Uhud** savaşlarından sonra Kureysli'ler (ve onlarla birlikte diğer bazı kavimler, örneğin Yahudi'ler), Muhammed'in giderek güçlendiğini ve bir gün gelip baslarına büyük bir belâ olabileceğini düşünürler ve is isten geçmeden önce onu yok etmek isterler. Bu maksatla Hicret'in 5. yılında yirmi dört bin kişilik büyükçe bir ordu ile Medîne üzerine yürürler.

Diğer kavimlerden bazılarının da katıldığı Kureys ordusu'nun gelmekte olduğunu öğrenen Muhammed, daha önceki Uhud savaşı'nda ugradığı yenilginin meydan savaşı vermek yüzünden olduğunu düşünerek, savaş taktiği konusunda bilgi sahibi bulunan **Selman-i Farisî** ile görüşür. Selman-i Farisî ona, meydan savaşı yerine savunma savaşı verilmesini ve bunun için Medîne'nin etrafına hendekler kazılmasını tavsiye eder. Mevsimin kis olduğunu, ve eğer kazılan hendeklere sığınarak savunma taktiği uygulanacak olursa, düşmanın başarısız kalıp muhasarayı kaldıracağını söyler. Bu tavsiye üzerine Muhammed, her on kişiye kirk arsin olmak üzere hendek'ler kazdirtir ve üç bin kişilik ordusunu bu hendeklere yerleştirir. Ve bir aylık bir direnmeden sonra, savunma savaşı sayesinde düşmana karşı başarı sağlar. Çünkü kis mevsimine özgü hava muhalefeti

(örneğin siddetli ruzgar) yüzünden muhasara uzamış ve bu yüzden Kureys ile Yahudi'ler arasında anlaşmazlık çıkmış, ve bu da muhasaranın kaldırılmasına sebep olmuştur. Kuskusuz ki Muhammed'in elde ettiği bu başarı, esas itibarıyla Selman-i Farisi'nin tavsiyesi üzerine uygulanan savaş taktığı sayesinde elde edilmiştir. Ancak ne var ki Muhammed, Tanrı'nın kendisi aracılığıyla müslümanlara yardımda bulunduğunu söyleyerek yeni bir övünme vesilesi yaratır: güyâ Tanrı, sevgili "Peygamberini" zafere ulaştırmak için, gözle görünmeyen ordular ve siddetli esen bir rüzgâr göndermiş, ve zaferin müslümanlar tarafından sağlanmasına vesile yaratmıştır. Bunun böyle olduğunu anlatmak üzere Muhammed, Tanrı'nın söyle konuştugunu söyler: *"Ey inananlar! Allah'ın size olan nîmetini anın; üzerinize ordular gelmişti. Biz de onların üzerine (siddetli bir) rüzgâr ve (sizin gözünüze görünmeyen) ordular göndermistik..."* (Bkz. 33 Ahzâb sûresi, âyet 9)

Fakat bunu yeterli bulmaz, bir de savaşın kazanılmasında asil rol oynayan seyin, kendisine Tanrı tarafından özel olarak **"Sabâ"** adındaki rüzgârın verilmiş olduğunu söyler. Övünmesini biraz daha pekiştirmek maksadıyla bu rüzgâr'ın Tanrı tarafından sadece kendisine, ve kendisi aracılığıyla müslümanlara nasib kilindigini bildirir. Daha önceki peygamberlerin kavimlerine (örneğin **Ad** adındaki peygamberin kavmine) **felâket** niteliğinde olmak üzere rüzgar verildiğini belirtir ve **İmâm-i Sâfiî**'in rivâyetine göre şöyle der: *"Ben Sabâ (rüzgâr) ile mansûr oldum, halbuki bu rüzgâr bizden evvelkiler hakkında azâb idi"*. Abdullah İbn-i Abbâs'ın rivâyetine göre de şöyle ekler: *"Ben (bâd-i) sabâ (Sabâ rüzgârı) ile mansûr oldum (güçlendirildim). (Kavm-i) Ad ise batı rüzgârıyla ihlâk olundular (yok edildiler)..."*²

Arapça'da **"Sabâ"** adı Dogu'dan esen bir rüzgâr'ın adı'dır. Bu itibarla: *"Ben sabâ (rüzgâr) ile güçlendirildim"* şeklinde konuşurken Muhammed, biraz yukarda belirttiğimiz âyet'de söz konusu rüzgâr'ın, "Sabâ" olduğunu anlatmak istemistir. Güyâ kisin soguk bir zamanında cereyan eden bu savaş sırasında Tanrı, bir gece Dogu tarafından son derece siddetli bir rüzgâr estirmiş ve Küreysli'lerin *"ordugâhini darma dâğın etmiş, kendilerini barınamayacak bir hâle koymuştur"*³.

Kendisini daha önceki peygamberlerden üstün göstermek için, yukarda belirttiğimiz gibi: *"Ben Sabâ rüzgârı ile güçlendirildim, halbuki bu rüzgâr evvelkiler hakkında azâb idi"* şeklinde konuşmuştur. Bu arada da **Ad kavmi**'nin yok olmasına Batı rüzgârı'nın (ki **"Debur"** diye bilinir) neden olduğuna değinerek, Kur'an'da bu kavmin helâk olmasıyla ilgili olayları hatırlatmak üzere: *"Ben (Sabâ rüzgârı) ile (güçlendirildim). (Kavm-i) Ad ise batı rüzgârıyla (yok) olundular"* demistir. Hemen ekleyelim ki Kur'an'ın Ahkâf, Hâkke, Hûd, Kâmer ve Zâriyât Sûreleri'nde, Hûd peygamber'e ve dolayısıyla Tanrı'ya karşı geldikleri için yok edilen **Ad kavmi**'nden söz edilir. Güyâ bu yüzden Tanrı, Ad kavmi'ni yok etmek üzere *"Her şeyi yok edici bir gücü ve acı veren bir azâbi içinde tasiyan"* bir rüzgâr yollamıştır⁴.

Daha baska bir deyimle Muhammed, Tanrı'nın kendisine savaşlar sırasında yardımcı rüzgarlar verdiğini ve bu sayede savaşları kazandırttığını, oysaki bu aynı rüzgarların daha önceki dönemlerde Ad gibi kavimlerin yok edilmesi için gönderildiğini söylemek sûretiyle, övünme gelenekini devam ettirmiş olmaktadır.

*

¹ Kureys ile birlikte Kinane ve Tihame ve Gatafan ve Nadîr ve Kureyza kabilelerinin de "Ahzâb ordusu" adı saldırıya geçtikleri söyleniyor.

² **Sahih-i ...** (Cilt II, sh. 302 Hadîs no. 544)

³ **Sahih-i...** (Cilt III, sh. 303)

XVI) Baskaca hiç bir peygamber'in kendisinden önce Cennet'e giremeyeceğini söyleyerek övünür. Kendisi Cennet'e alınmadan önce, Cehennem atesi'nin geçici olarak söndürüleceğini, Cennet hûrî'lerine, biraz daha güzelleşmeleri için, haber verileceğini ekler:

Kimi yorumcular, Kur'ân'ın Necm sûresi'nde yer alan: "...*Bunun üzerine Allah, kuluna vahyini bildirdi. (Gözleriyle) gördüğünü kalbi yalanlamadı. Onun gördükleri hakkında şimdi kendisiyle tartışacak mısınız?...*" (53 Necm sûresi, âyet 10-12) şeklindeki âyet'leri yorumlarken derler ki Tanrı, Muhammed'e söyle demistir: "(Ey Peygamber!) Peygamberlerden hiç biri senden evvel Cennet'e girmeyecek; ümmetlerden hiç biri senin ümmetinden evvel Cennet'e girmeyecek(tir)...". Daha baska bir deyimle Muhammed, emsalsizliğini ve üstünlüğünü kanıtlamak maksadiyle bir de sunu bildirmiş olmaktadır ki, gelmiş geçmiş bütün peygamber içerisinde Cennet'e ilk girecek olan kendisidir.

Bu doğrultuda olmak üzere **Mihron'un "Ravzat al-Safa fi sirat al-anbiya..."** gibi İslâm kaynaklarından öğrenmekteyiz ki Tanrı, ölüm döşeginde yatmakta olan Muhammed'e **Cebrâil'i** göndermeden önce, Cehennem yöneticisine söyle emir vermiştir: "*Benim temiz ruhlu arkadasım Muhammed gökyüzüne çıkmak üzeredir. Cehennem atesini söndür*". Muhtemeldir ki Tanrı, yanlışlıkla Muhammed oraya gider de yanar diye düşünmüş olmalıdır ki, Cehennem atesini söndürmekte yarar bulmustur. Fakat bu arada Cennetteki güzel iri gözlü hûrî'lere de su haberi iletmeyi ihmâl etmez: "(Ey güzel hûrî'ler!) *Süslenin (Kendinizi daha da güzelleştirin), çünkü yakında Muhammed'in ruhu (bulundugunuz yere) gelecektir*". Ayrıca da gökyüzünün yukarı katında yaşamakta bulunan bütün meleklerle siraya dizilmelerini emreder. Bundan sonra **Cebrâil'e** söyle der: "*Yer yüzüne in ve benim seçkin (ve sevgili) peygamberim Muhammed'in (yanına git)*". Bu emir üzerine Cebrâil Muhammed'in yanına iner. Muhammed onu karsısında görünce merakla sorar: "*Bana ne gibi güzel haberler getirdin?*". Cebrâil cevap verir: "*Ey Muhammed!, seni kutlarım!, Çünkü getirdiğim haberler seni çok mutlu kilacaktır*". Bunu söyledikten sonra güzel haberleri sıralamaya baslar. Söyle der: "*Cehennem'in atesleri söndürüldü. Cennet bahçeleri güzelleştirildi; iri gözlü hûrî'ler güzel giysilerle (daha da güzelleştirildi); bütün melekler ayakta siraya dizildi: herpsi de senin ruhunu beklemekteler*".

Fakat bu güzel haberler Muhammed'i pek tatmin etmez; daha da güzel seyler duymak ister ve Cebrâil'e söyle der: "*Bütün bunlar güzel ve tatli seyler. Fakat benim ruhumu daha da mutlu kilacak haberler ver bana!*".

Bu sözler karsısında Cebraîl, kendi kendisine sorar: "Ne olabilir beklediği bu baska güzel haberler?". Muhammed'in "kiskanç" tabiâtli bir kimse olduğunu, ve muhtemelen Cennet'in bu güzellerine ilk kavusanın kendisi olmak istediğini düşünerek söyle cevap verir: "(Ey

Muhammed!) Senden önceki peygamberlerden hiç biri, ya da onların ümmetlerinden hiç bir kimse, senden ve senin ümmetinden önce Cennet'e giremeyecektir". Bu sözler Muhammed'i bir hayli rahatlatır; çünkü Cennet hûrî'lerine kendisinden önce baskaca hiç bir peygamber (ve hiç bir ümmet) dokunmamış olacaktır. Fakat ne var ki Muhammed bunu da yeterli bulmaz ve Cebrâîl'e hitaben: "Zevk ve sevincimi arttırıcı baskaca şeyler (daha) söyle" der. Cebrâîl de, hani sanki güzel haberleri, kirinti kirinti, yudum yudum vermek istiyormuş gibi ekler: "Ey Muhammed! Yüce Tanrı, diğer ulu peygamberlere vermediği bir çok şeyleri sana ayırdı (ki bunlar arasında) Kevser ırmakları, emsalsiz yerler (bahçeler vs...) vardır. Ümmetine sefaât hakkı sana verilecektir; kiyâmet günü pek çok taraftarların senin mutluluğun için günahsız sayılacaktır" .

Ayrıca da onu, biraz daha inandırmak istercesine tekrarlar: "(Ey Muhammed!) Senden önce hiç bir peygamber Cennet'e giremeyecektir. Senin ümmetinden önce de hiç bir peygamberin ümmeti cennet'e adim atamayacaktır".

Cebrâîl'in bu sözleri, nihâyet Muhammedin gözünü doyurmaya yeter; nitekim Cebrâîl'e dönerek söyle der: "Bu söylediklerinden dolayı şimdi gönlüm huzura kavustu, ruhum tazelendi, gözlerim doydum" . Yâni "Artık gönül rahatlığı ile ölebilirim" demek ister ve Cebrail'den canını almasını ister: "Yakinima gel ve yapman emredilen şeyi yap" der. Bunun üzerine Cebrâîl onun ruhunu vücûdundan ayırıp alır ve sonra oradan ayrılır ².

Söylemeye gerek yoktur ki bütün bunlar, Muhammed'in, her bakımdan üstün görünmek için ortaya attığı buluslardan başka bir şey değildir.

*

¹ Elmalılı H. Yazır, age (Cilt VI, sh. 4577-8)

² Mihron, **Razvat al-Safa fi sirat al-anbiya...** (Cilt II, sh.727 ve d.). ayrıca bkz. Elmalılı H. Yazır, age (Cilt VI, sh. 4577)

XVII) Diğer peygamberlerden farklı olarak kendisinin, Tanrı tarafından bütün insanlara elçi diye gönderileceğinin önceden Tevrat ve İncil'de müjdelendiğini ve hattâ adı'nin İncil'de "Ahmed" olarak açıklandığını söyleyerek övünür (Bkz. Bakara sûresi, âyet 129, 157; A'raf sûresi, âyet 157; Saff sûresi, âyet 6)

Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, **Adem** ile esini yeyüzüne gönderdikten sonra insanlarla bir "ahid" (sözleşme) yapmıştır. Ve insanlar, bu sözleşme gereğince sunu kabul etmişlerdir ki, Tanrı'nın herhangi bir zamanda göndereceği doğru yolu göstericiye ("sebebi hidayet'e") ve daha doğrusu "hatemü'l-enbiya'ya" (son peygamber'e) uyacaklar ve iman edeceklerdir. Bu verdikleri sözü hatırlatmak maksadıyla Tanrı, Musa aracılığıyla Yahudilere **Tevrat**'i ve İsâ aracılığıyla da Hristiyanlara **İncil**'i vermiştir. Verirken de onlardan yeminli olarak yeniden söz almıştır ki Musa'nın ve İsa'nın haber verdikleri son peygamber **Muhammed**'e iman edeceklerdir, onun getirdiği Kur'ân'a uyacaklardır. Daha sonraları Tanrı, Muhammed'i gönderirken onlara, aşağı yukarı şöyle demiştir: "Benimle yapmış olduğunuz ahdi, Resûlum Muhammed'e bas egerek yerine getiriniz. Yanınızdaki Kitab'ı (Tevrat'ı, İncil'i) tasdik etmek üzere gönderdiğim Kur'ân'a iman ediniz ve bütün eylemlerinizi buna uydurunuz"¹. Daha başka bir deyimle güyâ Tanrı, her ümmete kendi içlerinden peygamberler seçmiş ve fakat Muhammed'i, bütün bu ümmet'lere, yâni bütün insanlığa en son peygamber olmak üzere göndermiş, one ve onun getirdiği Kur'ân'a uyulmasını emretmiştir. Bunu anlatmak maksadıyla Muhammed'in Kur'ân'a koyduğu pek çok âyet vardır ki bunlardan biri şöyle: *"Ey insanlar! bâkin size rabbinizden bürhan geldi, size açık bir nur indirdik..."* (K. Nisâ sûresi, âyet 174). Burada geçen **"bürhan"** sözcüğü "Kesin delil" karşılığı olarak **"Muhammed"** anlamına geliyor; **"nur"** sözcüğü ise "Kur'ân" karşılığı oluyor.

Konuyu diğer yayınlarımızda ele almış olmakla beraber², kısaca özetleyelim ki Muhammed, kendisinin "en son" ve "en yüce" peygamber olarak gönderileceğinin **Tevrat** ve **İncil** ile haber verildiğini bildirmiş ve bununla övünmüştür; bu maksatla Kur'ân'a koyduğu âyet'lerden biri şöyle: *"Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları o elçiye, o ümmî Peygamber'e uyanlar (var ya), iste o Peygamber onlara iyiliği emreder..."* (Bakara sûresi, âyet 157). Buradaki **"ümmî peygamber"** deyişiyle, kendisinin Tanrı tarafından, güyâ "okuması-yazması olmayan" bir "peygamber" olarak tanımlandığını anlatmak istemistir.

Yine güyâ Tanrı, **Tevrat**'in birinci satırında Muhammed'in niteliklerini belirtmiş ve: *"Muhammed (benim) Resûlüm ve tercih ettiğim kulumdur"* demiştir³. Ya da **İncil**'de onun **"Ahmed"** adıyla çağırılacağını haber vermiştir. Oysa ne Tevrat'da, ve ne de İncil'de Muhammed'ten söz edilmemiştir. Fakat Muhammed, Yahudilerin **Tevrat** ya da **Zebur** ve **Talmud** gibi kitaplarını ve Hristiyanların **İncil**'ini bilenlerden öğrendiklerini kendi isine gelir şekilde değiştirerek, kendisinin Peygamber olarak gönderileceğinin Tanrı tarafından önceden bu kitaplarla haber verildiği kanısını yerleştirmek istemistir. Bunu yapmakla kendisini, hem bir yandan Yahudilere ve Hristiyanlara ve hem de diğer yandan Arap'lara peygamber olarak kabul ettirmekte kolaylık sağlayacağını düşünmüştür. Kur'ân'a koyduğu âyet'ler bu taktikten doğmuştur. Örneğin Bakara sûresi'ne koyduğu yukardaki 157ci âyet, bunun örneklerinden biridir. Yine Bakara sûresi'ne koyduğu bir başka âyet'le, kendisinin Peygamber olarak gönderilmesinin **İbrahim** Peygamber ile oğlu **İsmâil** tarafından Tanrı'dan istendiğini bildirmiştir. Ayet şöyle: *"Bir zamanlar İbrahim, İsmail ile beraber Beytullah'ın temellerini yükseltiyor (söyle diyorlardı) (...): -Ey Rabbimiz! Onlara, içlerinden senin âyetlerini kendilerine okuyacak, onlara kitap ve hikmeti öğretecek, onları temizleyecek bir peygamber gönder..."* (Bakara sûresi, âyet, 129). Burada geçen "Kitap" sözcüğü **"Kur'ân"** karşılığı olarak kullanılmıştır; "peygamber" sözcüğü de **"Muhammed"** anlamındadır; "onlara" sözcüğü ise, Muhammed'in ümmeti'dir ki, İsmail'in zürriyeti olarak bilinir. Nitekim Muhammed, bunun böyle olduğunu anlatmak maksadıyla şöyle derdi: *"Ben babam İbrahim'in duâ'sı, ve kardesim İsa'nın müjdesi ve validemin rüyâsiyim"* demiştir⁴.

Görülüyor ki yukardaki âyet'e göre **İbrahim**, kendi zürriyetinden bir müslüman ümmet çıkarması ve onlar içinden "sanlı" bir Peygamber seçmesi için Tanrı'dan istekte bulunmaktadır. Ve iste güyâ Tanrı, onun bu istegini yerine getirmek üzere "sanlı" bir elçi olmak üzere **Muhammed**'i seçmiştir. Hani sanki Tanrı, kimlere ve ne şekilde Peygamber

gönderilmek gerektiğini akıl edemezmiş de İbrahim ve İsmail'in tavsiyesine muhtaçmış gibi bir durumda kilinmiştir bu âyet'lerle!

*

Kendisinin peygamber olarak gönderileceğinin Tevrat'da ve İncil'de yazılı bulunduğunu anlatma fikrine Muhammed, bu kitapları iyi bilenlerden öğrendiği bilgiler sayesinde yönelmiştir. Gerçekten de **Ahd-i Atiyk**'in **Isaya** adlı kitabında Tanrı'nın söyle dedigi yazılı: *"Ben Rab! seni doğrulukla çağıracağım ve elini tutacağım ve seni koruyacağım ve kör gözleri açasın, mahpusları zindandan ve karanlıkta oturanları hapisneden çıkarasın diye seni kavma ahit, Milletlere ışık olarak vereceğim..."* (Ahd-i Atiyk/**Isaya**, Bap, 42: 6-8). **Tevrat**'in **Tekvin** Kitab'ında su var: *"Ve milletlerin itaati ona olacaktır"* (Tevrat, **Tekvin**, Bap: 49: 10). Ve yine **Tevrat**'in **Zekerya** kitabında su yazılı: *"Ey Sion kızı, büyük sevinçle cos; ey Yerusolim kızı, bagir; iste Kiralin âdildir ve kurtaricidir... ve bir esek yavrusu sipa üzerine binmis sana geliyor"* (Ahd-i Atiyk, **Zekeriya**, Bap 9: 9).

Görülüyor ki bu Kitap'larda, bazı "peygamber"lerin geleceklerinin önceden haber verildiği anlatılmakta. Bununla beraber sözü edilen kimselerin Muhammed'le ilgisi yoktur; bunlar Yahudi kavimlerinden ve Yahudiler arasından kisilerdir. Fakat buna ragmen Muhammed, Yahudi kaynaklarında bulduğu bu malzemeyi, kendisinin peygamber olarak gönderileceğine kanıt saymıştır.

Fakat asil Kur'ân'ın **Saff** sûresi'ne koyduğu bir âyet iledir ki Muhammed, kendisinin **İsa** tarafından ad zikredilmek sûretiyle peygamber olarak gönderileceğinin bildirildiğini söylemiştir. Gerçekten de Kur'ân'ın Saff Sûresi'nde, İsâ'nın, İsrailogulları'na hitaben konusarak **Ahmed** adında bir peygamberin geleceğini haber verdiği yazılı: *"Meryem oğlu İsâ: -'Ey İsrailogulları! Dogrusu ben, benden önce gelmiş olan Tevrat'ı doğrulayan, benden sonra gelecek ve adı Ahmed olacak bir peygamberi müjdeleyen, Allah'ın size gönderilmiş peygamberiyim-'..."* (K. 61 Saff sûresi, âyet 6).

Yâni Muhammed'in söylemesine göre **İsâ**, kendisinden sonra **"Ahmed"** adında bir peygamberin geleceğini müjdelemiştir⁵. Oysa ki İncil'de **"Ahmed"** diye bir ad geçmez, ve İsa'nın böyle bir haber verdiği de bilinmez. İncil'de geçen sözcük *"tesellici"* (rahatlatıcı) anlamında olmak üzere **"Paracletos"** 'dur ki Yunanca kökenlidir. **Yuhanna**'ya göre İncil'de **İsâ**: *"Benim gitmem sizin için hayirlidir, çünkü gitmezsem tesellici (Paraclet) gelmez. Fakat gidersem onu size gönderirim"* demiş ve göndereceği şeyin *"gerçekleri belirtecek RUH"* (daha dogrusu **"Ruhulkudûs"**) olduğunu belirtmiştir (Bk. Yuhanna'ya göre İncil, Bap 16: 5 ve d.).

Ve yine aynı İncil'de söyle yazılıdır: *"Benim ismimle Babanın göndereceği tesellici, ki Ruhulkudûs'dür, o size her şeyi öğretecek ve size söylediğim her şeyi hatiriniza getirecektir"* (Bkz. Yuhanna'ya göre İncil, Bap 14: 26).

İncil'de geçen **"Paracletos"** sözcüğü (ki "tesellici" demektir) Arapça'ya **"Faraklit"** olarak çevrilmiştir. Hemen belirtelim ki "Parakletos" sözcüğü, yine Yunanca bir sözcük olan **"Periklytos"** (ya da **"Priklitos"**) ile söylesim (telaffuz) benzerliği arzeder; **"Priklitos"** ise *"Çok övülen kimse"* anlamındadır ki Arapça karşılığı **"Ahmed"** dir⁶. Çünkü Arapça'da "Ahmed" sözcüğü *"Hamd"* kökünden gelmez ve *"Tanrı'ya çok şükreden"*, ya da, *"Tanrı'yi en çok yücelten"* demek olup aynı zamanda *"Her kesten fazla övülen"* anlamına gelir.

Ve iste Muhammed'e İncil hakkında bilgi verenler, Muhammed'in övülmekten hoşlandığını

bildikleri için, pek muhtemelen "*Faraklî*" çevirisini "*Pareckletos*" sözcüğünün karşılığı olarak öne sürmüşler, ve Muhammed de bundan mülhem olarak **İsa**'nın "**Ahmed**" adını telaffuz ettiği kanısını yaratmış ve Kur'ân'a yukardaki âyet'i koymuştur ¹. Böylece kendisinin "peygamber" olarak geleceğinin İsa tarafından önceden bildirildiğini öne sürmüştür. Süreken de kendisinin, diğer peygamberlerden farklı olmak üzere, bütün insanlara gönderildiğini bildirmiştir.

Hatırlatalım ki kendisinin peygamber olarak gönderileceğinin **İncil**'de haber verildiğini söylerken Muhammed, bir bakıma **İsa** ile ilgili İncil hükümlerini taklid etmekten başka bir şey yapmamaktaydı. Çünkü İncil'i hazırlayanlar, İsa'nın geleceğinin daha önce **İsaya** adlı "kutsal" kitapta bildirildiğini öne sürerler ve **İsaya**'nın İsrailoğullarına hitaben söylediği sözleri örnek verirler: "...*Rab kendisi size bir alâmet verecek; iste, kız gebe kalacak, ve bir oğul doğuracak ve onun adını İmmanuel koyacak*" (**Ahd-i Atiyk, İsaya**, Bap 7: 14).

Burada geçen "**İmmanuel**" adı "*Allah bizim ile*" anlamındadır. Ve iste **İsaya**'daki bu sözlerle dayanarak **Matta, İsa**'nın bakire bir kız olan **Meryem**'den doğacağını belirten söyle bir hükmü İncil'e koymuştur: "*Rabbin melegi rüyada Ona (Yusuf'a) görünüp dedi: -'Sen, Davud oğlu Yusuf, Meryemi kendine kari olarak almaktan korkma; çünkü kendisinde doğmuş olan Ruhülkudüstendir. Ve bir oğul doğuracaktır; ve onun adını İsa koyacaksın, çünkü kavmini günahlarından kurtaracak odur*-. İmdi, peygamber vasıtasıyla *Rab tarafından söylenen: - 'İste , kız gebe kalacak, ve bir oğul doğuracak; Ve onun adını İmmanuel koyacaklar'*- sözü yerine gelsin diye, hep bunlar vaki oldu- ..."

 (**Matta**'ya göre İncil, Bap 1: 18-23).

Daha başka bir deyimle **İsa**, "*Tesellici gelecektir*" derken, bununla Muhammed'i kastetmiş değildir, sadece "**Ruhu'l Kudûs**" ü kastetmiştir. "**Ruhu'l- Kudûs**" ise Tanrı'nın İsa'ya bahsettiği **ruh**'tur, ki . Nitekim Muhammed bile, Tanrı'nın İsa'ya "Rûhu'l-Kudûs" ile destek olduğuna, ona kendinden bir ruh ulaştırdığına dâir kur'ân'a âyet'ler koymuştur. "Rûhu'l-Kudûs"ü de "Cebrâil" şeklinde ya da Allah'ın Meryem'e ulaştırdığı "kûn" (yâni "ol") sözcüğünün eseri şeklinde tanımlamıştır (Bkz. Bakara 87, 253; Nisa 171; Mâide 110)

Öte yandan, Hristiyanlığın gelişinden sonra da bazı kimseler, kendilerini uhrevî kilikta göstermek için, kendilerinin "peygamber" olarak gönderileceklerinin Tanrı tarafından önceden haber verildiğini söylemişlerdir. Örneğin Milâd'ın üçüncü yüzyılında İran'da, **Mani** adında biri, Hristiyanları kendi pesinden sürükleyebilmek için, peygamber olarak gönderileceğinin İncil'de bildirildiğini öne sürmüştür. Görülüyor ki aynı ismi Muhammed, ondan üçyüz yıl sonra yeniden denemiş olmaktadır. Pek muhtemeldir ki Muhammed'e bu fikri ve bu örnekleri verenlerden biri **Selman-i Farisî** 'dir. Çünkü bilindiği gibi **Selman-i Fârisî**, İran asıllı bir Hristiyan bilgini olup köle olarak Arap'ların eline geçmiş ve Hatice tarafından satın alınmış Muhammed'e hediye edilmiştir. Ahd-i Atiyk'i, Tevrat'i ve İncil'i çok iyi bildiği için din konularında Muhammed'e çok yardımcı olduğu inkâr edilemeyecek bir gerçektir.

*

¹ Bakara sûresi'nin 44cû âyeti'nin yorumu ile ilgili olarak bkz. Elmalili H. Yazır, *age* (Cilt I. sh. 334 ve d.)

² Özellikle "**İslâm'a Göre Dige Dinler**" ile "**Kur'ân'ın Eleştirisi**" adlı kitablarımıza bakınız

³ Bkz. İmâm Gazalî, *age* (Cilt II, sh. 879)

⁴ Bu konudaki yorumlar için bkz. Elmalili H. Yazır, *age* (Cilt I, sh. 496 ve d.)

- 5 İslâmci'lara göre Incil'de (daha dogrusu *Yuhanna Incili*'nde) İsâ'nin kendisinden sonra "Feraklid" adli ve kendisi gibi kurtarıcı nitelikte bir kardes peygamberin geleceğini bildirilmiştir ve "Feraklid" adı güyâ "Ahmed" adı'nin karşılığı olan bir ad'tir. Oysa ki bu Muhammed'in kendi hayalinden ortaya vurduğu bir şeydir. Konuyu "**İslâm'a Göre Diğer Dinler**" adli kitabımızda incelediğimiz için burada fazla durmuyoruz.
- 6 Bu konudaki tartismalar için bkz. Turan Dursun, **Kur'an Ansiklopedisi**, (Kaynak Yayinlari, İstanbul 1994; Cilt I, sh. 260 ve d.)
- 7 Hintli din bilgini Rahmetullah gibi bazı yorumcular Incil'de geçen sözcüğün "Priklitos" yazilisinda oldugunu iddiâ ederler. Bkz. Dursun, **age**, (Cilt I. sh. 261)

XVIII) Tanrı'nın "ölüm" melegi göndererek, kendisinden ruhunu almak hususunda "izin" istedigini, oysaki diğer peygamberle böyle bir seref bahsetmedigini söyleyerek övünür.

Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, ölümlerine karar verdigi kimselerin can'larini alirken: "Senin canini alayim mi? yoksa belirli bir süreye kadar birkayim mi?" diye sormaz; yâni kisi'nin canini almak için ondan izin istemez. Bunun bir tek istisnasi vardır ki o da Muhammed'tir. Güyâ Tanrı Muhammed'in canini almak için ondan izin istemistir. Söyleki:

Hicret'in 11.ci yilinda Muhammed, hastalanarak yataga düstüğünde, ölüm meleginin kendisini ziyârete geldigini söyler. Güyâ melek kendisine: "*(Ey Muhammed!) Tanrı beni sana gönderdi ve iznin olmadan yanina girmememi emretti. Izin vermezsen geri dönerim; izin verirsen girerim. Ve yine sen izin vermeden ruhunu kabzetmememi bana emretti. Emrin nedir?*" der. Daha baska bir deyimle ölüm melegi, Tanrı'nin verdigi emir geregince, Muhammed'in ruhunu almak için gelmistir ama, bunu yapmak için onun rizasini almak zorunludur. Eger Muhammed: "*Ruhumu alabilirsin*" derse alacak, aksi takdirde eli bos geri donecektir.

Ölüm melegi'nin bu sözleri üzerine Muhammed kendisine: "*Cebrâil gelinceye kadar benden uzaklas*" diye emreder. Bu emir üzerine ölüm melegi bas egerek oradan uzaklasir. Az geçmeden **Cebrâil** Muhammed'in yanina gelir ve Tanrı'nin selâmını getirir; söyle der: "*Allahu Teâla'nin sana selâmi vardır, kendini nasıl buldugunu sana soruyor. Süphesiz ki O, senin nasıl oldugunu daha iyi bilir. Ancak senin kerem ve serefini arttirmagi ve ümmetin arasinda örnek olmangi kastetmistir*".

Cebrâil'in bu sözleri üzerine Muhammed: "*Kendimi sancilar içinde buluyorum*" diye cevap verir. Cebrâil kendisine bu sancilarin Tanrı tarafından kendisine verildigini ve çünkü

Tanrı'nın onu yüksek mevkilere çıkarmak niyetinde olduğunu müjdeler. Muhammed Cebrâil'e, daha önce ölüm meleginin geldiğini ve ruhunu almak için kendisinden izin istediğini söyler, ve bunun nedenlerini sorar. Cebrâil de Tanrı'nın onu özlediğini, ve ruhunu almak için izin istediğini, ve istemekle onun serefini tamamlamak düşüncesinde bulunduğunu bildirir ve söyle ekler: *"Yâ Resûlallâh,... Rabbin senden başka hiç kimseden böyle bir müsaade (izin) istememiş ve istemeyecektir. (Rabbin) böylece senin serefini tamamlamak istiyor"* ³

Görülüyor ki Muhammed, ruhunun alınabilmesi için Tanrı'nın kendisinden izin istediğini, ve böylece başka hiç bir kimseye, hiç bir peygambere göstermediği serefi ona bahsettigini söyliyerek yeni bir övünme vesilesi yaratmıştır.

¹ Örneğin bkz., Zümer sûresi, âyet 42

² Bilindiği gibi Cebrâil, güyâ Allah ile Muhammed'in arasında elçilik yapan, Allah'ın emir ve vahiylerini teblig eden kutsal bir şahsiyet'tir

³ İmam Gazalî, *Ihyâu 'ulûmi'd-dîn*, (Bedir Yayınevi , İstanbul 1975, Cilt IV. sh. 845)

XIX) Kendisini diğer peygamberlere her bakımdan üstün göstermek için Muhammed, bir de onları "imtiyazlı" niteliklerden yoksun imis gibi tanımlar:

Biraz önce Muhammed'in, diğer peygamberlere üstün görünmek üzere başvurduğu usûllerden bazılarını özetlerken Tanrı tarafından kendisine tanınmış imtiyazların (ayrıcılıkların) kendisinden başka hiç bir peygambere tanınmamış olduğunu söylediğine değinmiştik. Bütün bunlardan gayri Muhammed, bir de, önceki "peygamberler"le ilgili olarak Tevrat ve İncil'de belirtilen "imtiyazlı" durumları farklı şekilde gösterme yolunu seçmiştir. Örneğin Tevrat'da **Mûsâ**'nın, Tanrı ile yüzyüze görüştüğü yazılı olduğu hâlde Muhammed bunun böyle olmadığını söylemiştir; yine bunun gibi İncil'de İsa, Tanrı'nın oğlu olarak tanımlandığı hâlde bunun doğru olmadığını anlatmıştır.

B) Isâ'yi Tanrı'nin oğlu olarak kabul etmediği gibi Hiristiyanların "Teslis" (Tanrı-Isâ-Rûhul-kudûs) inanisini da red'eder: sirf Isâ'yi kendisinden daha üstün durumda göstermemek için.

Kendinden daha üstün, daha imtiyazlı peygamber olmadığı kanisini pekistirmek üzere Muhammed'in basvurduğu yollardan biri de Hiristiyanların **Isâ** hakkındaki inanışlarını red'etmekti. Bilindiği gibi **Incil**'de **Meryem** oğlu Isâ, Tanrı'nin oğlu olarak tanımlanmıştır; ayrıca **"Teslis"** akidesi yer almıştır ki *"Tanrı, Isâ ve Rûhul-kudûs"* üçlüsünü kapsar ve Isâ'yi âdeta Tanrı ile ayniyet haline sokar.

Söylemeye gerek yoktur ki Isâ'yi bu nitelikler içerisinde kabul etmek demek, onu erişilmez bir kerteğe getirmek demektir. Oysa ki Muhammed kendisini peygamberlerin en üstünü ve en sonuncusu olarak göstermek hevesindeydi. Kendisi **Abdullah** adında "putperest" birinin oğlu olduğu için, eğer Isâ'yi Tanrı'nin oğlu şeklinde kabul edecek olursa, bu taktirde Isâ'ya nazaran dûn durumda kalmış olacaktı.

İste bundan dolayidir ki Kur'ân'a yerleştirdiği âyet'lerle, her şeyden önce Tanrı'nin evli olmadığını, zevcesi bulunmadığını, çocuk sahibi olmadığını açıklar; Tanrı'nin oğlu olduğunu söylemenin kafirlik sayılacağını anlatır. En'âm Sûresi'ne sunu koyar: *"... Kafirler Allah'a ortak kostular. Korü körüne O'na ogullar ve kızlar uydurdular. Hâsâ , O onların vasıflandırmalarından yücedir... O(nun) zevcesi olmadan nasıl çocuğu olabilir? ..."* (K. 6 En'âm sûresi, âyet 100-101).

Öte yandan Isâ'yi, Tanrı'nin oğlu değil (K. 4 Nisâ 171) fakat sadece bir "peygamberi" olarak (K. 5 Mâide 75) göstermiş, ve Tanrı'yi "üçten bir" olarak kabul etmenin kafirlik olacağını (K. 5 Mâide 73) bildirmistir¹.

Daha baska bir deyimle Isâ'yi Tanrı'nin oğlu olarak kabul etmemesinin nedeni, sadece Tanrı'nin bir'liğine inanmışlığından ve Tanrı fikrini yüceltme amacından değildir. Asıl neden Isâ'yi kendisinden daha üstün mevkide bırakmak istemeyisindendir. Çünkü **Isa**'yi Tanrı'nin oğlu olarak tanımlamış olsa, bu takdirde kendisini, **Abdullah**'in oğlu olmak i'tibariyle, Isa'ya nazaran daha aşağı durumda bırakmış olacaktı.

Ancak ne var ki Isâ'yi Tanrı'nin oğlu olarak tanımlamaktan kaçınırken, örneğin *"(Tanrı'nin) zevcesi olmadan nasıl çocuğu olabilir?"* şeklinde âyet'ler koyarken (K. En'âm 100-101) bu kez Tanrı fikrini zedeleyici bir sonuca yönelmiştir. Çünkü kendi söylemesine göre Tanrı her şeyi yoktan yaratabilen ve "ol" dediği zaman her şeyi oldurabilen güçte bir yaratan'dır. O halde zevcesi olmadan da çocuğu olabilir demektir. Su durumda *"O(nun) zevcesi olmadan nasıl çocuğu olabilir?"* diye sormak abes olmaz mı? Böyle bir soru sormuş olsak bizlere: "Tanrı'yi âciz durumda bırakıyorsun" diyerek "kâfirlik" damgası vuramazlar mı?

Tanrı'nin çocuğu olmadığını söylemek sûretiyle Muhammed, bir de "putperest" diye damgaladığı Arap'ların inançlarını baltalayip kendisine boyun eğdirmek düşüncesindeydi. Çünkü Arap'lar, kutsal diye bildikleri ve taptıkları bazı ilâhlari (örneğin **Lât, Menât, Uzza**, vs... gibi ilâhlari) Tanrı'nin kızları diye bilirlerdi. Ve iste Muhammed Kur'ân'a *"Tanrı'nin çocukları yoktur, O'na kızlar ve ogullar uydurmak kafirliktir"* (K. En'âm 100-101) şeklinde ya da *"Ey inkârcılar! Simdi Lât, Uzzâ, ve bundan baska üçuncüleri olan Menât'in ne olduğunu söyler misiniz? Demek erkekler sizin disiler Tanrı'nin mi?... Bunlar sizin babalarınızın taktigi adlardan baska bir şey değildir"* (K. 53 Necm 19-23) diye âyet'ler koymak sûretiyle, putperest Arap'lari inançlarında sarsip kendisine bağlama yolunu aramıştır.

¹ Muhammed'in bu konuda Kur'ân'a koyduğu âyet'ler şöyle: *"Ey Kitab ehli... Allah'a ve peygamberine inanin, -'üçtür-' demeyinm... Allah ancak bir tek Tanrı'dır, çocuğu olmaktan münezzehtir..."* (K. 4 Nisâ 171); *"...-' Allah üçten biridir-' diyenler kâfir olmuştur... Meryem oğlu Mesih sadece peygamberdir..."* (K. Mâide 73,75)

C) İsâ'nin Yahudiler tarafından öldürülmeyip Tanrı tarafından gök katına yükseltildiğini söylemek sûretiyle kendi ölümsüzlüğünü vurgulamaya çalışır (K. 4 Nisâ sûresi, âyet 155-158)

İncil'e dayalı olarak Hristiyanların inancı o'dur ki **İsa**'yi Yahudiler öldürmüşlerdir. Söylemeğe gerek yoktur ki böyle bir inanç, peygamberlerin insanlar tarafından öldürülebileceği, ya da can'ların başka şekilde alınabileceği anlamını içerir. Oysa Muhammed, "peygamberlerin" öldürülebilir olmaları fikrini kendi bakımından sakıncalı bulmaktaydı. Çünkü bir yandan "müsrikler" in ve diğer yandan "Yahudi"lerin kendisine husumet beslediklerini ve muhtemelen kendisini öldürmek isteyenlerini düşünmekteydi. Kendisini öldürmeye kalkacak olanların Tanrı tarafından helâk edileceklerini anlatmakla bu tehlikeyi giderebileceği kanisındaydı. İşte bu nedenledir ki geçmiş dönemlerden örnekler vermiş, ve peygamberlerin öldürülmelerine Tanrı'nın olanak bırakmadığını bildirmiştir: **Nuh** "peygamberi" tufan'dan, **İbrahim** "peygamberi" atesten, **Musa**'yi Firavun'un gazabından ve **İsa**'yi da, Yahudilerin elinden kurtardığını söylemiştir¹.

İsa ile ilgili olarak koyduğu âyet'lerde, Tanrı'nın Yahudilere lânet etmesinin nedenlerinden biri olarak onların: *"İsa'yi biz öldürdük"* demeleri olduğunu belirtmiştir (K. Nisâ 157).

Yahudilerin İsa'yi öldürmek için tuzak kurduklarını, fakat onların kurdukları bu tuzagi Tanrı'nın bozduğunu (K. Al-i İmrân 54) ² ve İsa'yi kendi katına aldığını ve şöyle konustugunu bildirmiştir: *"...-'Allah elçisi Meryem oğlu İsa'yi öldürdük'- demeleri yüzünden (onları lânetledik) Halbuki onu ne öldürdüler, ne de astılar (çarmiha gerdiler); fakat (öldürdükleri) onlara İsa gibi gösterildi. Onun hakkında ihtilâfa düşenler bundan dolayı tam bir karasızlık içindedirler; bu hususta zanna uymak dışında hiç bir (sağlam) bilgileri yoktur ve kesin olarak onu öldürmediler; Bilâkis Allah (İsa'yi) kendi nezdine kaldırmıştır..."* (K. Nisâ sûresi, âyet 157-158)

Dikkat edileceği gibi bu âyet'te: *"... fakat (Yahudilerin öldürdükleri) onlara İsa gibi*

gösterildi..." diye bir tümce geçmekte. Yâni Muhammed'in söylemesine göre Yahudi'ler İsa'yi öldürmek istedikleri zaman, Tanrı İsa'yi gökyüzüne alıp onun yerine bir baska kişiyi İsa görünümünde kilmis ve Yahudiler de onu öldürmüşlerdir! Söylemeye gerek yoktur ki Tanrı'nin böyle bir şeyi yapabileceğini düşünmek, Tanrı fikrini zedelemeye yeterlidir. Çünkü İsa ölmesin diye onun yerine masum bir kişi'yi öldürtmek Tanrı'nin yüceliği fikriyle bağdasamaz. Eger Tanrı gerçekten yüce ve güçlü ise, İsa'yi öldürülmekten kurtarmak için, onun yerine bir baska kisinin öldürülmesine razı olmaz

Öte yandan Tanrı, yine Muhammed'in söylemesine göre, İsa'nin Yahudiler tarafından öldürülmesine engel olduktan sonra onu gökyüzüne, kendi yanına almıştır. Alırken de İsa'ya: *"Ey İsa! Seni vefat ettireceğim, seni nezdime yükselteceğim, seni inkâr edenlerden arındıracağım ve sana uyanları kıyamete kadar kafirlerden üstün kılacağım...."* (K. Al-i İmrân sûresi, âyet 55) demistir. Görülüyor ki Muhammed, İsa'nin hiç kimseler tarafından öldürülmeyip, sadece Tanrı tarafından gökyüzüne alındığına dâir âyet'ler koymayı gerekli bulmustur. Sanilmasin ki *"Yahudiler İsa'yi öldürmediler"* derken Yahudileri temize çıkarmak istemistir; hayır! Bunu söylerken her şeyden önce kendi öz çıkarlarını düşünmüştür. Daha dogrusu anlatmak istemistir peygamberler öldürülemezler, öldürülmek istenirse Tanrı buna engel olur, ve peygamberlerin ölümü ancak Tanrı'nin onları kendi katına çekmesiyle mümkündür.

Ve iste Muhammed, İsa'nin Yahudiler tarafından öldürülmemis olduğunu söylemek sûretiyle kendi ölümsüzlüğünü kanıtlamaya çalışmış olmaktadır. "Ölümsüzlük" derken anlatmak istedigimiz şey, "insanlar tarafından öldürülemezlik"tir.

Bu vesileyle isâret edelim ki Muhammed, biraz yukarda belirttiğimiz gibi Kur'ân'a, Peygamberlerin öldürülmelerine Tanrı'nin engel olduğuna dâir âyet'ler koymakla beraber, bir çok hallerde bazı peygamberlerin, kendi kavimleri tarafından öldürüldüklerine dâir de âyet'ler koymaktan da geri kalmamış, böylece Kur'ân'daki çeliskilere yenilerini eklemiştir. Örneğin Nisâ sûresi'nin 155ci âyet'inde Yahudilerin *"haksız yere peygamberleri öldürmeleri"*nden söz edilmektedir (K. Nisâ sûresi, âyet 155). Yine bunun gibi Bakara sûresi'nde Tanrı'nin Yahudilere hitaben: *"...(Size gelen) peygamberlerden bir kısmını yalanladınız, bir kısmını da öldürdünüz"* (K. Bakara sûresi, âyet 87) diye konustugu yazilidir.

Daha baska bir deyimle isine geldiği zaman "peygamber"lerin, kul'lar tarafından öldürülemez olduklarını söylemiş, ve isine geldiği zaman kendi kavimleri tarafından öldürüldüklerini bildirmiştir.

¹ Diyanet Vakfı çevirisinde Nisâ sûresi'nin 157ci âyeti'nin yorumuna bakınız.

² *"(Yahudiler) tuzak kurdular. Allah da onların tuzaklarını bozdu. Allah, tuzak kuranların hayırlisidir"* (K. Nisâ 54)

³ Bu konudaki çeşitli yorumlar için bkz. Elmalili H. Yazır, age (Cilt II, sh. 1516-7)

Önceki peygamberlere üstünlüğü ile övünmesine rağmen, böyle bir üstünlüğe sahip bulunmadığını kendi eylemleriyle ortaya vurur:

Her ne kadar kendisini Allah'ın "sevgilisi" ve geçmişteki bütün peygamberlerin en yücesi, en güçlüsü, en sehvetlisi, en hoşgörülüsü, en imtiyazlisi, en ahlâklisi vs... şeklinde tanımlayıp bu yönleriyle övünmekle beraber Muhammed, tüm yasantıları itibarıyla bu söylediklerinin doğruluğunu kanıtlayamamış, hattâ gerçeği söylemek gerekirse baskalarından bir hayli gerilerde kalmıştır. Hattâ denilebilir ki "peygamber" diye bilinen kimseler arasında en olumsuz olanların başında gelmiştir. Ve hiç kustu edilemez ki, diğer peygamberleri kendisine nazaran daha aşağı durumlarda göstermeğe matuf yukardaki hikâyeleri, sırf kendisini biraz daha övebilmek için kendi kafasından uydurmuştur. Ancak ne var ki uydururken Tanrı fikrini bir kez daha zedelemiştir. Çünkü, biraz ilerde belirteceğimiz gibi, Tanrı'yi, âdeta kendi emrinde ve her istediğini yerine getirmeğe âmade bir şekilde tanımlamış, yücelik ve güçlülük bakımından kendisini Tanrı'nın üstüne çıkarmış gibidir. Fakat bunu yaparken Tanrı'yi, keyfilikler içerisinde, ne yaptığını bilmez duruma düşürdüğü gibi kendisini de, farkında olmadan, diğer peygamberlere nispetle daha az "erdemli" durumlarda kılmıştır. Örneğin, kendi söylemesine göre Tanrı diğer peygamberlerin bir çok dileklerini yerine getirirken Muhammed'in aynı doğrultudaki isteklerini (erkek çocuk edinme istegini) geri çevirmiştir. "Eğer Tanrı Muhammed'in her dilediğini, sefâ'at dileklerini bile, karşılımağa hazır idiye, neden dolayı erkek çocuk edinme konusundaki dileklerini yerine getirmesin?" diye sormak gerekmez mi? Neden dolayı baska peygamberlere, örneğin **İbrahim** ile **Sara**'ya, ya da **İmran** ile **Hanna**'ya, onların arzularını yerine getirmek üzere erkek çocuk edinme mutluluğunu vermiştir de (Bkz. 3 İmrân 34) Muhammed'i bundan mahrum etmiş ve verdiklerini dahi (örneğin **İbrahim** ile **Kasım** adındaki oğullarını) çok küçük yaşlarda iken geri almış ve Muhammed'i üzüntüler içerisinde kivrandırmıştır? Ya da neden dolayı baska peygamberlerin ana ve babalarını ve yakınlarını "inanamlardan" yapmıştır'da böyle bir nîmeti Muhammed bakımından düşünmemiş, örneğin onun ana ve babasını ve kendisine babalık eden amucasını putperestlikten kurtarmamıştır? Hatırlatalım ki Kur'ân'da Tanrı'nın, **Süleyman** "peygamber"inin ana ve babasına nîmetler verdiği, onları müslüman yaptığı yazılıdır (Bkz. 27 Neml 19). Yine aynı şekilde Tanrı güyâ Süleyman'ın gönlünü öylesine pekiştirmiştir ki Süleyman bu sayede **Sebe Melikesi Belkis**'i bile müslüman yapabilmıştır (Bkz. 27 Neml 29-44). Yine bunun gibi Kur'ân'da Tanrı'nın, **Meryem**'e, daha İsa'yi doğurmadan önce büyük nîmetler verdiği, örneğin rûhundan üflediği, onu her türlü sâibe'den koruduğu, yine onu ve oğlunu "*âlemler için mûcize*" kıldığı (Bkz. 21 Enbiyâ 91), İsa'yi daha besikte iken konusur yaptığı (Bkz. 19 Meryem 30-33) vs... yazılıdır.

Ama bu aynı Tanrı, yine Muhammed'in söylemesine göre, **Emine**'ye ve **Adullah**'a, yâni "son ve en sevgili peygamberi"nin anasına ve babasına hiç bir iltifatta bulunmamış, onların adını agzına alıp Kur'ân'a koymamış, onları müslüman yapmaga dahi yanasmamıştır; müslüman yapmadığı için Muhammed'e, anası için mağfiret dileme iznini dahi vermemiştir.

Bu örnekleri çoğaltmak mümkün. Anlatmak istediğimiz şu ki Muhammed, baska peygamberlere üstünlük iddiâsında bulunarak övünürken, farkında olmadan onların kendisinden daha üstün imtiyazlarla donatılmış olduğunu ortaya vurmuştur. Böylece bir

takim çeliskilere saplanip kendi kendisini güç durumlarda birakmistir.

Öte yandan kendi sözlerine dayali eylemler ve nitelikler bakimindan da kendisini, yine farkinda olmadan, diger "peygamber"lere nazaran daha asagi durumlarda tutmustur. Bir iki örnek verelim:

I) Ibrahim "peygamber", putperest olan babasi için magfiret dilerken Muhammed, "kâfir" olarak öldü diye anasi Emine'ye ve babasi Abdullah'a, ve kendisine babalik eden amucasi Ebû Tâlib'e böyle bir davranista bulunmayip onlari cehennemlik sayar:

Her vesile ile kendisini, gelmis geçmiş bütün **"Resûl'lerin"** önderi, **"Nebî'lerin kemâlini simgeleyen son nebî"**, ve hosgörû temsilcisi, ve Kiyâmet gününde insanlara sefaat edecek olan ve sefâati Tanri tarafından mutlaka kabvl edilecek olan kimse nitelikleriyle tanımlamakla beraber Muhammed, her hususta hosgörüsüzlük örneği olmustur. O kadar ki müslüman imaninda ölmediler diye kendi öz anasina, babasina ve kendisini evlâdi gibi yetistiren amucasi'na karsi dahi hosgörülü bir tutum takinmamistir. Nice örneklerden biri olarak Ibrahim'i ele alacak olursak görürüz ki, Kur'ân'daki anlatisa göre Ibrahim, kendi öz babasina karsi "putperest'tir" diye vaziyet almıs olmasına ragmen, o bile Muhammed'in kendi ana ve babasina ve yakinlarına karsi gösterdiği hosgörüsüzlüğü göstermemistir.

Gerçekten de Kur'ân'da, Ibrahim'in putperest bir babasi olduğu ve bu babasını "dogru yola" sokmak için ugrastigi ve kendisine söyle yalvardigi yazilidir: *"Babacigim! isitmeyen, görmeyen ve sana bir faydasi olmayan seylere niçin tapiyorsun?... Dogrusu sana gelmeyen bir ilim bana geldi. Bana uy, seni dogru yola eristireyim. Babacigim seytana tapma, çünkü seytan Rahmân'a bas kaldirmistir... Dogrusu sana Rahmân katindan bir azâbin gelmesinden korkuyorum ki böylece seytanin dostu olarak kalirsin"* (Bkz. 19 Meryem sûresi, âyet 42-45)

Buna karsilik babasi kendisine: *"Ey Ibrahim! Sen mi benim tanrilarimi begenmiyorsun? Bundan vazgeçmezsen mutlaka seni taslarim"* (K. 19: 46) diye karsilik verir. Fakat böyle olduğu halde Ibrahim, büyük bir hosgörülülikle babasina söyle der: *"Sana selâm olsun (Babacigim). Senin için Rabbimden magfiret dileyecelim..."* (Bkz. 19 Meryem sûresi, âyet 47). Bunu derken Tanri'nin bu dilegi kabul edip etmeyeceğini bilmediğini anlatmak için de söyle konusur: *"Andolsun ki (babacigim) senin için magfiret dileyecelim. Fakat Allah'tan sana gelecek herhangi bir seyi önlemeye gücüm yetmez..."* (K. 60 **Mümteherine** 4; ayrıca bkz. **En'âm** 74; **Meryem** 41-48).

Oysa ki Muhammed, müslüman îmaninda ölmedi diye ana'si **Amine** için magfiret

dilemekten kaçınmış: "*Tanrı bana bu izni vermedi*" demistir¹. Kendi öz babası **Abdullah**'i, ve daha küçük yaşlardan itibaren kendisine babalık eden amucası **Ebû Talib**'i, aynı nedenle cehennemlik bilmistir ².

Görülüyor ki **Ibrahim**, kendi babasını (ve kavmini) puta tapmaktan vazgeçirip **hanîf** olmaya (Tanrı dini'ne sokmaya) çalıştığı halde babası bunu kabul etmiyor ve fakat Ibrahim, yine de babasına: "*Senin için Rabbimden mağfiret dileyeceğim...* " diyebiliyor. Daha başka bir deyimle babasına, imana girmesi için fırsat yarattığı halde babası bunu kabul etmiyor ve fakat Ibrahim, yine de ona "mağfiret" dilemek istiyor. Her ne kadar seriâtçılar, Ibrahim'in, imana girmesi hususunda babasına süre tanıdığını ve bu süre sonunda babası için "istigfardan" (duâ etmekten) men edildiğini ve çünkü "kâfirler için istigfar"ın câiz olmadığını" söylerlerse de, ortada yine de Ibrahim lehine bir durum var ki o da, hiç değilse hoşgörü yolunu seçmiş olmasıdır. Oysa ki Muhammed, daha ortada Arap'lar için gönderilmiş bir din yok iken (putperest ya da Yahudi olarak) ölen ana ve babası için mağfiret dileme yoluna gitmemistir. Eger düşünülecek olursa ki **Amine** ve **Abdullah** müslüman olma olasılığına sahip bulunmadan ölmüşlerdir, su durumda Muhammed'in kalkipta "Tanrı bana anam için mağfiret dileme izni vermedi" demesinin, ve babasını cehennemlik bilmesinin hoşgörüsüyle bağdasir bir yönü olamaz. Çünkü böyle yapmakla anasını ve babasını, haksız yere cezalandırılmış bir duruma düşürmüştür: hem de Tanrı'nın, kendilerine din gönderilmeden önce ölen kimselerin cezalandırılmayacaklarına dair emri bulunduğunu söylemesine ragmen!

Her ne kadar amucası **Ebû Tâlib**'e, müslüman olması için teklifte bulunmuş ise de, onun bu teklifi geri çevirmesi üzerine kendisine cehennemi uygun bulmuştur. Kuskusuz ki sırf farklı bir inançtır diye amucasına karşı böyle bir davranışta bulunması hoşgürsüzlükten başka bir şey değildir. Oysa ki Ebû Tâlib, farklı bir dinsel inanca sahip bulunmasına ragmen, Muhammed'i korumuş, onun inançlarına saygı göstermiş, ve gerçek anlamda hoşgörü örneği olmuştur.

Fakat her ne olursa olsun durum su ki Muhammed, Tanrı'nın, bütün peygamberler içerisinde sadece kendisine Kiyâmet gününde sefâat hakkını tanıdığını, ve sefâati'nin mutlaka kabul edileceğini söylediği halde, kendi öz anası, babası ve amucası lehine bu hakkı kullanmayı aklından geçirmemiş, onların hepsini cehennemlik saymıştır. Oysa Ibrahim, putperestlikten ayrılmayacağını anladığı babasına mağfiret dilemekte devam edeceğini bildirmiş: "*Sana selâm olsun (Babacığım). Senin için Rabbimden mağfiret dileyeceğim...* " demistir. Kendisine Kiyâmet gününde sefâat etme hakkı tanınmış olsaydı, kuskusuz ki babasına sefâatta bulunurdu.

¹ Bu hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 536)

² Hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 537). Bu konuda ayrıca benim **Seriât ve Kadın** adlı kitabıma bakınız.

II) Ibrahim, Tanri'dan "Haksizlik yapmaması" dileğinde bulunurken, Muhammed Tanri'nin haksizliklerini olumlu karsılar: (K. 7 A'raf 3-4; Tevrat (Tekvin Kitabı) Bap 18: 23-26)

Tevrat'ın bir bölümü olan **Tekvin**'de Tanri'nin **Sodom** ve **Gomorra** halklarına karsi gazâb'a geldiği ve suçlu-suçsuz, ya da iyi-kötü ayırımı yapmadan hepsini de helâk etmek istediği ve fakat buna karsilik Ibrahim'in kendisine böyle bir haksizlik yapmaması için dilekte bulunduğu yazilidir. Örneğin **Tekvin**'in 18. Bap'ında, Ibrahim Tanri'ya hitaben söyle der: *"(Ya Rab!) Salihî kötû ile beraber yok edecek misin? Belki sehrin içinde elli salih vardır; içinde olan elli salih için bağışlamayıp yeri yok edecek misin? Böyle yapmak senden irak olsun, salih de kötû gibi olsun diye, salihî kötû ile beraber öldürmek senden irak olsun; bütün dünyânın Hâkimi adalet yapmaz mı?..."* . (**Tevrat/Tekvin**, Bap 18: 23-25)

Bu sözleri dinleyen Tanri, Ibrahim'i hakli bularak söyle yanıt verir: *"Eger Sodom'da, sehrin içinde, elli salih bulursam, bütün yeri onların hatiri için bağışlayacağım"* (**Tevrat/Tekvin**, Bap18: 26). Bundan cesaret bulan Ibrahim, "salih" (iyi) kisilerin sayısının elli'den az olması ihtimalini öne sürererek Tanri'ya yeni bir teklifte bulunur: *"Belki elli salihden besi eksilir, bes kisi için bütün sehri harab edecek misin?"* (Tevrat/Tekvin 18: 28). Tanri cevap verir: *"Eger orada kirk bes kisi bulursam, harab etmiyeceğim"* (Tevrat/Tekvin 18: 28). Bu kez Ibrahim, biraz daha cesaret bularak pazarligi sürdürür ve her def'asında sayıdan beser kisi indirerek Tanri'yi bu isten tamamiyle vazgeçirtir. (Tevrat/Tekvin, Bap 18: 29-33). Böylece Ibrahim Tanri'yi haksizlik yapmaktan alikonus olur. Fakat anlasılan o'dur ki Tanri, daha sonra sözünden dönerek bu halklari helâk etmistir.

Oysa ki Muhammed, bu ayni olayi Tevrat'tan (Tekvin'den) alarak Kur'ân'a koyarken, Ibrahim'in ahlâkîlik örneği yukardaki davranisından farklı bir davranisa yönelmiş, onun yaptığının aksini yapmıştır. Daha doğrusu Tanri'nin **Sodom** ve **Gomor** halklarını, "iyi" ile "kötü" ayırımı gözetmeksizin helâk ettiğini örnek vermiş ve bunu Tanri'ya yarasir bir davranis olarak tanımlayıp kendisi için izlenmek gerereken bir yol saymıştır. Gerçekten de Kur'ân'ın **A'raf** Sûresi'ne bu hikâye ile ilgili olarak koyduğu âyet'de Tanri'yi su şekilde konusur gösterir: *"Biz nice memleket helâk ettik ki, o köy (halki) gece yatarlarken yâhud gün ortası istirahat ederlerken azâbımız o köy halkına gelmiş (basivermiştir)"* (Bkz. 7 A'râf sûresi, âyet 4). Bu âyet'i koymaktan maksadı, böyle bir davranisi kendi izlediği saldırı siyâsetine araç etmektir. Nitekim "müsrik'lere" (putperest Arap'lara) karsi giristigi saldırılarda çoluk, çocuk, ihtiyar genç, kadın erkek, "suçlu" suçsuz ayırımı yapmaksizin köyleri basar, helâk ederdi. Bu ise Hicret'in daha birinci yılında, **Ebvâ** ile **Veddân** denilen ve Medîne'ye 23 mil mesafede bulunan yerlere karsi giristigi ilk savaş sırasında başlamıştır. Her iki köyü de yerle bir etmiş, kadınlar ve erlik çagina erismemiş çocuklar dahil, halki kiliçtan geçirmiş, ganimetler edinmiştir. Bundan dolayidir ki, saldırı vesilesiyle **Veddân**'a mensup **Sa'b Ibn-i Cessâm** adında biri, günahsız insanların bu şekilde öldürülmelerinden dogma vicdan sızlamasiyle Muhammed'e sorar: *"(Yâ Resûla'llâh!) müsrik...lerden âile sahibi bulunanlara gece baskini yapıyor da ... bunların kadınları, küçük çocukları da musâb oluyor (kötülüğe uğruyor)"* . Muhammed'in cevabı, insafsizlik örneği olacak niteliktedir. Söyle der: *"Müsriklerin kadınları ve çocukları kendilerinden sayılır"* (daha baska bir deyimle *"Onlar (yâni kadınlar ve çocuklar) da müsrikler (câmiasin)*

dandır" demek ister; ve ekler: "(Harb hâlinde) kimsenin kimseyi korumak kudreti yoktur, korumak yalnız Allah'a ve Resûl'ine âiddir" ¹ .

Görülüyor ki Muhammed, hem bir yandan çoluk çocuk, kadın erkek bir sürü suçsuz insanın, sırf "müsrıklar dendir" diye, uykularında iken gece baskınlarıyla öldürölmelerini uygun bulmakta ve hem de bunları koruma olanaginin Tanrı'ya ve "Resûl" olarak kendisine âid bulunduğunu söylediğı hâlde bu yola gitme gereğini duymadığını anlatmaktadır. Dayanak olarak da Kur'ân'a koyduğu yukardaki âyet'i (A'râf 4) göstermektedir.

Simdi siz bir bu tutumu ve bir de Ibrahim'in biraz yukardaki tutumunu karsilastiriniz ve kendisini bütün peygamberlerin üstünde gören Muhammed hakkında kararinizi veriniz .

Seriâtçi yazarlar Muhammed'in bu tutumunu özörlü ve mesrû göstermek için akıl disi mantik oyunlarına ve yalanlara basvururlar. Örneğın derler ki *"Müsrıkların kadınları, çocukları kendilerinden sayılır"* şeklindeki sözleriyle Muhammed, kadınların ve çocukların "bilihtiyar" (gelisigüzel) öldürölmelerine cevaz vermiş degildir. Onun maksadı sadece savaş zamanında, yâni suçlu ile suçsuzu ayırmak mümkün olmayan hâllerde bu durumların hasil olacağını anlatmaktır. Bunu biraz daha açıklığa kavusturmak için seriâtçılar söyle eklerler: *"Bir gemide muhâripler âileleriyle beraber bulunduğu halde geminin batırılması; yine böyle âileleriyle beraber bir kaleye tahassun eden muhâriplerin kale yıkılarak âileleriyle beraber öldürölmesi ser'an mübahtır" ²*

Bu iddiâ'nın, yukarda söz konusu ettiğimiz olay bakımından geçersiz olduğu asikârdır, çünkü bir kere Muhammed'in yaptığı şey, haksız bir saldırıya karşı koymak (ve bu vesileyle insanların öldürölmelerine istemeyerek sebep olmak) degildir. Muhammed'in yaptığı şey, farklı inançtaki insanları (olayımızda "müsrıkları") müslüman degillerdir diye öldürmek ya da müslümanlığa zorlamak için haksız bir saldırıya basvurmaktır. Üstelik olay, "müsrıklar"e karşı savaş meydanında girilmiş bir saldırı da degil; aksine gece vakti uyumakta ya da istirahat etmekte olan insanların üzerine ani bir saldırı ile bu insanları, çoluk çocuk, genç ihtiyar, kadın erkek ayırımı yapmadan kılıçtan geçirmek şeklinde oluşuyor. Ve bütün bu işler (yine Muhammed'in söylemesine göre) Tanrı adına ve güyâ Tanrı'nın *"Biz nice memleket helâk ettik ki, o köy (halkı) gece yatarlarken yâhud gün ortası istirahat ederlerken azâbımız o köy halkına gelmiş (basıvermiştir)"* (A'râf sûresi, âyet 4) şeklindeki konuşmasına uygun olarak yapıyor.

Yine seriâtçi'nin söylemesine göre Muhammed, güyâ kadınların ve çocukların öldürölmelerine taraftar olmamış, örneğın Mekke'nin fethi günü kadınların ve çocukların öldürölmiş olmalarını "çirkin görüp tasvib etmemistir"³. Evet ama Mekke'nin fethi Hicret'in 8.ci yılına rastlar. Oysa ki Muhammed, farklı inançtandırlar diye suçsuz ve günahsız insanlara karşı saldırıp kadınların ve erkek çagina erismemiş çocukların öldürölmeleri siyâsetine, Hicret'in daha ilk yılında başlamış ve bu siyâseti amansızca uygulamıştır. Mekke'nin fethine gelinceye kadar, yâni sekiz yıl boyunca, taraftarlarını farklı bir davranışa sürüklemek maksadıyla ikazda bulunmuş degildir; örneğın onlara "Aman dikket edin, saldırırken kadınları, çocukları, ihtiyarları vs... öldürmeyin" diye bir şey demiş degildir. Aksine, yukardaki hadîs hükmünde göröldüğü gibi, *"Müsrıkların kadınları ve çocukları kendilerinden sayılır ... Kimsenin kimseyi korumak kudreti yoktur, korumak yalnız Allah'a ve Resûl'ine âiddir"* diyerek onların da öldürölmelerinin dogal olduğunu bildirmistir.

Öte yandan, her ne kadar Mekke'nin fethi günü kadınların, çocukların öldürölmelerini yasakladığı söylenirse de⁴, bu yasak, "genel" bir nitelik tasımaz. Olsa olsa kendinden bildiğı ve taraftarlarının âilelerinden oluşan Mekke'lilere (Kureys'e) özel bir ayrıcalık sağlama hevesine örnek demektir, ki bu da kendi çıkarlar siyâsetinin bir sonucudur. Çünkü bu sayede taraftarlarını hosnud etmeyi düşünmüştür. Kaldi ki Mekke'yi fethettiğı zaman halk

zaten artık muslûmanligi kabule yanasmis idi.

1 Sa'b Ibn-i Cessâme'nin rivâyeti ve Buharî'nin yorumu için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 384-6; Hadîs no. 1262)

2 **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 386)

3 Buharî'nin Abdullah Ibn-i Ömer'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 387, Hadîs no. 1263)

4 Abdullah Ibn-i Ömer'in rivâyet ettiği hadîs'de bu hususun belirtildiği söylenir ise de (Bkz. **Sahih-i...** Cilt VIII, sh. 386) hadîs'in içeriğinde böyle bir şey yoktur.

III) Süleyman "Peygamber" putperest kadınlarla evlenip onlara putperest kalma olasılığını tanırken, Muhammed her kim olursa olsun putperestlerin öldürölmelerini, putperest kadınlarla evlenilmemesini emreder; bu yüzden âile yuvalarının yıkılmasına sebep olur:

Kur'ân'ın onaylar olduğu **Tevrat**'tan (**Ahd-i Atiyk**'tan) öğrenmekteyiz ki Davud'un oğlu Süleyman, güçlü bir çok ölkelerle iyi ilişkiler kurmak istemiş ve bu amaçla bu ölkelerin kiral'larının kızları ile evlenmiştir. Bunlar arasında Misir Firavun'unun kizından gayri Moabî'lerin ve Ammonî'lerin ve Edomî'lerin ve Sayda'lîlerin ve Hittî'lerin kızları da vardır. Fakat Süleyman, sadece siyasal mülâhazalarla değil, aynı zamanda gönlünün itislerine kapılarak da yabancı kadınları haremine katmıştır. Her ne kadar Tanrı, Israilogullarına yabancılarla evlenmeyi, onlara karismayı yasaklamış ve sebep olarak da yabancı kadınların kendilerini saptırabileceğini bildirmiş ise de Süleyman bu emri dahi dinlememiştir. Nitekim yabancı milletlere mensup olarak aldığı kadınların sayısı 700, cariyelerin sayısı da 300'ü bulmuştur ¹. Bu kadınların hemen hepsi, o tarihte Asya ve Afrika kitalarında geçerli olan putperest dinlere mensup idiler. Fakat ilginç olan su ki, Süleyman ile evlendikten ya da onunla yaşamaya başladıktan sonra kendi inançlarından ayrılmamışlardır. Süleyman da onları putperestlikten çıkmaya zorlamamıştır. Zorlamak söyle dursun fakat bir de onlara, kendi dinlerinde ibâdet edebilmeleri için, özel yerler yaptırmıştır. Böylece bu kadınlar kendi ilâhlarına buhur yakıp, kurbanlar adayabilmislerdir. Yine **Ahd-i Atiyk**'in yazdığına göre Tanrı bu yüzden Süleyman'a öfkelenmiş ve söyle demistir: *"Madem ki... sana emrettiğim ahdimi ve kanunlarımı tutmadın, mutlaka kirallığı senin elinden çekip alacağım ve onu sen kuluna vereceğim. Ancak baban Dâvûd 'un hatiri için bunu senin günlerinde yapmayacağım; onu senin oğlunun elinden çekip alacağım. Ancak bütün kirallığı çekip almayacağım; fakat kulum Dâvûd'un hatiri için ve seçmiş olduğum Yerusallm'den ötürü bir sipti senin oğluna vereceğim"* (Tevrat/Ahd-i Atiyk, I Kirallar, Bap 11: 9-13)

Yine **Tevrat**'a göre Süleyman 40 yıl boyunca Isrâil üzerinde kirallık eder. Öldükten sonra da kirallık oğlu **Rehoboam**'a geçer.

Görölüyor ki Süleyman yukardaki davranisiyle oldukça özgür ve aynı zamanda hoşgörölü

bir kimsedir². Tevrat'ta (Ahd-i Aتيك'ta) yazili bulunan Süleyman'la ilgili haberleri ve hikâyeleri Muhammed, kendine göre yaptigi degisikliklerle Kur'ân'a aktarmistir. Fakat onun yukardakine benzer hosgörölü yönlerini yansitmamistir. Aksine onun, bir süre müsriklige kaymis oldugunu, cezâ olarak hükümdarligini yitirdigini, tahti'nin kendisine benzer baska birisi tarafından isgal edildigini, fakat tövbe ettigi için Tanri tarafından af'edilerek tahtina iâde edildigini bildirmistir (Bkz. 38, Sâd sûresi, âyet 30-38)

Fakat her ne olursa olsun simdi geliniz Süleyman'i, Muhammed ile kiyaslayalim, ve örnegin onun, kendi karilarinin müsrikligine aldiris etmeyip onlari inanç özgürlüğüne saygili olmasi ile, Muhammed'in müsriklere karsi takindigi hosgörüsüz tutumu arasinda bir degerleme yapalim. Hemen ekleyelim ki böyle bir kiyaslama Süleyman lehine sonuç verecek niteliktedir. Su bakimdan ki Muhammed, bir yandan "*Müsrikleri nerede görürseniz öldürün*" (Bkz. Tevbe sûresi, âyet 5) diyerek dehset saçarken diger yandan müslümanlari "müsrik" kadinlarla evlenmelerini yasaklamak üzere Kur'ân'a âyet'ler koymustur. Örnegin **Bakara** Sûresine: "*Ey mü'minler, müsrik ve (gayr-i müslim) kadinlari da, îman etmedikçe. nikâh etmeyiniz...*" (Bkz. Bakara sûresi, âyet 221) hükmü yaninda **Mümtehine** Sûresi'ne: "*Kâfir karilariyle nikâhlanmayin, onlari nikahiniz altinda tutmayin, bu kadinlara verdiginiz (mehri) isteyin...*" (Bkz. 60 Mümtahine sûresi, âyet 10) diye âyet'ler yerlestirmistir ³. Bu yüzdendir ki müslüman erkeklerden "müsrik" kadinlarla evli olanlar, karilarini bosamislardir. Örnegin **Ömer b. Hattâb**, kendi karilarindan ikisini (**Kureybe** ile **Ümm-i Gülsüm'** ü), müslüman degillerdir diye, derhal bosamistir.

¹ Bu husus **Tevrat**'in (**Ahd-i Aتيك**'in) "**I. Kirallar, Bap 11:14**" bölümünde yazilidir.

² Bu konuda bkz. Ahd-i Aتيك, I Kirallar Bap 11. Ayrica bkz. H. W. Loon, **The Story of the Bible...** (NewYork 1923, sh. 189)

³ Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII. sh. 173, 180; ve Cilt XI, sh. 282). Bu konuda ayrica benim **Seriât ve Kadin** adli kitabima bakiniz.

IV) Davud, en yakin bir arkadasinin karisina (Betsabe'ye) asik olup onunla evlendikten sonra Tanri'dan avf dilemis oldugu halde Muhammed, kendi ogullugunun karisina (Zeyneb'e) asik olup onunla evlendikten sonra Tanri'nin

kendisini hidâyete eristirdigini söyleyerek övünmüştür.

Tevrat'da Davud "peygamber"ın **Betsabe** adındaki bir kadına asik olup onunla evlenisi hikâye edilmiştir ki gerçekten vicdan sızlatıcıdır. Hikâye'ye göre Davud, bir gün sarayının damında gezinirken, civardaki evlerden birinde güzel bir kadın görür. Adamlarını gönderip kadını getirir. Kadın, Davud'un en yakın arkadaşlarından birinin (**Uriya'nin**) karisi olan **Betsabe**'dir. Uriya o sırada cephede savaşmaktadır. Davud, güzelliğine vurulup deli gibi asik olduğu Betsabe ile cinsî münasebette bulunur. Betsabe'nin kocası cepheden gelince durumu öğrenir ve karisini bosar. Bunun üzerine Davud, **Betsabe** ile evlenir. Daha sonra kumandanlarına emrederek **Betsabe**'nin kocasını cephe'ye göndermelerini ve en tehlikeli ates hattına yerleştirmelerini ister. Sonunda Uriya savaş meydanında ölür. Fakat bu olaydan sonra Davud, pesiman olur ve Tanrı'nın gazabını dindirmek üzere duâ'lar etmeğe baslar.

Benzerî bir olay, değişik bir sekliyle, Muhammed'in yaşamında da ortaya çıkar ki, **Zeyd İbn Muhammed**'in karisi **Zeyneb bin Cahs** ile ilgilidir. Diğer yayınlarımızda ele aldığımız bu konu'nun çok kısa özeti şöyle: **Zeyd**, vaktiyle Muhammed'in ilk karisi **Hatice** tarafından satın alınıp Muhammed'e hediye edilmiş olan bir köledir. İslâm'ı ilk kabul edenlerden olduğu için Muhammed onu kendine oğul edinmiş ve adını da **Zeyd İbn-i Muhammed** olarak değiştirmiştir. Zeyd daha sonra Zeyneb bin Cahs ile evlenmiş ve ondan bir de çocuğu olmuştur. Medîne'ye hicret'ten sonra Muhammed sık sık onun evine gider, ziyâret eder. Günlerden bir gün Muhammed, Zeyneb'e asik olur, oldugunu ona duyurtur ve sonunda durumu öğrenen Zeyd karisi Zeyneb'i bosar, bunun üzerine Muhammed Zeyneb'le evlenir. Fakat Muhammed, mutlu bir âile yuvasını yıkmaktan dolayı nedâmet duymak şöyle dursun, Zeyneb'in güzelliğine kapılıp ona asik olmasını ve onunla evlenmesini Tanrı emrine bağlar. Bunun böyle oldugunu, Tanrı'dan vahy geldi diyerek Kur'ân'a geçirir (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 37) . Tanrı'nın bu şekilde hidâyetine mazhar olmayı da, kendisi için övünme vesilesi yapar¹.

Simdi karsılastırınız yukardaki iki olayı ve veriniz kararınızı.

¹ Bu konuda benim **Seriât ve Kadın** ile **Seriât'dan kissa'lar** adlı kitaplarıma bakınız.

V) "Okumasi-yazmasi olmayan peygamber" olarak görünmeyi övünme vesilesi yaparken, Tanrı'nın baska peygamberlere okuma ve yazmayı, hattâ kusedili ve karınca dili gibi dilleri dahi öğrettigini belirtmekle çeliskiye düşer. (K. Mâide 110; Neml 15-16,28)

Daha önce de belirttigimiz gibi Muhammed, okuma-yazmasi olmayan peygamber seklinde görünmekle övünmüş, "okumasizligini" Tanrı'nın kendisine bir lûtf'u ve ilâhîliginin bir isâreti seklinde göstermistir. Ancak ne var ki kendisini okumasiz kilan bu ayni Tanrı'nın diger peygamberleri okuma yazma bilir kildigini ve hattâ bazilarina kus dili'nden tutunuz da karınca'larin konustuklari dil'e varincaya kadar hayvanlara ve hasarata özgü dil'leri bile öğrettigini ve bunu onlara "lûtf" olmak üzere yaptigini söylemekten de geri kalmamistir. Örneğin **Mâide** Sûresi'ne koydugu âyet'lerle Tanrı'nın **İsa**'ya, nîmet olmak üzere okuyup yazmayı, ve bu arada **Tevrat** ile **İncil**'i öğrettigini aynen söyle belirtmistir: *"Allah o zaman söyle diyecek: -Ey Meryem oglu İsa! ... Sana Kitabı (okuyup yazmayı), hikmeti, Tevrat ve İncil'i öğretmistim..."* (Bkz. Mâide sûresi, âyet 110)

Yine bunun gibi Kur'ân'ın **Neml** Sûresi'nde, **Süleyman** "peygamber"ın kus'larin ve karınca'larin dillerinden anlar ve bu dil'leri konusur oldugu, bu dil'lerin kendisine Tanrı tarafından "bir lûtf" olmak üzere belletildiği, bu sûretle mü'minlerin çoğundan üstün kilindigini bildirilmistir; âyet söyle: *"Davud ile Süleyman'a ilim verdik, ikisi de -'bizi müm'min kullarından çoğuna üstün kilan Allah'a hamdolsun-' dediler. Süleyman, Dâvûd'a vâris oldu: -'Ey insanlar! dedi, bize kuslarin dili öğretildi ve her sey verildi. En asikâr lûtf-u inayet budur".."* (Bkz. 27 Neml sûresi, âyet 15-16).

Kur'ân'dan öğrenmekteyiz ki Süleyman, kus dilini anlar ve bu dili konusur olmak sayesinde **Sebe Melikesi** ile haberlesir ve sonunda onu "inananlardan" yapar. Gerçekten de Neml Sûresi'nde Süleyman'ın **Hüdhüd** adındaki kus ile konustugu, örneğin **Hüdhüd**'ün Süleyman'a: *"...Senin bilmedigini öğrendim. Sana sebe'den dosdogru haber getirdim. Orada bir kadinin hükümrânlık ettigini gördüm... Kendisini de kavmini de Allah'ı birakip güneşe secde eder gördüm...(vs...)"* (K. Neml 22-26) dedigi ve Süleyman'ın da **Hudhüd** adındaki kus'a: *"Bakalim dogru mu söylüyorsun? Yoksa yalancilardan misin? Su mektubumu al, onların eline ver, sonra onlardan biraz çekil, ne cevap vereceklerini gör..."* (Neml sûresi, âyet 28) diye emrettiği, kus'un bu mektubu **Sebe melikesi**'ne götürdüğü ve sonunda da Sebe melikesi'nin *"Süleyman ile birlikte bütün âlemleri var eden Allah'a teslim oldum"* (Bkz. Neml sûresi, âyet 29-44) dedigi yazilidir. Daha baska bir deyimle Süleyman, kus dilini bilir olmak sayesinde Sebe melikesini ve kavmini "inananlardan" yapabilmistir.

Süleyman sadece kus'larin degil, fakat karincaların diline de vakiftir; Yine ayni Sûre'den öğrenmekteyiz ki Süleyman'ın cin'lerden ve insanlardan ve kuslardan mütesekkil bir ordusu vardir ve bu ordusu ile karincaların bulunduğu bir vâdi'ye geldiginde karincalardan biri telas içerisinde diger karincalara: *"Ey karincalar! Yuvalariniza girin, Süleyman'ın ordusu farkina varmadan sizi ezmesin"* der (Neml sûresi, âyet 17). Süleyman karincaların dilinden anladığı için, yukardaki konusmayı duyunca "hafifçe güler" ve Tanrı'ya sükürler eder: *"Rabbim"* der *"bana, anama, babama ihsan ettigin nimetlere sükretmeyi, hosnut olacagin ... isler islemeyi müyesser kil!..."* (Neml 19).

Görülüyor ki Tanrı, Muhammed'in söylemesine göre, peygamberlerinden bazilarina, kendi dil'lerinden gayri, bir de sirf "lûtf" olsun için baska diller öğretmistir, ama sevgili peygamberi Muhammed'i "okumasiz" kilmistir. Çünkü güyâ, okur-yazar kilmis olsa imis, her kes onun baska kitaplardan (Tevrat'tan, İncil'den vs...) asirmalar yaptigi kanisinda olurlarmis!

Evet ama eger bu gerekçe geçerli olmus olsaydi, Tanri'nin diger peygamberleri de okumasiz kilmasi gerekmez miydi? Örneğin Tevrat'dan asirma yapar diyerek Isa'yi okumasiz kilmasi dogru olmaz miydi?

Öte yandan bir de su var ki, okumasiz olmak, kitaplarda yazili olan seylerden habersiz kalmak degildir! Okuma yazma bilenler araciligi ile bu kitaplarda yazili olanlar hakkında pek âlâ bilgi edinmek mümkündür. Nitekim Muhammed Tevrat'i ve Incil'i bilenlerden yararlanmis, Kur'ân'i bu kitaplardan aldigi hükümlerle doldurmudur.

VI) Diger peygamberlere üstünlük iddiâsinda bulunurken kendi kusurlarini görmezlikten gelir:

Daha önce de belirttigimiz gibi Muhammed, her vesile ve fırsatta Tanri'yi kendisine hayranlik içerisinde tanımlamistir. Güyâ Tanri, kendisini Arap'lar arasindan seçmis, peygamberlerin en sonuncusu ve en yücesi bilmis, âdeta basina taç etmistir; hem de öylesine ki melekleriyle kendisine "salat ve salevat" getirmiştir (Ahzab sûresi, âyet 56).

"Nedir Tanri'nin Muhammed'e karsi olan bu hayranliginin nedeni, ve neden bu kadar insan dururken, Muhammed'i kendisine böylesine yüce ve ulu bir elçi olarak seçmiştir?" diye sorulacak olursa, bunun cevabini Muhammed'in Tanri anlayisinda aramak gerekir. Çünkü Muhammed'in tanımladigi kadariyle Tanri her bakimdan keyfî bir Tanri'dir, ve keyfî oldugu için bu isi de, keyfilik esasina göre yapmiştir.

Bu vesileyle belirtmek yerinde olacaktır ki Muhammed, diger peygamberleri kendisine oranla günâhkar, yalanci, asagi vs... kiliklarda tanımlarken gerçekleri saptirmiştir. Çünkü gerçek o'dur ki yasami boyunca giristigi davranislar onu, bu konularda digerlerinden farklı durumda kilmamistir. Örneğin Islâm'i yayma bahanesiyle saldiri ve savaşlara girismesi, çoluk çocuk, kadin erkek vs... gibi mâsum kisilerin yasadıkları köyleri basması, kan akıtmasi, ganîmetler ele geçirip paylasmasi, köleligi dogal kilmasi, köle alip köle satmasi, sehvetinin çoklugu ile övünmesi ve haremimi iki düzineye yakin genç ve güzel kadinlarla süslemesi. ya da buna benzer daha nice tutum ve davranislar onu, baska insanlardan, ve baska peygamberlerden üstün kilmis degildir. Sadece ogullugu Zeyd'in esi Zeyneb'e asik olup onunla evlenmesi, ya da bir günün gecesinde 900 savaş esirinin kellelerini kestirtmesi, ya da kocasini ve babasini öldürttüğü Safiye ile cinâyet gecesi zifaf etmesi, ya da Müslüman îmânında ölmedi diye anasina ve babawsina "magfiret" dilemekten kaçınmasi ve bütün bunlari Tanri emriyle yaptigini söylemesi bile onu, her hangi bir üstünlük iddiâsinda bulunma hakkından uzak kilmaga yeterlidir.

Her ne kadar Yahudi "peygamber'ler" arasinda da, yasantilari elestiri konusu yapılmak gerekenler çok ise de, bunlardan hiç birini Muhammed örneğiyle kıyaslamak mümkün degildir. Örneğin Dâvûd kendi yakin arkadaslarindan birinin karisina, **Betsabe**'ye, asik olmus, onunla cinsî münasebette bulunmus ve sonra kadin'in kocasini savaş cephelerinden birine gönderip ölmesine vesile olmustur. Bunu yapmakla kuskusuz ki

vicdan sızlatıcı bir davranışta bulunmuştur. Ancak ne var ki her şeye rağmen sonunda bütün bu yaptıklarının "günâh" olduğunu itiraf'la Tanrı'dan afv dilemiştir. Oysa ki Muhammed (örneğin Zeynep olayında) suçunu itiraf ve afv dilemek söyle dursun fakat Tanrı'yi bile bu olumsuz davranışına araç kılmıştır. Kur'ân'a koyduğu âyet'lerle bütün eylemlerinin hep Tanrı emrine dayalı bulunduğunu söylemiştir.

Övünme Arzusunun Sinirsizliği İçerisinde Muhammed, Tanrısız Kertede, ya da Tanrı'ya es Güçte ve Degerde Görünme Yollarına Basvurur.

İnsanlara ve peygamberlere karşı her hususta üstünlük iddialarına sarılarak övünmek ve kendisini onlara övdürmek yanında Muhammed, bir de kendisini Tanrı'nın hayranlığına, sevgi ve saygısına mazhar olmuş gibi göstermek, ya da Tanrı'nın yaptığı işleri tasdik eder görünmek, ya da Tanrı'ya yapması gereken işler hakkında fikir vermek, ve hattâ Tanrı'yi kendisine "salavat" getirir durumlarda kılmak sûretiyle de övünmekten geri kalmamıştır. Su bakımdan ki, biraz ileride belirteceğimiz gibi, Kur'ân'a koyduğu âyet'lerle Tanrı'yi "*Ars'in sahibi*" gibi gösterirken kendisini de bu Tanrı'nın agziyle "*arsin Sahibi katında değerli, güçlü, sözü dinlenen ve güvenilen şerefli bir elçi ...*" olarak tanımlamış, ayrıca da "*Ey Muhammed! Süphesiz sana bas egerek ellerini verenler Allah'a bas egip el vermiş sayılırlar...*" şeklinde âyet'ler koyarak övünmesini Tanrı ile ayniyet sağlayacak noktaya götürmüştür.

Bu arada Kur'ân'ı, bir yandan Tanrı sözleri olarak gösterirken diğer yandan kendi sözleri imis gibi gösterdiği olmuştur. Örneğin el-Hâkka Sûresi'ne koyduğu âyet şöyle: "... *bu söz, şanlı, şerefli bir resûlün sözüdür; (bu söz) sâir söz değildir... (bu söz) kâhin sözüdür... (bu söz) bütün âlemlerin Rabbi tarafından gönderilen vahiydir...*" (K. 69 el-Hâkka 40-43). Bu doğrultuda olmak üzere Tekvîr Sûresi'ne koyduğu âyet de şöyle: "... *bu söz, şerefli ars sahibi nezdinde, makamı yüksek, itaate değer, emin bir elçinin sözüdür*" (K. 81 Tekvîr 21). Her ne kadar İslâmcılar bu tür âyet'lerdeki "*Elçinin sözüdür*" deyimini "*Elçinin getirdiği sözdür*" şeklinde okumayı tercih ederlerse de, ya da bazıları "*elçi*" deyimini "*Cibril*" olarak belirlerse de gerçek o'dur ki Muhammed bunu kendisi için tam bir övünme vesilesi yapmak istemistir. Nitekim Tanrı'yi bile, melekleriyle birlikte kendisine "salevat" getirir durumda kılmak üzere Kur'ân'a: "*Süphe yok ki Allah ve melekleri, salevet getirir(ler) peygamber (Muhammed) 'e; ey inananlar siz de ona salevet getirin, tam teslim olarak da selâm verin*" (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 56) şeklinde âyet koymuştur.

Görülüyor ki Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, nasıl ki insanların kendisine salevet getirmelerini ve "*teslimiyet izhâr etmelerini*" istiyor ise, kendisi de, Tanrı olarak, melekleriyle birlikte aynı şeyi Muhammed'e yapma hevesindedir; bunu yaparken müslümanlardan da Muhammed'e "teslim" olmalarını beklemektedir.

Bütün bunlardan gayri bir de Tanrı'ya fikir vermek, ya da O'nun yapmayı düşünmediği şeyleri yapmış görünmek (örneğin Kur'ân'ın yedi lehçe'de okunmasını sağlamak) ya da Tanrı'nın eylemlerine mesruiyet kazandırmak (örneğin peygamberleri tasdik etmek) gibi

yolardan kendisini Tanrisal kertede kilmaga çalismistir. Biraz ilerde bu hususlari ayrica açıklayacagiz ve görecegiz ki bu tür hükümlerle Muhammed, hem bencil duygularini ve iktidar arzularini tatmin etmis, hem de insanlari kolaylikla "kul" durumunda tutabilecegini hesap etmistir. Bunu en etkili bir sekilde yapabilmek için her seyden önce Tanri'yi, "arsin sahibi" olarak, azametiyle, yüceligiyle övünür göstermis, ve sonrada böylesine azametli ve yüce bir Tanri'yi kendisine hayran ve salevât getirir olarak göstermistir. Daha baska bir deyimle Tanri ile ayni kertede olmayi, ya da kendisini Tanri'ya övdürtmeyi kendisi için günlük siyâset geregi bilmistir.

Her ne kadar bu konulara **"Kur'ân'in Elestirisi"**, ve ayrica **"Muhammed'in Tanri anlayisi"** basligi altindaki çalismalarimizda deginmis olmakla beraber, burada kisaca bir iki hususu ele almakta yarar vardır.

¹ 81 Tekvîr sûresi, âyet 19-21. Ayrica bkz. Kur'ân 69 Hakka 40)

² Bkz. 48 Fetih sûtresi, âyet 10

I) Muhammed'in Tanri'si, her ne kadar övünme'nin kötü bir sey oldugunu söylemekle beraber, azamet saçip övünmekten geri kalmayan, ve bu azameti ve yüceligi içerisinde Muhammed'i yücelten, ona salevât getiren bir Tanri'dir.

Muhammed'in tanımladigi Tanri, **insan** denen varligi kendisine kul edinmekle, yalvar yakar etmekle, sükrettirmekle ve dilendirmekle övünen bir Tanri'dir. Bunu yaparken bir de kendisini azametli gösterme yolunu seçmistir, çünkü yaratmis oldugu **insan'i** kendi önünde biraz daha boyun egerek küçülmüs görmek ister. Daha baska bir deyimle Muhammed'in Tanri'si, her ne hikmetse kul'larini asagilattigi ölçüde mutluluk duyan, ve asagilatmak için de kendi kendisini yüceltmek ve övmek ihtiyacinda bulan bir Tanri'dir: hem de övünmenin kötü bir sey oldugunu söyleyerek! Söyleki:

Kur'ân'in bir çok sûre'lerinde "alçak gönüllü" olmanın "iyi", fakat "övünme'nin", "böbürlenme'nin" ise "kötü" bir sey oldugu ve övünen kimseleri Tanri'nin sevmedigi ve cennete almayacağı yazilidir. Iste iki örnek: *"Allah, kendini begenip övünen kimseyi süphesiz ki sevmez..."* (K. 31 Lokman sûresi, âyet 18) ya da: *"Bu âhiret yurdunu... yeryüzünde böbürlenmeyi istemeyen kimselere veririz"* (K. 28, Kasas sûresi, âyet 83)

Anlasilan o ki Muhammed'in Tanri'si, kisilerin övünmelerini, böbürlenerek yürümelerini kendisi bakımından rekâbet niteliginde bir sey saymis ve yasaklamistir. Bunu iyice bellietmek için söyle der: *"Yeryüzünde böbürlenerek yürüme, çünkü sen ne yeri delebilir ve ne de boyca daglara ulasabilirsin. Rabbinin katinda bunlar hepsi begenilmeyen kötü seylerdir"* (K. 17 Isrâ sûresi, âyet, 37-38).

Öte yandan Muhammed'in tanımladığı Tanrı, övünmek kadar övülme'nin de kötü bir şey olduğunu söyler. Kul'larının kendi kendilerine övünmelerini sevmediği gibi bir insanın bir başka insani övmesine de tahammül göstermez; bu şekilde davrananları hizaya getirir. Örneğin **Ebû Mûse'l-Es'ârî**'nin rivâyetine göre bir kere Muhammed, bir kimsenin diğer bir kimseyi "senâ" ettiğini görmüş ve derhal: "*Siz adami (magrur edip) öldürdünüz, yâhud arkasını yâdiniz*" demistir ¹.

Ancak ne var ki Muhammed'in Tanrı'si, övünmenin ve övülmenin böylesine kötü bir şey olduğunu söylemekle beraber kendisi, övünmeyi, hem de asiri şekilde böbürlenmeyi mutluluk bilir. Öylesine ki çoğu zaman söylediklerini unutturcasına aynı seyleri tekrarlar. Nice örnekten biri olarak **Mülk** Sûresi'ndeki su âyet'leri okuyalım: "*(Allah) Yücedir, her seye kâdirdir, hükümandır... yedi gökü yaratmıştır, yarattığı her şey mükemmeldir, gökü isiklendirmiştir., (vs...)*" (K. 67 Mülk sûresi, âyet 1-5). Bu arada kendisine kul'luk etmeyen, kendisini yüceltmeyenleri kaynar suya atacagını, yüceltenleri ise büyük mükâfatlara ulaştıracağını hatırlatır (K. 67: 6-12). Üstelik, kendi kendisini yüceltirken, kul'larına tehditler savurmaktan, onları asagılatmaktan geri kalmaz. Ve sonra yine baslar azametini sergilemeye. **Kul** kertesinde yarattığı **insan**'in ne övünmeye ve ne de övülmeye layık bir yönü olmadığını, ve övünmeye ve övülmeye sadece kendisinin layık bulunduğunu anlatmak için söyle der: "*Allah övülmeye layık olandır*". (Bkz. 57 Hadîd sûresi, âyet 24)

Bunu yaparken ayrıca da kendisini kullarına övdürtmeyi ihmal etmez. Böylece kul'larını biraz daha küçülttüğünü düşünerek muhtemelen mutlulugunu arttırmış olur. Örneğin söyle der: "*(Tanrı)... Yücedir, Ulu'dur. Yedi gök, yer ve bunlarda bulunan kimseler O'nu tesbih eder. O'nu hamd ile tesbih etmeyen yoktur*" (K. 17 Isrâ sûresi, âyet 43-44)

Söylemeye gerek yoktur ki Tanrı'yi, bu şekilde övünür ve övülmeye layık görür imis gibi gösteren Muhammed'tir. Tanrı'yi böylesine azametli ve yüce gösterirken, ve insanları O'na taptırtırken, kendisini de "Tanrı elçisi" olarak insanlara aynı yücelikte kabul ettirmekten geri kalmaz. Nice örneklerden biri olarak Hadîd Sûresi'nin su âyet'lerini okuyalım: "... *göklerin ve yeri hükümdarlığı O'nundur. O güçlüdür, Hâkimdir, diriltir, öldürür. O her seye kâdirdir; O her şeyi bilir; gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra arsa hükmeden, yere gireni ve ondan çıkani bilen O'dur... Allah yaptıklarınızı görür; göklerin ve yerin hükümdarlığı O'nundur... geceyi gündüze, gündüzü geceye katar; O kalblerde olanı Bilendir. Ey insanlar Allah'a ve **peygamberine** inanin*" (K. 57 Hadîd 1-8).

Görülüyor ki Tanrı'yi yüceltirken ve insanları O'na taptırırken kendisini de araya sıkıstırmayı unutmamıştır Muhammed!

¹ **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 102)

II) Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, sırf kul'lari kendisini övsünler diye, onlara günâhlarını bağışlamayı va'd eder; ayrıca da köle azad'lamış gibi sevap kazanacaklarını söyler.

Ebû Hüreyre'nin rivâyetine göre Muhammed, Tanrı'yi öven ve yücelten her müslüman kisi'nin günahlarının bağışlanacağını bildirmiş ve şöyle demistir: *"Her kim, bir günden yüz def'a -Allah'tan baska yoktur tapacak, yalnız Allah var. O'nun esi, ortagi yoktur. Mülk O'nundur. O övülür. Ve onun her şeyi yapmaga ve yaratmaga gücü yeter- derse, o kimse on köle azatlamiscasına me'cûr olur (sevap kazanır). Ve ona yüz sevap yazilir, yüz günâhi bağışlanır; ve bu duâ o mü'mine duâ ettiği günde o günün aksamına kadar şeytan serrinden emîn bir kale olur"* ¹. Dikkat edilecegi gibi köle sahipleri, Tanrı'yi yüceltmek sayesinde köle azad'lamış gibi sevap kazanacaklardır.

Yine Muhammed'in söylemesine göre eger müslüman kisi bu duâ'yi günde yüz def'a'dan fazla okuyacak olursa, fazla okudugu oranda fazilet sahibi olur².

Görülüyor ki Muhammed'in Tanrı'si, sırf kendisini övsünler diye kisileri köle azatlama külfetinden kurtarmaktadır; çünkü günâhlardan kurtulmak için köle azatlama yerine günde yüz def'a Tanrı'yi yukardaki şekilde yüceltmek yeterlidir.

Söylemeye gerek yoktur ki kisi, kendisi için yararlı olan köleleri azatlayacak yerde günde yüz defa bu duâ'yi tercih edecek, böylece Tanrı'yi yüceltme ugruna kölelik kurulusunun sürüp gitmesini sağlayacaktır.

Hatırlatalım ki Muhammed, kendi toplumu içinde en fazla köleye sahip olanalrdan biriydi; öldüğü tarihte seksen ya da yüz kadar kölesi olduğu söylenir³. Kuskusuz ki yukardaki şekilde Tanrı'ya övgüler yagdırtmanın kendi bakımından yararlı olduğunu düşünmüştür.

¹ **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 59)

² **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 350; Hadîs no. 2157)

³ Bu konuda benim **Seriât ve Kölelik** kitabıma bakınız.

III) Muhammed'in Tanrı'si, kendisini övmeyen kul'larini "gâfillikle", "kibirliklikle" suçlar:

Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, kendi kendini övmek yanında bir de kul'lari tarafından övülüyor olmaya meraklıdır; kendisini övmekten kaçınan, kendisine duâ etmeyen kul'larına garez bağlar, onlari "gâfillikle", "kibirliklikle" suçlar ve cehennemlere layık sayar. Örneğin: *"Siz bana duâ ediniz ki ben de size icâbet edeyim. Bana ibâdetten kibirlenen su gâfiller, zelîl ve hâkir olarak yarin cehennem'e gireceklerdir"* (Bkz. Mü'min sûresi, âyet 60) ¹.

Görülüyor ki Tanrı, Cehennem korkutmasıyle insanlari kendisine övgü yagdırır durumda

tutmak istegindedir. Söylemeye gerek yoktur konusan Muhammed'dir. Cehennem korkutmasıyla insanlari Tanri'ya övgüler yagdirtirken, ve yalvar yakar hale getirirken, aslında kendisini insanlara övdürtmüs olmaktadır. Yâni Tanri'yi yüceltmeyi, aynı zamanda kendisini yüceltmek sekline sokmustur.

¹ Hadis'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 330 ve d.)

IV) Azametli ve Yüce niteliklerle tanımladığı Tanri'ya kendisini övdürtmek sûretiyle Muhammed, insanlari kendisine bas eger, hattâ tapar hâle getirir.

Her vesileyle tekrarladığımız gibi, Muhammed, kendi anlayısına yatkın bir Tanri hayal etmiş, bu Tanri'nin Arap diliyle konustugunu, ve kendisine Arapça vahiy'ler yoladığını söylemiş, söylerken de Tanri tarafından her dâim övgülere mazhar olduğunu eklemiştir. Fakat bu konuda ortaya vurduğu hükümlerden edinilen kani o'dur ki Tanri, Muhammed'i över ve yüceltirken, hani sanki Muhammed'in agzından çıkan sözleri tekrarlamaktadır. Su bakımdan ki Muhammed, kendisini yüceltici sözleri Tanri'nin agzına tikmiş gibidir.

Denilebilir ki bu ise Muhammed, kendisini "Peygamber" olarak ilân ettiği ilk anlardan itibaren başlamıştır. Kendisini ciddiye almayan ve "peygamber" olarak kabul etmeyenlere, ya da kendisine "*Sen bir delisin*", ya da "*sen sapitmissin*" şeklinde konusanlara karsi hep Tanri'den geldigini söylediği vahiy'lerle karsilik verirdi. Örneğin kendisine "deli" diyenlere karsi Tanri'nin su şekilde yanıt verdigini söylerdi:

"Ey Muhammed!... onlar sana... -'Sen mutlaka delisin-' dediler... " (K. 15 Hicr 6-7);

"Ey Muhammed!... sen deli degilsin..." (K. 68 Kâlem 1-2); *"Sen serefli bir elçisin..."* (K. 69 el-Hakkâ 40);

"Ey Muhammed! Sen Rabbinin nîmetine ugramis bir kimsesin" (K. 68 Kâlem 1-2);

"Ey Muhammed! Süphesiz ki sen büyük bir ahlâka sâhipsin" (K. 68 Kâlem 4)

Kendisine "sen sapitmissin " ya da "sen bâtila inanmissin" diyenlere karsi, Tanri'nin, yeminler ederek söyle konustugunu söylerdi: *"Battigi zaman yildiza andolsun ki, arkadasiniz (Muhammed) sapmadı ve bâtila inanmadı..."* (K. 53 Necm 1-3).

Kendisine "Sen Kur'ân'i uyduruyorsun" dedikleri zaman, yine Tanri'nin agziyle onlara karsilik verir, **Kur'ân**'in vahye dayandigini, vahyi getirenin **Cebrâil** olduğunu, Cebrâil ile yaratıklar âleminin son noktası demek olan **"Sidretü'l-Müntehâ"** da görüştüğünü, o görüştüğü yerin yanında meleklerin, şehitlerin ve günah'tan/haram'dan sakınanların ruhlarının barındığı **"Cennetü'l-Me'vâ"**'nin bulunduğunu söylerdi. Örneğin Kur'ân'a, Tanri'nin böyle konustuguna dâir âyet'i koymustur: *"...(Muhammed) arzusuna göre de konusmaz. O (bildikleri) vahyedilenden baskası değildir. Çünkü onu, güçlü kuvvetli ve üstün yaratilisli biri (Cebrail) öğretti. Sonra en yüksek ufukta iken asil sekliyle doğruldu. Sonra (Muhammed'e) yaklastı, derken daha da yaklastı. O kadar ki (birlestirilmis) iki yaya arası kadar, hattâ daha da yakın oldu. Bunun üzerine Allah (Muhammed'e) vahyini bildirdi. (Gözleriyle) gördüğünü kalbi yalanlamadı. Onun gördükleri hakkında şimdi kendisi ile tartisacak misiniz? Andolsun onu, Sidretü'l-Müntehâ'nin yanında önceden bir def'a daha görmüştü, Cennetü'l-Me'vâ onun yanındadır. Sidre'yi kaplayan kaplamısti. Gözü kayamdi*

ve siniri asmadi. Andolsun o, Rabbinin en büyük âyetlerinden bir kismini gördü" (K. 53 Necm 3-18).

Medîne'ye hicret ettikten sonra çetecilik, ve savas siyâseti sayesinde giderek güçlenmiş, güçlendikçe kendisini Tanrı kertesinde, hattâ Tanrı'nin da üstünde gösterecek kadar övünür olmaya başlamıştır. Öylesine ki Kur'ân'a yerleştirdiği âyet'lerle, ya da Kur'ân olmayarak söylediği sözlerle kendisini "*kâinatın yaratilis sebebi*" olarak tanımlamaktan tutunuz da, Tanrı ile ayniyet halinde bulunduğuna ve agzından çıkan sözlerin Tanrı'nin agzından çıkmış olduğuna, ve yaptığı her işi Tanrı dileği ve Tanrı izni ile yaptığina, ve kendisine bas eğerlerin Tanrı'ya bas egmiş sayılacaklarına varıncaya kadar, sinirsiz övünmelere yönelmiş ve nihâyet bu övünmelerini Tanrı'nin dahi kendisine salevat getirdiğini söyleyecek noktaya eristirmiştir. Söyleki:

Kur'ân'ın Ahzâb Sûresi'nde Tanrı'nin Muhammed'e hitaben güyâ söyle konustugu yazılı: "*Ey peygamber! Biz seni... O'na çağırın bir isik olarak göndermisizdir*" (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 40, 45-46) . Bu âyet'leri koymakla Muhammed, kendi kendisini "**ilk nûr**" şeklinde tanımlamış olmaktadır.

Fakat bununla kalmayıp bir de kendisini bütün âlemlere "**rahmet**" olarak gönderilmiş gibi gösterir ve Tanrı'nin söyle konustugunu bildirir: "*(Resûlüm) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik*" (K. 21 Enbiyâ sûresi, âyet 107). Buradaki "rahmet" sözcüğü "esirgeyen", "merhamet eden" anlamlarınadır. Fakat bunu yeterli bulmaz, bir de kendisini: "*Kâinati oluşturan varlıkların yaratilis sebebi*" şeklinde göstermek üzere Tanrı'nin agziyle sunu ekler: "*(Ey Muhammed!) Eger sen olmasaydın, en son peygamber, Ben bu varlıkları yaratmazdım...*" . Hani sanki Tanrı, bütün âlemlere ve özellikle insanlara (zevil'ukul) merhamet ettiği içindir ki Muhammed göndermiştir, ve istemistir ki o, bütün insanlığa kurtulus yolunu göstereyin .

Tanrı'yi bu şekilde konusuyormuş gibi gösterirken, aynı zamanda kendi olumsuz yönlerini örtbas etmek üzere övünme yollarını arar. Övünürken de, kendisinin "asîl" bir insan olarak dünyâ'ya geldiğini söylemekten tutunuz da "iyilik timsâli" olusuna, "mert'ligine", "yüksek ahlâk sâhibi olusuna", "hösgürlülüğü'ne", "merhametli'ligine" vs... varıncaya kadar her yönüyle yüce görünmesini sağlayacak nitelikte sözleri tekrarlar. Bir kaç örnekle yetinelim:

Ahzâb Sûresi'ne koyduğu bir âyet'le kendisinin, Tanrı tarafından insanlara en güzel bir örnek olmak üzere gönderildiğini, Tanrı'ya ve âhirete kavusmak isteyenlerin kendisini örnek edinmeleri gerektiğini belirtir. Daha doğrusu Tanrı'nin söyle konustugunu söyler:

"*Ey inananlar! Andolsun ki, sizin için Allah'a ve âhiret gününe kavusmayı umanlar ve Allah'ı çok anan kimseler için Resûlullah, en güzel bir örnektir*" (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet, 21) . Yâni Allah'a ve hahiret gününe kavusmak isteyenler için yapılacak şey Muhammed örneğini izlemektir.

Kâlem Sûresi'ne koyduğu âyet'lerle kendisini Tanrı'nin nîmetine erismiş ve büyük bir ahlâka sahip kilinmiş gibi gösterir. Tanrı'yi söyle konusmuş gibi gösterir: "*(Ey Muhammed!) Rabbinin nîmetine ugramış bir kimsesin...*" (K. 68 Kâlem sûresi, âyet 1-2). Ayrıca da Tanrı'nin kendisini Araplar arasından seçip "iyilerden" kıldığını tekrar eder (Kâlem, 50). Aynı sûreye koyduğu diğeri bir âyet söyle: "*(Ey Muhammed!) Süphesiz sen büyük bir ahlâka sahipsindir*" (K. Kâlem, 4) diye eklemektedir.

Nisâ Sûresi'ne koyduğu âyet'lerle kendisini, Tanrı'nin bol nîmetlerle hikmete eristirdiği, bu sayede sapıklıktan uzaklaştırdığı bir kimse olarak gösterir: "*Ey Muhammed! Eger sana Allah'ın bol nîmeti ve rahmeti olmasaydı, onlardan bir takimi seni sapıtmaya çalışırdı.*"

Halbuki onlar kendilerinden baskasını saptıramazlar, sana da bir zarar veremezler... Allah'ın sana olan nîmeti ne büyüktür" (Bkz. Nisâ sûresi, âyet 113)

Hakkâ Sûresi'ne koyduğu âyet'lerle Tanrı'nın kendisini "*serefli bir elçi*" olarak seçtiğini bildirir (K.69, Hakka sûresi, âyet 40);

Mucâdele (ve ayrıca Ahzâb) Sûresi'ne koyduğu âyet'lerle, kendisini incitenlere Tanrı'dan azâb geleceğini müjdeler: "*Allah'a ve Resûlüne karsi gelenler, kendilerinden öncekilerin alçaltıldığı gibi alçaltılacaklardır... Kâfirler için küçük düsürücü bir azap vardır*" (K. 58, Mücâdele sûresi, âyet 5. Ayrıca bkz. Ahzâb 57, vs...)

Hâkka Sûresi'ne koyduğu âyet'lerle kendisini "*çok serefli bir elçi*" olarak, ve Kur'ân'ı da kendi sözleri imis gibi tanımlamak üzere Tanrı'nın söyle konustugunu söyler: "*Hiç süphesiz o (Kur'ân), çok serefli bir elçinin sözüdür*" (K. 69 Hâkka, sûresi, âyet 40)

Bunlara benzer daha nice âyet vardır ki, Kur'ân'ın hemen her sûresi'nde yer almış olarak karsımıza çıkar.

Yine tekrarlayalım ki Muhammed'in Tanrı tarafından yüceltildiğini belirleyen bu övgü âyet'leri, Muhammed'in "Tanrı'dan vahiy indi" diyerek Kur'ân'a yerleştirdiği şeylerdir. Böylece kendi tanımı olan Tanrı'ya kendisini yüceltici sözler söyletmis olmaktadır.

*

¹ Elmalili H. yazır , age (Cilt IV, sh. 3375. Ayrıca bkz. Aclûnî'nin **Kesfû'l- Hafâ ve Muîlû'l- İlbâs** adlı yapıtından alıntı için bkz. Öztürk, **age**... sh. 10-13)

V) Tanrı'nın (melekleriyle birlikte) kendisine "salât ve selâm" eder olduğunu söyler (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 56)

Muhammed'in övünme arzusu öylesine sinirsizdir ki, Tanrı'nın, yukarda belirttiğimiz şekilde kendisini övdüğünü söylemekle yetinmez; bir de Tanrı'yi, melekleriyle birlikte, kendisine "**salât ve selâm**" eder durumlarda kilar. Ahzâb Sûresi'ne koyduğu âyet'lerle Tanrı'yi söyle konusmuş gibi gösterir: "*Bir hakikattir ki Allah ve melekleri, o Yüce Nebî Muhammed'e salât ederler. Ey mü'minler, siz de hep ona salât ediniz ve hulûs ile selâm veriniz*" (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 56).

Bu âyet'le ilgili olarak Muhammed'in söylediklerine göre, güyâ bir gün Tanrı, Cebrâil'e emir vererek yeryüzüne inmesini ve Muhammed'i bulup selâmlamasını ister. Selâmlarken de

"Selâm sana ey **evvel**, selâm sana ey **âhir**, selâm sana ey **zâhir**, selâm sana ey **bâtîn**..." diyerek yüceltmesini ekler. Burada geçen "**evvel**" sözcüğü, güyâ Muhammed'in "yaratılış bakımından peygamberlerin ilki" olduğunu belirtmek içindir. "**Ahir**" sözcüğü, zaman bakımından "**peygamberlerin sonucusu**" olduğunu anlatmak içindir. "**Zâhir**" sözcüğü, "**içinde bulunduğu zamanda ortaya çıkarıldığı**", ya da "**arka çıkan**" ya da "**yardımcı**" anlamlarını vurgulamak içindir. "**Bâtîn**" sözcüğü, "Muhammed" adı'nin Tanrı'nin adıyla birlikte "**kırmızı bir nur**" ile arsin gövdesine yazıldığını açıklamak içindir.

Güyâ Tanrı bu nitelikleri belirterek Muhammed'i yüceltirken istemistir ki o, bu yönleriyle diğer bütün peygamberlerin üstünde bir kerteğe yükselmiş olsun. Ve bunu yapmakla anlatmak istemistir ki, bütün varlıklar, Muhammed'e "salât ve selâm" için yaratılmışlardır, ve Tanrı, bizzat kendisi de melekleriyle birlikte, Muhammed'e salât ve selâm etmektedir.

Bunun böyle olduğunu Muhammed, kendi ağızıyla şu şekilde belirtmekte: "*Cebrâil yeryüzüne indi ve bana şu şekilde selâm verdi -<Selâm sana ey evvel, selâm sana ey âhir, selâm sana ey zâhir, selâm sana ey bâtin... Ey peygamber sunu bil ki Allah bana, seni bu şekilde selâmlamamı emretti. Çünkü yüce yaratıcı seni bu niteliklere yüceltti ve seni bu sıfatlarla diğer peygamberlerin üstünde bir mertebeye çıkardı. Sana 'evvel' dedi, çünkü sen yaratılış bakımından peygamberlerin ilkin. Sana 'âhir' adını verdi, çünkü sen zaman bakımından... son ümmete kadar her toplumun peygamberi olacak nebîlerin sonuncusun. Allah seni 'bâtîn' diye adlandırdı çünkü senin adını kendi adıyla birlikte kırmızı nûrla arsin gövdesine yazdı... Bütün varlıklar içinde öylesi vardır ki yalnız sana salât ve selâm için varolmuştur. Allah da sana salât ve selâm eder ey peygamber...*" ²

Görülüyor ki Tanrı, Muhammed ile âdeta yer değiştirmiş gibidir. Daha başka bir deyimle Tanrı olarak kendisine "**salât**" edilen bir "**Yaratan**" iken, bu kez Muhammed'e "**salât ve selâm**" eder bir duruma girmiştir.

Hemen belirtelim ki "**salât**", ya da "**salâvat**" sözcükleri öyle sanıldığı gibi sadece "**övmek**" ya da "**kutlamak**" (*ta'zîm* ve *tebrîk*) anlamına gelmez; aynı zamanda "**duâ**" ve "**namaz**", "**ibâdet**" demektir. Daha başka bir deyimle "salât", namaz şeklinde Tanrı'ya ibâdet anlamındadır "Duâ" sekli olarak "**Aleyyisselâtu vesselâm**" ya da "**Salâvatullahî aleyh**" ya da "**Sallâlahü aleyhi ve selâm**" şekillerinde kullanılır. "**Namaz**" sözcüğü ise gerek Kur'ân'da ve gerek hadîs'lerde, duâ'nin en mükemmel sekli olan "**salât**" sözcüğü ile karsılanmıştır ("**Salâvat**" sözcüğü de "**namazlar**" demektir); bazilarına göre ise "**Rahmet**"tir (ki "**esirgeyen**", "**merhamet eden**" demektir) ve Tanrı'ya mahsustur. Kisi, salât ederek, ve sabir göstererek Tanrı'nin yardımını arar. Örneğin Kur'ân'da şöyle yazılır: "*Sabir ve namaz ile Allah'tan yardım isteyin. Süphesiz o (sabir ve namaz) Allah'a saygıdan kalbi ürperenler dışında herkese zor ve ağır gelen bir görevdir*" (K. Bakara 45)

Seriât bilginlerinden bazilarına göre "**salâvat**" tan anlaşılmak gereken şey "*Bes vâkit namazlarıyla diğer namazların kaffesidir*". Bazilarına göre de sadece "**namazlar**" anlamındadır ³. Fakat hangi anlamda olursa olsun "**salâvat**" tan maksadın yalnız Tanrı'yi yüceltmek olduğu ve "*ne açıkça ve ne de saklı olarak mahlûkattan hiç birini Tanrı'ya es tutmaga ya da ortak kosmaga cevâz vermediği*" söylenir. Çünkü "salât" ve "salâvat" getirmek demek, Tanrı'yi en kutsal şekilde yüceltmek demektir⁴, ki alçak gönüllüğü gerektirir. Yâni bir bakıma Tanrı'ya karşı alçak gönüllülüğün ortaya vurulmasıdır ("tevazu tezahürü"dür); uluhiyet karşısında kisi'nin "mutevazi" bir şekilde ve husû ile namaz kılması demektir. Örneğin Kur'ân'da yer alan: "*Onlar ki, namazlarında husû içindedirler...*" (K. el-Mü'minûn 2) şeklindeki âyet bunun açık ifâdesidir. Bu yönü ile namaz (salât), genellikle Tanrı'yi yüceltme amacına yönelik duâ niteliğinde olup aynı zamanda "nefsini hâkir görme ve tevâzu yardımıyla uluhiyet içinde kendini kaybetmektir". **Sufyan al-Savri**: "*Tevâzu'u tanımayan kimsenin namazının hiçbir değeri yoktur*" der. İmâm Gazalî aynı doğrultuda

görüşler belirtmiştir⁵. Ve iste Muhammed, münhasıran Tanrı'yi yüceltmek, ve sabırla ve "tevâzu" (alçakgönüllülük) ile Tanrı'dan yardım dilemek anlamına geldiğini söylediği bu duâ tarzını, Kur'ân'ın Ahzâb Sûresi'ne koyduğu bir âyet'le kendisine yönelik yapivermiştir; yâni Tanrı'yi kendisine salât eder şekilde gösterivermiştir; âyet'i tekrar okuyalım:

"Süphe yok ki Allah ve melekleri salevat getirir Peygambere! Ey inananlar siz de ona salevat getirin, tam teslim olarak da selâm verin" (K, 33 Ahzâb sûresi, âyet 56) ⁶.

Bu âyet'in bir baska çeviri söyle:

"...Allah ve melekleri, o Yüce Nebî Muhammed'e salât ederler. Ey mü'minler, siz de hep ona salat ediniz ve hulûs ile selâm veriniz" (Ahzâb 56).

Dikkat edileceği gibi Muhammed bu âyet'i koyarken Tanrı'yi *"Yüce Nebi Muhammed"* diyerek konusur göstermiş, böylece kendisini Tanrı'nın agziyle iki misli yüceltmıştır. Daha baska bir deyimle vaktiyle kendisi, müslümanlarla birlikte Tanrı'ya "salevat" getirirken, giderek güçlendikten sonra şimdi Tanrı'dan, melekleriyle birlikte, kendisine "salevat" etmesini beklemektedir. Ayrıca da mü'minlerden, kendisine "salevat" getirmelerini istemektedir. Yorumcuların açıklamalarına göre bu yukardaki âyet sunu ifâde etmektedir ki Muhammed'e salevat "farz'dır"; yâni onun adı'nın geçtiğini duyan her müslüman yukardaki şekilde duâ etmelidir.

Müslüman kisileri kendisine **"salât ve salevat"** getirebilmek için, bir yandan onlara tehditler savurur, diğer yandan da mükâfat'lar va'd ederdi. Tehdit niteliğinde olmak sunu belirtirdi ki, kendisine salevat getirmeyeni Tanrı yargılamadan cehenneme atacaktır. Söyle derdi: *"Tanrı, bir Müslümanın yanında anıldığım vakit bana salevat getiren için -'Tanrı seni yargılasın'- diyen iki melek görevlendirmiştir; öteki melekler de bu iki meleğe kargilik olarak -'Amin'- derler. Bana salevat getirmedigi zaman da o iki melek -'Tanrı seni yargılamasın'- der, öteki melekler de yine -'Amin'- derler"*. ⁸

Kendisine "salevat" getirmeyecek olan müslümanlara yukardaki önemli ihtari yaptıktan sonra, bir de su lânetlemeyi savururdu: *"Yanında ben anıldığım vâkit, bana salevat getirmemiş olanın burnu sürtülsün"* ⁹.

Öte yandan kendisine "salevat" getirecek olanlara bir takım mükâfatlar va'd ederdi ki bunlardan biri sudur: *"Kim bana bir yazı içinde salât ve selâm ederse (bunu yazarsa) adim o yazıda durduğu sürece melekler onu yazana salât ve selâm ederler"* ¹⁰. Fakat bunu da yeterli bulmaz, bir de kendisine salât ve selâm edenlere Tanrı'nın fazlasıyla aynı şeyi yapacağını anlatmak üzere söyle derdi: *"Bana bir kez salât ve selâm edene Allah bu yüzden on kez salât ve selâm eder"*.

Bu sözlerden anlaşılan su olmaktadır ki Tanrı, kisileri, faziletli davranışları, dürüstlükleri, hayırlılıkları vs... gibi nitelikler yüzünden değil fakat sırf Muhammed'e salevât getirdiler ya da getirmediler diye değerlenmekte, ve buna göre Cennet'lere ya da Cehennem'lere göndermektedir.

Fakat bu konuda biraz daha etkili olmak üzere Muhammed, bir de Müslüman kisilere su şekilde duâ etmelerini emretmiştir: *"Allahümme salli alâ Muhammed'in ve alâ âli Muhammed"*, ki Türkçesi sudur: **"Allah'im! Muhammed efendimize ve o'nun ehlibeyt'ine salât ve selâm et"**. Daha basa bir deyimle kisi'leri Tanrı'ya âdeta tâlimat verir gibi konuşturarak. Tanrı'yi kendisine "salât ve salevât" getirme durumunda bırakmıştır¹¹.

Öte yandan Ibn Abbâs gibi Sahâbî'lerin açıklaması şöyle: "*Duâ ettiğinde onun içine ... Peygamber'e salât ve selâm kat. Çünkü O'nun için yapılan duâ mutlaka kabul edilir. Ve Allah senin duâ'nın bir kısmını kabul edip, diğer bir kısmını reddetmeyecek yüceliktir*" ¹².

Daha baska bir deyimle, eger müslüman kisi, kendisi için Tanrı'dan yardım istemek üzere duâ ederken, aynı zamanda Muhammed'e salât ve selâm katacak olursa, Tanrı onun yardım istegini mutlaka kabul eder. Bundan dolayidir ki Müslüman kisiler, sokaktaki insandan Devlet yönetiminin en yüksek derecesinde bulunanlara varincaya kadar, su sekilde duâ etmeyi hem meziyet, ve hem de kendileri bakımından bir çıkar vesilesi bilirler: "*Allahim! Varlıkların en seçkini Peygamberimiz Efendimize, bütün varlıklar adedince salât ve selâm et*" ¹³.

Dikkat edilecegi üzere burada Tanrı, yeryüzündeki varlıkların sayısı kadar bir miktar üzerinden Muhammed'e salât ve selâm etme durumunda bırakılmış oluyor, ve kisi'nin bu duâ'sını kabul etme zorunda kalıyor! Söylemeye gerek yoktur ki bu durum, hem müslüman kisilerin ve hem de asil Muhammed'in çıkarlarını sağlamaya yarar niteliktedir.

Bundan dolayidir ki Muhammed, mü'min'lerin kendisine yukardaki şekillerde duâ etmelerini garantiye bağlamak üzere bir bulusta daha bulunmuştur ki o da gezgin melekleri ise karistirmek olmuştur: güyâ bu melekler kendisini, her hususta olduğu gibi bu konuda da haberdar kilmaktadırlar. Söyle diyor Muhammed: "*Allah'ın yer yüzünde bir takım gezgin melekleri vardır ki bunlar, ümmetimin bana salât ve selâmını ulastirmakla görevlidir*" ¹⁴.

Söylemeye gerek yoktur ki bu inançla eğitilen müslüman kisiler, yeryüzündeki meleklerin gözetlemesi altında bulunduklarını düşünerek Tanrı'dan, devamlı sekilde Muhammed'e salât etmesini isteyeceklerdir.

Kuskuşuz ki Muhammed, bütün bunları yaparken kendisini, Tanrı'nın dahi üstünde bir duruma yükselttiğini sanmış, böylece övünme ihtiyacını bir de bu yollardan gidermeğe çalışmıştır. Ancak ne var ki şıf övüneceğim diye Tanrı'yi ve Müslüman kisileri kendisine "salât ve salevat" eder durumlarda bırakırken, Tanrı fikrindeki kutsallığı zedelediğini farketmemiştir.

Fakat anlaşılmaz olan husus şı ki Muhammed, bir yandan Tanrı'nın her daim yardımına mazhar olduğunu söylerken, diğer yandan da kisileri kendisine araç yapıp, onların duâ'ları yolu ile Tanrı'dan yardım sağlama, ya da Tanrı'yi kendisine hayran kılma cabasındadır.

*

¹ Gölpınarlı çevirisine bakınız. Bu husus'la ilgili hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 161, Hadîs no. 1725; ayrıca sh. 163, hadîs no. 1726)

² el-Kaârî'nin **Serhu's-Sifâ** adlı kitabından alıntı için bkz. Öztürk, **age** (sh. 67-8)

³ Diyânet'in açıklaması şöyle: "*Salât lûgaten duâ ma'nâsındadır. Seriât örfünde bildiğimiz ve hususî erkân ve ezkâr kıldığımız namaz demektir*". **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 161)

⁴ Bu hususlar için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 876)

⁵ al-Gazalî'nin "*Bayân istirâk al-husû' va huzûr al-kalb*", ve ayrıca "*Hikâyât va ahhbâr fî salât al-hâsi'in*" adlı iki açıklaması var. Bu konuda A.J.Wensinck'in **İslâm Ansiklopedisi**nde "*Salât*" sözüğü ile ilgili yazısına bakınız.

⁶ Bu çeviri *Prof. Gölpınarlı*'nindir. Bu çeviride "*salevat*" diye geçen sözcük **Diyânet**'in Kur'ân çevirisinde "*över*" diye geçer.

- ⁷ Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3923)
- ⁸ Bu hadîs'ler için bkz. Cemil Sena, **H. Muhammed'in Felsefesi**, (Remzi Kitapevi., İstanbul 1979, sh. 174). Ayrica bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt V. sh. 3923 ve d.)
- ⁹ Cemil Sena, age. Ayrica bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3923)
- ¹⁰ Elmalili H. Yazir, age (Cilt V. sh. 3923 ve d.). Aclûnî'nin **Kesfu'l-Hafâ ve Muzilü'l-Ilbâs** (Beyrut 1351, Cilt II, 257) adli kitaplarından yapılan bu alinti için bkz. Öztürk, **Kendi Dilinden Son Peygamber (Kirk Hadis serhi)**; (İstanbul 1984, sh. 176)
- ¹¹ Yukardaki hususlarda el-Kaarî'nin **Serhu's-Sifâ** (Cilt II), Dârimî'nin **es-Sünen** (Cilt II) ve Aclûnî'nin **Kesfu'l-Hafâ ve Muzilü'l-Ilbâs** adli kitaplarında yer alan yukardaki hususlar için bkz. Öztürk, **Kendi Dilinden Son Peygamber (Kirk Hadis serhi)**, (İstanbul 1984, sh. 174-6)
- ¹² Ibn Abdrabbih'in, **Ikdu'l-Ferîd** (Kahire 1965, cilt III, sh. 218), adli kitabından naklen bkz. Öztürk, age. sh. 175.
- ¹³ Günümüzde Profesör unvanlı din adamlarımız, halktan kisilere örnek olmak için böyle duâ ederler. Yukardaki duâ sekli için bkz. Öztürk, **age**, (sh. 176)
- ¹⁴ Dârimî'nin es-Sünen adli yapitından naklkenm. Bkz. Öztürk, age, sh. 175.

VI) Gelmiş geçmiş "peygamber"lerin ve onlara verilen Kitap'ların tasdikçisi olduğunu söylerken, Tanrisal yetki ve güçte bulunduğunu anlatmak ister gibidir.

Daha önceki sayfalarda değindigimiz gibi Muhammed, gelmiş geçmiş bütün peygamberlere üstünlüğünü çeşitli nedenlere dayatırken, bir de sunu ileri sürmüştür ki Tanrı bu peygamberlere "Kitap" ve "hikmet" verirken onların bir **"ahd-ü misakini"** almıştır, yâni onlardan yeminli bir söz almıştır. Bu yeminli söz, kendilerini tasdik etmek üzere gelecek olan peygambere, yâni Muhammed'e, mutlak şekilde iman etmek ve gerekli her türlü yardımı göstermektir. Daha baska bir deyimle, geçmişteki peygamberlerin hepsi, kendilerine tasdik eden Muhammed'e bas eğilmesi için kendi ümmetleri adına Tanrı'ya söz vermişlerdir, ve Tanrı da onlara: *"Sahid olun, ben de sizinle beraber şahidlerdenim"* demistir. Bunu anlatmak maksadiyle Muhammed'in Kur'ân'a koyduğu âyet'leri tekrar okuyalım: *"Allah peygamberlerden ahid almisti: -And olsun ki size Kitap, hikmet verdim; sizde olani tasdik eden bir peygamber gelecek; ona mutlaka inanacaksınız ve ona mutlaka yardım edeceksiniz; ikrar edip bu ahdi kabul ettiniz mi?- demisti. (Onlar) -Ikrrar ettik-demislerdi de: -Sahid olun, Ben de sizinle berâber şahidlerdenim- demisti..."* (Bkz. Al-i Imrân sûresi, âyet 81-82).

Bu âyet'lerden anlasılan su: Tanrı geçmişteki peygamberlere Kitab ve hikmet veriyor. Daha dogrusu Yahudi peygamberlerine **Tevrat**'i ve Hiristiyan'ların peygamberine de **Incil**'i veriyor. Verirken de onlara bildiriyor ki onları tasdik eden bir "Resûl" (yâni Muhammed) geldiğinde ona iman edecekler ve her türlü yardımı göstereceklerdir. Tanrı'nın bu istegi üzerine bu peygamberlerden her biri, kendi ümmet'leri adına yemin ederek söz veriyorlar ki Muhammed'e iman edip ona yardımcı olacaklardır. Onları dinleyen Tanrı **"Öyle ise birbirinize şahid olun, Ben de sizinle berâber şahid olnlardanım"** şeklinde konuşuyor.

Görülüyor ki Muhammed, Kur'ân'a koyduğu yukardaki âyet'lerle kendisini, Tanrı'nın eylemlerini tasdik eder bir duruma yükseltmiş gibidir. Zirâ Tanrı peygamberlere Tevrat'i ve Incil'i veriyor, Muhammed de Tanrı'nın verdiği bu kitap'ların tasdikçisi oluyor. Ve bu peygamberlerin hepsi, kendilerini tasdik eden Muhammed'e iman edip yardımcı olmak hususunda Tanrı'ya yeminli olarak söz veriyorlar. Söz verdiklerine dâir birbirlerine şahid olurlarken Tanrı' da onlarla beraber şahidlik ediyor! Böylece Muhammed, kendisinden önceki peygamberlere Tanrı tarafından verilen Kitab'i ve hikmeti tasdik ediyor, ve ederken de kuskusuz onların peygamberliklerine mesrûiyet kazandırmış oluyor.

Simdi sormak gerekmez mi? Eger Tanrı en yüce ve en üstün bir Yaratan ise, O'nun peygamberlere vermiş olduğu Kitab'i neden Muhammed tasdik etsin. Neden bu peygamberler kendilerini, Muhammed tarafından tasdik edilmiş durumda bilsinler? Daha önce de belirttiğimiz gibi tasdik yetkisi, üstün kertede olan bir kimsenin, daha aşağı kertede bulunanın eylemlerine mesruiyet kazandıran bir şey olduğuna göre, Tanrı'nın verdiği Kitab'in ve hikmet'in Muhammed tarafından tasdik edilir olması, Muhammed'i Tanrı'nın da üstünde bir kerteye getirmiş olmuyor mu?

*

VII) Tanrı'yi kendisine dost ve yardımcı, ve her türlü tehlikeden uzak kilici, hattâ şehvet sorunları bakımından koruyucu ve güçlendirici imis gibi göstererek övünür:

Tanrı'yi kendisine dost ve yardımcı, ve her hususta koruyucu imis gibi göstermek sûretiyle de Muhammed'in övündüğünü görmekteyiz. Her ne kadar Tanrı'yi "inanırların" dostu olarak gösterip (K. Imrân 68; A'raf 196)) ayrıca Kur'ân'a: *"Tanrı, kendisine karşı gelmekten korkup sakin olanların dostudur"* (K. Câsiye 19) şeklinde genel hükümler koymakla beraber, bu dostluga herkesten önce kendisini lâyık görmüştür. Hem de Tanrı öylesine bir dost'tur ki Muhammed'i hosnud etmek için her şeyi yapar, ya da onun her dilediğini yerine getirmekten geri kalmaz. Nice örnekten bir ikisini hatırlatmak gerekirse: kullarına dört kadınla evlenme olasılığını tanırken Muhammed'i dilediği kadar kadın almakta serbest bırakır; kullarına evlenirken mehir verme zorunlughunu yüklerken Muhammed'i bundan muaf kılar (Ahzâb sûresi, âyet 50); Mekke'de kital etmeyi (vurusmayı) yasak ederken, sırf Mekke'yi fethedebilsin diye Muhammed'e kital hakkı tanır (Beled sûresi, âyet, 1-2); Kible

yönünü Mescid-i Haram'dan (Mekke'deki Kâ'be'den) Mescid-i Aksa'ya (Kudüs'e) çevirmişken, sırf Muhammed hosnud olsun diye tekrar Mekke'ye dönüştürür (Bakara sûresi, âyet 144), vs...

Öte yandan "Kâfirler"e karşı kendisini Tanrı'nın dostu imis gösterip övünmek sûretiyle de güçlü görünme yolunu seçmiştir. Bu maksatla Kur'ân'a koyduğu âyet'lerden biri şöyle: "(Ey Muhammed! de ki): Süphesiz ki, benim dostum, kitab'î (Kur'ân'î) indiren Tanrı'dır. O, bütün (salihleri) dost edinir" (A'raf sûresi, âyet 196). Bu konuda verilebilecek âyetlerden bir diğeri şöyle: "Ey Peygamber! ... Allah seni insanlardan korur" (K. 5 Mâide 67). Bir başka âyet de şöyle: "Hani bir topluluk size tecâvûze kalkısmıştı da Allah onlara mani olmuştur" (K. 5 Mâide 11). Bu âyet'de geçen "**size**" sözcüğünün esas itibarıyla "Muhammed" anlamına geldiği, ve çünkü mü'minlerin "canı ve hayatı" derecesinde olduğu için Tanrı'nın ona bu şekilde hitap ettiği söylenir. Güyâ "müsrik'lerin" ve "münafık'ların" kışkırtması ile Muhammed'i öldürmeye yeltenen bir adamı Tanrı al-asagi etmiş ve Muhammed'i muhakkak bir ölümden kurtarmıştır ¹.

Beyzâvî ve **Abulfida** gibi Kur'ân yorumcularına göre bu yukardaki âyet'ler, Tanrı'nın Muhammed'i korumak maksadıyla indirdiği âyet'lerdendir ve Tanrı güyâ Muhammed'i, onun haberi olmadığı zamanlarda dahi korumuştur. **Beyzavî**'nin verdiği bir örnek şöyle: "Bir gün Muhammed, kılıcını belinden çıkarıp bir ağacın altına uzandı, dinlenmek üzere bir süre orada kaldı. Bu sırada çöl bedevîlerinden biri gizlice Muhammed'e yaklaştı ve onun kılıcını kaparak ona doğrulttu ve: '-Seni öldürmekten beni kim alıkoyabilir?-' diye sordu. Muhammed ona '-Tanrı alıkor-' diye karşılık verdi. Bunun üzerine Cebrâil, bedevî'nin elinden kılıcı kaptığı gibi Muhammed'e uzattı. Muhammed bedevî'ye sordu: '-Seni öldürmekten beni kim alıkoyabilir?-' . Bedevî'nin bu soruya karşı yanıtı su oldu '-Hiç kimse alıkoyamaz!-. Tanrı'nın Muhammed'e bu şekilde yardımcı olduğunu gören bedevî İslâm'ı kabul etti".

Tanrı'yi kendisine dost ve yardımcı imis gibi göstermek öne sürülen bu hikâye, kuskusuz ki Muhammed'in buluslarından başka bir şey değildir.

*

Söylemeye gerek yoktur ki, haremîni iki düzineye yakın kadınla dolduran Muhammed gibi bir kimsenin, "dost ve yardımcı" diye tanımladığı bu aynı Tanrı'yi, cinsel ihtiyaç sorunları bakımından da kendisine yardımcı olarak göstermesi doğaldır. Nitekim çok sevdiği Ayşe'si ile koyun koyuna yatarken Tanrı'dan vahy geldiğini söylemekle kalmamış ve fakat "edeb" yerinin korunmasından tutunuz da cinsî münasebet sırasında "zâfiyet" hissettiği durumlara varıncaya kadar her hususta Tanrı'nın yardımından ve koruyuculuğundan yararlandığını belirtmekten, ve Tanrı'nın kendisine çok bol miktarda şehvet gücü verdiğini tekrar etmekten geri kalmamıştır. Örneğin, **Beyhâkî**'nin **Ümm-ü Seleme**'den rivâyetine göre "Allah'im kalbimi temizlemeni ve edeb yerimi korumani senden dilerim" ² diyerek Tanrı'ya yalvar yakar olmuştur. **Ezdî**'nin **Ebû Hüreyre**'den rivâyet ettiğine göre, yeteri kadar cinsî münasebet yapamadığı için: "Cebrâil'e cinsî münasebettaki za'fiyetimden sikâyet ettim. Cebrâil bana keskek (herise) yemeyi tavsiye etti" diyerek sızlanmış ³, ya da şehvetinin heyecanına kapıldığı zamanlar: "Allah'im kulağimin ve kalbimin kötülüğü ile şehvetimin heyecanından sana siginirim" diye duâ'lara kalkısmıştır. Ya da oğulluğu Zeyd'in karısı Zeyneb'i, yarı çıplak vaziyette gördüğü zaman asik olup "Kalbleri degistiren Tanrı kutludur" diyerek bu askını ona duyurmaya çalışmıştır (Bkz. Ahzâb 37 vs..). Daha başka bir deyimle kendisinin Tanrı tarafından Zeyneb'e asik kilindığını anlatmak istemistir. Yine bunun gibi, Tanrı'nın kendisine kirk erkege denk şehvet gücü verdiğini söylemiştir ki, bütün bunlar

verilebilecek nice örneklerden bir kaçıdır.

Bu doğrultudaki bir baska olay, **Mariya** ile **Hafsa**'nin odasında sevisirken Hafsa tarafından yakalanması vesilesiyle ortaya çıkmıştır. Bu olay vesilesiyle de Muhammed, Tanrı'yi kendisinin dostu ve yardımcısı olarak göstermiş, ve bu olumsuz davranışına çözüm yolu bulmuştur. Olay Arap kaynakların bildirmesine göre kısaca söyle: **Uhud** savaşından az sonra Muhammed, o tarihlerde yirmi yaşını yeni dolduran **Hafsa** ile evlenir. **Ömer b. Hattab**'in kızı olan **Hafsa**, daha önce **Humays b. Huzafa** ile evli iken kocası 'nin **Bedir** savaşından sonra ölmesi sonucu dul kalmıştır. Muhammed onu hem tazeliği ve güzelliği nedeniyle ve hem de Ömer'i kendisine bağlamak amacıyla almış ve, tipki Ayşe gibi, diğer eslerinden üstün tutmuştur. Günlerden bir gün Hafsa'nın odasında, ve onun evde bulunmadığı bir sırada cariyesi Mariya'yla cinsî münasebette bulunur. Tam bu sırada Hafsa çıka gelir; Muhammed'i Mariya ile birlikte kendi yatağında görünce fena halde bozulur ve üzüntüsünü belirtir. Onu yatistirmek maksadıyla Muhammed, bundan böyle bir daha Mariya ile yatmayacağına dâir yeminler eder ve bu olayı gizli tutmasını, hiç kimseye bir şey söylememesini tenbih eder. Onu biraz daha hosnud kılmak maksadıyla, kendisinin ölümünden sonra hilâfete sırasıyla Ebû Bekir'in ve sonra Ömer'in geleceğini haber verir ve bu haberi de sır olarak saklamasını **Hafsa**'dan ister. Ancak ne var ki Hafsa, kendisine çok yakın bildiği **Ayşe**'ye olan bitenleri anlatır. Ayşe'nin tutum ve davranışından Muhammed anlar ki Hafsa kendisine her şeyi anlatmıştır. Bu nedenle Hafsa'ya çatar ve onu bosamakla korkutur. Hafsa'da kendisine: *"Bunu sana kim bildirdi?"* diye sorar. Muhammed, haberin Tanrı'dan geldiğini ve çünkü Tanrı'nın kendisi için bir dost ve yardımcı olduğunu söyler. Kur'ân'a da Tanrı'dan vahy geldi diyerek su âyeti koyar: *"Peygamber, eslerinden birine gizlice bir söz söylemişti. Fakat esi o sözü baskalarına haber verip Allah da bunu Peygambere açıklayınca, peygamber bir kısmını bildirmiş, bir kısmından da vazgeçmişti. Peygamber bunu ona haber verince esi: '-Bunu sana kim bildirdi?-' dedi. Peygamber: '-Bilen ve her şeyden haberdar olan Allah bana haber verdi-' dedi"* (Bkz. 66 Tahrîm sûresi, âyet 3)

Hafsa ile Ayşe'nin, bu olay dolayısıyla kendisine ortak bir cephe kuracaklarını düşünerek her ikisini de korkutmak maksadıyla Tanrı'nın onlara hitaben söyle konustuguna dair Kur'ân'a âyet koyar: *"Eger ikiniz de Allah'a tevbe ederseniz (yerinde olur). Çünkü kalpleriniz sapmıştır. Ve eger Peygambere karşı birbirinize arka verirsiniz bilirsiniz ki **onun dostu ve yardımcısı Allah**, Cebrail ve müminleridir. Bunların ardından melekler de (ona) yardımcıdır"* (K. 66 Tahrîm 4)

Görülüyor ki Muhammed, asil suçlu kendisi olduğu halde, aleyhlerinde olumsuz davranışta bulunduğu eslerini suçlu durumda imis gibi kilip Tanrı'nın agziyle onları azarlamaktadır. Fakat bununla da yetinmez bir de onları bosama tehdidinde bulunur. Tanrı'nın kendisine onlardan daha iyi kadınlar vereceğine söyler. Bu maksatla Kur'ân'a âyet koyarak Tanrı'nın, Hafsa ile Ayşe'ye hitaben: *"Eger (Muhammed) sizi bosarsa Rabbi ona, sizden daha iyi kendini Allah'a veren, inanan... dul ve bâkire esler verebilir"* (Bkz. Tahrîm sûresi, âyet 5) konustugunu söyler.

Daha baska bir deyimle Muhammed, kendisine dost ve yardımcı göstermekle övündüğü Tanrı'yi, her hususta olduğu gibi bir de kadınlariyle olan cinsî ilişkilerine çözüm sağlayan, ya da kendisine güzel kadınlar bulan bir dost ve yardımcı olarak tanımlamış, ve bunu bir övünme vesilesi yapmıştır. O kadar ki Ayşe bir gün söyle demekten kendisini alamamıştır: *"(Tanrı elçisi) güzel bir kadın görmüş olmasın, hemen dileğine uygun bir âyet iniverir"*.

Bu vesileyle bir kez daha isâret edelim ki Muhammed, irâde gücüne bağlı olarak yapılmak (ya da yapılmamak) gereken hususlarda dahi hep Tanrı'nın dostlугundan ve yardımcılığından medet umar görünmüştür

Bütün bunlardan gayri Muhammed, bir de Tanrı'yi, biraz asagida görecegimiz gibi, kendi isteklerini yerine getirmekle ve kendisine seref verir göstermekle övünmüştür.

¹ Mâide sûresi'nin 11. âyeti'nin Diyânet Vakfi tarafından açıklanmasına bakınız.

² Bu hadîs için bkz. Gazali, **age (1975)**, (Cilt II, sh. 78). Ayrica bkz. Elmalili H. yazir, , age (Cilt V. sh. 3923)

³ Imâm Gazali, age (Cilt II, sh. 82)

VIII) Her isteginin Tanrı tarafından mutlaka derhal yerine getirildigini, ya da yapilmak gereken isler hakkında Tanrı'ya fikir verdigini, ya da Tanrı'nin her vesileyle kendisini sereflendirmekten geri kalmadigini söyleyerek övünür.

Sik sik belirttiğimiz gibi Muhammed, her ne kadar Tanrı'nin kul'u, ve O'nun emirlerini yerine getirmekle görevli bir elçi imis gibi görünmekle beraber, zaman zaman bu söylediklerini göz ardı edip Tanrı'yi, hani sanki kendi emrinde imis de diledigi her şeyi yerine getirmiş gibi tanımlar olmuştur. Su bakımdan ki, Tanrı'yi ve meleklerini kendisine salavât getirir durumlarda kılmak yanında (Bkz. Ahzâb sûresi, âyet 56), bir de kendisini Tanrı'nin danismani imis, daha dogrusu yapılacak isler hakkında Tanrı'ya fikir verebilirmiş, ya da her istedigini O'na kabûl ettirebilirmiş, ya da Tanrı'ya, yerine getirmediği va'd'ler için çatabilirmiş gibi görünerek de kendisine övünme fırsatları yaratmıştır. O kadar ki Tanrı, hani sanki Muhammed'in her istedigini yerine getirmekle görevli, ya da çoğu isleri onun iznini almadan yapamazmış, ya da ancak ondan çekindigi için belli bir şekilde davranırmış, ya da bir çok isleri Muhammed'den fikir almak sûretiyle daha iyi basarırmış gibi bir durumdadır.

Daha baska bir deyimle Muhammed'in övünmelerinin temelinde, insanlari kendisine hayran kilip taptırma amacı yatar. Her ne kadar Tanrı'yi, sanki tapılmak gereken tek "Yaratan" olarak göstermekle beraber aslında insanlari kendisine, tipki Tanrı'ya boyun eger gibi boyun egdirtmek, bir bakıma taptırmak istemistir. Tanrı'yi "sembol", kendisini ise bu "sembol" adına fiilen is gören "Nebî" durumunda kılmıştır. Nasıl ki parlamentolu bir Kiral'lik sisteminde (örneğin İngiltere'de) Kiral (ya da Kiraliçe) her şeyin kaynağı ve egemenliğin sahibi görünümünde olmakla beraber, Bakanlar Kurulu'nun muvafakati disında hiç bir karar alamaz, hiç bir iktidari kullanamaz durumda ise (çünkü bütün yetkileri iktidarda bulunan hükûmet, hükümdar adına kullanır) Muhammed'in getirdigi dinsel sistemde de durum budur: Tanrı her şeyin kaynağıdır, her iktidarın sahibidir, fakat sadece sembolik bir varlık'tır; iktidari fiilen kullanamaz, Muhammed aracılığı ile ve genellikle onun dileği

dogrultusunda kullanir. Bir iki örnekle yetinelim:

*

A) Tanrı'dan istekte bulunmak sûretiyle Kisileri varlikli kilabilecegini söyler; bunun karsiliginin sadaka seklinde ödenmesini ister:

Daha önce de belirttiğimiz gibi Muhammed, her diledigi şeyin Tanrı tarafından mutlaka yerine getirileceğini anlatmak üzere Tanrı'nın kendisine söyle dedigini söylerdi: *"Ey Muhammed! ne istersen söyle, sözün dinlenecektir. Benden ne dilersen dile, yeterki iste, mutlaka verilecektir, sefâ'at et, sefâ'atin de mutlaka kabûl olunacaktır"*. Ve iste Tanrı nezdinde sahip bulundugu bu sinirsiz yetkisini övünme vesilesi yaparak Muhammed, kendi taraftarlarına sunu anlatirdi ki ister bu yeryüzü dünyasında, ve ister gelecek dünyada olsun, kisiler hakkında Tanrı'dan isteyecegi her şey Tanrı tarafından mutlaka kabul olunacaktır. Özellikle "rizik" konusunda Tanrı'yi iknâ edebilecek etkiye sahip bulunduğunu, ve diledigi kimseleri varlikli kilabilecegini anlatirdi. Bundan dolayidir ki bazı kisiler kendisine başvurarak varlik edinmek istediklerini ve kendileri için Tanrı'dan duâ'ci olmasını isterlerdi. Bu konuda verilebilecek örneklerden biri söyle:

Salebe Ibn-i Hatîb adında biri, Muhammed'ten bir gün su istekte bulunur : *"(Madem ki Tanrı diledigi gibi rizik dağıtıyor ve mademki sen onun peygamberisin, o halde) Tanrı'ya söyle de beni varlikli yapsın"*. Ve eger varlik sahibi olacak olursa Muhammed'e sadaka vereceğini bildirir. Bu teklifi muhtemelen câzib bulmuş olmalı ki Muhammed, Salebe'nin rizik'inin arttirilmesi hususunda Tanrı'dan istekte bulunur. Aradan zaman geçer, ve bu süre içerisinde Salebe, geceli gündüzlü çalışmaları sayesinde mal-mülk edininip varlik sahibi olur. Bunu haber alan Muhammed, kendisinden va'd'ini yerine getirmesini, yâni sadaka vermesini ister. Fakat Salebe onun istegini geri çevirir; çevirirken de bütün varligini kendi alin teri ile, kendi cabalarıyla edinmiş olduğunu, ve Muhammed'in Tanrı'ya duâ etmiş olmasının kendisine hir kazanç sağlamadığını bildirir. Kendisinden istenilen şeyin sadaka değil fakat haraç olduğunu ekler. Salebe'nin bu tutumundan öfkelenen Muhammed, derhal Kur'ân'a su âyet'leri koyar: *"Aralarında: -'Allah bize bol nîmetinden verecek olursa and olsun ki sadaka vereceğiz...-' diye O'na and verenler vardır. Allah onlara bol nîmetinden verince cimrilik ettiler, yüz çevirdiler. Zaten dönektirler. Alah'a verdikleri sözden caydiklari ve yalancı olduklari için O'nunla karsilasacaklari güne kadar Allah kalblerine nifâk soktu..."* (Bkz. Tevbe sûresi, âyet 75-77) ¹. Yâni bu âyet'e göre Tanrı, Muhammed'in istegi üzerine Salebe'yi varlik sahibi yapmıştır. Yaparken de Salebe'nin Muhammed'e sadaka vermek hususundaki sözünü göz önünde tutmustur. Daha baska bir deyimle Tanrı, her insanın içinden geçen şeyleri bildigini söylerken, Salebe'nin niyetlerini keşfedemeyip onu varlik sahibi etmiştir. Bu yanilgisinin acisini da Salebe'nin kalbine nifak sokmakla çıkarmak istemistir.

Görülüyor ki Muhammed, sadaka vermeyip cimrilik etti diye **Salebe**'yi, Tanrı'nın gazabına ugramış gibi gösterirken, aynı zamanda Tanrı'yi, sanki Salebe'nin kalbine nifâk yerine cömertlik sokamazmış gibi, yâni kötü niyetli imiş gibi kılmıştır. Daha baska bir deyimle: "Tanrı benim her istedigimi mutlaka yerine getirir" seklindeki övünmeleri yolu ile Tanrı'yi bu

durumlarda kilici sonuçlara olasilik yaratmistir.

¹ Bu konudaki bilgi hadîsleri, Beyzevî'nin Tевbe Sûresi'nin 75-77 âyetleriyle ilgili yorumlarında bulmak mümkündür.

B) Yardım sağlamak üzere gittiği Tâif'ten atılınca, Sakîf esrafından sikâyetçi olarak Tanrı'ya çatmakla kalmaz, bir de Sakîf'lere karşı sanki Tanrı'dan daha hoşgörülü imis gibi davranır:

Her ne kadar Tanrı'yi kendisine "dost" ve "yardımcı" olarak göstermekle beraber Muhammed, kendisine babalık etmiş olan amucası **Ebû Talib**'in ölümünden sonra "himâyesiz" kaldığını anlar. Muhtemelen Tanrı'nin dostlугundan ve yardımlarından fazla bir umudu kalmamış olmalı ki, yanına ogulluğu **Zeydi** de alarak **Sakîf**'lerden yardım aramak maksadıyla gizlice **Tâif**'e gider. Düşündüğü o'dur ki Sakîf'leri inandırıp kendisinden yana gösterecek, ya da muhtemelen onları müslüman edecek, ve böylece **Kureys**'e karşı güçlü bir durum sağlayıp çalışım satacaktır. Ancak ne var ki düşündüğü gibi olmaz ve gittiği Tâif'de Sakîf esrafından kötü ve olumsuz bir davranış görür. O kadar ki Sakîf halki kendisini taslayarak, Zeyd ile birlikte sinir dışına atarlar.

Bu beklenmedik davranış karşısında Muhammed büyük bir üzüntüye kapılarak ne yapacağını sasırır. Mekke'ye dönmekten başka çaresi yoktur; fakat dönecek olursa bu sefer Kureysli'ler, kendi aleyhlerine Sakîf'lerle ittifak kurmak için gizlice Tâif'e gittini anlayıp kendisine muhtemelen eziyet edeceklerdir. Yolda bir yerde durur ve güya Tanrı'ya yalvarmaya başlar. Fakat yalvarır görünürken aslında Tanrı'ya, kendisini belâlar içerisinde bıraktığını imâ ederek gizlice çatmaktadır; nitekim şöyle der: *"İlâhî! eğer bana karşı gazablı değilsen, çektiğim mihnetlere, belâlara hiç aldırmam. Ancak su da var ki sâha-i siyânetin bunları da göstermeyecek kadar genistir. İlâhî, gazabına giriftâr, yâhud rizâsızlığına düçar olmaktan Sen'in... Nûr-i Vechine sığınırım... İlâhî! havl ve kuvvet ancak Sen'inle kâimdir"*¹

Görülüyor ki Tanrı'nin sinirsiz gücü'ne ve yardımına sığınıyormuş gibi görünüp O'nu, kendisine yardımcı olmadı ve kendisini bu tür "mihnetler" ve "belâlar" içinde bıraktı diye âdeta sorumlu tutan ve bundan dolayı ona çatan bir hâli vardır. Su bakımdan ki "...eğer bana karşı gazablı (öfkeli, ya da dargin) değilsen çektiğim mihnetlere, belâlara hiç aldırmam..." derken, haksız yere ugradığı belâdan kendisini kurtarmayan Tanrı'ya, hani sanki: "Sen bana yardımcı olmadın ama ben bunu hoşgörüyorum" der gibidir. Öte yandan sinirsiz bir güce sahip olduğunu söylediği Tanrı'yi, kendisine yardımcı olmaya çağırmaktadır. Ve Tanrı, sanki onun bu çatması üzerine telâsa düsmüş de "yola gelmiş" gibi, derhal **"Daglara me'mûr"** melegini (ki **"Melekü'l-cibâl"** dir) Muhammed'e gönderir. Melek, Tanrı adına Muhammed'e şöyle der: *"İstersen Mekke, ya Tâif şehirlerinin her iki tarafındaki dağları birbirine kavuşturayım da sâkinlerini helâk deyim"*. Daha başka deyimle **"Melekü'l-cibâl"**, Muhammed'e kötü davrandılar diye **Mekke** ve **Taif** halkını yok etmek için

Tanrı'dan emir almıştır, ve kötülüğe kötülükle karsi koyacaktır. Bununla beraber Muhammed'e Tanrı adına sormaktadır: *"Onlari yok edeyim mi?"*. Tanrı'nin bu emrini yerine getirmek üzere şimdi Muhammed'den izin beklemektedir. Melegin bu sorusu üzerine Muhammed: *"Hayir bunlari böyle helâk olmalarini (yok olmalarini) istemem"* der, ve bu halklardan Tanrı'ya ibâdet eden ve ortak kosmayan kusaklar çıkabileceğini söyler². Daha baska bir deyimle kötülüğe kötülükle karsi koymak istemezmiş ve çünkü bu yoldan bu halklari yola getirme umudu varmış gibi bir tutum takinmiş olur. Muhammed'in bu sözleri üzerine Melek, Mekke ve Tâif halklarini helâk etmekten vazgeçer.

Simdi bu olan bitenleri akilci yönden inceleyelim: Haksizliga ve bir takim belâlara ugrayan Muhammed'in yakinmasi üzerine Tanrı, Mekke ve Tâif halklarini yok etmege hazır oldugunu bildiriyor. Güzel ama, bunu yapacak yerde neden acaba Muhammed'in bu kötü durumlara düşmesini önlememistir? Neden onu kendisinden yalvar yakar olma zorunlugunda birakmistir?

Öte yandan Tanrı, Muhammed'e: *"Ister misin Mekke ve Tâif halkini yok edeyim?"* diye soruyor ve bu hususta âdeti onun rizasini almaga çalışiyor. Fakat Muhammed, Tanrı'nin bu tutumunu uygun bulmuyor ve O'na bu halklari helâk etmemesini ve çünkü günün birinden onların imana gelerek kendisine ibâdet edebileceklerini söylüyor. Hani sanki Tanrı bunlari düşünememiş gibi! Ve Tanrı, Muhammed'in bu sözlerini hakli buluyor ve Mekke ve Taif halklarini telef etmekten vaz geçiyor!

Söylemeye gerek yoktur ki bu davranisiyle Muhammed, Tanrı'yi, Sakif halkini "helâk" etmek için, kendisinden izin isteyen bir duruma indirmekle kalmamış ve fakat aynı zamanda kendisini Tanrı'dan daha uzagi gören, daha hosgörülü, ve daha üstün meziyetlere sahipmiş gibi göstermistir. Hani sanki Tanrı'nin düşünemedigini o düşünmüş ve Tanrı'dan daha basiretli, daha hosgörülü bir karar almış gibidir.

*

¹ Taberânî'nin **Kitâbü'd-Duâ** adli yapitinda Abdullah b. Câ'fer b. Ebû Ralib'in rivhayeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 759)

² **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 760)

C) Bedîr savasi sirasinda Tanrı'yi, yardım va'di'ni yerine getirmesi hususunda ikâz ederken: *"Eger (mü'minlerin helâkini) diliyorsan , bu günden sonra sana ibâdet eden bulunmayacaktır"* diyerek tehdit altında tutar gibidir.

Medîne'ye hicret ettikten sonra Muhammed, Mekke kervanlarina karsi silahlı saldırılara geçer. Bunu, hem Mekke'lilerden hinç çıkarmak, ve hem de ganimet ve esirler alıp varlık

saglamak bakımından yararlı bir siyâset sayar. Ancak ne var ki bu saldırılar Mekkeli'leri zarara ugratmaya başladığı an Mekkeli'ler karsilik verme yolunu seçmişlerdir. Nitekim **Ebû Süfyân**'in başkanlığında Sam'dan Mekke'ye dönmekte olan büyük bir ticâret kervanına karşı Muhammed'in saldırı hazırlığına giretiğinin anılması üzerine Mekkeli'ler, savaş kararı alırlar ve **Ebû Cehl** kumandasındaki bir ordu'yu Medîne üzerine yollarlar. Gelen ordu bin kişilik ve güçlü olduğu için Muhammed ne yapacağını sasirir. Savaş taktığı olarak önce kervan üzerine mi yürümek mi? yoksa böyle yapmayıp doğruca Ebû Cehl kumandasındaki ordu'ya karşı çıkmak mı? daha uygundur bilemez. Ashabından bazıları, her şeyden önce kervan üzerine gidilmesini ve çünkü bu şekilde daha kolay bir başarı sağlanacağını söylerler.

Fakat Muhammed, bunun bir çözüm olmayacağını düşünür ve taraftarlarını Mekke ordusuna karşı yürütmek için Tanrı'nın kendisine büyük bir "zafer" va'd ettiğini ve melekleriyle yardım edeceğini söyler. Güyâ Tanrı, esasen ezelden beri peygamberlerine sunu va'd etmiştir ki onları bütün savaşlarda zafere ulaştıracaktır! Bu konuda **Saffat Sûresi**'ne koyduğu âyeti söyle: *"Muhakkak ki peygamber olarak gönderilen kullarımız hakkında (ezelde) su va'dimiz sebki etmiştir: -Onlar, evet muhakkak o peygamberler, elbette muzaffer olacaklardır-..."* (Bkz. Saffat sûresi, âyet 171-173). Ayrıca da **Enfâl Sûresi**'ne koyduğu su âyet'le bu hususu açıklığa kavuşturur: *"Allah bu iki tâife'den birini size va'd etmişti. Siz kuvvetsiz olanın size düşmesini istiyordunuz. Oysa ki... Allah sözleriyle hakkı ortaya koymak ve inkarcıların kökünü kesmek istiyordu. Rabbinizin yardımına sığınıyordunuz. O : -<Ben size birbiri pesinden, bir melek ile yardım ederim>- diye cevap vermişti..."* (K. 8 Enfâl sûresi, âyet, 7-9). Burada sözü geçen "iki tâife" den maksat, Ebû Süfyân'ın başkanlığındaki kervan ile Ebû Cehl'in kumandasındaki bin kişilik ordu'dur ¹

Tanrı'dan geldiğini söylediği bu âyet'lerle taraftarlarını iknâ ederek Mekke ordusuna karşı savaşa çıkılmasını sağlar. Fakat ne var ki Bedir günü, savaşı kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalır. İsin kötüye gittiğini anlayınca Tanrı'ya "zafer" va'd'ini hatırlatır; hatırlatırken âdeta çatacasına söyle der: *"Ey Rabbim! Kureys toplayabildiği bütün adamlarıyla gelmiştir; onlar sana karşı düşman kesilmişler, senin elçini yalanlıyorlar. Yâ Rab! Ahdini ve va'dini (yerine getirmeni) senden isterim. Eğer (mü'minlerin helâkini) dileyorsan, bu günden sonra sana ibâdet eden bulunmayacaktır"* ²

Dikkat edilecek olursa bu konuşmada hem "emir" ve hem de tehdit yatmaktadır. Çünkü Tanrı'ya, zafer sağlayacağına dâir olan ahd'ini ve va'd'ini hatırlatırken *"Bunları senden isterim"* diye âdeta emir sigâsiyle konuşmaktadır. Söz konusu "ahid" ve "va'd", biraz yukarıda isâret ettiğimiz gibi Tanrı'nın: *"Ben size birbiri pesinden, bir melek ile yardım ederim..."* şeklindeki sözleridir, ki, hiç kuskusuz Muhammed'in bulusu olarak is görmüştür.

Bu âyet'lere göre güyâ Tanrı, biraz yukarıda belirttiğimiz gibi, peygamberlerine genel olarak "muzaffer" olacaklarına dair söz vermiştir. Ayrıca da müslüman kul'larına Kureys'e karşı zafer sağlayacaklarını ve onlara yardımcı olacağını bildirmiştir. Ve iste Muhammed, kendi kafasından Tanrı'ya yamadığı bu sözlerin yerine getirilmesi için: *"Bunları senden isterim"* diye emir verir durumdadır.

Öte yandan Tanrı'ya hitaben: *"Eğer (mü'minlerin helâkini) dileyorsan, bu günden sonra sana ibâdet eden bulunmayacaktır"* derken, hani sanki Tanrı bunu düşünememiş, bu sonuçtan habersizmiş de O'na bunu hatırlatmak gerekmiş gibi bir davranış içerisinde; hem de Tanrı'ya tehdit eder bir dil ile! Ve yine sanki Tanrı, Muhammed'in bu ikazı üzerine müslümanlara Bedir'de yardımda bulunmuş gibi, bir kani yaratmak, ve böylece yeni bir övünme vesilesi yaratmak durumundadır!

¹ Bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 335 ve d.)

² Bu konuda bkz. Taberî, **age (1966)** (Cilt II, sh. 260, 401. Ayrıca İbn-i Abbâs'ın rivayetine dayalı hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII. sh. 334, Hadîs no. 1228)

D) Çekirgelerden gelebilecek zararları önlemesi için Tanrı'ya fikir vermiş görünür:

ad-Demirî'nin Hayat al-Hayavan adlı ünlü yapıtında Muhammed'le ilgili şöyle bir hikâye var: Ashabi ile sohbet eder olduğu bir sırada Muhammed'in dizine bir çekirge konar. Çekirgenin iki kanadının üstünde İbranice yazılı su sözler bulunmaktadır: *"Biz Tanrı'nın ordusuyuz, ve 99 yumurta dökeriz. Eğer bu sayı 100'ü bulacak olursa yeryüzünde yenebilecek ne varsa hepsini yiyip bitireceğiz"*. İbranice bilmek söyle dursun fakat okuması yazması bile olmadığını söyleyen Muhammed, derhal ellerini açıp Tanrı'ya sunları söyler: *"Ey Tanrım! Çekirge neslini kurut, büyüklerini öldür, küçüklerini de yok et, yumurtalarını da kısırlaştır, ve müslümanların besinlerini yiyememeleri için onların ağızlarını kilitle"* ¹

Hani sanki Tanrı, çekirgelerden gelebilecek zararları bilemezmiş, ya da tahmin edemezmiş gibi, Muhammed'in sözlerine uyarak onun isteklerini yerine getirir. Söylendiğine göre çekirgelerden büyük bir kısmını yok eder.

Söylemeye gerek yoktur ki Muhammed, Tanrı'yi ikaz ederek müslümanları çekirge belâsından kurtarmış olmayı kendisi için övünme vesilesi yapmıştır.

*

¹ Bu hususta benim **Toplumsal Geriliklerimizin Sorumluları: Din Adamları** adlı kitabıma bakınız (Kaynak Yayınları, 1996, 3. baskı, sh. 359)

E) Cinlere kemik sağlanması ve cinlerin hayvanlarına tezekkür bulunması için Tanrı katında aracılık yaptığını söyler.

Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, her yaratığın rizkini veren, dilediklerine nîmet bahsedendir. Bununla beraber canlılar Tanrı'dan yalvar yakar olarak kendilerine günlük rizkin verilmesini istemelidirler. Çünkü Muhammed'in Tanrı'si, her şeyin kendisinden dilenilmesini ister. Ancak ne hikmetse **Cin**'ler bu kural'ın dışında bırakılmışlardır, çünkü onların, Tanrı'dan değil fakat Muhammed'ten azık dilemeleri gerekir. Dilerken de kendileri için kemik ve kendi hayvanları için ise tezek verilmesini belirtirler. Bu istek üzerine Muhammed Tanrı'ya hitaben "gereğinin" ifası için duâ'da bulunur. Bu istek üzerine Tanrı, derhal Cin'lere kemik ve Cin'lerin hayvanlarına da yem sağlar. Bunun böyle olduğunu Muhammed, bizzat kendi agziyle söyle ifâde ediyor: *"Bana Nasîbin cinlerinin bir hey'eti geldi, ama ne hoş cin!. Benden azık istediler. Ben de onların istifadeleri için (Allah'a): -Cinler, ugradıkları her kemik ve tezek makûlesi üzerinde her halde (kendileri için) bir taam, (hayvanları için de yem) bulalar- diye duâ ettim..."*¹.

Bu vesileyle belirtelim ki Muhammed, bu yukardaki hikâye'yi kemik ve tezek gibi şeylerle "istinca" edilmemesi, bunlar yerine tas, kerpiç gibi şeyler kullanılması için uydurmuştur. Kendisi de böyle yaparak onlara örnek olmuştur. Su bakımından ki "kazâ-yi hâcet" etmek (abdestini yapmak) için tarlaya çıktığında, geriden gelen usagina: *"istinca için bana bir kaç tas ara (getir), sakın kemik ve tezek getirme"* diye emrederdi². Böylece "kemik" ve "tezek" gibi şeylerin cin'lere âit gıda maddesi olduğunu ve kendi dileği üzerine Tanrı'nın bunları sağladığını kanıtlamak isterdi.

*

¹ Ebû Hüreyre'den Buhârî'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 49 hadîs no. 1546)

² Ebû Hüreyre'den Buhârî'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt I, Hadîs no. 50; ayrıca Cilt X. sh. 50)

F) Muhammed'in söylemesine göre insanlar, Kiyâmet günü onun önünde "hasredilecekler, ve Tanrı sadece onun sefaat ettiği kimseleri cennete alacaktır.

Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, insanların cennete alınmalarını ya da cehenneme atılmalarını kararlaştırırken, onların günah isleyip işlememiş olmalarından ziyâde Muhammed'i peygamber olarak benimseyip benimsememelerini göz önünde tutar. Muhammed'e inanan ve itaat edenleri Cennet'e, etmeyenleri ise Cehennem'e sokar. Çünkü Muhammed'e inanmak ve itaat etmek demek, Tanrı'ya inanmak ve itaat etmektir. Bunu böyle olduğunu anlatmak için Muhammed Kur'ân'a su tür âyet'ler koymuştur: *"Allah'a ve Peygamberine kim itâat ederse onu içlerinden ırmaklar akan cennetlere koyacaktır... Kim Allah'a ve Peygamberine bas kaldırır ve yasalarını asarsa, onu, temelli kalacağı cehenneme sokar. Alçaltıcı azâb onadır"* (Bkz. Nisâ sûresi, âyet 13-14).

Öte yandan Tanrı, kisileri cennete sokabilmek için Muhammed'in sefaatine bağlı olarak karar verebilir, çünkü *"Umum beseriyete safaat"* etme hakkını sadece ona ihsan etmiş ve söyle demistir: *"Yâ Muhammed!... Ne istersen söyle, sözün dinlenecek, (ne dilersen) iste verilecektir; sefâ'at et, sefâ'at'in kabul olunacaktır"* ¹.

Görülüyor ki Tanrı, Muhammed'in isteklerine göre karar alma durumunda bulunduğunu bildirmekte. Kuskusuz ki bildiren Muhammed'in kendisi! Ve iste Muhammed, Tanrı'nın bu şekilde konustugunu söyleyerek söyle der: *"Ben O Hâsir'im ² ki (Kiyâmet gününde) nâs beni ta'kib ederek hasronulacaktır..."* ³. Bu sözlerin açıklaması söyle: "Ben o toplayıcıyım ki, Kiyâmet günü halk, yaptıklarının hesabını vermek için beni izleyerek bir araya toplanacaklardır. Ve iste bu şekilde toplananan insanlar arasından benim sefâat'ta bulunacağım kimseleri Tanrı Cennet'e alacaktır". Daha baska bir deyimle bütün insanlar, Kiyâmet günü Muhammed'in önünde "hasredilecekler" (bir araya getirilecekler), ve Muhammed bu insanlar içerisinde imânli olanları ayırıp onlara sefâ'atçı olmuş olacaktır!

Yâni Muhammed'in söylemesinden anlaşılan o ki Tanrı, kendi takdir ve kararına göre insanları cennet'e ya da cehennem'e sokacak değildir; sadece Muhammed'in sefâat ettiği kimseleri cennete alacak, etmediklerini cehennem azâbına atacaktır. Çünkü Tanrı, kimlerin cennet'e ve kimlerin cehennem'e alınmaları gerektiğini "takdir" hakkını sinirsiz şekilde Muhammed'e tanımıştır. Muhammed bu sinirsiz yetkiye dayanarak kisilerin ölüm ötesindeki kaderlerini çizecektir. Örneğin gönlünde "hardal dânesi" kadar (hattâ daha az miktarda) imânî olanları seçecek ve Tanrı'ya: *"Bunlar cennetliktir"* diyecek ve Tanrı'da onun bu sefâ'at'i'ni kabul edecektir; çünkü Tanrı: *"Yâ Muhammed sefâ'at et, sefâ'at'in kabul edilecektir"* diye konusarak Muhammed'e söz vermiştir ⁴.

Görülüyor ki Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, o *"Ezel-ebedî kusatan"* bilgisine ve kudretine rağmen, Muhammed'in sefâ'at'i olmadan kimlerin imânli ve kimlerin imânsiz olduklarını ayıracak durumda değildir. Hattâ o kadar ki bazı müslümanların yanlışlıkla cehenneme atıldıklarından dahi habersizdir. Bundan dolayidir ki Muhammed'e söyle der: *"(Yâ Muhammed!) Haydi git, gönlünde arpa dânesi kadar imânî olan müslümanları cehennem'den çıkar"* ⁵. Bunun üzerine Muhammed gidip cehennem'deki bu zavallı müslümanları oradan alıp cennet'e sokar.

¹ Enes'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i....** (Cilt XII, sh. 425, Hadîs no. 2187)

² "Hâsir" sözcüğü "toplayan", "toplayıcı" anlamına gelir.

³ Mâlik bin Enes'in rivâyet ettiği bu hadîs için. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 250, Hadîs no. 1439). Ayrıca Beyhâkî'nin **Delail**'ine bakınız.

⁴ Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 424 Hadîs no. 2186)

⁵ Buharî'deki bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 426, hadîs no. 2187)

G) Muhammed'in söylemesine göre Kur'ân, Tanrı tarafından ilk önce tek lehçe'de gönderildiği için bütün Arap'lar tarafından anlaşılamıyor; çünkü Arap'lar yedi farklı lehçe kullanmaktadırlar. Bütün Arap'ların anlayabilmeleri için Muhammed, Kur'ân'ın yedi lehçede gönderilmesini Tanrı'dan istiyor, Tanrı da onun dediği gibi yapıyor!.

Kur'ân'ın pek çok yerinde bu kitabın, herkes tarafından anlaşılabilmesi için, **"apaçık"** olarak gönderildiği yazılıdır. Örneğin Zuhurif Sûresin'de şöyle denmiştir: *"Apaçık Kitab'a and olsun ki biz, anlayıp düşünmeniz için onu Arapça bir Kur'ân kildik"* (Bkz. 43, Zuhurif sûresi, âyet 2-3).

Ancak ne var ki Muhammed'in söylemesine göre Kur'ân, ilk önce gönderildiğinde bütün Arap'lar tarafından anlaşılabilir şekilde hazırlanmamıştır; sadece Kureys kavmi'nin anlayacağı tarzda hazırlanmıştır. Bütün Arap'lar tarafından anlaşılması için Tanrı'dan dilekte bulunan güyâ kendisidir ve Tanrı onun dileğini yerine getirmiştir. Oysa gerçek o'dur ki Kur'ân'ın ilk önce Kureys lehçesiyle hazırlanmasının ve sonra bütün Arap kavimleri tarafından anlaşılacak şekilde sokulmasının sorumlusu doğrudan doğruya Muhammed'dir. Söyle ki:

Arap'lar, her ne kadar ortak bir dile, yâni olan Arapça'ya, sahip olmakla beraber, birbirinden farklı lehçelerde konuşurlar. Her dilde olduğu gibi Arapça'da da çeşitli "sîgalar" ve "lehçeler" bulunur; her kabilenin kendine özgü "telaffuz" tarzı vardır. Örneğin **Kureys** kabilesi Kureys lehçesiyle konuşur. Diğer kabilelerin de kendilerine özgü lehçeleri vardır ki bunlar: **Hevâzin lehçesi, Sakîf lehçesi, Tay lehçesi, Yemen lehçesi, Huzeyi lehçesi, ve Hemîm lehçesi** olarak bilinir. Daha başka bir deyimle yedi farklı lehçe vardır. Bu itibarla Kur'ân'ın Arap'lar tarafından anlaşılabilmesi için yedi lehçe üzere okunması gerekir. Ancak ne var ki, Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, bu lehçe farkını ilk önceleri göz önünde tutmamıştır; tutmadığı için Kur'ân'ı sadece **Kureys kabilesi**'nin anlayacağı Kureys lehçesiyle indirmiştir. Nitekim İbn Abbâs'ın rivâyetine göre Muhammed ilk baslarda şöyle demiştir: *"Cibrîl bana Kur'ân'ı (önce) bir lugât üzerine okuttu"* ¹. Bunu derken anlatmak istediği şey, Tanrı'nın, Kur'ân'ı ilk önceleri tek lehçe (tek okunus üzere) göndermiş olduğudur. Oysa bunun böyle olmasının nedeni Tanrı değil Muhammed'tir. Su bakımdan ki ilk baslarda kendisini sadece Mekke ve civarındaki Arap'lara, daha doğrusu Kureyslilere gönderilmiş bir peygamber olarak tanıttığı için, sadece Kureys'lilerin anlayacakları lehçe ile âyet'ler koymuştur. Bundan dolayıdır ki Kureys lehçesi'nin diğer Arap kabileleri tarafından anlaşılamayacağına aldırıs etmemiştir. Fakat az geçmeden kendisini, sadece Kureyslilere değil, bütün Arap'lara gönderilmiş "peygamber" olarak tanıtmaya başlayınca, Kur'ân'ın diğer lehçelerle okunması gerektiğini hesap eder. Bunun üzerinedir ki Tanrı'dan dilekte bulunup Kur'ân'ın yedi lehçe üzere okunmasını sağlamış görünür. Bunun böyle olduğunu Muhammed'in ağzından dinleyelim: *"Cibril Kur'ân'ı, bir okunus üzerine okuttu. Ben de durmadan bunun artmasını (ve Arap'ın anladığı lehçelerde okunmasını) istedim. Tâ yedi türlü okunusa erisinceye kadar bu dileğimde ısrar ettim. (Her dileğim Tanrı tarafından yerine getirildi)..."* ².

Bu sözlerden anlamaktayız ki Tanrı, Kureys lehçesi ile hazırlanmış bir kitabın, Kureys'ten gayri Arap kabileleri tarafından anlaşılamayacağını düşünmemiştir. Bunu ancak

Muhammed'in yukardaki sekilde kendisine bildirmesi üzerine anlamistir. Fakat bunu anladigi halde bir süre fikrini degistirmemis, Kur'ân'i tek lehçe üzerinde okutmaya çalismis, ve nihâyet Muhammed'in ısrarlari sonucu olarak farkli lehçeler kullanmistir.

Görölüyor ki Muhammed, yukardaki sekilde konusmakla, Kur'ân'in bütün Arap'lar tarafından anlasilmasini saglama serefinin kendisine âid oldugunu anlatmakta, ve bununla övünmektedir. Fakat övünürken Tanrı'yi, güç durumda biraktigini farketmemis, etse de buna aldiris etmemisdir.

*

¹ **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 314; ve cilt XI, sh. 230)

² Buhârî'nin Ibn Abbâs'dan rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 314. Cilt IX, sh. 27 Hadîs no. 1331; Cilt XI . sh. 229 ve d.)

IX) Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, yeminler ederek "sevgili peygamberini" yücelten ve onun ölümünden sonra ilk namazini kilacak olan bir Tanrı'dir.

Söylemeye gerek yoktur ki Muhammed'e "salavât" getiren bir Tanrı'nin (Bkz. Ahzâb sûresi, âyet 56) ona her türlü saygınlığı göstermesi dogaldır. Nitekim Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, her hangi bir şeyin dogru oldugunu anlatmak için sevgili peygamberi adına yeminler etmekten tutunuz da, onun ilk namazını kilmaga varıncaya kadar her türlü saygı gösterisinde bulunmaktan geri kalmamıştır. Örneğin Hicr sûresi'nde Tanrı'nin söyle konustugu yazılı: *"Resûlüm üzerine kasem olsun ki hakikaten onlar serhoslukları içinde ne halt ettiklerini bilmiyorlardı... Derhal sehirlerinin üstünü altına getirdik..."* (Bkz. 15, Hicr sûresi, âyet 72-4). Bu âyet'i su sekilde okuyanlar da var: *"(Resûlüm!) Hayatın hakkı için onlar, sarhoslukları içinde bocalıyorlardı... Böylece ülkelerinin üstünü altına getirdik..."*. Yâni Tanrı, "Ey Muhammed! senin ömrüne, varlığına, yasamina andolsun ki" şeklinde konusarak günahkâr bir kavmi helâk ettiğini kanıtlamaga çalışmaktadır.

Yine bunun gibi Tanrı, Muhammed'le ilgili hususlari yeminler ederek bildirmekte, böylece onu sereflendirdiğini belli etmektedir. Verilebilecek örneklerden biri, Beled sûresi'nin su âyeti: *"Yu... Kasem ederim bu beldeye. Sen hill iken bu beldede..."* (Bkz. 90, Beled sûresi, âyet 1-2). Bu âyet'lerin bir baska okunusu söyle: *"Bu, Mekke sehrine yemîn ederim; -ki (Ey Muhammed!)_ sen bu sehirde oturmussun..."*¹. Görölüyor ki Tanrı, Muhammed'in Mekke kent'inde oturmuş olmasını bile yeminler ederek bir seref vesilesi yaptığını söyle

belirtmektedir. Daha baska bir deyimle, nasil ki kendi kul'larinin kendisine and içerek is görmelerini istiyor ve bunu kendisine karsi bir saygi alâmeti sayiyor ise, ayni seyi bizzat kendisi Muhammed'e karsi yapmakla ona saygisini açıklamis olmaktadır. **Beyzevî** gibi kaynaklarin yorumlarina göre bu yukardaki âyet ile Tanri, Muhammed'e: "*Sen bu topraklar üzerinde diledigini yapabilirsin*" demek istemis ve böylece ona Mekke'yi fethetme hakkini tanimistir². Kuskusuz ki Tanri'yi bu sekilde konusurmus gibi tanımlayan Muhammed'tir. Yukardaki âyet'i Kur'ân'a koyarken hem kendisini Tanri'nin saygınlığına layık gibi göstermis ve hem de Kureys ile daha önce yapmış olduğu **Hüdaybiye** andlaşmasını bozup Mekke'yi ele geçirme fırsatını yaratmıştır.

Öte yandan Islâm kaynaklarının bildirmesine göre Muhammed, ölüm döşeginde son günlerini yasadığı bir sırada, ölümünden sonra ilk namazının Tanri tarafından kılınacağını söylemiş, söyle konuşmuştur: "*(Ölümünden sonra) Beni yıkayıp kefenlediginiz vakit, evimdeki bu yatağımda, mezarımın kenarında beni bırakın. Bir saat kadar yanımdan uzaklasın. İlk namazımı kılacak (olan) Allahu Tealâ'dır...*".

Görülüyor ki Muhammed, övünmüs olmak için Tanri'yi, kendisi için namaz kılar duruma sokmuştur. Bunu yaparken bir de Kur'ân'ın biraz önce belirttiğimiz: "...Allah ve melekleri, o Yüce Nebî Muhammed'e salât ederler. Ey mü'minler, siz de hep ona salat ediniz ve hulûs ile selâm veriniz" (K. 33 Ahzâb 56) şeklindeki âyet'ini tekrarlayarak sunları eklemiştir: "*Kur'ân'da : -'Allah ve melekleri peygamberi överler-' diye buyurulmuştur. Sonra meleklerle izin verilecek ve yaratıklardan ilk namazımı kılacak(lar) sırasıyle Cebrâil, Mikail, Israfil ve sonra de ölüm melegidir... Daha sonra da posta posta namazımı kılar, salat'u selâm edersiniz... Önce sizden imam ve yakın Ehl-i Beyt'im gelsin. erkeklerden sonra da kadınlar ve sonra çocuklar gelsin...*"³

Dikkat edileceği gibi Muhammed, ölümünden sonra yanında bulunan kisilerin odayı terkedip bir saat kadar disarda beklemelerini isterken ilk namazının Tanri tarafından kılınacağını, daha sonra sırasıyle meleklerin, ve sonra yakınları arasında bulunan erkeklerin ve nihayet kadınların odaya girip namaz kılacaklarını belirterek yasamının son övünmesini yapmış olmaktadır.

*

¹ Bu çevirilerden ilki Elmalili H. Yazır'ın, ikincisi ise Diyânet İşleri Başkanlığı'nındır.

² Bu âyet'lerin yorumu oldukça tartismalıdır. Su bakımdan ki kimi yorumcular, âyet'teki "hill" sözcüğünün "haram", "harem", "ihram karsılığı olarak halâl" gibi çeşitli anlamlara geldigini, ve bu çeşitli anlamlara göre Tanri'nin: "Ya Muhammed! Bu beldede kital ancak sana bir an için helâl olacak, fakat senden baskasına degil", ya da "Ey Muhammed! Bu Mekke'de senin hakkına hürmet edilmiyor... Sen bu kötülöklere göğüs ger" ya da buna benzer bir seyler söylemek istedigini belirtiliyor. Bkz. Elmalili H. Yazır, age (Cilt VII, sh. 5825).

³ Muhammed b. Ömer'in *Vakidî* 'den rivâyet ettigi bu hadîs'ler için Ibn-i Sa'd'ın **Tabakat** adli kitabına bakınız. Ayrica bkz. Gazalî, **age (1975)** (Cilt IV, sh. 841- 2)

X) Merkep anirdiginda Tanri'nin adini anmak, ve Muhammed'e salavât getirmek gerektigine dâir hadîs hükmü.

Yukardan beri söylediklerimizden anlasilacagi gibi Muhammed'in tanımladigi Tanri övünmesini seven bir Tanri'dir. Fakat Muhammed, bu alanda onunla yarisma halindedir; yâni Tanri ile övünme yarisina girmis gibidir. Hem de öylesine ki bazan Tanri'yi güç durumlara düşürdüğü olur. Örneğin horoz sesinin güzelliğini ve buna karsilik merkep'in avazi'nin da çirkinliğini dile getirmek vesilesiyle yaptigi budur; söyleki:

Muhammed'in söylemesine göre horoz sesi en güzel seslerden biridir; çünkü horozlar, Tanri'nin meleklerini gördükleri zaman öterler. Buna karsilik merkep sesi, bütün sesler içerisinde en kötü olanidir, en tatsizidir, en hosagitmeyenidir, çünkü güyâ merkep, seytan gördüğü zaman anirir, ve çünkü Tanri: "... *Sesini alçalt. Unutma ki, seslerin en çirkinini merkeplerin sesidir*" (Bkz. 31 Lokmân 19) diye konusmustur.

Iste horozların ve merkeplerin seslerini göz önünde tutaral Muhammed, Müslüman'lara sunu bildirir ki, horoz sesini duyduklari zaman Tanri'dan dilekte bulunmaları, merkep sesini duyduklari zaman ise Tanri'ya siginmaları gerekir. Söyle der: *"Horozların öttüğünü isittiginizde (dileklerinizi) Allah'ın fazl-ü kereminden isteyiniz! Zirâ horozlar melek görmüslerdir (de öyle ötmüslerdir). Merkebin anirmasını isittiginiz de de seytan(in serrin) den Allah'a sigininiz; çünkü merkep seytan görmüs (de öyle anirmistir)..."*¹.

Görülüyor ki Muhammed, horozları, Tanri'nin elçileri sayılan melekleri gördükleri zaman öten yaratıklar olarak tanıtmakla ve buna karsilik merkep'i seytan gördüğü zaman anirir durumda kilmakla, farkında olmadan Tanri'yi ve seytani, birbirlerine rakip iki güç haline getirmiş, böylece Tanri fikrine yeni bir darbe indirmiş gibidir. Fakat daha da kötüsü sudur ki merkep konusunda biraz daha açıklık getirmek üzere: *"Merkep seytan görmedikçe anirmaz. Merkep anirinca siz (Allah'i) zikredin, bana da salavât getiriniz"*² diye konusmustur. Söylemeye gerek yoktur ki *"Merkep anirinca siz (Allah'i) zikredin"* derken, merkep sesini isitenlerin çağirisim (tedai) yolu ile Tanri'yi hatırlamalarını istemiş olmaktadır. Oysa böyle bir istek, Tanri'ya karsi iltifatkâr bir davranış sayılamaz. Hele merkep'in anirması halinde müslümanların Tanri'ya siginip kendisine "salavât" getirmelerini istemesi, "kutsallık" fikrini biraz daha zedeleyici olmaktadır.

Bütün bunlar gösteriyor ki Muhammed, sinirsiz bir övünme aliskanlığı içerisinde Tanri'yi, hem bir yandan kendisine salavât eder duruma sokmakta, ve hem de: *"Merkep anirinca siz Tanri'yi zikredin, bana da salavât getirin"* diyerek biraz daha olumsuz bir duruma sokmuş olmaktadır.

*

¹ Buhârî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 68, Hadîs no. 1363)

² Ebû Râfi'nin rivâyeti için Ebû Mûse'l-Isfehânî'nin **Tergîb**'ine bakınız. Ayrıca bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 68)

XI) Muhammed'i en iyi taniyan, onunla ilgili her şeyi bilen Tanrı, bazan onunla ilgili şeylerden habersizmiş ve kulları'nın onun hakkındaki şahadetine muhtaçmış gibi bir durumdadır

Bütün insanlar ve gelmiş geçmiş bütün peygamberler içerisinde kendisinin, her hususta Tanrı tarafından en çok sevilen, ve en çok bilinen kimse olduğunu söylemekle övünen Muhammed, bu söyledikleriyle çelmeye düşercesine bazan Tanrı'yi, kendisiyle ilgili hususlardan habersizmiş ancak müslümanların şahadetiyle haberli olabilirmiş gibi göstermiştir. Örneğin kendisinin iyi eylemlerde bulunduğuna Tanrı'yi inandırmak için insanları kendisine tanık tuttuğu olmuştur. **Vedâ haccı** vesilesiyle yapmış olduğu konuşma bunu kanıtlayan örneklerden biri olarak şöyledir:

Hicret'in onuncu yılında Muhammed, ölümünün yaklaştığını anlayarak halkı **Arafât vâdîsi'nde** toplar ve onlara son bir konuşma yapar: buna **Haccetü'l-Vedâ** (Vedâ haccı) denilmiştir. "*Ey nâs! Sözümü iyi dinleyiniz! Bilmiyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada ebedî olarak bir daha birleşemeyeceğim...*" diyerek başladığı bu konuşmasında müslümanlara bir takım öğütlerde bulunur, İslâm'ın kurallarını hatırlatır ve en sonunda: "*Yâ Nâs! Yarın beni sizden soracaklar, ne dersiniz?*" diye halka sorar. Bu soru üzerine Ashâb, hep bir ağızdan: "*-Allah'ın risâletini (Peygamberlik haberlerini) teblig ettin; risâlet vazifesinin (peygamberlik görevini) ifâ ettin, bize vasiyet ve nasihatla bulundun!- diye sehâdet ederiz*" derler. Bunun üzerine Muhammed, sehâdet parmağını göğse doğru kaldırıp, sonra da halk üzerine çevirip indirerek, Tanrı'ya hitaben şöyle der: "*Sâhid ol yâ Rabb! Sâhid ol yâ Rabb! Sâhid ol yâ Rabb!*" ¹

Görülüyor ki Tanrı'yi, kendi elçisinin yaptığı işlerden habersizmiş ve sanki halkın sehâdeti olmadan haberli olamazmış gibi bir duruma düşürmüştür. Oysa Kur'ân'a koymuş olduğu nice âyet'lerle Tanrı'yi her şeyi isiten, gören (Sûrâ 11), görüleni ve görülmeyeni bilen (Hasr, 22-24) olarak tanımlamıştır. Böyle olduğu halde, iste şimdi Tanrı'ya, "*Sâhid ol yâ Rabb!*" diyerek ve bunu üç kez tekrarlıyarak ikazda bulunmaktadır. Daha baska bir deyimle Tanrı'yi, halk'ın şahadetiyle kendisine inandırmaya çalışmıştır.

¹ Müslim'in Câbir'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X sh. 399). Ayrıca bkz. Taberî, **age** (1966), II sh. 817 ve d.

Tanrisal Kertede ve Yücelikte Görünmek İçin Muhammed'in Basvurdugu Diğer Bazi Usûller.

Kendisini Tanrı ile ayniyet içerisinde tutmak, ya da Tanrisal kertede göstermek üzere Muhammed, yukarda belirttiğimiz şekillerde övünmek ve kendisini Tanrı'ya ve mü'minlere övdürmek yanında baskaca usûlleri denemekten geri kalmamıştır. Örneğin Allah ve "Peygamber" ugrunda hicret edenlerin Cennet'lik olacaklarından tutunuz da, adı'nin Allah'la birlikte telaffuz edilmesi için ezân okutmak, ya da namaz kildirmek, ve bu arada mü'minleri kendisi için Tanrı'dan "niyaz"da bulundurup günahlardan kurtulmak gibi usûllere basvurmuş, bu doğrultuda olmak üzere Kur'ân'a âyet'ler koymuştur. Bir iki örnek verelim.

İ) Her kim Allah ve Muhammed ugruna hicret kasdiyle evinden çıkar da sonra kendisine ölüm yetisirse Cennet'e gider (Bkz. Nisâ sûresi, âyet 95-100)

Taraftarlarını Mekke'den Medîne'ye hicret ettirmek için Muhammed, Tanrı'dan vahiy indi diyerek Kur'ân'a pek çok âyet'ler koymuştur. Bu âyet'lere göre Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad edenlere yeryüzünde gidecek ve sığınacak yer bulunacağı, etmiyenlerin ise cehennemlik sayılacakları belirtilmiştir. Bu âyet'lerden biri şöyle: *"Her kim Allah yolunda hicret ederse, yer yüzünde gidecek çok yer de bulur, genişlik de bulur, ve her kim Allah'a ve Peygamber'e hicret kasdiyle evinden çıkar da sonra kendisine ölüm yetisirse, muhakkak ki onun ecri Allah'a düşer. Allah bir gafur ve rahîm bulunuyor"* (Nisâ sûresi, âyet 100)

Dikkat edileceği gibi bu âyet'de: *"... her kim Allah'a ve Peygamber'e hicret kasdiyle evinden çıkar da sonra kendisine ölüm yetisirse ..."* deniyor, yâni hicret'in Tanrı ve Muhammed ugruna yapılması gerektiği belirtiliyor. Anlatılmak istenen şey şudur ki, Kur'ân buyruklarına uymak, ya da hacc ve cihad ya da bunlar gibi her hangi dinî bir maksatla hicret etmek, iş görmek, Allah'a ve Muhammed'e hicret demek olur. Daha baska bir deyimle Muhammed, yine kendisini Tanrisal kertede tutmuş olmaktadır. Bu âyet'i Muhammed, su olay vesilesiyle koymuştur: **Cündub İbn-i Damre** adında biri, Medîne'ye hicret etmek üzere yola çıkar, fakat yolda bir yerde öleceğini hissederek durur; sağ elini sol eline koyar ve Tanrı'ya hitaben şöyle der: *"Allah'im, su senin, su da Resûlünün. Resûlün*

sana ne ile biy'at ettiyse, ben de öyle biy'at ediyorum". Bunlari dedikten sonra ölür. Haberi alan Muhammed: "Medîne'de vefat etseydi ecir etemm olurdu (tam olurdu)" ¹ der.

Daha baska bir deyimle bu olayi, kendisini Tanri ile ayniyet içerisinde tutmak için bir vesile edinmistir.

¹ Elmalili H. Yazir, age (Cilt II, sh. 1439).

II) Ezân okutarak kendi adinin, Tanri'yla birlikte telaffuz edilmesini saglamis olur. Böylece kendisini Tanri'ya es degerde kilmak, insanlara taptirtmak, ve onlari duâ'larindan yararlanir hâle sokmak ister:

Daha önce de belirttigimiz gibi Muhammed, asiri bir övünme hevesi yaninda bir de kendisini baskalarına övdürtme geleneginde idi. Bundan dolayidir ki "mü'min" kisileri, Tanri ile birlikte kendisini de yüceltmeleri zorunlugunda kilmistir; hattâ bunu dahi yeterli bulmamis, bir de Tanri'yi ve meleklerini kendisine "salavât" getirir durumlarda tutmustur.

Kendisini Tanri'ya es degerde gösterip yüceltmek için uyguladigi usûllerden biri **ezân** okutma usûlüdür. Fakat ne ilginçtir ki, biraz asagida özetleyecegimiz gibi, kendisi için çok yararli olan bu usûlü bulan kendisi degildir; bunu, **Abdullâh b. Zeyd** adinda birinin tavsiyesi üzerine uygulamaga baslamistir ¹. Bu hususu diger yayinlarimizda ele aldigimiz için, burada fazla durmayip sadece ezân'in Muhammed'e övünme ve "magfiret" kazandiran yönlerine deginecegiz.

Ezân okutmak sayesinde Muhammed, günde bes def'a kendi adinin Tanri'nin adiyle birlikte, müezzin tarafindan halk yiginlarina su sekilde duyurulmasini saglamistir:

"Tanri ulu'dur, Tanri ulu'dur,

Süphesiz bilirim, bildiririm Tanri'dan baska tapacak yoktur,

Süphesiz bilirim, bildiririm Tanrı'nın peygamberi'dir Muhammed,

Haydin namaza, haydin namaza,

Haydin felaha, haydin felaha,

Tanrı ulu'dur, Tanrı ulu'dur,

Tanrı'dan baska yoktur tapacak."

Kendi adinin *"Tanrı'nın Peygamberi"* olarak belirtilmesinden büyük mutluluk ve gurur duyduğu kuskusuzdur. Fakat onun bu mutlulugunu arttıran bir sey daha vardır ki, o da ezan sayesinde kendisine "manevî" bir takım kazançlar sağlaga çalışmasıdır. Su bakımdan ki, müslüman kisi'ye, ezân okundugu her kez, müezzinin yukardaki sözlerini tekrar etmekle ve kendisi hakkında Tanrı'dan "magfiret" dilemekle görevli tutmustur. Onlara  rnek olmak üzere kendisi de, ezân okundugu zamanlar böyle yapar, müezzin'in sükût ettiği her kez, onun dediklerini tekrarlardı. O tarihten bu yana müslümanlar, hep bu sekilde yapar olmuşlardır².

Gerçekten de Muhammed, ezan dinleyen müslümanların, kendisi için Tanrı'dan "niy zda" bulunmalarını istemiş, bunu yapacak olanların mükâfatlara kavusacaklarını söylemiştir; söyle demistir: *"Her kim ez nı isittiği zaman... müezzinin dedigini deyiniz. Sonra bana tasliye ediniz ('Sallallah  aleyh  ve sellem' du 'sini okuyunuz). Sonra benim için Hak Celle 'den (Ulu Tanrı'dan)... vesile niy zında bulununuz. (Kim böyle derse) kiyâmet gününde benim sef atim ona raygan olur (O kisi sefaatimden zahmetsizce ve bedava sekilde yararlanir)..."*³.

Yâni ezan dinleyen müslüman kisi, eger müezzin'in dediklerini tekrar ederek Tanrı'dan, Muhammed için Cennet'te bir yer ayrılmasını isteyecek olursa (ki bu "vesile niyazında bulunmak" demektir), o kisi hakkında Muhammed, Kiyâmet gününde sef atta bulunacaktır.

Fakat Muhammed, bununla da yetinmemiş, bir de kendisi için Tanrı'dan yukardaki sekilde "niy zda" bulunan kimselere Tanrı'nın mükâfatlar vereceğini, örneğın on kez *"Aleyhisselatü vesselâm"* diyeceğini bildirmiş, söyle demistir: *"Sonra bana salât-  selâm getirin. Zirâ her kim bana tasliye (Aleyhisselatü vesselâm) ederse, ondan dolayı (Allah) ona on kere tasliye buyurur..."*⁴. Burada geçen "tasliye" sözcüğü, "Aleyhisselatü vesselâm" ya da "Sallallah  aleh  ve sellem" du 'sini okumak anlamındadır.

Bunu söyledikten sonra, yine kendisine bir seyler peylemek için, örneğın cennette'ki belli k seleri edinmek üzere müslümanlardan sunu istemistir: *"Sonra benim için Allah'tan vesîleyi dileyin, çünkü o cennet'te bir menzildir ki, ib du'llâh'tan yalnız bir kuldân baskasına lâyik olmaz. Umarım ki o kul ben olayım. Öyle ise benim için vesîleyi her kim Allah'tan dilerse sefâati hak eder"*⁵.

Bu sözlerden anlaşılacığı vechiyle, **"vesile"** denen sey, Cennet'te bir "menzil"dir, bir "durak" yeridir; ve burası insanlar arasından sadece bir tek kul'a layık bir yerdir. Ve iste bu yerin kendisine layık görülmesi için Muhammed, müslümanların kendisi için du  etmelerini istemektedir. Bu sekilde du  edenlerin, "sefâat"e hak kazanacağını eklemektedir.

Öyle anlaşıyor ki Tanrı'nın *"en son ve en sevgili peygamberi"* olduğunu ve Tanrı tarafından sinirsiz sekilde yüceltildiğini söyleyen Muhammed, hani sanki Tanrı'ya

güvenemiyormus da insanlardan medet umuyormus ve ancak onların "niyâz" etmeleri sayesinde Tanrı'nın "mazhariyetine" kavuşabilirmiş gibi: "Bana duâ edin de Tanrı'nın inâyetine erisebileyim" şeklinde konuşmaktadır; örneğin tek bir kuldan baskasına layık görülme "menzil'e" ancak kul'ların Tanrı'dan kendisi için "niyâzda" bulunmalarıyla erisebileceğini düşünmektedir. Kendisine "**salât-ü selâm**" getirecek olan müslüman kişilere de, bu "niyâzlarının" karşılığı olarak, rüsvet verir gibi, mükafatlar va'd etmekte, onların bu sayede "sefâati hak edeceklerini" bildirmektedir⁶.

Biraz önce belirttiğimiz gibi, "**Ezân**", aslında, Muhammed'in adını Tanrı'nın adıyla birlikte yücelten bir duâ tarzıdır. Fakat bunun da dışında, Muhammed'e, ezân dinleyenlerin duâ'larını kazandırır. Bundan dolayıdır ki Muhammed ezân okunmasını, bir bakıma "*Din-i Islâm'ın siâri*" haline getirmiş ve terkedilmesini yasak etmiştir⁷. O kadar ki bir belde halkı ezân'ı terketmek için karar alacak olursa, o belde halkına karşı "Kital"i (öldürmeyi), Islâmî kosul haline getirmiştir. Bundan dolayıdır ki, çeşitli kabilelere saldırmak üzere "gazâ'ya" çıktığında, sabah olmadıkça "hücum" emrini vermezdi. Sabah olunca bekler, eğer üzerlerine saldıracağı kabilelerin bulunduğu yerden ezân sesi isitirse saldırmaktan vazgeçer, isitmezse baskına geçer, kabile halkını esir eder, kabileye âit ne varsa her şeyi yağma ve talan eder, elde ettiği esirleri ve ganimetleri taraftarlarıyla bölüşürdü⁸.

Daha başka bir deyimle ezân'ı terkedenden halk'lara karşı "kital"i (öldürmeyi) Islâm'ın gereği yapmıştır. Söylemeye gerek yoktur ki bu davranış onun, gerçek din anlayışından ve özellikle hoşgöründen ne kadar yoksun olduğunu kanıtlamaya yeter niteliktedir.

¹ Bkz. Sahih-i..., (Cilt II, sh.556-7, 573)

² Müezzin sükût ettikçe mi, yoksa ezân okumayı bitirdikten sonra mı icâbet gerektiği konusunda çeşitli uygulamalar vardır. Bu konuda bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 568 ve d.

³ Câbir'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 573 Hadîs no. 365)

⁴ Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 573)

⁵ ibid.

⁶ Bu mükâfaati müslüman kişiler son derece önemli sayarlar, çünkü inandıkları o'dur ki Muhammed, "*Allah nâsi ba's buyuracak. Bana da yeşil bir hülle giydirecek, ondan sonra Allah neler söylemekliğimi dilerse söyleyeceğim*" demiş, bu yerin "Makam-i Mahmud" olduğunu söylemiş ve "*bu yerde ümmetime sefâat edeceğim*" diye konuşmuştur. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 574)

⁷ Hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 568)

⁸ **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 561, Hadîs no. 362)

A) Ezân'in yüksek sesle okunmasını farz kılma ile güttüğü amaç, çok sayıda müslümanı namaza durdurmak ve onların duâlarını kazanmaktır. Bunu sağlamak üzere ezân'in şeytanları uzaklara kaçırttığını söyler.

İnsanlarımızın, ve özellikle hasta olanlarımızın, sabahın çok erken saatlerinde son derece yüksek ve canhırs bir ezân sesiyle uyandırılmalarının, ya da her gün bes vâkit namaz saatlerinde aynı azâb'a katlandırılmalarının baslıca nedeni, ezân'in yüksek sesle okunmasıdır. Hemen belirtelim ki ezân'in yüksek sesle okunmasını emreden Muhammed'tir. Çünkü **Ezân**'ın bu şekilde okunmasında kendisi için büyük yararlar görmüştür: düşünmüştür ki ezân ne kadar yüksek sesle okunacak olursa, onu isitenlerin sayısı da o kadar çok olacak, ve böylece çok sayıda insan namaz kılacak, vce kılarken de kendisi için duâ'da bulunacaktır.

Ezân'in yüksek sesle okunması sayesinde çok sayıdaki kişilerin namaza duracakları hususunda düşündüğü su olmuştur ki, ezân sesi ne kadar uzaklara ulaşırsa, çölde yaşayan ve davar besleyen Arap'lar, ezân sesini duyduklarında birbirlerini namaza çağırması olacaktı; böylece namaza duranların sayısı da o kadar çok olacaktır. Söylemeye gerek yoktur ki ezân'i isitenlerin sayısı ne kadar çok olursa, kendisini yüceltici duâ'da bulunacak olanların sayısı da o kadar fazla olmuş olacaktır. Ve iste bundan dolayısıdır ki Muhammed, ezân okuyanlara, yâni **müezzin**'lere, ezân'i yüksek sesle okumalarını, avaz'ları çıktığı kadar bağırma ve bütün güçlerini çıkarmalarını emretmiştir. Bunu yaptırmak için onlara, bir yandan âhiret'i va'd etmek, bir yandan Kiyâmet günü uzun boylu olmalarını müjdelemek ve nihâyet şeytanları çok uzaklara kaçırtma mutluluğuna kavuşacaklarını söylemek gibi yolları seçmiştir.

Gerçekten de yüksek sesle ezân okuyan müezzinlere, her şeyden önce âhiret mükâfatları va'd etmiştir. Yüksek sesle ezân okuyacak olurlarsa kiyâmet gününde **cin**'lerin "sehâdetine" nâil olacaklarını ve bu sayede mükâfata kavuşacaklarını bildirmiştir. **Ebû Sâid Hudrî**'nin rivâyetine göre Muhammed şöyle demiştir: *"Müezzin sesinin yetistigi yere kadar ins, cin, (hattâ) hiç bir şey yoktur ki (ezân) duymus olsun da kiyâmet gününde müezzin için (hüsn-i) sahâdette bulunmasın"* ¹.

Muhammed'in bu sözlerine dayanarak ki Sahabî'den Abdullah adında biri, oğlunu karsısına alıp söyle demiştir: *"Görüyorum, sen davar (beslemeyi) ve badiye'de (çöl'de) oturmayı seviyorsun. Davarların başında, yahud badiyende iken namaz için ezân okuyacak olduğun vakit tîz sesle nidâ et, zirâ müezzin sesinin yetistigi yere kadar ins, cin... yoktur ki ezân duymus olsun da kiyâmet gününde müezzin için sahâdette bulunmasın"* ².

Fakat yüksek sesle ezân okutmak hususunda Muhammed'in bir bulusu daha vardır ki o da, müezzin'lere, sadece âhiret mükâfatlarına erişeceklerini değil, fakat **Kiyâmet** gününde uzun boylu olmalarını müjdelemek olmuştur. Muhammed'in demesine göre müezzin'ler, ezan okurlarken *"Lâ ilâhe illa'llâh"* (Allah tek'tir) dedikleri için, kiyâmet gününde mutlaka "uzun boylu olma şerefine" nâil olacaklarıdır ³.

Fakat Muhammed bununla da yetinememiş, ezân'in yüksek sesle okunmasını sağlamak üzere bir de **şeytanları** ise karıstırmıştır. Çünkü Muhammed'in söylemesine göre şeytanın en sevmediği şey ezân sesidir; ve ezân, ne kadar yüksek sesle okunacak olursa şeytan

da, ezâni duymamak için, o kadar uzaklara kaçır; hem de "yellene yelene " ve artık ezân sesini isitemeyecegi yere kadar kaçmakta devam eder. Ebû Hüreyre'nin rivâyetine göre Muhammed söyle der: *"Namaza nidâ edildiği vakit seytan, ezâni isitmemek için (ezân sesini duymiyacak yere kadar, yahud duymamayım diye) yellene yelene kaçır"* ⁴

Söylemeye gerek yoktur ki seytani, mümkün olduğu kadar uzaklara kaçirtmanın mükafati çok olacagina göre, müezzinler için yüksek sesle ezân okumak kadar kârlı bir is olmamak gerekir. Ve iste geçmiş yüz yıllar boyunca zavallı müezzin'ler, bir yandan âhiret mükafatlarına kavusmak, bir yandan Kiyâmet günü uzun boylu olmak, ve nihâyet bir yandan da seytanları mümkün olduğu kadar uzaklara kaçirtmak için, kimbilir ezân okurlarken cigarlerini parçalarcasına ne kadar yırtınmışlardır. Neyse ki bugün artık ilim ve teknik onların imdadına yetismis ve bu isi hoparlörlerle yapma kolayligini sağlamıştır. Ancak ne var ki bu aynı ilim onlara, sabahın erken saatlerinde ve günde bes kez, hoparlörler sayesinde canhırs bir sesle ezân okutmanın, insanları uykusuz bıraktığını, rahatsız kıldığını, hastaları azâba soktugunu bir türlü anlatamamamıştır. Anlatmasına da olanak yoktur, çünkü günümüzde müezzin'ler, teknik gelişmenin nîmetleri sayesinde hoparlörlerle ezan okurlarken, âhiretteki yerlerini güvenceye alabilmek ve Kiyâmet günü uzun boylu olabilmek için, hoparlör sesini sonuna kadar yükseltmek sûretiyle insanları rahatsız etmek hususundaki olumsuzluklarını en etkili bir sekile sokmaktan geri kalmazlar

Görülüyor ki Muhammed, ezân'ın yüksek sesle okunmasını, çeşitli yollardan dinsel bir zorunluk haline getirirken, bu sekilde okunan ezan'ın insanları rahatsız etmesine aldirmamıştır. Bundan dolayidir ki o tarihten bu yana, yâni 1400 yıl boyunca İslâm ülkelerinde, ezân'ı, insanların rahatsız olmalarını önleyecek sekile sokmak olasiligi bulunamamıştır.

¹ Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 563, Hadîs no. 361. Bu konuda ayrıca bkz. Cilt IX, sh. 63)

² Bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 563), hadîs no. 361)

³ Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 565)

⁴ Bkz. **Sahih-i...** (Cilt II , sh. 558-563, Hadîs no. 360)

B) Muhammed'in söylemesine göre "oruç", Tanrı'ya edilen bir ibâdet olmakla beraber, aynı zamanda kendisine yönelik bir ibâdet'tir.

Oruç tutmanın gerekli bir dinsel görev olduğunu belirtmek maksadiyle Muhammed, Kur'ân'a su âyet'i koymuştur: *"Ey iman edenler! Oruç sizden önce gelip geçmiş ümmetlere farz kilindiği gibi size de farz kilindi. Umulur ki korunursunuz"* (Bakara sûresi, âyet 183). Oruc'un esas itibariyle Tanrı'ya edilen bir ibâdet sekli olduğunu, ve oruçlu'nun manevî derecesinin yüksekliğine kanıt teskil ettiğini ve bunun karşılığında Tanrı'nın oruç tutan kişiyi mükafatlandıracağını anlatmak üzere de söyle demistir:

"...Rûhum yed-i kudretinde olan Cenâb-i Hakk'a yemin ederim ki, oruçlu agzin kokusu, Allah'u Teâlâ indinde misk kokusundan daha temizdir. (Cenâb-i Hak buyurmıştır ki:) Oruçlu kimse benim (rizam) için yemesini, içmesini, cinsî arzusunu bırakmıştır. Oruç, doğrudan doğruya bana edilen (riyâ karışmayan) bir ibâdet'tir. Onun ecrini de doğrudan doğruya ben veririm. Halbuki baska ibâdetlerin hepsi on misliyle ödenmektedir" ¹.

Görülüyor Muhammed, Tanrı'nın kendisine: *"...Oruçlu kimse benim için yemesini, içmesini, cinsî arzusunu bırakmıştır..."* dedigini bildirmektedir. Yorumcuların belirtmesine göre bu tümce "Allâh kelâmı"dır ve bu hadîs'de "**Cibrîl**"ın aracılığı yoktur. Yâni Tanrı, bu hadîs'in anlamını, Cibrîl'i aracı yapmadan, *"doğrudan doğruya Muhammed ilâm buyurmıştır"*. Muhammed de onu *"kendi lafziyle"* (kendi agziyle) Ashâb'ına ve halka (ümme't'e) bildirmiştir. Bundan dolayıdır ki bu hadîs "**Hadis-i Kudsî**" niteliğindedir². Kuskusuz ki bunda sasilacak pek bir şey yoktur, çünkü Muhammed Tanrı'yi, melekleriyle birlikte kendisine "salavat" getirmiş gibi tanımlamıştır (Bkz. K. Ahzab 56). Bu durumda Tanrı'yi, Cibrîl aracılığı olmadan kendisiyle konuşmuş olarak göstermesi doğal sayılmaz mı?

Fakat her ne olursa olsun, şimdi geliniz Muhammed'in yukardaki sözlerini, Kur'ân'daki *"Muhammed'e boyun eğer Tanrı'ya boyun eğmiş gibidir"* (K. Fetih 10), ya da *"...Tanrı ve melekleri Muhammed'e salavat getirirler"* (K. Ahzâb 56) şeklindeki ve benzeri âyet'lerle yan yana getirelim! Bu kıyaslamadan çıkaracağımız sonuç su olmaz midir ki "oruç", Tanrı'ya edilen bir ibâdet olduğu kadar Muhammed'e edilen bir ibâdet'tir.

*

¹ (Bkz. Ebû Hüreyre'nin rivâyeti olan bu hadîs için bkz. **Sahih-i. ..** , **VI**, 247-9, Hadîs no 897).

² Sahih-i... (Cilt VI, sh. 249)

III) Her ne kadar Tanrı'nın "rahmet ve bereketine" sahip bulunduğunu ve bütün günahlarının avf olunduğunu söylemekle beraber Muhammed, yine de bu "rahmet"e kavusabilmek ve günâhlarının bağışlanmasını sağlayabilmek için insanların kendisini överek yüceltmelerini, ve Tanrı'dan kendisi için mağfiret dilemelerini ister:

Evvelce de değindigimiz gibi seriâtçı'lar Muhammed'in alçak gönüllü bir insan olduğunu, övünmekten ve baskaları tarafından övülmekten kaçındığını söylerler ve örnek olarak onun: *"Kul'un kendi kendini beğenmesi, onu helâke sürükler"* ¹ diyerek övünme'nin kötü bir şey olduğunu anlatmak istediğini öne sürerler. Hattâ halka hitaben: *"Hiristiyanların...İsâ'yi asiri övdükleri gibi övmeyin beni... Bana -Allah'ın kulu ve Resûlü- deyin"* şeklinde konustugunu öne sürerler ². Oysa ki bütün bunlar yanlış yaratıcı cabalardan başka bir şey

degildir. Çünkü yine tekrarlayalım ki, baskalarının övünmesine tahammül edememekle beraber Muhammed, kendini övmekten ve baskalarına da kendisini övdürtmekten geri kalmazdı. Hem de öylesine ki, Tanrı'yi kendisine "salât ve selâm" eder durumlarda kılmak yanında, bir de müslümanların kendisini Tanrı'yi över gibi övmelerini istemistir. Denilebilir ki övünmek ve övülmek hevesi onu giderek siddetlenen bir tutku şeklinde sarmıştır. Özellikle Medîne'ye göç edipte güçlenmeye başladıktan sonra bu tutkusuna sinir çizilemez olmuştur. Kendi kendini asiri şekilde överken, bir de hem Tanrı'ya ve hem de ayrıca insanlara övdürtmüs, yücelttirmiştir. Sik sik belirttiğimiz gibi, Tanrı'yi, melekleriyle birlikte kendisine salavât getirirmiş gibi gösterirken (Ahzâb 56), mü'minlere de kendisi için çeşitli şekillerde övgüler yagdırtmıştır.

Öte yandan Muhammed'in övünmesi, bir de Tanrı'nin kendisine bahsettiğini söylediği "nîmetler", "ihsan'lar", ve "ayrıcılık" konusunda kendisini gösterir. Daha önce de belirttiğimiz gibi Tanrı'nin kendisine *"rahmet ve bereket"* yagdırdığını söylemiş, örneğin "çok nimet" demek olan ve aynı zamanda cennetteki **Kevser**'i (emsalsiz bir havuzu) verdığını bildirmiş (Bkz. 108 el-Kevser Sûresi, âyet: 1-3), ya da cennette, kendisinden baska hiç bir kula "lâyik" görülme menzîl'den söz etmiş, örneğin söyle demiştir: *"...Sonra benim için Allah'tan vesîleyi dileyin, çünkü o Cennet'te bir menzildir ki, ibadu'llâhtan yalnız bir kuldan baskasına lââyik olmaz. Umarım ki o kul ben olayım..."* ³

Ancak ne var ki Muhammed, Tanrı'nin kendisine böylesine "rahmet ve bereket" ve "nîmet" verdığını, kendisini günahsız kıldığını vs... söylediği halde, yine de bu nîmetlere erisebilmek için insanların duâ'larına ve kendisi için Tanrı'dan "rahmet ve bereket" dilemelerine muhtaç görünmüştür. Günahlarının bu yoldan afv olunabileceğini, ve Cennet'in nîmetlerine, bu sûretle kavusabileceğine inanmıştır. Ve iste bu nedenle istemistir ki insanlar, kendisi için her dâim Tanrı'dan duâci olsunlar; örneğin namaz kılarlarken kendisi için: *"Ey Allah'ın peygamberi! Sana selâm olsun, her fenâlikten emin ol! Ve Allah'ın rahmet ve bereketleri üzerinde bulunsun"* diye duâ'da bulunsunlar. Nitekim kaynakların bildirmesine göre Sahâbe döneminde söyle duâ edildiği anlaşıyor: *"Tehîyyât 4, Allah'a râci ve O'na mahsûstur. Salâvat, Allah içindir. Tayyibât 5 da O'na mahsustur. Ey Nebiyy-i Kerîm (Muhammed), Allâh'ın rahmeti ve berekâtî senin üzerine olsun. Bize ve Allah'ın sâlih kullarına selâm olsun. Sehâdet ederim ki, Allah'tan baska Ma'bud yoktur. Yine sehâdet ederim ki, Muhammed (....) O'nun kulu ve Resûlüdür"* ⁶.

Fakat Muhammed bununla da yetinmemiş, ayrıca müslüman kişilerin kendisine **salât** etmelerini bildirmiştir. *"Sana nasıl salât edeceğiz?"* diye sorduklarında da söyle yanıt vermiştir: *"(Benim için duâ ederken söyle deyin) Yâ Rab! Muhammed'e (dünyâ seriâtini, âhirette sefâatini) kutlu kil; âilesine ve bütün ümmetine de rahmet eyle!... Yâ Rab! Muhammed üzerinde (ona verdigin) şeref ve sâadeti dâim kil! Nasıl İbrahîm üzerinde sâbit kildinsa..."* ⁷.

Bundan baska, bir de her bir müslümanın, kendisi için Tanrı'dan su dilekte bulunmasını ister: *"Allah'im ! Varlıkların en seçkini Peygamberimiz Efendimize, bütün varlıklar adedince selât ve selâm et..."* ⁸.

Ancak bununla da yetinmez, bir de geçmiş ve gelecek günâhlarının bağışlanması için insanların Tanrı'ya su şekilde yalvarmalarını söyler: *"Yâ Muhammed! ... Sen Nebîlerin hâtimisin (sonuncususun). Allah geçmiste ve gelecekte vukûu farzolunan bütün günahlarını magfiret etmiştir. (Tanrı'ya) hakkımızda sefâat et, görüyorsun ki elem ve ızdırab içindeyiz"* ⁹.

Yine bunun gibi halktan, ezân okunurken müezzinin dedigini tekrar etmelerini ve kendisi için duâ etmelerini ister; söyle der: *"Sonra bana salât-ü selâm getirin. Zirâ her kim bana*

*tasliye ederse ¹⁰ ondan dolayı Allâhu Teâlâ ona on kere tasliye buyurur. Sonra benim için Allah'tan vesîle dileyin, çünkü o Cennet'te bir menzildir ki, ibâdullahtan yalnız bir kuldân baskasına lâîk olmaz. Umarım ki o kul ben olayım. Öyle ise benim için vesîleyi her kim Allah'tan dilerse sefâati hak eder"*¹¹.

Kendisini övdürtmek, ve günahlarını afvettirmek maksadiyle kisileri mümkün olduğu kadar fazla sayıda namaz kilmaga sürüklemenin de yolunu bulmustur. Bir kere yukarda belirttiğimiz gibi, müezzinin sesini isitipte cemâaat namazında hazır bulunanlara 25 namaz yazılacağını ve iki namaz arasındaki bütün günahlarının bağışlanacağını söylemiştir¹².

Yine aynı amaçla öngördüğü başka bir buyruk vardır ki o da ölü için 40 ya da 100 kişi'nin namaz kilmaları halinde Tanrı'nın, ölü hakkındaki sefâatleri mutlaka kabul edeceği hususu ile ilgilidir. Buhârî, Müslim ve Nesâî gibi kaynakların bildirmelerine göre Muhammed şöyle diyor: *"Erkek olsun, kadın olsun müslümanlardan ölen bir kimse yoktur ki, onun ölüsü üzerine müslümanlardan yüz kişiye bâliğ olan bir zümre namaz kilip hakkında hayir dilekte bulunursa bu meyyit (ölü) hakkındaki sefâatlar muhakkak kâbul olunur"* ¹³.

Namaz kilan kisilerin Muhammed lehinde yukardaki şekilde duâ'da bulunacakları göz önünde tutulacak olursa, fazla sayıdaki namazın Muhammed'in çıkarlarına ne kerte yararlı bulunduğu kolaylıkla anlaşılır.

Dikkat edileceği gibi Muhammed, insanların kendisi için Tanrı'dan "rahmet ve bereket" duâ'sında bulunmalarını sağlayabilmek üzere onlara sefâat va'd etmektedir. Hattâ böyle yapacak olurlarsa günahlarının silineceğini dahi söylemekten kaçınmamaktadır. Daha doğrusu onların kendisi için duâ etmelerine karşılık, kendisinin de onlar için sefâate bulunacağını belirtmektedir; hani sanki karşılık beklercesine is görmektedir. Söylemeye gerek yoktur ki böyle yaparken, aynı zamanda Tanrı'yi, insanların duâ'lariyle is görüyormuş gibi tanitmakta, ve sanki insanlar, duâ etmeyecek olurlarsa Tanrı "rahmet ve bereketini" Muhammed'ten esirgermiş gibi bir durum yaratmaktadır.

*

- ¹ Hadîs'in tamamı şöyledir: "*Üç şey insani helâke sürükler. Bunlar... cimrilik, nefsin arzu ve isteklerine uymak ve kulun kendi kendini beğenmesidir*". Bkz. Gazalî, **Ihyau.... (1980)**, (Cilt III, sh. 559).
- ² Bkz. Öztürk, **age** (Sh. 85)
- ³ Abdullâh b. Amr b. As'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...**(Cilt II, sh. 573)
- ⁴ "Tehiyyât" söcügü A'zamet", "Selâm", "Bekâ", "Müsibet ve belha'dan uzak" gibi anlamlara gelmekte.
- ⁵ "Tayyibât" sözcüğü, "iyi", "hos", "yatistirici" gibi Allah'a özgü güzellikler karsiligidir.
- ⁶ Bu hususlar için Buharî'nin Abdullah b. Mes'ûd'un rivâyetine dayali hadîs'le ilgili açıklamara bakiniz. **Sahih-i...** (Cilt II, 869 ve d. Hadîs no. 459)
- ⁷ Bu hadîs için bkz. **Sahih-i ...** (Cilt IX, sh. 128, hadîs no. 1383). Ayrica Kâ'b Ibn-i Ücre ile Ebû Sâid'il-Hudrî'nin rivâyetleri için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 162, Hadîs no. 1725 ve 1726)
- ⁸ Bu hadîs için bkz. Öztürk, **age** (sh. 176)
- ⁹ Buhârî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz.**Sahih-i....** (Cilt XI. sh. 126)
- ¹⁰ "Tasliye" sözcüğü "Sallallahû aleyhü ve sellem" diye duha etmek demektir.
- ¹¹ Müslim'in Abdullâh b. amr b. As'dan rivhayeti için bkz. Sahih-i... (Cilt II, sh. 573)
- ¹² Ebî Dâvud'un "Sünen-i"nde Ebû Hüreyre'nin rivâyetine göre Muhammed söyle diyor: "*Müezzine sesinin yetistigi yer nisbetinde magfiret olunur. Ratb u yâbis (taze, kuru) her sey de ona hüsn-i sahâdette bulunur. Da'vet ettigi cemâat namazina hâzir olana da yirmi bes namaz yazilir. Ve iki namaz arasindaki günahali bagislanir*". Burada geçen "Ratb u yâbis" deyimini "Agaç, kesek, tas, cin, ins, hiçbir sey yoktur ki, (muezzin'in) sesini isitsin de ona sahâdette bulunmasin" seklinde belirtenler vardir. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 565)
- ¹³ Yüz kisi yerine kirk kisilik bir zümrenin namaz kilmasi hususunda da hadîs'ler var. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 468-9).

IV) İnsanlari, Tanri'ya î mân eder gibi kendisine î mân ettirmekle övünür: "Amel'in en iyisi Tanri'ya ve Muhammed'e î mân'dir; Tanri'ya ve Muhammed'e karsi gelen alçaktır" derken yaptigi budur.

Kendi degerlemelerine göre yogurdugu Tanrı fikrini, yine kendi amaçlari dogrultusunda kullanmak üzere Muhammed, bir de kendisini **kul** gibi gösterir ve tipki diger kul'lar gibi Tanrı'ya boyun egmeyi övünme vesilesi yapardı. Ancak ne var ki bunu yaparken, kendisini Tanrı'nin en sevgili ve son peygamberi olarak göstermekten, ve insanlari, tipki Tanrı'ya îmân ettikleri gibi kendisine de îmân ettirmekten geri kalmazdı. Bunu saglamak üzere buldugu formüllerden biri su idi: "(Amel'in en efdâli) Allah'a ve Resûlüne îmân(dir)..." [ki Türkce karsiligi su oluyor: "Eylemin en yüce olani, Tanrı'ya ve Muhammed'e îmân etmektir"]. Bu formülü taraftarlarinin kendisine sorduklari "*Amelin hangisi efdâldir?*" ("Eylemlerin hangisi erdemlidir?") seklindeki bir soruyu yanitlamak üzere ortaya atmıştır. Bu soruya yukardaki sekilde "(Amel'in en efdâli) Allah'a ve Resûlü'ne îmân etmektir" deyince taraftarlari sormuslardir: "*Ondan sonra hangisi?*". Bu soruya Muhammed: "*Allah yolunda cihâd*" diye karsilik vermis ve ondan sonra da "*Hacc etmek*" diye eklemiştir ¹. Bunu söylerken anlatmak istedigii sey su idi ki, Tanrı adına savasa çıkmak, ya da hacc etmek vs... gibi seyler, Tanrı'ya ve onun peygamberine "**îmân**" etmek'ten sonra gelir, ve "**îmân**" her seyin temelidir. Çünkü sunu biliyordu ki "îmân etmek" çok kapsamlı bir şeydir ve aslında "**mutlak itaat**" (yâni "mutlak sekilde boyun egmek") anlamına gelir. Böylece yukardaki formül sayesinde kisileri hem Tanrı'ya, ve hem de aynı zamanda kendisine îmân ettirmiş, ve dolayısıyla boyun egdirtmiş oluyordu.

Fakat bu isı biraz daha saglama baglamak üzere, kendisine boyun egmenin Tanrı'ya boyun egmek anlamına geldigini söylemiş ve Kur'ân'ın bir çok sûre'lerine bu konuda âyet'ler koymuştur. Örneğin Nisâ Sûresi'e koyduğu âyet'lerden biri şöyle: "*Peygamber'e boyun egen, Tanrı'ya boyun egmiş olur*" (K. 4 Nisâ, 80). Bir digeri de şöyle: "*De ki -'Tanrı'ya boyun egin, Peygamber'e de boyun egin...*" (K. Nisâ 54, 59). Fetih Sûre'sine sunu koymuştur: "*Ey Muhammed! Süphesiz sana bas egerek ellerini verenler (biat edenler), Allah'a bas egip el vermiş sayılırlar...*" (K. 48 Fetih 10). Al-i Imrân sûresi'ne koyduğu bir âyet'le, kendisine boyun egenlerin Tanrı tarafından sevilip günahsız kilinacaklarını anlatılmıştır: "*(Ey Muhammed!) de ki: -'Tanrı'yi seviyorsanız, bana uyun! Ki, Tanrı da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın...*" (K. 3 Al-i Imrân 31). Nisâ Sûre'sine koyduğu su âyet'le, Tanrı'ya boyun eger gibi kendisine boyun egenlerin Cennet'lere alinacaklarını belirtmiştir: "*Kim Tanrı'ya ve Peygamberi'ne boyun egerse, Tanrı onu, altından ırmaklar akan cennetlere koyar. Sürekli kalır orada. İşte bu, büyük kurtulustur*" (K. 4 Nisâ 13) ².

Ve iste Kur'ân'ın çeşitli sûrelerine serpistirdiği bu tür âyet'lerledir ki Muhammed, gerek Tanrı'ya ve gerek kendisine karşı gelme'nin "alçaklık" olduğunu ve bu bu gibi kimselerden Tanrı'nin öç alacağını söylemiş ve Kur'ân'a bu dogrultuda ayrıca su tür âyet'ler koymuştur: "*Allah'a ve peygamberine karşı gelenler, iste onlar en alçak kimselerle beraberdirler. Allah -<And olsun ki Ben ve peygamberlerim üstün geleceğiz>- diye yazmisti...*" (K. 58 Mücadele sûresi, âyet 20-21).

Kendisini o kerte Tanrisal yücelikte görürdü ki, aleyhinde konuşmanın ya da kötü haber yaymanın Tanrı aleyhinde konuşmak olduğunu söylerdi. Kendisini incitenlerin, tipki Tanrı'yi incitmiş gibi sayılacaklarını ve bunun sonucu olarak gerek bu yeryüzünde ve gerek ahiret'te azab'a uğrayacaklarını hatırlatırdı. Bu maksatla Kur'ân'a koyduğu âyet'lerden biri şöyle: "*Allah'i ve Resûlünü incitenlere, Allah, (bu) dünyada ve ahirette lânet etmiş ve onlar için horlayıcı bir azab hazırlamıştır*" (K. 33 Ahzab sûresi, âyet 57).

Ancak ne var ki Tanrı'ya ve kendisine boyun egmeyenlerin "alçak" olduklarını, Tanrı'nin onlardan öç alacağını, onları azâb'a sokacağını bildirmek yeterli değildi. Esasen bu usûl'e genellikle henüz güçlü bulunmadığı Mekke döneminde basvurmıştı. Fakat güçlendikten sonra, örneğin Medîne döneminde, hem bu yukardaki usûlü sürdürmüş ve hem de kiliç yolu ile korku ve dehşet saçma usûlüne yönelmiştir. Kendisine boyun egmeyip karşı

gelenlerin, ya da kendisini incitenlerin mutlaka yakalanıp en feci şekilde öldürölmeleri için Kur'ân'a ayrıca hükümler koymuştur, ki bunların basında Mâide sûresi'nin su dehset verici âyet'i var: *"Allah ve Resûlüne karşı savasanların, ve yer yüzünde (hak) düzenini bozmaya çalışanların cezası ancak ya (acimadan) öldürölmeleri, ya asilmaları, yahut el ve ayaklarının çaprazlama kesilmesi, yahud da bulundukları yerden sürölmeleridir. Bu onların dünyadaki rüsvaylığıdır. Onlar için ahirette de büyük azab vardır"* (K. Mâide sûresi, âyet 33)

Yine bunun gibi Ahzâb Sûre'sine su âyet'i koymuştur: *"Andolsun ki, iki yüzlöler, kalplerinde hastalık bulunanlar, şehirde kötü haber yayanlar(a karşı) seni onlar(la savasa) çağırırız... Lânetlenmiş olarak nerede bulunurlarsa yakalanır ve hem de öldürölürler"* (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 60-61). Göröldüğü gibi burada hedef edinilen kimseler, esas itibarıyla , iki yüzlö davrananlar ve şehirde yalan yanlış uydurma haber yayanlardır, ki yorumcuların bildirmesine göre bunlar, **munafıklar** ile Medine'de ve civarında yaşayan **Yahudi'lerdir**.

Ve iste bu şekilde oluşturduğu korku ve dehset siyâsetinin sonucu olaraktır ki müslömanlar, Muhammed'i övüp yüceltmeyi, Tanrı'yi övüp yüceltmek gibi bir geleneğe saplanmışlardır.

¹ Buharî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt I, sh. 39, Hadîs no. 25)

² Bu konudaki diğer âyet'ler için bkz. Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi** (Kaynak Yayınları, İstanbul 1994, Cilt IV, sh. 13 ve d.)

³ Bkz. Elmalılı H. Yazır, **Hak dîni, Kur'ân Dili** (Bedir Yayınevi, İstanbul 1993, çilt V, sh. 3929).

V) "Kim beni rü'yâ'da görürse hakkı görmüş olur" diyerek, ya da Tanrı'yi "Ey Muhammed! süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermiş sayılırlar" şeklinde konuşmuş gibi göstererek övünür:

Muhammed'in söylemesine göre geçmişteki peygamberlerden hiç birini Tanrı kertesinde görmek, ya da Tanrı'nin oğlu olarak kabul etmek doğru değildir. Bunun böyle olduğunu anlatmak üzere Kur'ân'a koyduğu âyet'lerle Hristiyanların **İsâ**'yi, ve Yahudi'lerin de **Uzeyr**'i Tanrı'nin oğlu, hattâ bir bakıma "Tanrı"'nin kendisi diye bilmelerini yermiş, bunu "siniri asmak", gerçeği inkâr etmek saymıştır. Örneğin İsâ'yi Tanrı'nin oğlu olarak kabul etmenin yanlış olduğunu bildirmiş (Bkz. Tevbe sûresi, âyet 30; Mâide sûresi, âyet 72-73), ve onun hakkında *"Allah üçten biridir..."* demenin "kâfirlik" olduğunu eklemiştir (Bkz. Nisa sûresi,

âyet 171)¹. İsa'nın Tanrı demek olmadığını anlatmak için Kur'ân'a ayrıca su âyet'i koymuştur: "*Meryem oğlu Mesîh sadece peygamberdir...*" (Bkz. Mâide sûresi, âyet 75). Fakat bununla da yetinmemiş, bir de İsa'nın, kendi agziyle Tanrı olmadığina dair konustugunu söylemiştir (Bkz. Mâide sûresi, âyet 116-117)².

Yine aynı şekilde Yahudilerin **Uzeyir**'i Tanrı'nın oğlu olarak kabul ettiklerini ve fakat bunun böyle olmadığını söylemiştir (Bkz. Tevbe sûresi, âyet 30)

Ancak ne var ki ne **İsâ**'nin, ne **Uzeyir**'in ve ne de diğer peygamberlerin Tanrı kertesinde, ya da Tanrı'nın oğlu niteliğinde görülmelerini istemeyen, onlara Tanrı'ya ibâdet edilir gibi ibâdet edilmesine cevaz vermeyen **Muhammed**, kendisi için farklı bir durum öngörmüştür. Tanrı'nın, melekleriyle birlikte kendisine salavât getirdiğini, namazını kıldığını söylemek yanında bir de Müslümanlara Tanrı kertesinde görünmek istemistir. O kadar ki, kapılmış bulunduğu o sınırsız övünme hirsî içerisinde: "*(Ey Müslümanlar, içinizden) Her kim beni rû'yâ'da görürse hakikâtte beni görmüş olur. Zîrâ seytân benim sûretimde temessül etmez*" ³ diye konuşmaktan geri kalmamıştır. Hemen ekleyelim ki Ebû Hüreyre'nin rivâyeti olan bu hadîs'in bir kaç "lâfz" ile daha vârid olduğu anlaşılmaktadır. Muhammed'in bu sözlerinin: "*Her kim beni rû'yâda görürse **hakki** görmüş olur*" ya da "*Beni yakazada ⁴ görmüş gibidir*" şeklinde anılması gerektiği söylenmekle beraber ⁵, "**Hak**" sözcüğünün "ad" olarak "Tanrı" anlamına geldiği düşünülecek olursa⁶, yukardaki hadîs'in anlami biraz daha belirlenmiş olmaktadır. Su bakımdan ki "*Her kim beni rû'yâda görürse hakki görmüş olur*" sözleri, Muhammed'in sadece seytan sûretimde görünmek istemeyişinin değil, fakat Tanrı kertesinde görünmek isteyişinin ifâdesi olmak gerekir.

Öte yandan Muhammed, müslümanlar bakımından Tanrı'ya kul olmak ile kendisine kul olmak arasında fark bulunmadığını anlatmak üzere Kur'ân'a, sanki Tanrı konusuyormuş gibi, su âyet'i koymuştur: "*Ey Muhammed! süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermiş sayılırlar*" (K. 48 Fetih sûresi, âyet 10).

İyice güçlenmiş olduğu Medîne döneminde yerleştirdiği âyet'lerin çoğunda kendisini Tanrı'nın sözcüsü olarak, ve O'nunla aynı saygınlıkta, aynı kertede göstermiştir. Nice örneklerden bir ikisini belirtmek gerekirse Necm Sûresi'nde Tanrı'yi yıldızlara and içerek söyle konusur gösterir: "*(Muhammed) kendiliğinden konuşmamaktadır; onun konuşması ancak bildirilen bir vahy iledir; ona... cebrail öğretmektedir*" (Bkz. 53 Necm sûresi, âyet 3-10).

Bu ve buna benzer âyet'leri pekiştirmek ve kendisine itaat etmenin Tanrı'ya itaat etmek demek olacağını anlatmak maksadıyla melekleri konusur göstermiş ve söyle demistir: "*Her kim Muhammed'e... itaat ederse Allah'a itaat etmiştir. Her kim de Muhammed'e âsî olursa... Allah'a âsî olmuştur...*" (**Câbir İbn-i Abdullah**'dan, ve ayrıca **Ebû Hüreyre**'nin rivâyet olarak)⁷.

Fakat kendisine boyun eğilmesini biraz daha sağlamaya bağlamak üzere Cennet va'd'lerinde bulunmayı ihmâl etmemistir: "*Her kim bana itâ'at ederse Cennet'e girecektir. Her kim de bana âsî olursa o da (Cennet'e giremez)...*" ⁸.

Bu va'd'ini daha câzib kılabilmek için kendisini "**Bas sefâ'atçı**" rolünde göstermiş ve "itâ'atkar" kul'lara, Cennet'e girmek hususunda sefâ'at edecek tek peygamberin kendisi olduğunu, diğer peygamberlerin sefâ'atî'nin yeterli bulunmadığını bildirmiştir. Örneğin, Enes İbn-i Mâlik'in rivâyetine göre söyle demistir: "*Mahser halkı İsâ'ya gelirler (sefâ'at) dilerler... İsâ da onlara -<İstediginiz umûmî sefâ'atçı ben degilim. Lâkin siz Muhammed'e ... gidip mürâcaat ediniz>- diyecek . Bunun üzerine ehl-i mahser bana gelecekler. Ben de onlara: -<Umum beseriyete sefâ'at bana ihsân olunmuştur. Rabbimden müsâ'ade*

isteyeyim>- diyecegim. Rabbimden istedigim de müsâ'ade olunacak(tir)" 9.

Görülüyor ki, Muhammed'in söylemesine göre **İsâ** bile, Tanrı'dan "mahser halkı" için sefâ'atçı olabilecek yeterlikte degildir; bu yeterlilik sadece kendisine tanınmıştır. Hem de öylesine ki, biraz yukardaki hadîs hükmünde yer alan: "*Rabbimden istedigim müsâ'ade olunacaktır*" şeklindeki sözlerden anlaşılabileceği gibi, Tanrı onun sefâ'at istegini geri çeviremeyecektir.

*

1 "*Ey kitaplılar! Dininizde siniri asmayın! Ve Tanrı konusunda, yalnızca gerçeği söyleyin. Mesih, Meryem oğlu İsa; Tanrı'nın Meryem'e asılayıp bıraktığı bir kelimesi (söz'ü) ve kendisinden (üfürülme) bir ruh olan Peygamberi'dir (yâni : Tanrı'nın oğlu degildir)*" (K. Nisâ 171)

2 "Allah: -Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara: <Beni ve anamı, Allah'tan baska iki tanrı bilin> diye sen mi dedin?- buyurduğu zaman o: <HasHa! Seni tenzih ederim; hakkım olmayan şeyi söylemek bana yakışmaz. Hem ben söyleseydim, sen onu şüphesiz bilirdin. Sen benim içimdekini bilirsin, halbuki ben senin zatında olanı bilmem. Gizlilikleri eksiksiz bilen yalnızca sensin.

Ben onlara, ancak bana emrettiğini söyledim: benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin, dedim. İçlerinde bulunduğum müddetçe onlar üzerine kontrolcu idim. Beni vefat ettirince artık onlar üzerine gözetleyici yalnız sen oldun. Sen her şeyi hakkıyla görensın" (K. Mâide 116-117)

3 Ebû Hüreyre'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt I. sh. 104, Hadîs no. 92)

4 "**Yakaza**" sözcüğü "uyku ile uyanıklık arası hâl" anlamındadır..

5 Ebû Hüreyre'nin rivâyetine dayalı hadîs'in çeşitli "lâfz" ile söylendiği hakkında bkz. **Sahih-i...** (Cilt I. sh. 104 Not. 2)

6 "Hak" sözcüğü hem "ad" hem de "sifat" olarak kullanılır. "Ad" olarak kullanıldıkta "Tanrı" anlamındadır; sıfat olarak kullanıldıkta ise "dogru", "dürüst" gibi anlamlara gelir. Bir de tasarruf niyetiyle söylendikte "mülkiyet" ifhade eder.

7 Bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 402, hadîs no. 2172). Aynı muhtevada olmak üzere Ebû Hüreyre'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 348 Hadîs no. 1239)

8 Ebû Hüreyre'den rivâyet için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 402; Hadîs no. 2171)

9 **Sahih-i...** (Cilt XII. sh. 425, Hadîs no. 2187)

VI) İnsanları kendisine muhtaç ve minnettar kılmakla övünür

Yukardan beri gördüğümüz gibi Muhammed, hemen her vesile ve fırsatta kendisini tüm insanlara ve tüm peygamberlere karşı üstün ve yüce göstermekten geri kalmazdı; fakat bununla yetinmez bir de insanları kendisine muhtaç ve minnettar durumlarda kılmak isterdi. Verilecek örnekler çok; bunlardan biri Ebû Hüreyre'nin rivâyetine dayalı olarak söyle:

Bir gün Muhammed'in sofrasına et yemeği getirilir; et'in kol tarafından bir parça ayrılıp önüne konur. Et'in bu kısmını pek sever olduğu için ona bu şekilde ikrâmda bulunmak gelenek olmuştur. Bu tür bir itibara mazhar olmak ona böbürlenme vesilesi yaratmış olmalıdır ki et parçasını ön disleriyle söyle bir koparıldıktan sonra: *"Ben kiyâmet gününde bütün insanların ulu'suyum (yücesi'yim) ..."* der ¹. Biraz durduktan sonra baslar bu söylediklerinin gerekçesini hikâyeye etmeğe: güyâ Tanrı, yeryüzünde gelmiş geçmiş ne kadar insan varsa bunların hepsini kiyâmet günü düz ve geniş bir sahada toplayacaktır. Bu sırada güneş bütün hararetiyle insanlara yaklaşıyor ve teker teker onları yakmaya başlayacaktır. Artık insanların azabı, gamı ve mesakkatı öylesine dayanılmaz bir dereceye varacaktır ki, kurtulmak için Tanrı'ya "delâlet" edecek bir sefâatçi arama çaresizliğinde kalacaklardır. İlk önce, insan nev'inin babası bildikleri **Adem**'e giderek: *"Rabbi'ne hakkımızda sefâat dile"* diye yalvaracaklardır. Ancak ne var ki Adem, vaktiyle cennet bahçesinde iken yasak meyveden yedigini ve Tanrı'ya karşı âsîlik ettiğini ve kendi nefisinden başka bir şey düşünemeyeceğini ve bu nedenle başka bir sefâatçi aramalarını söyleyecek ve **Nûh** "peygamber"e gitmelerini tavsiye edecektir. Bunun üzerine insanlar hep birlikte Nûh'a gidip Tanrı'dan sefâatçi olması için yalvaracaklardır. Fakat Nûh, kendisinin Tanrı'ya karşı kusurlu olduğunu ve bu işi yapamayacağını bildirerek **İbrahim** "peygamber"e basvurmalarını söyleyecektir. Bu sefer insanlar yine hep birlikte İbrahim peygamber'e gideceklerdir. Fakat İbrahim, Tanrı'ya yalan söylemiş olduğu için günâhkar sayıldığını, bu nedenle Tanrı'dan sefâat dileğinde bulunamayacağını anlatarak **Mûsâ** "peygamber"e gitmelerini bildirecektir. Bunun üzerine insanlar Mûsâ'ya gidecekler, fakat o da özür beyan edecek ve vaktiyle istemeyerek adam öldürmüş olduğunu öne sürerek sefâatçi olamayacağını ve **İsâ** peygamber'e gitmelerini söyleyecektir. **İsâ** ise hiç bir günâh zikretmeyerek sefâatçi olamayacağını ve Muhammed'e basvurmalarını bildirecektir. Hikâyeye'nin bu noktasında Muhammed sunu ekler:

"(İnsanlar bana basvurunca) ben hemen gidip Ars-i Rahmân'ın altına varacağım ve Aziz ve Celîl Rabb'ime secdeye kapanacağım. Sonra secdemde Allah bana kendisine olunacak en güzel hamd-ü senâdan öyle bir mefhû feth ve ilhâm edecektir ki şimdiye kadar onu benden önce hiç bir peygamber feth ve ilhâm etmemiştir. Ben ... Allah'a hamd-ü senhadan sonra Allah tarafından: -Yâ Muhammed!, basını kaldır, iste. Dileğin verilecektir, sefâat eyle. sefâatin kabul edilecektir- buyrulur. Ben secdeden basımı kaldırıp: -Yâ Rab! ümmetim! Yâ Rab ümmetim!- diye ümmetim hakkında sefâat edeceğim. Bunun üzerine : -Yâ Muhammed! ümmetinden hesap ve suâle lüzumu olmiyanları cennet kapılarından sağ kapıdan cennet'e koy. Onlar Cennet'in bundan başka öbür kapılarından da nâs ile ortaktırlar- buyrulacaktır...". Bunları söyledikten sonra Muhammed, kendisini dinleyenleri biraz daha etkilemek için, Cennet'in kapi kanadlarının çok geniş olduğunu anlatmak üzere yeminlerle sunu ekler: *"Hayâtım yed-i kudretinde olan Allâhu Teâlâ'ya yemîn ederim ki: Cennet'in kapi kanadları~dan iki kanadin arası Mekke ile Himyer, yâhud Mekke ile Busrâ arası kadar geniştir"* ².

Dikkat edilecek olursa Muhammed, kendisinden başka hiç bir peygamberin Tanrı indinde sefâatçi olamayacağını, ve çünkü her birinin günâhkar durumda bulunduğunu söylerken kendisini günahsız imis gibi gösterme hevesindedir. Bu hevesini gerçekleştirmenin tek yolu, bütün günâhlarının Tanrı tarafından bağışlanmış olduğunu açıklamaktır. Muhammed

için bunu yapmaktan kolay ne vardır ki? Kendisine sefâat için basvuranların ağızına su sözleri sıkıştırır: *"Yâ Muhammed! Sen Allah'ın peygamberisin (ve peygamberlerin sonuncususun). Allah geçmişte ve gelecekte vukûu farzolunan bütün günâhlarını magfiret etmiştir. (Tanrı'ya) hakkımızda sefâat et; görüyorsun ki ne elem ve ızdırab içindeyiz"* ³

Görülüyor ki sefâatçi sıfatıyla övünürken, hem kendisini insanların en üstünü kılmıştır, hem günâhlarının (geçmiş ve gelecek dönemler itibarıyla) tüm olarak bağışlandığını ve su hâle göre sefâatçi olma hakkına sahip bulunduğunu anlatmıştır, ve hem de sefâatçilik ederek insanları kendisine muhtaç ve minnettar durumda bırakmıştır.

*

¹ Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 120-127, Hadîs no. 1711; ayrıca bkz. Cilt XII, sh. 425, hadîs no. 2187)

² Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 126). Aynı hikâye'nin biraz daha kısaltılmışını Enes İbn-i Mâlik'in rivâyeti olarak: **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 425, hadîs no. 2187)

³ Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 126)

VII) Kendisini yücelten ve öven kimselerin her türlü günâh'tan kurtulmuş olacaklarını söyler; vev ki bu günâhlar hirsizlik, katil, vs... gibi ağır suçlardan doğmuş olsun. Böylece, kendisini, insanlara övdürtebilmek için dünyevî (akilci) ahlâk kurallarına bile sırt çevirdiği olur:

Kendini övmek kadar, başkaları tarafından övülmekten de öylesine hoşlanırdı ki Muhammed, bunu sağlamak uğruna her şeyi yapmaga, hattâ dünyevî (yâni akılci) ahlâk kural'larını bile gözardı etmeğe hazırdi. Hem de öylesine ki, kendisini öven kişiler kâtil, hirsiz, yalancı ya da sahtekar vs... olsalar bile, onların günâhlarının bağışlanacağını söylerdi. Öte yandan kin beslediği kişileri (örneğin kendisini eleştiren, kendisiyle alay eden vs... kimseleri) insafsızca ölüme yolladığı hâlde, bunlardan kendisine övgüler yağdıranları çoğu zaman bağışlardı; şöyle ki:

A) Kendisine "salavat" edenlerin, kendisini öven ve yüceltenlerin, bütün günâhlardan siyirilmiş olarak cennet'e alınacaklarını müjdeler:

Yukarıda anlattıklarımızdan da anlaşılacağı gibi Muhammed'in oluşturduğu insan tipi, Tanrı'yi ve peygamberini ölçüsüz şekilde öven, yücelten ve bu görevi gece gündüz her an yerine getiren bir tip'tir. Bu tip'i yaratabilmek için Muhammed, insanları sinirsiz şekilde

Tanri'ya tapar kilmis, Tanri'yi da kendisine **"salat ve salavât"** getirir sekilde tanımlamistir. Ayrica da kendisine "salavât" eden mü'min'lere büyük mükâfatlar va'd etmistir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, insanlari Tanri'ya taptirtabilmek için uyguladigi usûllerden biri, onlara bir takım çıkarlar saglamaktır: örneğin günahlardan kurtulup sevaba gireceklerini anlatmaktır. Bir kez söyle demistir: *"Her kim günde yüz kere...-<Allah'tan baska ilâh yoktur... mülk O'nundur... O her seye kâdir'dir>- derse ona yüz hasene (sewab) yazilir, yüz müsibet de ondan mahvolunur..."*¹

Bundan gayri bir de sunu bildirmistir ki Tanri'yi (ve dolayisiyle kendisini) sinirsiz sekilde yüceltenlerin bu yer yüzünde isledikleri suçların tümü unutulacak ve bu kisiler cennete alinacaklardır.

Tanri'ya "salât" etmenin müslümanlar için dinsel bir görev oldugunu söyleyen Muhammed, biraz yukarda gordüğümüz gibi Tanri'yi da kendisine salât eder sekile sokmus ve bütün bunlardan gayri müslümanların da kendisine salât getirmeleri istemistir. Bunu saglamak üzere Ahzâb Sûresi'nin biraz yukarda inceledigimiz 56ci âyet'inin son tümcesini ayarlamistir. Gerçekten de bu âyet'e göre Tanri, melekleriyle birlikte Muhammed'e salât ettigini söylerken müslümanlari da kendisi gibi yapmaga ve Muhammed'e "salât" edip *"hulûs ile selâm"* vermege çağirmakta, söyle demektedir: *"Ey mü'minler, siz de hep ona salat ediniz ve hulûs ile selâm veriniz"* (Bkz. Ahzâb sûresi, âyet 56).

Fakat ne var ki Muhammed, müslümanların kendisine salât getirmelerini sadece bu âyet'le ayarlamamis, ayrica da bir takım câzib va'dlerle bunu saglama baglamistir. Bu va'd'lerin basinda kendisine salât edenlerin, melekler tarafından *"salât ve selâm"* edilecekleri ve ayrica günâhlarının af edilip cennete alinacaklari hususu ile ilgili olanlari vardir ki bunlardan biri söyle: *"Kim bana bir yazi içinde salât ve selâm ederse (bunu yazarsa), adim o yazida durdugu sürece melekler onu yazana salât ve selâm ederler"*².

Öte yandan kendisine salavât okuyanların günâhlarının af olunacagi konusunda da söyle demistir: *"Bugün benim üzerime seksen salavât okuyanin, seksen senelik günâhi avfedilir"*³. Kendisine: *"(Ey peygamber!) senin üzerine nasil salâvat okuyalım?"* diye soranlara da salâvat'ın seklini açıklamis ve *"Tanri'ya salâvat ettiginiz sekilde bana da aynen salâvat edin"* seklinde bir yanit vermistir⁴. Ve bu isin özellikle cum'a gün'leri ve cum'a geceleri, hem de çok sekilde olmak üzere yapılmasını emretmis, söyle demistir: *"Ashâbim! Bana cum'a günü ve cum'a gecesi çok salavat ediniz. sizin getirdiginiz Salavat-i serife bana arzolunur"*⁵. Bununla anlatmak istedigi sey, ölümünden sonra kendisine edilecek salavât'ın muhtemelen melekler tarafından kendisine iletilecegidir. Fakat onu dinleyenler, ölü bir vucûda "salavât"ın nasıl iletilebilecegini bilmedikleri için sorarlar: *"Yâ Resûlullâh! Selâmimiz, Hücre-i Saâdetine nasil arzolunur? Siz kabrinizde çürümüs bulunuyorsunuz!"*. Onların bu sorusunu Muhammed, peygamber cesedlerinin çürümeyecegini belirtmek sûretiyle cevaplandırır; böylece kendisine yeni bir övünme firsati bulmuscasina söyle der: *"Cenâb-i Hak, enbiyâ cesedlerini yemeyi bu topraga harâm kilmistir"* (ki bu sözler söyle de anlasilmaktadir: *"Süphesiz Allah yere, peygamberlerin cesetlerini yemesini haram kilmistir"*⁶.

Bütün bunlardan dolayidir ki müslümanlar, Muhammed'e "salât ve selâm" getirmeyi, günahlardan kurtulus yolu sayar olmuslardır. Ve muhtemelen bu kurtulusu saglam bir güvenceye baglayabilmek için, Tanri'yi bile Muhammed'e "salât ve selâm" getirmege çağirmaktan geri kalmazlar. Aralarında su sekilde Tanri'ya hitap edenleri bulunur: *"Allahim! Varliklarin en seçkini Peygamberimiz Efendimize, bütün varliklar adedince salât ve selâm et!"*.

Ne saskinlik verecek bir seydir ki bu sekilde duâ edenler, sadece halktan cahil kimseler degildir; okumus geçinen Üniversite mollalari da bu duâcilar arasinda yer alip halki bu sekilde duâ'ya agirirlar

*

¹ Bu tûr hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 350, hadîs no. 2157; ve sh. 351 Hadîs no. 2158)

² **İsmâil b. Muhammed Aclûnî**'nin **Kesfu'l-Hafâ ve Muzilü'l-İlbâs** adli yapitindan alınma bu hadîs'e dayali olarak ilâhiyatilar, bu buyruk geregince duâ etmenin Muhammed'i yüceltmek anlamina geldigini söylerler ve "*Peygambere hürmet böyle olur*" derler (Örneğin bkz. Y, N. Öztürk, **Kendi Dilinden Son Peygamber** , Istanbul 1984 , sh. 176),

Bunu derken "hürmet" etmenin ne demek oldugundan habersizliklerini sergilemis olurlar.Bu konudaki hadîs'ler için ayrica **bkz. Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 190 ve d.)

³ Bu hadîs için bkz. Gazalî, **Kimya-yi Saadet** Istanbul 1979; sh. 110)

⁴ Bu hususta bkz. Gazalî, **age (1979)** (sh. 110)

⁵ **Sahih-i...**, (Cilt IV, sh. 190). Bu konularda Ibn-i Teymiyye'nin **Menâsik** adli yapitina bakiniz.

⁶ **Sahih-i...**, (Cilt IV, sh. 190); Ayrica bkz. Muhammed b. Ali es-Sevkanî, **Neylu'l-evtâr** (Kahire 1952, Cilt III. sh 262); Ayrica bkz. **Diyanet Dergisi**, (Cilt XII, sayi 4, sh. 213, 218). Müslim, Eb'ü Dâvûd, Nesâî ve Tirmizi'den rivâyetler için bu yukardaki kaynaklara bakiniz.

B) Muhammed'in söylemesine göre insanlar, kabirlerinde iken sinava çekileceklerdir. Bu sinav sirasinda kendisini "Peygamber" olarak yücelten ve yad'edenler rahata kavusacaklardır.

Her vesile ile övünme hevesini giderme ihtiyaci içerisinde bulunduğu anlasilan Muhammed, müslüman kisilerin kendisini, sadece yasadıkları sürece degil, fakat öldükten ve kabirlerine girdikten sonra da yüceltip yad etmeleri için "kabir sinavi" diyebilecegimiz bir yol bulmustu. Güyâ insanlar, ölüpte kabre konulduklarinda Muhammed'in peygamberligi konusunda sinava çekileceklerdir. Onun peygamberligini içtenlikle kabul etmis olanlar, sinavdan basarili ikip Cennet'lere kavusacaklar; kabul etmeyenler ise Cehennemlik olacaklardır. Bunun böyle oldugunu İslâm kaynaklari, Ebû Bekir'in iki kizi'nin (yâni **Ayse** ile **Esmâ binti Ebû Bekr**'in) tanik olduklari su olaya dayali olarak anlatirlar:

Gerek güneş tutulmasını (yâni "**Küsûf**"u) ve gerek ay tutulmasını (yâni "**Husûf**"u) Muhammed, "**Kiyâmet**" isâreti olarak kabul ettiği için, bu olaylar sırasında namaz kılınmasını İslâmî bir kural haline getirmisti ¹. Kaynaklara göre bu konuyla ilgili olaylar şöyle:

Günlerden bir gün güneş tutulduğunda Muhammed, Tanrı'dan âyet indi diyerek derhal halkı namaza çağırır. O sırada eslerinden **Esmâ binti Ebî bekr**, evden çıkıp **Ayse**'nin odasına gider ve onu namaz kılar halde bulunca: "*Acaba ne oluyoruz? Ahir dünyânın mektûm (gizli) olan mîâdi mi hulul etti? Su gördüğümüz âyet onun alâmeti midir?*" şeklinde konuşur. Ayse baskıyla "Evet" diye isâret edince Esmâ namaza durur. Namazdan sonra Muhammed "Kiyâmet", "Cennet" ve "Cehennem" konularında konuşmaya, Tanrı'ya "hamd-ü senâ" etmeye başlar. Fakat konuşmasını o kadar uzatır ki Esmâ'ya baygınlıklar gelir; yanında duran kirba'dan basına su dökmeye başlar. Bu arada Muhammed'in söylediklerini dinlemektedir. Konuşması sırasında Muhammed, Cennet ve Cehennem'e kadar her şeyin Tanrı tarafından kendisine gösterilmiş olduğunu, ölümlerinden sonra kabirlerine girmiş olan müslümanların "**Münker**" ve "**Nekîr**" adındaki iki melek tarafından sinava çekileceklerini ve sınav sırasında kendilerine "*Resûlu'llâh hakkında ne biliyorsun?*" diye soru sorulacağını, bu soruya mü'slüman kisinin: "*O Zât-i serif Muhammed'dir. O Zât-i serif Allah'ın peygamberi'dir. Bize kanıtlanmış âyet'lerle doğru yolu getirdi. Biz de çağirisini kabul ettik ve gösterdiği yola uyduk*" diyeceğini ve bu söylediklerini üç kez tekrar edeceğini, ve ondan sonra o kimseye: "*Öyle ise yat da rahâtına bak. O Zât-i Serif'in peygamber olduğuna inandığında kusku kalmadı!*" denileceğini söyler. Sunu da eklemekten geri kalmaz ki, kendisinin peygamberliğine içtenlikle inanmamış olan kimseler, yâni "münafik"lar bu yukardaki soruya (yâni "*Muhammed hakkında bildigin nedir?*" şeklindeki soruya) : "*Ben ne bileyim? isittim, öteki beriki bir şeyler söylüyorlardı. Ben de söyledim*" şeklinde yanıt verecekler ve dolayısıyla Cehennem'e gideceklerdir.

Görülüyor ki Muhammed, övünme ihtiyacı yüzünden insanları kabirlerinde bile sorguya çekileceklermiş gibi göstermekten geri kalmamış, ve kendisini "Peygamber" olarak kabul edip yüceltenlerin, kabir'de yatarlarken rahat edebileceklerini, söylemek sûretiyle kendisini rahatlatmıştır².

*

¹ Bu konudaki âyet'ler (örneğin Kiyâmet Sûresi, âyet 9, ve A'raf Sûresi, âyet 187-188) ve hadîs'ler için Bkz. **Sahih-i....** (Cilt I, sh. 85 ve d.)

² Buharî'nin Esmâ'dan rivâyetine göre Muhammed şöyle diyor: "*Cennet ve Cehennem'e kadar (evvelce) bana gösterilmemiş hiçbir şey kalmadı ki, bu makamda görmüş olmayayım. Bana vahyolundu ki, siz kabirlerinizde Mesîh-i Deccâl (yüzünden çekilecek) imtihanlara benzer, yâhud ona kârib bir imtihan geçireceksiniz. (Kabre girmiş kimseye) -'Bu adam (Yâni Resûlu'llâh...) hakkındaki ilmin nedir?-' diye sorulacak. mü'min, yâhud sahib-i yakîn olan kimse: -'O (Zât-i Serif) Muhammed'dir. O (Zât-i Serif) Allâh'ın Resûlüdür. Bize (Ayat-i) beyyînât ile hidâyet getirdi. Biz de dâ'vetine icâbet ve (isrine) mütâbeat ettik. O (Zât-i Serif) Muhammed...dir-' diyecek. (Ve bu söz) üç kere (tekrar olunacak). Ondan sonra (o kimseye): -'(Öyle ise) yat da rahatına bak. O (Zât-i Serif'in) nübüvvetine) yakîn olduğunda şüphe kalmadı-' denilecek. (Yok eger) münafik ise veyâhud kalbinde sek varsa (o suâle karsi): -'Ben ne bileyim? isittim, öteki beriki bir şeyler söylüyorlardı. Ben de söyledim-' cevabını verecek". Bkz. **Sahih-i....**, (Cilt I, sh. 85, Hadîs no. 77)*

C) Baskalari tarafından övölmekten öylesine hoslanir ki, kin ve dösmanlik besledigi kisileri (özellikle sâir'leri) insafsizca öldürttüğü hâlde, bunlardan kendisini öven ve yüceltenleri af ettigi olur.

Övölmekten öylesine hoslanirdi ki Muhammed, kin ve dösmanlik besledigi kisilerin (örneğin kendisini elestiren, hicveden ya da kendisiyle alay edenlerin) kellelerini uçurtmaktan geri kalmadigi halde, onlar tarafından övölmek sartiyle intikamciligina bazan gem vurdugu olurdu. Hemen ekleyelim ki sevmedigi ve dösmanlik besledigi kimselerin basinda sâirler gelirdi. Onlara karsi dösmanligini dile getirmek üzere: *"Benim, Tanri'nin mahluklari arasinda en ziyâde nefret ettigim kimseler sâir(ler) ve mecnun'lardir"* derdi. Sâir'leri asagilatmak için ayrica Kur'ân'a : *"Sâir'lerin ardindan ancak azginlar gider"* (Suâra sûresi, âyet 224-226), ya da *"...Sâirlerin her vadide saskin saskin dolastiklarini ve yapmadiklarini yaptik dediklerini görmez misin?"* (Suâra sûresi, âyet 224-226) seklinde âyet'ler koymustur¹. Bununla beraber kendisini öven ve yücelten bir sair gördüğü zaman keyfe gelir, onun sözlerini "belig" ve "helâl" seyler olarak kabul ederdi. Kendisini yüceltmeyenlerin sözlerini ise "bâtîl" sayardi².

Kisilerin, özellikle "belig" ve taninmis sâirlerin kendisini yüceltici sözlerinde, hem gururunu oksayici ve hem de kendisine taraftar kazandirici çıkarlar bulurdu. Bu çıkarlar ugruna zaman zaman gazabi'nin asiriliklerini sinirladigi olurdu. Dösman bildigi ve dis bileddigi bazi sâir'leri sirf bu yüzden af ederdi. Bir iki örnekle yetinelim:

Enes Ibn-i Mâlik'in rivâyetine göre bir gün **Arabî'nin** biri Muhammed'in huzuruna çıkar ve yoksulluktan, kitlikten ve özellikle kurakliktan sikâyet eder. Hani sanki yagmur ve bereket kitligindan dolayi Muhammed'i töhmet altinda tutuyor gibidir. Yagmur yagmadigi için aç kaldiklarini belirterek söyle konusur: *"Bizim inildeyebilecek bir devemiz kalmadi, ne de bagirabilecek cocugumuz"*. Kuskusuz ki, sikâyet niteligindeki bu sözlerin, Muhammed'i hosnud etmedigini bilmektedir. Bundan dolayidir ki, bunlari söyledikten hemen sonra baslar Muhammed'i yüceltmege; söyledikleri seyler siir seklinde sözlerdir. Söyle der: *"Sana geldik yâ Resûla'llah, ama halimiz su: taze kizlari sîneleri kaniyor didinmekten; çocuklu analari yavrularina bakmaya vakitleri yok. Delikanlilar da açliktan o kadar zayif ki miskin miskin elleri yanlarina gelmis... İnsan yiyecegi olarak bizde... karpuzu ile... 'den baska hiç bir sey yok. Artik senden baska ilticâ edecek yerimiz kalmadi..."*³. Dikkat edilecek olursa adamcagiz: *"senden baska ilticâ edecek yerimiz kalmadi"* derken bir bakima Muhammed'i Tanri kertesinde görmektedir; ondan baska siginilacak bir yer kalmadigini anlatmaktadır.

Siir seklinde söylenen bu sözler karsisinda kendinden geçen Muhammed, hemen "ridâ'yi serifini" sürükleyerek ayaga kalkar ve minbere çikip Tanri'dan yagmur yagdirtmasini ister. Ve çok geçmeden yagmur yagmaya baslar. Ancak ne var ki yagmur bir türlü durmaz; sonunda etrafi seller basar. Medîne disinda bulunanlar: *"Aman boguluyoruz"* diye feryad ederler. Bunun üzerine Muhammed tekrar ellerini semaya dogru kaldirip duâ eder ve yagmurun dinmesini ister. Bir anda kara bulutlar Medîne'nin üzerinden kenarlara dogru siyrila siyrila hotuz gibi bir sekil alır. Bu hâli gören Muhammed, kaynaklari belirtmelerine göre *"mubârek disleri görününceye kadar tebessüm buyurur"*⁴; çünkü basari saglamistir. Ancak ne var ki bu basarisinin, yagmur yagdirtmakla ilgisi yoktur. Sadece yagmur duâ'sini yapmadan önce gökyüzünün bulutlu oldugunu görmüs olup nasil olsa yagmur yagacagini

tahmin ile ilgisi vardır

Kaynakların bildirdiği diğer ilginç bir örnek, **Tâîf**'in ünlü şâirlerinden **Ka'b Ibn-i Zühayr** ile ilgili olarak şöyle:

Ka'b Ibn-i Zühayr yıllar boyu Muhammed'e siirleriyle çatmış, hicivler yazmış, âdeta meydan okumuştur. Ancak ne var ki Muhammed'in giderek güçlü duruma girmesiyle birlikte hayatının tehlikeye girdiğini görür. Bu nedenle taktik değiştirmek gerektiğini düşünür. Hicret'in 9.yılında, Muhammed'e methiyeler yağdırmaya baslar. Bu dönekliliğinin tek nedeni korku'dur; bilir ki canını kurtarmak için baskaca yol kalmamıştır. Çünkü Muhammed, Tâîf halkının İslâmiyeti kabul etmesi üzerine oradaki şâirlerin öldürtölmelerini emretmiştir. Bu emir üzerine pek çok şâir'in kafaları kesilmiştir. Kiyam'dan kaçabilenler, daha sonra kurtulamayacaklarını ve Muhammed'in eline düşüp kellelerini kaybedeceklerini anlayınca teker teker İslâm'a girip övücü siirleriyle Muhammed'e yaranmaya çalışmışlardır. İşte onları takliden **Ka'b Ibn-i Zühayr** de aynı yolu tutar. Muhammed'e ve İslâm'a karşı yıllar boyu düşmanlık gösterdiği hâlde, şimdi artık canını kurtarmak için İslâm'ı kabul ve Muhammed'i yüceltmekten başka çözüm bulunmadığını düşünür ve düşündüğü gibi yapar¹. Bu amaçla bir gün Muhammed'in bulunduğu camie gider ve orada **Bânat Su'âd** diye başlayan kasidesini okur. Bu kasîde Muhammed'i yücelten sözlerden oluşmuştur. Bu sözleri büyük bir zevkle dinleyen Muhammed, öylesine hosnud olur ki, şâir'e karşı beslediği hinci unutup, mükâfat kabilinden olmak üzere onun omuzlarına "*Burda*" denen çizgili Yemen cübbesini atar². Bu tarihten sonra **Ka'b Ibn-i Zühayr**, ömrünün geri kalan kısmını, diğer ünlü şâirlerle (örneğin **Hassan Ibn-i Sâbit** ya da **Abdullah Ibn-i Revaha** gibi) birlikte Muhammed'e methiyeler yazmakla geçirir³. Canını kurtarmak uğruna şeref ve haysiyet duygularından fedakarlık etme gereğini duyarak eziklik içerisinde yaşamaktan başka bir çözüm bulamamıştır.

Kuskuşuz ki Muhammed, kendisini öven ve yücelten bu şairlerin siir'lerini dinledikçe, hem onların ezikliğini görmekte ve hem de taraftarları üzerindeki etkisinin artığını farketmekte mutlu olmuş, kendisi için övünme fırsatı bulmuştur.

Anlaşılan o ki, korku ve dehşete kapılmış olarak müslümanlığı kabul eden şairlerin ya da kişilerin övgüsüne muhatab olmanın hiçte övünülecek bir yönü bulunmadığına aldırış etmemiştir.

¹ Bu konuda benim: "**Toplumsal Geriliklerimizin sorumluları: Din Adamları**" adlı kitabıma bakınız.

² Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 223-6)

³ **Sahih-i....** (Cilt III, sh. 282-3)

⁴ Seriâtçıların deyisi böyle. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt III, sh. 283-4)

⁵ Bkz. Ibn İshak, **age (1980) sh. 597 ve d.**

⁶ Bu hususlarla ilgili olarak ünlü Mısırlı yazar Taha Hüseyin'in Arabça'dan İngilizce'ye çevrilen su yapıtına bakınız: Taha Husseyin, **The Stream of Days; A Student at the Azhar**, (Longmans Green & Co. 1948, sh. 41 ve d.) Ayrıca bkz. Ibn Sallam al-Cumahî, **Tabakat al-Su'ara** (Leiden 1916, sh. 20 ve d.). Bkz. R. Basset, **La Bânat So'ad**.

⁷ Hadîs'ler için bbkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 141)

Övünürken ve kendisini övdürtürken, bilinç altında yatan günâhkarlık duygularini dile getirmiş olur

Önceki sayfalarda belirttiğimiz gibi Muhammed, kendi kendine övünmek yanında, bir de kendisini hem insanlara ve hem Tanrı'ya övdürtmekten geri kalmamıştır. Bunu yaparken özellikle "ahlâkîlik" ve "faziletîlik" bakımından "yüce" ve "emsalsiz" bir kimse olduğunu anlatmaya çalışmıştır. Örneğin Tanrı'nın kendisi hakkında: "(Ey Muhammed!) *Süphesiz sen büyük ahlâka sahipsin*" (K. 68 Kâlem sûresi, âyet 4) dedisini belirtmekten tutunuz da kendi kendisini "*peygamberlerin sonuncusu ve özeti*" olarak tanımlamak üzere: "*Ben ancak en Yüce ahlâki ve insanlık faziletini tamamlamak için gönderildim*" şeklinde konuşmaya varıncaya kadar, her sözüyle "tertemiz" ve "günahsız" bir insan olarak görünmeğe çalışmıştır. Öyle anlaşıyor ki, övünürken, ya da kendisini övdürtürken, günlük yasantılarındaki olumsuzluklarının bilinç altı itislerinden dogma eziklikleri gidermek istemistir. Çünkü su bir gerçektir ki yasami boyunca, günah işlemekten (ve hattâ ahlâk ve fâzilet sahibi hiç bir insanın göze alamayacağı günâhlara yönelmekten) geri kalmamıştır. Acımasız ve hoşgörüsüz nitelikteki davranışları sayısızdır: farklı inançtakilere (örneğin müsriklere, ya da Kitaplılara, yâni Yahudi'lere ve Hristiyan'lara) karşı saldırılara girilmesi (45 çete göndermiş, 28 savaş yapmıştır), ganîmetler esirler alıp paylaşması; ogulluğu'nun karısına asık olup sahip çıkması (**Zeyneb b. Cahs** örneğinde olduğu gibi), ya da babasını ve kocasını öldürttüğü kadınları nikahına alması (**Safiye** örneğinde olduğu gibi), kendisini eleştirenlerin kafalarını kestirtmesi, kiskançlıklara kapılıp eslerini üzüntüye sokması (Gerdanlık olayında Ayşe'ye yaptığı gibi) vs... hep bu olumsuz davranışlarının tezahürleridir ki Muhammed'i, bilinç altı suçluluk duygusuna saplanmış olarak, sinirsiz bir şekilde övünmek ve baskaları tarafından övülmek ihtiyacıyla karşı karşıya bırakmış olmalıdır. İstedigi günahların, bilinç altından kendisini rahatsız ettiği muhakkaktır; ancak ne var ki bu rahatsızlıktan kurtulmak için günâh işlemekten kaçınma yolunu seçecek yerde aksine: "*Geçmiş ve gelecek zenbim (günâhlarım) mağfiret (avf) dilmistir*" diyerek günâh islemeğe devam etmeyi mutluluk bilmistir¹. Mü'min'leri de kendisi için Tanrı'dan duâci olmaya zorlamakla, istediği günahlarının nasıl olsa af edileceğini düşünmüş olmalıdır.

¹ **Müsned-i Bezzâr**'dan alıntı için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 247)

Sinirsiz Sekilde Övünürken Böbürlenmedigini Söyler, böylece biraz daha çeliskili duruma düşer:

Çesitli yayınlarimizda ve özellikle **Kur'ân'in Elestirisi** adli çalismamizda belirttigimiz gibi, Muhammed'in kendine özgü **çelismeli** bir konusma tarzi vardir ki, gerek Kur'ân olarak ve gerek Kur'ân olmayarak (yâni hadîs'ler, sünnet vs....) seklinde koydugu bütün hükümlerde kendisini belli eder. Övünmek üzere söylediği sözlerde de durum budur, su bakimdan ki sinirsiz sekilde övünürken *"Ben bununla böbürlenmem"* diye eklemekten geri kalmamistir. Söylemeye gerek yoktur ki sinirsiz tarzda övünmenin, "böbürlenmekten" geri kalir bir yönü yoktur, ve örneğin bir kimse "Ben bütün insanların yücesiyim" dedikten sonra "Ben bununla böbürlenmem" der ise, çeliskiye düsmüs demektir. Ve iste Muhammed'in yaptigi da bu dogrultudadir. Gerçekten de Muhammed, bir yandan *"Gözünüzü açin! Ben Allah'ın sevgilisiyim..."* diye övünürken, diger yandan ve hemen arkasından *"Ben bununla böbürlenmem"* diye eklerdi;

Bir yandan: *"Ben Kiyâmet gününde, Adem'den bana kadar gelmiş bütün peygamberlerin altında toplanacakları Hamd sancagi (Livâu'l-Hamd)'nin sahibiyim..."* diyerek bütün insanlara ve peygamberlere karsi üstünlüğünü öne sürerken, hemen arkasından *"Ben bununla da böbürlenmem"* diye devam ederdi.

Bir yandan: *"Kiyâmet günü ilk sefaat edecek ve sefaati ilk kabul edilecek olan da benim...."* diyerek övünürken, diger yandan ve hemen arkasından: *"Bununla da böbürlenmem"* derdi.

Bir yandan: *"Cennet'in kapisini ilk açacak olan benim..."* diyerek büyük bir imtiyaza sahip olmakla övünürken, diger yandan ve hemen arkasından: *"Ben bununla da böbürlenmem"* diye eklerdi.

Bir yandan: *"Açılan cennet kapisından, yanında mü'minlerin fakirleri olduğu halde, ilk girecek olan da benim..."* diyerek kendisini fakirlerin tek ve yegâne koruyucusu olarak gösterirken, diger yandan ve hemen arkasından: *"Bununla da böbürlenmem"* diyerek alçak gönüllü imis gibi görünmek isterdi.

Bir yandan: *"Allah nezdinde, gelmiş ve gelecek olan insanların en serefliisi, en yücesi benim..."* diyerek kendisini ölçüsüz sekilde yüceltirken, diger yandan ve hemen arkasından: *"Ben bununla da böbürlenmem"* diyerek söyledikleriyle âdeta çeliskiye düşer.

Bir yandan: *"Ben resûllerin önderiyim..."* diyerek, gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin rehberi, yol göstericisi imis gibi görünürken, diger yandan ve hemen arkasından: *"... ama (ben) bununla böbürlenmem."* diye ekliyerek, hani sanki "böbürlenme" sözcüğüne yep yeni bir anlam vermek ister.

Bir yandan: *"Ben nebî'lerin kemâlini simgeleyen son nebîyim..."* diyerek kendisinden önceki bütün peygamberlerin olgunluk zirvesine erismiş niteliklerini temsil ettiğini bildirirken, diger yandan ve hemen arkasından: *"...ama bununla da böbürlenmem"* diyerek karsisindakileri yeni bir saskinliga sürükler. Görülüyor ki Muhammed için, sinirsiz sekilde övünürken *"böbürlenmiyorum"* demek zor bir sey degildir. Ve ne ilginçtir ki bu sekilde övünürken, övünme'nin "kötü" ve "alçak gönüllüğün" (tevâzu'un) yücelik olduğunu anlatmak için: *"Tevâzu insan'a ancak yücelik getirir. Tevâzu ediniz ki, Allahü Teâlâ da size rahmet etsin"* . Pek muhtemelen "övünmeyi" kendisi için "Tanrisal bir hak", ve "tevâzu"u da kul'lar için bir görev bilmistir. Nitekim: *"Kul tevâzu edince, Allahü Teâlâ onu yedi kat göklere kadar yükseltir"* derdi ¹.

Seriâtçılar onun bu tür çelismeli konuşmalarını "çelismesiz" imis gibi göstermek üzere bir takım kurnazlıklara başvururlar; derler ki Muhammed'in hem "kul" ve hem de "peygamber" olmak üzere iki ayrı "vasfı" vardır. Kendini tanımlayan konuşmalarında o, bazan bu vasıflarından ikisine birden, bazan da sadece birine açıklık getirir. Kul "vasfına" bürünmüş olarak hareket ettiğinde alçak gönüllüdür; ama peygamberlik "vasfını" anlatırken kendini yüceltir ² .

Hemen belirtelim ki **Muhammed**, kendisini "kul" şeklinde tanımlarken bile "alçak gönüllülüğü" seçmiş değildir. Su bakımdan ki **"Kul"** sözcüğünü kendisi için kullanmasının iki nedeni vardır. Bu nedenlerden biri, kendisini **kul** imis gibi gösterip, **kul'luk** durumunu baskalarına kolaylıkla kabul ettirebilmektir. İkinci neden ise, kul'luk durumunu kabul ettirdiği insanları Tanrı'ya boyun eğdirtirken, Tanrı'nın "en sevgili" elçisi olarak, aynı zamanda kendisine taptırmak, boyun eğdirtmektir. Bunu sağlayabilmek için Tanrı'yi bile kendisine "salevât" getirir şekilde tanımlamış ve, bir çok vesilelerle tekrarladığımız gibi, Kur'ân'a su âyet'i koymuştur: *"Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salevât getirirler. Ey müminler! Siz de Ona (Muhammed'e) salevât getirin ve tam bir teslimiyetle selâm verin"* (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 56).

Bunu biraz daha pekiştirmek üzere de mü'minlerin, Tanrı'yi ve peygamberini incitmemeleri için su âyet'i eklemiştir: *"Allah ve Resûlünü incitenlere Allah, dünyâda ve ahirette lânet etmiş ve onlar için horlayıcı bir azab hazırlamıştır"* (Bkz. Ahzab sûresi, âyet 57)

Söylemeye gerek yoktur ki düşünme gücünden yoksun bırakılmış halkları itaatkâr kılabilme ve boyunduruk altında tutabilmek için övünme siyâsetine dayalı bu tarz açıklamaların etkenliği büyüktür. Fakat biraz olsun aklını kullanma alışkanlığına sahip kimseleri ve toplumları bu tür övünmelerle kazanmak mümkün değildir. Akilci eğitimden geçmiş kimseler, kuskusuz ki yukardakine benzer övünmeler çocuksu bulup gülüp geçeceklerdir.

*

Bütün bu yukarda belirttiklerimizden anlaşılan o'dur ki Muhammed, bütün bu övünmeleriyle kendisini Tanrısız kerteğe getirmiş ve, müslümanlar bakımından Tanrı'ya oranla daha da mutlak şekilde izlenilmek gereken bir güç temsil etmiştir. Gerçekten de İslâmî anlayışa göre, her ne kadar Kur'ân'a uymak demek Tanrı'ya itaat demek sayılırsa da Muhammed örneğini izlemek bundan daha önemli bir zorunluk sayılmıştır. Çünkü çeşitli vesilelerle belirttiğimiz gibi Muhammed kendisini, Tanrı'nın dahi melekleriyle birlikte salavât getirdiği bir kimse olarak tanımlamış (örneğin bkz. Ahzab sûresi, âyet 56) ve bu doğrultuda olmak üzere daha nice hükümler koymuştur. Bundan dolayıdır ki İslâm tarihi boyunca gerek iktidar sahipleri ve gerek halktan kisiler için Muhammed'in yaptığını yapmak, onun emirlerine uymak mutlak bir zorunluk teskil etmiştir. O kadar ki bazan Kur'ân'a aykırı olsa da, Muhammed'in tutum ve davranışlarını benimsemek gibi bir yol seçmişlerdir. Nice örnek'ten birini vermek gerekirse halife'lerden bazılarının dört'ten fazla kadınla evlenme yasasına aldiris etmeyip Muhammed örneğini izlemiş olmaları, tarihî bir gerçek olmak üzere, karsımızdadır. Bilindiği gibi Kur'ân'da: *"Hosunuza giden... kadınlarla iki, üç, dört kadar evlenebilirsiniz..."* (Nisâ sûresi, âyet 3) diye yazılmıştır. Bununla çok karili evlilik uygulamasına sinir çizilmek istenmiş ve müslüman erkeğinin dört'ten fazla kadın alması önlenmiştir. Ancak ne var ki Muhammed, kendisini bu sınırlamanın dışında tutmuş ve bu sayede dört'ten fazla kadınla aynı zamanda evli kalabilmiştir (aynı zamanda on bir kadınla evli bulduğu haller olmuştur). Ve iste Muhammed'i kendilerine "ideal" örnek bilen bazı halifeler, Kur'ân'daki yasaya aldiris etmiyerek dört'ten fazla kadınlarla aynı zamanda evli kalabilmişlerdir. Örneğin 15. yüzyılda Hindistan'da Hind/Türk Devleti'nin (ki Mogul İmparatorluğu diye de bilinir) kurucusu **Babur**'un **Babur-Nâme** ³ adlı yapıtından

öğrenmekteyiz ki **Ömer Sayh Mirza** (ki Babur'un babası olur) , ve **Ahmed Mirza** ve **Mahmud Mirza** ve **Huseyin Mirza** gibi hükümdarlar, dört'ten fazla kadınlarla aynı zamanda evli kalmışlardır. Resmen evli bulundukları bu kadınlardan gayri sayısız cariyelere de sahip olmuşlardır. Bunlar arasında kendi yakınlarının kızlarıyla evlenenler de vardır ki, bu bakımdan da Kur'ân'a aykırı, fakat Muhammed'in kendinden verdiği örneğe uygun davranmış sayılırlar. Örneğin **Mahmud Mirza** (1453-1495) bes kadınla evlenmiştir ve bunlardan biri kendi kardeşinin kızı'dır. Nasıl ki vaktiyle Muhammed, eski Arap geleneklerine göre kendisinin oğlu sayılan "ogulluğu" **Zeyd**'in esi **Zeyneb**'e asik olup, Tanrı'dan geldiğini söylediği vahy gereğince onunla evlendi ise, Mahmud Mirza da kardeşinin kızıyla evlenmekte sakınca bulmamıştır! Kardeş kızı ile evlenmenin, sembolik bakımdan ogulluğun esi ile evlenmekten farkı pek olmasa gerektir. Su bakımdan ki eski Arap geleneklerine göre "ogul" edinilen kimse, ogul edinen kişinin gerçek oğlu sayılırdı. Ogul'luk, tipki gerçek ogul gibi miras hakkına sahipti. Ogul edinen kişi için ogulluğunun karısı ile evlenmek yasak idi. Ve iste bu gelenek gereğince ki Muhammed, Zeyd'i ogul edindikten sonra onun adını **Zeyd İbn-i Muhammed** (Muhammed'in oğlu Zeyd) olarak değiştirmisti ⁴. Fakat bu evliliğin halk içinde olumsuz etki yaratacığını anladığı için, Arap gelenegini değiştirmek üzere Kur'ân'a, ogulluk'ların gerçek "ogul" sayılmayacaklarına, ve onların eslerinin (bosanmış olmak sariyle) ogul edinenler tarafından nikah edilebileceğine dâir âyet'ler koymuştur (Örneğin bkz. Ahzâb sûresi, âyet 37-40). Yine tekrar edelim ki **Mahmud Mirza** gibi hükümdarların, kardeş kızıyla evlenebilmelerinde, Muhammed'in yukardaki tutumunun etkisi çoktur. Sadece bu konuda değil fakat diğer konularda da (örneğin ahidleri bozma, ya da hasmi ortadan yok kilma, vs...) Muhammed'i izleme geleneginin ağır bastığını söylemek mümkündür.

¹ Bu hadîs'ler için bkz. Gazalî, age (Cilt III, sh. 732-3)

² Muhammed'in bu şekildeki övünmeleriyle ilgili sözler, dokuzuncu yüzyılın hadis araştırmacılarından Semerkandlı Abû Muhammed Abd Allah b. Abd al-Rahmân'ın (Hicrî 181-255/ Milâdî 797-869) **al-Musnad**'ından alınma olarak seriâtçılarımızın yorumlarına malzeme isini görür. Fakat seriât eğitimiyle yetmiş olan bu kişiler, seriât'ın çelişkileriyle beslendikleri için, sınırsız övünmelerin böbürlenmek demek olduğunu bilmezlikten gelirler, Örneğin seriâtı pembe gözle göstermeye çalışan ve çağdas zihniyete sahip imis gibi görünmeye çalışan İlâhiyatçılar, Muhammed'in övünmelerini "böbürlenme" değilmiş gibi göstermek üzere yukardaki mantığa sığınır. Bunlardan bir örnek olmak üzere bkz. Öztürk, **age** (sh. 121-3)

³ **Babur-Nâme**'nin A. S. *Beveridge* tarafından yapılmış İngilizce çevirisi için bkz. **The Babur-Name in English (Memoires of babur)**, (Transl. from the original Turki text by A. S. Beveridge; London 1922; 2 vumes. Yukardaki hususlar için Bkz, Vol. I, sh. 24, 36-7, 267). Bu konuda ayrıca bkz. R. M. Caldecott, **The Life of Baber** (London 1844, sh. 264)

⁴ Bu konuda **Seriât ve Kadın** adlı kitabıma bakınız.